marksizm ve gerilla savaşı

belge yayınları

Derleyen:
WILLIAM J. POWEROY

Belge Yayınları: 165
BirinciBaskı:Eylül 1992

MARKSİZM VE GERİLLA SAVAŞI (New York, 1969)
Baskı : Gülen Ofset / Kapak : Yusuf Aslan / Kapak Baskı : Orhan Ofset / Cilt : Emek / BELGE ULUSLARARASI YAYINCILIK : Başmusahip Sokak, Talas Han 16/302 Cağaloglu İSTANBUL / Tel ve Faks: 511 63 20

Derleyen
William Pomeroy

MARKSİZM VE GERİLLA SAVAŞI

Türkçesi:
A. Sarıali

GİRİŞ

William J. Pomeroy

Dünya siyasetinde devrimci silâhlı mücadele, yaklaşık olarak 30 yıldan beri önemli bir yer işgal etmiştir. II. Dünya savaşının patlamasından bu yana elliden fazla ülkenin halkı, kendilerinden esirgenen demokratik özgürlükleri elde etmek veya ulusal kurtuluşa kavuşmak için ya geniş, ya da sınırlı ölçüler içinde gerilla savaşına yahut başka türden silâhlı mücadelelere başvurmuştur. Bu olay dizileri içinde en dikkate değer olanlarına ise, silâhlı halk mücadelesine ilişkin Marksist kavramlar yol göstermiştir.

Yüz yılı aşkın bir süredir, devrimci değişimde silâhlı mücadelenin rolü Marksistler arasında değişmez bir tartışma konusu olagelmiştir. Her zaman kendine özgü yer, zaman ve koşul özellikleri olan belirli devrim ortamlarına ilişkin olarak ortaya çıkan bu sorunun, karmaşık bir sorun olduğu açıktır. Buna rağmen. Marksist-Leninist düşüncede gerçek deneyle sınanmış olmak üzere belirli çözümleme ve yaklaşım ilkeleri iyice yerleşmiştir. Bundan ötürüdür ki; Marx, Engels ve Lenin'in devrimci harekette silâhlı mücadelenin ne yolla yapılacağı hakkında yazdıklarını bilmek yararlı olacaktır. Ayrıca Marksizm-Leninizm ilkesine bağlı devrimci hareketlerin I. dünya savaşından sonra ve günümüzde ortaya çıkan devrim durumlarına nasıl uygulanmaya çalışıldığının da incelenmesi gerekir. Bu kitap işte böyle bir kavrayış sağlamak amacındadır.

Hemen başlangıçta belirtmek gerekir ki; tarih, gerilla savaşının kendi başına, mutlaka devrimci bir mücadele şekli olmadığını gösterir. Tarihin her devresinde gerilla savaşı, güçlü bir hasmın örgütlenmiş kuvvetlerine karşı savaşmak üzere, daha zayıf bir şekilde silâhlanmış olan halkın seçtiği klâsik mücadele yolu olagelmiştir. Bu gerillacılar çoğu zaman salt askerî anlamdaki savaşa yardımcı olarak hizmet

görmüşler, bazen de devrimci hareket tarafından olduğu gibi, gerici ve karşı-devrimci güçler tarafından da kullanılmışlardır. Eşkıyalık da çoğu zaman bir gerilla niteliği taşımaktadır.

«Conquistadorc»lar(1) çağından beri bütün sömürgeci ve emperyalist güçler, boyun eğdirmek istedikleri halkların gerilla direnişi ile karşılaşmışlardır. Bundan başka toplumdaki bütün sınıflar zaman zaman gerilla mücadelelerini örgütlemiş, bunlara katılmış veya desteklemişlerdir. Örneğin bu mücadeleler, kalkınan ulusal burjuvazi tarafından yönetilen ve işçilerle köylülerin desteklediği birçok burjuva demokratik devriminin başlıca özelliklerindendir. 1776'daki Amerikan devrimi, yüzyılın başında Amerikan emperyalist saldırısına karşı Filipin'in bağımsızlık savaşı, aynı çağda İngilizlere karşı girişilen Boer savaşı, ya da daha yakın bir Örnek vermek istenirse, Cezayir kurtuluş savaşı hep bu özelliği taşımaktadır.

Toplumdaki devrimci güçlerin, kapitalizmden sosyalizme dönüşmeyi gerçekleştirdiği çağdaş tarih sahnesinde her türlü kitle mücadelesinin olduğu gibi, gerilla savaşının da karakteri, Marksist düşünce ve Komünist hareketin buna getirdiği fikir ve örgütlenme yöntemleri ile belirlenmektedir. İşçi ve köylülerin özellikle az gelişmiş ülkelerde, en güçlü askeri kuvvetler karşısında direnme ve zafere ulaşma konusunda gösterdikleri şaşırtıcı yetenek ve azim, çoğu kez işçi sınıfı ideolojisini benimsemiş, zalim ve yağmacı emperyalist sistem yerine, sosyalizmin insancıllığını getirmeyi, açık seçik bir biçimde amaçlayan önderler tarafından siyasi bilince kavuşturulmuş kitlelerin hareketlerini yönetici nitelikte olan devrimci türden örgütlerin eseridir.

Toplumsal haksızlıkların köklü bir şekilde yerleştiği bütün ülkelerde, herhangi bir zamanda, devrime elverişli bir durum bulunmasa bile, kendi yaşama koşullarını değiştirmek umuduyla silâha sarılacak kişiler çıkabilir. Bu tür eylemlere; ister kendiliğinden doğmuş, ister gizlice plânlanmış olsun, Marksist-Leninistler tarafından bireysel umutsuzluk durumları veya serüvencilik gözüyle bakılır. Bunlar toplum-

(1) Amerika'yı zapteden İspanyol fatihler (Fernand Cortez, Pizzarro, De Soto gibi) için kullanılan bir deyim. (Çev.)

sal sorunların çözüm yolları değil, belirtileri olmak durumundadırlar. Şüphesiz, gerici bir devletin ya da faşist türden sivil haydutların, zecrî şiddet hareketlerine karşı, silâhlı savunmanın bir zorunluluk haline geldiği durumlar da vardır. Bu silâhlı savunma hakkı, aynı zamanda mümkün olan en geniş yasal ve sivil kitle güçlerini, gerici saldırıya karşı harekete getirmeye çalışan marksistler tarafından tamamen desteklenmektedir. Ancak, birkaç kişinin silâha sarılması, azimli halk kitleleri devrimci amaçlar doğrultusunda bir mücadele hareketi içinde olmadıkça ve silâhlı eylem
bu harekete, onun vazgeçilmez niteliği olarak bağlı bulunmadıkça, devrim demek değildir.

Marksizm-Leninizmin, koşulları ne olursa olsun, şiddet ve silâh kullanma yöntemleri uygulamakla bir tutulması gülünç bir tahrif olur. Aynı şekilde, Marksizm-Leninizm adına, ayrım gözetmeksizin silâhlı mücadeleye girişmek eğilimi de ciddi bir hatadır. Silâhlı mücadele için zorunlu koşulların hazır bulunduğu özel ve açıkça belirlenmiş durumlarda, eğer halk kitleleri için başka çıkar yol kalmamışsa, devrimci amaçları hedefleyen silâhlı mücadele yoluna başvurulabilir. Bu düşünce, kitaptaki seçmelerin de göstereceği gibi. silâhlı devrim mücadelesi karşısında Marksist-Leninist tavrın temel çıkış noktasıdır.

Şurası hatırlarda tutulmalıdır ki: bu derleme, gerilla savaşının veya devrimlerin tarihi olmak iddiasında olmadığı gibi, gerilla savaşını yürütmekle ilgili formül, ilke ve teorileri ortaya koymayı veya tarihteki bütün devrimci mücadeleleri, hatta II. dünya savaşından bu yana beliren, ya da kitabın hazırlanışı sırasında gelişmekte olan mücadeleleri kapsamayı da amaçlamamaktadır. Örneğin, günümüzde Ortadoğudaki Arap kurtuluş hareketi için yapılan gerilla mücadelesinin pek çok evreleri, en başta malzeme yetersizliği dolayısıyla kitaba alınmamıştır. Kitabın asıl amacı, silâhlı mücadelenin, yüz yılı aşkın bir süre boyunca son derece değişik durumlarda nasıl doğduğunu ve Marksist-Leninist ilkelerin, yeni deneylerin ışığı altında, çağdaş silâhlı mücadelede beliren tartışmalı sorunları tanımlamak için nasıl kullanılabileceğini göstermek suretiyle, silâhlı mücadele konusunda ileri sürülen bu ilkeleri açıklığa kavuşturmaktır.

1.

Marksist düşüncenin tek bir yönünü veya Marksist teoriden çıkan herhangi bir uygulamayı, diğerlerinden ayrı olarak incelemeye çalışmakta tehlike vardır; zira, gerçekte karmaşık olan ve birçok özellikleri bulunan durumlarda tek bir etkenin önemini abartmak mümkündür. Bu tehlike en çok, bir devrim durumunda uygulanacak taktikler sorununda göze çarpar. Bu taktiklerin, istikrarsızlık noktasına gelip dayanmış toplumsal koşullar ve güçlerle ilgili dikkatli bir değerlendirmeyle temellenmesi gerekir.

Bir türünü de gerilla savaşının teşkil ettiği silâhlı mücadele taktikleri, teori ve pratiğin nazik noktalarıdır. Bunların doğuracağı sonuçlar herhangi başka bir mücadele şeklininkine nazaran çok daha ciddi ve geniş çevreleri etkileyici nitelikte olabilir. Silâhlı devrimci mücadele, karşıt güçlerden birinin gerçekten yok olmasıyla sonuçlanabilir; bu bakımdan, grev. gösteri, veya bu gibi nisbeten barışçı siyasal mücadelelerdeki başarı ya da başarısızlık, silâhlı mücadeledeki zafer ya da yenilgi ile aynı anlamı taşımaz.

Bu nedenledir ki. gerek Karl Marx gerekse Friedrich Engels, işçi sınıfını zamansız ve desteksiz silâhlı eylemlere sürüklenmemek ve bu yolda yapılan kışkırtmalara kapılmamak üzere devamlı olarak ihtiyatlı bulunmaya çağırıyorlardı. Burjuvaların 1890'larda, kendi sınırlı çıkarlarını gerçekleştirmek için İtalyan işçilerini rastgele bir başkaldırma hareketine katılmaya çağırmaları üzerine Engels onları şöyle uyarıyordu: «Görevimiz bütün gerçek halk hareketlerini desteklemek olduğu kadar, partimizin ancak şekillenmiş bulunan çekirdeğini korumak, onu boş yere feda etmemek ve proleteryanın verimsiz mahalli ayaklanmalarda harcanmasına izin vermemektir. Fakat eğer gerçekten ulusal bir hareket söz konusu ise, halkımız buna kapalı kalmayacak ve parolaya ihtiyaç duymayacaktır. »(2) Herşeyden önce Marx ve Engels herhangi bir işçi sınıfı hareketinin, bu hareketi kaçı-

(2) Karl Max ve Friedrich Engels, Selected Corresponden-ce, 1846-1895, International Publishers, 1935, s.. 522-23

nılmaz ve zorunlu kılan belirli koşulların sonucu olduğunu iddia ediyorlardı. Daha 15 Eylül 1850'de, Komünist Birliği, Londra Merkez Komitesindeki bir tartışmada Marx, derhal ayaklanmak isteyen solcu bir azınlığa şöyle karşı çıkmıştı:

«Azınlık eleştirici bir tavır yerine dogmatizmi, maddecilik yerine idealizmi koyuyor. Devrimi başlatıcı güç olarak halihazır koşulları gözönünde bulunduracağı yerde, bu gücü salt irade'de görüyor. Biz; işçilere, 'sadece içinde bulunduğunuz koşulları değiştirmek için değil, kendinizi değiştirmek ve siyasal iktidara hazırlamak için 15-20-50 yıllık iç savaşlardan ve ulusal savaşlardan geçmeniz gerekir' derken, siz, aksine onlara, 'iktidarı derhal ele geçirmeliyiz, aksi halde yan gelip yatalım daha iyi' diyorsunuz. Nasıl demokratlar halk sözcüğünü kutsallaştırdılarsa. siz de aynı şeyi proleter sözcüğü için yaptınız. Yine onlar gibi devrimci gelişimin yerine devrimci sloganları koyuyorsunuz.»

Silâhlı devrimci mücadele laktiklerine ilişkin ilk Marksist formüllendirmeler, Avrupa'daki 19. yüzyıl burjuva demokratik devrimlerini destekleyen işçi sınıfı mücadeleleri sırasında ortaya kondu. Yeni doğan sanayi burjuvazisi, iktidarı feodal aristokrasinin elinden almaya uğraşıyordu. «Ayaklanma sanatı»nın sık sık sözü edilen Marksist tanımı bu dönemde yapılmıştır. Aslında bu tanım, Marx ve Engels'e göre 1848 de feodal junkerler(3) ve diğer gerici güçler tarafından hazırlanan karşı-devrimle savaşırken Alman burjuvazisinin kent işçileriyle ittifak kurarak kullanması gereken taktiklerin betimlenmesinden ibarettir. Gelişen işçi sınıfı 1840'lardaki mücadelelerde, kendi payına, iktidarı ele geçirmeye uğraşmıyor, buna karşılık yeni rejimde eşit temsil hakkına ve menfaatlere kavuşmak için devrimin alanını genişletmeye çabalıyordu. Marx ve Engels bu umut kırıcı deneylerin yer aldığı bir ortam içinde, toplumda başkaldırın bir güç olarak işçi sınıfının durumunu ve rolünü inceliyor. bu sınıfın kapitalizm'den sosyalizme doğru ilerleyişe önderlik ederken ve kendi iktidarı için mücadelesini yürütürken kullanacağı taktikleri geliştiriyorlardı.

Marx ve Engels, daha başlangıçta, işçi sınıfının tarihsel görevini yerine getirmek için, silâhlı mücadele taktiklerini

(3) Feodal Junkerler: Almanya'da feodal sistemi yaşatan askeri soylular. (Çev.)

kullanmaya hazır olması gerektiğinden emindiler. 1847 Komünist Manifestosunda, Marx ve Engels komünistlerin «hedeflerine ancak mevcut toplumsal koşulları zorla devirerek ulaşabileceklerini» ilân ediyorlardı. Bununla birlikte Marx ve Engels zor'dan, kendilerini izlemiş olan belli başlı Marksistler gibi, işçi sınıfı mücadelesinin aldığı türlü biçimleri anlamaktaydılar; yani zor, silâhlı ayaklanmayı olduğu kadar, kitle gösterilerini, genel grevleri, hatta nisbeten pasif boykotları ve özellikle de bütün bunların karışımını kapsamına almaktaydı. Dolayısıyla, mücadele biçimlerinden yalnızca birini alıp, bunu göklere çıkartmak, Marksist tutumu tahrif etmek olur. Marx ve Engels devrim dönemlerinde sınıfsal güçlerin tutumlarını anlamaya çalışarak, çağlarındaki bütün devrimleri ve silâhlı ayaklanmaları son derece yakından ve dikkatle izlediler. İşçi sınıfından gelen militan eylemle ilgili belirtileri övmekle birlikte, asıl ilgilendikleri konu, işçi sınıfını örgütlemek ve siyasal bilince kavuşturmak, zamansız ve kendiliğinden eylemler yerine, bu sınıfın gücünü dikkatle hesaplayarak bilimsel bir biçimde kullanmak ve işçi sınıfına önderlik edecek kadroyu sağlamak amacıyla ideolojik olarak, silâhlandırılmış siyasal öncüler yetiştirmekti.

Marx ve Engels'in bunu gerekli görmelerinin nedeni, şüphesiz, işçilerin 1840'lardaki silâhlı ayaklanma mücadelesinde uğradıkları başarısızlıklar olmuştur. Askerî strateji ve taktikler konusunda kabul edilmiş bir uzman olan Engels. yıllar sonra, yüzyılın ortalarına kadar silâhlı ayaklanmanın birinci özelliği olan barikat taktiklerinin yetersizliklerini ayrıntılı olarak açıkladı. Engels, burjuva siyasal iktidarının güçlenmesinden önce, barikat taktiklerinin özellikle moral gücü olarak etkili olduğunu görmüştü. Barikat taktiği aslında, kitle örgütüne dayanmayan, azimli küçük devrimci grupların feodal otoriteye meydan okumakta kullandığı bir katalizörden başka birşey değildi ve ancak, eğer o çağda, şehirlerdeki burjuva mülkiyetini koruyan kent milisleri ayaklanmayı desteklemeye ikna edilebilselerdi, başarılı olabilirdi. Feodal devletin çoğunlukla açık alanlarda manevra yapmak üzere yetiştirilmiş ve oldukça ilkel ateşli silâhlarla donatılmış milislerden ve kiralanmış ücretli askerlerden teşkil edilmiş bulunan silâhlı kuvvetlerini dahi, az sayıdaki isyancılar tarafından hakim olunan önemli bir noktaya dayanılarak yapılacak devrimci bir çağrıyla elde etmek mümkün olabi-

lirdi. Bununla birlikte profesyonel orduların elinde bulunan yüksek kalibreli modern silâhlar, burjuvazinin, güçlerini işçilere karşı feodal ögelerle birleştirdiği yeni koşullar karşısında bu eski barikat taktiklerinin terkedilmesi sonucunu doğurmuş ve belirli bir azınlık tarafından yapılan ayaklanmaları, münferit kısa vadeli eylemler haline getirmiştir. (Ancak Engels'in yukarıdaki düşüncelerini belirtmesinden on yıl sonra, 1905 Rus devriminde, mücadelenin değişen koşulları karşısında, onun kötülemiş olduğu barikat taktikleri yeniden gözden geçirilerek etkinliklerini yeni bir biçim allında tekrar kazanacaklardır.)

İşçi sınıfının, burjuva gücünün türlü dallarıyla çekişebilmesi için daha önce, nisbeten uzun bir hazırlık, örgütlenme ve mücadele deneyi devresi geçirmeye ihtiyacı olduğu ortadadır. Buna temel olmak üzere Birinci Enternasyonal (1864 - 1376) sendikalar yoluyla ekonomik mücadeleyi, seçimlerde ve uluslararası dayanışma gösterilerinde işçi sınıfı partilerinin siyasal mücadeleye iştirakini teşvik etmiştir. Arlık şu anlaşılmıştır ki, burjuvazinin güçlü devlet örgütü; askeri baskı kapasitesi ile birlikte, örgütlü ve güçlenmiş bir İşçi sınıfı hareketiyle karşı karşıya gelmek durumundadır.

Bu çağda gerilla savaşı Marx'ın ve Engels'in de dikkatlerinden kaçmış değildir: Her ikisi de gerilla savaşını, yabancı istilâ veya işgali karşısında, ulusal direniş koşulları altında yapılacak halk mücadelesinin bir şekli olarak kaydetmişlerdir, Marx, bunun özellikle Napolyonun fetih hareketine karşı İspanyol direnişinde tuttuğu yerin önemi üzerinde durmuş, fakat incelemesi sırasında gerilla savaşının çoğu kez eşkiyalık, ya da bireysel ihtiras sahibi askeri liderler istismara çalıştıkları zaman «praetorianism» (özel orduların örgütlenmesi) şeklini alarak yozlaşması durumuna da işaret etmiştir. Engels Fransız halkının 1870 Alman istilâsına verdiği ulusal karşılığı «savaşın meşru şekli» diye anarak belirtmiştir. Yine Engels, Lincoln'ün Birlik orduları güneye saldırdığında, köle sahipleri birliğine karşı yoksul beyazlar arasında geliştirilmek istenen gerilla savaşının başarısızlığını söz konusu etmiştir.(4) Marx ve Engels gerilla savaşını bir halk mücadelesi şekli olarak tasvib etmişlerdir: fakat

---

(4) Karl Marx ve Friedrich Engels, The Civil War in the United States, International Publishers, 1937, s. 244-15

bunu işçi sınıfının ancak örgütlenmiş halk kitlelerini belirli bir zamanda belirli bir eyleme sokmak anlamındaki başkaldırma hareketi ile gerçekleştirebileceği bir güçlenme taktiği olarak görmemektedirler.

Marx'ın, silâhlı mücadelenin işçi sınıfı tarafından kullanılması hakkındaki görüş açısı, belki en iyi örneğini 1871-deki Paris Komünü deneyinde bulmuştur. Komünün arifesinde Marx, bir proleter partiden ve yeterli bir kitle örgütünden yoksun olan Parisli işçileri, yapacakları devrimin zamansız olduğu konusunda uyarmıştı. Çünkü başlarında Fran-sa-Prusya savaşındaki ezici Alman zaferinin yarattığı karmaşa içinde, karşı devrimci aristokratlardan ve kapitülasyonist burjuvaziden güç alarak hükümet darbesi teklif eden kişiler bulunmaktaydı.

Bununla birlikte Paris Komünü gerçekleştiğinde Marx bunu sonuna kadar destekledi ve düzene başkaldırma cüretini gösteren Paris'li işçilerin cesaretini kutladı. O, sadece işçi gücünü kırmak için gösterilen ilk çabanın «isyan sanatlarım başlıca ilkelerini gözlemlemekteki başarısızlığını ve Versaille'deki gerici hükümeti ezmek için kesin bir silâhlı mücadeleyi yönetmekte gösterilen aşırı ılımlılığı(5) eleştirmiştir.

Marx ve Engels'in bir yandan, olgunlaşmamış, kötü hazırlanmış devrimden ve silâhlı mücadele taktiğinin zamansız uygulanmasından kaçınmaları yanısıra, öte yandan işçi sınıfının yüklendiği her türlü gerçek devrimci hareketi desteklemeleri; işçilerin kullanabileceği her türlü şiddet yolunu hoşnutsuzlukla karşılayan sağ-kanat sosyalistlerinin davranışlarıyla kesin olarak zıt düşmektedir.

Marksist tutum, bir yandan anarşistlerin ceberrut şiddet kullanma yoluna, öte yandan sağ-kanat teorisyenlerinin, işbirlikçi sınıflar yararına, her türlü şiddet hareketinden çekinmelerine karşı gelişmiş bir tutumdur.

2.

Silâhlı mücadelenin her türlü şeklinin ve diğer mücadele şekillerinin işçi sınıfı tarafından kullanılışı, açık olarak,

(5) Marx and Engels, Selected Correspondence, s. 307

işçi sınıfının burjuva demokratik devrimine öncülük ettiği 1905 Rus devriminde ortaya çıkmıştır. Her türlü devrimci hareket tarafından çok dikkatli bir şekilde incelenmesi gereken bu tarihsel taşkınlık çağında, bütün mücadele biçim ve taktikleri sahneye çıkmıştır: Kitle gösterileri, ülke çapında genel grevler, barikat kavgaları, orduda ve donanmada isyan, köylü ayaklanmaları, birçok şehir ve kasabalarda iş-çi-köylü ittifakı tarafından yürütülen birleşik isyancı eylemler, ve en önemlisi, gerilla savaşları.

Özellikle Moskova'da, terkedilmiş barikat taktikleri, münferit yerel bir noktada değil, fakat bütün içinde, şaşırtıcı bir etkenlikle yeniden kullanılmış, barikatlar, halkın insan gücü bakımından aktif olarak desteklemesiyle, bütün bölgeyi kaplamıştır. Kitle mücadelesinin değişken ve ulus çapında bir hareket olduğu gözönünde tutulursa, Rusların Sosyal Demokrat İşçi Partisi ve özellikle partinin, Lenin'in önderliğindeki Bolşevik kanadı ile diğer devrimci gruplar tarafından yürütülen dikkatli propaganda ve örgütsel çalışmanın başarısı daha iyi anlaşılır. Örgütlenmiş köylü birliklerinin geliştiği kırsal bölgelerdeki köylü ayaklanmalarıyla, şehirlerdeki silâhlı proleter isyanlarının aynı zamana düşmesi, işçi-köylü ittifakının ileri durumunu gösterir.

Önceki devrede Lenin, kitle örgütleşmesini önemsemeyen bozguncu küçük aydın gruplar tarafından terörcülüğün kullanılmasına karşı başarıyla savaşmıştı. Nitekim 1905-1906 larda Lenin, şehirlerde küçük işçi gurupları tarafından kitle mücadelesinin bir bölümü olarak gerilla savaşının yürütülmesini bütün kalbiyle desteklemiş ve bizzat Bolşevikler her yerde savaş müfrezeleri örgütlemişlerdir.

Bu çağda Lenin tarafından silâhlı mücadele hakkında yazılmış birçok dikkate değer makalenin en önemlisi 1906 da yayınlanmış olan «Gerilla Savaşı» hakkındaki denemedir. Bu, gerilla savaşını siyasal plândaki yerine oturtan ve diğer mücadele biçimleriyle bağıntısını ele alan, aynı zamanda Lenin'in yeni mücadelelerden ve yeni devrimlerden doğan yeni biçim ve yöntemlerin tanınması ihtiyacını duymaktaki dinamik bilincini örneklendiren temel teorik eserdir. Lenin silâhlı mücadelenin kullanılmasını, sağ-kanat iftiracılarına karşı savunurken aynı zamanda bunun «sosyalizmin etkisini örgütlemek ve aydınlatmak suretiyle yüceltilmesi gerektiği» üzerinde ısrar etmiştir. Lenin; Marx'ın ve Engels'in gerilla

savaşını ulusal direniş mücadelesi olarak değerlendirmesine, bu hareketin iç savaşın ve başkaldırmanın da bir yolu olabileceğini göstererek, katkıda bulunmuştur.

1905 deneyi, proleteryanın devrimci bir durumda hedeflerine ulaşabilmesi için silâhlı mücadelenin gereğini tekrar kuvvetle ortaya koymuş ve bu mücadelenin farklı şekillerinin mümkün ve kabul edilebilir olduğunu açıkça göstermiştir. İşçi-köylü ittifakının devrimci çabasında yenilmiş olmasına rağmen ilerdeki bir devrim dönemi için hazırlanmak üzere örgütlü güçlerini ve öncü kolunu hiçbir eksikliğe uğratmaksızın geri çekebilmesi olgusundan da başka dersler alınabilir. Böyle bir durum tamamen devrimci hareket tarafından denenen ve kullanılan mücadele biçimlerinin çeşitliliği dolayısıyla mümkün olabilmiştir.

Bu, bütün karışıklık ve ayaklanma biçim ve taktiklerinin, bir kere daha tam anlamıyla gerçekleştirildiği 1917 Rus devriminin, değer biçilmez temelidir. Lenin, Çarı deviren Mart devriminden (1917) sonra Avrupa'daki sürgünden döndüğünde, ciddi olarak, belirli koşullar altında burjuva demokratik devriminden sosyalist devrime geçişin barışçı araçlarla mümkün olabileceğini düşünüyordu (Nisan tezlerinde). Fakat Temmuzda, Kerenski idaresindeki geçici hükümet, Sovyetlerden yardımcı güç isteyerek işçilerin gösterilerine karşı bastına usuller kullandığında ve Bolşevikleri ve diğer devrimci grupları ezmeye çalıştığında, koşullar köklü bir şekilde değişmeye başladı.

Ağustos-Eylül aylarında General Kornilov tarafından yürütülen karşı-devrimci ayaklanmanın bastırılmasında öncü rolü oynayan Petrograd işçileri ve Petrograd'da, Moskova'da ve diğer Sovyetlerde çoğunluğu kazanan Bolşeviklerle birlikte Lenin, karşı taraf kuvvetlerini yeniden toparlamadan önce iktidarı ele geçirme hazırlıklarına girişti.

7 Kasım 1917'deki iktidarı ele geçirme hareketi silâhlı işçi müfrezelerinin Petrograd'daki Kışlık Saraya hücumu ile özetlenir. Bu hareketi, benzer bir tutumla Moskova'da Kremlin'in zaptı izlemiştir. Bu tarihsel olaylar devrimci sürecin ve geniş çaptaki hazırlık çalışmalarının doruklarıdır.

Yakın zamanlarda çıkan Marksist-Leninist bir ders kitabı, bu sürecin özellikleri üzerinde ısrarla durmuş, ve süregelen ilişkilerine işaret etmiştir: «Komünizmin düşmanları, proleter devrimini küçük bir grup komünist 'suikastçi' tara-

fından gerçekleştirilen bir darbe olarak tanımlamaktadırlar. Bu kasıtlı bir yalandır. Marksizm-Leninizm 'saray devrimi' taktiklerine, putschelara(6) ve silâhlı azınlıklar tarafından iktidarın ele geçirilmesine itibar etmez. Bu, toplumsal sürecin marksist kavranışının doğal bir sonucudur. Devrimin nedenleri, toplum hayatının maddi koşullarıyla ve üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki zıtlaşmayla temellenmektedir. Bu zıtlaşma, tek tek bireylerin, grupların, hatta partilerin iradesine bağlı olmayan nesnel nedenlerin etkisi altında mücadeleye girişen geniş halk kitleleri ve sınıflar arasındaki ihtilâfta ifadesini bulur. Komünist parti, kitlelerin eylemini örgütler, kitleleri yönetir fakat onlar adına kendi güçleriyle bir devrim yapmaya kalkışmaz.»

Söz konusu kitap şuna da işaret etmektedir ki: «Leninist tipte bir parti; uzakta durup işçilerin devrimci heyecanını körükleyerek, onların düşmanın direncini zayıflatmalarını sağlayacak bir durumun kendiliğinden doğacağı eşref saati beklemek gibi, abes bir tutumu asla desteklemez. En uygunsuz koşullar altında bile olsa, kesin savaşın zamanını çok yakınlaştırarak ve bu savaş için sadece kendini değil, mümkün olan en geniş işçi topluluklarını hazırlayarak, aktif bir siyasal eylem için kitleler arasında etkenlikle çalışmanın imkânını arar ve bulur.»(7)

Lenin 1917'de siyasal önderlik sanatının devrimci süreci nasıl güçlendirebileceğini ve hızlandırabileceğini göstermiştir. Kendisi Ekimde, henüz ayaklanma zamanının gelmediğini sanan bazı Bolşeviklerin karşı çıkışlarını yenmek zorunda kalmıştı. Gelişen bir durumun değişkenliklerine uymak ve hazırlanmış bulunan güçleri kritik zamanda öne sürmek üzere uyanık bulunmak anlamında, denebilir ki: Devrimi yapan devrimcidir.

Sosyalist devrim zamanından beri, Sovyetler Birliği, silâhlı mücadele deneylerinde Leninin strateji ve taktik ilkelerine sadık kalmıştır. Gerilla savaşına gelince; başlıca iki devrede - 1918-21'deki iç savaş (ya da bağımsızlık savaşı) ve 1941-45'de faşist istilâya karşı yapılan savaş - sosyalist dev-

(6) Putsch: 1918'de Almanya'da çıkan kargaşalık, ayak lanma anlamında bir terim. (Çev.)

(7) Fundamentals of Merxism-Leninism, Foreign Languages Publishing House, Moscow, 1963, s. 168-169; s. 349

leti korumak üzere geniş ölçüde kullanılmıştır. Devrimden önceki durumda ise, komünistler tarafından yürütülen geniş çaptaki gerilla savaşı ilkelerinden bir süre için vazgeçilmişti.

Bununla birlikte, iç savaş sırasında, devrimci öncü kolun yönetimi altında örgütlü bir şekilde kullanıldığı zaman çok etkili olabilen gerilla eylemlerinin, rastgele kullanıldığında çok tehlikeli de olabildiği açıkça ortaya çıkmıştır. Lenin Ukrayna'da gerillacılığın sebep olduğu ve Alman ordusunun anarşik direnişi bastırmak üzere istilâ etmesini mümkün kılan ciddi tersliklere dikkati çekmiştir: «Ukrayna'da proleter sınıfın bilinçlilik seviyesinin düşük oluşu, örgütün zayıflığı ve kusurları, Petlyura'nın(8) düzeni bozma taktikleri ve Alman emperyalizminin baskıları nedeniyle, bu alanlarda düşmanlık ve gerilla taktikleri kendiliğinden ortaya çıkıyor ve her grupta köylüler silâha sarılıyorlar, derhal bir otorite kurmak için kendi atamanlarını (kazak reisleri) veya «baba»larım seçiyorlardı. Bunlar merkez otoritelerine aldırış etmiyorlar ve her «baba», bulunduğu yerin başı olduğu düşüncesiyle merkezde yapılanları dikkate almaksızın kendi kendine Ukrayna'nın bütün sorunlarını halledebileceğini sanıyordu.» Lenin önemle belirtmiştir ki, bu durum ancak atamanların kendileri, gerilla taktiklerinden ve ortaya devrimci sloganlar atmaktan vazgeçtikleri ve sağlam, güçlü dayanakları olan, ısrarlı ve çetin örgütleme eylemlerinin gerekliliğini anlamaya başladıkları zaman aşılabilmiştir.(9)

Aynı sorun Sibirya bölgelerinde, beyaz muhafız Amiral Kolchak'ın kumanda ettiği orduların istilâsına karşı direnişte birdenbire yeniden ortaya çıktı. Burada Lenin eleştirisini tekrarlamaktadır: Boyun eğmez gerilla ruhundan, tek tek müfrezelerin keyfî eylemlerinden ve merkez otoritesine itaatsizlikten, bir belâdan korkar gibi korkmak gerekir. Zira

(8) Simon Petlyura, 1918'de Ukrayna'da Almanların onayıyla burjuva ulusal karşı - devrimci örgütün başında bulunuyordu, (ed.)

(9) V. I. Lenin, **«Te Present Situation and the immediate Tasla of Soviet Pewer»,** Collected Works, Progress Publishers, Moscow, Cilt 29, 1965 s. 462

Urallar. Sibirya ve Ukrayna örneklerinin gösterdiği üzere, bunlar mahva sebep olabilirler.(10)

Lenin'in karşı çıktığı şey gerilla savaşı değil, fakat onun merkezi olarak; parti, Sovyet devletinin organları ya da Kızıl Ordu tarafından yönetilmemişi durumu idi. Ukrayna ve Sibirya durumlarında, parti ve Kızıl Ordu otoritelerinin gerilla eylemleriyle askeri ve siyasal gereklere uygun bir tutum içerisinde işbirliği yapmasında çok ısrar etmişti. Lenin'in düşüncesine göre gerilla savaşı, kitle ölçüsünde gerçekleşen, yüzbinlerce Sovyet halkını kapsayan ve Beyaz ordunun yenilmesinde başlıca etmenlerden birini teşkil eden bir harekettir.

Bu ilkeler, yüzbinlerce gerillacının faşist işgali altındaki Sovyet topraklarında iş gördüğü ve Sovyet zaferine büyük katkıda bulunduğu II. Dünya savaşı, sırasındaki Alman Nazi istilâsına karşı direnişte, daha da genişletilmiş ve geliştirilmiştir. Bu direniş tam anlamıyla olgunlaşmış bir halk savaşıydı. Gerilla birlikleri Kızıl Ordu karargâhı ile yakın işbirliği içindeydiler. Havadan takviye alıyorlar ve çoğunlukla, gerilla örgütüne ihtiyaç duyulan alanlara paraşütle iniyorlardı. Bundan başka, gerilla eylemleri kırsal alan içinde sınırlı kalmıyor, aynı zamanda Nazi işgali altındaki şehir ve kasabalara da yayılıyordu. Bu mücdelenin başarısı tamamen merkezileştirilmiş bir yönetimin sonucudur.

Gerilla savaşlarındaki deneylerinin hepsiyle, Rus -daha sonra Sovyet- devrimci hareketleri, bu tür mücadeleyi idare eden Leninist ilkelere yakından bağlı kalmışlardır. Gerilla savaşı her zaman diğer tür silâhlı ve devrimci mücadelelerle birlikte ve özellikle düzenli savaşla yakın bir ilişki içinde kullanılmış ve proleteryanın kesin önderliği altındaki işçi-köylü ittifakı kalıbı altında yönetilmiştir. Bundan başka, her zaman, partinin merkezi rehberliği «sosyalizmin etkisini örgütleme ve aydınlalma»yı sağlayacak şekilde yürütülmüştür.

---

(10) V. I. Lenin, «**Letter to the Workers and Peasants Apropos of the Victory over Kolchak**», Ibid, s. 553

3.

Rus proleter devrimine, zaman ayarlama ve taktik yönetme konusunda, diğer işçi sınıfı hareketleri tarafından izlenecek bir örnek gözüyle bakılmıştır. Bu devrimin başarısı, çok yakın bir zamanda Avrupa'nın diğer kapitalist ülkelerinde de bir eşinin yapılabileceği inancını kuvvetlendirmiş ti. Bununla birlikte, Orta Avrupa'nın bazı kısımlarında I. Dünya Savaşının sonunda belirli devrim koşullarının bulunmasına ve Almanya'da ve Macaristan'da teşebbüsler yapılmasına rağmen, kuvvetli ve tecrübeli Bolşevik tipteki partiler bu fırsatları başarıyla değerlendiremediler.

Lenin bu soruna eğildiğinde, Rus başarısının, «basit biçimde, Rusya'nın' birkaç tarihsel özelliğine borçlu olduğu» olgusuna işaret etmiş ve partisinin olgunluğunu, devrimden önceki 15 yıllık deneylerine bağlamıştır. «Başka hiçbir üike, türlü eylem biçimlerinin hızlı ve değişik bir sıralanması niteliğindeki bu devrim deneyi hakkında yaklaşık bir bilgi sahibi bile olamaz. Bu devrimde yasal ve yasa dışı, sakin ve fırtınalı, gizli ve açık, parlemanter ve terörcü. yerel ve kitlesel hareket biçimleri yer almıştır.(ll)

Lenin, Avrupa'daki komünist partileri, zorunlu koşullar ve hazırlıklar bulunmaksızın devrimci eyleme girişmekte acele eden «sol serüvenciliğe» karşı uyarırken, «uzun, acılı ve kanlı deneyler bize devrim taktiklerinin sadece devrimci duygusallık üzerine kurulamayacağını öğretti. Taktikler devrimci hareket deneylerine olduğu kadar, belirli bir devletin (ve çevredeki devletlerin, hatta bütün dünya devletlerinin) bütün sınıfsal güçleri hakkında temkinli ve objektif bir değerlendirmeye dayanmalıdır. »(12) diyordu. Ve daha sonra, başkaldırmalar ve isyanları da içine alan devrim durumlarının Marksist tanımına yeni bir hususu ekliyordu: «Devrimin, bütün devrimler ve özellikle 20. yüzyıldaki üç Rus dev-

---

di) V. I. Lenin, «Left-Wing Communism, an Infantile Disorder», Selected Works (3 cilt), International Publishers, 1967 Cilt 3 i. 340-41

(12) Ibid, s. 373-74

rimi tarafından pekiştirilen temel yasası şudur: Bir devrimin gerçekleşmesi için, sömürülen ve ezilen kitlelerin, artık eski yaşamlarını sürdürmenin olanaksız olduğunu kavramaları ve değişiklikler istemeleri yetmez; sömürenlerin de, eski biçimde yaşayıp hükmedemeyecekleri bir durumun varlığı esastır. Devrim, ancak 'ezilen sınıfların eski biçimde yaşamayı istemedikleri ve egemen sınıfların eski durumu sürdüremeyecekleri bir zamanda zafere ulaşabilir. Bu gerçeği başka deyimle şöyle ifade etmek mümkündür: Devrim, hem ezenleri hem ezilenleri etkileyen ulus çapında bir bunalım olmaksızın imkânsızdır. Bunun doğal sonucu olarak, bir devrimin gerçekleşebilmesi için öncelikle işçilerin çoğunluğunun (ya da sınıf bilincine sahip, düşünen ve siyasal eylemi olan işçilerin çoğunluğunun) devrimin zorunluluğunu ve bu devrim için canlarını feda etmek üzere hazırlanmaları gerektiğini tamamen kavramaları esastır.' İkinci olarak ise, egemen sınıfların, en gerideki kitleleri bile siyasete çekecek bir hükümet krizine girmeleri gereklidir.»(13)

İki dünya savaşı arasındaki devrede, olaylar Lenin'in formüllerinin doğruluğunu apaçık ortaya sermiştir. Kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketleri; silâhlı mücadele dahil, her tip mücadelede zengin bir deneyler devresinden geçmiş, fakat Lenin'in betimlediği tipte olgunlaşmış devrim durumları gelişmemiştir. İrlanda Cumhuriyeti, İrlanda Cumhuriyet ordusu tarafından yönetilen gerilla savaşının önemli rol oynadığı ulusal kurtuluş mücadelesinde bağımsızlığını kazanmıştır. En olgun devrim dönemi, belki 1930'larda İspanya'da; faşist karşı-devrime karşı burjuva demokratik cumhuriyetini savunmak üzere girişilen silâhlı halk mücadelesinde doruğuna erişen bir seri mücadelenin ürünü olarak bir İspanya Cumhuriyetinin kurulmasıyla ortaya çıkmıştır. İspanyol Komünist Partisinin büyük itibar kazandığı bu iç savaştaki zafer, gerici sınıfların gücünü ezebilir ve sosyalizme yol açabilirdi. Bu, dış faşist müdahale ile önlenmiştir.

Halk mücadelesi sırasında faşist hatlar gerisindeki gerilla savaşının, nisbeten geniş alanları kapsamakta, köylülerden destek görmekte ve Sovyet deneyinde olduğu gibi, cum-

(13) Ibid, s. 392

huriyetçı orduların düzenli savaşıyla birlikte yürümekte olduğuna da dikkat edilmelidir.

Bu dönemde bir diğer olay da, silahlı şehir ayaklanması hakkında dersler alınabilecek bir örnek olarak dikkate değer. Bu, 1934 Şubatında Viyana'daki ve Avusturya'nın diğer sanayi şehirlerindeki işçilerin isyanıdır. Avusturya'da başlıca siyasal partilerin (küçük ve olaylar üzerinde etki yapamıyacak durumda olan. Komünist Partisi hariç), devlet milis birlikleri üzerindeki denetimi ele almasıyla özel bir durum gelişmiştir. Faşizm yanlısı silâhlı kuruluş (Heimwehr), Hitler'in iktidarı ele geçirmesinin bir ön hazırlığı olarak diğer üniteleri silâhsızlandırmaya teşebbüs ettiğinde, Sosyal Demokratlar tarafından denetlenen silahlı işçiler milisi (Schutzbund) karşı koydu ve üç zorlu gün boyunca silâhlı bir mücadele oldu. İşçiler, Sosyal Demokratlar tarafından, Schutzbund'un Viyana ve diğer yerlerde kooperatif evlerinde barikatlar kurma yoluyla sadece savunma mücadelesi yapması için verilen emir üzerine, yenilmeye mahkûm oldular ve bulundukları yerde ezildiler. Bu sıralarda Komünistlerin görüşü, belirlenmiş hücum edici bir isyanın işçilere iktidarı kazandırabileceği merkezindeydi.

Komünist Enternasyonalin genel sekreteri Georgi Dimitrov «Avusturyalı işçilere mektup» adlı eserinde: «Yazık ki, sizi» silâhlı mücadeleniz bir iktidar mücadelesi değildi ve bu yüzden, Marx'ın ve Lenin'in de belirtmiş oldukları üzere gerçek bir silâhlı ayaklanma niteliği taşımamaktaydı. Silâhlı mücadelenizin hedeften (iktidarı ele geçirme) yoksunluğu, kahramanca eyleminizin yenilgiye uğramasının temel nedeni oldu.» diyordu. Dimitrov, işçileri halka ait evlerde sadece kendilerini savunmak üzere yönetmekle «Sosyal Demokratların, mücadeledeki insiyatifin işçilerin ellerinden çıkıp faşist düşmanlara teslim edilmesine sebep olduğunu»(14) belirtmiştir. Silâhlı işçiler muhafaza edilen evlerden geri çekildikleri zaman bile «kitleleri çarpışmaya çağırmak üzere işçi sınıfı mıntıkalarına gitmemişler, şehirden Viyana ormanlarına çekilmişlerdir... Sanayi proleteryası ile temas kurulmadıkça, bu işçilerle daha ileri bir mücadeleye girişmek

(14) Georgi Dimitrov, «Letter to the Austrian Workers». International Press Correspondence, Cilt 14, Sayı 29, 11 Mayıs 1934

faydasızdır.»(15) Bu düşünce, gelişmiş kapitalist ülkelerde silâhlı ayaklanma sorununun özüne yönelmektedir: Şehir sanayi işçilerinin, kesin ve çok yönlü bir eyleminin vazgeçilmez oluşu.

Bu dönemde, koşulların silâhlı proleter isyanı için uygun olmamasına rağmen, iki dünya savaşı arasındaki yıllarda ortaya çıkan devrimci hareketler yoluyla Marksist-Leninist kitle örgütlenmesi ve mücadele ilkelerinde genel deneyler kazanılmıştır. Bunlar arasında en önemlisi 1939-45 arasındaki faşist saldırıya karşı savunmada çok büyük rolü olan geniş kapsamlı gerilla direnişi hareketleridir. Asya'da olduğu gibi Avrupa'da da ortaya çıkan geniş çaptaki gerilla hareketleri, çoğunlukla komünistler tarafından yönetilen kitle örgütlerine dayanır. Savaş sırasında Hitlere karşı birleşenlerin gerici kesimleri bile böyle eylemler için komünistlere güvenmek zorundaydılar.

Bu gerilla mücadelelerinin esas olarak bütün halkın yabancı istilâsına karşı ayaklandığı ulusal direniş savaşı niteliğinde olduğunun gözlemlenmesi gerektiği Marx ve Engels tarafından kaydedilmiştir. Sovyetler Birliğinde II. Dünya Savaşı bile Büyük Yurtseverlik Savaşı adını almıştır.

II. Dünya Savaşı boyunca gerilla hareketlerinin aldığı şekiller, ülkeden ülkeye iç koşullara bağlı olarak, büyük ölçüde değişmekte fakat her durumda mücadelenin en geniş kapsamlı ana şekli olan düzenli savaşa bağlı kalmaktadır. Japon işgali altındaki Asya ülkelerinde şehir ve kasabalardaki eylem ihmâl edilmemekle birlikte, gerilla hareketleri başat olarak köylü tabanına dayanmaktadır. Batı Avrupa'da, özellikle Fransa ve İtalya'da durum bunun tersidir. Alman ve İtalyan faşistlerine karşı girişilen gerilla hareketlerinin çoğu şehir ve kasabalarda, ayni zamanda hareketin asıl liderleri tarafından yürütülmüştür. Paris, gerilla güçlerinin örgütlediği bir ayaklanma ile kurtarılmıştır.

Faşizme karşı yapılan savaşın karakterinin bir sonucu olarak, Batı Avrupa ve Asya'da savaştan sonra komünistler tarafından yürütülen daha güçlü halk hareketleri ortaya çıkmıştır. Bu hareketlerin çoğunda silâhlı mücadele deneyi ka-

(15) Gruber, «**The February Revolt of the Austrian Workers and Its Lessons**», International Press Correspondence, Cilt 14, sayı 14, 2 Mart 1934

zanılmış ve silâha sahip olunmuştur. Birçok ülkelerde sorun kendini, silâh kullanma yoluyla mücadelenin daha ileri bir devrim aşamasına geçilip geçilemeyeceği şeklinde ortaya koymuştur. Nitekim başlıca güçlük, yeni sınıf ittifaklarından ve ulusal nitelikteki anti-faşist bir mücadeleden sosyalist devrime geçişin başarılabileceği bir durum yaratmak konusunda kendini gösterir.

Gerilla savaşının doruğuna eriştiği Yugoslavya dahil, Doğu Avrupa'da sosyalizme geçiş, emperyalist müdaheleler karşısında bir kalkan olarak Sovyet Kızıl Ordusunun varlığı ve yakınlığı yardımı ile gerçekleşmişken Batı Avrupa'da bunun başarılması olanağı bulunamamıştır.

Avrupa'da bu eğilimlerin dışında kalan iki durum vardı: Biri İspanyol Komünist Partisinin faşist Franko rejimine karşı bir gerilla savaşı geliştirmeye çalıştığı İspanya'da idi. Bu, 1939'da cumhuriyetçi hükümetin yenilgisinden sonra, bütün II. Dünya Savaşı boyunca ve savaş sonrası dönemine kadar -devam etmişti. Faşist güçlerin savaştaki yenilgisinin, Franko rejiminin yıkılması sonucuna götürebileceği inancıyla gerilla savaşı, özellikle 194548 arasında şiddetlendirildi. Bu mücadele biçimi ile İspanyol halkının genel bir ayaklanmaya sürüklenebileceği umulmaktaydı. 1944 ile 1949 arasında İspanya'da 5.371 gerilla eylemi yapılmıştır.(16) Bu çabalar, umulan kitle çapındaki bir ayaklanmayı başlatmak şöyle dursun, mücadelenin arkasında geniş bir birlik saffı yaratmakta bile başarısızlığa uğradı. Silâhlı mücadelenin tasarıları, gerçekte, Franko'nun arkasında gerici kitleleri birleştirmeye dönüştü. 1948'de İspanyol Komünist Partisi, taktikte bir değişiklik yapmaya karar verdi ve faşist rejimdeki dağılma sürecini hızlandırarak İspanya'da demokratik bir taşkınlık yaratan geniş ve çok yönlü mücadelenin ilerlemesini başarıyla desteklemeye başladı.

Avrupa'daki ikinci özel durum; zorunlu uygun koşullar ve hazırlıklar bulunmaksızın 1946'da başlayan ve 1949'da feci şekilde yenilgiye uğrayan gerilla silâhlı mücadelesinin vatanı olan Yunanistan'dır.

---

(16) World Marxist Review, Ocak 1965 s. 36

4.

Asya'nın sömürge ülkelerinde tamamen farklı durumlar egemendi.

Lenin. kapitalist ülkelerdeki komünist partileri «sol serüvenciliğe» karşı uyarırken, Sovyet iktidarının başarısının ve Kızıl Ordunun silâhlı mücadeleyi devrimci yolda kullanışının, sömürge ülkelerinde çok büyük etki yapacağını da öngörmüştür. Bu hususta şuna işaret etmiştir: «Ezilen halkların giriştiği devrimci bir savaş eğer gerçekten milyonlarca insanı ayaklandırmayı başarırsa, doğu halklarını özgürlüğe kavuşturacak bir birikime sahip demektir. Fakat böyle bir başarı ancak, sadece uluslararası devrim ilkelerini değil, aynı zamanda Asya ve Sibirya'da kazanılan askerî deneyleri ve güçlü emperyalist ülkelerin silâhlı istilâsına göğüs germiş plan Sovyet Cumhuriyetinin deneyini temele almakla mümkün olabilir.»(17)

Rus işçi sınıfı zaferinin bu etkisi, I. Dünya Savaşından sonra sömürge istismarının şiddetlenmesi, bunun sonucu olarak bütün sömürge alanlarında komünist partilerin kurulması ve dünya kapitalist sistemini saran bunalım sonucunda büyük ölçüde artmıştır. Bu komünist partiler, Komünist Enternasyonalinin ideolojik yardımıyla, «devrim vakti geldiğinde» silâhlı ayaklanma dahil olmak üzere her türlü militan mücadele şeklini benimsemeye teşvik edilmişlerdir.

Silâhlı mücadele için gerekli koşulların bir program içerisinde belirlenmesi sırasında Komünist Enternasyonali: «Bu biçim eylemin mutlak ön koşulunun; geniş kitleleri, mümkün olan en büyük sayıdaki işçiyi kapsayacak ve eyleme sokacak militan üniteler halinde örgütlemek olduğu» üzerinde ısrarla duruyordu. Böyle bir eylem sırasında «Parti, Leninizmin siyasal taktiklerinin temel olduğu biçimde yönetilmelidir. Bu taktiklerin kullanılması, kitlelerin kendi de-

(17) V. I. Lenin, «Address to the Second All-Russian Congress of Communist Organizations of the Peoples of the East», (22 Kasım 1919) Selected Works, Cilt 3 s. 285

neyleriyle, parti çizgisinin doğruluğuna kendilerini inandırmaları yoluyla onları devrimci duruma getirebilmek yeteneği gerektirir.» Bundan başka her komünist partinin, kendi ülkesindeki özel koşullara uyacak mücadele biçim ve taktiklerini benimsemesi gerektiği bildirilmiştir.(18)

Bu ilkeler belki en açık şekilde, Çin'deki silâhlı devrimci mücadelede ortaya konmuştur. Çin Devrimi, Çin'in özel koşullarının yönetmesiyle kendi yoluna girmiştir; fakat Çin gerilla savaşları başat olarak, silâhlı mücadelenin Marksist-Leninist kavramlarıyla yürütülmüştür. Aslında, Çin Komünist Partisi, Sovyet Kızıl Ordusunun deneylerine çok şey borçlu olduğunu kabul ederek, Sovyet gerillacıları tarafından uygulananlara oldukça benzer mücadele ilkelerini, Çin koşullarına uygulamıştır. Çin Komünist Partisi gerilla savaşını öncekilere göre daha geniş kapsamlı olarak ve daha uzun bir süre boyunca kullandığı halde yine de bu hareketi standart Marksist çizgide, yani Komünist Partinin sıkı yönetimi altındaki büyük ölçüde siyasallaştırılmış silâhlı güç olarak örgütlemiştir. Bundan başka, Mao Tse-tung silâhlı mücadele strateji ve taktiklerine yeni bir genişlik ve derinlik katan formül ve direktiflerinde, gerillacılığın yerli yersiz kullanılışını tıpkı Lenin gibi yadsımıştır. Aynı zamanda Çin hareketi sadece gerilla savaşına güvenmemiş, onu diğer mücadele biçimleriyle, özellikle devrimin en yüksek aşamasında kesin darbelerin vurulmasına olanak verecek düzenli savaşla birleştirmiştir.

Çin'in kendine özgü koşulları tarafından biçimlendirilen Çin devrimci savaşının belirli özellikleri dikkatleri üzerineçekmiştir. Bunlar arasında egemen sınıfların iktidar merkezlerinden uzak, kurtarılmış üsler saptama stratejisiyle, mücadeleyi köylü sınıfına dayandırmak ve şehirleri kırsal alanlardan kuşatmak ve zaptetmek stratejisi önemli yer tutmaktaydı. Üslerin saptanmasına Çin'in genişliği ve ülkenin çevresiyle arasındaki ulaşım ağının çok gelişmemiş olması olanak vermişti.(19) Devrimci temel kitle olarak köylü sınıfının

(18) Program of the Communist International (1928)», Handbook of Marxism, Emile Burns, ed, Internationall Publishers, 1935, s. 1034-35

(19) Bu **kitapta, Mao** Tse-tung'un **Çindeki devrimci** savaşın özellikleri» adlı yazısına bakınız.

seçilmesi, şehir proleteryası arasındaki Çin komünistlerinden oluşan asıl temel kitleye burjuva Kuomintang karşı-devrimi tarafından yapılan gaddarca baskı dolayısıyladır.

Şüphesiz Çin proleteryası devrimci mücadelede birçok genel grevlerin ve kurtuluş savaşının ön eylemleri olan ayaklanmaların önderliğini yapmıştır. Bununla birlikte bu proleteryanın devrimci çekirdeği Kuomintang terörü ve 1927 deki yanlış anlaşılmış, münferit ve serüvenci şehir ayaklanmaları tarafından büyük ölçüde imha edilmiştir. Bu başarısızlıklar; şehir ayaklanmalarının anahtar rolü oynadığı devrim ilkelerinin Çin'e uygulanamamasının değil, Çin devriminin ve işçi-köylü ittifakının düzensiz gelişiminin ve isyancı ilkelerden hareket etmenin (örneğin Kanton Komünü, Petrograd ve Moskova'daki Ekim ayaklanmalarından çok Paris Komününe yakındı) sonucu olmuştur. Bundan başka devrimin gelişimi sırasında, Çin komünistleri kırsal bölgedeki gerilla savaşına en büyük önemi verirken; şehir ve kasabalardaki, silâhlı mücadele dahil bütün devrimci çabalara pek az dikkat sarfetmişlerdir. Savaşın son sıralarında Güney Çin'deki şehirlerin çoğunun zaptı kırsal bölgedeki silâhlı kuvvetlerin işbirliği ile içerden yapılmıştır.

Çin Devrimi kendi koşullarını çok ustaca kullanan Çin halkının kitlesel bir zaferidir. Fakat şunu da belirtmek gerekir ki, bu zafer önemli müttefikleri dışta bırakarak, ya da onların yardımları olmaksızın kazanılmış değildir. Çin'in başlıca yabancı düşmanı olan Japon emperyalizmi, uluslararası anti-faşist güçlerin ittifakı ile yenilmiştir. Sonra, 1945 de, Mançurya'da çok güçlü Japon Kwantung Ordusunu ezen Sovyet Kızıl Ordusu, zaptettiği Japon askeri donatımını, 3700 den fazla topu, 600 tank, 861 uçak ve birçok tekneyi Çin Kızıl Ordusuna devretmiştir.(20) Bunlar, Çin Kızıl Ordusunun yaptığı son zafer hücumlarının önemli bir etmenidir.

Çin Devrimi, Rus Ekim Devrimini tamamlayan sömürge kurtuluş mücadelelerinin en önemlisi ve etkilisi idi; fakat iki dünya savaşı arasındaki yıllarda sömürge alanlarında, herbiri halkının devrimci deneylerine yenilerini ekleyen birçok silâhlı ayaklanma ya da gerilla savaşları olmuştur.

(20) V. Vasin, **«Leyalty to Internationalist Duty»,** Za Rubezhom, Moscow, sayı 52, 1967

Sandino'nun 1820 lerin sonlarında ve 1930 ların başlarında Amerika'nın Nikaragua'daki donanmasına ve tekeline karsı giriştiği gerilla mücadelesi birçok Lâtin Amerika devrimcisine ilham vermiştir. Köylüler tarafından Sovyetler kurulduğunda 1931de Hindiçini'deki ayaklanma, yeni örgütlenmiş Hindicini Komünist Partisi için olgunlaşmamış ve sekter bir devrimin hataları konusunda önemli bir ders olmuştu. Arapların ulusal emelleri 1920'lerde Fas'ta Abdülkerim tarafından yürütülen Rif savaşıyla harekete getirilmişti.

Filipinlerde 2-3 Mayıs 1935'de çıkan farklı türden bir silâhlı ayaklanmanın kusurları, Filipin Komünistlerine Marksist ilkelerin doğruluğunu göstermekte etkili oldu. Bu, Japon asıllı Benigno Ramos'un yönettiği demagojik Sakdalist Parti(21) tarafından örgütlenen zamansız Sakdal isyanıydı. Bu partinin Amerikan egemenliğinden bağımsızlık amacıyla ayaklanan 65.000 kadar hemen hemen silâhsız yoksul köylü taraftarı süratle birçok Orta ve Güney Luzon şehirlerinin denetimini ele geçirdi. Bunlar halkın ve hatta hükümetin kendilerine katılmak üzere birleşeceğini safdillikle ummakta idiler. Hepsi öldürüldüler ve isyanları bir günde bastırıldı. Filipin Komünistleri yanlış yönetilmiş ve intihar niteliğinde olan bu türlü bir eyleme karşı koymuşlardı.

5.

1945'den bu yana Marksist-Leninist teori ve pratik birçok devrimci mücadele süresinde zenginleşmiştir. Bu hareketlerin hepsinde silâhlı mücadeleye, emperyalizm ve yandaşları tarafından şiddet kullanılmasına karşılık başvurulmuştur. Bütün kurtuluş hareketleri özgürlük kazanmak için barışçı ve yasal yöntemler kullanmayı tercih edegelmiştir. Bu halk hareketleri önceleri, kendilerini şiddet yollarıyla ortaya koymayı reddetmişler, fakat umutsuz ve çözüşme durumundaki emperyalist sistemin gittikçe artan şiddet yöntemleri ile karşılaşmışlar ve sonunda kendileri de, halk amaçlarını gerçekleştirebilmek için şiddet yöntemlerini benimsemeye tam anlamıyla mecbur edilmişlerdir.

---

(21) Sakdal: Filipin dilinde «**suçlamak**» veya «**darbe vurmak**» anlamına gelen bir sözcük. (ed.)

Dünya emperyalizminin bocalama ve çözüşme süreci, bu sıralarda sosyalist sistemin büyük ölçüde güçlenmesi ve birçok ülkelerde devrimci güçlere yardımcı olma konusunda daha iyi durumlar elde etmesi olgusuyla hızlandırılmıştır. Önce de işaret edildiği üzere, Doğu Avrupa'da anti-faşist direnme hareketlerinin güçlenmesini mümkün kılan etmen, Sovyet Kızıl Ordusunun kuvvetli varlığıdır. 1948 Şubatında Çekoslovakya'daki proleter isyanının başarıya ulaşması da aynı nedenden ötürüdür. Kuzey Kore ve Kuzey Vietnam'da sosyalist cumhuriyetlerin kurulmasında da Sovyetler Birliğinin ve Çin'in yardım ve yakınlığı önemli, etmenlerdir.

Böylece II. Dünya Savaşından sonra devrim durumlarında yeni bir etmen ortaya çıkmıştır: Dünya sosyalist blokunun başka yerlerdeki devrimci mücadelelere aktif yardımı. Potansiyel olarak veya sınırlı bir ölçüde böyle bir etmen 1917'den itibaren vardı, fakat yeteri kadar güçlü olmadığı gibi diğer koşullar da bu etmeni gerçekten etkili kılacak ölçüde olgunlaşmamıştı. Devrim durumlarının ya da ayaklanmaların iç etmenlerini göze alan Marksist formüllere artık güçlü bir dış etmen eklenebilir. Şüphesiz bu, devrimin dışardan gelemeyeceği ve bir ülkenin kendi içindeki mutlak surette zorunlu koşullardan doğup gelişmesi gerektiği hususundaki temel Marksist kuralı değiştirmez. Bu gün, Vietnamda olduğu gibi dış etmen, devrimci harekete kendisinin talep ettiği dış yardımı, coğrafî koşullarında uygun olması dolayısiyle, yaparak devrimci mücadele sırasındaki önemli rolünü ortaya koymuştur. Bundan başka dış etmen, devrimci rejimlerin zafere ulaşıp karşı-devrime karşı denge kurmak dönemine girdiklerinde de destekler ve korur. Çağımızda birçok durumlarda yerleşmiş sosyalist ülkeler, kurtuluş hareketlerinin güçlü ve bağımsız devletler yaratmasına olanak verecek ekonomik ve askeri yardımları sağlamışlardır.

Emperyalist sistemin çözülmesi devam ederken kurtuluş mücadelelerine, sadece sosyalist ülkelerden değil, fakat kendi güvenliklerinin de yeni-emperyalizmin bertaraf edilmesine bağlı olduğunu kavrayan, bağımsızlığını yeni kazanmış ülkelerden de dış yardım gelmektedir. Afrika'da hâlâ sömürge köleliği olan alanlardaki silâhlı ya da başka biçimdeki kurtuluş hareketleri, kıt'adaki bağımsızlığını yeni kazanmış kardeş ülkelerin aktif yardımıyla yürütülmektedir.

Hükümet seviyesindeki Afrika Birliği Örgütü (OAU) bu

politikayı resmen onaylamış ve içerisindeki gerici ve yeni - emperyalist etkilerin potansiyelini gerçekleştirmesini engellemelerine rağmen, bir Afrika Kurtuluş Komitesi kurmaya kadar varmıştır. Bir örnek vermek gerekirse; FRELIMO(22) yardımlarından dolayı sadece (OAU)ya değil, aynı zamanda Cezayir'e (OAU üyesi), Hindistan'a, Sovyetler Birliğine, Çin Halk Cumhuriyetine, Endenozya'ya, ve diğer ülkelere şükranlarını belirtmişti.

Böyle bir olayı günümüz devrimlerindeki dış etmen olarak değerlendirirken Çin Mareşali Lin Piao tarafından Mao Tse-tung'un teorilerine dayanılarak ileri sürülen tezi gözönüne almak zorundayız., Lin Piao'nun tezine göre: Emperyalizme karşı dünya çapındaki mücadele; sanayileşmiş ülkeleri «dünyanın şehirleri», emperyalizmi sarsan az gelişmiş ülkeleri «Dünyanın kırsal bölgesi» olarak ele alırsak, ulusal plânda şehirlerin kırsal bölgelerden kuşatılması yolundaki gerilla anlayışının bir izdüşümü olarak tanımlanabilir. Sosyalist ülkelerin, işçi sınıfının, kapitalist ülkelerdeki devrimci güçlerle sömürge ülkelerindeki kurtuluş hareketlerinin ittifakını bir yana bırakan bu formüllendirme, Mark-sist-Leninist teorideki temel «enternasyonalizm» kavramı ile çelişme halindedir. Geliştirilmeye çalışılan stratejik ilke, Çin için ulusal plâna uygulandığında, Çin'in koşullarının derin ve ayrıntılı bir analizine dayanmakta, fakat uluslararası bir ilke olarak yaygınlaştırıldığında gerçekleştirilmesi için böyle analizlerden yoksun oluşuyla, Marksist olmayan bir genellemeden ibaret kalmaktadır. Bu tez ileri sürüldüğünden sonra ortaya çıkan kurtuluş mücadelelerinde, sosyalist ve kapitalist ülkelerdeki devrimci ve ilerici hareketlerden oluşan Marksist-Leninist üç-güç birliği ilkesinin en yüksek noktasına ulaştığı ilk önemli durumda yıkılmıştır.

Birçok ülkelerdeki kurtuluş hareketlerinde silâhlı mücadelenin önde gelmesi, emperyalist egemenliğinden bağımsızlığın pek çok durumlarda genel grevler, kitle gösterileri halkın duygularına yadsmmaz bir açıklık getiren siyasal örgütleme ve uyarma gibi başka yollardan da kazanabileceği olgusunu bulandırmamalıdır. Tanzania, Mali, Gine, Ghana, Uganda, Zambia, Kongo (Brazzaville), Nigerya ve diğer bazı

(22) Frelimo: Front de liberation du Mozambique'in baş harflerinden oluşturulmuş bir sözcük, (ed.)

büyüklü-küçüklü ülkeler kendilerini sömürge egemenliğinden bu yollarla kurtarmışlardır.

Tunus, Fas veya Kenya gibi ülkelerde de silâhlı mücadele bağımsızlığın kazanılmasında kullanılan yollardan sadece biridir. Bu bağımsız devletlerde devrimci süreç ya da kurtuluş süreci, bağımsızlık hareketiyle tamamlanmış sayılmazdı. Yeni sömürgeciliğe karşı bazıları gerçekten başarı ile yürütülmüş olan zorunlu yeni mücadeleler de yapıldı. Aynı durum bağımsızlığını özellikle silâhlı mücadele yoluyla kazanan Cezayir, Endenozya, Mısır, Kıbrıs gibi ülkeler için de söz konusudur.

Devrimci hedefin silâhlı mücadeleyle, başka türden mücadelelerle ya da bunların birleşimiyle kazanılmış olduğu bütün bu durumlarda, 40 yıl önce Komünist Enternasyonalinin programında yer alan temel ilkeler egemen olmuştur: Her ülkede devrimci hareket, mücadelesinin biçim ve yönetimini ülke içindeki mevcut koşullara dayandırma;! ve başarıya ulaşabilmek için kitleleri kapsamalıdır.

6.

Gerilla savaşının birkaç ülkedeki (özellikle Çin. Vietnam, Cezayir ve Küba'daki) büyük başarısı; aynı dönemde, en önemlileri. Malaya. Filipinler, Yunanistan, Burma ve Kenya'da olan birçok gerilla mücadelesinin yenilgiye uğraması. Kongo. Peru, Bolivya ve diğer yerlerde gerilla teşebbüslerinin en azından ciddi tersliklerle karşılaşması yüzünden, daha parlak görünmüştür. Bu nedenle, silâhlı mücadelenin veya gerilla taktiklerinin etkililiği hakkında güvenilir geniş ve evrensel genellemelerin yapılamayacağı açıktır.

Şüphesiz çağımızda gerilla savaşının ve diğer silâhlı mücadelelerin rolünün Marksist açıdan belirlenmesi ve kavranması için tek yol. her durumu kendi koşulları ve taktikleri ışığında incelemektir. İncelememize bu dönemde yapılmış ve yapılmakta olan bütün mücadelelerin (Amerika Birleşik Devletlerinde zenci halkın tam eşitlik için yaptığı mücadele dahil) belirtmek üzere kullanılan genel «Ulusal Kurtuluş» terimine bir göz atmakla başlayabiliriz. «Ulusal Kurtuluş» terimi, burjuva demokratik devrimi, Proleter Devri-

mi ve Burjuva gelişimi aşamasına bile erişmemiş olduğu gibi ne proleteryanın, ne de komünist tipte bir partinin bulunmadığı ülkelerdeki özgürlük için yapılan devrimleri içine alır. Kuvvetlerin düzenlenişinin, önderliğin niteliğinin, kitlelerin eyleme sokuluş biçiminin, bu mücadelelerin herbirinde çok değişik olduğu ve bütün bu etmenlerin silâhlı mücadelede ve onun başarı veya yenilgisinde son derece önem taşıdığı açıktır. (Aynı zamanda önderliğin ve mücadelede yer alan güçlerin, emperyalist ülkelerin silâhlı kurtuluş mücadelelerine teslim olmaya müsait oluş derecesini büyük ölçüde etkileyen etmenlerdir.)

Güney Doğu Asya'da silâhlı mücadeleler, Komünistler tarafından yönetilen gerilla hareketlerinin silâh ve gerilla savaşı deneyi elde etmesini sağlayan II. Dünya savaşının dolaysız bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Savaşın bitiminden sonra Malaya ve Filipinlerdeki hareketler barışçı örgütlenme ve mücadele biçimlerine sadık kalmaya büyük önem vermekle birlikte, kendilerini koruma amacıyla bir miktar silâh alıkoymaya çalışmışlardır. (Örneğin Filipinlerde Gerillacılar savaşın bitiminden hemen önce, Amerikan Ordusu Mensupları tarafından silâhlı saldırıya ve işkenceye uğramışlardı).

Her iki durumda da İngiliz ve Amerikan emperyalistleri ve onların yerli işbirlikçileri kendi denetimlerinin tehdit altında olduğunu sezer sezmez gaddarca baskı yollarına başvurmuşlardır. Komünistlerin yönettiği güçler her iki ülkede de, buna, silâhlı gerilla direnişiyle karşı koymuşlardır. Bu askeri mücadelelerin ikisi de bozguna uğramıştır ve yenilginin nedenlerine eğilmek öğretici olacaktır. En başta, her iki durumda da gerilla mücadelesi Komünistlerin insiyatifi altında plânlanmış bir silâhlı mücadele olarak gelişmemiştir. Her silâhlı mücadele, baskıya karşı savunma olarak başlamış ve süreç içinde, insiyatifi elde etmek ve kitlelerin desteğini kazanmak üzere gerilla savaşı yoluyla devrimci atılama dönüşmüştür. Malaya Halk Kurtuluş Ordusunun (MPLA) ve (halk tarafından Huk adıyla tanınan) Filipin Ulusal Kurtuluş Ordusunun savunma konusunda başlangıçtaki dezavantajları yenmekte uğradıkları başarısızlık bozgunlarının nedeni olmuştur.

Malaya hareketi yerli Malayalılar arasındaki dağınık sultanlıkların Yarı-feodal tarımsal topluluğunu muhafaza ederek, kendi madenleri, çiftlikleri ve dokları için özellikle

göçmen Çinli ve Hintli işçilerden oluşan bir işçi sınıfı yaratmış olan İngiliz Sömürge sistemi tarafından engellenmiştir. Malayanın güdük orta sınıfının ve örgütlenmemiş köylülerinin ulusal bir güç olarak gelişmeleri yavaş ve geç olmuştur, buna karşılık Malaya'da Ulusal Kurtuluş Bayrağını, çoğu Çin ve Hint doğaçlı Militan işçi sınıfı hareketi kaldırmıştır.

Sendikaların öncülük ettiği ulusal kurtuluş hareketi, Japon işgaline karşı savaşta bir ara hızlanmışsa da, savaş sonrası dönemde İngiliz Emperyalizmi bunun gelişmesini engellemeğe teşebbüs ettiğinde, hâlâ ilk aşamalarındaydı. Yasal haklardan yoksun sendikacıları ormanlara süren bastına İngiliz Olğanüstü Durum Yönetmeliği, 1948 Haziranında kabul edilmiştir. Buna karşı çıkan ilk silâhlı eylemler, kendini savunma hareketleri niteliğiyle, temmuzda başlamıştır.

Japonlara karşı hareketin içerisinde oluşan (MPLA) böylece, köylü tabanı yerine şehirsel işçi sınıfı tabanına sahip olmuş ve kusurlarını düzeltmek için kahramanca çabalar göstermiştir: MPLA silâhlı birliklerinde sadece Çinli ve Hintli işçiler değil (kabaca % 20 oranında Hintli ki, aşağı yukarı Hintlilerin ülke nüfusuna oranları da bu kadardı.) aynı zamanda en az bir alay Malayalı bulunmaktaydı ve ilkel dağ halkının desteğini kazanmakta da bazı atılımlar yapılmıştı. Bununla birlikte başat durumundaki sivil desteğin tabanı şehir ve kasabalardaydı.

Malayalı Komünistler, savunucu durumdan hücum edici duruma geçmelerini sağlayacağını umdukları silâhlı mücadeleye girişmeğe karar verirken, bazı tahminlerin etkisi altında idiler. Bu tahminler; İngiliz Emperyalizminin uzun bir sömürge savaşını destekleyemiyeceği, hareketi bastırmak için yeter sayıda asker gönderemeyeceği ve sonuç olarak sadece küçük Burjuvaları değil bizzat İngilizlerin, ulusal kurtuluş hareketini benimsemek durumunda kalacak işbirlikçileri dahil herkesi, kendi aleyhlerine çevirerek faşist yöntemlere başvurmaya mecbur olacağı merkezindeydi. Bu düşünce ile MPLA gerilla savaşını uzun bir süre uygulayarak, bu zaman içinde kurtarılmış üstler oluşturmayı ve sonunda gerilla güçlerini devrimci nizami ordu haline getirmeyi umuyordu. Ana hedef ise İngiliz Emperyalizminin gücünü tüketmekti.

Bununla birlikte İngiliz Emperyalizmi bu stratejik görüşün aksine, hareketi bastırmak için gerekli olan asker ve araç ikmâlini yapabilecek durumdaydı. (Asker sayısı 400.000 den az değildir -ki, bu belki ülke nüfusuna oranla sömürge savaşlarında kullanılan en geniş silâhlı kuvvet idi. Bu durum hem kurtuluş hareketinin ne kadar güçlendiğini, hem de emperyalizmin bastırıcı çabasının derecesine kanıttır.) Buna ek olarak gerillacı güçleri bölmekte yadsınmaz bir etkisi olan halkı birbirine düşürmek taktikleri uygulanmaktaydı. Bunun en önemli özelliği de, İngilizlerin Malaya küçük Burjuvazisinin belirli kesimlerinin bağımsızlık vadiyle kendi taraflarına çekmeleriydi. Bu vaad (yeni-sömtirgecilik biçiminde de olsa) 1958 de yerine getirilmiştir. MPLA ise. mümkün ittifakların yaygınlaşacak yerde azalması ve güçlerin bölünmesi etmenlerini yenebilecek durumda değildi.

Filipin deneyinde de, Komünist Partisi burada gerek işçi ve gerekse köylü kesimlerinden kitlesel bir tabana sahip olduğu halde, belirli benzerlikler göze çarpmaktadır. Burada da Amerikan Emperyalizminin bunalıma girdiği, durumunu muhafaza etmek için belirli bir mücadeleye girmektense Asya'dan çekileceği, reformların getirdiği demokratik havanın yerini gittikçe şiddetlenen faşist yöntemlere bırakacağı tahmin edilmekteydi. Malaya'da olduğu gibi gerilla tehdidinin gelişmesi sırasında bu tahminlerin hepsi ters çıktı.

Filipin gerilla mücadelesi, aynı zamanda, toplumun nispeten küçük bir bölümü (özellikle Luzon Adası'nın orta kısmındaki yoksul köylüler) içerisindeki sınırlı bir tabanla bağlamış, şehir proleteryası tabanından büyük ölçüde kopmuş tu ve başlangıçtaki başarılarına rağmen silahlı yayılma yoluyla ülkenin diğer bölgelerinde sabit bir kitle tabanı kurmak ve örgütlemekte başarısız olmuştu. Filipinli küçük burjuva ve ulusal burjuva gruplarının kurtuluş mücadelesini;) hali hazırda veya daha ilerde desteklemelerine, emperyalist siyasal ve ekonomik reformlarla göz boyayan (bunun somut örneği, 1953 de Amerika'nın kurduğu cumhurbaşkanı adayı Ramon Magsaysay'ın seçilmesinden sonra koalisyona gidilmesidir) terör engel olmuştur.

Malaya ve Filipin hareketlerinin strateji ve taktiklerindeki başlıca hata, kurtuluş mücadelesine, devrimci bir hareket olmak konusunda, mübalağalı bir olgunluk atfedilmesiydi. Her iki ülkede de gerilla savaşı başladığında, devrim or-

tamı mevcut değildi, fakat gerilla mücadelesinin etkisiyle emperyalistlerin ve işbirlikçilerin krize sürükleneceği umulmuştu. Bu gerçekleşmedi. Emperyalist krizin genişliği de mübalağa edilmiş, mücadele biçimleri çok çeşitli değildi ve ulusal burjuvazi dahil olmak üzere, toplumun her kesimini kurtuluş hareketine iştirak ettirecek şekilde geliştirilmemişti, ayrıca ehliyetsiz halk kitleleri, kendi mücadele deneyleriyle, silâhlı mücadeleyi tek mantıksal çare olarak görmekte idiler. Kısacası, devrim ortamları ve gelişimleri hakkındaki Marksist-Leninist ilkeler dikkatle incelenmemişti.

Gerek Malaya gerekse Filipin hareketlerini büyük ölçüde cesaretlendiren Örnek, Çin devrimi (ve özellikle bu devrimin sonraki aşamalarında en ciddi emperyalist müdahalelerin uğradığı başarısızlık) olduğu halde, ikisi de Çindeki kurtarılmış üsler oluşturma ve şehirleri kırsal bölgelerden kuşatma modelini izlemediler. (Aslında, başarıyla yönetilen bir gerilla savaşı -yaygın inancın ve Çin önderlerinin, bunun bir model teşkil ettiği hakkındaki iddialarının aksine- nadiren böyle bir yol izler.) Zaten Malaya, çok arzu edilmesine rağmen, böyle bir strateji için gerekli köylü temelinden tamamen yoksundu.

Filipinlerde, 1942 Japon işgalinin başlangıcındaki gerilla hareketini bir yere kadar, Huk örgütüne Çin Kızıl Ordusunun fikirlerini sokan Çinli Komünistler etkilemişlerdir. Bununla birlikte o vakitten itibaren, özellikle II. Dünya savaşından sonra, hareket, köylünün sosyal yapısı, Filipin'in arazi ve coğrafya sorunları ve tarihsel ve ekonomik koşulları tarafından belirlenen kendine özgü bir yol izlemiştir. Şehirlerdeki ve özellikle Komünistlerin yönettiği sendikaların bulunduğu başkent Manila'daki mücadele, kırsal bölgedeki savaşla paralel olarak gelişmiştir. Silâhlı birlikler ve silâhlı mücadele Manila'da tutulmuş, bütün ülkedeki şehirlerde yürütülen kitle örgütlenmesi ve silâhlı eylem politikası, 1950'de girişilen hücumun başlıca özelliği olmuştur. Bu sıralarda «şehir ve kasabalarda mücadelenin güçlendirilmesi» başlıklı bir siyasal bildiri çıkarıldı. Bunda diğer konular arasında, proleterya; kırsal bölgelerdeki mücadeleyle işbirliği yapmak üzere, şehir mücadelesinde geliştirilmesi gereken önder güç olarak tanımlanıyor ve arazi dağıtımını yönetecek köylü komitelerine paralel olarak, sanayi yönetimini üstlenecek işçi komiteleri kurulması isteniyordu. Bu ilke-

lere mücadele boyunca bağlı kalındı. Fakat kurtarılmış üstler kavramı 1947'de, Filipinlere uygulanamayacağı gerekçesiyle terkedildi. Şehirlerin kırsal bölgelerden kuşatılması kavramı ise, aynı gerekçeyle, zaten hiç dikkate alınmamıştı. Sadece bir tek ciddi hususta, Malaya ve Filipinlerde, Çin deneyinden çıkarılan bir formülün uygulanmasına teşebbüs edilmişti. Bu, gerek MPLA, gerekse Huk hareketleri tarafından; mücadelelerini işçi-köylü ittifakı önderliğindeki, burjuva demokratik nitelikli bir ulusal kurtuluş mücadelesi olarak plânlarken ele alman «yeni demokratik devrim» tanımıydı. Her iki harekette de bu formülün uygulanma şekli geniş kurtuluş mücadelesini kuvvetlendirecek yerde engellemiştir.

Malaya'da yeterli köylü desteğinin bulunmayışı ve bağımsızlık savaşına katılan ulusal burjuvazinin emperyalizm tarafından yatıştırılması sonucunda bu tanım, sadece proleter kanadın güçlü olması özelliğine dayanılarak mekanik bir biçimde uygulanmış, bundan ötürü de mücadeleyi genişletece-ğine, bölünmeyi teşvik etmiştir.

1950'de halkı, silâha sarılıp yeni-sömürge rejimini yıkmaya çağıran Filipin Komünistleri, aynı zamanda proleterya tarafından yönetilen «yeni demokratik devrim»e de kendilerinin hakim olduğunu ilân etmişlerdir. Bu stratejik yol sınıf mücadelesi yönüyle, milliyetçi eğilimli Filipin burjuvazisini ve küçük burjuvazisini kendinden daha da soğutmuş ve bu sınıflar kendileriyle silâhlı mücadeleye karşı bir ittifak kurmak isteyen Amerikan emperyalistlerine yönelmeğe başlamışlardır.

7.

Daha sonra, Vietnam, Cezayir ve Çin Gerilla savaşlarında kazanılan üç önemli zaferde farklı koşullar egemendi.

Vietnam mücadelesinin tamamen kendine özgü bir durumu vardır. Asya'da Japonlara karşı yapılan kurtuluş mücadelelerine benzemeyen bir şekilde, Hindi Çini'de II. Dünya savaşı boyunca Komünistlerin yönettiği hareket tamamen askerî yönde yoğunlaşmış değildi. Savaş boyunca bu yöneticiler bütün dikkatlerini örgütleşmeye, propagandaya ve toplu-

mun bütün kesimlerini içine alacak geniş bir mücadele yaratmaya vermişlerdi.

Fransız Emperyalist politikasının, bağımsızlığı ortadan kaldıran katı sömürgeci niteliği toplumun bütün tabakalarında milliyetçi duyguları körüklemişti. Savaşın sonlarına kadar ciddi bir askeri eyleme girişilmemiş ve böylece eylem, uzatılmış bir gerilla savaşı değil, ayaklanma şeklinde gelişmişti. 1945 Ağustosundaki ayaklanma, sahnede ne Fransızların ne de diğer emperyalist güçlerin bulunmadığı Japon yenilgisiyle aynı zamana düşecek şekilde, gayet iyi ayarlanmıştır. Şehirleri de kırsal bölgeleri de kapsamına alan bu ayaklanma; halkın desteklediği bağımsız bir cumhuriyet kuran Viet-Minh için hazır kuvvet de kazanmıştı. Proleteryanın öncülüğüne ağırlık verilmemiş ve komünist partinin rolü başlı başına plânlanmamış olduğundan devrimin geniş bir ulusal kurtuluş hareketi niteliğinde olduğu açıkça göze çarpmaktaydı.

Bu, devrim stratejisinin ve ayaklanma taktiklerinin klâsik yoluydu. Ve daha sonraki Vietnam mücadelelerinin seyri de buna dayanmaktaydı. Fransız emperyalizmi 1946 da baştaki hükümete baskı yapmaya başladığında, hemen hemen bütün halk ulusal direniş savaşını desteklemek durumuna girmişti. Burada artık gerilla mücadelesi sırasında kitle temeli yaratmak söz konusu değildi. Temel, bütün ülke sathında mevcuttu. Mücadele sırasında tabiatıyla, Vietnam halkına yardım edebilecek diğer sosyalist ülkelerle birlikte, yeni zafere ulaşmış Sosyalist Çin Cumhuriyeti dış etmen olarak sahnede belirdi. Vietnam'da ulusal halk mücadelesi biçimi böylece saptandı ve bu Amerikan emperyalizmine karşı yürütülen ulusal direniş savaşında da devam ettirildi. Ulusal Kurtuluş Cephesinin, türlü silâhlı mücadele, direniş ve protestoların yer aldığı genel mücadelede, şehirleri ve kırsal bölgeleri kapsaması Güney Vietnamdaki savaşın dikkate değer bir özelliğidir.

1954-62 arasındaki Cezayir Kurtuluş Savaşında farklı koşullar bulunmaktaydı. Burada Ulusal Kurtuluş Hareketi, ülkenin sahipleriymişcesine tahakküm eden Fransız sömürgecilerine duydukları husumetle devrimci duygulan körüklenen Cezayirli küçük burjuvalar tarafından yönetilmişti. Cezayir Komünist Partisi ise, önderlik mevkiinde bulunmak şöyle dursun, ulusal kurtuluş cephesine dahil olmak için mü-

cadele etmek zorunda kalmıştı. Bununla birlikte, ulusal mücadeleyi etkili bir şekilde destekledi ve Cezayir proletaryasının yönetimine, özellikle şehirlerde, kendilerinin de yardımıyla, üzerine aldı. Böylelikle Cezayir halkı Fransız emperyalizmine karşı savaşta tamamen kenetlenmişti ve hasımları onları sınıfsal veya toplumsal durumlarına göre bölemediler.

Cezayir mücadelesi ,kırsal bölgelere olduğu kadar şehirlere de yayılan uzun bir gerilla savaşı haline dönüşen bir ayaklanma olarak başlamıştı. Bu mücadelede dış etmenin rolü çok önemliydi. Bağımsız Fas ve Tunus, Cezayir silâhlı kuvvetlerine yardımda bulunmuş ve sığınacak yer temin etmiş, sosyalist ülkeler ve Arap ülkeleri geniş çapta yardım sağlamışlardı. Bundan başka; gerek ilk Vietnam kurtuluş savaşında, gerekse daha sonra Cezayir savaşında, kendi vatanlarında bulunan Fransız işçi ve aydınları, kurtuluş kuvvetlerini şiddetle desteklemişlerdir. Cezayir Kurtuluş Savaşının hiçbir zaman gerilla mücadelesi olmaktan çıkıp düzenli savaş haline gelmesi gerekmedi. Fransız ordusu askerî anlamda yenilgiye uğratılmış değildir. Siyasal zafer, şehirlerdeki kitle gösterileriyle ve Fransa'da, ilkin Hindiçini'deki sonra Cezayir'deki uzun ve pahalıya malolan emperyalist savaşın yarattığı siyasî krizle büyük ilerlemeler kaydetmiştir.

Kübadaki gerilla kurtuluş savaşı da, Küba koşullarının biçimlendirdiği kendine özgü bir harekettir. Fidel Castronun 1956'da silâhlı mücadeleye dönüşen 26 Temmuz hareketi, bu savaşın temelinde olup, Küba Milliyetçi küçük burjuvazisinin devrime sahip çıkışını ortaya koymaktadır.

Hareket; devrim havası esmeğe başladığında. Faşizm benzeri rejime karşı bir ayaklanma halinde ortaya çıkmıştır. (Doğrudan doğruya anti emperyalist bir ulusal kurtuluş savaşı olarak gelişememiştir, çünkü önder sınıfı niteliğinden ötürü, mücadele boyunca nispeten pasif bir tutum içerisinde kalan Amerikan emperyalizmine nasıl karşı konacağı önemli bir sorundu). Fidel Castro ve devrime önderlik eden arkadaşları, Küba'da bir devrim ortamının olgunlaşmakta olduğunu ve kendi silâhlı mücadelelerinin sadece bu ortamın olgunlaşmasını etkileyen bir aracı olduğunu gayet iyi anlamışlardı. Bununla birlikte, kırsal bölgelerde olduğu kadar şehirlerde de tutucu milliyetçi burjuva guruplarından (hatta katolik kilisesi ögelerinden), Sosyalist Halk Partisi olarak

bilinen Küba Komünist Partisine ve bunun etkilediği sendikalara kadar uzanan diğer güçler ve mücadele biçimleri gelişmiştir. Mücadelenin son aşamasında, komünistlerin yönettiği genel grevler Batista Diktatörlüğünü felce uğratmağa yardım etmiştir.

Küba durumunun çoğunlukla önem verilmeyen veya bilmezlikten gelinen özelliklerinden biri, Küba halkının sahip olduğu örgütsel deney ve kitle mücadelesi temelidir. Fidel Castro'nun gerilla kuvvetlerinin Sierra Maestra da yerleştiği Oriente eyaletinde ve Santiago şehrinde bu temel, ikmâl kaynağı olarak hizmet gördü. Küba'da örgütsel kitle çalışması uzun zamandan beri vardı ve halk devrimci hareketlere yatkındı.

Küba'daki devrimci süreci tanımlarken, bunun bir isyan niteliğindeki özellikleri üzerinde durmak zorunludur. Bunalımın olgunlaşması sırasında halkın her kesimi, türlü mücadele biçimleri (Bunlar arasında silâhlı mücadele en önemli rolü oynamaktaydı) benimseyerek harekete iştirak etmiştir. Kısa zamanda bir devrim krizine dönüşen ve bütün halkı etkileyen devrim ortamının bulunuşu, kitle temelinden hareket eden bir gerilla savaşının Küba koşulları için zorunlu olmadığını gösterir. Küba'da Asya'daki örneğe uygun bir hareket gereksizdi. Çünkü özellikle mücadele edilmesi gereken ciddi bir emperyalist müdahale söz konusu değildi. Şüphesiz bu nedenledir ki; Fidel Castro, Che Guevara ve diğerleri silâhlı mücadelede bir siyasal partinin ve örgütsel kitle çalışmasının rolüne pek önem vermemişlerdi. Bunlar Küba deneyini, devrimci gerilla savaşının yepyeni bir örneği olarak görüyorlardı.

Küba devriminin en belirgin özelliği, iktidarın ele geçirilmesinden sonra aldığı veçhedir. Bu aşamada devrimin gelişmesi sırasında teşekkül eden ittifaklar sağlamlaştırılmıştır. Cezayirde burjuva milliyetçi güçlerin başat durumda olması ve iktidarın kazanılmasından sonra, bir örgüt olarak Komünist Partisini bertaraf etmeğe çalışmasına, hatta dağılmaya zorlanmasına karşılık, Küba'da devrimci küçük burjuvazi mensupları iktidarı elde ettikten sonra, Amerikan emperyalizminin karşı-devrimci teşebbüsü altında, komünistlerin yönetiminde birleşmişler ve devrimi proleter sosyalizmi aşamasına götürmüşlerdir.

Küba için bu, işçi sınıfı kökeninin, Küba Komünistleri-

nin kitle üzerindeki etkisinin ve Kübanın az gelişmiş bir ülke olarak Marksist Leninist çözüm yollarına ihtiyacı oldu ğunun kabul edilmesi demektir. Bununla birlikte; Fidel Castro'nun. Che Guevara'nın ve yönettikleri hareketin geli şimini emperyalist sistemin çözüşmesindeki iki önemli özel liğe bağlamak gerekir. Bunlardan biri sömürge küçük burjuvazilerinin, emperyalizmin, (özellikle en yaygın durumdaki Amerikan emperyalizminin) egemenliğini ve sömürgüsünü hayatın sosyal, ekonomik kültürel her yönüne yaymasına karşı şiddetlenen radikalleşmesi idi. Diğeri ise ulusal burjuvazinin bazı kesimlerinin, ekonomilerini geliştirmek ve sömürgeciliğin mirası olan geri durumlarını aşmak için kapitalist olmayan yollar aramanın zorunluluğunu kavramları olmuştur.

Sömürge alanlarında, iki dünya savaşı arasındaki devrimci ayaklanmalar, başat olarak işçi ve köylülerden gelmekte, devrimci küçük burjuva aydınları bu hareketleri desteklemekteydi. Buna karşılık çağdaş dönemde radikalleşmiş küçük burjuvazi; çoğunlukla proleter hareketin ilerisinde ve ondan bağımsız olarak, hoşgörüsüz eylemlere, girişmeğe çalışmakta ve öğrenci ve aydın çevrelerini, devrimin öncüsü olarak görme eğilimi içerisinde bulunmaktadır. Azınlığın eyleminin, genel, bir karışıklık yaratacağı inancıyla, bunlar, türlü biçimlerdeki kitle ayaklanmalarını beklemeksizin silâhlı mücadeleye atılmak istiyorlardı. Şüphesiz bu görüşü, günümüz devrimlerinde dış etmenin gittikçe daha büyük bir önem kazanması kuvvetlendiriyordu. Sosyalist ve antiemperyalist ülkelerin, Küba'da olduğu gibi, silâhlı mücadeleyi destekleyeceği ve kazanılan zaferi koruyacağı bilinmekteydi.

Devrimci hareketlerin ve devrimci güçlerin gelişmesi Marksistleri çok memnun etmekte ve halkın herhangi bir kesiminin; ulusal kurtuluş, kapitalist olmayan bir düzen veya sosyalizm için, giriştiği en kesin mücadeleler, gayet iyi karşılanmakta idi. Bu hareketlerin Marksist-Leninist önderlikle yapılıp yapılmaması o kadar önemli sayılmıyordu. Bununla birlikte Marksistler genellikle bir devrimde belirli temel etmenleri göz önüne almayan strateji ve taktiklerin proleter amaçlarına ulaşamayacağı inancında idiler. Bu temel etmenler arasında geniş halk kitlelerinin, özellikle şehir ve köy proleteryasının harekete getirilmesi ve örgütlü bir eylem içinde bulunması, geniş kitleleri kapsamak üzere çok çeşit-

li mücadele biçimlerinin kullanılması ve egemen sınıf iktidarının, mümkün mertebe, her cephesine karşı çıkılması, her devrimci mücadelenin ülkenin koşullarından doğup biçimlenmesi zorunluluğu ve herhangi bir başarı umudu besleyebilmek için ileri mücadele biçimlerinin kullanılmasından önce devrim ortamının belirli özelliklere sahip olması gerekliliği, bulunmaktaydı. Şüphesiz eski deneylerden elde edilen genellemelerin yeni deneylerle (örneğin yeni mücadele biçimleri ve bunlar arasında kurulabilecek yeni ilişkilerle) zenginleşmeyeceğini ve bunlara hiç birşey eklenemeyeceğini iddia etmek Marksizme sığmaz. Fakat bu, temel ilke ve kavramlara önem verilmeyebileceği demek değildir.

8.

Afrikanın güney kısımlarındaki sömürgelerde 1960'larda başlayan gerilla kurtuluş mücadeleleri, halkın ve partinin silâhlı mücadele için dikkatli ve bilimsel bir şekilde hazırlanmasının en iyi örnekleridir. Bütün bu ulusal kurtuluş hareketlerinin önderliklerinde Marksist etki bulunmasına rağmen, her biri farklı bir sosyal yapı ve farklı gelişme aşamaları ile temellenmekteydi. Bu farklı yapı ve gelişme aşamalarını. Komünist Partisinin ve Proleter ideolojisinin Güney Afrika'da; Guinea Bissau, Mozambik ve Rodezyadaki kapitalizm öncesi etnik temel üzerinde önemli bir rol oynamasını mümkün kılan geniş bir işçi sınıfı belirlemekteydi. Bu hareketler büyük ölçüde gerek komünistler, gerekse komünist olmayanlar tarafından yönetilen silâhlı mücadele deneylerinin ışığında ve Sovyetler Birliğinde, Çin'de, Vietnamda. Küba'da ve Cezayir'de eğitim görmüş bir kadronun yardımıyla yürütülmekteydi. Marksist sınıf analizi, kitleleri harekete geçirme ve örgütleme ve siyasal çalışma yöntemleri, bu silâhlı mücadeleleri önemli bir şekilde etkilemiştir.

Aşağıda, Guinea Bissau'da PAIGC (Partido Africanoda Independencia da Guine'e Cabo Verde) tarafından yönetilen mücadelenin gelişimi hakkında verilen açıklama, bu hareketleri karakterlendiren yaklaşımları belirtmektedir.

«PAIGC'nin altı kurucusu, **bu** örgütü 19 Eylül 19S6'da ve militan eylem sırasında işlenen hatalar ve karşılaşılan

engellerden ötürü feshettiler ve ulusal kurtuluş savaşını başlatmak için ne gibi hazırlıklar gerektiğini şöyle belirlediler:

«Parti; ülkenin ve başlıca düşmanla milliyetçilerin güçleri arasındaki bağıntının sosyolojik analizini temele alarak, uykudaki halkı baskı karşısında nasıl bilinçlendireceğini belirlemiştir.

«Kitlelerin ve özellikle köylü sınıfının menfaatleri söz konusu olduğunda parti kendini Guinea halkının bağımsızlık sözcüsü ilân etmiş, fırsatçı ögeleri defetmiş ve bir yer altı cephesi kurmuştur.»

«Halktan çıkan silâhlı militanların mevcudiyeti halinde parti siyasal aşamada silâhlı mücadele aşamasına geçme anını saptamıştır.»

«Şüphesiz PAIGC'nin FARP kuruluşunu (Devrimci Halk Silâhlı Kuvvetleri) yaratmak konusundaki siyasal düşüncesini kısmen Viet Minh direnişi deneyi ilham etmişti. Fakat bu mücadelenin Guinea koşulları ve bu koşulların Afrikayla bağlantısı açısından belirlenen kendine özgü özellikleri vardı.»(23)

PAIGC'nin kurucuları genel sekreter Amilcar Cabral başkanlığında 1956 eylülünde hareketin ve silâhlı kurtuluş mücadelesinin zeminini hazırlamaya başladılar. Fakat silâhlı eylem ancak, yeterli kitle hazırlığının tamamlandığı hissedildikten sonra, 1963 ocağında başladı. Güney Afrika'nın diğer bölgelerinde daha acele girişilen eylemlere oranla bu hareketin daha da dengeli bir zemine ve daha açık bir başarıya sahip olmasını sağlayan etmen, bu dikkatli yaklaşım olmuştur.

Portekiz sömürgesi Mozambikteki FRELIMO kuruluşunu da buna benzer dikkatli adımlar karakterlendirir. Kurtuluş cephesi 25 Haziran 1962 de kurulmuş fakat 1964 eylülüne kadar askeri gerilla eylemlerine girişilmemişti. FIRELIMO'nun başkanı Eduardo Mondlane: «Öncelikle, Salazar Porteki-

(23) «October in Guinea», Mario de Andrade, ReVolution Africaine (Cezayir, FLN'nin organı). Algiers, 7 Aralık 1967. Andrade - CONCP (Portekiz sömürgeleri Ulusal örgüleri Konferansı) sekreterliğiyle birlikte çalışmakta olup, Portekiz sömürgelerinde kurtuluş hareketleri şubesinde görevliydi.

zin'in(24) kendi kaderini tayin (Self-Determination) fikrini kabul edemiyecek durumda olduğunu ve bağımsızlığa yönelen siyasal değişiklikler yapma umudu bulunmadığını açık bir olgu olarak kabul ettik. Halkı, ülkeyi kurtarmak için zor bir göreve hazırlamak için Mozambik'te gizli bir siyasal güç oluşturmak zorundaydık. İkinci olarak gizli bir askeri program saptamaya karar verdik. Üçüncü olarak ise özellikle yönetici yetiştirmeğe önem veren bir eğitim programı düzenlemeyi kabul ettik...

Mozambikteki örgütün en önemli şubelerinden biri şüphesiz, gizli siyasal çalışmadan sorumlu olanıydı. Bu bölümde görevli olan fiili sekreterlik, her biri bir bölgeyi temsil eden yardımcı sekreterler komitesi ile çalışıyordu. Bunlar her yerde, —ordunun önünde, orduyla birlikte ve ordunun ötesinde— eylem için hazırlık yapmaktaydılar. İzlenecek siyasal yolu formüllendirmekten ve yerel önderlere naklet-mekten sorumluydular. Mozambik'in her yerinde hücreler kuruyorlar her hücreyi; ne yapması gerektiğini ve kendi işlevinin partinin bütün ülkelerin kurtuluşu için yürüttüğü stratejiye nasıl uyacağını bilecek duruma getiriyorlardı. Mozambikteki örgütleme şubesinin de, halkı karşılaşacağı uzun mücadeleye psikolojik ve siyasal olarak hazırlamak gibi bununla bağlantılı bir görevi vardı. Biz halka kolay vaadlerde bulunmadık. Çünkü onların da Portekiz egemenliğinden kurtuluşun uzun yıllara ve birçok canlara mal olacağını bilmeleri gerekiyordu. »(25)

Güney Afrikada da ulusal kurtuluş hareketi, silâhlı mücadeleyi geliştirme yolunda attığı adımlarda aynı şekilde dikkatliydi. Afrika Ulusal Kongresi, Güney Afrika Komünist Partisi, Güney Afrika-Hindistan Kongresi, sendikalar ve harekette yer alan diğer ögeler silahlı mücadeleye, ancak mümkün olan bütün barışçı yollar tıkandıktan sonra karar verdiler. Hareket 16 aralık 1961 de Umkonto We Sizwe (ulusun uyanışı) savaş gücünün şekillenmesi ve ilk hücumları yapması ile başladı. Bu kuruluş, bir manifestoyla şunları ilân ediyordu: «Halk, arzularına ulaşmak için, iç savaşın ıstırapla-

(24) Dr. Antonio de Oliveira Salazar, 1932'den itibaren Portekiz diktatörü. (ed.)

(25) Tri - Continental Information Center Bulletin, New York, Cilt II, sayı 1, Ocak 1968, s. 1, 3

rından ve acılarından uzak, barışçı değişim yöntemlerini tercih etmişti... Hükümet bu hareketin barışçılığını zayıflık olarak yorumladı... Şimdi biz halkın kurtuluşu için yeni bir yola giriyoruz. Hükümetin baskı ve şiddet politikası sadece barışçı direnişle karşılaşmayacaktır.(26)

Umkonto We Sizwe'nin elektrik direklerini havaya uçurmak gibi sabotaj niteliğinde olan ilk eylemleri, kitle eylemlerinin temelindeki barışçı yöntemler kalıbını kırmak üzere düzenlenmişti ve böylece silâhlı mücadele için derhal pek çok gönüllü kazanıldı. Güney Afrika yerlilerinin yönetici sınıfa mensup beyazlar tarafından asker ve polis eğitiminin tamamen dışında bırakılması dolayısiyle hiçbir silah tecrübesi olmaması ve silahlanmaktan çekinmeleri yüzünden silahlı mücadele için uzun bir eğitim ve hazırlık devresi gerekmiştir. Kitlelerin ve kadroların hazır olduğundan emin olununcaya, yani 1967 Ağustosuna kadar ciddi bir silahlı mücadeleye başlanmadı. Bir Afrika Ulusal Kongresi güçlerinin Rodezya yakınındaki Zimbabwe Afrika Halkları Birliği ile beraber resmen gerilla savaşına girişi tarihiydi. Afrika Ulusal Kongresinin başkanı Oliver Tambo, ilk çarpışmalardan sonra şunları söylemişti: «ANC (Afrika Ulusal Kongresi) uzun zaman militan eylemleri barışçı yollarla yönetmişti. Durum özellikle 1950 lerde gerginleşti ve giderek harekelin, barışçı yollardan silahlı mücadeleye dönüştüğü aşamaya gelip dayandı. 1967 de Smith ve Vorster(27) Rejimlerinin Birleşmiş Kuvvetleriyle ANC ve ZAPU (Zimbabwe Afrika Halkları Birliği) nun birleşik gerilla güçleri arasında ilk silahlı çarpışmalar yapıldı. ANC adına, bunun 1960 ların başlarından beri hazırlandığımız silahlı mücadelenin başlangıcı olduğunu söyleyebiliriz. »(28)

9.

Etkili bir değişimi gerçekleştirebilmek için bütün yasal

---

(26) The African Communist, Sayı 9. Nisan-Mayıs 1962, s. 48-49

(27) Ian Smith, 1965 de Rodezya'da kurulan yasadışı beyaz müstevli rejimin, John Vorster, Güney Afrika'nın Baş bakanıdır.

(28) Press interview, Ekim 1967.

ve barışçı yollara kapıların sımsıkı kapalı olduğu durumlarda, silahlı mücadele için bu tür bir hazırlık yapılması, Marksistlere göre tamamen doğru bir taktiktir. Amerikan Emperyalizminin dünya üzerinde her yerde, devrimlere karşı gaddar bir Jandarma rolünde olması böyle durumların gelişmesini zorunlu kılmıştır. Birçok ülkede Amerikalıların, emperyalist politikanın bir aracı olarak, gittikçe daha çok şiddet kullanarak varlıklarını sürdürmeleri olgusu, bazı radikal veya devrimci çevrelerde bugün Marksist-Leninistlerin görevinin herşeyden önce gerilla savaşları, ya da diğer silahlı mücadele tipleri için hazırlık yapmak veya böyle bir başlangıç yapmaksızın halkı silaha sarılıp gerilla savaşına girişmek üzere harekete geçirmek olduğu inancını kuvvetlendirmektir. Birçok ülkede halkın kahramanca giriştiği kurtuluş savaşlarını desteklemek için duydukları hararetli arzu ile, halk hareketlerine katılanların veya önderlerin bazıları emperyalist sistemin gerilla savaşlarıyla tamamen ortadan kaldırılıp yok edilebileceğini, hatta bunun, Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın özgürleşmemiş alanlarında olduğu kadar ABD şehirlerinde de gerçekleştirilebileceğini sanmışlardı. Emperyalizmin ve Kapitalist sistemin, gerilla savaşlarının artan gücü ile kuşatılıp boğulacağı hakkındaki temelsiz görüş, çoğunlukla bütün kıtalarda devrim ortamlarının mevcut olduğu, bunun az gelişmiş ülkelerle emperyalist ülkeleri aynı şekilde etkileyeceği ve koşulların gittikçe ağırlaşacağı görüşüne dayanır. Gerçekten de Marksistler, uzun zaman emperyalizmin ve Kapitalist sistemin bütün olarak bir kriz içinde bulunduğunu ve çağımızın, dünya üzerinde kapitalizmden sosyalizme dönüşmeyi gerektiren bir devrim çağı olduğunu iddia etmişlerdir. Bununla birlikte, bu geniş genel nitelendirme içerisinde çok çeşitli özel koşulların, devrimci gelişimin farklı aşamalarını ve —ileri ülkelerle az gelişmiş ülkeler bir kıta içerisindeki ülkeler ve hatta bir bölge içindeki ülkeler arasında— mücadelenin kuvveti bakımından değişik durumların bulunduğu kabul edilmiştir. Marksist-Lenininstlerin devrim ortamları ve devrimci mücadele hakkındaki görüşleri ve devrimlerin dışardan gelemiyeceği, rast gele gerçekleşemeyeceği ve her ülkenin kendine özgü koşullarına uyulması gereğinin üzerindeki ısrarları, devrim konusunda sosyal gelişmenin genel ve özel durumları arasındaki ilişkinin felsefi olarak kavranışı-nın bütüncü yönüdür.

Emperyalist krizin niteliğinin yeterince değerlendirilememesi ve bundan doğan devrim durumları «devrimcinin görevi devrim yapmaktır.» sloganında yansır. Bu, Marksist-Leninistlerin sonuna kadar benimsedikleri bir slogandır. Fakat, Marksist görüşe göre; devrimcinin görevinin bilimsel strate ji ve taktik anlayışına uygun olarak devrim yapmak olduğu nu açık bir biçimde belirtecek kadar genişletilmedikçe yararlı bir eylem sloganı olamaz.

Devrimlerin hem kendiliğinden doğduğunu, hem de devrimci tarafından yaratıldığını söylemek çelişkili olmaz. Bunun ne kadar doğru olduğunun belki en iyi örneği. 1967 ekiminde Bolivyada büyük devrimci Che Guevara'mn trajik ölümüdür. Buna, Bolivyadaki ortamın olgunluk derecesinin abartlmuş olması ve halkın gerilla savaşı için hazırlanmasına yeterli dikkat sarfedilmemesi sebep olmuştu. Bunun gibi deneyler, silahlı mücadele taktiklerinin mevcut öznel ve nesnel koşullara uydurulması gereğini açık bir biçimde ortaya koyar.

Birleşik Devletlerdeki gerilla savaşı sorunu, zenci Amerikalıların toplumdan tecrit edilmelerine ve eşitliğin tamamen ortadan kaldırılmasına karşı ayaklanmaları ve bazı militan Amerikalı zencilerin polis baskısına karşı silaha sarılarak kendilerini savunmaları durumuyla ortaya çıkmıştır. Bu mücadelelerde yer alan şehirsel gerilla tipi taktikler ve karşı-terör hareketleri, tarihteki bütün benzer durumlarda olduğu gibi, ancak denetlendiği ve geniş bir kitle hareketi içerisindeki bir mücadele biçimi olarak siyasal nitelik kazandığı takdirde, gerçek bir devrim etkisi yapabilecek ve gerçek devrimci hedeflere ulaşabilecek halk mücadelesi tipleridir.- Bu eylemlere katılan Marksistler, katıldıkları bütün halk mücadelelerinde olduğu gibi burada da, umutsuzluğu ve misilleme arzusunu, bilimsel olarak örgütlenmiş çabalar mecrama dökecek ve kaçınılmaz şiddet yollarının «Sosyalizmin örgütleyici ve aydınlatıcı etkisiyle yüceltilmesini sağlayacaklardır.» Nitekim 1960 lardaki Amerikan koşulları içerisinde. Birleşik Devletler Komünist Partisi Başkanı Henry Winston, Marksistlerin başlıca görevinin, siyahların kurtuluş mücadelesini desteklemek üzere gerek beyazların gerekse zencilerin yapacağı çok çeşitli eylem biçimlerini geliştirmeye yardım etmek ve şiddet kullanan veya kullanmayan bütün bu eylemleri, özgürlük, demokrasi ve köklü bir sosyal değişim için girişilebilecek en geniş hareket içerisinde birleştirmek olduğuna işaret etmişti.

Silahlı mücadelede sahte tutumlar, bu en ileri mücadele biçimi olarak belirlendiği için, gerçek bir devrimcinin derhal silaha sarılmaya hazır bir kimse olması gerektiği görüşüne eğilimli zihinlerin ürünüdür. Olaylara bu gözle bakıldığında «Sol» eylem «gerçek militanlığın» bir ifadesi olarak yorumlanabilir; buna karşılık «sağ» eylem ise (ileri derecede savaşçı bir duruma varmamış herhangi bir eylem kastedilmektedir). «Devrimci Ruha Hiyanet» olarak yargılanmalıdır. «Sol serüvencilik» ve «sağ oportünizm» ile mücadele eden, ve durumlar hakkında bilimsel tahminlere ve bunlarla temellenen inceden inceye hesaplanmış eylemlere dayanan Marksist-Leninist fikirlerin ve deneylerin tarihi, devrimci tutumların sadece bir heyecan ve mizaç sorunu olmadığı hakkında sağlam kanıtlar getirir. Bir devrimcide dikkat ve ihtiyatın, cesaret ve yiğitlik kadar önemli nitelikler olduğunu kanıtlanabilir.

Dürüst ve kendilerini eleştiren Marksistler, çağdaş dönemdeki halk mücadelesi ve özellikle silahlı mücadele deneylerinin bir çok dersler verdiğini, bu arada devrimci partinin, bir mücadele biçiminden devrimci sınıf güçleri tarafından garanti tdilen diğerine, kolaylıkla geçebilecek durumda olması gerektiğinin öğrettiğini kabul edeceklerdir. Olaylar bazen, uzun yıllar süren barışçı eylem deneylerinin bu kalıbı kırıp, mücadelede yeni ve belki zorunlu şiddet yöntemlerinin benimsenmesini zorlaştırdığını göstermiştir. Böyle durumlarda mücadeleyi yapan kitleler; ister yönetilmekte, ister kendiliklerinden eylem yapmakta olsunlar, örgütü taktiklerin düzeltilmesine zorlayabilirler.

Aynı ilke; önemli halk kitlelerinin katılabileceği bütün diğer mücadele biçimlerini ihmal edecek ve devrimci öncü güçlerin, yok olma tehlikesi altında tehdit edilebileceği veya telafisi zor bir geri çekilmeye zorlanabileceği durumları göze alabilecek kadar silahlı mücadele fikrine saplananlar için de doğruluğunu muhafaza eder. Emperyalistlerin ayaklanmalara karşı giriştikleri eylemler, özellikle bu tip hatalardan faydalanmak üzere planlanır.

Burada Filipin Ulusal Kurtuluş Hareketi deneyini zikretmek yerinde olabilir. Hatırlanacağı üzere bu hareket 1950 lerde diğer mücadele biçimlerini bir yana bırakarak ve tamamen devrimci gerilla savaşı olarak yürütülmüştü. Bu silahlı mücadele yenilgiye uğradı ve hareket yeni bir duru-

ma uymanın acılı sürecini izlemek zorunda bırakıldı. Bununla birlikte, bu yeni durumdan Filipin'in özel koşulları dolaysiyle, güçler arasında yeni ilişkiler ve yeni elverişli etmenler de doğmuştu. Bir süre sonra tamamiyle tek bir mücadele biçimine bağlanma durumundan, çeşitli biçimlere ve başka örgütlenme yöntemlerine geçildi. Silahlı mücadele de bu yollardan biri olarak kaldı, fakat artık başat rolde değildi. Bu dönemde de Komünist Partisi yasadışı olmakta ve en sert baskılar altında bulunmakta devam ediyordu.

1967 de Filipinlerde küçük bir «solcu» gurup ulusal kurtuluş hareketinden tam bir gerilla savaşına geçilmesi için çağrıda bulunmaya teşebbüs etti. Hatta bunlar komünist partisi adına, «Partinin yasadışı durumu ulusal ve toplumsal kurtuluş için silahlı mücadeleden başka yol kalmadığını açıkça ortaya koymaktadır.» mealinde sahte bir bildiri yayınladılar. Bu, Filipin Komünist Partisi tarafından aşağıdaki şekilde tezkip edildi: «Partinin yasadışı durumuyla silahlı mücadelenin zorunluluğu arasında eşitlik kuran böyle bir bildiri, Filipinlerdeki Ulusul Durum hakkında son derece dar ve katı bir görüşün ürünüdür., ve PKP nin yasadışı niteliğine rağmen, devrimci kitleleri mücadeleye yöneltme yeteneğine sahip olduğunu çirkin bir şekilde bilmezlikten gelmektedir. Silahlı mücadele, Emperyalizmin yıkılmasında son adım olarak gerçekten zorunludur. Fakat partinin yasadışı niteliğinden değil, bizzat emperyalizmin bünyesinden ötürü zorunludur. Bundan başka sahte bildiri, bu kritik zamanda, yine Filipindeki öznel ve nesnel koşulların bugünkü durumunu bilmezlikten gelerek, bir silahlanmaya çağırı izlenimi uyandırmaktadır. Doğru tutum, yani PKP nin benimsediği tutum, Parlamenter mücadeleyle silahlı mücadeleyi, ve eylemin yasal ve yasadışı biçimlerini diyalektik olarak birleştirmektir.» (29)

Buna ilaveten, silahlı mücadelede yenilgiye uğrayan diğer kurtuluş hareketi deneyleri önemli bir siyasal gerçeği ortaya koymaktadır; Durumlar statik değildir, ve devrim doğrultusunda veya devrimden uzaklaşan yönde türlü değişiklikler gösterebilir. Bu değişikliklerin neler olabileceğini

(29) «Statement of the Pitilippine Communist Party.» Information Bulletin, Prague, 1967, Cilt 5, sayı 22 (110), s. 35

önceden kesinlikle görmek mümkün değildir. Gerilla savaşları o kadar yaygınlaşabilir ki, çok çeşitli mücadele biçimlerini, bu arada sürüncemede kalmış bir halk savaşı yerine ayaklanmayı mümkün kılacak niteliksel bir değişim yaratabilir. Değişimler sosyalizmle emperyalizm arasında bir atom savaşına da sebep olabilir. Bu, sosyalist ülkelerin ve uluslararası komünist hareketin önlemeğe çalıştığı bir silahlı mücadele tipidir. Çünkü insanlık için felaketli etkileri olabilir. Öte yandan bu değişimlerin, emperyalizmi, askeri baskı politikasının ve halk hareketlerine yöneltilen diğer şiddet yollarının faydasızlığını ve kendi üzerindeki kötü etkilerini kavramak zorunda bırakması da mümkündür. Fransız ve İngiliz emperyalizmleri bu yönde zorlanmışlardır ve Amerikan Emperyalizmi de bastırma savaşlarının, mertebelerinde bölünmelere mal olması sonucunda bundan muaf kalamamıştır. Amerikan Emperyalizminin bu dönemde üstlendiği dünya çapındaki karşı-devrimci inzibattık rolü, kurtuluş hareketlerinde silahlı mücadeleye baş vurulmasının başlıca sebebi olmuştur, ve bu rol değişmedikçe Marksist-Leninistlerin ön safında bulunacakları bu mücadeleler devam edecektir. Bununla birlikte bu durumun kitle mücadelesiyle değiştirilemeyeceğini iddia etmek doğru olmaz ve dünya durumunun değişim imkânlarının her birinde türlü mücadele biçimlerinin devrimci hareketler olarak geliştiği ve gerilla savaşının bunlardan sadece bir tanesini teşkil ettiği açıktır.

Çağdaş dönemde emperyalizmin devrimci hareketleri bastırmak üzere en ileri askeri teknolojiyi-helikopter, napalm, kimyasal savaş, elektronik icatlar gibi-kullanarak yaptığı teşebbüsler, 100 yıl önce Marx ve Engels'in zamanında devrimci hareketleri bertaraf etmek için o zamanın yeni askeri gelişimlerinin kullanılmasıyla karşılaştırabilir. Fakat bugünkü üstün askeri teknoloji, halk kitlelerinin Marx ve Engels'in açtığı yolda yürüp, istenen noktaya ulaşmış olması olgusu ile dengededir; Artık kitleler örgütlenmiş ve mücadele için siyasal eğitim görmüşlerdir, ve ulusal kurtuluş veya devrim güçlerinin eli altında da etkili modern silâhlar bulunmaktadır. Bundan başka, devrimci değişim, uluslar arası hayatın başat olgusu olan sosyalist ve kapitalist sistemler arasındaki temel çatışmadan soyutlanarak düşünülemez. Bu çatışmada, tarihteki her mücadelede kaçınılmaz olan bazı

iniş-çıkışlara rağmen, güçler dengesi sosyalist güçler lehine değişmeye devam etmektedir. Son yıllarda, özellikle Kore savaşının 1950 lerde güçler dengesini açıkça ortaya koymasından beri Amerikan Emperyalizminin ümitsiz zorlamaları doğrudan doğruya buna bağlıdır. O zamandan beri Amerikan Emperyalizmi bu yönelişi tersine çevirmek için olağanüstü çaba göstermiştir. Fakat Vietnam'daki büyük çatışmada tarihsel akışın tersine çevrilemeyeceği bir kere daha ortaya konmuştur.

Günümüzdeki silahlı halk mücadeleleri büyük ölçüde emperyalist şiddet taktikleriyle körüklenmiştir ve emperyalizmin değişen güç dengesini kavranmaya zorlanma derecesi, önümüzdeki dönemlerdeki mücadeleleri önemli şekilde etkileyecektir. Bazı devrimciler, Amerikan Emperyalizminin katiyen bu olguyu teslim edemeyeceğini, veya bunu bugünkünden başka bir tutum içerisinde karşılayamayacağını iddia edeceklerdir. Bununla birlikte, bir Marksist-Leninist, her türlü mücadeleye hazır olmasının yanında, değişimin karmaşıklığı için de hazırlanmalıdır. Her halde şurası kesindir ki; emperyalizm, boş bir ayakta kalma umudu içerisinde hangi taktiklere baş vurursa vursun, devrimci silahlı mücadeleler bunları büyük ölçüde kendisine karşı kullanacaktır. Bu mücadeleler; koşullar mümkün veya zorunlu kıldığı sürece, işçi sınıfının ve müttefiklerinin ulusal özgürlük ve sosyalizm hedefine ulaşabilmeleri için önemli bir araç olmakta devam edecektir.

EDİTÖRÜN NOTU

Birinci kısımdaki seçmeler kronolojik olarak, ikinci kısımlardakiler bölgelere ve ülkelere göre düzenlenmiştir. Kısımların ve seçmelerin girişlerini yazan ve dip notlarını veren editördür. Mümkün oldukça, kitaplardan alman seçmeler için okuyucunun en kolaylıkla temin edebileceği nüshalar kullanılmış, her yazının sonunda kaynaklar belirtilmiştir.

KISIM BİR

TARİHSEL TEMEL

1.

AYAKLANMA SANATI

Karl Marx ve Friedrich Engels

Günümüzde ayaklanma gerçekten savaş türünden bir sanattır ve ihmal edildiği zaman, ihmal eden partinin mahvına sebep olacak kurallara bağlıdır. Partilerin yapısından ve ayaklanma durumunda göz önüne alınması gereken hususlardan mantıksal olarak çıkarılan bu kurallar o kadar açık ve basittir ki, 1848 deki kısa deneyleri Almanlara bunları gayet iyi öğretmiştir. Önce; oyununuzun sonuçlarıyla karşılaşmaya tamamen hazır olmadıkça ayaklanma ile oynamayınız. Ayaklanma son derece belirsiz niceliklerle yapılan bir hesaptır. Bu niceliklerin değeri her gün değişebilir. Karşınızdaki güçler örgüt, disiplin ve yerleşmiş otorite bakımından sizden ileridirler. Sizin onlara karşı kuvvetli üstünlükleriniz olmadıkça yenilir ve mahvolursunuz. İkinci olarak, ayaklanma bir kere başladı mı en büyük bir azimle ve hücum plânında yürür. Savunucu bir eylem her silahlı ayaklanmanın ölümüdür. Düşmanlarla boy ölçüşmeye kalmadan kaybedilir. Hasımlarınızı güçleri dağınıkken bastırınız; küçük de olsa her gün yeni başarılar, ilerlemeler tertipleyiniz; İlk başarılı ayaklanmanın size verdiği moral üstünlüğü muhafaza ediniz; daima en kuvvetli tahrike kapılan ve daha emin olan yanı gözeten, iki taraf arasında müterediddit kişileri kendi tarafınıza toplayınız; düş-

inanlarınızı size karşı güçlerini bir araya getirmeden geri çekilmeye zorlayınız. Devrimci politikanın bugüne kadar bilinen en büyük üstadı Danton'un dediği gibi: **Atılganlık, atılganlık ve yine atılganlık.** (1)

Friedrich Engels, Germany: Revulution and Co-unter - Revolution, International Publishers, 1933, s. 100 İlk defa Manan adıyla New York Tribu-ne'de 18 eylül 1832 de yayınlanmıştır.

2.

İSPANYA'DA GERİLLA SAVAŞI

Karl Marx

İspanyol hazır kuvvetleri yenilgiye uğrasa bile her yerde birden ortaya çıkmıyordu. Yirmi defadan fazla dağılmış olmasına rağmen yine de her zaman düşmanla karşılaşmaya hazırdı ve çoğu kez yenilgiden sonra. artan bir kuvvetle yeniden ortaya çıkıyordu. Bu orduyu yenmek faydasızdı çünkü zararı çabuk telafi ediyorlardı, insan kaybı genellikle az oluyordu, arazi kaybına ise aldırış etmiyorlardı. Düzensiz olarak dağlara çekilmeleri; yeniden bir araya gelip en umulmadık anda ortaya çık-

(1) Aslında Fransızca yazılmıştır: de l'audace, da l'audace, encore de l'audace

Karl Marx ve Friedrich Engels, Revolution'in Spain, International Publishers, 1939, s. 51-55. İlk defa 30 Ekim 1854 de Ntw York Tribune'-de yayınlanmıştır.

malarını, yeni takviyelerle güçlenmelerini sağlıyor ve Fransız ordularına direnmek değilse bile, onları sürekli hareket halinde tutmak ve güçlerini dağıtmaya mecbur etmek imkânını veriyordu. Ruslardan daha talihli olmak üzere, yeniden doğabilmek için ölmeye de ihtiyaçları yoktu.

19 Kasım 1809 da Ocanadaki müthiş savaş, İspanyol'ların yaptığı son büyük meydan savaşıydı. O zamandan itibaren sadece gerilla savaşları yaptılar. Düzenli savaşın terkedilmesi başat olgusu, yerel hükümet merkezleri karşısında, ulusal merkezlerin ortadan kalktığını kanıtlar. Ordunun bozgunları mutad hale gelmeğe başladığında gerillaların ortaya çıkışı da genelleşti ve ulusal yenilgilerin endişeye düşürdüğü halk kitleleri, kahramanlarının yerel başarılarıyla övünür oldular. Bu noktada hiç olmazsa Merkezî Cunta, halkın kuruntusuna katılıyordu. «Gerilla eylemlerine Ocâna savaşından daha büyük bir önem verilmişti.»

Don Kişot'un mızrağıyla baruta karşı koyduğu gibi, gerillalar da Napolyon'a karşı koydular, yalnız sonuç farklı oldu. Avusturya Askeri gazetesi (cilt I, 1821) «Bu gerillalar» diyordu, «dayanakları kendi içlerindeymiş gibi davranıyorlar, ve bunlara karşı yapılan her eylem, amacının kaybolmasıyla sonuçlanıyor.»

Gerilla savaşının tarihinde birbirinden ayrılabilecek üç devre vardır. İlk devrede bütün taşra halkı silaha sarılıp, Galiçya ve Avusturyada olduğu gibi partizan savaşları yapmışlardır. İkinci devrede Fransız ordusundan kaçan İspanyollardan, İspanyol ordusunun kalıntılarından, kaçaklardan vb. oluşan gerilla çeteleri kendi davaları gibi, ve bütün yabancı etkilerden bağımsız olarak, çıkarlarına uygun bir biçimde savaşı devam ettirdiler. Şanslı olay ve durumlar sonucunda çoğu kez bütün mıntıkalar bunların bayrağı altında toplandı. Gerillalar bu

şekilde oluştukları sürece korkulacak bir varlık göstere mediler ama yine de Fransızlar için son derece tehlikeliydiler. Halkın gerçek anlamda silahlandırılmasına öncelik verdiler. Bir yeri zaptetme fırsatı çıkar çıkmaz, ya da el birliği ile gerçekleştirilecek bir iş tasarlanır tasarlanmaz halkın en aktif ve en cesur öğeleri gelip gerillalara katılıyordu. Bunlar son süratle ganimetlerine hücum ediyorlar, ya da girişimlerinin amacına uyan bir savaş düzeni içerisinde yer alıyorlardı. Bunların, bir kuryeyi yakalamak veya düşmana gönderilen erzak ve levazımı zaptetmek üzere bütün bir gün ihtiyatlı düşmanı görecek şekilde ayakta durduklarına tanık olmak olağanüstü bir durum değildi. Genç Mina'nın Joseph Bonaparte tarafından atanan Navarra valisini tutuklaması ve Julian'ın Ciudat kumandanı Rodrigoyu esir etmesi bu yolla olmuştu. İş tamamlanır tamamlanmaz herkes kendi yoluna gidiyor, silahlı olanlar derhal her yöne dağılıyorlar yalnız iş birliği yapan köylüler, yokluklarının farkına varılmadan sezsizce günlük işlerinin başına dönüyorlardı. Böylelikle bütün yollar ulaşıma kapatılıyordu. Hiçbirinin yeri keşfedilemediği halde binlerce düşman o noktada bulunuyordu, yakalanmaksızın hiçbir kurye gönderilemiyor, hiçbir ikmal malzemesi yolda tutulmaksızın yerine ulaşamıyordu. Kısacası, yüzlerce göz tarafından gözetlenmeksizin hiçbir hareket yürütülemiyordu. Aynı zamanda bu türden bir iş birliğinin köklerini baltalamak için hiçbir araç da bulunmazdı. Fransızlar hep uçup kaybolan, sonra daima yeniden ortaya çıkan, dağları perde gibi kullanarak, görünmeksizin her yerde hazır ve nazır olan bir düşmana karşı her an silahlı bulunmaya zorlanmışlardı. Abbe de Pradt, «Fransızların gücünü tüketen» diyordu, «savaşlar ve çarpışmalar değil, fakat görünmez düşmanın aralıksız saldırılarıdır. Bu düşman takibedildiğinde halkın içine karışıp kaybolur, sonra yine

onların arasından yenilenmiş bir kuvvetle ansızın tekrar ortaya çıkar. Hikâyedeki, sivrisinek tarafından eziyet edilerek ölüme sürüklenen aslan, Fransız ordusunun durumuna tam bir önektir.» Üçüncü devrelerinde Gerillalar ordunun düzenini taklit ettiler. Mevcutlarını üç binden altı bine çıkardılar, mıntıkaların tümünün yürüttüğü bir eylem olmaktan çıkıp, bir kaç önderin eline düştüler. Bu önderler gerilla hareketlerini kendi amaçlarına en uygun düşecek şekilde kullandılar. Gerillaların sistemindeki bu değişim. Fransızlara, onlarla mücadelelerinde önemli avantajlar sağladı. Artan sayıları dolaysıyle gizlenme ve eskiden olduğu gibi, bir savaşa zorlanmadan ansızın ortadan kayboluverme olanağını kaybeden Guerillero'lar artık sık sık kuşatılıyor, yeniliyor, dağılıyorlar ve uzun süre yeni bir saldırıya geçemeyecek duruma düşüyorlardı.

Gerilla savaşının bu üç devresi İspanya siyasal tarihi ile karşılaştırıldığında, bu devrelerin, hükümetin karşı - devrimci tutumunun halkın devrimci ruhunu yatıştırmakta başarılı olduğu, ilerlemeler arzettiği görülür. Bütün halkın ayaklanmasıyla başlayan mukavement savaşı daha sonra gerilla çeteleri taralından devam ettirilmiştir. Bütün havali bu çetelerin yedeği olmakta ve onları çeteciklere bölündükleri veya alay ölçüsüne indikleri sıralarda, kardeş müfrezelerle (komandolar) tamamlamaktaydı. Baştaki hükümete yabancılaşmak, gevşeyen disiplin, sürekli felaketler, sabit biçimlilik. Cadrez'in altı yılı boyunca çözüşme ve yeniden birleşmeler, zorunlu olarak İspanyol ordusuna fertlerini, önderlerinin aynı zamanda hem maşası, hem baş belası olmaya hazır bir duruma getirerek, «Praetorianism» niteliğinin damgasını vurmuş olmalıydı. Generallerin kendileri de zorunlu olarak merkezi hükümete ya katılmışlar, ya onunla çatışmışlar, ya da onlara karşı gizli ittifaklar kurmuşlardır, ve daima siyasal dengeye kılıçlarının ağırlığını koymuşlardır. Böy-

lece sonradan Merkezî Cuntanın güvenini kazandığı görülen Cuesta, ülkedeki savaşı kaybetmesiyle birlikte Conjeso Real (Kraliyet Meclisi) ile iş birliği yapmaya ve Leonese mebuslarını Merkezi Cuntaya celbetmeye başladı. Merkezi Cuntanın bizzat üyesi bulunan General Morla, Madrit'i Fransızlara teslim ettikten sonra Bona partist kampa geçti. Yine Cuntanın üyesi olan züppe las Romeiras Markisi Cuntaya karşı, burnu büyük Francisco Palafoks'la sefil Montijo ile ve ortalığı karıştıran Seville Cuntasıyla gizli birlik kurdu. General Castanos, Blake, La Bisba, birbiri ardı sıra Cortes As Regents zamanında gösteriler yapıp dalavereler çevirdiler ve Valância Genel Yöneticisi Don Xavier Elio sonunda İspanya'yı, VII. Ferdinant'ın eline teslim etti. Praetorian ögeşüphesiz generaller seviyesinde, birliklerde olduğundan daha çok gelişmişti.

Öte yandan ordu ve gerilla birlikleri savaş boyunca savunma hatlarından; Porlier, Lacy, Eroles ve Villacampa gibi bazı önderlerini alırlarken, savunma hattı da sırası gelince Mina, Empenicado vb. gibi bazı gerilla önderlerini alıyordu.

Ordu ve gerilla kuvvetleri İspanyol toplumunun en devrimci kesimini teşkil etmekteydi. Bunlar her rütbeden asker bulundurarak kuvvetlendirildikten başka, gayet hararetli, yüksek emeller besleyen ve yurtsever gençleri de kapsıyorlardı. Merkezi Hükümetin uyuşturucu etkisine girmemişlerdi. Eski rejimin zincirlerinden kurtulmuşlardı. Mensuplarından bazıları (Riego gibi), Fransa'daki bir kaç yıllık bir esaretten dönenlerdi. Şu halde İspanyol ordusunun ilerideki karışıklıklarda ne devrimci inisiyatifi ele almakta, ne de devrimi, praetorianizm ile yozlaştırmakta gösterdiği etkenliğe şaşmamak gerekir.

Gerillalara gelince, şurası açıktır ki, kanlı mücadelerler sahnesinde gösteriler yaptıktan, boş gezme alişkan-

lığım edindikten, bütün kin, intikam ve yağmacılık tutkularım serbestçe tatmin etme zevkini tattıktan sonra, bunlar barış zamanının en tehlikeli güruhu olacaklardır. Bunlar herhangi bir parti veya ilke adına kendinden istenecekleri yapmaya hazır, kendisine iyi para verecek, ya da yağma vesilesi hazırlanacak olanın tarafında bulunacak kimselerdir.

3.

GERİLLA SAVAŞI ÜSTÜNE

Friedrich Engels

Son altı hafta zarfında Fransız - Prusya Savaşının karakteri önemli ölçüde değişmiştir. Fransanın düzenli orduları yok olmuştur. Mücadele, yeni harekete geçirilen birlikler tarafından devam ettirilmeğe başlanmıştır. Bu birliklerin tecrübesizliği de onları oldukça düzensiz hale getirmiştir. Açıklık yerlerde toplanıp savaşmaya teşebbüs ettiklerinde kolaylıkla yenilmişler, fakat barikatlar ve mazgallarla teçhiz edilmiş köy ve kasabalarda çarpıştıklarında ciddi bir direniş gösterebilecekleri ortaya çıkmıştır. Beklenmedik gece hücumları ve diğer gerilla savaşı yöntemleriyle, bu tip bir mücadelenin yürütülmesi hükümet bildirileri ve emirleriyle de teşvik edilmiştir. Aynı zamanda hükümet bu güçlerin eylemde bulunduktan bölgenin halkına, kendilerine mümkün olan her yardımın yapılmasını bildirmiştir.

Eğer düşman bütün ülkeyi işgal etmeye yeterli birliklere sahip olsaydı bu direniş kolaylıkla kırılabilirdi, fakat Metz'in teslimine kadar düşmanın böyle bir gücü yoktu. Her yerde hazır ve nazır olan ve emirlerine mutlak itaat isteyen «Dört Uhlan»(l) artık esaret ve ölüm tehlikesine maruz kalmaksızın kendi sınırları dışındaki bir köy veya kasabaya saldıracak durumda değillerdi. Savaşa girecek müfrezelere koruyucu birliklerin refakat etmesi ve münferit refakat birliklerinin ya da süvari bölüklerinin köy içinde dört yana dağılarak gece hücumlarına ve aynı zamanda, harekette iken de geriden yapılacak hücumlara karşı nöbette bulunmaları gerekiyordu. Alman mevzileri, tartışılmakta olan bir arazi bölgesiyle çevrelenmişti. Ve işte tam bu alanda halk direnişi kendini en ciddi şekilde hissettirmekteydi.

Bu halk direnişini kırmak için Almanlar, modası geçmiş ve barbarca bir tür sıkı yönetime baş vurmaktaydılar. Almanlara ateş açan veya genellikle Fransızlara yardımcı olan bir veya daha fazla kişinin savunmakta olduğu köy ve şehirler ateşe verilecekti. Bundan başka silah taşıyan ve onların nazarında resmi asker olmayan herkes sorgusuz sualsiz vurulacaktı. Bundan başka bir şehrin önemli bir kesimin böyle bir suçu işlediğinden herhangi bir şekilde şüphe edildiğinde, eli silah tutacak durumda olan herkes derhal katledilecekti. Geçen altı hatta boyunca merhametsizce yürütülen bu politika hâlâ şu anda da tamamen egemendir. İnsan, yarım düzine bu tUr askerî infaz raporuyla karşılaşmaksızın bir tek Alman gazetesi okuyamazdı. Tabii, bunlar «dürüst askerlerin alçakkatillere ve haydutlara karşı» faydalı bir tutum içerisinde yürüttüğü basit bir askerî adalet örneği olarak göste-

(1) Uhlan: Türkçe «oğlan» sözcüğünden alınmış, bir tür süvari askeri anlamına (Çev.)

rilmekteydi. Şüphesiz, düzensizlik, yağma, kadınlara tecavüz, usulsüzlük söz konusu değildi. Gerçekten değildi. Herşey sistematik ve düzenli bir şekilde yapılıyordu. Mahkûm edilen köy kuşatılıyor, ahalisi dışarıya çıkarılıyor, erzak müsadere ediliyor, evler ateşe veriliyordu. Gerçek veya hayalî suçlular savaş divanına getiriliyorlar ve nasipleri, kısaca bir son itirafla, yarım düzine kurşun oluyordu.

Alman ordularının Fransa içlerinde yürürken, geçtikleri yolu kana ve ateşe boğduklarını söylemek mübalağalı olmayacaktır. Bu 1870 yılında, asker oldukları derhal anlaşılmayan kimselerin eşkıyalarla bir olduklarını ve ateşle ve kılıçla susturulmaları gerektiğini iddia etmek yeterli değildi. Böyle bir iddia, resmi orduların savaşı dışında başka bir savaş türü bulunmayan XIV. Louis veya II. Frederick zamanı için geçerli olabilirdi. Fakat Amerikan Bağımsızlık Savaşından Amerikan Ayrılma Savaşına(2) kadar halkın savaş içinde yer alması, istisnadan ziyade, kural haline gelmiştir. Nerede bir halk; ordularının direniş, gösteremiyecek durumda olması nedeniyle ve salt bu nedenle, boyun eğmeyi kabullenmişse. bir alçaklar ulusu olarak genel nefreti kazanmıştır; ve nerede halk olağanüstü bir savaşı enerjik bir biçimde yürütmüşse istilâcılar çok geçmeden, modası geçmiş kan ve ateş kanununu yürütmenin imkânsız olduğunu anlamışlardır. İngilizler Amerika'da, Napolyon'un yönettiği Fransızlar İspanya'da, ve 1848 de Avusturyalılar İtalya ve Macaristan'da, çok kısa bir zaman içinde halk direnişini tamamen yasal bir savaş biçimi olarak kabullenmeğe zorlanmışlar-

(2) 1860-1861 **İç Savaşı; Amerika Birleşik Devletlerinden birkaç devletin** ayrılmasından ötürü **bu adı almıştır. (Çev.)**

dır. Onları buna zorlayan kendi esirlerine karşı bir misillemeye girişilmesi korkusu olmuştu.

Dünyadaki bütün ordular içinde Prusya ordusu bu uygulamaları canlandıran son ordu olsa gerektir. 1806 da Prusya sadece, ülkenin hiçbir yerinde böyle bir ulusal direniş ruhundan eser olmadığı için çökmüştür. 1807'den sonra ordunun yeniden düzenleyicileri ve idarecileri bu ruhu meydana çıkarmak için güçlerinin yettiği her şeyi yaptılar. Bu, İspanyanın, bir ulusun istilâcı bir orduya karşı direnişinin şahane bir örneğini verdiği sıralarda oluyordu. Prusyanın askeri önderlerinin hepsi bunun, yurttaşlarının örnek almasına değer bir olay olduğuna işaret etmişlerdi. Scharnhorst, Gneisenau, Clausewitz, hepsi aynı kanıda idiler. Hatta Gneisenau, Napolyona karşı yapılan mücadeleye katılmak için bizzat İspanyaya gitmişti. Sonradan Prusya'da da uygulanan bütün askerî sistem; mutlak bir monarşi içerisinde ne kadar mümkünse o kadar düşmana karşı halk direnişini harekete geçirmeye teşebbüs etmekti.

Orduya katılmak ve yedekte (Landwehr) hizmet görmek üzere sadece kırk yaşa kadar olan askerlik çağındaki kimselere baş vurulmuyor, 17-20 yaşları arasındaki delikanlılar ve 40-65 yaşları arasındaki kişiler kitleden toplanan askerler'e dahil oluyorlar, son yedekleri (Landsturm) oluşturuyorlardı. Bunların görevi, düşmanın geri ve yan saflarında ortaya çıkarak, onların hareketlerine müdahale etmek, levazım ve kuryelerinin yolunu kesmekti. Bunların el attıkları her silâhı kullanabilmeleri ve istilâcıları rahatsız etmek için ayrımsız olarak her elverişli yola baş vurmaları bekleniyordu. «Yöntem ne kadar etkiliyse, o kadar iyiydi». Landsturm'daki kişiler, herhangi bir anda yeniden sivil karakterlerine bürünebilmek için hiçbir üniforma giymeyecekler, böylece düşman tarafından tanmamayacaklardı.

Söz konusu olan bu 1813 ün **Landsturm Düzeni** adı verilen belge -ki, bunun yazarı Prusya Ordusunu örgütleyen Scharnhorst'tan başkası değildi- her yolun geçerli ve en etkilisinin en iyi olduğu bu uygunsuz ulusal direniş ruhuyla kaleme alınmıştı.

Bununla birlikte bu sıralarda Prusyalıların Fransızlara bütün yaptıkları bu kadarla kaldı. Fransızlar da Prusyalılara aynı tutum içinde davranmaya karar verdikleri zaman ise, işler oldukça değişti. Bir durumda yurtseverlik olan şey, başka bir durumda eşkıyalık ve katilliğe dönüştü.

Gerçek olan şudur ki; bugünkü Prusya hükümeti eski yarı-devrimci Landsturm Düzeninden utanmakta ve Fransadaki eylemleriyle bunu hafızalardan silmeğe çalışmaktadır. Fakat bizzat kendilerinin Fransada kasıtlı olarak yaptıkları mezalim, unutturmak şöyle dursun, her şeyi daha çok hatırlatacaktır. Bu alçakça savaş yönteminin lehinde ileri sürülecek her iddia, sadece şunu kanıtlamaya yarar: Eğer Prusya ordusu Jena'dan(3) beri ölçülmez derecede düzelmişse, öte yandan Prusya hükümeti Jenayı mümkün kılan koşulları tekrar geliştirmektedir.

Labour Monthly, Londra, Ağustos 1943. İlk defa 11 Kasım 1870 de Pall Mall Gazette'de yayınlanmıştır.

---

(3) Napolyon'un Prusya Ordusunu yendiği 1808 Jena Savası.

PARİS KOMÜNÜ

Karl Marx

Bütün Fransız Ordusu, imparatorla birlikte, 2 Eylül 1870'de Sedan'da Prusyalılara teslim oldu. İki gün sonra Fransa'da cumhuriyet ilân edildi. Ve başında Thiers olduğu halde sözde Ulusal Savunma Hükümeti kuruldu. Bu hükümet geniş ölçüde toprak ağalarından ve kraliyet taraftarlarından oluşmaktaydı. Prusya Ordusu kapılarda iken Paris'te, çoğunlukla işçilerden meydana gelmiş olan Ulusal Muhafız Örgütü şehrin teslimini önlemek üzere bu hükümeti yıkmak için iki başarısız teşebbüste bulundu. (31 Ekim 1870 ve 22 Ocak 1871). Thiers'in bir başarısız teşebbüs sırasında Ulusal Muhafızları silâhsızlandırmak için Vinoy kumandasındaki birlikleri göndermesinden sonra 18 Mart 1871'de Paris işçileri ayaklandılar. Komünü, ve Geçici Hükümet olarak da Paris Ulusal Muhafız Örgütü Merkez Komîtesini ilân ettiler. Hainlerin yardımıyla Thiers'in birlikleri 21 Mayıs 1871'de Paris'e girmeyi başardılar ve Paris halkının 8 günlük kahramanca direnişinden sonra Komün, tarihin en gaddarca mezalimlerinden biriyle kana boğuldu. Uluslar Arası İşçiler Birliği için yazılmış olan Fransa'da İç Savaş hakkındaki ünlü söylevinde Marx, Komüne klâsik saygısını gösteriyordu. Aşağıdaki seçmeler, arkadaşı Dr. L. Kugelmann'a yazılmış iki mektuptan alınmıştır. Bu mektuplarda Marx, Komünün önemini bir kaç sözle özetlemektedir. (Le-nin'in değerlendirmesi için ileride, «Komünden Alınacak Dersler» adlı yazıya bakınız.)

Londra, 12 Nisan 1871

...Onsekiz Brumaire(l) adlı eserimin(2) son bölümüne bakacak olursanız, ikinci bir Fransız Devrimi teşebbüsünün, önceki gibi. bürokratik-askerî mekanizmayı bir elden diğerine devretmeyip, ezeceğini ve bunun kıtadaki her gerçek halk devrimi için esas olduğunu söylediğimi göreceksiniz. Paris'teki kahraman partili arkadaşlarımızın teşebbüs ettiği şey de budur. Bu Parislilerde, ne çok esneklik, tarihsel insiyatif ve fedakârlık yeteneği var! Dış düşmandan çok içteki hainlerin sebep olduğu altı aylık açlık ve perişanlıktan sonra, Fransa ile Almanya arasında hiç savaş olmamış ve düşman Paris'in kapılarında değilmiş gibi, Prusya süngüleri altında ayağa kalktılar. Tarihte böyle bir büyüklük örneği daha yoktur. Yenilseler-di tek ayıplanacak şeyleri «iyi huylulukları» olacaktı. Derhal Versay'a yürümeliydiler, sonra ilkin Vinoy. arkasından Paris Ulusal Muhafız Örgütünün gerici kesimleri kendiliklerinden geri çekilecekti. Kritik an, vicdanî tereddütler yüzünden kaçırıldı. İç savaşı başlatmak istemediler. Sanki şu muzır yumurcak Thiers, Paris'i silâhsızlandırma teşebbüsüyle iç savaşı zaten başlatmış değildi. İkinci yanlış: Merkezi Komite, Komüne yol açmak için iktidarı çok çabuk teslim etti. Yine çok «Namusluca» bir vicdanlılık! Bununla birlikte, -eski toplumun kurtları, domuzları ve aşağılık köpekleri tarafından bastırılmış bi-

---

ti) Brumaire, Fransız Devrimi tarihinde 22 veya 23 Ekimden, 20 veya 21 Kasıma kadar süren ikinci aya verilen addır. Bu ayın 18. gününde ise, Napoleon Bonaparte cumhuriyeti devirip iktidara geçmiştir. Napoleon'un yeğeni Louis Bonaparte'm 2 Aralık 1851 deki darbesini bu olayın bir özentisi olarak değerlendiren Marks'ın bir eseri «Louis Bonaparte'm 18 Brumairei adını taşımaktadır.

(2) Karl Marx, The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte, International Publishers, 1963.

le olsa- bu ayaklanış, Paristeki Haziran (1848) ayaklan masından beri Partimizin en şerefli eylemlerinden biri sayılabilir.

Bu Parislilerin, kutsallığa hücum etmesini ve uşakların hortlamış sahte tavırlanyla, kışlaların pis kokusu ile, kilisesiyle, lahana junkerliğiylc Almanya-Prusya Kutsal Roma İmparatorluğunu ve her şeyden önce dar kafalı burjuvayı kutsallaştırmalarını bir karşılaştırınız.

Londra. 17 Nisan 1871

...Eğer mücadeleler sadece şaşmaz bir şekilde uygun koşullarla yapılsaydı, dünya tarihini yapmak gerçekten çok kolay olacaktı. Öte yandan, «ilinekler» (accidents) rol oynamasaydı, bu tarih çok mistik karakterli olacaktı. Bu ilinekler gelişimin genel süreci içerisinde kendiliklerinden ortaya çıkarlar ve yine başka ilineklerle telâfi edilirler. Fakat gelişimdeki hızlanma veya gecikme, başlangıçta hareketin başında bulunanların niteliği, ilineğini de içine alan bu tür ilineklere sıkı sıkıya bağlıdır.

Bu seferki kesin elverişsiz ilinek, kafiyen Fransız toplumunun genel koşullarından değil fakat Prusyalıların Fransa'da bulunmalarından ve Paris önlerindeki durumlarında kendini göstermekteydi. Parisliler de bunu iyice biliyorlardı. Fakat bunu, Versay'ın aşağılık burjuva takımı da iyice biliyordu. Tamamen bu nedenden ötürü, Parislileri, savaşa girişmek veya mücadele etmeksizin yenilmek ikilemiyle karşı karşıya bırakmışlardı.

İkinci durumda, işçi sınıfının manevi çöküntüsü, birkaç liderin düşmesinden çok daha büyük bir felâket olacaktı. İşçi sınıfının kapitalist sınıfa ve bu sınıfın devletine karşı mücadelesi, Paristeki olayla yeni bir safhaya girmiştir. Şimdiki sonuçlar ne olursa olsun, dünya tarihi için büyük önemi olan yeni bir çıkış noktası kazanılmıştır.

Karl Marx and V. I. Lenin, The Civil War in

France: The Paris Commune, International Publishers, 1968, s. 86-87.

5.

GÜÇ TEORİSİ

Güç, günümüzde ordu ve donanma demektir, bunların ikisi de hepimizin, zararını çekerek, bildiğimiz üzere «korkunç derecede pahalı»dır. Ama gücün kendisi para getirmez, olsa olsa hazır parayı alır. Bunun da. yine zararını gördüğümüz Fransız milyarları olayında olduğu gibi, fazla bir yararı olmaz. Şu halde paranın ekonomik üretim aracılığıyla sağlanması gerekmektedir. Ve böylece güç de donatım kaynaklarının ve güç araçlarının korunmasını sağlayan ekonomik düzenle koşullanmış olur. Hepsi bu kadar da değildir. Ekonomik ön şartlara ordu ve donanma kadar bağlı olan başka bir şey yoktur. Silâhlanma, birleşim, örgütlenme, taktik ve strateji, herşeyden önce zamanın üretim ve ulaşım olanaklarının eriştiği aşamaya bağlıdır. Savaşlarda devrim yapan etmen, dahî generallerin «zihinlerinin serbest yaratımları» değil, daha iyi silâhların icadı ve insanî materyeldeki, yani askerlerdeki, değişikliktir. Burada dahî generallerin rolü olsa olsa, savaş yöntemlerini yeni silâh ve savaşçılara uyarlamak- **ta** kendini gösterir.

Ondördüncü yüz yılın başlarında Araplardan Batı

Avrupaya barutun gelmesi, her öğrencinin bildiği gibi, savaş yöntemlerinde devrim yapmıştır. Barutun ve ateşli silâhların kullanılmağa başlanması sadece bir güç eylemi değil, aynı zamanda sanayie atılmış bir adım, ekonomik bir ilerlemedir. İster üretime, ister tüketime yönelmiş olsun sanayi, yine sanayidir. Ateşli silâhların kullanılması, sadece savaş yönetiminde devrimci bir etki yapmakla kalmamış, aynı zamanda siyasal egemenlik ve bağımlılık ilişkilerini de etkilemiştir. Barutun ve ateşli silâhların sağlanması için, para ve sanayi gerekliydi ve bunların ikisi de şehir burjuvalarının elindeydi. Bu yüzden ateşli silâhlar, şehirlerin ve feodal soyluluğa karşı çıkan, şehirlerin desteklediği monarşinin tekelinde kalıyordu. Soyluların kalelerinin, o zamana kadar yanaşılmaz olan taş duvarları burjuvaların bombardımanları karşısında yıkılıyor, burjuva filintalarının kurşunları şövalyelerin zırhlarını delip geçiyordu. Feodal lordların, zırhlı süvarileriyle birlikte üstünlükleri de yıkılıyordu. Burjuvazinin gelişmesiyle piyade ve topçu, gittikçe daha önemli savaş güçleri oluyorlardı. Topçuluğun gelişmesi askerlik mesleği örgütüne yeni ve tamamen sanayiin bir kolu olan istihkâmcılığı eklemeye mecbur ediyordu.

Ateşli silâhların gelişim süreci çok yavaştı. Toplar hantal, tüfekler, ayrıntıları etkileyen bir çok yeni icatlara rağmen, eksik kalmakta devam ediyordu. Bütün piyadeleri silâhlandırmak için uygun bir tüfeğin yapılması 300 yıl sürmüştü. Süngülü çakmaklı tüfeğin piyade silâhı olarak mızrağı ortadan kaldırması ancak 18. yüz yılın başlarında mümkün olmuştu. O çağın piyadeleri, prenslerin ücretli askerleriydi. Bunlar, toplumun en düşkün öğelerinden toparlanmış, sıkı disiplin görmelerine rağmen güvenilmez ve ancak kırbaç zoruyla bir arada tutulabilen kişiler veya çoğunlukla düşmandan alınmış ve hizmete zorlanmış savaş esirleriydiler. Bu askerlerin yeni silâhları

uygulayabildikleri biricik çarpışma şekli, II. Frederick zamanında gelişiminin doruğuna ulaşan **saf** taktiğiydi. **Ordudaki bütün** piyadeler **üçer parçalık uzun bir dörtgen** halinde düzenleniyor ve savaş nizamında ancak tüm olarak hareket ediyorlardı. Çok ender olarak iki kanattan biri biraz ileri veya biraz geri gidebiliyordu. Bu hantal kitle, düzenli olarak, sadece düz zemin üzerinde hareket edebiliyor ve bu durumda bile çok yavaş ilerliyordu (Dakikada yetmişbeş adım). Savaş süresince bu düzeni değiştirmek imkânsızdı ve piyade ateşe geçince zafer veya yenilgi, süratle ve tek hamlede belli oluyordu.

Amerikan Bağımsızlık Savaşında, bu hantal saflar talim yapmamakla birlikte, yivli tüfekleriyle daha iyi ateş edebilen asilerle karşı karşıya geldiler. Bu asîler kendi çıkarları için savaştıklarından, ücretli askerler gibi kaçmıyorlar ve İngilizlere saf halinde ve açık düzlüklerde saldırmak nezaketini göstermeyip, aksine dağınık ve hızlı hareket eden iyi nişancı birlikleri halinde ormanlık yerlerde savaşıyorlardı. Böyle bir durumda saf âciz kaldı; ve gözle görülmez elle tutulmaz hasımlarına yenik düştü. Müfreze düzeninde çarpışma yeniden icat edilmişti. Bu, savaşın insanî materyelindeki değişikliğin sonucu olan, yeni bir savaş yöntemiydi.

Askerî alanda da Fransız Devrimi, Amerikan Devriminin başlattığı şeyi tamamladı. Amerikan Devrimi gibi, Fransız Devrimi de koalisyonun tecrübeli ücretli askerlerden meydana gelen ordularının karşısına, pek az tecrübesi olan ve bütün ulustan toplanan geniş asker kitlelerini çıkarmıştı. Fakat bu kitleler Paris'i yani, belirli bir alam korumak zorundaydılar. Bunun için ise, kitle seviyesindeki açık savaşta zafer kazanmak şarttı. Sadece müfreze çarpışmaları yeterli değildi. Geniş birlikler **tarafından** da kullanılabilecek **bir peklin bulunması gerekiyordu** ve **bu şekil kolon nizamında bulundu. Kolon nizamı**

az tecrübeli birliklerin de oldukça muntazam ve hatta daha süratle hareket edebilmelerini (Dakikada yüz adım ve daha fazla) sağlıyor, eski saf nizamının katı kalıbını kırmayı, her arazide, hatta saf nizamı için son derecede elverişsiz olan arazilerde çarpışmayı, birlikleri her türlü uygun biçimde guruplamayı mümkün kılıyordu. Aynı zamanda, bu taktiğin, dağınık nişancı birliklerinin hücumları ile bir. arada yürütüldüğünde, düşman saflarının ilerlemesine engel olmak, onları meşgul etmek ve durumun en kritik anında, yedekte tutulan kitlelerin saldırısına kadar, takatten düşürmek gibi bir yaran daha vardı.

Müfrezeler ve kolonların birlikte eylemine ve ordunun her tip silâhla donatılmış bağımsız tümen ve kolordulara bölünmesine dayanan bu yeni savaş yöntemi -Napolyon tarafından taktik ve strateji yönleriyle tamamen geliştirilmiş olan bu yöntem- her şeyden önce Fransız devriminde askerî personelin değişmesi ile zorunlu hale gelmişti. Fakat aynı zamanda çok önemli iki teknik ön koşul vardı: Birincisi istenen süratli hareket imkânını tek başına sağlayabilen, Gribeauval'in yaptığı, hafif top arabaları; ikincisi ise, o zamana kadar namlu hizasında oldukça düz bir şekilde uzanan dipçiğin meyillendirilmesiydi. Bu şekildeki silâhlar 1777'de Fransa'da kullanılmağa başlandı. Av tüfeğinden ilham alınarak yapılan bu değişiklik sayesinde boşa ateş etme zorunluluğu olmaksızın tek kişiyi nişanlamak mümkün olmuştu. Bu ilerleme olmasaydı, eski silâhlarla müfreze taktiği uygulanamayacaktı.

Bütün halkın silâhlandırılmasmdaki devrimci sistem sonucunda, kısa zaman sonra mecburî askerlik usulü kondu, (zenginler askerlik yapmak yerine belirli bir para ödüyorlardı) ve bu usul Avrupa kıtasının büyük devletleri tarafından benimsendi. Yalnız Prusya, Landwehr sistemiyle, büyük ölçüde halkın savunma gücüne

başvurmaya teşebbüs etti. 18301a 1860 arasında geliştirilip savaşta kullanılmaya elverişli hale getirilen ağızdan dolma yivli tüfeğin kısa bir süre kullanılmasından sonra Prusya, bütün piyadelerini, en modern silâhlarla, kuyruktan dolma yivli tüfeklerle donatan ilk devlet olmuştu. 1866'daki başarısını bu iki etmene borçludur.

Fransız-Prusya savaşı, her ikisi de kuyruktan dolma tüfeklerle silâhlanmış iki ordunun karşı karşıya geldiği ilk savaştı. Aynı zamanda bu iki ordu da, esas olarak eski yivli çakmaksız tüfekler zamanındaki taktik formasyonuna sahiptiler. Tek fark, Prusyalıların yeni tip silâhlara daha iyi uyan bir çarpışma biçimi olmak üzere, hücumda bölük kolonları düzenini kullanmasıydı. Fakat 18 Ağustosta St. Privat'da Prusya muhafızları bölük kolonu nizamını ciddî olarak uygulamaya kalkıştıklarında, savaşa katılan beş alay iki saatten kısa bir süre içerisinde gücünün üçte birinden fazlasını kaybetti, (176 subay ve 5114 er). O zamandan itibaren bölük kolonu nizamı da, tabur kolonu ve saf nizamları kadar kusurlu bulundu. Birlikleri düşman ateş hattına yakın bir şekilde yerleştiren bütün usuller terkedildi. Almanlar bundan sonraki çarpışmaları; merkezdeki yüksek rütbeli subayların, disipline aykırı olduğu için karşı çıkmalarına rağmen, sadece o zamana kadar kırıcı kurşun yağmuru altında kendini tüketen sıkı müfreze kıtaları halinde yönettiler. Ve düşmanın ateş sahası içerisindeki tek hareket şekli de, iki büklüm olmaktı. Burada askerler bir kere daha subaylardan akıllı çıktılar. Kuyruktan dolma tüfeklerin ateşi altında, o zamana kadar iyi sonuçlar verdiği kanıtlanmış olan tek çarpışma tarzını içgüdüsel olarak bulan askerlerdi ve üstlerinin karşı çıkmalarına rağmen, bu usulü başarıyla sürdürdüler.

Fransız-Prusya savaşı, yepyeni bir özelliği olan bir dönüm noktası teşkil eder. Bir kere, kullanılan silâhlar

öyle mükemmelleşmişti ki, artık bunlar üzerinde devrim yapıcı bir yenilik imkânsızdı. Ordular gözün seçebildiği mesafedeki bir tabura isabetli atış yapabilecek toplara ve aynı isabetle tek kişiyi hedef alabilecek, doldurulması nişan almaktan daha kısa süren tüfeklere sahip olduktan sonra, daha ileri gelişmelerin, meydan savaşı için pek önemi kalmıyordu. Bundan ötürü bu yöndeki evrim çağı esas olarak kapanmıştı. İkinci olarak ise bu savaş, bütün kıta güçlerini Prusya Landhwehr Sistemini daha sıkı bir şekilde uygulamaya ve böylelikle de birkaç yıl içinde kendilerini mahva götürecek askerî masraflara girmeğe mecbur etmişti. Ordu, devletin esas amacı haline gelmişti. Devlet için halk. sadece asker yetiştirmek ve beslemekle yükümlü bir topluluktu. Militarizm Avrupaya egemen olmuş ve onu yutmuştu. Fakat bu militarizm aynı zamanda kendi mahvının tohumunu da içerisinde bulundurmaktaydı. Devletlerin birbirleriyle yarışması, bir yandan onları her yıl orduya, donanmaya ve savaş malzemesine daha çok para harcamaya zorluyor, böylece malî yıkımı gittikçe hızlandırıyor; öte yandan genel ve mecburî askerlik hizmetinin gittikçe daha ciddiye alınması, bütün halkı silâh kullanmaya alıştırıyor, böylece de onların belirli bir anda komuta mevkiindeki askerî lordlara karşı kendi iradelerini yürütebilecek duruma gelmelerini sağlıyordu. Bu «belirli an» ise halk kitlelerinin -şehir ve köy işçilerinin ve köylülerin- bir isteği olur olmaz, gelecekti. Durum bu kerteye gelince, prenslik ordusu bir halk ordusu halini alıyor, makine artık çalışmayı reddediyor ve militarizm kendi evriminin diyalektiği ile çöküyordu. 1848 Burjuva Demokrasisinin, adı üzerinde burjuva olduğu ve proleter olmadığı için başaramadığı şeyi, yani işçi sınıfına içeriği sınıfsal durumlarına uygun olan bir irade vermek işini, sosyalizm, güvenilir bir şekilde başaracaktır. Bu da militarizmin ve onunla birlikte işlevsiz ordu-

ların içten patlak veren dağılması demek olacaktır.

Bu modern piyade, tarihimizden alınacak ilk derstir. İkinci ders ise... orduların bütün örgüt ve çarpışma yöntemlerinin, buna ilişkin olarak da, zafer veya yenilginin; maddî yani ekonomik koşullara, insan ve silâh malzemesine ve dolayısiyle halkın ve teknik gelişmenin nicelik ve niteliğine bağlı bulunduğudur. Ancak Amerikalılar gibi avcı bir halk. müfreze taktiğini yeniden keşfedebilirdi ve onlar salt ekonomik nedenlerle avcı idiler. Nitekim bugün de yine salt ekonomik nedenlerle, eski Amerika'nın yankeeleri, çiftçi, sanayici, denizci, tüccar olmuşlardı. Bunlar artık vahşi ormanlarda çarpışmıyorlarsa da. daha etkili bir şekilde, kitle çapında geliştirdikleri spekülasyon alanında, atalarından geri kalmıyorlar. Ancak Fransız Devrimi gibi, burjuvaların ve özellikle köylülerin ekonomik kurtuluşunu sağlayan bir devrim, kitle ordusu yöntemini ve aynı zamanda eski kalıplaşmış safları, yani mutlakiyetin askeri alandaki, kendisiyle savaşılan kopyelerini parçalayacak serbest hareket şeklini getirebilirdi. Teknikteki ilerlemelerin askerî alanda kullanılır hale gelir gelmez ve kullanılır kullanılmaz: çoğunlukla ordu kumanda mevkiinin arzusu hilâfına bile olsa. savaş yöntemlerinde âni ve neredeyse şiddetli değişiklikler yarattıklarını ve gerçekten bu alanda devrim yaptıklarını türlü olaylarda gördük.

Friedrich Engels, Herr Eugen Dühring's Revolution in Science (Anti-Dühring), International Publishers, 1939, s. 184 - 90. İlk defa 1977 - 78 de Leipzigde Alman Sosyal Demokrat Partisinin organı olan Vorwârts'de, bir makaleler serisi olarak yayınlanmıştır.

6.

BARİKAT TAKTİKLERİ

Friedrich Engels

Genel oy hakkının başarıyla kullanılması sonucunda-, proleter mücadelesinin yepyeni bir şekli ortaya çıktı ve bu, hızla gelişti. Burjuvazi egemenliğinin örgütlendiği devlet kuruluşlarının işçi sınıfına, aynı kuruluşlarla çarpışmak için daha ileri fırsatlar verdiği görüldü. İşçiler çeşitli Diyet Meclisleri. Belediye Meclisleri, İhtiyar Kurulları seçimlerine katıldılar. İşgalinde proleteryanın yeterli bir kesiminin söz sahibi olduğu her mevki için burjuvaziyle mücadele ettiler. Böylece burjuvazi ve hükümet, işçilerin partisinin yasa dışı eyleminden çok. yasal eyleminden, ayaklanma savaşlarından çok, seçim sonuçlarından korkar oldular. Çünkü burada da mücadele koşulları temelden değişmişti. Eski tarz ayaklanma, 1848'e kadar her yerde son sözü söyleyen barikatlı sokak çatışmaları, önemli ölçüde eskimişti.

Bu konuda hayale kapılmayalım; sokak çatışmasında ayaklanmanın askeriye karşısındaki gerçek zaferi, yanı iki ordu arasındaki çatışmada görülebilecek türden bir zafer, çok enderdir. Ama zaten isyancılar da buna o kadar güvenirlerdi. Onlar için bu, sadece, askerlere; savaşan iki ülke arasındaki bir çatışmada ya hiç rolü olmayan veya pek az rolü olan manevi etkide bulunmak sorunuydu. Eğer bunda başarılı olurlarsa ya askerler eylem-

den vazgeçerler, veya komutanlar kellelerini kaybederler ve ayaklanma kazanılırdı. Bunda başarılı olamadıkları takdirde ise askerin azınlıkta olduğu yerlerde bile daha iyi donatım ve eğitimin, tek elden yönetimin, askeri güçlerin plânlı kullanılışının ve disiplinin üstünlüğü kendini hissettirirdi. Bir ayaklanmanın gerçek taktik uygulamasında ulaşabileceği en büyük başarı, tek bir barikatın doğru olarak kurulması ve savunulmasıdır. Karşılıklı destek, yedeklerin mevzilendirilmesi ve kullanılması, kısacası; değil büyük bir şehrin tamamının, bir şehrin bir tek kesiminin bile savunulması için vazgeçilmez olan birliklerin toplu ve koordine çalışması, en iyi ihtimalle, çok sınırlı bir ölçüde sağlanabilir, çoğunlukla da hiç sağlanamaz. Askerî birliklerin belirli bir noktada yoğunlaşması ise, tabiatiyle, imkânsızdır. Bundan ötürü, pasif savunma, mücadelenin belli başlı şeklidir; şurada burada, zaman zaman, fakat çok ender olarak çıkışlara ve kanat hücumlarına geçilebilir; bununla birlikte genel kural olarak bu çıkışlar geri çekilen askerî birliklerin terkettikleri mevzilerin işgali ile sınırlanacaktır. Buna ilâveten ordu birliklerinin emrinde, toplar, tamamen donatılmış ehil istihkâm birlikleri vardır. Bunlar hemen her zaman ayaklananların yoksun oldukları savaş kaynaklarıdır. O halde, 1848 Haziranında Paris'te, 1848 Ekiminde Viyana'da. 1849 Mayısın'da Dresden'de olduğu gibi, en büyük kah ramanlıkla yürütülen barikat mücadelelerinin bile, hücu mun önderleri siyasal sorunlara girmeksizin salt askerî açıdan hareket etmeye başlar başlamaz ve askerler de kendilerine sadık kaldığı sürece, ayaklanmanın yenilgi siyle sonuçlanmasına şaşmamak gerekir.

Asilerin 1848'e kadar kazandıkları birçok başarı, türlü nedenlere dayanmaktadır. 1830 Temmuzu ve 1848 Şubatında Paris'te; İspanya sokak çatışmalarının çoğunda okluğu gibi, isyancılarla ordu birlikleri arasında sivil mi-

lisler bulunuyordu. Bunlar ya doğrudan doğruya ayaklananların tarafını tutuyorlar, veya kayıtsız ve kararsız davranışlarıyla birlikleri de kararsızlığa sevkediyorlar, ayrıca ayaklananlara pazarlık karşılığında silâh temin ediyorlardı. 1848 Haziranında Paris'te olduğu gibi bu sivil muhafızların başlangıçtan itibaren karşı çıktıkları her yerde, ayaklanmalar bastırıldı. 1848'de Berlin'de halkın zaferi; kısmen 19 Mart gecesi ve sabahında önemli sayıda yeni mücadeleci güçlerle desteklenişinin, kısmen askerî birliklerin bitkinliğinin ve gıda ikmâlinin kötü oluşunun ve nihayet kısmen de kumandan örgütünün felce uğramasının sonucuydu. Fakat her yerde zafer, birlikler emirlere itaat etmedikleri, kumandanlar karar verme yeteneğini kaybettikleri veya eli kolu bağlı kaldıkları için kazanılmıştır.

Demek ki, sokak çatışmalarının klâsik çağında bile, barikatlerin maddî olmaktan çok manevi bir etkisi vardı. Askerlerin sebatını sarsmak için bir araç durumundaydı. Eğer bu sonuç sağlanana kadar dayanılırsa, zafer kazanılıyordu, aksi takdirde yenilmek vardı. Bu, ilerde çıkması muhtemel sokak çatışmalarının şansını hesap ederken, göz önünde tutulması gereken başlıca husustur.

1849 da şanslar zaten oldukça kötüydü. Burjuvazi hemen her yerde hükümetle birleşmişti. «Kültür ve mülkiyet» ayaklanmaya karşı harekete geçen askerleri alkışlıyor onlara ziyafetler çekiyordu. Barikatin büyüsü yıkılmıştı; asker artık barikatlerin arkasında «halk»ı değil, «asileri, kışkırtıcıları, yağmacıları, toplumun tortusunu» görüyordu, subay zamanla sokak çatışmalarının taktiklerini öğrenmişti, artık barikatin üzerine açıktan ve tam karşıdan yürümüyor, bahçelerin, avluların ve evlerin içinden geçerek onu arkadan çeviriyordu. Ve bu usul, biraz maharetle, on **durumdan** dokuzunda **başarı sağlıyordu.**

Fakat o zamandan beri hepsi askerlerin lehine ol-

mak üzere birçok değişiklik oldu. Eğer büyük şehirler önemli ölçüde daha da büyüdülerse, ordular onlardan da fazla büyüdü. Paris ve Berlin, 1848'den bu yana dört mislinden az büyüdüler, fakat garnizonlar daha fazla büyüdü. Demiryolları vasıtasıyla garnizonlar 24 saat içerisinde iki mislinden fazlasına çıkartılabilir ve 48 saat içerisinde koca ordular haline getirilebilirler. Sayıları müthiş artmış olan bu askerlerin donatımı eskisiyle karşılaştırılamayacak ölçüde daha etkili hale getirilmiştir. 1848 de yivsiz, ağızdan dolma tüfekler vardı. Şimdi ise bundan on kere daha hızlı, on kere daha isabetli ve 4 misli uzak mesafeye ateş eden küçük kalibreli mekanizmalı tüfekler var. Eskiden topçunun, nisbeten etkisiz güllesi ve iri saçması vardı, bugün, bir tanesi en iyi barikatı tahrip etmeye yeten patlayıcı mermiler var. Eskiden duvarları yıkmak için istihkam kazması vardı, bugün dinamit var.

Öte yandan asiler tarafından bütün koşullar kötüye gitmiştir. Bütün halk tabakalarının sempatisini toplayacak ayaklanmaların tekrar ortaya çıkması zor olacaktır. Sınıf mücadelesinde orta tabakalar proleteryanın etrafında, hiç bir zaman burjuvazinin etrafında toplanan gerici partileri hemen hemen yok edecek yoğunlukta toplanmayacaklardır. Bu yüzden «halk» her zaman bölünmüş görünecek ve böylece 1848'de olağanüstü etkili olan kuvvetli bir destekten yoksun kalınacaktır.

Asiler tarafına çok sayıda askerliğim yapmış savaşçı gelse bile, bunların silahlandırılması çok zor olacaktır. Silâhçı dükkânlarındaki lüks av tüfekleri daha önceden polis tarafından horozları çıkartılıp kullanılmaz hale getirilmemiş bile olsalar -yakın mesafede dahi- askerlerin mekanizmalı tüfeklerine karşı koymaktan uzaktırlar. 1848 e kadar insan, zorunlu cephanesini, barut ve kurşundan **kendisi yapabiliyordu, bugün ise her tüfeğin mermisi** farklıdır ve birbirleriyle tek ortak noktaları, büyük sana-

yiin özel bir ürünü olmaları dolayısiyle ex tempore (o dakikada, ayak üstü) imal edilememeleridir. Bunun sonucu olarak tüfeklerin çoğu kendi özel mermisi olmadıkça çalışmaz. Ve nihayet 1848'den bu yana, büyük şehirlerdeki yeni mahalleler, yeni topları ve tüfekleri tam tesirli kılmak için yapılmış gibi görünen uzun geniş ve düz caddelerle kurulmuştur. Bir devrimcinin barikat savaşı için Berlin'in doğu ve kuzeyindeki işçi mahallelerini seçmesi için deli olması gerekir. Bütün bunlar gelecekte sokak savaşının artık hiçbir rolü kalmayacağını mı gösterir? Elbette hayır! Bunlar sadece. 1848'den bu yana koşulların sivil çatışmalar için çok daha elverişsiz ve ordu birlikleri için çok daha elverişli duruma geldiğini gösterir. Şu halde ilerdeki bir sokak çatışması, ancak bu elverişsiz durumu başka etmenlerle telafi edebilirse, zafere ulaşabilecektir. Buna göre, bu çatışmalar büyük bir devrimin başlarında, ilerdeki aşamalarındakine oranla daha nadir yer alacak, aynı zamanda daha büyük güçlerle yürütülmesi gerekecektir. Bununla birlikte daha büyük güçler de. bütün Büyük Fransız Devriminde veya 4 Eylül ve 31 Ekim 1870(1) de Paris'te olduğu gibi, pasif barikat taktiklerine, açık hücumu tercih edebilirler.

Okur" egemen sınıfların niçin ısrarla bizi tüfeklerin konuştuğu ve kılıçların parladığı yere sürüklemek istediğini şimdi anlıyor mu? Bozguna uğrayacağımız başlangıçta belli olduğu halde sokağa inip olay çıkarmaya kalkışmadığımız için niye bugün bizi korkaklıkla suçluyorlar? Niye bir kerecik toplarına yem olmamız için bu kadar içtenlikle yalvarıyorlar? Bu bayiar yalvarmalarını ve mey-

(1) Louis Bonaparte hükümetinin yıkılışının ve 18 Mart 1871'de Komünün kurulmasına tekaddüm eden geçici burjuva cumhuriyetine karşı girişilen başarısız isyanın tarihleri.

dan okumalarını boşa harcıyorlar. Biz o kadar aptal değiliz. Bunlar aynı şekilde gelecek savaşta, düşmanlarının ihtiyar Fritz (Prusya kralı Büyük Frederik) zamanındaki savaş hattını benimsemesini veya Wagram(2) ve Waterloo' daki gibi, hep tümenlerden kurulu kollarla ve ellerinde çakar almazlarla çarpışmasını isteyebilirlerdi. Uluslar arasındaki savaş durumunda koşullar değiştiyse, sınıf mücadelesi durumu için de aynı şey söz konusudur. Baskınların ve bilinçsiz kitlelerin başında bilinçli bir azınlığın bulunmasıyla yapılan devirlerin artık zamanı geçmiştir. Toplum düzeninin tamamen değişmesi söz konusu olduğunda, kitleler de bu sorunun içinde bulunmalı ve ne gibi tehlikeler olduğunu maddi manevi bütün varlıklarıyla neye katıldıklarını bizzat kavramış olmalıdırlar. Son elli yılın tarihi bize bu gerçeği öğretmiştir. Fakat kitlelerin yapılan işi anlamaları için uzun ve azimli bir çalışma gereklidir. İşte bizim şimdi, düşmanlarımızı umutsuzluğa düşüren bir başarıyla yürütmekte olduğumuş iş. budur.

Karl Marx'ın («The Class **Struggles** in France, 1848-50,») adlı eserine Giriş (1895), International Publishers, 1964, s. 21-25.

(2) I. Napolyon'un 1809'da Avusturya ordusunu yenilgiye uğrattığı savaşın yeri.

7.

DEVRİMCİ ORDU VE DEVRİMCİ HÜKÜMET

V.I. Lenin

Odesa'daki ayaklanma ve Potemkin zırhlısının devrimi desteklemesi, istibdata karşı devrimci hareketin gelişmesinde ileri bir adım olarak görülür. Ayaklanma zamanının gelip çattığını ve geçici bir devrimci hükümet kurulması konusundaki çağrıların ne kadar yerinde olduğunu, olaylar şaşılacak bir hızla doğruladılar. Bu çağrılar, işçi sınıfını temsil eden Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin sınıf bilincine ulaşmış sözcüleri tarafından halka yöneltilmişti.(1) Devrimci ateşin bu yeni parıltısı, bu çağrıların pratik önemi üstüne ışık tutuyor ve Rusya'nın şimdiki durumunda devrimci savaşçıların ödevlerim daha kesinlikle belirlememizi gerektiriyor.

Halkın silâhlı ayaklanışı, gözlerimiz önünde, olayların kendiliğinden gelişmesinin etkisiyle de olgunlaşıyor ve kendi kendini örgütlüyor. Kısa bir süre önce halkın istibdata karşı savaşının tek belirtisi, bilinçsiz, örgütsüz, kendiliğinden ve kimi zaman vahşi ayaklanmalardı. Ama işçi hareketi, en ileri sınıfın -işçi sınıfının- hareketi olarak, bu ilkel aşamayı hızla aştı. Sosyal Demokratların amacını bilen propagandası ve tahrikleri, etkisini gösterdi. Kargaşalıkların yerini örgütlü grevler ve istibdata karşı siyasal gösteriler aldı. Son yılların vahşi askerî misillemeleri, iş-

(1) Bu kongre silahlı bir ayaklanmaya çağrı kararı almıştı.

çi sınıfını ve şehirlerdeki sıradan halkı «eğitti» ve onları devrimci çarpışmaların daha yüksek biçimlerine hazırladı. İstibdatın halkı içine attığı **kanlı** ve rezil Rus-Japon savaşı, halkın sabrını taşırdı. Kitleler, Çar'ın birliklerine karşı silâhlı direnmeye başladılar. Halkla askerî birlikler arasında gerçek **sokak çarpışmaları, barikat savaşları** başladı. Pek az önce Kafkasya, Lodz, Odesa, Libau bize işçi sınıfı kahramanlığının ve halk coşkunluğunun örneklerini gösterdiler. Çarpışma ayaklanmaya dönüştü. Çar birlikleri bile gitgide, kendilerine utandırıcı özgürlük katilleri ve polis cellâtları rolünün oynatıldığını anlamaya başladılar. Ordu sallanmaya başladı. Önceleri tek tek itaatsizlik olayları, yedekler arasında ayaklanmalar, subayların protestoları, askerler arasında propaganda, bazı bölüklerin ve alayların kardeş işçilere kurşun sıkmayı reddetmesi gibi olaylar görüldü, sonra da: **ordunun ayaklanmadan yana** geçişi.

Odesa'daki son olayların büyük önemi, ilk defa olarak Çarlık silâhlı kuvvetlerinden önemli bir birliğin -bir savaş gemisinin- açıktan açığa devrimden yana geçişindedir. Hükümet bu olayı halktan gizlemek ve denizcilerin başkaldırmasını daha başlarken boğmak için telâşla çabaladı, mümkün bütün hilelere başvurdu. Hiçbir yaran olmadı bunların. Yoldaşlarına karşı **savaşmayı reddeden** devrimci **Potemkin** zırhlısına karşı savaş gemileri gönderildi. İstibdat hükümeti bütün Avrupa'da Potemkin zırhlısının ele geçirildiği ve Çar'ın bu devrimci zırhlının batırılmasını emrettiği haberini yaymakla dünyanın gözünde kendi rezaletini son kertesine ulaştırdı. Filo Sıvastopol'a döndü, hükümet hemen tayfaları terhise, savaş gemilerinden silâhları sökmeye girişti; Karadeniz Filosundaki subayların **toptan** istifaları haberi dolaşıyordu; **Georgi Pobedonosets** zırhlısında **yeni bir ayaklanma çıktı ve bastırıldı. Şu sıralarda Lubau ve** Kronstadt'ta **denizciler** ayak-

lanıyor. askerî birliklerle çatışmalar daha da sıklaşıyor; denizciler ve işçiler barikatlarda (Libau'da) birliklerle çarpışıyorlar. Yabancı basın başka birkaç savaş gemisinde de (Minin, Alexander II, v.b.) ayaklanmalar olduğu haberini veriyor. Çarlık hükümetinin donanması kalmadı. Yapabileceği tek şey. donanmanın büsbütün devrimden yana geçmesini önlemektir. Potemkin zırhlısı hâlâ devrimin zaptedilmemiş bir ülkesidir, alınyazısı ne olursa olsun, kuşkusuz ve en önemli nokta bizim bir devrimci ordu çekirdeği kurmaya burada girişmemiz gerektiğidir.

Misillemeler, devrime karşı şurada burada kazanılan zaferler, bu olayın önemini azaltamaz. İlk adım atılmıştır; Rubicon geçilmiştir. Ordunun devrimden yana geçişi bütün Rusya ve dünyaya kendini bir gerçek olarak kabul ettirmiştir. Karadeniz Filosundaki olayları, bir devrimci ordu kurmanın daha ileri ve daha güçlü girişimleri elbet izleyecektir. Şimdi bizim ödevimiz bu çabaları durmadan desteklemek, özgürlük savaşında devrimci bir ordunun ulus çapında önemini geniş işçi ve köylü kitlelerine anlatmak, kitleleri kendine çekecek özgürlük sancağını açmakta bu ordunun çeşitli birliklerine yardım etmek ve Çar istibdattını paramparça edecek kuvvetleri biraraya getirmektir.

Parlamalar - gösteriler - sokak çarpışmaları - devrimci ordu birlikleri: İşte, halk ayaklanmasının gelişimindeki aşamalar bunlardır. Artık son aşamaya ulaştık. Ancak bu, hareketin bütünüyle yeni ve daha yüksek aşamaya ulaştığı anlamına gelmez. Hayır, harekette hâlâ büyük ölçüde bir gerilik var; Odesa olaylarında eski zaman ayaklanmaların sn göze batan belirtileri var. Bunun asıl anlamı şudur: ilk taşkının ön dalgaları daha şimdiden mutlâkiyetçi «hale»nin ışığım yalamaya başladı. Halk kitlelerinin ileri temsilcilerinin, teorik düşünceyle dep de, gelişen hareketin etkisiyle, Rus halkının düşmanına karşı sa-

vaşta yeni ve daha yüksek ödevlere ulaştıkları anlamına gelir bu. Bu savaşı hazırlamak için mutlakiyet elinden geleni yaptı. Yıllardır halkı silâhlı birliklerle çarpışmaya kışkırtıp durdu; şimdi de ektiğini biçiyor. Devrimci ordunun birlikleri ordunun kendi içinden çıkıyor.

Bu birliklerin ödevi, devrimi ilân etmek, her savaşta olduğu gibi iç savaşta da gerekli olacağı gibi kitlelere askerce önderlik etmek; açık kitle çarpışması için sağlam noktalar yaratmak; ayaklanmayı komşu bölgelere yaymak; önceleri ülkenin küçük bir parçasında da olsa tam siyasal özgürlüğü kurmak; çürümüş mutlâkiyetçi sistemin üstüne devrimci değişimi sağlamak; barış zamanında bu faaliyetlere pek az katılan, ancak devrim dönemlerinde ön safa geçen kitlelerin devrimci-yaratıcı faaliyetlerine fırsat vermektir. Ancak bu yeni ödevleri iyice anlamak ve onlar: açık seçik ortaya koymak suretiyle devrimci ordu. tam bir zafer kazanabilir ve devrimci hükümetin sağlam bir dayanağı olabilir. Halk ayaklanmasının bugünkü aşamasında, devrimci ordu kadar bir devrimci hükümetin de büyük önemi vardır. Mutlakiyetin askerî kuvvetlerinin kalıntılarına karşı savaşta, kitleleri askerce yönetip önderlik edecek bir devrimci ordu gerekir. Devrimci ordu gereklidir, çünkü büyük tarihsel sorunlar ancak kuvvet kutlanarak çözülebilir, çağdaş çarpışmada da kuvvet örgütü demek askerî örgüt demektir. Mutlakiyetin askerî kuvvetlerinin kalıntılarından başka, sendeleyen Rus hükümetinin yardım dilenip durduğu komşu devletlerin askerî kuvvetleri de vardır...

Önceleri devrimci ordunun Çarlık boyunduruğundan kurtardığı bölgelerde, sonra bütün ülkede, kitlelerin siyasal önderliğini yapmak için devrimci hükümet gereklidir. Siyasal reformların çabucak başlatılması, uğruna devrim yapılan şeyin, yani halkın kendi devrimci yönetiminin kurulması, gerçekten halkçı ve gerçekten Kurucu bir Mec-

lisin toplanması ve halk iradesinin gerçekten ifade edilebilmesini sağlayacak «özgürlüklersin verilmesi için devrimci hükümet gereklidir. Sonunda, mutlakiyetten gerçekten kurtarılan halkın ayaklanan kısmının siyasal birleşmesi ve siyasal örgütlenişi için devrimci hükümet gereklidir. Halk aracılığıyla hareket etmek ve halk iradesini gerçekleştirmek amacıyla halk adına iktidara gelen devrimci hükümet nasıl geçiciyse, bu siyasal örgütleniş de elbet geçici olacaktır. Ama bu örgütlenme işi hemen başlamalıdır, ayaklanmanın her başarılı adımıyla çözülmez bir şekilde bağlanmalıdır; çünkü, siyasal birlik ve siyasal önderlik bir an bile ertelenemez. Askerî kuvvetler üstünde önderlik ne kadar önemliyse Çarlığa karşı tam bir zafer kazanmak için ayaklanan halkın siyasal önderliği de o kadar önemlidir.

V. I. Lenin. Collected Works, Cilt 8, Progress **Publishers, Moskova, 1962 s. 560-64. İlk** yayınlanışı Proletary'de **(Editörlüğünü** Leninin **yaptığı, emekçi, gizli, Bolşevik, haftalık gazete; c zaman** Cenevre'de **yayımlanırdı) 10 Haziran 1905.**

8.

MOSKOVA AYAKLANMASINDAN ALINACAK DERSLER

V.I. Lenin

Aralık 1905te Moskova (Moskova, 1906)(l) adlı kitap tam zamanında yayınlandı. Aralık ayaklanmasından'

(1) Menşeviklerin 1905 olaylarına **ilişkin yorumu.**

alınacak dersleri bellemek, işçi partisi için geciktirilmeyecek önemli bir ödevdir. Yazık ki, bu kitap, içine bir kaşık katran dökülmüş bir bal küpüne benziyor: Eksikliğine karşın çok ilginç malzeme; ama inanılmayacak kadar gevşek, inanılmayacak kadar sıradan yargılar. Bu yargıları başka bir zaman ele alacağız, şimdilik dikkatimizi gUnün alevli sorununa, Moskova ayaklanmasından alınacak derslere çevireceğiz.

Moskova'daki Aralık hareketinin başlıca biçimleri sakin grev ve gösterilerdi; bunlar işçilerin büyük çoğunluğunun faal olarak katıldığı tek savaşma biçimiydi. Oysa. Moskova'daki Aralık hareketi, bağımsız ve üstün bir çarpışma biçimi olarak, genel grevin artık zamanı geçtiğini, hareketin esaslı ve karşı konulmaz bir güçle bu dar sınırları aşıp daha yüksek bir mücadele biçimine -ayaklanmaya- yöneldiğini açıkça gösteriyordu.

Grev çağrısında bütün devrimci partiler, bütün Moskova sendikaları bunun bir ayaklanmaya dönüşmesinden kaçımlamıyacağını kabul etmiş, hatta bunu sezmişlerdi. 6 Aralıkta İşçi Temsilcileri Sovyeti, «grevi, silâhlı bir ayaklanmaya çevirmek için uğraşma» kararına vardı:' Gene de örgütlerden hiçbiri buna hazır değildi. Gönüllü Çarpışma Takımları Birleşik Meclisi(2) bile, ayaklanmanın uzak bir olasılık olduğunu (9 Aralıkta) söylüyordu; sokak çarpışmalarına katılan ya da bunları yönelten adamları olmadığı belliydi. Örgütler hareketin büyüyüp genişlemesine **ayak uydurmayı başaramadılar.**

Aslında, Ekimden sonra yaratılan nesnel koşulların baskısı sonucunda, grev. bir ayaklanma durumuna geli-

(2) 1905 Kasımında Moskova'da Kara Yüzler'in tehdidini önlemek için kuruldu. Kara Yüzler, devrimci harekete saldırmak, adam öldürmek, Yahudi kırımlarında kullanmak üzere polisin örgütlediği çetelerdi.

yordu. Bir genel grev artık hükümeti gafil avlamıyordu: Hükümet artık karşı devrimci kuvvetler örgütlemişti, bunlar askerî hareket için hazırdılar. Ekim'den sonra bütün Rus devriminin gelişimi ve Aralık günlerinde Moskovadaki olaylar dizisi, Marx'ın derin önermelerinden birini açıkça pekiştirmektedir: Devrim, kuvvetli ve birleşmiş bir karşı devrim doğurarak ilerler, yani düşmanı daha aşırı savunma çarelerine başvurmaya ve bu yolda daha güçlü saldırı araçları bulmaya zorlar.

Aralık 7 ve 8: Sakin bir grev. sakin kitle gösterileri. 8 Aralık akşamı: Akvaryumcun kuşatılması. 9 Aralık sabahı: Strastnaya Meydanındaki kalabalığa süvarilerin saldırısı. Akşam: Fiedler binasına baskın. Kafalar kızıyor. Örgütlenmemiş sokak kalabalıkları kendiliklerinden, çekine çekine ilk barikatları kuruyorlar.

Aralık 10: Barikatlara ve sokaktaki topluluklara topçu ateşi açılıyor. Barikatlar daha bir düşünülerek kuruluyor: artık şurda burda değil, gerçekten geniş ölçüde. Bütün halk sokaklarda, şehrin başlıca yerleri bir barikat ağıyla çevrili. Gönüllü çarpışma birlikleri birkaç gün askerlere karşı inatçı bir gerilla savaşı veriyorlar; onları büyük kayıplara uğratıp, Dubasov'u (Moskova Askerî Genel Valisi] takviye istemek zorunda bırakıyorlar. Ancak 15 Aralıkta hükümet kuvvetleri üstün duruma geçip, 17 Aralıkta Semyonovsky Alayı ayaklanmanın son kalesi olan Presnya Bölgesini eziyor.

Grevden ve gösterilerden tek tek barikatlara, tek tek barikatlardan kitlelerin kurduğu barikatlara ve askerlere, karşı sokak savaşlarına geçildi. Örgütlerin ilişiği olmadan, geniş işçi sınıfı mücadelesi bir grevden başlayıp bir ayaklanmaya ulaştı. Rus devriminin 1905 Aralığında sağladığı en büyük tarihsel kazanç budur; bütün önceki kazançlar gibi bu da büyük fedakârlıklar bahasına kazanıldı. Hareket genel bir siyasal grevden daha yüksek bir

aşamaya ulaştı. Devrime karşı koymada gericiliği sonuna dek gitmeye zorladı; böylece, devrimin de, saldırı araçları uygulamakta sonunda dek gideceği anı, daha bir yaklaştırdı. Gericilik, barikatları, binaları, kalabalıktan bombalamaktan ileri gidemez; ama devrim, Moskova gönüllü çarpışma birliklerinden çok daha ilerlere gidebilir, enine boyuna çok da ilerlere. Devrim Aralıktan bu yana çok ilerledi. Devrimi doğuracak buhranların temeli ölçülemeyecek kadar genişledi: artık bıçağın adamakıllı bilenmesi gerekiyor.

İşçi sınıfı, mücadelenin nesnel koşullarındaki değişikliği ve grevden ayaklanmaya geçiş ihtiyacını, kendi önderlerinden daha çabuk anladı. Her zaman olageldiği gibi uygulama teorinin önüne geçti. Sakin bir grev ve gösteriler, artık işçileri tatmin etmemeye başladı; şöyle sordular: Bundan sonra ne yapmalı? Böylece daha karar'ı ve cesur bir hareket istediler. Barikatlar kurulması talimatı mahallelere gelmeden çok önce, zaten, şehrin merkezinde barikatlar kurulmuştu. Yığınla işçi çalıştı bunlarda; ama bu bile onları tatmin etmiyordu; bilmek istiyorlardı: bundan sonra ne yapmalı? Etkin çareler istiyorlardı. Aralık ayında biz, Sosyal Demokrat işçi sınıfı önderleri, birliklerini akıl almaz bir biçimde yayıp, çoğunun savaşa etkin olarak katılmamasına sebep olan bir başkomutan gibiydik. Kitleler kararlı ve cesur bir kitle hareketi için talimat bekliyorlardı ama alamadılar.

Bunun gibi, Plekhanov'un, bütün oportünistler tarafından benimsenen fikrinden daha kısa görüşlü birşey olamaz: Ona göre, grev zamansızdı, başlatılmamalıydı ve «silâha sarılmamalıydılar.» Oysa, tam tersine, daha kararlı, daha saldırgan ve daha canlı olarak silâha sarılmalıydık; sorunları sakin bir grev sınırı içinde çözmenin imkânsız olduğunu, korkusuz ve amansız bir silâhlı çarpışma gerektiğini kitlelere anlatmalıydık. Şimdi artık siyasal

grevlerin yetersiz olduğunu açıktan açığa kabul etmeliyiz; silâhlı çarpışmadan yana kitleler arasında yaygın bir tahrike girişmeli ve «hazırlık aşamaları» yaveleriyle ya da herhangi bir yolla bu sorunu bulandırmaya kalkışmamalıyız. Gelecek devrimci hareketin baş ödevi olarak korkunç, kanlı bir yoketme savaşı gerektiğini kitlelerden gizleseydik hem kendimizi, hem halkı aldatmış olacaktık.

Aralık olaylarından öğreneceğimiz ilk ders budur. Başka bir ders de, ayaklanmanın niteliği, bunu yöneten yöntemler ve askerî birlikleri halkın yanına çeken koşullarla ilgilidir. Bu son nokta üstüne partimizin sağ kanadında pek çok taraftarı olan bir görüş egemendir. Çağdaş askerî birliklerle çarpışmanın imkânsız olduğu iddia edilir ve «askerler devrimden yana çekilmelidir» denir. Devrim genişleyip kitlelere inmezse ve askerleri etkisi altına almazsa önemli bir çarpışma sorunu olamaz elbet. Askerler arasında çalışmamız gerektiği söz götürmez bir gerçektir. Ama onların kandırılarak ya da kendileri inanarak, bir çırpıda bizden yana geçeceklerini hayal edemeyiz. Bu görüşün nasıl beylik ve cansız olduğunu Moskova ayaklanması açıkça gösterdi. Bununla birlikte, gerçekten halkçı her harekette olduğu gibi, askerlerin kararsızlığı, devrimci çarpışma kızıştığında iki tarafı da askerleri elde **etme** savaşına sürükler. Moskova ayaklanması, gericilikle devrim arasında, askerleri elde etmek için girişilen umutsuz, telâşlı bir savaşın kesin örneğiydi. Dubasov bile Moskova garnizonunda 15.000 adamından ancak beş binine güvenilebileceğini söylemişti. Kararsızları kendi saflarında tutabilmek için hükümet çeşitli çarelere başvurdu: yalvardılar onlara, yağ çektiler, rüşvet verdiler, cep saatları, para, vb. verdiler, votkayla sarhoş ettiler, yalan söylediler onlara, gözdağı verdiler, kışlalara kapatıp silâhlarını aldılar, bu arada hiç güvenemediklerini hile ve şiddetle temizlediler. Bu bakımdan hükümetin ya-

nında yaya kaldığımızı açıkça ve çekinmeden itiraf etmek yürekliliğim göstermeliyiz. Bahsi hükümet kazandı; biz kararsız askerleri elde etmek için böyle etkin, cüretli, geniş kaynaklı, atak bir savaş için elimizdeki güçlerden yararlanmayı başaramadık. Şimdiye dek ordu içinde çalışmıştık ama, bundan böyle, askerleri, kafalarıyla «kazanmak» için çabalarımızı kat kat artıracağız. Ancak, bir ayaklanma anında askerleri elde etmek için bedensel bir savaş da gerektiğini unutursak, zavallı bilgiçler olup çıkarız.

Aralık günlerinde Moskova işçileri, askerleri kafalarıyla «kazanma» konusunda bize büyük dersler verdiler. Sözgelimi, 8 Aralıkta Strastnaya Meydanında Kazakları bir kalabalık kuşattığı zaman aralarına girdiler, arkadaşlık ettiler ve onları geri dönmeye kandırdılar. Gene 10 Aralıkta Presnya bölgesinde 10.000 kişilik bir kalabalık içinde kızıl bir bayrak taşıyan iki işçi kız Kazakların önüne fırlayıp «Öldürün bizi. Sağ kaldıkça bayrağı teslim etmiyeceğiz» diye bağırdıklarında, Kazaklar dağılıp atlarını sürdüler, arkalarından kalabalık bağırdı: «Yaşasın Kazaklar.» Bu cesaret ve kahramanlık örnekleri, işçilerin kafasından hiçbir zaman silinmiyecektir.

Ama Dubasov'un yanında nasıl yaya kaldığımızın örnekleri de var. 9 Aralıkta askerler Bolshaya Serpukhovskaya sokağında, ayaklananlara katılmak için Marseillaise söyleyerek yürüyorlardı. İşçiler onları karşılamak için delegeler gönderdiler. Malakhov [Moskova Askerî Bölgesi Kurmay Başkanı] atını dörtnala onlara doğru sürdü. İşçiler geç kalmıştı, önce Malakhov yetişti askerlere. Duygulu bir konuşma yaptı, askerleri kararsızlığa düşürdü, süvarilerle çevirdi ve götürüp kışlaya kapattı. Malakhov askerlere zamanında yetişti, biz yetişemedik; oysa iki gün içinde 150.000 kişi çağrımıza koşmuştu, bunlardan, sokaklara devriyeler çıkarılabilirdi, çıkarılmalıydı. Malak-

hov askerleri süvarilerle kuşattı, bu ara biz Malakhov'u bombacılarla kuşatmayı başaramıdk. Yapacaktık bunu, yapmalıydık; bir zamanlar Sosyal Demokrat gazetede denildiği gibi (eski Iskra), bir ayaklanmada sivil ve askerî şeflerin amansızca yokedilmesi, ödevimizdir. Bolshaya Serpukhovskaya sokağında olanlar, ana hatlarıyla belli ki, Nesvizhskiye ve Krutitskiye Kışlaları önünde de tekrar edildi; ayrıca işçiler Ekaterinoslav alayını «çekme»ye kalkıştıklarında, Alexandrov'daki istihkamcılara delegeler gönderildiğinde ve Kolomna'da istihkamcılarm silâhları alındığında da aynı şeyler olmuştur. Ayaklanma süresince kararsız askerleri elde etme savaşında yetersiz olduğumuzu gösterdik.

Aralık olayları Marx'ın derin önermelerinden başka birini, oportünistlerin unuttuğu bir önermeyi de doğrular: Ayaklanma bir sanattır ve bu sanatın başlıca kuralı müthiş cüretli ve dönmemecesine kararlı bir saldırıcı olmak- tır. Yeterince sindirememişiz bu gerçeği. Bu sanatı, bu her ne bahasına olursa olsun saldırma kuralını, ne biz öğrenmişiz yeterince, ne de kitlelere öğretmişiz. Bütün gücümüzle bu kusurumuzu gidermeye çalışmalıyız. Siyasal sloganlar sorununda taraf tutmak yetmez; ayrıca bir silâhlı ayaklanma sorununda da taraf tutmak gerekir. Buna karşı olanlar, buna hazır olmayanlar, gözünün yaşma bakmadan devrimi destekleyenler arasından atılmalı, tasını tarağını yüklenip devrim düşmanlarının, hainlerin, korkakların yanına gönderilmelidir; çünkü olayların baskısının ve çarpışma koşullarının bizi, dostu düşmandan ayırmak için, bu ilkeye göre davranmaya zorlayacağı günler yakındır. Sakin ve durgun olun demiyelim; askerler bize «gelsin» diye «beklemiyelim». Hayır! Atak, yıkıcı, silâhlı bir saldırı gerektiğini, böyle zamanlarda düşmana komuta eden kişilerin yokedilmesi gerektiğini, kararsız askerleri

elde etmek için daha canlı bir savaş gerektiğini, evlerin damlarından bağırmalıyız.

Moskova olaylarından alınacak üçüncü ders, bir ayaklanma için kuvvetlerin örgütlenişi ve taktikle ilgilidir. Askerî taktiğin dayandığı şey askerî tekniktir. Bu basit gerçeği Engels ortaya attı ve bütün Marksistlere kabul ettirdi. Askerî teknik bugünlerde ondokuzuncu yüzyılın ortalarında olduğu gibi değildir. Toplara karşı insan kalabalıklarıyla yürümek, barikatları tabancalarla savunmak delilik olur. Kautsky, Moskova olaylarından sonra Engels'in bu konudaki yargılarının yeniden gözönüne alınmasının tam zamanı olduğunu ve Moskova'nın «yeni barikat taktikleri» getirdiğini yazarken haklıydı. Bu taktikler gerilla savaşı taktikleridir. Böyle bir taktik için gereken örgüt, çok küçük ve hareketli birliklerdir; on kişilik, üç kişilik, hatta iki kişilik birlikler. Şimdilerde beş ya da üç kişilik birliklerden söz edilince, burun kıvıran Sosyal Demokratlara raslıyoruz. Alay etmek, çağdaş askerî tekniğin getirdiği koşullar altındaki sokak çarpışmasının ortaya çıkardığı yeni taktik ve örgüt sorununu bilmezlikten gelişin ucuz bir yoludur. Moskova ayaklanmasının hikâyesini iyice bir inceleyin beyler, «beş kişilik birlikler» ile «yeni barikat taktiği» sorunu arasında nasıl bir bağlantı olduğunu göreceksiniz.

Moskova bu taktikleri ilerletti, ama onları gerçekten büyük çapta, bir kitle çapında, uygulamaya yetecek kadar geliştirmeyi başaramadı. Gönüllü çarpışma takımları çok azdı, atak saldırı sloganı işçi kitlelerine verilmedi ve onlar bunu uygulamadılar; gerilla müfrezeleri nitelik bakımından birbirinin aynıydı, silâhları ve yöntemleri yetersizdi, kalabalığa önderlik etme yetenekleri hemen hiç gelişmemişti. Bütün bunları gidermeliyiz; Moskova deneyinden birşeyler öğrenerek, bunları kitleler arasında yayarak ve daha da geliştirmeleri için onların yaratıcı çabalarını

bileyerek yapacağız bunu. Aralıktan beri bütün Rusya'da süregelen gerilla savaşı ve korkunç şiddet hareketleri elbette bir ayaklanmanın doğru taktiğini öğrenmekte kitlelere yardım edecektir. Sosyal Demokrasi bu şiddet hareketlerini gözönüne almalı ve onu kendi taktiğiyle kaynaştırmalı, örgütleyip kontrol etmeli; bunu, işçi sınıfı hareketinin ve genel devrimci çarpışmanın koşullarına ve çıkarlarına indirgemeli; bu ara ayaklanma sırasında Moskovalı arkadaşlarımızın ve ünlü Letonya Cumhuriyeti(3) günlerinde Letonyalıların (amansızca icabına baktıkları gibi) bu gerilla savaşının «sokak serserisi» sapkınlığını acımadan budayıp atmalıdır.

' Son zamanlarda askerî teknikte yeni ilerlemeler oldu. Japon savaşı, el bombasını ortaya çıkardı. Hafif silâh fabrikaları, pazara, otomatik silâhlar sürdüler. Bu iki silâh da Rus devriminde başarıyla kullanıldı ama yeterli olmaktan uzaktı. Teknik gelişmelerden yararlanabiliriz, yararlanmalıyız; işçi müfrezelerine büyük sayıda bombalar yapmayı öğretmeliyiz; onlara ve bizim çarpışma takımlarımıza patlayıcı maddeler, bombalar, otomatik tüfekler elde etmekte yardım etmeliyiz. Şehirlerdeki ayaklanmalarda işçi kitleleri yer alırsa, düşmana karşı kitle saldırılarına girişilirse. Duma'dan sonra, Sveaborg ve Kronstadt'tan sonra büsbütün kararsızlaşan askerî birlikleri elde etmek için bilinçli, ustaca bir savaşa geçilirse, genel çarpışmaya köylerin de katılmasını sağlayabilirsek, bütün Rusya'nın gelecek silâhlı ayaklanmasında zafer bizim olacaktır.

---

(3) 1905 Aralığında çeşitli Letonya şehirleri **Çar birliklerine karşı gerilla savaşına** başlayan **devrimci işçilerin, tarım işçilerinin/köylülerin silahlı** müfrezelerinin **eline geçmişti. 1906 Ocağında da Letonya'daki ayaklanmalar Çar generallerinin ceza seferleriyle bastırıldı.**

Öyleyse Rus devriminin büyük günlerinin verdiği dersleri sindirerek çalışmamızı daha da yayıp geliştirelim ve ödevlerimizi daha bir cüretle ortaya koyalım. Çalışmamızın temeli, bu önemli anda ulusun gelişme isteklerine ve sınıf çıkarlarına kesin bir güvendir. Çarlık rejimini yıkma, devrimci bir hükümet tarafından bir kurucu meclis toplama sloganı altında işçi sınıfının, köylülerin ve ordunun gittikçe artan bir kısmını biraraya getiriyoruz, getirmeye devam edeceğiz. Şimdiye dek olduğu gibi çalışmamızın esaslı ve başlıca özü, kitlelerin siyasal anlayışını geliştirmektir. Ama bu genel, sürekli ve esas ödevin yanısıra Rusya'nın bugün içinde bulunduğu dönemin bize başka özel ödevler de yüklediğini unutmamalıyız. Bilgiç taslağı ve dar kafalı olmayalım, bu an için gerekli olan özel ödevleri, bu belli mücadele biçimlerinin özel ödevlerini, her zaman ve bütün koşullar altında değişmeden kalan sürekli ödevlerimiz var diye anlamsız mazeretlerle, yapmaktan kaçınmayalım.

Büyük bir kitle çarpışmasının yaklaştığını hatırlayalım. Silâhlı bir ayaklanma olacak bu. Mümkün olduğu kadar bir anda olmalı bu. Kitleler silâhlı, kanlı, korkunç bir çarpışmaya gireceklerini bilmeli. Ölümü hor görmeliler ve zafere güvenmeliler. Düşmana şiddetle, canla başla saldırmaklar; «savunma yok, saldır» olmalı kitlelerin sloganı; ödevleri düşmanı amansızca yoketmek olacak; çarpışmanın örgütü hareketli ve esnek olacak-, askerler arasındaki kararsız öğelerin bu yana etkin olarak katılması sağlanacak. Bu büyük çarpışmada bilinçli işçi sınıfının partisi ödevini son kertesine kadar yapmalı.

V. I. Lenin, Selected Works (3 cilt), International Publishers, 1967, Cilt 1, s. 577 - 83. İlk defa 29 Ağustos 1906'da Proletary'de yayınlandı.

9.

GERİLLA SAVAŞI

V.I. Lenin

Gerilla hareketi partimizi ve işçi kitlelerini önemle ilgilendiren bir sorundur. Bu soruna birkaç kere şöyle böyle değindik: şimdi de, sözverdiğimiz gibi, görüşlerimizi daha tam bir biçimde ifade edeceğiz.

I.

Baştan başlayalım. Mücadele biçimleri sorununun incelenmesinde her Marksistin isteyeceği başlıca şeyler nelerdir? Önce, hareketi belli özel bir mücadele biçimine bağlamayan Marksizm, sosyalizmin bütün ilkel biçimlerinden ayrılır. Her çeşit mücadele biçimini kabul eder; onları «icat» etmez, sadece genelleştirir, örgütler, hareketin akımı içinde kendiliğinden doğan devrimci sınıfların mücadele biçimlerine bilinçli ifadeler verir. Bütün soyut kalıpların ve öğreii reçetelerinin can düşmanı olan Marksizm, hareket geliştikçe, kitlelerin sınıf bilinci büyüdükçe, iktisadî ve siyasal buhranlar keskinleştikçe sürekli olarak yeni, değişik savunma ve saldırı yöntemleri doğuran ilerleme halindeki kitle mücadelesi karşısında dikkatli bir tavır alınmasını gerektirir. Bu yüzden Marksizm kesinlikle hiçbir mücadele biçimim reddetmez. Marksizm hiçbir şekilde kendim yalnız belli bir anda varolan mümkün mücadele biçimleriyle sınırlamaz; bunu yaparken, toplumsal durum değişince o anda içinde olanların bilmediği yeni mücadele biçimleri doğmasının kaçınılmaz oldu-

ğunu bilir. Bu bakımdan Marksizm, kitlelerin deneyinden öğrenir denebilir; hiçbir zaman «sistemciler»in çalışma odalarının ıssızlığında icat ettikleri mücadele biçimlerini kitlelere öğretmeye kalkmaz. Sözgelimi, Kautsky toplumsal devrim biçimlerini incelerken şöyle diyor: Yaklaşan buhranların şimdiden göremediğimiz yeni mücadele biçimleri ortaya atacağını biliyoruz.

İkinci olarak, Marksizm çarpışma biçimleri sorununun salt tarihsel bir incelenmesini gerektirir. Bu sorunu, somut tarihsel durumdan ayrı olarak ele almak, diyalektik maddeciliğin esaslarının yeterince kavranamadığını gösterir. İktisadî evrimin değişik aşamalarında, siyasal, ulusal-kültürel, canlı koşullardaki değişmelere bağlı olarak değişik mücadele biçimleri ortaya çıkar, bunlar başlıca çarpışma biçimleri olurlar; bununla ilgili olarak ikinci derecede, tamamlayıcı mücadele biçimleri de değişir. Evriminin belli bir aşamasında belli bir hareketin somut durumunun ayrıntılı bir incelemesini yapmadan bazı özel mücadele araçlarının kullanılıp kullanılmayacağı sorusuna «evet» ya da «hayır» diye karşılık vermek Marksist görüşten büsbütün ayrılmak demektir.

Bunlar bize yol gösterecek olan belli başlı iki teorik önermedir. Batı Avrupa'da Marksizm'in tarihi, bu sözlerimizi doğrulayan sayısız örneklerle doludur. Avrupa Sosyal Demokrasisi bu gün için parlamentarizmi ve sendika hareketini başlıca mücadele biçimi olarak görüyor; geçmişte ayaklanmayı da kabul ederdi; koşullar değişirse - Rus Kadetleri ve Bezzaglavtsi(l) gibi liberal burjuvaların görüşlerine karşın- gelecekte gene bunu kabul etmeye oldukça hazırdır. Sosyal Demokrasi 1840'larda sokak

(1) Kadetler, Anayasacı **Demokrat** Parti'nin kısaltılmışıdır. **Bezzaglavtsi** yarı Kadet, **yarı Menşevik bir Rus burjuva** aydın topluluğuydu.

barikatları çarpışmasını kabul ederdi, belli nedenlerle bunu ondokuzuncu yüzyıl sonunda reddetti; K. Kautsky'nin sözleriyle «barikat çarpışmasına yeni taktikler getiren» Moskova 'deneyinden sonra bu son görüşünü düzeltmeye bütünüyle hazır olduğunu söyledi.

Genel Marksist önermeleri koyduktan sonra Rus devrimine dönelim., Bunun ortaya getirdiği mücadele biçimlerinin tarihsel gelişimini hatırlayalım. Önce işçilerin iktisadî grevleri vardı (1896-1900), sonra işçilerle öğrencilerin siyasal gösterileri (1901-1902), köylü ayaklanmaları (1902), gösterilerle çeşitli yönden ilgili kitle halinde siyasal grevler (Rostov 1902, 1903 yazındaki, 9 Ocak 1905'teki grevler), yer yer barikat çarpışması ve silâhlı ayaklanma olaylarıyla birlikte bütün Rusya'da siyasal grev (Aralık 1905), barışçı parlamenter mücadele (Nisan - Haziran 1906). surda hurda askerlerin başkaldırması (Haziran 1905 - Temmuz 1906), yer yer köylü ayaklanmaları (1905 güzü - 1906 güzü) geldi.

Genellikle mücadele biçimleri bakımından 1906 güzündeki durum budur. Mutlakiyetin 1903 ilk yazında Kishinev'den 1906 güzünde Sedlets'e kadar uyguladığı «misilleme» mücadele biçimi de, Kara Yüzler'in kıyımlarıdır. Bütün bu sürede Kara Yüzler kıyımlarının örgütlenmesi ve Yahudilerin, öğrencilerin, devrimcilerin, sınıf bilincine ulaşmış işçilerin dövülmesi, ilerlemeye ve yetkinleşmeye devam etti; Kara Yüzler'in dehşetine kiralık canavarların dehşeti eklendi; köylerde, şehirlerde topçu kullanmaya kadar gidildi; ceza seferlerine çıkıldı, ceza tirenleri gönderildi.

Manzaranın arka **plânı ana hatlarıyla budur. Bu arka plâna karşı, elbet biraz eksik ve yardımcı olarak, bu makalenin incelemeye,** değerlendirmeye **çalıştığı bir fenomen duruyor. Nedir bu fenomen? Biçimleri nelerdir?**

Nedenleri nelerdir? Ne zaman doğdu ve nereye kadar yayıldı? Devrimin genel akımındaki önemi nedir? Sosyal Demokrasinin örgütlediği ve yönettiği işçi sınıfının mücadelesiyle ilişkisi nedir? Manzaranın arka plânını genel hatlarıyla çizdikten sonra incelemeye geçeceğimiz sorular bunlardır.

Bizi ilgilendiren fenomen silâhlı mücadeledir. Bu mücadele, bireyler ve küçük gruplar tarafından yönetilir. Bazıları devrimci örgütlerdedir bunların, bazılarıysa (Rusya'nın bazı yerlerinde çoğunluğu) hiçbir devrimci örgütten değildir. Silâhlı mücadele birbirinden kesin olarak ayrılması gereken iki ayrı amaç güder: birincisi, bu çarpışma bazı kimseleri, ordudaki ve polisteki şefleri, astları öldürme amacındadır; ikincisi, hem hükümetten hem özel kişilerden para müsadere etmek amacındadır. Müsadere edilen paralardan bir parçası parti hazinesine alınır; bir parçası bir ayaklanma hazırlama ve silâhlandırma özel umacı için. bir parçası da sözünü ettiğimiz mücadelede döğüşen kişilerin geçimi için harcanır. Büyük müsadelerden alınan paraların çoğu, kimi zaman hepsi «müsadereciler» in geçimi için verilir. Bu mücadele biçimi elbet ancak 1906'da, yani Aralık ayaklanmasından sonra çok gelişti ve şiddetlendi. Siyasal buhranların silâhlı bir mücadeleye varacak kadar şiddetlenmesi, özellikle şehirde ve köyde sefaletin, açlığın, işsizliğin artması, sözünü ettiğimiz mücadelenin önemli nedenlerinden biridir. Bu mücadele biçimi serseriler, gezginci işçiler (lumpenproletariat) ve anarşist grupları tarafından en iyi, hatta tek toplumsal çarpışma biçimi olarak benimsendi. Sıkı yönetim ilânı, yeni asker seferberliği, Kara Yüzler'in kıyımları (Sedlets), askerî mahkemeler de mutlâkiyetin uyguladığı «misilleme» mücadele biçimleri olarak alınmalıdır.

III.

Tanımladığımız mücadeleyi değerlendirirken varılan

yargılar genellikle şunlardır: bu anarşimzdir, Blanquism'-dir,(2) eski terrorizmdir, kitleden kopmuş bireylerin hareketidir, işçilerin gözünü yıldırır. maneviyatlarını bozar, geniş halk tabakalarını iğrendirir, hareketi çözüp, devrimi zedeler. Bu yargıları destekleyen örnekler her gün gazetelere geçen olaylarda kolayca bulunabilir.

Ama bu örnekler inandırıcı mıdır? Bunu sınamak için incelediğimiz mücadele biçiminin en çok geliştiği bir yeri, Letonya Eyaletini alalım. Novoye Vremya(3) (9 ve 12 Eylül sayılarında) Letonya Sosyal Demokratlarının faaliyetlerinden şöyle yakınıyor: Letonya Sosyal Demokrat İşçi Partisi (Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin bir kolu) sürekli olarak 30.000 basan bir gazete çıkarır. Duyuru sütunlarında casus listeleri yayınlanır; bunları yoketmek her namuslu insanın ödevidir. Polise yardım eden kimselerin ölümü ve servetlerinin müsaderesini hakeden «devrim düşmanları» olduğu ilân edilir. Sosyal Demokrat Parti'ye ancak imzalı, pullu makbuz karşılığında para vermeleri halka bildirilir. Partinin yıllık gelir toplamının 48.000 ruble olduğunu gösteren son raporunda Libau kolunun müsadereyle elde edilen silâhlar için verdiği 5.600 rublelik bir rakam vardır. Novemya Vremya elbette kızıp ateş püskürür bu «devrimci yasa»ya, bu «terör hükümetine»ne.

Letonya Sosyal Demokratlarının bu faaliyetlerine anarşizm. Blanquism ya da terrorizm demeye kimsenin dili varmaz. Niçin? Çünkü, burada yeni mücadele biçi-

(2) Ütopyan bir komünist olan ve hakim kuvvetleri at mak için devrimci bir partinin önderliğinde kitleleri hazırlayıp örgütlemektense bu işi birkaç devrimcinin gizli düzeniyle yapmayı yeğleyen Fransız devrimcisi Louis Auguste Blanqui'nin (1805-1881) öğretleri.

(3) Yeni Zamanlar, St. Petersburg'da yayınlanan gerici bir gazete.

miyle Aralıkta patlayan ve yeniden mayalanmakta olan ayaklanma arasında açık bir ilişki bulunur. Bir bütün olarak alındığında Rusya'da bu ilişki pek belirgin değil, ama gene de var. «Gerilla» savaşının tam da Aralıktan sonra yaygınlaşması ve bunun yalnız iktisadî buhranların değil siyasal buhranların da şiddetlenmesiyle bağıntısı su götürmez bir gerçektir. Eski Rus terrorizmi suikast düzenleyen aydınların işiydi, bugün genellikle gerilla savaşı yapanlar işçi savaşçılar ya da sadece işsiz kalan işçilerdir. Aynı kalıplarla düşünmeye yatkın kimselerin akıllarına hemen Blanquism ve anarşizm gelir, ama Letonyâ Eyaletinde olduğu gibi bir ayaklanma durumunda bu beylik etiketlerin uygunsuzluğu apaçık ortadadır.

Letonya örneği, aramızda yaygın olan, bir ayaklanmanın koşullarına başvurmadan gerilla savaşını çözümleme işinin ne kadar yanlış, bilim dışı ve tarih dışı olduğunu açıkça gösterir. Bu koşullar akılda tutulmalı; büyük başkaldırma hareketleri arasında kalan geçiş süresinin özel ayrıntıları üstünde düşünmeliyiz; bu koşullar altında kaçınılmaz olarak ne gibi mücadele biçimleri doğduğunu anlamalıyız; Kadetlerin ve Novoye Vremya'cıların bir ağızdan kullandıkları anarşizm, soygunculuk, külhanbeyliği gibi ezberlenmiş sözcüklerle yutturmacılığa kalkmamalıyız.

Gerilla eylemleri çalışmamızın düzenini bozar deniliyor. Bu yargıyı 1905 Aralığından beri görülen duruma, Kara Yüzler kıyımları ve sıkı yönetim süresine uygulayalım. Böyle bir süre içinde hareketin düzenini daha çok bozan nedir? Direnme yokluğu mu yoksa örgütlü gerilla savaşı mı? Rusya'nın merkezini batı sınırlarıyla, Polonya ve Letonya Eyaletiyle karşılaştırın. Batı sınırı bölgelerinde gerilla savaşının daha yaygın, daha gelişmiş olduğu ortadadır. Genellikle, devrimci ve Sosyal Demokrat hareketin batı sınırı bölgelerine göre Rusya'nın merkezin-

de daha örgütlenmemiş olduğu gene ortadadır. Bundan, Polonya ve Letonya Sosyal Demokrat hareketinin daha düzenli oluşu çete savaşı yüzündendir sonucunu çıkarmaya kalkmamalıyız. Hayır. Bundan çıkarılacak tek. sonuç şudur: 1906 Rusya'sında Sosyal Demokrat işçi sınıfı hareketinin bozuk, iyi örgütlenmemiş durumunun suçu, gerilla savaşında değildir.

Bu konuda sık sık ulusal koşulların özelliklerinin sözü edilir. Ama bu söz geçerli olan kanıtın zayıflığını açıkça ortaya koyar. Bu bir ulusal koşullar sorunuysa, bütün Rusya'da ortak, hatta sadece Ruslara özgü günâhlarla - anarşizm, Blanquism, terörizm- bir ilgisi yoktur öyleyse, başka bir şeydir. Bu başka şeyi somut olarak çözümleyin beyler! Ulusal baskı ya da düşmanlığın hiçbir şeyi açıklamadığını göreceksiniz; çünkü bunlar batı sının bölgelerinde her zaman vardı, oysa gerilla savaşını yalnız şimdiki tarihsel durum doğurdu. Ulusal baskı ve düşmanlığın olduğu, buna karşılık gerilla savaşının olmadığı birçok yer vardır; kimi zaman da ulusal baskı diye birşey olmadığı halde gerilla savaşları olur. Sorunun somut bir çözümlenmesi bunun bir ulusal baskt sorunu olmayıp, başkaldırma koşullan sorunu olduğunu gösterecektir. Gerilla savaşı kitle hareketinin gerçek bir ayaklanma haline ulaştığı bir zamanda ve iç savaştaki büyük «kavgalar» arasındaki süre oldukça uzadığında ortaya çıkan, kaçınılmaz bir çarpışma biçimidir.

Hareketin düzenini bozan, gerilla savaşları değil de, bu çeşit hareketleri kendi denetimi altına alamayan bir partinin zayıflığıdır. Bu yüzden biz Rusların gerilla hareketlerine karşı sık sık savurduğa lanetler, partinin düzenini gerçekten bozan gizli, kasıtlı, örgütlenmemiş gerilla hareketleriyle elele gider. Bu mücadeleyi hangi tarihsel koşulların doğurduğunu anlayamayınca, bu kere onun zararlı yanlarını gidermeyi de başaramıyoruz. Gene de

mücadele sürüp gidiyor. Onu doğuran kuvvetli iktisadî ve siyasal nedenlerdir. Bu nedenleri ya da bu mücadeleyi ortadan kaldırmak elimizde değildir. Gerilla savaşından yakınmalarımız aslında partimizin bir ayaklanma konusundaki güçsüzlüğünden yakınmalardır.

İyi örgütlenememe hakkında söylediklerimiz maneviyat bozukluğu için de geçerlidir. Maneviyatı bozan gerilla savaşları değildir, örgütlenmemi;, düzensiz parti dışı gerilla hareketleridir. Gerilla savaşlarını suçlayarak ve lanetleyerek kendimizi birazcık bile olsun bu en kesin maneviyat bozukluğundan kurtaramayız; çünkü suçlama, lanetleme, derin iktisadî ve siyasal nedenlerin doğurduğu bir fenomeni hiçbir zaman durduramaz. Anormal ve maneviyat bozucu bir olguyu durduramıyoruz diye partinin de anormal ve maneviyat bozucu çarpışma yöntemlerini kabul etmesi yersizdir denebilir. Ama bu Marksistçe değil, sadece burjuva-liberal bir itiraz olur; çünkü bir Marksist, iç savaşı ya da bunun bir biçimi olan gerilla savaşını anormal ve maneviyat bozucu olarak görmez genellikle. Bir Marksistin dayandığı temel, sınıf savaşıdır; toplumsal barış değil. Ağır iktisadî ve siyasal buhranların belli bazı dönemlerinde sınıf mücadelesi doğruca iç savaşa, yani halkın iki bölümünün silâhlı çarpışmasına geçecek kadar olgunlaşır. Böyle dönemlerde bir Marksist iç savaştan yana olmak zorundadır. İç savaşı maneviyat bozucu olarak suçlamak, Marksizm görüş açısından kesinlikle yasaktır.

Bir iç savaş döneminde işçi sınıfının ideal partisi çarpışan bir partidir. Kesinlikle itiraz kabul etmez bu. İç savaş açısından, kimi zaman bazı özel iç savaş biçimlerinin yararsızlığını tartışıp ispatlamanın mümkün olduğunu kabule hazırız. Çeşitli iç savaş biçimlerinin askerî **yararlılık açısından eleştirisini ve bu sorunda son sözü** söylemesi gerekenlerin başka başka yerlerdeki Sosyal De-

mokrat işçiler olduğunu tastamam kabul ediyoruz. Ama Marksizm ilkeleri adına şunu da kesinlikle istiyoruz: Anarşizm, Blanquism, terörizm gibi beylik ve kalıplaşmış sözlerle iç savaş koşullarının çözümlenmesinden kaçınılmasını; ayrıca, Sosyal Demokrat Parti'nin genellikle gerilla savaşına katılması sorunu tartışılırken, bazı zamanlarda Polonya Sosyalist Partisi'nin bazı örgütlerince uygulanan şu saçma gerilla faaliyeti yöntemleri bir korkuluk gibi kullanılmasın.

Gerilla savaşının hareketin düzenini bozduğu yolundaki kanıtın eleştirilmesi gerekir. Yanında yeni tehlikeler, yeni fedakârlıklar getiren her yeni mücadele biçimi, buna hazırlanmamış örgütlerin elbette «düzenini bozar». Eski propaganda çevrelerimizin düzeni, tahrik yöntemlerine başvurma yüzünden bozuldu. Hemen ardından gösterilere başvurma yüzünden komitelerimizin düzeni bozuldu. Her savaşta her askerî hareket, savaşanların saflarını bir yere kadar bozar. Ama savaşılmasın demek değildir bu; savaşmayı öğrenmek gerek demektir. Hepsi bu kadar.

«Biz anarşist değiliz, hırsız, soyguncu değiliz; bunların üstündeyiz biz, gerilla savaşını istemiyoruz» diye gururlu, kibirli bağıran Sosyal Demokratlar gördüğümde sorarım kendime: Bu kimseler ne dediklerini biliyorlar mı? Bütün ülkede Kara Yüzler hükümetiyle halk arasında silâhlı çatışmalar, çarpışmalar oluyor. Devrimin gelişmesinin şimdiki aşamasında kesinlikle kaçınılmaz bir olgudur bu. Halk da kendiliğinden ve düzensiz bir yolla - işte bu yüzden sık sık çaresiz ve hoş olmayan biçimlerde- bu olguya silâhlı çatışmalarla, saldırılarla karşı koyuyor. Belli bir zamanda ya da belli bir yerde örgütümüzün güçsüzlüğü ve hazırlıksızlığı yüzünden bu kendiliğinden çarpışmanın partice önderliğim yapmaktan çekinmeyi anlarım. Bu sorunun her yerde oradaki işçiler tarafından ele alınmasını, ayrıca güçsüz ve hazırlıksız örgütlerin ye-

niden düzenlenmesinin kolay bir iş olmadığın anlarım. Ama Sosyal Demokrat bir teorisyenin ya da yazarın bu hazırlıksızlığa üzüleceği yerde, anarşizm, Blanquism, terörizm hakkında delikanlılığında ezberlediği sözleri gurulu kibirli tekrarladığını görünce yeryüzündeki en devrimci öğretinin böylesine küçülmesi yüreğimi kanatır.

Gerilla savaşının sınıf bilincine varmış işçileri düşkün, ayyaş ayaktakımıyla yakın ilişkiye soktuğu söylenir, Doğrudur bu. Ama bunun anlamı şudur: İşçi partisi, hiç bir zaman, gerilla savaşını tek, hatta başlıca mücadele yöntemi olarak göremez; bu. yöntemin ötekilerden aşağı tutulması gerektiği, başlıca savaş yöntemlerine uyması gerektiği, sosyalizmin örgütleyici ve aydınlatıcı etkisiyle soylulaştırılması gerektiği demektir. Bu son koşul olmadan burjuva toplumundaki bütün, kesinlikle bütün, mücadele biçimleri işçileri, kendilerinin üstünde ya da altında çeşitli tabakalarla yakın ilişkiye sokar; bu kendi haline bırakılırsa işçiler yıpranır, bozulur, kahpeleşir. Grevler de kendi haline bırakılırsa bozulup işçilerle efendilerin, tüketicilere karşı «anlaşma»sı durumuna gelir. Millet meclisi bozulup bir geneleve döner, içinde bir burjuva siyasetçiler çetesi toptan, perakende, «ulusal özgürlük, «liberallik», «demokrasi,» cumhuriyetçilik, dinadamları aleyhtarlığı, sosyalizm ve bütün aranan mallar değiş tokuşu yapar. Bir gazete bozulup pezevenkleşir; kitleleri bozma aracı, ayak takımının aşağı içgüdülerine pezevenklik eden bir araç durumuna gelir; sürer gider bu. Sosyal Demokrasi işçi sınıfını az üstündeki ya da altındaki tabakalardan ayıracak bir Çin duvarı gibi evrensel mücadele yöntemleri tanımaz. Ayrı ayrı dönemlerde Sosyal Demokrasi ayrı ayrı yöntemler uygular; herzaman bunları değerlendirip seçerken titizce tanımlanmış ideolojik ve Örgütsel koşullara göre davranır.

IV.

Avrupa'daki burjuva devrimleriyle karşılaştırılırca. Rus devrimi, çok çeşitli mücadele biçimleri kullanması bakımından, bunlardan ayrılır. Kautsky 1902'de bunu biraz farketmiş ve gelecek devrimin («belki Rusya dışında» diye eklemişti) halkın devlete karşı mücadelesi olmayıp kendi iki bölümü arasındaki mücadele olabileceğini söylemişti. Biz bu son mücadelenin Rusya'da, Batı'daki burjuva devrimlerdekinden çok daha geliştiğini, kesinlikle görüyoruz. Devrimimizin halk arasındaki düşmanlarının sayısı azdır; ama mücadele kesinleştikçe bunlar daha da örgütleniyor ve burjuva sınıfının gerici, tabakasınca destekleniyorlar. Bu yüzden, böyle bir dönemde, ulus çapında siyasal grevler döneminde bir ayaklanmanın ufacık bir bölgeyle ve kısacık bir zamanla sınırlanmış eski bireysel hareketler şeklini alamayacağı çok doğal ve kaçınılmazdır. Ayaklanmanın bütün ülkeye yaygın, daha yüksek ve daha karmaşık uzun bir iç savaş biçimini alması, yani halkın iki bölümü arasında silahlı bir çarpışma durumuna gelmesi çok doğal ve kaçınılmazdır. Böyle bir savaşın oldukça uzun aralarla birkaç büyük kavga, ve bu aralar süresinde, çok sayıda küçük mücadelelerle sürdürüleceği düşünülebilir. Bu böyle olunca —kesinlikle böyledir— Sosyal Demokratlar bu büyük kavgalarda, mümkün oldukça küçük çatışmalarda da. kitlelere önderlik etmeye yatkın örgütler yaratmayı mutlaka kendilerine ödev edinmelidirler. Sınıf mücadelesinin iç savaş dönemine yükseldiği bir dönemde Sosyal Demokratlar yalnız bu iç savaşa katılmakla kalmayıp, ona önderlik etmeyi de ödev edinmelidirler. Sosyal Demokratlar örgütlerini düşman kuvvetlerine hasar vermekte tek bir fırsatı bile kaçırmayan gerçekten bir doğuşken kanat gibi hareket etmeleri için eğitmeli ve hazırlamalıdırlar.

Bunun güç bir ödev olduğu yadsınmaz. Bir solukta

yapılacak şey değildir bu. Bütün halk yeniden eğitilip iç savaşta nasıl çarpışacağını öğreniyorsa, bizim örgütlerimizin de bu ödeve uygun ve lâyık olmaları için eğitilmeleri, deneylerden alınan derslere göre yeniden düzenlenmeleri gerekir.

İşçilere yapay mücadele biçimleri yutturmak ya da oturduğumuz yerden Rusya'da iç savaşın genel akımında gerilla savaşının hangi özel biçiminin nasıl bir rol oynayacağını kararlaştırmak niyetinde değiliz. Sosyal Demokraside bir eğilimin gösterdiği gibi, biz bazı özel gerilla savaşı hareketlerinin somut bir değerlendirmesine vardığımız düşüncesinde değiliz. Ama yaşamın kendisinin doğurduğu yeni mücadele biçimlerinin doğru bir teorik değerlendirmesine erişmek için elimizden gelen yardımı yapmayı bir ödevimiz olarak görüyoruz. Yeni ve güç bir sorunu doğru olarak koymakta ve bunun çözümüne doğru olarak yaklaşmakta sınıf bilincine ulaşmış işçilere engel olan kalıplarla, önyargılarla amansızca savaşmayı ödevimiz olarak görüyoruz.

V. I. Lenin, Collected Works, cilt II, 1962, s. 213-223. İlk defa 30 Eylül 1906'da Proletary'de yayınlandı.

10.

KOMÜNDEN ALINACAK DERSLER

V. I. Lenin

1848 devrimini sona erdiren coup D'etat'dan sonra Fransa onsekiz yıl süreyle Napoleon'un boyunduruğu al-

tında kaldı. Bu rejim ülkeye yalnız iktisadî yıkım değil, ulusal utanç da getirdi. Eski rejime karşı ayaklanmada, işçi sınıfı biri ulusal, öteki sınıf niteliği taşıyan iki ödev yüklendi: Fransa'yı Alman işgalinden kurtarmak; işçilerin kapitalizmden, sosyalist kurtuluşu. Bu iki ödevin birleşmesi Komün'ün kendine özgü niteliğini meydana getirir.

Burjuva sınıfı bir «ulusal savunma hükümeti» kurdu ve işçi sınıfı ulusal bağımsızlık için bunun önderliğinde çarpışmak zorunda kaldı. Gerçekte bu, Paris işçileriyle savaşmayı ödev sayan bir «ulusal ihanet» hükümetiydi. Ama. yurtseverlik hayalleriyle körleşen işçiler bunu göremediler. Yurtseverlik ülksünün kökleri onsekizinci yüzyılın Büyük Devrimindeydi; Komün'ün, sosyalistlerinin kafalarını da etkiledi; sözgelimi, su götürmez bir devrimci ve ateşli bir sosyalizm taraftan olan Blanqui, gazetesi için şu burjuva narasından daha iyi bir başlık bulamıyordu: **«Ülke tehlikededir!»**

Birbirine karşıt ödevleri —yurtseverlikle sosyalizmi— birleştirmek, Fransız sosyalistlerinin en büyük yanlışıydı. 1870 Eylülünde yayınlanan Enternasyonalin Manifesto'sunda Marx, sahte bir ulusal ülküyle yoldan saptırılmamaları konusunda, Fransız işçilerini uyardı; Büyük Devrimden bu yana derin değişiklikler olmuştu, sınıf diişmanlıklari keskinleşmişti, o zamanlar Avrupa gericiliğine karşı savaş bütün devrimci ulusu birleştirmişti, ama artık işçi sınıfı çıkarını, kendine düşman öteki sınıfların çıkarlarıyla, birleştiremezdi; ulusal utancın sorumluluğunu burjuva sınıfı taşımalıydı; işçi sınıfının ödevi, burjuva sını- fının boyunduruğundan, emeğin sosyalist kurtuluşu için çarpışmaktı.

Gerçekten de burjuva «yurtseverliği»nin içyüzü kendini **açığa** vurmakta **gecikmedi. Prusya'yla rezilce** bir barış yaptıktan sonra Versailles hükümeti hemen yeni öde-

vine geçti: Paris işçilerinin elinden, hükümeti dehşete düşüren silahları almak için bir saldırıya girişti. İşçiler buna Komün ve iç savaş ilân ederek karşılık verdiler.

Sosyalist işçiler Sayısız hiziplere ayrılmış oldukları halde Komün, burjuvaların ancak yaptıklarını iddia edebilecekleri demokratik ödevleri, işçilerin birleşerek yaptıklarının parlak bir örneğiydi. İktidarı alan işçi sınıfı, özellikle karmaşık yasalar koymadan, sade, dürüst bir yolla toplumsal sistemin demokratlaştırılmasım başardı, bürokrasiyi kaldırdı, bütün önemli resmî işlere seçimle gelinmesini sağladı.

Ama iki yanlış, bu parlak zaferia meyvelerini mahvetti. İşçi sınıfı yarı yolda durdu: «Mülksüzleştirenlerin mülksüzleştirilmesine» (istimlakçilerin istimlakine) girişeceği yerde, ortak bir ulusal ödevin birleştirdiği ülkede daha yüce bir adalet kurma hayallerine kaptırdı kendini; sözgelimi, bankalar ve benzeri kuruluşlar zaptedilmedi; «haklı mübadele» vb. hakkındaki Proudhon'cu teoriler sosyalistler arasında hâlâ geçer akçaydı. İkinci yanlış, işçi sınıfının aşırı akyürekliliğiydi: düşmanlarını yokedeceği yerde, onlar üzerinde ahlâk yönünden etki sağlamaya çalıştı, iç savaşta doğrudan doğruya askerî hareketlerin önemini küçümsedi, Versailles'a karşı Paris'teki zaferini perçinleyecek kararlı bir saldırıya geçeceği yerde, oyalanıp durdu, Versailles hükümetine, kara kuvvetleri devşirip kanlı Mayıs haftasını hazırlayacak zaman verdi.

Bütün yanlışlarına karşın, gene de Komün 19. ncu yüzyılın büyük işçi hareketinin en iyi örneklerinden biriydi. Komün'ün tarihsel anlamına Marx, büyük bir değer verir: Versailles çetesinin Paris işçilerinin silahlarını haince toplamaya giriştiği sırada işçiler buna çarpışmadan boyun cğselerdi, bu güçsüzlüğün işçi hareketine getireceği maneviyat bozukluğu, işçi sınıfının silahlarını savunma savaşında uğradığı kayıplardan çok çok daha fazla olurdu.

Komün'ün ağır fedakârlıkları ancak bunun, işçi sınıfının genel savaşındaki önemiyle giderilebilir: Komün bütün Avrupa'da sosyalist eylemi harekete getirdi, iç savaşın güçlülüğünü ortaya çıkardı, yurtseverlik hayallerini yıktı ve burjuvaların ortak ulusal amaçlar için bir çaba harcayabilecekleri yolundaki saf inancı yoketti. Komün Avrupa işçi sınıfına sosyalist devrimin ödevlerini somutça ortaya koymayı öğretti.

İşçilerin aldığı ders unutulmayacak. .Rusya'da Aralık ayaklanması sırasında olduğu gibi, işçi sınıfı bu dersten yararlanacak.

Rus devriminden önceki dönem, bu devrimi hazırlayan dönem, Fransa'nın Napoleon boyunduruğu altındaki dönemine benzer. Rusya'da da mutlakiyetçi güruh, ülkeye iktisadî yıkım ve ulusal utanç getirmişti. Ama toplumsal gelişme henüz bir kitle hareketi için gereken koşulları yaratmadığı ve gösterilen cesarete karşın devrim öncesindeki dönemde hükümete karşı tek tek hareketler kitlenin kayıtsızlığıyla karşılaştığı için, ihtilalin patlaması uzun süre gecikti. Yalnız Sosyal Demokratlar ağır, sistemli bir çalışmayla kitleleri eğitip, daha yüksek mücadele biçimleri düzlemine —kitle hareketleri ve silahlı iç savaş düzlemine— getirdiler.

Sosyal Demokratlar genç işçilerin «ortak ulusal» ve «yurtseverlik hayallerini sarsabildiler, sonra da işçilerin doğrudan müdahalesiyle Çar'dan 17 Kasım [1905] (1) Manifestosunu koparınca devrimin gelecek, kaçınılmaz aşamasına —silahlı ayaklanmaya— canla başla hazırlanmaya başladılar. İşçiler «ortak ulusal» hayallerini atarak sınıf güçlerini kendi kitle örgütlerine —İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetleri, Vb— topladılar. 1871 Fransız devri-

(1) Devrimden korkan Çar bu Manifesto'da özgürlükler ve bir anayasa vadetti.

mine göre Rus devriminin amaçları, ödevleri daha ayrı olduğu halde Rus işçi sınıfı da Paris Komünü'nün kullandığı ayni mücadele biçimine —iç savaşa— başvurmak zorunda kaldı. Komün'ün verdiği dersler kafalarında, işçi sınıfının barışçı mücadele yöntemlerini de önemsemesi gerektiğini biliyorlardı; bunlar işçilerin basit, günlük çıkarlarına yarar, devrimi deneyine dokunan bazı ekler ve düzeltmeler yaptı...

Öyleyse Kautsky Rus devrimi deneyindeki hangi sorunları yeterince önemli ve esaslı ya da hiç değilse genellikle «toplumsal devrimin silahları ve biçimleri» hakkında Marksist bir incelemeye yeni malzeme sağlayacak kadar önemli buluyordu?...

Yazar iki sorunu ele almış.

Önce, Rus devriminde zafer kazanabilecek, onu gerçekten başarılı bir devrim yapabilecek kuvvetlerin sınıf bileşimi sorunu.

İkincisi, Rus devriminin getirdiği kitle mücadelesinin daha yüksek —devrimci güçleri ve saldırıcı nitelikleri bakımından daha yüksek— biçimlerinin, yani Aralıktaki çarpışmanın, silahlı ayaklanmanın önemi sorunu.

Rus devriminin olaylarını dikkatle inceleyen her sosyalist (özellikle bir Marksist) bunların Rus devrimini değerlendirmekte, ayrıca şimdiki durumun işçi partisine verdiği taktikleri değerlendirmekte gerçekten temel ve esas sorunlar olduğunu kabul eder. Nesnel iktisadi koşulların ışığında Rus burjuva devrimini başarabilecek sınıfların hangileri olduğunu tam ve açıkça anlayamazsak, bu devrimi başarmaya çalışmak konusundaki bütün sözlerimiz boş laflar, demokratik söylevler olacak, bu ara burjuva devrimindeki taktiklerimiz de kaçınılmaz olarak ilkesiz, kararsız olacaktır.

Öte yandan, ülkenin yaşamakta olduğu genel buhranların en fırtınalı anında bir devrimci partinin taktiklerini

somutça kararlaştırmak amacıyla, salt devrimi başarıyla tamamlama kıvancıyla hareket edebilecek sınıfları göstermek açıkca yetersizdir. Devrim dönemleri, barış içinde evrim denen dönemlerden, yani iktisadî kuşullarınderin buhranlar ve güçlü kitle hareketleri doğurmadığı dönemlerden, kesinlikle şu bakımdan ayrılır: Devrim dönemlerinde mücadele biçimleri kaçınılmaz olarak daba **çok** çeşitlidir ve kitlelerin doğrudan doğruya devrimci çarpışmaları, önderlerin millet meclislerinde, basında vb. giriştikleri propaganda ve tahrik hareketlerinden daha üstündür. Bunun için, devrim dönemlerini değerlendirmede, mücadelenin biçimlerini çözümlemeden yalnız çeşitli sınıfların faaliyet çizgisini tanımlamaya kalkarsak, tartışmamız bilimsel anlamda eksik ve diyalektik dışı olur, günlük siyaset bakımından da soysuzlaşıp raisoneur'ün hükmü kalmayan yazıları olur (ayraç içinde söyliyelim, Plekhanov Rus devrimindeki Sosyal Demokrat taktikleri üstüne yazılarının onda dokuzunda kendim, bununla avutuyor.)

Diyalektik maddecilik açısından devrimin gerçekten Marksist bir değerlendirmesini yapmak için bunun, özel bir yolla hareket edip, az çok başarıyla devrim için hazırlık dönemlerinde gereklidir, ama belli bazı koşullar altında sınıf savaşının silahlı çatışma ve iç savaş biçimini alacağı unutulmamalıdır. İşçi sınıfının çıkarlarının düşmanlarını silahlı çarpışmalarda amansızca yoketmeyi gerektirdiği zamanlardır bunlar. Bunu önce Fransız işçi sınıfı Komün'de ortaya koydu ve Rus işçi sınıfı da Aralık ayaklanmasında bunu parlak bir biçimde doğruladı.

İşçi sınıfının bu büyük ayaklanmaları ezildi, ama bir başka ayaklanma gelecek; işçi sınıfı düşmanlarının, kuvvetleri buna karşı hiçbir şey yapamıyacak ve sosyalist işçiler tam bir zafer kazanacaklar.

Karl Marx ve V. I. Lenin, The Civil War in France: The **Paris** Commune International Publi-

shers, 1968, s. 96-99 **İlk defa 23 Mart 1908'de** Zagranichnaya Gazeta'da **(Yabancı Gazete) yayınlandı.**

11.

1905 DEVRİMİNDE SİLAHLI MÜCADELE

V. I. Lenin

Başarısız 1905 Rus Devrimi ardından liberal burjuva ve Menşevik çevreler işçi sınıfının kullandığı devrimci Marksist taktiklerin yanlışlığının anlaşıldığını söyleyerek ve «artık Rusya'da hiç kimse Marx'a göre bir devrim yapmayı hayal etmiyor» deyip yenilgin bir tutum takındılar. Özellikle Rus işçilerinin ve köylülerinin kullandığı silahlı mücadele taktiklerine karşı çıkıyorlardı. Bu yazının alındığı makaleyi Lenin, Bolşeviklerin bütün devrimci taktikleri bütünüyle desteklediklerini belirtmek amacıyla bir Polonya Sosyal Demokrat gazetesi için yazdı.

Bekleyin biraz. 1905 gene gelecek. İşte işçilerin görüşü bu. O mücadele yılı, onlar için, bir ne yapmalı örneği sağladı. Aydınlara ve dönele küçük burjuvalara göre o bir «delilik yılı», bir ne yapmamalı örneğiydi. İşçi sınıfına göre bu devrim deneyinin eleştirilip, değiştirilip kabul edilmesi, Kasım grevi mücadelesinin ve Aralıktaki silahlı çarpışmanın daha geniş, daha toplu, daha bilinçli olması için o zamanki mücadele yöntemlerinin daha ba-

şarılı olarak nasıl uygulanacağını öğrenmekten ibaret olmalıdır...

Karl Kautsky bu sorunun temel teorik yönlerini ele aldı. Başlıca Avrupa dillerine çevrilen ünlü eseri **Toplamsal Devrim'in** ikinci basımında Rus özel mücadele biçimleri uygulayan, özel nesnel koşullar altında bulunan canlı toplumsal güçlerin çarpışması olarak alınması gerekir. Mücadelenin **teknik** yanını, çarpışmanın akımında ortaya çıkacak teknik sorunları değerlendirmede, bir Marksist için gerçekten esaslı ve uygun olan şey, ancak ve ancak böyle bir çözümleme temeline dayanmaktır. Belli bir mücadele biçimini kabul edip, bunun tekniğini inceleme gerekliliğini kabul etmemek, bazı seçimlere katılmayı kabul edip de bu seçimlerin nasıl yapılacağını gösteren yasayı tanımamaya benzer...

Kautsky. broşürünün ikinci basımının önsözünde 1905 Aralık ayaklanmasının değerini tartışıyor... Şunları yazıyor: «Gelecek devrimlerde silahlı ayaklanmaların ve - barikat çarpışmasının kesin bir rolü olmayacağını şimdi artık 1902'deki gibi kesin söyliyemem. Moskova'daki sokak savaşları deneyi bunun yanlışlığına açık kanıtlar veriyor: bir avuç insan koskoca bir orduyu barikat çarpışmasıyla bir hafta durdurdu; başka şehirlerdeki devrimci hareketin başarısızlığı orduya takviyeler aktarılıp sonunda ayaklanmalara karşı çok üstün bir kuvvet toplanmasına sebep olmasaydı, nerdeyse zaferi de kazanacaktı. Barikatlardaki mücadelenin bu nisbi başarısı, elbet şehir halkının askerlerin maneviyatı bozulmuşken devrimcileri canla başla desteklemesiyle oldu. Buna benzer birşeyin Batı Avrupa'da imkânsız olduğunu kesinlikle kim söyliyebilir?»

Böylece, ayaklanmadan hemen bir yıl sonra, artık savaşçıların maneviyatını yükseltmek isteği diye birşeyin

söz konusu olamıyacağı bir zamanda, Kautsky gibi dikkatli bir araştırıcı, Moskova ayaklanmasını, barikat mücadelesinin «nisbi başarısı» diye kabul ediyor ve gelecek devrimlerde sokak savaşlarının rolünün büyük olmayacağı konusunda, öoceki genel yargısını değiştirmek gerektiğini düşünüyor.

1905 Aralık mücadelesi, askerî tekniğin ve örgütlenişin çağdaş koşullarıyla yürütülen silahlı ayaklanmanın zafer kazanabileceğini ispatladı. Aralık mücadelesinin sonucu olarak bütün uluslararası işçi hareketi, gelecek işçi sınıfı devriminde buna benzer mücadele biçimleri olasılığını bundan böyle hesaba katmalıdır. Devrimimizin deneyinden çıkan sonuçlar bunlar; geniş halk kitlelerinin sindirmesi gereken dersler bunlar. Bu sonuçlar ve bu dersler Plekhanov'un. Aralık ayaklanması üstüne ünlü Erostratos yorumuyla açtığı tartışma çizgisinden ne kadar uzak: «silaha sarılmamalıydılar.» Bu değerlendirme büyük bir dönekçe yorumlar denizini dalgalandırdı! İşçilerin saflarına maneviyat bozukluğu, küçük burjuva uzlaştırıcılığı sokmak için sayısız kirli liberal el uzandı buna!

Plekhanov'un değerlendirmesinde tarihsel bir gerçek tohumu yok. Komün'den altı ay önce bir ayaklanmanın delilik olacağını söyleyen Marx, gene de nasıl bu deliliği «ondokuzuncu yüzyılda işçi sınıfının en büyük hareketi» diye özetleyebildiyse Rus Sosyal Demokratları da Aralık çarpışmasının Komün'den bu yana en esaslı, en haklı, en büyük işçi sınıfı hareketi olduğu inancını kitlelere iletmekte yerden göğe haklıdırlar. Sosyal Demokrasi saflarındaki bazı aydınlar ne derlerse desinler, nasıl yakınırlarsa yakınsınlar, Rus işçi sınıfı bu görüşlerle eğitilecektir.

Bu makalenin Polonyalılar için yazıldığını hatırlayarak burada belki birkaç söz söylemek gerekiyor. Üzülerek söyliyeyim, Polonya dilini bilmediğim için oradaki koşulları yalnız kulaktan biliyorum. Anladığıma göre özellikle

Polonya'da başkaldırma gelenekleri adına, işçilerin ve —Polonya Sosyalist Partisinin sağ kanadı denen— köylülerin ortak mücadelesi adına, büyük bir parti, kendini, güçsüz gerilla savaşları, terörizm ve «deli fişek» parlamalarla boğmuş. Bu açıdan Polonya koşullarının Rus İmparatorluğu'nun öteki yerlerindeki koşullardan kökten ayrı olduğu söylenebilir. Bu konuda bir yargıya varamam. Gene de, Polonya'dan başka hiçbir yerde, devrimci taktiklerden böylesine saçma bir uzaklaşma, haklı bir direnme ve muhalefet doğuran bir sapma görülmediğini söyliyebilirim. İşte burada şu düşünce doğuyor kendiliğinden: sahi, 1905 Aralığında silahlı kitle mücadelesi olmayan tek yer Polonya'ydı! Acaba ihtilal «çıkarıcı» anarşizmin bozuk ve saçma taktiklerinin Polonya'da, yalnız Polonya'da yerleşmesi bu yüzden mi? Kısa bir süre de olsa koşulların orada silahlı kitle mücadelesini geliştirmemesi bu yüzden mi? Salt böyle bir çarpışma geleneği, silahlı Aralık ayaklanması geleneği, işçi partisi içindeki anarşist eğilimlere üstün gelmenin her zaman tek aracı değil midir? Bunu köhne, iki yüzlü, küçük burjuva ahlâkçılığı aracıyla değil de amaçsız, anlamsız, dağınık şiddet hareketlerinden geniş hareketli, amacı olan kitle hareketine döndürerek ve dolaysız işçi sınıfı mücadelesini keskinleştirerek yapacak olan bu gelenek değil midir?...

«The Assessment of the Russian Revolution» V. I. Lenin, Collected Works, cilt 15 1963, s. 53-55 59-61. İlk defa Polonya Sosyal Demokrat gazetesi Przeglad Socjaldemokratyczniy'de. Krakov, sayı 2, Nisan 1808'de yayınlandı.

12.

1916 İRLANDA AYAKLANMASI V.

I. Lenin

Halkların yönetimlerini kendilerinin kararlaştırmasına (self-determination) karşı olanların görüşü, emperyalizmin baskısıyla küçük ulusların canlılığının zaten bozulduğu, bunların emperyalizme karşı hiçbir rol oynayamayacakları, bunların salt ulusal umutlarını desteklemenin bir şeye yaramıyacağı, vb. sonucuna yönelir. 1914-1916 emperyalist savaşı bu çeşit yargıları çürüten birçok olgular getirdi.

Savaş, Batı Avrupa ulusları ve bütünüyle emperyalizm için bir buhranlar dönemi oldu. Her buhran; toplumsal alışkanlıkları yıkar, dış sargıları yırtar, eskileri süpürür, alttaki yayları ve güçleri ortaya çıkarır. Baskı altındaki ulusların hareketi bakımından neleri ortaya çıkardı? Sömürgelerde birkaç ayaklanma girişimi oldu, baskıcı uluslar askeri sansürle bunları gizlemek için ellerinden geleni yaptılar. Gene de, Singapur'da Hint birlikleri arasındaki bir ayaklanmayı İngilizlerin gaddarca bastırdıkları. Fransız Annam'ında [Vietnam]... Alman Kameronlar'ında... ayaklanmalar olduğu biliniyordu. Avrupa'ya gelince, Irlanda'da bir ayaklanma oldu; zorunlu askerliği Irlanda'ya kadar uzatmaya cesaret edemeyen «özgürlük sever» İngilizler, bu ayaklanmayı idamlarla bastırdılar; öte yandan, Avusturya hükümeti Çek Diet'inin millet vekil-

lerini «ihanet yüzünden» ölüm cezasına çarptırdı ve aynı suçtan bütün Çek alaylarını kurşuna dizdi.

Bu liste çok eksiktir elbet. Gene de, emperyalizm'in buhranları yüzünden, ulusal ayaklanma alevleri hem sömürgeleri hem Avrupa'yı sardı, ulusal duygudaşlıklar ve nefretler ağır Drankon tehditlerine, baskı tedbirlerine karşın, kendilerini gösterdiler. Emperyalizmin bütün bu buhranları sadece gelip onun doruğuna çarptılar: emperyalist burjuva sınıfının kuvveti alttan alta hâlâ zayıflatılmadı (bu belki bir «yıpratma» savaşıyla yapılabilir ama henüz olmadı), ayrıca emperyalist ülkelerdeki işçi hareketleri de hâlâ pek çelimsizdi. Savaş tam bir bitkinlik getirdiğinde ya da hiç değilse bir devlette burjuva sınıfının kuvveti —1905 'de Çarlığın olduğu gibi— işçi sınıfının darbeleriyle sallandığı zaman ne olacak?

İçinde bazı Solcuların da bulunduğu Zimmerwald grubunun yayın organı olan Berner Tagwacht'da 9 Mayıs 1916'da. İrlanda ayaklanması üstüne, K. R. [Karl Radek] harfleriyle imzalanmış «Türküleri Bitti» başlıkl; bir makale sıktı, Irlanda ayaklanmasının bir «putsch»dan başka birşey olmadığını, yazarın dediği gibi «Irlanda sorununun tarımsal bir sorun» olduğunu, köylülerin reformlarla yatıştırıldıklarını ve ulusal hareketin «sebep olduğu heyecana karşın toplumsal destekten yoksun, sadece şehirlere ait bir küçük burjuva hareketi» olduğunu anlatıyordu. Yazarın bu dehşetli öğretisel ve bilgiççe görüşünün, ayaklanmaya gene bir «Dublin putsch»u etiketi yapıştıran bir Rus ulusal-liberal Kadeti. A. Kulisher'in... görüşüyle birleşmesi şaşılacak birşey değildir.

Atasözünün dediği gibi. «zararın neresinden dönülse kârdır.» Küçük ulusların özgürlük hareketlerini hor görmekle ve ulusların «kendini yönetme» haklarını reddetmekle düştükleri bataklığın farkında olmayan birçok arkadaşın bir Sosyal Demokratla, emperyalist burjuva sını-

fının bir temsilcisinin görüşlerinin bu «kazara» birleşmesini gönlükten sonra gözlerinin açılacağını umarız.

Bilimsel anlamında «putsch» terimi birtakım gizli işler çevirenlerin ya da budala manyakların giriştikleri ve kitleler arasında duygudaşlık uyandırmayan başkaldırmalar için kullanılabilir. Yüzyıllardır sürüp gelen Irlanda ulusal hareketi, çeşitli sınıf çıkarı aşamalarından geçerek, özellikle Amerika'da Irlanda bağımsızlığını isteyen büyük Irlanda Ulusal Kongresi... halinde kendini göstermiş» uzun bir süre kitle tahriklerinden, gösterilerden, gazete baskılarından vb. sonra, şehirli küçük burjuvaların ve işçilerin bir bölümü tarafından sürdürülen sokak çarpışmalarına dönüşmüştür. Böyle bir ayaklanmaya «putsch» diyen, ya azılı bir gerici ya da toplumsal bir devrimi canlı bir olgu olarak görme umudunu yitirmiş bir doktrincidir.

Toplumsal devrimin, sömürgelerdeki ve Avrupa'daki küçük uluslar ayaklanmadan, bütün önyargılarıyla küçük burjuvaların bir bölümünün devrimci parlamaları olmadan, mutlakıyetin, kilisenin, toprak ağalarının, vb. baskısına karşı siyasal bilince varmamış işçilerin ve yarı işçilerin hareketi olmadan yapılabileceğini hayal etmek toplumsal devrimi reddetmektir. Demek bir yerde, bir ordu dizilecek ve «biz sosyalizmden yanayız» diyecek, başka bir yerde bir başkası da «biz emperyalizmden yanayız» diyecek ve bunun adı toplumsal devrim olacak! Ancak böyle gülünç, bilgiççe düşünceleri olanlar Irlanda ayaklanmasını «putsch» diyerek küçültürler.

«Salt» bir toplumsal devrim bekleyenlerin ömrü. bunu görmeye yetmeyecektir. Böyle biri, devrimin ne olduğunu anlamadan devrime sözle bağlı demektir.

1905 Rus devrimi, burjuva demokratik devrimidir. Çarpışmalara halkın bütün hoşnutsuz sınıfları, grupları, öğeleri katıldı. Bunların arasında, en kaba önyargılarla, belirsiz ve acayip mücadele amaçlarıyla dolu kitleler var-

dı; Japonlardan para alan küçük gruplar vardı; karaborsacılar, serüvenciler vb. vardı. Ama **nesnel olarak,** kitle hareketi Çarlığın belini kırıyor ve demokrasi yolunu açıyordu; bu yüzden sınıf bilincine varmış işçiler önderlik etti ona.

Avrupa'da, sosyalist devrim, baskı altındaki ve hoşnutsuz çeşitli öğelerin katılacağı bir kitle mücadelesi patlamadan **olamaz.** Küçük burjuvaların ve gelişmemiş işçilerin bazı bölümleri katılacaktır buna, böyle bir katılma olmadan kitle mücadelesi imkânsızdır, bunsuz da hiçbir devrim olamaz; bunların önyargılarını, gerici hayallerini, güçsüzlüklerini, yanlışlarını bu harekete sokmalarından kaçınılamaz. Ama **nesnel olarak** bunlar sermayeye saldıracaklardır. Bu nesnel gerçeği bilen devrimin sınıf bilincine varmış öncüsü, ileri işçiler, değişik ruhlu, düzensiz, dağınık bir kitle mücadelesini birleştirip yönetmeyi başaracak, iktidarı alacak, bankaları ele geçirecek, herkesin nefret ettiği (ayrı ayrı nedenlerle) tröstleri dağıtacak ve tümüyle burjuva sınıfının yıkılıp sosyalizmin zaferinin sağlanmasında gerekli başka diktatörce tedbirleri alacaktır; gene de, bütün bunlara karşın, sosyalizm kendini küçük burjuva tortularından çabucak «arıtamıyacaktır.»

Polonya Tezleri'nden (1,4) şunu okuyalım. «Sosyal Demokrasi **Avrupa'da devrimci buhranların** keskinleştirmek **amacıyla** sömürgelerdeki genç burjuva sınıfının Avrupa sömürgeciliğine karşı mücadelesinden yararlanmalıdır.» (Siyahlar, yazarındır.)

Bu bakımdan sömürgelerle Avrupa'yı karşılaştırmak yapılabilecek en kötü şey değil mi? **Avrupa'da** baskı altındaki ulusların mücadelesi, ayaklanmaya ve sokak savaşına kadar gidebilecek, sıkı yönetimin ve ordunun demir disiplinini kırabilecek bir çarpışma, uzak bir sömürgedeki daha gelişmiş bir ayaklanmadan çok daha büyük bir ölçüde «Avrupa'daki devrimci buhranları keskinleştire-

cektir.» Irlanda'daki bir ayaklanmanın emperyalist İngiliz burjuva sınıfı iktidarına vurduğu darbe, Asya ya da Afrika'daki buna eşit bir darbeden siyasal olarak yüz kere daha önemlidir.

Fransız aşırı uluscu (şoven) gazeteleri Belçika'da gizli bir gazetenin, Özgür Belçika'nın sekseninci sayısının yayınlandığını bildirdiler. Fransa'nın aşırı uluscu gazeteleri sık sık yalan söyler elbet, ama bu haber doğru görünüyor. Oysa aşırı uluscu ve Kautsky'ci Alman Sosyal Demokrasisi iki yıllık savaş boyunca kendisi için özgür bir yayın kuramayıp, askerî sansürün boyunduruğuna kafasını uzatmışken (yalnız Sol Radikal öğeler sansüre karşın kendi hesaplarına broşürler ve bildiriler yayınladılar) baskı altındaki uygar bir ulus devrimci bir protesto organı basarak azgınlıkta eşi olmayan bir askerî baskıya karşı çıktı. Tarihin diyalektiği şöyledir: Emperyalizme karşı savaşta bağımsız bir etken olamayacak kadar güçsüz küçük uluslar, emperyalizm düşmanı gerçek kuvvetin —sosyalist işçi sınıfının— sahneye çıkmasına yardım eden bir maya. bir basil rolü oynarlar.

Şimdiki savaşta genel kurmaylar düşman tarafındaki ulusal ve devrimci her hareketten yararlanmak için ellerinden geleni yapıyorlar: Almanlar, Irlanda ayaklanmasından, Fransızlar, Çek hareketinden vb. yararlanıyorlar. Kendi görüşlerine göre doğru hareket ediyorlar. Düşmanın en ufak bir güçsüzlüğünden ve ortaya çıkan her fırsattan yararlanamazsa, önemli bir savaş sürdürülemez; hep tetikte olmak gerekir, çünkü bir barut deposunun ne zaman, nerede, nasıl «patlıyacağı» önceden kestirilemez. İşçi sınıfının sosyalizm için büyük kurtuluş savaşında, bu buhranları keskinleştirip yaymak amacıyla, emperyalizmin getirdiği **her** belâya karşı her halk hareketinden nasıl yararlanacağımızı bilmezsek zavallı devrimciler oluruz. Bir yandan bütün ulusal baskılara «karşı» olduğumuzu bir

ayrı telden **tekrarlarken, öte** yandan baskı altındaki bir **ulusun** bazı sınıflarının en hareketli ve aydın bölümlerinin **baskı yapanlara** karşı kahramanca ayaklanışını bir «putsch» olarak **tanımlamaya** kalkarsak, Kautsky'eilerin düştüğü **budalalık düzeyine düşmüş oluruz.**

İrlandalıların bahtsızlığı, **Avrupa işçi ayaklanması olgunlaşmadan** önce vakitsiz baş kaldırmalarıdır. Kapitalizmin, çeşitli ayaklanma kaynaklarının birtakım tersliklere ve yenilgilere uğramadan ve kendiliklerinden hemen birleşmelerine imkân verecek **kadar** uyumlu bir bünyesi yoktur. **Öte** yandan, ayaklanmaların **ayrı zamanlarda» ayrı yerlerde patlamaları ve çeşit çeşit olmaları gerçeği,** genel harekete genişlik **ve derinlik sağlar; ama yalnız bu** çeşit vakitsiz, tek tek, dağınık, bu yüzden de başarısız devrimci **hareketlerde, kitleler deney sahibi olurlar, bilgi edinirler, kuvvet** toplarlar, gerçek önderlerini —**sosyalist işçileri**— tanırlar ve bu yolla genel saldırıya hazırlanırlar, 1905'teki **genel saldırının yolunu da yer yer** ve bütün ülkede grevler, gösteriler, **ordudaki başkaldırmalar, köylüler** arasındaki ayaklanmalar hazırlamıştı.

«Discussion on **Self-Determination Summed Up»** V, I. Lenin, **National Liberation, Socialism and** Imperialism, International Publishers, 1968, s. 158-162. **Temmuz** 1916'da **yazılan bu makale ilk defa Ekim 1916'da yayınlandı.**

13.

EMPERYALİZME KARŞI ULUSAL SAVAŞLAR

V. I. Lenin

Junius'un(1) yanlış önermelerinden ilki Uluslararası Grup'un beşinci tezi içindedir. «Bu dizginsiz emperyalizm döneminde artık ulusal savaşlar imkânsızdır. Ulusal çıkarlar, işçi kitlelerini can düşmanları emperyalizmin hizmetine almak amacıyla sadece bir kandırma aracı olarak işe yararlar.» Bu saptamla sonuçlanan beşinci tezin başlangıcı, **bugünkü** savaşın niteliğini tartışıp bunun bir emperyalist savaş olduğunu söyler. Genellikle ulusal savaşların bu reddedilişi ya bir yanlışlık ya da **bugünkü** savaşın (Birinci Dünya Savaşı) ulusal bir savaş değil, emperyalist "bir savaş olduğu görüşünü —bu yetkin, doğru görüşü— iyice belirtmek için rasgele bir abartma olabilir. Bu yanlışın üstünde durulması gerekir, çünkü çeşitli Sosyal Demokratlar **bugünkü** savaşın bir ulusal savaş olduğu yolundaki sahte yargıdan hareketle, herhangi **bir** ulusal savaş olanağını da kabul etmiyorlar...

«Ulusal savaşlar artık mümkün değildir» tezinin sa-

---

(1) Lenin'in burada tartıştığı Junius Broşürü, aralarında Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht, Frans Mehring, Clara Zetkin'in de bulunduğu Alman Sol Sosyal Demokratlarının Uluslararası Grubu tarafından yazılmıştı. Ocak 1916'da bu grup Spartakus grubu adını aldı, sonra da Almanya Komünist Partisinin öncüsü olan Spartakus Birliği oldu.

vurmasında tek kanıt, dünyanın küçük bir grup sömürgeci kuvvet tarafından bölündüğü, bu yüzden önce bir ulusal savaş olarak başlasa bile her savaşın, emperyalist kuvvetlerden ya da gruplardan birinin çıkarıyla ilgili bir emperyalist savaşa dönüşeceği tartışmasıdır (Junius, s. 81).

Bu görüşteki safsata ortadadır. Hem doğada, hem toplumda bütün bölücü çizgilerin uzlaşımsal ve dinamik olduğu, her olgunun belli koşullar altında kendi karşıtına dönüşebileceği, elbet Marksist diyalektiğin bir temel önermesidir. Bir ulusal savaş, emperyalist savaşa dönüşebilir, tersi de olur. İşte bir örnek: Büyük Fransız-Devriminin savaşları ulusal savaş olarak başladı ve gerçekten de böyleydi. Bunlar devrimci savaşlardı; devrim düşmanı mutlakiyetler birliğine karşı büyük devrimi savunuyorlardı. Ama Napoleon Fransız İmparatorluğunu kurup bazı büyük, yaşayan, eski Avrupa devletlerini ele geçirince Fransızların bu ulusal savaşları, emperyalist savaş oldu. bu kere Napoleon emperyalizmine karşı ulusal kurtuluş savaşlarına yol açtı...

Ayrıca, emperyalist dönemde sömürgelerin ve yarı sömürgelerin açtığı ulusal savaşlar hem mümkün hem de kaçınılmazdır. Bir milyon insan, yani dünya nüfusunun yarısından çoğu sömürgelerde ve yarı sömürgelerde yaşıyor (Çin, Türkiye, İran). Oralardaki ulusal kurtuluş hareketleri zaten, ya çok kuvvetlidir ya da gelişmekte ve olgunlaşmaktadır. Her savaş siyasetin başka araçlarla devamıdır. Sömürgelerdeki ulusal kurtuluş siyasetinin devamı kaçınılmaz olarak emperyalizme karşı ulusal savaş biçimini alacaktır. Böyle savaşlar şimdiki «büyük» emperyalist kuvvetler arasında emperyalist bir savaşa götürebilir; ama götürmeyebilir de. Bir yığın etkene dayanır bu...

Bugünkü savaşta «büyük» kuvvetler büsbütün bitkin düşerlerse, ya da Rusya'da devrim zafere ulaşırsa, ulusal hatta başarılı ulusal savaşlar mümkündür. Emperyalist

kuvvetlerin silahlı müdahalesi her zaman mümkün **değildir.** Bu bir; ikincisi: Küçük bir devletin bir deve karşı savaşının umutsuz olacağı yolundaki yüzeysel görüş umutsuz bir savaşın bile gene de bir savaş olduğu gözlemiyle karşılanmalıdır. Ayrıca, «dev» ülkeler içinde bazı etkenlerin işlemesi de —sözgelimi, ihtilalin patlaması— «umutsuz» bir savaşı «umutlu» bir savaşa döndürebilir.

«Ulusal savaşlar artık mümkün değildir» yanlış önermesi üstünde ayrıntılarıyla durmamızın nedeni, bunun yalnız teorik bakandan açıkça yanlış olmasından değildir; Üçüncü Enternasyonalin ancak bayağılaştırılmamış Marksizm temeli üstüne kurulmasının mümkün olduğu bir sırada «Sol»un Marksist teoriyi hafiften alması çok üzücü birşey olurdu. Ama bu yanlış, pratik siyaset bakımından da çok zararlı; çünkü gerici savaşlardan başka savaş olamayacağına değindiği için saçma «silahsızlanma» propagandasını doğuruyor. Bundan başka, daha da gülünç ve aşağılık gerici bir tutumu —ulusal hareketlere kayıtsızlık tutumunu-doğuruyor. «Büyük» Avrupa uluslarının, yani küçük halkları ve sömürge halklarını ezen ulusların üyeleri, yarı bilimsel bir havayla «ulusal savaşlar artık mümkün değildir» diye ilân ettikleri zaman, böyle bir tutum aşın ulusçuluk olur. Emperyalist kuvvetlere karşı ulusal savaşlar yalnız mümkün ve olası değil, kaçınılmaz, **ilerici** ve **devrimcidirler; ama başardı** olmaları için ya ezilen ülkelerdeki kalabalık (Hindistan'da ve Çin'de yüzlerce milyon) halkın birleşik çabası, ya da uluslararası koşulların **özellikle** uygun bir durumu (yani savaşla, düşmanlıklarla vb. bitkin düşen emperyalist kuvvetlerin müdahale edememeleri gibi), ya da büyük devletlerin "birinde burjuva sınıfına karşı işçi sınıfının **ardarda** ayaklanması gereklidir. (Bu son olasılık işçi sınıfının zaferi için en uygun ve özlenen birşey olduğundan baş yeri tutar.) «The Junius Pamphlet», V.I. Lenin, Collected

Works cilt 22, 1964, s. 305-312; 1916 Temmuzunda yazıldı.

14.

MARKSİZM VE AYAKLANMA

V. I. Lenin

Başat «sosyalist» partilerin Marksizmi bozmak için başvurdukları en sefil ve belki de en yaygın yol, ayaklanma hazırlığını ve genellikle ayaklanmayı bir sanat olarak ele almanın <Blanquism» olduğu yalanıdır.

Oportünizmin önderi Bernstein, Marksizm'i Blanquism olmakla suçlayarak zaten acımacak bir ün kazandı; bizim bugünkü oportünistlerimiz Blanquism diye bağırırken ne yapıp etseler Bernstein'ın yavan «fikirlerini» biraz olsun düzeltip «zenginleştiremezler.»

Ayaklanmayı bir sanat olarak ele aldıkları için, Blanquism'le suçlanıyor demek Marksistler! Gerçeğin bundan daha çirkin bir yadsınması olabilir mi? Ayaklanmanın özellikle bir sanat olduğunu, bir sanat olarak ele alınması gerektiğini, düşmana göz açtırmadan saldırarak, şaşkınlığından yararlanarak vb. ilk zaferi kazandıktan sonra başarıdan başarıya ilerlemek gerektiğini söyliyerek, bu konuda görüşlerini en açık, en kesin bir biçimde açıklayanın Marx'ın kendisi olduğunu bir tek Marksist yadsıyabilir mi?

Başarılı olmak için, ayaklanmada, gizli tertiplere, bir

partiye güvenmeyip, ileri sınıfa güvenmeli. İlk nokta budur. Ayaklanmada halkın devrimci kabarmasına güvenmeli. İkinci nokta budur. Ayaklanma, gelişen devrimin tarihinde halkın ileri saflarının faaliyeti en yüksek olduğu, düşman saflarının ve devrimin güçsüz, yan gönüllü, kararsız dostlarının tereddütleri en kuvvetli olduğu zamanlardaki dönüm noktalarına güvenmeli. Üçüncü nokta budur. Ayaklanma sorununu ortaya koymanın bu üç koşulu Marksism'i Blanquism'den ayırır.

Bu koşullar varolduğu halde ayaklanmayı bir sanat olarak ele almayı reddetmek, Marksizm'e ve devrime ihanettir. Tüm olaylar akımının ayaklanmayı nesnel olarak günün sorunu haline getirdiğini partinin kabul etmesi zamanının kesinlikle bu günler olduğunu göstermek için, en iyisi belki de karşılaştırma yöntemini kullanmak ve 3 - 4 Temmuz ile Eylül günleri (1) arasına bir parelel çizmek olacaktır.

Gerçeği zedelemeden, 3-4 Temmuz üstüne tartışılabilir ve o günlerde yapılacak en doğru şeyin iktidarı almak olduğu söylenebilir; çünkü nasıl olsa düşmanlarımız bizi ayaklanmayla suçluyorlar ve bize amansızca davranıyorlardı. Gene de, bu nedene dayanarak o zaman iktidarı alma kararı verilseydi doğru olmayacaktı, çünkü ayaklanmanın zaferi için nesnel koşullar yoktu.

(1) Devrimin öncüsü olan sınıfın desteğinden henüz yoksunduk.

Petrograd, Moskova işçilerinin ve askerlerinin çoğunluğu henüz bizimle birlik değildi. Şimdi ise her iki Sovyet'te de çoğunluk bizde. Bunu sadece Temmuz ve Ağustosun tarihi, Bolşeviklere(2) lâyık görülen «amansız dav-

(1) Temmuzdaki grevler ve gösteriler ve 1917 Eylülünde Geçici Hükümete karşı General Kornilov'un gerici başkaldırısının yenilişi.

ranış» deneyi, Kornilov başkaldırısı deneyi yarattı.

(2) O zaman bütün ülkeyi saran bir devrimci ka barma yoktu. Şimdi, Kornilov başkaldırısından sonra var; taşradaki durum, birçok yerde Sovyetlerin iktidarı alışı bunu gösteriyor.

(3) O zaman düşmanlarımızın ve kararsız küçük burjuvaların arasında önemli siyasa! bir tereddüt yoktu. Şimdi bu tereddüt çok büyüktür. Başlıca düşmanımız Müttefikler ve dünya emperyalizmi (çünkü «Müttefikler» dünya emperyalizminin başındalar), savaşı zaferle bitir mekle Rusya'ya karşı ayrı bir barış arasında tereddüte başladılar. Küçük burjuva demokratlarımız halkın arasın daki çoğunluklarını açıkça yitirince büyük bir tereddüte düştüler ve Kadetlerle birleşmeyi, yani bir koalisyona gir meyi reddettiler.

(4) Bunun için 3 - 4 Temmuzda bir ayaklanma yan lış olurdu; iktidarı elimizde tutmaya her bakımdan gücü müz yetmezdi. Petrogad o zaman bizim avucumuzda ol duğu halde buna gücümüz yetmezdi, çünkü işçilerimiz, as kerlerimiz Petrograd için döğüşüp ölmeye hazır değildi ler. O zaman bu «vahşilik» yoktu, hem Kerensky'lere, hem Tsereteli'lere ve Chernov'iara(3) karşı bu aşırı kin yoktu. Sosyalist Devrimcilerle Menşeviklerin birlikte Bol şeviklere yaptığı baskı ve işkence deneyi halkımızı henüz çileden çıkarmamıştı.

---

(5) 1917 Temmuzunda Kerensky'nin yönetimi altında Ge çici Hükümet işçilerin gösterilerini durdurdu, Bolşe viklere ve yayınlarına karşı baskılar getirdi.

(6) Alexandre F. Kerensky: sosyalist devrimci ve 1917 Temmuzundan sonra Geçici Hükümetin başbakanı; Iraky G. Tsereteli: Menşevik önder, Temmuzda Keren sky kabinesinde içişleri bakanı oldu; Victor M. Cher nov: sosyalist devrimci önder ve Geçici Hükümette tarım bakanı.

3-4 Temmuzda siyasal bakımdan da iktidarı elimize de tutamazdık; çünkü Kornilov başkaldırısından önce, or du ve taşra eyaletleri Petrograd üstüne yürüyebilirdi, yü rüyecekti.

Şimdi görünüş bambaşka.

Kitleleri sürükleyebilecek, halkın öncüsü; devrimin öncüsü bir **sınıfın** çoğunluğu bizim arkamızda.

Halkın çoğunluğu bizim arkamızda, çünkü Chernov'-un istifası Sosyalist Devrimcilerin koalisyonunun (ya da Sosyalist Devrimcilerin kendilerinin) köylülere **toprak ver-miyeceğinin** tek belirtisi değilse de, en kesin ve açık be-lirtisidir. Devrimin halka yayılmasının başlıca nedeni işte budur.

Bütünüyle emperyalizmin, bütünüyle Menşevik ve Sosyalist Devrimci koalisyonun inanılmayacak kadar te-reddütler içinde kıvrandıkları bir zamanda hangi yolun tu-tulması gerektiğini kesinlikle bilen bir partinin en elve-rişli yerindeyiz.

Zaferi kazanacağımız kesindir, çünkü halk umutsuz-luk içinde, biz onlara güvenilir bir kurtuluş yolu göster-iyoruz; «Kornilov günleri» sırasında bütün halka önderliği-mizin değerini gösterdik, sonra da koalisyon siyasetçile-rine bir uzlaşma **teklif ettik** ve **onlar** reddettiler; gene de tereddütlerinde bir azalma olmadı.

Uzlaşma teklifimizin **henüz** reddedilmediğini, Demok-ratik Kongre'nin(4) bunu **hâlâ** kabul edebileceğini düşünmek çok yanlıştır. Uzlaşma **bir parti tarafından partilere** teklif edildi; başka bir yolla teklif edilemezdi. **Partiler** bunu reddetti. Demokratik Kongre bir **kongredir,** fazla bir şey değil. Şunu unutmamalı: Devrimci halkın çoğun-

(4) Kornilov başkaldırısından sonra küçük burjuvalar ara-sında daha geniş bir temel sağlamak amacıyla Keren-sky hükümeti tarafından çağrılmıştı.

luğu, yani aldatılmış, yoksul köylüler, bunda temsil edilmiyor. Şu açık gerçek unutulmamalı: Halkın azınlığının kongresidir bu. Demokratik Kongreyi bir millet meclisi olarak kabul edersek partimizin büyük bir yanlışlığı, bir budalalığı olur bu; çünkü Kongre kendini devrimin sürekli ve egemen millet meclisi ilân etse bile gene de hiçbir şey kararlaştıramayacaktır. Karar verme yetkisi onun dışında, Petrograd ve Moskova'nın işçi sınıfı çevrelerindedir.

Başarılı bir ayaklanma için bütün nesnel koşullar var. Çok elverişli bir durumdayız; halkı yıpratan tereddüde, yeryüzünde en acı şey olan bu tereddüde son verebilecek ancak ayaklanmada bizim zaferimizdir; ayaklanmada yalnız bizim zaferimiz köylülere hemen toprak verecektir; ayaklanmada ancak bizim zaferimiz devrime karsı yönetilen ayrı bir barış oyununu bozacaktır: açıktan açığa daha tanı. daha adil, daha erken bir barış, devrim yararına bir barış teklif ederek bozacaktır bu oyunu.

Sonunda, yalnız bizim partimiz, başarılı bir ayaklanmayla Pctrograd'ı kurtarabilecektir; barış teklifimiz reddedilirse, bir mütareke bile sağlayamazsak bu kere biz «savunucu» olacağız, savaş partilerinin başına kendimiz geçeceğiz, en büyük savaş partisi olacağız ve savaşı gerçek devrimci bir yolla yöneteceğiz. Kapitalistlerden ekmeğin ve çizmelerin hepsini alacağız. Onlara yalnız kırıntılar ve tahta pabuçlar kalacak. Ekmeğin ve pabuçların hepsini cepheye göndereceğiz.

Ve o zaman Petrograd'ı kurtaracağız.

Rusya'da gerçek devrimci bir savaş için maddî ve manevî kaynaklar hâlâ pek boldur; Almanların bizimle mütarekeyi kabul etme olasılığı yüzde birdir. Şimdi bir mütareke sağlamak demek bütün dünyayı kazanmak demektir.

Devrimi kurtarmak için, iki grup sömürgecinin Rus-

ya'yı «bölüp» paylaşmasından kurtarmak için, Petrograd ve Moskova işçilerinin ayaklanmasının kesinlikle gerektiğini kabul ederek, önce Kongre'deki siyasal taktiklerimizi gelişen ayaklanma koşullarına uydurmalıyız; sonra da, Marx"ın ayaklanmanın bir sanat olarak ele alınması gerektiği görüşünü laf olsun diye kabul etmediğimizi göstermeliyiz.

Kongre'de ilk ağızda Bolşevik grubunu perçinlemeliyiz; sayımız kabarık olsun diye uğraşmıyalım; kararsızları kararsızların yanında bırakmaktan korkmıyalım. Onlar kararlı ve sadık savaşçıların yanında değil, **orada** devrim davasına daha yararlı olurlar.

Kısa bir Bolşevik bildirisi hazırlamamız gerekir; bu bildiride kesin bir dille uzun söylevlerin, genellikle «söylevlerin» yersizliği, devrimi kurtarmak için hemen harekete geçmek gerektiği, burjuva sınıfıyla tam bir ayrılık gerektiği, şimdiki hükümetin tümüyle düşürülmesi, Rusya'yı «bölüp» paylaşmaya hazırlanan İngiliz-Fransız eraperyalistleriyle bütün ilişkilerin kesilmesi ve iktidarın hemen **devrimci** işçi **sınıfının önderliğinde devrimci** demokratlara verilmesi gerektiği üstünde durulmalıdır.

Bildirimiz bu kararın en kısa, en kesin ifadesi olmalı ve onunla birlikte halk için barış, köylüler için toprak, rezilce kazançların müsaderesi programları ve kapitalistler tarafından üretimin rezilce kundaklanması konusunda bir araştırma açılması teklifleri de verilmelidir.

Bildirimiz ne kadar kısa ve kesin olursa o kadar iyi olur. Yalnız şu çok önemli iki nokta da, yani halkın tereddütlerle yıprandığı. Sosyalist Devrimcilerin, Menşeviklerin kararsızlığından bıkıp usandığı ve devrime ihanet ettikleri için bizim bu partilerle ilişkimizi kestiğimiz açıkça söylenmelidir.

Bir nokta daha var: hemen ayrıntısız bir barış teklif ederek, Müttefik emperyalistlerle ve bütün **emperya-**

listlerle hemen ilişkilerimizi keserek ya hemen bir mütareke sağlayacağız ya da bütün devrimci işçiler ülkenin savunmasına koşacaklar ve o zaman işçi sınıfının önderliğinde devrimci demokratların gerçekten haklı, gerçekten devrimci savaşı başlayacak.

Bu bildiriyi okuduktan sonra, lâf değil **karar,** önerge değil eylem istedikten sonra bütün grubumuzu **fabrikalara** ve **kışlalara göndermeliyiz.** Onların yeri orasıdır; yaşamın nabzı orada atar, devrimimizin kurtuluş kaynağı orada ve Demokratik Kongre'nin etkin gücü, oradadır.

Orada ateşli ve duygulu söylevlerle programımızı açıklamalı ve iki şıkkı ortaya koymalıyız: ya Kongre bunu bütünüyle kabul eder ya da ayaklanırız. Bu işin ortası yoktur. Ertelemek imkânsızdır. Devrim ölüyor.

Sorunu bu yolla koyarak, bütün grubumuzu fabrikalarda ve kışlalarda toplayarak ayaklanmayı başlatmanın uygun anını kararlaştırabiliriz.

Ayaklanmayı Marksist bir yolla, yani bir sanat olarak ele aldığımız için hiç vakit kaybetmeden savaşçı müfrezelerin karargahını örgütlemeli. kuvvetlerimizi yer yer yaymalı, güvenilir birlikleri en önemli noktalara göndermeli, Alexandrinsky Tiyatrosu'nu kuşatmalı, Peter ve Pol Kalesini ele geçirmeli, genel kurmayı ve hükümeti tutuklamalıyız; askerî okul öğrencilerine ve Vahşi Tümene (Kafkas dağcı birlikleri) karşı düşmanı şehrin stratejik yerlerine yaklaştırmamak için ölümü göze alacak müfrezeleri göndermeliyiz. Silahlı işçileri seferber etmeli, onları son korkunç savaşta döğüşmeye çağırmalıyız; **P.T.T.** yi hemen ele geçirip bizim devrim karargâhımızı merkez telefon santraline aktarmalı ve bütün fabrikaları, bütün birlikleri, bütün silahlı çarpışma noktalarını, vb. telefonla oraya bağlamalıyız.

Bütün bunları, elbette, şu anda **ayaklanma bir sanat olarak ele alınmazsa** Marksizm'e ve devrime sadık kalma-

nın imkânsız olduğu gerçeğini açıklamak için. bir örnek olarak ele aldık.

V. I. Lenin, Selected Works, cilt 2, s. 363-370; bu mektup Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisinin (Bolşevik) Merkez Komitesine 13-14 Eylül 1917' de yazıldı ve ilk defa 1912'de Proletarskaya Revolutsia'nın ikinci sayısında yayınlandı.

15.

DOĞU HALKLARININ KURTULUŞU

V. I. Lenin

... Sovyet Rusya'nın Kolchak'a(1) karşı tam zaferini gördük. Kapitalist boyunduruğundan kurtarılan işçilerle köylülerin birleşmiş kuvvetlerinin mucizeler yaratabileceğinin pratik ispatıdır bu. Devrimci bir savaşın çalışan ezilen halkın ilgisini çektiğinde, halkı sömürücülere karşı döğüştükleri bilincine ulaştırdığında, onlara mucizeler yaratma gücünü ve yeteneğini verdiğinin pratik ispatıdır bu.

Kızıl Ordu'nun başardıklarının, çarpışmasının ve zafer tarihinin bütün Doğu halkları için büyük, çığır açıcı bir önemi olacağını sanıyorum. Bu deney onlara şunu gösterecek: Ne kadar güçsüz olurlarsa olsunlar, çarpışmada askerlik sanatının ve tekniğin bütün harikalarını kut-

(1) Bir beyaz muhafız subayı olan Amiral Kolchak 1918-18'da Sovyet uzak doğusu ve Sibirya'da emperyalistlerin desteklediği müdahaleye önderlik etti.

lanan Avrupalı ezicilerin iktidarı, ne kadar kırılmaz görünürse görünsün, gene de, ezilen halkların açtığı devrimci bir savaş, birçok olanağıyla çalışan ve sömürülen milyonlarca insanı eyleme geçirmeyi gerçekten başarırsa, Doğu halkları kurtarılabilir; bu yalnız uluslararası devrim bakımından değil, kuvvetli emperyalist ülkelerin silahlı istilasına katlanan Sovyet Cumhuriyeti'nin Asya'da. Sibirya'da edindiği doğrudan doğruya askerî deney bakımından da mümkündür.

Bundan başka, Rusya'daki İç Savaş deneyi bize ve bütün ülkelerin komünistlerine iç savaş potasında devrim coşkusunun kaynayıp gelişmesi yanında, ülkenin iç birliğinin de kuvvetlendiğini gösterdi. Savaş bir ülkenin bütün iktisadî ve örgütsel güçlerini sınar. Sonunda, açlığa, soğuğa katlanan işçiler ve köylüler için savaş çok güç olsa da, bu iki yıllık deneye dayanarak kazandığımızı ve bundan sonra da kazanacağımızı söyliyebiliriz; çünkü çok geniş ve sağlam bir ülkemiz var, açlığa ve soğuğa karşın köylülerimizle işçilerimiz el ele duruyor, kuvvetleniyor, her ağır darbeye daha büyük bir güçbirliği ve artan bir iktisadî verimle karşılık veriyorlar...

İzin verirseniz... Doğu ulusları bakımından gelişen durum hakkında birşeyler söylemek istiyorum. Sizler çeşitli Doğulu halkların Komünist partilerinin ve komünist örgütlerinin temsilcilerisiniz. Rus Bolşevikleri, yeni devrim yolları göstermenin çok güç ama çok soylu ödevini yüklenerek eski emperyalizmde bir gedik açmayı başardılar diyebilirim; oysa sizin. Doğulu işçilerin temsilcilerinin, önünüzde daha büyük ve daha yeni bir ödeviniz var. Bütün dünyada yaklaşan sosyalist devrimin sadece her ülkenin işçi sınıfının kendi ülkesinin burjuva sınıfına karşı zaferi olmayacağı açıkça görünüyor. Devrimler çabuk ve kolayca gelseydi bu mümkün olurdu. Emperyalistlerin buna izin vermiyeceğini, her ülkenin kendi Bolşeviklerine

karşı silahlandığını, tek düşüncelerinin yurtta Bolşevizmi yenmek olduğunu biliyoruz. Bu yüzden her ülkede bir iç savaş mayalanıyor, bu savaşta eski Sosyalist uzlaştırıcılar burjuva sınıfının yanında olacaklar. Bu yüzden sosyalist devrim sadece her ülkedeki devrimci işçi sınıflarının kendi burjuva sınıflarına karşı çarpışması olmayacak; hayır, emperyalistlerin ezdiği bütün sömürgelerin ve ülkelerin, bütün bağımlı ülkelerin uluslararası emperyalizme karşı çarpışması olacak bu. Geçen Mart ayında kabul ettiğimiz Parti programında, yaklaşan dünya sosyalist devrimini tanımlarken gelişmiş ülkelerdeki işçilerin emperyalistlere ve sömürücülere karşı iç savaşının, uluslararası emperyalizme karşı ulusal savaşlarla birleşmeye başladığını söyledik. Devrimci akım bunu doğruluyor günden güne daha da doğruluyacak. Bu, Doğuda da böyle olacak.

Doğuda da kitlelerin yeni bir yaşam kurmak ve buna bağımsız olarak katılmak için ayaklanacağını biliyoruz; çünkü halkın yüzmilyonlarcası, şimdiye kadar uluslararası emperyalist siyasetin nesneleri olarak ye kapitalist kültürüyle uygarlığını verimlendirme malzemesi olan her türlü haktan yoksun bir biçimde, bağımlı uluslara aittir. Sömürgeler için mandalar verildiğinden söz ettikleri zaman, bunun soygun ve yağma mandaları demek olduğunu, yani önemsiz bir halk topluluğuna dünya nüfusunun çoğunu sömürme hakkı verildiğini çok iyi biliriz. Bağımsız devrimci bir kuvvet kuramadığı için o zamana kadar tarihsel ilerleme yörüngesinin dışında kalan bu çoğunluk, bildiğimiz gibi, yirminci yüzyılın başlarında böyle hareketsiz bir rol oynamayı bıraktı. 1905'in ardından Türkiye'de, İran'da, Çin'de devrimler olduğunu ve Hindistan'da devrimci bir eylemin geliştiğini biliyoruz. Emperyalist savaş da devrimci hareketin gelişmesine katkıda bulundu; çünkü, Avrupalı emperyalistler çarpışmalarında tam

örgütlü sömürge birlikleri kurmak zorunda kaldılar. Ayrıca, emperyalist savaş, Doğuyu uyandırdı, ve Doğu halklarını uluslararası siyasete soktu. İngiltere ve Fransa, sömürge halklarını silahlandırdı, onların askerî tekniğe ve bugünün makinalarına alışmasına yardım etti. Bu bilgiyi onlar sömürgeci efendilerine karşı kullanacaklar. Çağdaş devrimde Doğunun uyanma döneminin ardından bütün Doğulu halkların dünyanın alinyazısım kararlaştırmaya katılacakları dönem gelecek ve artık sadece başkalarını zenginleştiren nesneler olmayacaklar. Doğu halkları pratik eylem gereksinmesinin, her ulusun bütün insanlığın alınyazısına biçim vermeye katılması gereksinmesinin farkına varmaya başlıyor.

İşte bu yüzden, dünya devriminin gelişme tarihinde - başlangıcına bakılırsa bu devrim uzun yıllar sürecek ve büyük çabalar isteyecek - devrimci mücadelede devrimci eylemde sizlerin büyük bir-rol oynamaya ve uluslararası emperyalizme karşı mücadelemizde bizimle birlik olmaya çağrılacağınızı düşünüyorum. Uluslararası devrime katılmanız sizi karışık ve güç bir ödevle karşılaştıracak: bunun yerine getirilmesi ortak başarımızın temelini atmaya hizmet edecek; çünkü, halkın çoğunluğu ilk defa burada bağımsız olarak hareket etmeye başlıyor: uluslararası emperyalizmi yoketme kavgasında yorulmaz bir etken olacak bunlar.

Doğulu halkların çoğu Avrupa'nın en geri kalmış ülkesinden - Rusya'dan - daha kötü bir durumdalar. Ama biz, derebeylik kalıntılarına ve kapitalizme karşı çarpışmamızda Rus işçileriyle köylülerini birleştirerek başarılı olduk; işçilerle köylüler derebeyliğe, kapitalizme karşı birleştikleri için zaferimiz kolay oldu. Doğulu halklarla ilişki kurmak özellikle önemlidir; çünkü Doğulu halkların çoğunluğu kapitalist fabrikaların okulundan geçmiş işçiler değil, orta çağ baskısının kurbanları olan

sömürülen ve çalışan halkların tipik temsilcileridir. Rus, Devrimi, işçilerin kapitalizmi yendikten ve çalışan yaygın köylü kitlesiyle birleştikten sonra orta çağ baskısına karşı nasıl zafer kazandıklarını gösterdi. Şimdi Sovyet Cumhuriyetimiz uyanan Doğulu halkları biraraya getirip onlarla birlikte uluslararası emperyalizme karşı çarpışmalıdır.

Bu bakımdan sizler, önceki dünya Komünistlerinin karşılaşmadığı bir ödevle karşı karşıyasınız: Komünizmin genel teorisine ve pratiğine dayanarak Avrupa ülkelerinde olmayan özel koşullara kendinizi uydurmalısınız; bu teoriyi ve pratiği, halkın çoğunun köylü olduğu yerlerin koşullarına, kapitalizmle değil orta çağ kalıntılarıyla çarpışmak gereken yerlerin koşullarına uygulayabilmelisiniz. Tek ödev bu, güç ama hoşnutluk verici bir ödev; çünkü şimdiye kadar çarpışmanın dışında kalan kitleler ona katılmaya başladılar; ayrıca Doğudaki komünist hücre öğütleri size Üçüncü Enternasyonal (2) ile sıkı ilişki kurma fırsatı verir. Dünyanın ilerlemiş işçileriyle orta çağ koşulları altında çalışan ve sömürülen kitlelerin bu bağlaşmasının özel biçimlerini bulmalısınız. Sizlerin büyük ölçüde yapacağınızı, biz ülkemizde küçük ölçüde başardık. Umarım bu ödevi başarıyla yapacaksınız. Sizlerin temsilcileri olduğunuz Doğudaki komünist örgütleri sayesinde ileri devrimci işçi sınıfıyla ilişki kuracaksınız. Ödeviniz komünist propagandasının her ülkede halkın anlayacağı bir dille sürdürülmesini sağlamaktır.

Son zaferin ancak dünyanın bütün ilerlemiş işçi sınıfı tarafından kazanılabileceği açıktır; biz Ruslar, başka ülkelerin, yani İngiliz, Fransız, Alman işçilerinin pekiştireceği işe başlıyoruz. Ama bütün ezilen sömürge uluslarının çalışan halklarının, en başta Doğulu ulusların yar-

(2) Komünist Enternasyonali, 1919-43.

dımı olmadan bunların zafere ulaşamayacaklarını anlıyoruz. Komünizme geçişin yalnız öncülerle başanlamayacağını bilmeliyiz. Ödev şudur: Çalışan kitleleri, eriştikleri düzleme bakmadan devrimci faaliyete, bağımsız eyleme, örgütleşmeye itmek; daha ilerlemiş ülkelerin komünistleri için yazılmış gerçek komünist öğretisini her halkın diline çevirmek; hemen yapılması gereken pratik ödevleri yapmak ve başka ülkelerin işçilerini ortak bir mücadelede birleştirmek.

Bunlar, çözümünü hiçbir komünist kitabında bulamayacağınız sorunlardır; ama bu çözümü Rusya'nın başlattığı ortak mücadelede bulacaksınız. Bu sorunla uğraşacak ve onu kendi bağımsız deneyinizle çözeceksiniz. Bu işte bir yandan öteki ülkelerin çalışan halklarının öncüleriyle sıkı bir bağlantının yardımını, öte yandan temsilcisi olduğunuz Doğa halklarına gerçek yaklaşma yolları bulma yeteneğinizin yardımını göreceksiniz. Tarihsel nedenlerle, bu halklar arasında uyanmakta olan, uyanması gereken burjuva milliyetçiliği temeline dayanacaksınız. Ayni zamanda, her ülkenin çalışan ve sömürülen halklarına yaklaşma yolları bulup onlara anlayacakları bir dille tek kurtuluş umutlarının uluslararası devrimde olduğunu ve uluslararası işçi sınıfının Doğuda çalışan ve sömürülen milyonlarca insanın tek dostu olduğunu anlatmalısınız.

İşte önünüzdeki büyük ödev bu; devrim çağı ve devrimci hareketin gelişmesi sayesinde -bundan kuşkulanılmaz- bu ödev Doğunun komünist örgütlerinin birleşik çabalarıyla ve başarıyla yapılacak, uluslararası emperyalizme karşı tam bir zaferle sonuçlanacaktır.

«Address to the Second Ali - Russian Congress of Communist Organizations of the Peoples of the East», V. I. Lenin, Selected Works, Cilt 3, s. 285, 289-93. Demeç 22 Kasım 1919'da verildi.

KISIM İKİ

ÇAĞDAŞ TEORİ ve PRATİK

I. SOVYETLER BİRLİĞİ

Lenin'in, devrimci silahlı mücadele konusunda öne sürdüğü görüşlerin nasıl uygulandığını anlamak için, aşağıdaki seçme yazılarda canlanan Sovyet gerilla savaşı deneyi ile, mimarları arazında bizzat Lenin'in de bulunduğu Sovyet savunma siyasetine eğilmek durumundayız. Yazıya dökülmüş geniş bir Sovyet gerilla deneyi var; bu Alexander Fadayev'in **Ondokuz** adlı büyük romanından, Nazilere karşı gerilla savaşlarına katılanların anılarına kadar uzanan geniş bir literatürdür. Konumuza aydınlık getiren bu geniş yayın dizisinden, ortak bir gerilla stratejisi ve taktikleri teorisi çıkarmamız mümkün.

Sovyetler Birliğindeki gerilla savaşlarının özelliği, sadece ulusal bir kurtuluş savaşı olmayışı ve genel anlamda devrimci eylem çerçevesi içinde kalmayışıdır. Asıl önemli olan, bu ülkedeki devrimci savaşların, diğer ülkelerdeki devrimci mücadelelere maddî ve manevî yardım sağlayarak, yarattığı dış etkidir.

SBKP Merkez Komitesi Prezidyum Yardımcı Üyesi olan Şeref R. Raşidof. Birinci Asya, Afrika ve Latin Amerika Dayanışma Konferansında (Kübada. 3 - 15 Ocak, 1966'da toplanan ve Üç Kıta Konferansı adı da verilen toplantıda) Sovyetlerin gerilla savaşı konusundaki tutumlarını dile getirmiştir. Raşidof, «Sovyet halkının, halk savaşlarını ve ezilen halkların özgürlük ve bağımsızlık amacıyla giriştikleri silahlı mücadeleleri desteklediğini» öne sürdü. Örnek olarak, Sovyetler Birliğinin Vietnam halkına yaptığı geniş yardımı ayrıntılarıyla anlattı.

Raşidofa göre, Sovyetlerin «Ayrı toplumsal sistemlere sahip egemen ülkelerle ilişkilerini, barış içinde birlikte yaşama ilkesi üstüne kurup geliştirmesi», ülkenin uluslararası görevlerini yerine getirmesine engel olmuyor.

Çünkü, «Ezilenlerle ezenler, sömürülenlerle emperyalistler, emperyalist saldırganlarla onların kurbanları arasında, barış içinde beraber yaşamak diye bir şey düşünülemiyeceği açıktır.» ve bu gerçeği Sovyetler de pekâla biliyorlar.

1.

İÇ SAVAŞDA GERİLLALAR

I. Minz

İç Savaş (1917 - 21). büyük bir kurtuluş savaşı, Sovyet halkının ilk büyük yurtsever mücadelesidir. Kızıl Ordu ve Donanma, bu savaş sırasında yaratılıp geliştiler, Ülkeye sadakat ve yürekten bağlılık, yiğitlik ve kahramanlık gibi Kızıl Ordu'nun da bağlı olduğu bir takım sağlam geleneklerin tohumu hep bu iç savaş sırasında atıldı.

Kızıl Ordu zaferi kazandı, çünkü Sovyet halkına sadakat göstermişti. Çünkü Sovyet halkı. Beyaz Muhafızların o eski, kokuşmuş yönetimi diriltmeğe çalıştığını, yabancı işgalcilerin ülkelerini bir sömürge haline getirmek istediklerini, bunun Almanyanın Ukraynayı sömürgeleştirme çabasında gayet canlı olarak beliren bir niyet olduğunu biliyordu. Bunları bildikleri içindir ki, en yiğit oğullarını Kızıl Orduya yollamışlar ve onu, ellerinin erdiği. güçlerinin yettiği ölçüde desteklemekten geri durmamışlardır.

İşçilerle köylülerin bu bağlılığı, bu kararlılığı sayesinde, bozuk donatımlı Kızıl Ordu, iyi donatımlı ve kendisinden sayıca yüksek olan Beyaz Muhafızları ve onun yardakçısı yabancı işgalcileri yenebilmiştir. Ruslar, Kazaklar, Ukraynalılar, Trajikler, Beyazruslar, Özbekler, Kafkas yaylalarının çocukları ve Kuzeyliler, Kızıl Ordu saflarında omuz omuza döğüştüler ve bu, Sovyetler Birliğinde yaşayan çeşitli halklar arasındaki kardeşlik bağlarını daha da sıkılaştırdı. Başlarında Büyük Rus halkı olmak üzere, Sovyet Cumhuriyetinin büyük halkları, anavatanı elbirliğiyle savundular ve gene elbirliğiyle Ukraynayı, Beyaz Rusya'yı, Azarbeycanı ve Türkmenistanı kurtardılar. Akıttıkları kan, Sovyetler Birliği halklarının dostluğunu pekiştiren harcın suyu olmuştur.

Kızıl Ordunun zaferi konusunda Lenin şöyle yazıyor: «Zaferi kazanmamızın sebebi el ele verebilmiş olmamız, tutkunluğumuzdur.»

Kızıl Ordunun zaferine katkıda bulunan önemli öğelerden biri de, Komünist Partisi yönetimindeki hükümetin ülkeyi, savunma için örgütleyebilmiş olmasıdır. Bütün ülke, Kızıl Ordunun ardında, hiç bir çabayı esirgemiyen koskoca, birleşmiş bir kışla haline dönüştürülmüş bulunuyordu.

Kızıl Ordunun zaferini parçinleyen çeşitli yardımlar arasında, düşmanın içinde savaşan gerillaların katkı-kısı paha biçilmez niteliktedir. Bu kahraman gerilla savaşının bıraktığı deney ve yarattığı gelenekler Sovyet halkının tarihine silinmez harflerle yazılmıştır. Bugün de, (1942), halkımızın, faşist sürülerine karşı mücadelesinde o eski deney ve geleneklerin önemli yardımı oluyor. Yabancı işgalcilerin ve Beyaz Muhafızların eline düşmüş her bölgede, her cumhuriyette gerilla savaşı patlak verdi. Her bölgenin, kendi özelliklerine uygun özel savaş yöntemleri vardı; fakat bütünüyle ele alındığında, düşma-

nın gerilerinde durmadan onu vuran bir «küçük savaş» söz konusuydu... Bu «küçük savaş,» özellikle Ukraynada, Beyaz Rusyada ve Baltık ülkelerinde başarının doruklarına ulaşıyordu.

Buğday hırsızlığı peşinde olan Almanlar, 300.000 kişiyi aşkın bir orduyla Ukraynayı işgal etmişlerdi. Aslında bu büyük bir yağmacılık girişimiydi. Sadece şehirlerde değil, büyük köylerde de Alman garnizonları kurulmuş bulunuyordu. İşgal kuvvetleri köyler arasında mekik dokuyordu. İşte, Ukrayna halkının gerilla savaşına özelliğini veren, bu gerçekler oldu. Büyük gerilla birlikleri kurmak imkânsız gibiydi. Çünkü büyük birlikler. Alman kuvvetlerinin eline kolayca düşebilir ve kolayca ezilebilirdi. Ülkenin özelliği de - geniş bozkırlar ve saklanma olanağı sağlayabilecek ormanların azlığı - büyük birlikler kurulmasını engelliyordu.

Bir gerilla birliğinde genellikle 3ü ilâ 50 çeteci bulunuyordu. Bunlar, dikkatle seçilmiş. Sovyet rejimine bağlılığı bilinen, yiğitlikleri ve tecrübeleri belli kişilerdi. Gerillacılar, farklı köylerden geliyor, gene kendi köyünde yaşamağa devam ediyor, işinin gücünün başında bulunuyordu. Silahları el altında bir yere dikkatle saklanmıştı. Çetenin başı. Alman garnizonuna bir baskın yapmağa karar verince, bütün arkadaşlarına özel ulaklarla haber gönderiyor ve kararlaştırılan gün, ellerinde silahları bütün çeteciler belli bir noktada buluşuyorlardı. Başarılacak işin büyüklüğüne göre, toplananların sayısı bir kaç yüze kadar çıkabiliyordu. Baskın gerçekleştikten, Alman garnizonu süpürüldükten sonra çeteciler gene köylerine dağılıyor, silahlarını iyi bir yere saklıyor ve eskisi gibi işlerinin başına geçiyorlardı. Gayet hareketli olan bu birlikler, baskından kısa bir zaman sonra, harekât alanından kilometrelerce öteye süratle kayarak gözden kaybolmasını biliyorlardı. Baskın haberi Alman Komu-

tanlığına ulaşınca, derhal, yüzlerce kişilik bir kuvvet, hatta bazan koca bir tümen, gerillaların peşine gönderiliyordu. Bunlar derhal bölgeyi çembere alıyorlar, korulukları ve ovaları didik didik ediyorlar, fakat sonunda eli boş dönüyorlardı.

Beyaz Rusyadaki gerilla savaşının da kendine özgü yanları vardı. Bu bölgede ormanlar geniş, bataklıklar yaygın olduğu için, saklanma olanağı da büyüktür. Fakat bunlar, büyük gerilla birlikleri kurmağa yetmiyordu. İşgal kuvvetleri anayolları ve tiren yollarını tutuyor, ikide bir ormana, ya da bataklığa sapan küçük yollardan gitmekten çekmiyorlardı. Bu yüzden, muhabere hatları daimî tehlikede oluyor, bu da onların, yolları, özellikle köprüleri, zırhlı araba ve tirenlerle ve makinalı tüfekle donatılmış özel piyade birlikleriyle korumalarına yol açıyordu. Bu sıkı denetim, hiç de iyi donatılmamış olan gerillaların, eylemlerini. Kızıl Orduya ait birliklerin harekâtı ile işbirliği içinde yürütmeleri zorunluluğunu doğuruyordu.

Bu tür gerilla savaşı, çetelerin Kızıl Ordu birlik karargâhları ile doğrudan bağlantı kurabildiği ölçüde başarılı olmaktaydı. Bu bağlantı bir kere kurulunca, bu defa gerillacılar, nereye baskın yapılacağı, hangi köprünün uçurulacağı v.b. konularda, Kızıl Ordu Komutanlığının harekât planı içinde çalışmağa başlıyorlardı. Bu sıkı işbirliği sayesinde de Kızıl Ordu, düşmana daha etkili darbeler indirmekte başarılı oluyordu.

Bu gerilla eylemleri düşmanı hayli yormakla kalmıyor, aynı zamanda devamlı bir gerginlik içinde bulunduruyordu. Göz açıp dinlenme fırsatı bulamayan düşman, iki cephede birden savaşmak zorunda bırakılmış oluyordu. Alman işgalciler, gece gündüz, yabancı bir toprakta olduklarını bir dakika bile akıllarından çıkaramıyorlar, tehlike, her kulübeye, her çalı dibine pusmuş durumda.

Sibiryada, Kolchak'mın gerilerinde, gerilla savaşı, eşi az bulunur bir yaygınlıktaydı. Burada yüzlerce gerilla birliğinin kurulmuş olduğunu görüyoruz. Bölgenin genişliği, Beyaz muhafızların her yerde üslenmesine elver-miyordu. Sadece büyük şehirlerde ve demiryolu boylarında garnizonlar kurabiliyorlar, demiryollarına yirmi kilometreden uzak bölgelerde yerleşmeğe cesaret edemiyorlardı. Bu sayede, büyük gerilla birlikleri, hatta tümenleri, albayları, taburlarıyla koskoca gerilla orduları kurutabiliyordu. Shchetinkin ve Kravchenko komutasındaki gerilla ordusundaki çeteci sayısı onbinlere ulaşmaktaydı. Kolchak hatlarının gerisindeki bütün bölgelerin Sovyetlerin denetiminde olmasını sağlayan güçler bunlardı. Buralarda, Sovyet yerel hükümeti olağan görevine devam ediyor, işleri yürütüyor, Sovyet gazeteleri muntazaman yayınlanıyordu. Taburlara, bölüklere ayrılmış olan gerilla kuvvetlerinin geri hizmetleri de gayet iyi örgütlenmiş durumdaydı. Bütün gizli eylemler, Kızıl Ordu Doğu Cephesi Genel Kurmayının planları çerçevesinde yürütülüyordu.

Gerilla kuvvetleriyle baş etme amacıyla Kolchak, kuvetlerinin büyük bir kısmını dağıtmak zorunda kaldı. Sadece demiryollarını korumak amacıyla 200.000 kişi ayırmıştı. Zamanla bu büyüklükte bir kuvvetin bile yetersiz olduğu anlaşılacak ve Kolchak cepheden, demiryollarını korumak üzere, adam çekmek zorunda kalacaktır. Kızıl Ordu tarafından iyice sıkıştırılan Beyaz Kuvvetler çekilmeğe başladılar. Ancak, çekilme hatları da gerillaların devamlı tehdidi altındaydı. Bir kıskaç içine düşmüş, iki ateş arasında kalmış olan Kolchak kuvvetleri erimeğe başladı. Bir kısım kuvvetler, tümen tümen, Kızıl Ordu saflarına geçtiler. Sonunda, Kızıl Ordu ile gerillaların elbirliği sayesinde Kolchak bozguna uğratıldı.

I. Minz, The Army of the Soviet Union, Yabacı Diller Yayınevi, Moskova, 1942 s. 90-93.

2.

II. DÜNYA SAVAŞINDA SOVYET PARTİZANLARI

A. Fyodorov

Almanlar gemi azıya almış, saldırılarını günden güne geliştiriyorlardı. Ukraynanın batısı savaş bölgesi halini almıştı. Düşman uçaklarının Chernigov üstünde düzinelerce uçuş yapmalarına, şehirleri durmadan dinlenmeden bombalamalarına rağmen, biz, Chernigov bölgesi yöneticileri için Almanların, Ukraynanın ta göbeğinde olan bu alanı işgal edeceklerine inanmak imkânsız görünüyordu.

4 Temmuzda, Chernigov Demiryolu Deposunda toplanan işçilere yaptığımız konuşmada, faşistlerin şehrimize giremiyeceklerini ve sükûnet içinde işimize devam etmemiz gerektiğini söyledim. Samimî inancım bu idi.

Bölge Komitesi binasına döndüğüm zaman. Ukrayna Merkez Komitesi sekreteri Yoldaş Korotchenko'nun Kiev'ten gelmiş olduğunu öğrendim. Chernigov'ta bir günden fazla kalmadı. Onun yardımıyla, bölgesel kuruluşlarca, önce kimlerin, hangi sanayi malzemesinin ve değerli malların kurtarılıp kaçırılması gerektiği konusunda planlar yapıldı. Ayrılmadan önce bize, İç Savaşa katılan partizanların kaydedilmesini salık verdi. «Onların tecrübesine çok iş düşecek!» dedi.

O akşam Merkez Komitesinden bir telgraf aldım, Kiev'e çağrılıyordum. Hemen arabayla yola çıktım.

Nikita Sergeyevich (Khrushchev)(1) beni o gece kabul etti. Cephelerdeki durumu anlattı ve gerçekleri olduğu gibi kabul etmemiz gerektiğini belirtti. Alman taarruzunun küçümsenmemesi gerektiğini, düşmanın ülkenin göbeğine kadar ilerlemesinin bizi hazırlıksız yakalamaması için elden gelen herşeyin yapılması zorunluluğunu anlattı.

Nikita Sergeyevich, derhal bir Bolşevik yeraltı hareketi için hazırlıklara girişmemizi ve henüz vakit varken her bölgede bir parti birliği örgütlenmesini bildirdi. «Chernigov'a döner dönmez, derhal halkın içinden seçeceklerinizi seçin, ormanlarda partizanlar için üsler kurun ve seçtiklerinizin askerî eğitimine hemen başlayın. Ayrıntılı emirleri Yoldaş Burmistrenko size verecektir.»

Mikhail Alexseyevich Burmistrenko bana yeraltı eylemleri için nasıl adam seçileceğini, bir partizan birliğinin nasıl bir örgüt olacağını, nasıl kurulacağını bir bir anlattı ve şifreleri verdi. Beni hayrete düşüren, Merkez Komitesinin yeraltı hareketinin plânlamasını çoktan yapmış ve örgütlerin şemalarını bile çıkarmış olmasıydı...

Chernigov'a varır varmaz Bölge Komitesini toplantıya çağırdım. Yeraltı hareketi örgütleyeceğimize dair haberim, üyeler üzerinde mavi gökte şimşek çakmışcasına bir etki gösterdi. Bir yeraltı hareketi örgütlemek mi! Bunlar, gerçekçi olmaktan uzak, kitabî lâflardı. «Bolşevik yeraltı hareketi.» Bu da nereden çıktı? Bilinen, böyle bir hareketin partinin tarihinde yazılı oluşu, vaktiyle böyle bir harekete girişilmiş olması idi. Fakat birden herkes toparlandı, gençliğin o ilk çekingenliğine benzer şaşkınlıktan sıyrıldı. Sovyetlerin yetiştirdiği yeni kuşak bir yeraltı hareketi hazırlamağa başlıyordu...

Bölge Komitesinin bütün üyeleri Chemigov bölge-

(1) O zaman Ukrayna'da parti sekreteriydi.

sinde kalacaklardı. Aynı toplantıda yedi kişilik bir yeraltı Bölge Komitesi seçtik. Yakalananların yerini alacak yedek üyeleri de saptadık. Yakalanma olanağını da elbette göz önünde bulundurmalıydık. Görev bölümü yaptıktan sonra, bir eylem plân taslağı hazırlamak üzere tartışma açtık.

Herkes, kısa zamanda yeni duruma uymasını bildi. Partinin bölge komiteleri sayısı ikiye çıkmıştı: Kanunî komite ve yeraltı komitesi. İkincinin varlığından sadece üyeleri haberdar olacaklardı. Bir iki gün sonra Komsomol (Genç Komünist Birliği) B.K. de bir yeraltı komitesi kurdu. Ben hem kanunî, hem de yeraltı komitelerinin sekreteriydim. Ancak, ta başlangıcından beri, kanunî işleri diğer yoldaşların üstüne yıkıp, bu, yeni ve bilinmeyen yeraltı hayatının hazırlanmasıyla uğraşmaya yöneldim.

Parti Merkez Komitesi, biz B.K. üyelerinden, hazırlıkları sıkı tutmamızı istiyordu. Yarınki partizanların günlük ihtiyaçlarına varıncaya kadar her şeyi inceden inceye düşünüp hesaplamalıydık.

Geleceğin partizan komutanları şimdiden özel kurslara gidiyor ve köprü uçurmayı, tank yakmayı ve Alman kurmayından belge çalmayı öğreniyorlardı. Şimdiden ailelerinden uzaklaşmışlardı. Yeraltına geçecek olan partizanların adları da değişmişti; gerçek adlarıyla çağırıldıkları zaman cevap vermemeğe hazırlanmak üzere kendilerini yetiştiriyorlardı...

Aramızda işbölümü yapmıştık. Benim görevim, yeraltı bölge ve Komsomol komitelerini örgütlemekti. Bölge halkının ve zenginliklerinin başka bir yere aktarılması işiyle de uğraşıyordum. Nikolai Nikitich Popudrenko. siper kazıcıların yetiştirilmesi görevini üzerine almıştı. Propaganda ve tahrik işleri **sekreteri olan Petrik, yazı** seçime, matbaa **kurma, baskı** ve paketleme işleriyle görev-

lendirilmişti; **Novikov. Yaremenko ve Rudko, köy ve** fabrikalardan yeraltı hareketinin çekirdeğini **teşkil edecek kişileri** seçme ve bunların yapacakları işe **ne ölçüde uygun kişiler** olduklarını **inceleme işini yüklenmişlerdi. Kapranov yiyecek maddelerinin stok işleriyle meşguldü.** Bir ay içinde. 900 kişiden fazlasını, **yeraltı eylemlerine girişmeleri amacıyla, bölgelere dağıttık.**

Bölgelerde yeraltı ve mukavemet eylemleri için yoğun birtakım hazırlıklara girişilmiş bulunuyordu. Sanayi donatımının ve hububat hasadının emin yerlere aktarılması konusunda **telefon ya da telgraf yoluyla aldığımız raporların yanısıra, yeraltı** hazırlıklarının **durumunu bildiren günlük raporlar da -tabiî hepsi şifreli- B.K.'ne muntazam ulaşıyordu.**

Kholmy bölgesinde eylem gösteren, gönüllülerden kurulmuş bir imha taburumuz vardı. Yoldaş Kurochka, ormanlarda düşmanla savaş konusunda şimdiden belli bir tecrübe kazanmış olan bu tabur mensuplarının, **gelecekti aşağı yukarı aynı şartlar** altında **savaşacak olan yarınki savaşçı partizanların** meydana **getireceği alayın çekirdeğini teşkil etmesine haklı** olarak karar **vermişti. İmha** taburundaki **240 kişinin hepsi de düşmanın gerisinde kalmayı ve partizanlara katılmayı kabul ettiler.**

Kholmy bölgesindeki komitenin bütün partili üyeleri, bölge yürütme komitesi üyeleri. İçişleri Halk Komiserliğinde çalışan partizanlar, tümüyle sözü geçen alaya katıldılar. Alay; atış ve elbombası **eğitimine ve mukavemet gerilla taktiklerini** öğrenmeğe **başladı. Bölge, sivil Hava ve Kimya Savunma Kurumunun** (Osoaviakhim) **haddehanesi** makina **atölyesinde, eğitimde kullanılan bir** makinalı **tüfek, savaşta kullanılabilir hâle getirildi...**

Kholmy bölgesi işgale uğramadan **on beş gün önce, imha taburu ile ona sonradan katılan gönüllüler ormana**

çekildiler ve cephenin kendilerini geride bırakmasını sağladılar.

Yoldaş Korotkov'un parti komitesi sekreteri olduğu Koryukhovka bölgesinde. Yoldaş Stalin'in radyodan halka hitabından sonra bütün partizanlar köylerin yolunu tutmuştu. Öyle ki. B.K. emrini beklemeksizin köylerdeki komünistleri ve kollektif çiftliklerin önde gelen kişilerini, Alman işgalinin kaçınılmazlığı ve düşmana karşı yürütülecek gerilla savaşı konularında hazırlama görevini, partizanlar kendiliklerinden yüklenmiş oluyorlardı. Zamanında, onbir komünist yeraltı savaş çekirdeği örgütlemeyi başardılar. Düşman cephesinin arkasında kalmağa razı olan herkese ayrıntılı emirler veriliyordu.

Moskova bölge komitesi sekreteri yoldaş Stratilat (ki, ilerde başarılı bir komutan olarak da kendisini gösterecektir), daha. bu bölge işgale uğramadan çok önce. ilgi çekici bir karar verdi. Bu bölgeye yeni gelenlerle genç komünistlerin tümü bölge komitesine çağrıldı. Yeraltında kalmak isteyip de bu işe elverişli olduğu anlaşılanlar, kendilerini kimsenin tanımadığı köylere ve kasabalara gönderileceklerdi. Oralara varır varmaz, köy Sovyetlerin de, kolhozlarda. hastahanelerde v.s. önemsiz işlere girdiler. Bir süre sonra gizli toplantılar örgütlemeğe ve direnme gurupları kurmağa başladılar.

Oster bölgesi yüz partizanı barındırabilecek bir üssün şimdiden hazır olduğunu bildirdi. Sekiz ay kadar yetecek yiyecek, silâh, cephane ve daha pek çok gereç buraya saklanmış bulunuyordu. . Biri onbeş, diğeri yirmi kişilik iki birlik kuruldu. Yeraltına geçecek bu bölge komünistleri hemen bir toplantıya çağrıldı. İşte, bu şekilde raporlar göndermiyen tek bir bölge bile yoktu.

Chemigov Bölge Yürütme Komitesi eski başkan yardımcısı ve şimdi yeraltı B.K. üyesi olan Vasili Logvinovich Kapranov, partizanlar için üsler kurup donat-

ma görevini yürütüyordu. Bu küçük, topaç gibi adamın, bu dünyanın en yufka yürekli adamının yaptıkları, büyük bir gizlilik içinde sürüp gidiyordu.

Tonlarca un, sandıklar dolusu konserve, fıçılarla içki, depolarda ona teslim ediliyordu. Kamyonlar yanaşıyor, ağır çuvalları yükleniyorlar, faturalar kesiliyor. Bütün bu malzemenin nereye gittiğini bilen tek kişi Kapranov. Kamyonun biri bir yerlerde, orman kıyısında bir tarlada durur, yükünü boşaltır ve döner. Boş kamyon gözden kaybolunca ormandan bir at arabası çıkar, arabacı malzemeyi yüklemeğe başlar. Beygir önce araba yolunu tutar, sonra ormana dalar ve kaybolur. Arabanın yanında yürüyen adam, tekerlek izlerini dal kırıklarıyla ve otlarla örtmeğe çalışır. Ama çokcası at arabası bile bulunmaz. Malzeme sırtlarda taşınır. Bunları taşıyanlar geleceğin partizanlarıdır. Mallar çok çeşitlidir: Şeker, bisküit, fişek, makinalı tüfek, çizme, matbaa makinasi...

Normal bir depo, üç metre derinliğinde, otuz ilâ kırk metre kare genişliğindedir. Duvarlarına kalın keresteden payandalar vurulmuş, sağlam bir sipere benzetilmiştir. Tabiî, kereste, en az üçyüz adım ötedeki ağaçların kesilmesiyle elde edilir. Zemin önce sertleştirilir. sonra da malzeme nemden zarar görmesin diye dallarla örtülür. Artıklar, mümkün mertebe uzağa götürülüp dağıtılır ya da bir ırmağa, bir ağaçlıklı dereye atılır.

Böyle bir çukur -daha doğrusu inşaatı kaba yeraltı deposu- kereste ile örtülür, üstüne toprak atılır ve dam. araziyle aynı hizada tutulur. Bundan sonra yapılacak iş. damı çim ya da yosunla kaplamak ve eğer mümkünse üstüne çalı ya da küçük ağaç dikmek. Kapranov sık sık beni bü gizli depoların yanına kadar götürmüştür. Bir keresinde bile olsun deponun nerde olduğunu keşfedemedim. Bana ağaç çentikleri ve diğer belirtileri gösterdikten sonra, çukurun yerini keşfetmemi isterdi.

Kapranov'un adamları böyle, tam dokuz çukur kazdılar. İşlerini gayet iyi biliyorlardı. Faşistler, bunlardan sadece bîrinin yerini keşfetmişlerdir, **o** da kaza eseri. Bölgemizdeki çukurların sayısı 200'ü buluyordu. Bunları bölgenin birlikleri inşa etmişti. Eğer bu iş başarılmasaydı, özellikle başlangıçtaki örgütlenme döneminde, partizan birliklerin hâli haraptı. Çukurlar bir çok birliği kurtarmıştır. Halk bizi her zaman besleyemiyordu. Düşmanın yiyecek depolarını ele geçirebilmemiz için ise önce silâh depoların;, cephaneliklerini ele geçirmemiz ve düşman sayesinde silâhlanmamız gerekmekteydi...

İşte, insanların toplanması, üslerin kurulması böyle oldu. Bize kalırsa artık davetsiz «misafirleri» ağırlayacak hale gelmiştik. Acaba, yeraltı işçilerimiz, en önemli işin, halkın desteğini sağlamak olduğunu, halkla beraber olmamızın kutsal görevimiz sayıldığını ve düşman, bölgemizde saltanatını sürerken, halkı da direnmeye katmamız zorunluluğunu tam anlamıyla kavramışlar mıydı? Biz komünistler, nihayet, örgütleyen kişiler olarak hareketin sadece çekirdeğini teşkil ediyorduk. Bunu aklımızdan hiç çıkarmamalıydık. Halkın desteğini sağlayabilirsek, hiç **bir** düşman kuvveti bizi yenemezdi...

B.K.'nin komünistlere ve Komsomol üyelerine verdiği başlıca görevlerden biri, parti disiplinini en sıkı seviyede tutmak için ve gevşekliğe, tembelliğe, sorumsuzluğa karşı savaşmaktı.

Bazılarına göre, **partinin** hareketi kendi başına, daha doğrusu başıboş, bırakmıyacağı açıkça belirtilmeliydi. Tıpkı bir askerden beklendiği gibi, partizanlardan da disiplin, plânlı eylem ve örgütlenme beklenmeli, ayrıca, **çeşitli** birliklerin ye insanların yardımlaşmasından emin olunmalıydı.

Komünist **her** yerde komünisttir. İster ormanda, ister yeraltında, **ister arkadaşları** içinde, ister **aile ocağında,**

bir komünist komünist olduğunu unutmamalı, parti sorumluluğundan dışarı çıkmamalı ve parti kurallarını çiğnememelidir.

Özellikle işgal başladıktan sonra örgütlenen bazı birliklerde, partinin eskiden beri yasak ettiği bir uygulamaya, subayların seçimle tayini usulüne başvurulduğu görüldü. B.K., bu uygulamayı yasakladı ve Chemigov bölgesindeki bütün birliklerin bölge karargâhlarına bağlanarak komuta zincirine girmesini emretti. Aynı zamanda, B.K. tek kişi önderliğini ve komutan otoritesini güçlendirmeğe de çalışıyordu. Komutanın sözü kanundu. B.K., komutanın aldığı kararların ve verdiği emirlerin tartışılması amacına yönelmiş her türlü toplantıyı da yasaklıyordu.

Partizanlar işgal edilmiş bölgelerde serbest bir takım vatandaşlardı. Fakat bu, ormanda keyfine dolaşmak için verilmiş bir serbestlik değildi. Bu savaştaki partizanlar, kendilerini, Kızıl Ordunun savaşçıları olarak görmek zorundaydılar.

Her partizana. «Sovyet devletinin anayasası zorunlu kıldığı için, askerlik görevini yapıyorsun.» diyorduk. «Şunu da hiç aklından çıkarma ki, sevgili yoldaş, düşman Ukrayna'ya girmişse de, Ukrayna Sovyetler Birliğinin bir parçasıdır. Partizan olmanın sebebi, Sovyet vatandaşı bilincinin seni partizan olmaya zorlamasıdır. Öyleyse, disipline gönül rızasıyla ve bilinçle uymalısın. Gönüllü yazılmış olman, disiplini bozma serbestliğinin bulunması anlamını katiyen taşımaz...»

Fyodorov'un gerillada kullandığı takma adıyla yayınladığı aşağıdaki emir, Sovyet gerillalarının eylemlerini ve onlardan neler beklendiğini belirtmesi bakımından ilgi çekicidir.

CHERNİGOV MUKAVEMET HAREKETİ BÖLGE KARAGAHININ GÜNLÜK EMRİ (Ombishi ORMANI)

9 Kasım 1941

Mukavemet hareketi bölge karargahından bildirilmiştir: Ichnya birliği önderleri -Yoldaş P.P. Sychov (birlik komutanı), Yoldaş V.D. Gorbat (Parti Komiseri) ve Yoldaş Popko (Bölge yeraltı parti komitesi sekreteri)- faşist Alman işgalcilerine karşı başarılı savaşlar verebilecek, sağlam bir mukavemet birliği çekirdeği kurmakla sonuçlanan örgütleme işlerine giriştiler. Fakat önderlik henüz fırsatlardan yararlanabilmiş değildir: Halk arasında, kitlelere siyasal bilinç verme ve partiyi güçlendirmeye de girişilmiş değildir; iyi bir istihbarat birimi kurulamamıştır; faşist Alman işgalcilerine karşı kitle halinde amansız ve merhametsiz bir saldırıya kalkışmamış: Alman işgalcilerle savaşta girişim üstünlüğü sağlanamamış; faşistlerin ve ajanlarının giriştiği şiddet hareketlerine karşı Kızıl Tedhişe başvurulmamış, daha şimdiden Ichnya bölgesinde düzinelerle tam anlamıyla masum insanı öldüren bu faşist saldırganlara kuvvetli darbeler indirilememiştir. Ölenler arasında Buromka köyünden Yoldaş Yaroshenkof. Rozhnövka köyünden bir kolhoz üyesi ve Zaudaika köyünden bir Kızıl Ordulu da vardır.

Mukavemet hareketi bölge karargâhı Ichnya parti birliği önderliğine şunları emreder:

Hiç gecikmeden Kiev-Bakhmach demiryolunun tahrip; Kruty ile Plisky arasındaki demiryolu köprüsünü uçurmak; hiç ara vermeden Alman trenlerini raydan çıkarmak; motorlu araçları, zırhlı araçları ve cephanelikleri tahrip; Almanları ve ajanlarını temizlemek; Inchnya, Parafiyevka ve Kruty'deki Alman birliklerini püskürtmek.

Almanlar tarafından hazırlanan komünist kayıt **liste-**

lerinin ele geçirilmesi. Zaıidaika köyü muhtarı ile bu köydeki Ukrayna milliyetçilerini idam etmek; Önümüzdeki on gün içinde komünistleri gruplar halinde toplayarak onlara, Alman işgalcilere karşı savaşmanın, görevleri olduğunu anlatmak.

Partizan birliği için, hiç vakit kaybetmeden, en iyi erkek ve kadınlardan en geniş şekilde üye kaydına başlamak.

Sistemli arazî keşifleri yapmak, bölgedeki her köyde ve komşu bölgelerle temas kurmak; bu amaçla birliğe iki kadın, eğer mümkünse bir çocuk ve bir yaşlı adamı ulak olarak almak; her köyde, haber ve temas amaçlarıyla, iki ya da üç kişi bulundurmak ve böylece köyde olup bitenleri ve bölgenin genel durumunu günü gününe, hatta saati saatine bilmek.

Her partizan, parti ve hükümet emirlerine kayıtsız şartsız uyar. Dolayısiyle, halk arasında siyasal bilinci arttıracak çalışmalar yapmak, emekçi halkın refahıyla ilgilenmek ve onlara maddî çıkarları konusunda yardımcı olmak her partizanın görevidir.

Bütün bu işlerin yerine getirilmesi için, birlik, düzenli aralıklarla ve belli zamanlarda, savaş düzeninde olduğu halde, bölgedeki bütün köyleri dolaşacak, gerekirse başka bölgelere de gidecek ve yürüyüşü sırasında karşısına çıkan bütün görevleri yerine getirecektir: Düşman unsurları bölgeden süpürüp atmak; düşman üslerini, köprüleri, motorlu araçları, trenleri, v.s. tahrip etmek; halk arasında siyasî bilinci arttırmak için çaba göstermek; emekçi halka elle tutulur maddî yardım sağlamak v.bv

Partizan eylemin ana ilkeleri, savaş görevleriyle birlikte halkı siyasal konularda eğitme görevlerini yerine getirmeyi de kapsamaktadır: Partizan, kendi siyasal ve ideolojik seviyesini de yükseltmeğe çalışmalı, halkla temasını sürdürmeli ve halka her yerde, her biçimde yardım

etmeğe çalışmalı ve Alman işgalcilere karşı amansız bir savaşa girişmekten bir an bile geri durmamalıdır.
Bu emrin yerine getirilmesi Chernigov Mukavemet Hareketi Bölge Karargahına bildirilecektir. Kurmay Başkanı, Bölge Karargâhı.

Fyodor Orlov

— A. Fyodorov, TİM Underground Committee Carries On, Yabancı Diller Yayınevi, Moskova, 1952, s. 15-27, 262-63, 198-200. Fiyodorof, Ukrayna Komünist Partisi Çernigof Bölge Komitesi sekreteriydi (1941) ve savaş sırasında Ukraynadaki en büyük parti birliklerinden birinin komutanı oldu.

II. AVRUPA

I. Dünya Savaşından beri. Avrupa, bir çok devrimci silâhlı mücadeleye sahne oldu. Giriş bölümünde sözünü ettiğimiz İrlanda. İspanya ve Avusturya olaylarının yanısıra, 1917 yılında batı cephesindeki Fransız ordusunda ve 1919'da yeni Sovyet Cumhuriyetine karşı girişilen emperyalist müdahale sırasında. Karadenizdeki Fransız donanmasında görülen ayaklanma olaylarını anmak yerinde olacaktır.

İspanya iç savaşı (1936-1939). Avrupalı (ve Amerikalı) komünistlerin, gerektiği zaman, silâhlı mücadeleye de hazır olduğunu gösteren en iyi örneklerden biridir: Uluslararası Alayları hatırlatalım. Bu Alaylara katılan komünistlerin. Franko cephelerinin arkalarında gerilla savaşlarına girişmekten geri kalmadıklarını ve II. Dünya Savaşında, burada edindikleri deneyleri, gerilla direnme hareketlerine ya bizzat katılarak ya da müttefik irtibat takımlarında görev alarak kullandıklarını da belirtelim.

Fazla yerimiz olmadığı için, II. Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında karşılaşılan bütün gerilla direnme hareketlerine ait seçme yazıları bu kitaba alamadık. Bu yüzden, seçmeleri yaparken, çağdaş sorunlarla ilgili görünen olayları canlandıran parçalarla yetinmek zorunda kaldık. Direnme hareketleri, Nazi işgaline uğramış her ülkede ve faşist ülkelerin hepsinde görülmektedir. Yugoslav komünistlerinin önderliğindeki Yugoslav hareketi, klâsik biçimde gelişmiş, önce partizan çeteleri kurulmuş ve bunlar zamanla düzgün ordu savaşı yürütecek hâle gelmişlerdir. Yunanistanda, savaşın bitiminde ELAS kuvvetleri bir hükümet kuracak, iktidarı alacak kadar güçlüydüler; bunu, İngiliz birlikleri önlemiştir. Tıpkı Yugoslavyadaki gibi, Arnavutluktaki gerilla kuvvetleri de, sa-

vaştan sonra kurulan Arnavutluk sosyalist devletinin temelini teşkil ettiler. İtalyada, partizan kuvvetler, Romada olsun, diğer şehirlerde ve kırsal yörelerde olsun, son derece önemli eylemlere giriştiler. Savaş boyunca döğüşen Çekoslovak gerillaları, daha Sovyet Kızıl Ordusu yetişmeden önce, ülkelerinin bir kısmını düşmandan temizlemiş bulunuyorlardı. Polonyada, Macaristanda. Bulgaristan ve Romanyada gerilla kuvvetleri, çekilen Nazi ordularına, darbe üstüne darbe indirirken, Norveç, Danimarka, Hollanda, Belçika ve Fransa'daki çeteler de faşistlere karşı, uzun ve göğüs kabartıcı bir mücadeleden çıkmaktaydılar. Her yerde komünistler, gerilla savaşlarının örgütlenmesinde önemli bir rol oynamışlardır.

James Connolly'nin sokak savaşlarını konu edinen aşağıdaki yazısı, 1916 Dublin ayaklanmasındaki taktikleri önceden kestirmektedir. Bu yazı, pekâlâ. Milli Kurtuluş Cephesinin, Güney Vietnam'ın Saygon, Hue ve diğer şehirlerinde yürüttüğü sokak savaşları için de geçerli olabilecek niteliktedir.

I.

SOKAK SAVAŞI

James Connolly

Bu yazı, İrlandalı Marksist James Connolly'nin Worker's **Rtpublic (İki Cumhuriyeti) adlı gazetede, 1915 Mayıs-Haziran aylarında yayınladığı bir dizi makaleden biridir. 1830-1905 yılları arasında görülen şehir ayaklan-**

malarını inceleyen bu makalelerde, **1905 Rusya** deneyinin, «en ileri silâhlarla ve bilgiyle donanmış bile **olu,** meslekten **bir** askerin, iş, şehir savaşına döklün-ce, bilinçli ve kararlı sivil devrimciler karşısında adam- **akıllı** bocaladığı» gerçeğini **ortaya** çıkardığını öne sürmektedir. Connolly, yazılarının başındaki önsözde, bunların, «üyelerimizi, başarmak için el ele verdikleri işte **aydınlatıp** eğiteceğini» **umduğunu** ve **bunların** «kendisine verilecek her görevi başarmağa hazır **bir** Vatandaş Ordusunu en **mükemmel hale** getirmek amacıyla **okunmasını, bunu yapmak** isteyenler **için bir** değer ifade etmesi gerektiğini» belirtmektedir. **Bu** görev, **1916** yılının **Bahar Yortusu** Ayaklanmasında yerine getirilecektir.

Askerî anlamda sokak nedir? Sokak şehirde bulunan bir geçittir. Geçit, birliklerin cephe daraltarak geçmek zorunda oldukları, dolayısiyle düşman için iyi bir hedef teşkil ettikleri dar boğazlara verilen addır: özellikle iki yakası düşman tarafından tutulmuşsa geçitte askerlerin manevra yapması son derece zordur.

Bir dağ geçidinin iki yakası yamaçlarla sınırlıdır. Bir köprü de, iki yakası ırmakla sınırlanmış bir geçittir. Sokak ise, iki yakası evlerle çevrili bir geçittir.

Bir dağ geçidini güven içinde aşmak için herşeyden önce iki yakanın yancı birlikler tarafından tutulması gerekir. Bir köprüyü geçerken de, ırmağın alt ve üst yakalan tüfek ya da makinalı tüfekle kontrol edilmeli, böylece geçiş güven altına alınmalıdır. İyi barikatlanmış bir sokağı ele geçirmek ve iki yanındaki evlerde üslenmiş kuvvetleri yakalamak için ise evlere girmek ve göğüs göğtise, yumruk yumruğa savaşı göze almak zorunluluğu vardır. Barikatı top ateşinden zarar görmeyecek bir yere kurulmuş olan sokağa karşı cephe saldırısına girişilemez. Yeter ki, barikat top ateşinden korunabilecek bir uzaklıkta olsun. Topçu bataryasını barikatın bir iki yüz metre yakınma kurmak, iyi eğitim görmemiş birliklerin bile tii-

feklerle bu bataryayı zararsız hale getirmelerine yol açacaktır.

Moskova devrimi sırasında, başkaldıranların elinde seksen yerine sekizyüz tüfek bulunsaydı, topçuları yerle bir etmeleri işten bile olmayacaktı.

Haziran 1848 Paris ayaklanmasında, kasaba ve köylerin nasıl ele geçirilmesi gerektiğini görüyoruz. Sokakların kilit noktalarına barikatlar kuruluyor. Anayollara değil, bunları denetleyebilen sokaklara kurulmaları gerekli. Evlere girilerek, sokaklar boyunca evlerde geçitler açılıyor. Hem yan hem de ön duvarlarda delikler açılıyor, pencereler, kum torbaları, taş ve toprak dolu kutular, tuğla, dolap ve içine akla ne gelirse doldurulmuş diğer ev eşyası ile kapatılıyor.

İşte böyle savunma mevzileri ardından, isyancılar, askerî birlikler üstüne ateş yağdırmışlardır. Bunun için de duvarlarda bu amaçla- açılmış deliklerden yararlandılar.

Napolyon'a karşı savaşan müttefiklerin Paris'e saldırısında da, bu şekilde savunulan bir köy, İngilterenin Prusyalı müttefiklerinin bir çok hücumunu püskürtebilmişti. Prusyalıların imdadına İngilizler yetişince, bunlar da cephe taarruzunu göze alamadılar ve önce baştaki bir eve girmek, sonra da birer birer evlere sızmak suretiyle köyün bir kısmını ele geçirdiler. Böylece bütün çarpışma evlerde cereyan etti, tüfek çok küçük bir rol oynadı. Sokağın sadece bir yakası İngilizlerin eline geçti. Ateş kes ilân edildiği zaman köyün yarısı İngilizlerde, yarısı Fransızlardaydı.

Ateş kesin arkasından barış geldi. Barış antlaşması imzalandığında köyün tek sokağının iki yakası hâlâ düşman kuvvetlerinin elindeydi.

Bir şehir, kasaba, köy binasının savunulması da aynı kurallar içinde yürütülmelidir. Bütün dayanakları ye-

nilmiş bile olsa, ele geçirilmemiş bir bina her zaman için bir tehlike yatağıdır. Çevresindeki barikatlar tahrip edilmiş bile olsa, hiç bir birlik, binayı düşman elinde bırakıp geri çekilme yolunu tutamaz. Çünkü geri çekildikleri takdirde, ilerde buradan açılacak ateş altında kalmaları tehlikesi ortaya çıkacaktır. Böylece, geride ele geçirilmemiş bir düşman kuvvetini barındıran bir binanın bulunuşu, felâketin ta kendisidir. Demek oluyor ki, sağlam bir binayı bir kale haline getirerek, kasabanın ya da köyün savunmasını bu çekirdekten yürütmeğe kalkmak, ister düzgün ordu ister başkaldıranlar için olsun, savunma gücü hazırlıklarının başlıca amacı olarak ele alınacak bir tedbirdir.

1870 Fransız-Prusya Savaşında. Geissberg şatosu ya da kalesi. 4 Ağustostaki Fransız cephesi için işte böyle bir durum arzediyordu. Burası Fransızların elindeydi. Almanlar düşmanın bütün destekleme birliklerini sürüp şatonun dış avlularına kadar girmişler, fakat sonradan, pencerelerden ve duvar deliklerinden açılan yaylım ateşle geriye püskürtülmüşlerdi. Binanın sekizyüz metre kadar yakınına dört topçu bataryası yerleştiren Almanlar duvarları şiddetli bir ateşle döğmüşlerdi. Ardı arası kesilmeden bataryanın biri bırakıyor, öteki alıyordu. Bu bina ele geçirilinceye kadar tüm Alman ordusunun ileri harekâtı durmuştu. Sadece ikiyüz kişinin savunduğu bu şatoyu ele geçirmek için Almanlar, yirmiüç subay ve üçyüz yirmidokuz erlerini kaybettiler.

Aynı savaşta, Bazeilles köyü de, iyi savunulmuş evlere dayanan bir savunma gücünün benzer örneğini verdi. Almanlar, Fransızları saf dışı ederek bir çatışmaya meydan vermeden köye girmişlerdi. **Fakat köyün bir** başından öteki **başına** geçebilmeleri için, **bütün birliklerin tam** yedi **saat savaşmaları gerekti.**

Geçitleri ve vadileri yüzünden, dağlık bir ülkede girişilecek askerî eylemler her zaman güçlük afzetmektedir.

Şehir de. sokakların ve dar yolların yarattığı büyük bir geçitler ve vadiler labirentinden başka bir şey değildir. Düzgün birliklerin dağlarda karşılaştığı her güçlük şehirde yüz misli artmaktadır. Düzensiz bir kuvvet ya da bir çete için dağlarda üstesinden gelinemiyecek kadar büyük güçlükler olmasına karşılık, sokaklarda, halkın sevgisi sayesinde işler tıkır tıkır yürümektedir.

İncelediğimiz örnekten çıkarılması gereken genel kural. Vatandaş Ordusu gibi bir halk kuvveti için, katılacağı bir halk savaşında, savunmanın son derecede önemli olduğudur. Bir yerin pasif savunması sadece değersiz bir eylem olarak kalmaz. Buna karşılık aktif savunma düşmanın oradaki üstünlüğünü, hatta varlığını tehdit eder. Komutanın dehâsı, böyle bir savunma için uygun yeri bulabilmekte, adamlarının hüneri, bu yeri hazırlayıp sağlam bir kale haline getirmekte ve cesaret, bu yeri savunabilmektedir. İşte bu deha, hüner ve cesaretin birleşmesinden, askerî başarının çiçekleri fışkıracaktır.

Vatandaş Ordusu ve İrlandalı Gönüllüler, bu niteliklerini deneylerle ispatlamak isteyen herkese kapılarını açmış olan kuruluşlardır.

James Connolly, Revolutionary Warfare (Broşür), New Books Publications, Dublin ve Belfast, 1968, s. 32-34.

2.

İSPANYADA GERİLLA SAVAŞI, 1939-1951

Enrique Lister

İspanyol halkı ve Komünist Partisi, **barışçı** olan ve

olmayan devrimci eylemlerde hiç de küçük olmayan bir deneye sahip. Savaş deneyi bakımından, zengin olan uzak geçmişe gitmeme lüzum yok. Sadece Aralık 1930 ile Nisan 1939 arasında geçen dokuz yıllık dönem üzerinde duracağım. Bu kısa dönemde bile, demokrat subayların başarısız ayaklanması gibi. 1931 Nisanında, silâha bile başvurulmadan, askerî diktatörlüğün, kıratlığın kaldırılması ve cumhuriyetin kurulması gibi, gerici subayların 1932 Ağustosunda girişip de başanya ulaştıramadıkları darbe gibi. 1934 Ekimindeki halk ayaklanması ve nihayet 1936 Şubatında Halk Cephesinin zaferi gibi pek çok olay var. Sonra, 1936 Temmuzundaki asker ve sivil faşistlerin ayaklanması, üç yıl kadar sürüp, bir milyon kişinin canına kıydıktan sonra. Mussolini ve Hitler'in silâhlı müdahalesi sayesinde faşistlerin zaferiyle sonuçlanan iç savaş.

Burada anlatmak istediğim iç savaş değil. İç savaştan yıllarca sonra halkın Franko diktatörlüğüne karşı giriştiği gerilla savaşından çıkarılması gereken dersler üzerinde duracağım.

Daha iç savaş sona ermeden, Franko cephesi gerisinde kuvvetli bir gerilla hareketi kurma olanağı vardı. Franko faşistlerinin eline düşmüş bölgelerin dağlarında üslenmiş binlerce vatansever, eylem halindeydi. Fakat ardarda gelen Cumhuriyet hükümetleri ve savaş bakanları bu fırsatı bir türlü değerlendıremediler.

Kendiliğinden örgütlenen gerilla birlikleri, Galiçya. Leon, Zamora, Endülüs, Estremadura. Asturyas ve diğer bölgelerde döğüşmeğe başladı. Gerek bunların gerekse Cumhuriyet bölgesindeki 14. Gerilla Kolordusunun eylemleri, Frankoyu. haberleşme hatlarıyla silâh fabrikalarını korumak üzere, onbinlerce insanı görevlendirmeğe zorladı.

1939 yılında, Cumhuriyetin yenilmesinden sonraki

dönem, dağlara sığınmış binlerce anti-faşist için büyük güçlükler getirdi. Cumhuriyetin yenilgiye uğramasından sonra, bir süre gerçek bir gerilla savaşı olmadı. Gerillacılar, bir yandan, kendilerini Franko'nun kana susamış birliklerine karşı savunmağa çalışırken, bir yandan da yiyecek ve giyecek sıkıntısına bir çare arıyorlardı.

Komünistler, dağlara sığınmış bu binlerce insanın mücadelesine bir yön verme çabasında idiler. Sonun da gerilla hareketi yeniden savaşçı gücünü kazandı. Halkın özgürlüğüne yeniden kavuşacağı inancını tazeleyen bu hareket, Frankonun, İspanyayı Hitlerin peşinden savaşa sürüklemesini de geniş ölçüde engelliyordu.

İkinci Dünya Savaşı içinde olsun, ondan sonra gelen bir kaç yıl boyunca olsun, Asturyas-Santander, Galiçya-Leon, Endülüs, Katalonya, Levant, Aragon, Estremadura ve Kastilla bölgelerindeki gerilla birlikleri, hükümet birlikleriyle ve kamu düzenini koruma güçleriyle durmadan savaştılar. Kışlalara, levazım depolarına, haberleşme merkezlerine ve askerî trenlere baskınlar yaptılar. Levant ve Aragon bölgelerindeki beşyüz gerillacı yüzünden Valensiya, Kuenca, Castellpn de la Plana ve Teruel illerinde kırkbin Franko askeri bulunduruluyordu.

Biz İspanyol komünistleri, Hitlerin yenilgisinin Franko'nun da sonu olacağı düşüncesindeydik. Ancak bu inanç, kuvvetlerimizi gevşetmemiz sonucunu doğurmuyordu. Hitlerin yenilgisinden sonra, Amerika Birleşik Devletleri Franko'ya yardım elini uzatıp onu rahatlattıktan sonra da, rejim aleyhindeki savaşımıza devam ettik. Aslında; bu olay bizi kamçıladı, halkı ayaklandırmak umuduyla çabalarımızı arttırdık.

1945-1948 yıllan arasında, gerilla hareketi, örgütlenme, askerlik ve siyasal bilinç yönlerinden doruğuna erişmiş bulunuyordu.

Bu yıllarda partimiz, hareketi desteklemek için elin-

den gelen herşeyi yaptı. Sadece harekete üye, malzemeye para göndermekle kalmıyor, yurt boyunca bir tüm olarak parti hareketin emrine girmiş bulunuyordu İşçilere ve köylülere gerillacıları desteklemelerim söylüyorduk. İşçilerin, köylülerin ve gerillacıların Franko'ya karşı giriştikleri mücadeleleri bir bütün haline getirmek için elden gelen yapılıyordu.

Bazı bölgelerde gerillacılar işçilerin tam desteğim sağladılar. Sayısı pek de fazla olmayan bu bölgelerde faşistler köylüleri kuşatıp bazılarını öldürmek, bazılarını sürmek suretiyle göz korkutmaya çalışıyorlardı.

Bu yüzden, bu gibi bölgelerde gerillalar, köylünün desteğinden yoksun bırakılmış oldular.

Parti, bazı şehirlerde de gerilla birlikleri kurdu. Hatta bazı şehirlerde cesur eylemlere girişip başardı. Ne var ki, bu çeşit mücadele bir türlü yaygınlık kazanamadı. Tabiî bunun başlıca sebebi, o günlerdeki vahşî faşist baskısının azalmak nedir bilmeyişiydi...

Bir gün gelecek, İspanya, kara, ya da deniz yoluyla gönderilen tonlarca malzemenin, bunları sıfırın altında 20 derece soğukta dağ yollarından İspanyaya geçiren ve bu arada da sırtlarında 30-35 kilo silâh ve donatım taşımakta olan bir çok parti üyesinin yiğitliklerini anlatabileceğiz. Bir çok hallerde bu insanlar, sınırda ya da yolda Franko nöbetçilerini atlatabilmişlerdir. Gün gelmiş savaşmak zorunda kalmışlar, birçokları eşit olmayan bir kavgada yere serilmiştir. Bu yiğitlerin, gerillacıların yararlanabilmesi için kurdukları yüzlerce gizli yeraltı deposu var. Partimiz, mücadelemizi duyurmak için geniş ölçüde radyo yayını kullanmış, gerilla kuruluşlarına şifreli talimat göndermiş, haberciler, ulaklar salmış, düşman plânlarını çalıp gerillacılara iletmiştir.

Gene gerillalara yardım amacıyla, partimiz Sivil Muhafızlar ve Ordu içinde, özellikle genç subay ve erler

arasında propaganda yapmıştır. Bu eylemlerin meyvaları da görülmedi değil...

O zamanlar gerilla- birliklerinin hayati önemleri vardı, muazzam hizmetleri olmuştur. Fakat gerilla kuvvetleri, tek başlarına, İspanyayı Frankodan kurtaramadılar. Diktatörlüğü yıkmak için halkın kitle halinde mücadeleye katılması gerekiyordu.

Döğüştükçe şunu anladık ki, gerilla birlikleri ve parti, tek başlarına rejimi yıkamazlar. Sonra, gerilla birliklerini silâh ve gereçlerle donatmak günden güne zorlaşmaktaydı. Denetim sıkılaşmış, cezalar artmıştı. 1944'ten 1950'ye kadar faşist yönetim sınır boylarındaki kuvvetlerini durmadan takviye etti. 60 kilometre derinliğinde bir bölgeyi tutan bu birliklerde Sivil Muhafızlara ve polis birliklerine ek olarak, dörtyüz ellibin kişi görev almıştı.

Bu şartlar altında, mücadeleyi yaygınlaştırmak için, diğer tedbirler arasında. Direnme Kurulları kurmak zorunda kaldık.

Bir yandan halkın 1939 yılında uğradığı yenilginin yarattığı çöküntü, diğer yandan artık iyice yoğunlaşmış olan baskı tedbirlerinin verdiği yılgınlık sebebiyle, atılımlarımız bir türlü sonuç vermedi. Bu durumun bir başka sebebi de, Franko'ya karşı çıkan kuvvetler arasında birlik bulunmayışı ve bu kuvvetleri yönetenlerin çoğunda, iş, silâh kullanmaya gelince hemen ortaya çıkan çekingen davranıştı.

1948 Ekiminde, İspanya Komünist Partisi Siyasî Bürosu ile Katalonya Birleşik Sosyalist Partisi Yürütme Kurulu, bazı siyasîler ye gerilla önderleriyle bir toplantı yaptı. Toplantıda, son yılların deneyleri, geleceğin görünüşü gibi konular değerlendirildi ve taktiklerin değiştirilmesi karar altına alındı. Yeni taktikler, özellikle, yeraltı işçi sendikalarının dağıtılmasını, çalışmaların resmî işçi sendikaları içinde yürütülmesini (zaten her işçi bunlara

üye olmak zorundaydı), gerilla savaşına son verilmesini, dağlarda parti eylemlerini yöneten dağ komitelerinin güvenliğini sağlayacak sağlam ve etkili örgütlerin sayıca artırılmasını öngörmekteydi. Diğer örgütler dağılacaktı.

Bir çok insanın üstün cesaretle katılıp savaştıkları gerilla hareketine son vermek üzüntülü bir işti. Ancak, gerilla hareketinin durdurulması siyasî sebeplerle de zorunluydu. Geriye baktığımızda, yaptığımız tek yanlışlığı, bu işi bir iki yıl önce durdurmamakla yaptığımızı düşünüyorum. Bu noktayı açıkça belirtmekte fayda var.

Şimdi de gerilla savaşının, iyi bilinen fakat her zaman uygulanmayan bazı ilkelerinden söz etmek istiyorum.

Gerilla savaşı sadece belli şartlar altında ve belli sebeplerle yürütülür. Bu şartlarla sebepleri birlikte hatırlamağa çalışalım:

Gerilla savaşı, ülkenin bir kısmına girmiş bir işgal ordusuna karşı yürütülebilir. Bu durumda, ülkenin düzgün ordusunun savaş alanlarında yürüttüğü mücadeleye yardımcı niteliktedir. İkinci Dünya Savaşında Sovyetler Birliği halkları bunun güzel bir örneğini verdiler.

İşgal ettiği ülkenin düzenli ordusunu yenmiş olan ve haksız bir saldırı savaşıyla bir ülkeye girmiş bulunan yabancı bir orduya karşı da gerilla savaşı yürütülebilir. Bu durumda, sivillerden yardım gören yenik ordunun kalıntıları, işgalcinin durumunu perçinlemesini önlemek ve ilerde daha büyük çapta bir savaşa girişmek üzere gerillaya başvurabilirler. 1808 yılında İspanyadaki durum ile son savaşta Fransa ve diğer ülkelerdeki durum buydu.

Gerilla savaşı, bir iç savaşta ya da devrimci savaşta kendi ülkesindeki gerici güçler tarafından yenilgiye uğratılan halkın mücadelesini devam ettirmesi amacıyla da yapılabilir. 1939 İspanyasındaki durum buydu.

Gerilla savaşı, halkın kendi ülkesindeki gerici rejime karşı silâhlı ayaklanması şeklinde de olabilir.

Şüphesiz, gerilla savaşının başka biçimleri de vardır ve zamanla yepyeni biçimleri de ortaya çıkacaktır.

Gerilla örgütleme işinde, halkın sevgisini kazanmayı halkın desteğini kazanmakla bir tutma yanılgısına düşmemek gerekir; bunlar ayrı ayrı şeylerdir çünkü. İspanyada, gerillacılar, kendilerine kahraman gözüyle bakan halkın sevgisini kazanmışlardı. Fakat sevgi bundan öteye geçmiyordu. Bu sevgi, hiç bir zaman, gerilla eylemleri için bir çeşit dayanak teşkil eden ve gerillaların başlıca desteği olan bir yaygın ve cömert kitle işbirliği haline dönüşemedi.

Halkın üç yıl süren bir iç savaştan yenik çıkmış olduğu, daha uygun şartlarda geliştirilecek bir gerilla hareketinin daha büyük bir desteğe kavuşacağı öne sürülebilir. Ancak bu kesin değildir. Böyle olabilir de olmayabilir de. Her şey. zamanı doğru seçmeğe bağlı. Gerilla savaşı günlerinden bu yana İspanyada halkın duyguları çok değişti ve yeni bir kuşak yetişti. Bana sorarsanız, gerilla savaşına yeniden girişmemiz halinde, halkı silâha sarılmak konusunda ikna etme işinde geçmiştekinden daha başarılı olamıyacağımızı söylerim.

İspanya sorununun nasıl bir çözüme bağlanacağını bugünden kesinlikle söyleyemem. Fakat, zor kullanmağa, silâhlı mücadeleye dayanan bir çözüme kalkışmayı en hafif deyimiyle çılgınlık sayıyorum. Zaten silâhlanma çağrısına sadece öncüler kulak vereceklerdir. Halk kitlelerine, yani ana kaynağa gelince, bize hayranlık besleyecekler, yenildiğimiz zaman, eminim, müthiş üzülecek perişan olacaklar, fakat bugünkü durumda, silâhlarını alıp bize katılmayacaklardır. Ayrıca, gene bugünkü durumda, öncülerin kendilerini feda etmesi, tıpkı yıllarca süren gerilla savaşlarının başaramadığı gibi, diktatörlüğe diş geçir-

meğe **güçleri** yetmeyecektir. **Tam** tersine, **böyle bir hareket, bütün gerici ve** burjuva unsurların, hatta Franko'nun devrilmesini isteyen bazılarının, onun çevresinde birleşmelerine yol açabilecektir. Elbet bir gün gelecek işler değişecektir, bu değişiklik süratle olacaktır ve **biz böyle** bir **durum** için şimdiden hazırlanmak durumundayız...

Deneyimiz bize şunu öğretti: Gerilla savaşına **kalkışan bir partinin** eylemleri, halkın başvurduğu diğer **biçimlerden ayrı** düşünülemiyecek **bir siyasal mücadele yolundan** başka bir şey değildir. Halk tarafından desteklenmedikçe bir gerilla savaşı pek de var sayılamaz. Halk **katıldığı takdirde bir kitle hareketi haline dönüşür, o zaman** durumun ve nesnel şartların gerektirdiği biçimler **alır ve** hatta topyekûn silâhlı **bir** ayaklanmaya dönüşür.

Gerilla eylemlerinin, halkın duygu ve umutlarıyla **uygun bir biçimde yürütülmesi gerçeğini akıldan çıkarmamalı. Bu** uygunluk ortadan kalktığı gün gerilla savaşı da ortadan kalkar, onun yerini şiddet ve intikam **eylemleri alır. Bunların da devrime katkıları son derecede küçüktür.**

Yabancı İşgalciye, bir iç savaş sırasındaki yerli sömürücülere karşı kitle ayaklanması niteliğinde **olan gerilla, keyfî ve mutlak bir** idareye karşı halk mücadelesi niteliğini kazanır. Her **İki** halde de, özellikle **ikincide, siyasî** yön **ağır başar.**

Zaten böyle olması da gerekir. **Gerilla hareketi,** halk **tarafından** anlaşılıp desteklenmedikçe varlığını sürdüremez ve yaygınlaşamaz. Dolayısiyle, **ortak düşmana karşı halkın yürüttüğü mücadelenin bir parçası, özel bir biçimi halini de alamaz. Hiç** değilse **biz, Franko rejimine son verecek** olanların gerilla birlikleri değil, **bir bütün olarak ayaklanan halk kitleleri olacağını anladık ve böyle bir** ayaklanmayı **örgütlemek için elimizden geleni yaptık.**

Ulaştığımız sonuçlardan biri de şu: Orta derecede kalkınmış ülkelerde -burada ileri derecede kalkınmış ülkeleri bir yana bırakıyoruz- bir yandan devrimci kitle mücadelesine, bir yandan da şehirlerde silâhlı eylemlere yönelmedikçe bir gerilla savaşını uzun süre yürütmek mümkün değildir. Başka bir deyimle, başarılı olması için silâhlı mücadelenin bütün bir ulusu kapsaması gerekir.

İspanya deneyi, bir yandan köylük bölgelerde silâhlı mücadele yürütürken diğer yandan şehirlerde yaygın bir mücadeleye girişmenin, bir yandan da kanunî eylemlerle kanunsuz eylemleri uyuşturmanın, ortada şiddetli bir devrim bunalımı, bir çöküntü bulunmadıkça, adamakıllı zor olduğunu da göstermiş bulunuyor. Devletin elinde güçlü bir baskı makinası, kuvvetlerini kolayca oradan oraya kaydırabilmesi olanağını doğuran haberleşme hatları varsa, devrime uygun bir ortamın yokluğu da buna ekleniyorsa, o zaman, gerilla savaşına uzun süre devam etmek büsbütün imkânsız bir hale gelecektir.

Bugünlerde, önüne gelen, özel bir «merkez»den bir devrim için gerekli şartların geliştirilebileceğinden söz ediyor. Bunu doğrulamak üzere eylemlere girişenler bile var. Bu iddia, hem Marksist-Leninist öğretinin bu tür mücadele hakkında söyledikleri, hem de devrimci deneyler tarafından, çürütülmektedir. Bir devrim için uygun ortam insan iradesiyle yaratılamaz. «Merkez» ya da «merkezler», tek başlarına, devrim için gerekli şartları yaratamazlar.

Gerilla savaşı, devrimci bir ortamın yaratılmasında, olsa olsa, bir ayraç, bir yardımcı rolü oynayabilir. Bunun için de, şartların uygun olmasının yanısıra. halk kitlelerinin gerilladan başka mücadele biçimlerine de girişmiş olması zorunluluğu vardır.

Lenin, gerilla birliklerini, daima halkın yürüttüğü mücadelenin bir parçası, hayli yoğun bir ürünü, olarak

görür ve bu mücadelenin dışında bir araç olmayacağını söylerdi. «Proleteryanın partisi, gerillayı, hiç bir zaman, biricik mücadele biçimi, batta başlıca mücadele biçimi olarak görmez... Bu yöntem, başka yöntemlere yardımcı olmalıdır... Bellibaşlı savaş yöntemlerine uygun olması gerekir.» diye yazıyor Lenin.(1)

Biz İspanyol komünistlerinin de, bu konuda bir parça tecrübemiz var. İç savaşın bitiminden hemen sonraki yıllarda, halkı faşist çapulculara karşı savunma ve halkın moralini yükseltmek amacıyla Franko rejiminin ilânihaye sürüp gitmeyeceğini yayma görevlerini üstümüze aldığımızı daha önce de belirtmiştim. Mücadelemiz sayesinde İspanya, Hitler ve Mussolininin peşinden savaşa sürüklenmedi. Daha sonraları, gerilla hareketini devrim için elverişli bir ortam yaratmak amacıyla kullandık. Şartlar uygun olmadığı için, ülkede bir çok gerilla «merkezi» yarattığımız halde, sonuç başlangıçta umduğumuz gibi çıkmadı.

Aldığımız derslerden biri de, gerilla savaşını zamanında kesmeyi bilmektir. İspanya bu yönden de bir istisna değildi. Yelkenleri zamanında indirip toplamayı bilmeli, seçilmiş olan yöntemin en uygun yöntem olmadığı anlaşılıp da devrimci öncülerin eriyip tükenmesi tehlikesi belirince bu işte ayak diremekten vazgeçmeyi kabullenmeliyiz. ..

«Lessons of the Spanish Gerilla **War** (1939-51), «**World Marxist Review**, Şubat, 1965, s. 35-39. Lister, İç Savaş sırasında, İspanya Cumhuriyet Ordusu generallerindendi.

(1) Bk. VJ. Lenin, **«Gerilla Savaşı», yukarda Birinci** Kısımdaki **yazı.**

3.

YUGOSLAV KURTULUŞ MÜCADELESİNİN BELİRLİ ÖZELLİKLERİ

Josip Broz Tito

Aralarında, yurdumuza dost bazı solcuların da bulunduğu bir çok yabancı, kahraman halkımızın verdiği kurtuluş savaşını olduğu kadar, sonraki devrimci dönüşümü ve yeni bir Yugoslavyanın yaratılışını, yeni bir toplumsal sistemin kuruluşunu ve kalkınma yolunda gösterdiğimiz başarıları, talihimizin yaver gitmesine, tesadüflere ve şansa bağlama yoluna sapıyorlar. Bunu. dün de yaptılar, bugün de yapıyorlar. Halkın topyekün ayaklanması ve kurtuluş savaşının zaferle sonuçlanması, ülkemizde yüksek dağların ve ormanların bulunuşuna, savaş öncesi Yugoslavyasında bulunan milliyetler arası eşitsizliklere ve hatta, bütün ilkel halklar gibi halkımızda da hayat ve ölüm karşısında kaderci, umursamaz bir tutumun yerleşmiş bulunduğuna bağlamak isteniyor.

Bütün bu sayılan sebepler, aslında, yanlıştır, akılsızca öne sürülmüştür ve halkımızı horgörmekte olanların marifetidir. Yugoslavyadaki ayaklanmayı bilinçsiz bir kendiliğindenliğe serüven ve intihara umutsuzca atılmaya bağlayan bu görüşler halkımıza hakaret etmek amacıyla öne sürülmüştür. Aslında, Yugoslav halkı atıldığı mücâdelenin güçlüğünü pekâlâ biliyor, katlanacağı fedakârlıkları kavrıyor ve bu şekilde derin bir tophımsal bilinç ve

tam uyanık bir tutumla kurtuluş savaşına girişmiş bulunuyordu.

Ayrıca, bu çarpık görüşleri öne sürenler, Yugoslavya halklarının ülkemizi işgal edip tutsaklaştiran faşistlere karşı duyduğu sınırsız öfkeyi ya unutuyorlar ya da düpedüz görmezlikten geliyorlar. Halklarımızın özgürlük ve atalarımızın yüzyıllar boyu türlü çilelere katlanıp uğrunda bunca kan döktüğü bağımsızlık konularındaki köklü aşklarını ve gerektiği zaman, en değerli bildikleri şeyleri bile esirgemiyeceklerini bir türlü anlamak istemiyor, bu adamlar. Sadece ayaklanmayı gerçekleştirmekle kalmayıp, onun başarıya ulaşmasını da mümkün kılan, yani, ayaklanmanın iyi örgütlenip iyi yönetilmesini sağlamış bulunan Yugoslav Komünist Partisinin rolünü unutuyor ya da küçümsüyorlar. Parti üyeleri, tarihlerinin en elem verici günlerinde halkı yalnız bırakmadılar. Silâha ilk sarılanlar onlardı, savaşın yolunu ilk defa onlar tuttu. Halka bağlılığın kahramanca örnekleri ilk onlardan geldi. Şu da bir gerçektir ki, o yorucu mücadelenin daha ilk günlerinden itibaren, sosyalizmin büyük ülkesinin -Sovyetler Birliğinin- yenilmezliğine inanıyorduk; onun yanında yer aldık ve ortak düşmana karşı biz de payımıza düşeni yaptık.

Yugoslavya'da sadece dağlar ve ormanlar yoktu Ayaklanma bütün ülkeyi, baştan başa sarmıştı. Srem ovalarından, Bosna tepelerine kadar dört bucak döğüşüyordu. Hayatı sevdiği için, özgürlüğü sevdiği için katılıyordu halkımız savaşa. Gençlerimiz, hayattan bıktıkları için değil, aksine hayatı sevdikleri, daha iyi ve daha mutlu bir hayata, daha iyi bir geleceğe inandıkları için gidip ölüyorlardı. Savaş öncesi Yugoslavyasında, geniş ölçüde yöneticilerin hatalarına dayanan eşitsizlikler, nefret ve anlayışsızlık, ayaklanmanın gerçek sebebi olamazdı; aksine bu durumlar, işgalcilerin, Yugoslav halklarını tutsak hâle getirmelerini daha da kolaylaştırıyordu...

Bütün milliyetleri, millî haklan kazanmanın, eski yöneticilerinden arınmış, tamamen yeni temellere dayanan bir Yugoslavya kurmanın sadece ve sadece halkın kurtuluş savaşıyla, işgalcilere ve onların işbirlikçisi yerli hain gericilere karşı savaşmakla sağlanabileceği konusunda ikna etmek için büyük bir sabır gerekiyordu. Bütün Yugoslav halkları bu yolun' doğru olduğunu, Yugoslav Komünist Partisi ağzından dinleyip kavrayınca, milliyetler sorunu da. kurtuluş savaşında güçlü bir kaldıraç haline gelmiş oldu...

Yugoslav halklarının verdiği kurtuluş savaşının özellikleri nelerdir?

İlk olarak şunu belirtelim: Yüksek rütbeli subaylarının korkaklığı, yeteneksizliği ve ihaneti yüzünden, zayıf bir direnmeden sonra, Yugoslav Ordusu teslim oldu; askerlerinin çoğu esir kamplarına gönderildi, eldeki bütün silâh ve askerî donatım da işgal kuvvetlerinin eline geçti. Askerî ve sivil önderlerince ihanete uğrayan halkımız, şimdiye kadar tanıdığı en güçlü düşman karşısında, sadece tutsaklaştırmağa değil, yok etmeğe gelmiş bir düşman karşısında ordusuz ve silâhsız kalakaldı.

İkinci özellik şu: Kral başta olmak üzere hükümet, arkasında dağılmış bir yönetim bırakarak ve tutsak ülkeyi kaderine terkederek yurt dışına kaçtı.

Üçüncüsü, ordusuz, silâhsız, donatmışız, generalsiz ve subay sız (bir kaç subay dışında) kalan Yugoslav halkları, Yugoslav Komünist Partisi Önderliğinde, işgalcilerle savaşmak için çıplak elle düşmandan silâh kaçırma yoluyla ayaklandı ve özgürlük ve bağımsızlık uğruna bir ölüm kalım savaşma girişti.

Dördüncüsü, halkın işgalcilere karşı savaşı yükselmeğe başladığı sıralarda, diğer partiler eyleme seyirci kalıyorlardı. Bunların önderlerinden bir kısmı düpedüz işgalcilerle işbirliği içinde diğer bir kısmı ise kenarda «hele

bir bekleyelim bakalım» havasındaydı. Yugoslavyamn hemen her tarafında durum buydu (Kuruluş Cephesinin kurulmuş olduğu Slovenya hariç). Komünist Partisinin çağırısı üzerine, halk; parti, milliyet ve din farkı gözetmeksizin savaşa katıldı.

Beşincisi, savaş koyuldukça, çekirdeğini halkın arasından fışkıran ve eğitimlerim ardı arası kesilmeyen, kanlı ölüm kalım savaşlarında edinmiş yeni subayların yönetiminde partili birliklerinin teşkil ettiği yeni bir halk ordusunun çelikleşerek geliştiğini gördük.

Altıncısı, ne partili birlikler, ne de yeni halk ordusu (bu ordunun ilk tugayı 1941 Aralığına kadar tamamlanmış, bunun için düzgün orduların uyduğu kurallar çerçevesinde kalmış, buna süratle yeni yeni tugaylar katılmış, tümenler meydana gelmiş ve 1942 yılında güçlü bir Halk Kurtuluş Ordusu doğmuştu) savaşı bir serüven olarak almıyordu. Bütün sonuçlarını kabullenerek sürekli, amansız bir döğüşe girişmişlerdi. Bu. işgalcilerle, yerli hainleri yoketme savaşıydı. Bütün ulusu sarmış, iyi örgütlenmiş, merkeze bağlanmış bir savaştı bu. Partili çetelerin savaşı ile cephe savaşını birlikte yürüten, hangi türden savaşılacağını, kurtarılmış toprakların ve tümen, kolordu gibi büyük birliklerin kurulmuş olup olmadığına bağlı bir biçimde saptayan Başkomutanlık Karargâhı, hareketin merkeziydi.

Yedincisi, düşmanın sayıca ve teknik yönden üstünlüğüne bakılmaksızın ve Yugoslavyamn dört bir yanında döğüşülmesine rağmen, düşman, savaşın hiç bir anında halkımızı yıldıramadı. Aksine, kuvvetlerimiz her çatışmadan daha güçlü olarak çıkmaktaydı.

Sekizincisi, hem can hem de mal olarak büyük fedakârlıkları gerektirmesine rağmen bu son derecede çetin mücadeleye sırt çeviren bir tek kişi bile yoktu. Aksine, can ve mal kaybı (çok defa, koca bir bölgenin tamamı

yakılıp yıkılıyordu) halkımızı, mücadeleyi sonuna kadar götürme konusunda kamçılıyordu.

Dokuzuncu özellik ise, Yugoslav halkının, sadece işgalcilere karşı değil, onlarla işbirliğine girmiş olan yerli hainlere karşı da, yani Paveliç, Nediç, Pupnik ve Draza Mihailoviç çetelerine karşı da döğüşmek zorunda kalmış olmasıydı.

İşte Yugoslav halkları kurtuluş savaşının özellikleri, bu noktalarda toplanıyor, işin büyüklüğü de buralarda yatıyor. Avrupada işgale uğrayan hiç bir ülke, böyle bir mücadele vermiş olmakla öğünemez; halkımız verdiği mücadeleden dolayı ne kadar gurur duysa hakkıdır.

Kurtuluş savaşı içinde yeni bir devlet de belirmeğe başladı. Savaş öncesi Yugoslavyasından tamamen farklı bir toplumsal sisteme sahip olan bu devlet, geniş halk kitleleri için hem daha iyi, hem de daha adaletliydi. Yugoslav Federal Halk Cumhuriyeti, beceriksiz krallığın yerini alıyordu. Milliyetler sorununu doğru olarak çözen yeni devlet, yeni demokratik temellere dayanıyor, yeni bir toplumsal ve ekonomik örnek getiriyordu. Böyle büyük bir dönüşüm, genellikle, sadece bir devrimle, halkın iradesine rağmen iktidarı elinde tutanlara karşı açık bir mücadele vererek elde edildiği halde, nasıl oluyordu da Yugoslavya'da gerçekleşebiliyordu?

Yeni Yugoslavyanın yaratılmasında ve gelişmesindeki özellik de işte bu noktada aranmalıdır.

Yeni Yugoslavya, kurtuluş savaşı sırasında, düşman işgalini görür görmez dağılıp kaçan eski devletin kalıntıları üstüne kurulmuştur. Halklarımızın işgal ile içine düştükleri korkunç trajedi ve gerici yönetici kliğin ihaneti, bütün vatanseverlerin gözlerini açtı. Eski yönetici kliğin ihanet ve korkaklığını ve savaş öncesi yönetimlerinin gayrimilli tutumunu gören Yugoslav halkları geçmişten nefret etmeğe başladı ve bir daha ona bağımı açmamağa ka-

rar verdi... Halka, mücadelesinin yeni bir düzen getireceğini anlatmadan, eskinin bir daha geri dönmeyeceğini söylemeden sadece işgalcilere karşı mücadeleye katılmasını söylemek, ne bu derece yoğun bir katılmayı sağlayabilir, ne.de sonuna kadar, zaferi sağlaymcaya kadar, bu ölçüde sıkı bir direnmeyi gerçekleştirebilirdi.

İşte bu sebeplerle, mücadelenin başında, daha 1941 yılında, gerek köylerde gerekse kasabalarda yeni hükümetin ilk kuruluşlarına biçim vermeğe, adını özelliğinden alan halk kurtuluş komiteleri dediğimiz Örgütlerle yeni iktidar organları yaratmağa başladık. Bu komitelerin özellikleri yeni tip bir demokrasi getiren kuruluşlar olmalarıydı. Bunları kurmakla halkın duygularını en iyi şekilde ve doğru olarak değerlendirmiş olduğumuzun delili, sadece kurtarılmış bölgelerde değil, düşman elindeki bölgelerde de, hem köylerde hem de kasabalarda, derhal bu komitelerin kurularak çalışmağa bâşlamasıydı.

İşgalcilere ve yerli hainlere karşı yürütülen kurtuluş savaşı süreci içinde yavaş yavaş ortaya çıkan yeni devletin çekirdeğini bu komiteler teşkil ediyordu. Bu ne bir rastlantı, ne de kendiliğinden gelişen bir olaydı; son derece iyi hazırlanmış, kararlı, örgütlü ve büyük, kanlı mücadeleler içinden geçilerek kurulmakta olan çekirdeklerdi bunlar. İşgalcilerin yanında, yeni devletin kurulmasını engellemek için elinden geleni yapan ve canla başla eski sistemi korumağa çalışan yerli hainlere karşı kanlı, büyük mücadeleler vermek gerekiyordu.

İşte, savaşımızın bu iki özelliği -bir yanda işgalcilere, diğer yanda hain yerli gericilere karşı verilmiş olması- yeni devlete de niteliğini veren unsurlar oldu...

Yukarda belirtilen gerçeklerden anlaşılmış olacağı üzere, bütün vatansever güçlerin seferber edilişi, direnme cephesinin yaygınlaşıp kökleşmesinin sağlanması, bu savaştaki en büyük güçlüklerin bile üstesinden gelebilmerai-

zi sağladı. Savaş için doğru olan bu yargı, ülkemizin barış içinde kalkınması için de aynı ölçüde doğrudur...

Josip Broz Tito, Selected Military Works, Belgrad, 1966, s. 204-12. Bu parça, Komünist adlı Yugoslav gazetesinin Ekim 1946'da yayınlanan 1. sayısından alınmıştır. Halen Yugoslavya Başkanı olan Mareşal Tito, Yugoslav Halk Kurtuluş Ordusu Başkomutanıydı.

4.

PARTİ VE KURTULUŞ ORDUSU

Josip Broz Tito

Bölgenizdeki parti (K.P. Makedonya Örgütü-Ed.), gerek askerî örgütlenmede, gerekse komutanlığın teşkilinde yanlış bir yol tutmuştur.

Ordu içindeki parti örgütlenmesini, her bölükteki partililer bir hücre teşkil edecek şekilde kurmuş bulunuyorsunuz. Ordudaki parti birimi böyle: bir bölük-bir hücre. Parti üyelerinin sayıları çoksa, hücre de guruplara, müfrezelere bölünüyor. Hücre sekreteri aynı zamanda bölüğün siyasî komiser yardımcısı oluyor. Tabur ya da alaydaki hücre sekreterleri, tabur ya da alayın parti komitesini meydana getiriyor. Komitenin sekreteri, tabur ya da alayın siyasî komiser yardımcısıdır. Parti örgütünün başında bulunan bu arkadaş, savaş alanında toplanan parti forumlarıyla, belediye komitesiyle ve bölge komitesiyle irtibat kurarak hem ordu içinde hem de savaş

alanında parti görevlerinin yerine getirilmesine çalışıyor. Karargâhlar, askerî eylemlerin önderliğinin toplandığı, askerî ve taktik görevler konusunda kararların alındığı, harekâtın yönetildiği ve partili birliklere komut verilen merkezler. Bir karargâhta şu görevliler yer alıyor: komutan, komutan yardımcısı, siyasî komiser ve siyasî komiser yardımcısı. İşler ortak önderlikle yürütülüyor, fakat, birliklerin ve eylemlerinin sorumluluğu komutanda toplanıyor. Tabur ya da alay karargâhı da böyle: bir komutan, bir komutan yardımcısı, bir siyasî komiser, bir de siyasî komiser yardımcısı. Karargâhın bütün üyeleri mümkünse parti üyelerinden alınmış; olmalı; komutan yardımcılarıyla küçük birlik komutanları partili olmayanlar arasından da seçilebilir. Parti forumlarında partinin emir, talimat ve yorumları, karargâh parti hücreleri aracılığıyla uygulama alanına indirilmiş olur. Karargâhtaki bütün parti üyeleri karargâhın hücresini meydana getirirler. Taburun ya da alayın siyasî komiser yardımcısı bu hücrenin sekreteridir. Bölüğün ayrı bir karargâh hücresi yoktur, karargâh mensupları doğrudan doğruya bölüğün hücresine katılırlar. Siyasî komiser karargâh hücresi sekreteri olmayabilir. Karargâh mensupları, askerî disiplin çerçevesinde, üstlerine karşı sorumludur. Fakat parti üyesi olarak da partiye karşı sorumludurlar. Parti, uygun görmediği takdirde kendilerini değiştirebilir. Görevden alma, normal yollarla, komutanlığa bildirilerek olur. Hücre toplantılarında, parti üyeleri, diğer parti görevleri yanısıra, eleştirme ve öz-eleştirme ile de uğraşırlar. Böylece parti ordunun işleyişine nüfuz etmekte ve onu denetlemektedir. Sorumlu yerlerdeki parti görevlileri sayesinde parti etkili olur ve yön verir. Siyasî çalışmalar ve eğitim yoluyla, halk kurtuluş mücadelesinin amaçlarını anlatarak partililer, **partili olmayan savaşçıları** yetiştirmeğe **ve partiye** kazanmağa çalışırlar.

Siyasi komiser, Ordudaki parti delegesidir. Birlikteki savaşçılar arasındaki siyasî çalışma ve eylemler (ki. bunların arasında siyasî çalışmalar yanında, kültürel çalışmalar, eğitim ve benzer eylemler de vardır) hep siyasî komiserin sorumluluğu altında yürütülür. Komiser, askerin sağlığıyla ve beslenmesiyle de ilgilidir. Görev ve talimatın yerine getirilip getirilmediğini karargâhtan denetleyen de odur. Son olarak, birliğin döğüşme etkinliği, morali, siyasî seviyesi ve tutkunluğu da onun sorumluluğundadır. Parti örgütü ona, toplantılar (bölük ve taburda), konferanslar, raporlar, ders gurupları (teori ve genel eğitim), okuma yazma kursları, koro çalışmaları, amatör tiyatro çalışmaları v.s. gibi bir çok işte elinden gelen yardımı yapacaktır. Müfrezelerde siyasî delegeleri (parti üyeleri) vardır; bütün parti üyelerinin ve savaşçıların yardımıyla, ilgili birliğin yerleştiği bölgedeki halkı eğitmek için çaba gösterme işi de gene siyasî komiserin omuzlarına yüklenmiştir.

Siyasî komiser yardımcısı parti örgütünün başıdır. Karargâh mensubu olan siyasî komiser ve yardımcısı, askerî konularla da ilgilenmeli, bunlar üzerinde kafa yormalı ve karargâha bu konuda da yardımcı olmağa çalışmalıdır.

Şunu anlamanız şart: birlikteki parti örgütü olsun, alandaki forumlar olsun, birliğin akıl hocaları haline gelmemelidir. Parti, önderliği fiilen elinde bulundurmakla birlikte, komutanlığın bağımsızlığını ve üstünlüğünü engelleyecek hiç bir eyleme girişmemeli, parti, emirleri ile komutanın arasına girmemelidir. Diğer taraftan, komutanlık, halk kurtuluş mücadelesinde önderlik eden parti örgütünün her türlü destek ve yardımına sonuna kadar güvenmelidir.

Parti çizgisinin yanısıra bir de «ordu çizgisi» (bu terim sık **sık kullanılmağa başlandı) bulunduğu,** yani, as-

kerî ve siyasî önderlikte bulunan parti üyelerinin, parti görev ve sorumluluklarına sıkı sıkıya bağlı olmaktan çıkıp, parti örgütlerine bağlılıklarını azaltarak sadece askerî görevlerini yerine getirdikleri görülüyor. Bu tutuma son verilmelidir. Bu tutum, uğruna savaştığımız siyasî hedeften bizi uzaklaştırmaktan ve birliklerde parti önderliğinin yitirilmesinden başka bir sonuç yermez. Bazı birliklerde eylemlerin siyasî yönü ihmâl edilmiş, savaşçılar sadece «asker» olarak kalmıştır. Bu durum belli kötülüklere yol açabilecek niteliktedir. Bunlar arasında, yenilgiyi, dağılmayı, aç kalmayı, düşmanın zararlı propagandasına zemin hazırlamayı ve korkak unsurların aleyhte konuşmasına çanak tutulmasını sayabiliriz. Parti, örgütü ve parti üyeleri gözlerini dört açmalı ve parti görevlerinin hiç aksamadan yürümesini sağlamalıdır.

Parti örgütünü güçlendirerek, siyasî çizgiyi doğru uygulayarak, kadrolarımızı eğiterek ve daima uyanık bulundurarak, siz yoldaşlarımın en kısa zamanda başarıya ulaşacağından asla şüphem yoktur.

Faşizme ölüm - Halka Özgürlük!

Ibid., s. 268-71. Mareşal Tito'nun Yugoslav Komünist Partisi Makedonya Bölge Komitesine yazdığı 16 Ocak, 1943 tarihli mektuptan.

5.

II. DÜNYA SAVAŞINDA FRANSIZ PARTİZANLARI

Fernand Grenier

İkinci Dünya Savaşında faşist Alman işgalcilerine **karşı** yürütülen direnme **hareketlerinden** birçoğu şehir

ve kasabalarda cereyan etti. Komünistlerin önderliğindeki Fransız direnme hareketi de beyle oldu. Bugünlerde yayınlanan bir broşürden alınan aşağıdaki yazılarda bu hareketin örgütlenmesi ve eylemleri canlandırılmaktadır.

FTP(l), manga, takım ve bölüklerden meydana geliyordu. Taburlar yeni yeni kurulmaktaydı.

Her FTP mangasında yedi kişi var. Manga komutanının iki yardımcısı var:(l) silâh, cephane, patlayıcı madde, demiryolu sabotajında kullanılacak özel malzeme, lokomotif, yük vagonu, telgraf hatları ve elektrik santrallarını uçurmak için gerekli özel malzeme gibi donatıuı sağlayan bir yardımcı;(2) haberalma işiyle, belli kişilerin alışkanlıkları ve adresleri, demiryolu haritaları, enerji santrallarının. polis ve özel birliklere ait karargâh ve kışlaların krokileri gibi konularda mümkün olan en geniş bilgiyi toplamaktan sorumlu bir başka yardımcı. Güvenlik amacıyla her manga üçer kişilik iki guruba bölünüyor. Böylece ünlü üç kişilik gurup ilkesi (hücre ilkesi - Çev.) uygulanmış oluyor: hiç bir gurup diğer gurubun üyelerini tanımadığı gibi, gurup başkanı da bağlı olduğu örgütü kimin yönettiğini bilmiyor.

Üç ya da dört manga bir takım ediyor. Takım komutanın da iki yardımcısı var. Ayrıca, takım komutanın yanında, siyasî eğitimi yürüten ve propaganda işlerini denetleyen bir kurmay yardımcı var.

Bir bölgedeki takımlar o bölgenin askerî komitesine bağlı. Bölgedeki takım sayısı üçe çıkıp da mangaları görevlerini yerine getirmeğe başladılar mı, bölge komitesi, bir bölük kurmağa çalışıyor. Bölüğün kurmay heyeti, bir komutan (yüzbaşı) ile, bir siyasî eğitim görevli-

(1) Francs-Tirteurs et Partisans Français (Fransız Gerillaları ve Partizanları).

si ve haberalma, haberleşme, gereç depoları ve ulaştırma işleriyle görevli bir «teknisyenden» ibaret.

Her zaman, her yerde üç kişi ilkesi!

Bölgedeki bölük sayıları üçü bulunca, askerî komite, bir tabur teşkiline girişebiliyor.

FTP'nin örgütlenmesi işte bu şekilde oluyor. Bölge askeri komiteleri eylemlerini, bölgeler arası askerî komiteler aracılığıyla birleştirmekte, bütünlüğe kavuşturmakta. Bu sonuncular da millî askerî komiteye karşı sorumlu.

Saldırı ve yoketme görevleri mangalarca yürütülüyor. Bir yıldırım baskınını yürütmek için yedi kişi gerekli: bir ya da iki kişi baskını yapıyor, diğerleri kaçmayı sağlıyorlar. Trenlere ve enerji santrallarına karşı girişilen saldırıları, bu eylemler daha çok insanı gerekli kıldığı için, takımlar yürütüyor.

FTP'nin 20 SAYILI BİLDİRİSİ, 8-20 Ocak, 1943.

8-20 Ocak tarihleri arasında, FTP, Hitler'in haydutlarına ve yerli hainlere karşı mücadelesine cesaretle devam etmiş, düşman haberleşme sistemlerine zarar vermiştir. Vimy'de bir tiren raydan çıkarılmış; zarar büyük olmuştur. Başka bir tirene ait yirmi yük vagonu ile lokomotif tahrip edilmiştir. Almanyaya doğru yol alan, balık yüklü bir tiren uçurulmuş, balıklar o bölge halkı tarafından yağma edilmiştir.

Lille'de, bir Alman eğlence merkezine, el bombasıyla saldırılmış, altı kişi ölmüştür. Bethune sokağındaki başka bir saldırıda 15 ölü, 20 yaralı var; Bassedc bir Gestapo ajanı, Sailly'de **beş,** Avion'da üç Alman öldürüldü; Maubeuge'de bir yüksek gerilim dağıtım direği tahrip edildi. Caruin'de bir geneleve el bombasıyla saldırıldı: iki Alman subayı öldü. Louvroil'deki Heudemont **fabrikalarını** besleyen yüksek **gerilim kabloları kesildi; zırh** plâkası yapılan **bir fabrika üç** gün **tatil etti** ve **600** işçi

boş kaldı. Valenciennes'de tahrip edilen bir direk yüzünden bir çok fabrika paydos etmek zorunda kaldı. Maubeuge-Aunoye telefon irtibatı kesildi.

Falaise'de yeraltı telefon hatları kesildi. İki uçaksavar topu tahrip edildi. İşbirlikçilerinin ürününü depo ettiği ve Almanların emrine verilmiş iki depo yakıldı. Silah ve patlayıcı madde ele geçirildi. Saman dolu yük vagonları yakıldı. Seine-Inferieure (Aşağı Seine-Çev.) bölgesinde dört Alman iş bürosu ve iki faşist karargâh yakıldı. Üç Alman subayı yere serildi. Melante'taki SNAM fabrikası transformatörü yakıldı. Corbeil'de 1500 ton, Fitz Jeannc'da 1000 ton, Frame'da 700 ton buğday ve yulaf yok edildi. Creil dolaylarında, Alman donatmayla dolu bir yük tireninin lokomotifi altında patlayan mayın, trafiği tam 12 saat aksattı. Abbcville ile Amiens arasında bir yol tahrip edildi (trafik sekiz saat işlemedi), bir tiren raydan çıkarıldı. Alman birliklerini taşıyan iki kamyon uçuruldu.

Toul'da bir düşman birliğine el bombasıyla hücum edildi; Homicourt'da bir tiren dolusu donatım mayınla uçuruldu; Almanların eline geçmek üzere olan 500 ton buğday Meuse Irmağına döküldü. Pompey'de, bir yüksek gerilim direği yakıldı, beş yük vagonu ile bir lokomotif ırmağa döküldü: çoğunluğu subay olmak üzere 78 ölü saydık.

Genlis'te (Cote D'or), 17 vagonlu bir marşandiz raydan çıkarıldı. Châtellerault ve Poitiers hattında bir başka tiren raydan çıkarıldı.

Châtellerault'da bir Alman birliğine hücum edildi, beş ölü ve bir çok yaralı. Angers'da bir bara el bombasıyla yapılan hücum sonucu 15 ölü ve yaralı. İşaretlerin sökülmesi demiryolu trafiğini altı saat aksattı. Saumur'da Almanlara çalışan bir içki fabrikası ateşe verildi: 80000 litre alkol yandı. Cholet'de bir yem deppsu

yakıldı. Orleans'da bir Alman birliği bombalandı. Bourges'te iki Gestapo ajanı öldürüldü; Vierzon'da üç lokomotife sabotaj yapıldı. Bordeaux'da Piquet adlı hain idam edildi. Bölge karargâhı telefon hatları kesildi.

Nantes'da iki casus idam edildi. Silah ve cephane ele geçirildi. Lorient'de bir Alman lokantası yakıldı; sekiz kişi öldü. Morlaix'te Lejyon karargâhına, bir yatakhaneye ve ana binaya saldırıldı. Brest'te bir sinemaya saldırı ve altı Almanın öldürülüşü. St. Brieuc demiryolu istasyonu su kulesi yakıldı. Aynı kasabada bir Alman lokantasına ateş açıldı: beş ölü ve yaralı. Lezardrieux'da iki Alman lokantasına el bombasıyla saldırı. Bir demiryolu uçuruldu. Bir buharlı inşaat makinası tahrip edildi; Finistere, Morbihan ve Cotes du Nord'daki vatansever eylemler yüzünden gece 8'den sonra sokağa çıkma yasağı konuldu. Mans'da bir Alman eğlence merkezinde patlayan bomba; ölü ve yaralıları taşımak için altı cankurtaran geldi. İki lokomotif sabotaja uğradı, bir transformatör tahrip edildi.

Pariste, Boissy d'Anglas Sokağında elbombasıyla bir Alman lokaline saldırıldı; Bourdonhais Caddesinde, Lafayette Sokağında ve Piere Premier de Serbic Caddesinde de benzer lokallere el bombası atıldı. Laborde Sokağında bir Alman garajı tamamen imha edildi. Coustou Sokağındaki, Daumsenil Caddesindesi ve Maubeuge Sokağındaki Alman yurtlarına Molotof kokteyli atıldı. Billancourt'daki Nazi stüdyoları yakıldı; Naziler hesabına çalışan bir doğrama atölyesi de yakıldı. Versailles-Chantier yakınlarındaki Stain bölgesinde bir Alman birlik tireni saldırıya uğratıldı.

Lyon'da Metral adlı hain, vatanseverler tarafından öldürüldü. Roanne'da **enerji santralı yakıldı.** Grenoble'da, İtalyanların **gittiği bir bar tahrip edildi.**

Marsilyada, Garibaldi **Bulvarında,** Grand **Hotel'in**

girişinde bir gurup Alman subayına el bombası fırlatıldı: bir yüzbaşı öldü, bir yarbay ve bazı subaylar yaralandı. İki tanker gaz, 250 ton kömür ve 85 yük vagonu tahrip edildi. Nîmes'da bir gaz kamyonu yakıldı. Clermont'dan **gelen bir Alman tireni** St. Germain des Fosses dolaylarında raydan çıkarıldı. Pontmort'da raydan çıkarılan **bir** tiren 200 metre yolu da pekinde sürükledi; Clermont - Ferrand'da da bir tiren raydan çıkarıldı. Limoges'da enerji **santrali ile** bir uçak fabrikası yakıldı.

Bütün bu eylemler sırasında. FTP'nin bazı savaşçıları **cesaret** ve disiplinleriyle yüceldiler; **bir** tek kayıp bile verilmedi; biri ağır olmak **üzere dört vatansever yaralandı** o kadar.

Fernand Grenier, Franes-Tireurs et Partisans Français, (Broşür), Cobbett, Londra, 1943, s. 14-15, 21-25; Grenier direnme hareketinde Müttefik kuvvetleriyle irtibat sağlama görevinde çalışmıştır.

6.

NAZİ İŞGALİNE KARŞI YUNAN DİRENME HAREKETİ

E. Jaonnides

... Almanların Selaniğe girmesinden beş gün sonra(l), Komünist Partisi bölge komitesi gizlice toplandı ve

(1) Yunanistanın Almanya tarafından işgali 6 Nisan 1941'de başladı, Selanik 9 Nisanda düştü.

işgalciye karşı silaha sarılmayı kararlaştırdı. Silahlar bulunur bulunmaz, bir iki hafta içinde, Langadas dağlarında küçük gerilla gurupları çalışmağa başladı. 1941 Eylülünde. Makedonyanın Kerdillia bölgesinde işgal kuvvetlerine ilk darbe indirilmiştir.

Alman gücüne karşı durmak kolay bir iş değildi. Yokuş yukarı bir savaştı bu. Metaksas diktatördüğü(2) ve Alman çizmesi, gerek haberleşme gerekse insangücü ve örgüt konularında bir hayli hasara yol açmışlardı. Direnme hareketi, yavaş yavaş ve zorlaya zorlaya bütünleşip olgunlaşıyordu; düşman öldürülüp silahı alınıyor ya da halktan saklanan silahlar ele geçiriliyor, bu da kurtuluş savaşçılarının silah donatımını sağlıyordu. Kasabalarda ve dağlarda eylem yürüten silahlı birliklerin tohumu böyle atılıyordu.

EAM (Ethiko Apelefterotiko Metopo) yani Milli Kurtuluş Cephesi, işgali takibeden birkaç ay içinde kurulmuş oldu. Başlangıçta, bu cepheye, sadece Komünistler, Çiftçi ve Sosyalist partileri katılmıştı. Bütün bu partilerin siyasî geçmişleri temizdi. Hiç biri savaş öncesi darbelerine ya da diktatörlüklerine bulaşmamıştı. Hepsi de Metaksas'a karşı döğüştüler. Yavaş yavaş, sabır ve fedakârlıkla, EAM, örgütü genişletti, etkisini yaydı ve mücadelenin önderliğini eline aldı. Bir çok parti ve örgütü saflarına çekti. Bunlar arasında, İleri Liberallerin bir kanadı, Liberal Gençlik, İşçi Sendikaları Genel Federasyonu, Memur ve Demiryolcu Sendikaları, çeşitli kadın kuruluşları v.s. vardı. Mataksas'ı ve Almanları atlatıp kazasız belasız kurtulabilmiş bütün siyasî ve ekonomik örgütler bu özgürlük cengine katılmıştır. Hiç bir za-

(2) General Metaksas 1936'da diktatör oldu, 1941 Ocağındaki ölümüne kadar diktatör kaldı. Ölümünden önce Nazi. saldırısına çanak tutmuş biridir.

man örgütlü bir parti haline gelememiş bulunan liberal Parti, diktatörlüğün darbeleri altında paramparça olmuştu. Önderleri, -ki bunların çoğu yaşlı kimselerdi- EAM'ye katılmadılar, en iyileri bile tarafsız kaldı. Liberallerin birçoğu ise, birer ikişer EAM'ye katıldılar. Köklü partilerin hiç biri direnme hareketine karışmamıştır.

1942 yılı başlarında bile EAM hatırı sayılır bir kuvvet olmuştu. Çeşitli gerilla guruplarını bütünleyip tek bir merkezî yönetime, yani ELAS'a (Yunan Halk Kurtuluş Ordusu) bağladı. Ülkenin dört bir yanı EAM komiteleriyle örülmüş, bir petek haline gelmişti; kasabalardaki sabotajlar daha sistemli ve örgütlü bir hâle geldi. Dağlardaki çeteler de askerî eylemlerini plan çerçevesinde yürütmeğe başladı.

EAM, bütün Yunanlılara, aralarındaki farkları unutmalarını ve ortak düşmana karşı birleşmelerini öğütlüyordu. Program şu şekildeydi:

(a) Yunanistanı faşist işgalcilerden temizlemek ve tam bağımsızlığı ve egemenliği sağlamak.

(b) Kurtuluştan sonra, gerçek anti-faşist elemanlardan kurulu bir geçici hükümet kurmak. Bu hükümet, halkın kaybettiği demokratik hakları yeniden verecek, herkese ekmek ve iş sağlayacak, Yunanistanın bağımsızlığını ve bütünlüğünü gerçekleştirecek, siyasî hükümlüler için af çıkaracak ve serbest seçimleri düzenliyecekti.

(c) Vatan hainlerini ve savaş suçlularını cezalandıracaktı.

(d) Halk, serbest plebisit ile krallık konusunda bir karar verinceye kadar kral Yunanistana dönmeyecekti.

İşgalin ilk kışı içinde, EAM tam anlamıyla eyleme girişti. Atina sokaklarından her gün yüzlerce ceset toplanıyordu. Bunlar, Almanların halkı aç bırakma kampanyalarının bir marifetiydi. Yoksullar en çok ezilenlerdi. Elinin erdiği, gücünün yettiği kadar, EAM, yiyecek dağıtı-

yor, köylerden kasaba halkına üleştirilmek üzere gizli gizli, ihtiyaç maddeleri taşıyordu. Zaman zaman, zengin köylüleri ve tefecileri, ambarlarının bir kısmını boşaltmağa razı edebilmek için sert yöntemlere başvurmak gerekiyordu. Atina ve Pire halkı örgütlendi, karaborsacılar ve is-tifçiler mağazalarını açmak zorunda bırakıldılar. Askerî harekâtında EAM'yi engelliyen bir gerçek vardı: zalim Almanların halka misilleme yaptığı konusundaki bilgimiz. Bu yüzden her saldırı ayrı ve dikkatle planlanıyordu; Yunan halkına ve müttefiklere yardımcı olacak bir biçimde dikkatle yürütmek ve tehlikelerini hesaba katmak gerekiyordu. İş artık dağınık grupların kişisel çatışmalarından çıkmış, planlı bir millî savaş düzeni kurulmuştu. Bu düzen içinde düşmanla çatışmalarımız başarılı oluyordu. Bu çatışmalar, EAM'in askerî örgütü olan ELAS'a durmadan silah kazandırıyordu.

Şiddet kullanan mücadele yöntemlerinin yanısıra yumuşak direnme araçlarına da başvuruluyordu. Yanına bir Alman sokulunca her Yunanlı sağır, dilsiz ve cahil kesiliyordu. Emirleri kimse anlıyamıyordu! Metotlu çalışmağa alışık Almanlar şaşırıp kalıyorlardı bu durum karşısında. Üstüne üstlük grevlerden de geçilmiyordu. Atina ve Pire'de EAM tarafından yönetilen iki genel grev (Nisan ve Eylül, 1942) işgal otoritelerinin ücret ve maaşları arttırmasıyla sonuçlandı. Ayrıca, ücretlerin bir kısmı mal olarak ödenecek, emekçiler ve emekçi aileleri için aşevleri kurulacak ve bundan böyle Yunanistandan yiyecek maddesi ihraç edilmeyecekti. Bunlardan bir iki ay sonra, Almanlar Yunanistandan işçi sevketmeğe kalkınca derhal direnmenin her çeşidine başvuruldu ve düşman taktik değiştirmek zorunda kaldı. Bu defa da kuvvet yerine ikna yolunu denemeğe kalktılar. Bundan da **bir** sonuç **çıkmadı. Binlerce** insanlınızın Almanyaya esirliğe götürülmüş olduğu doğrudur. **Ancak,** işgale uğramış diğer

ülkelere oranla Yunanistanın Alman Devini beslemeğe çok küçük bir katkıda bulunmaktaki payı büyüktür.

E. Joannides, Bloody **But Unbowed: The** Story **of** the Greek People's **Struggle for** Freedom, Hermes Press, Londra, 1949, s. 20-23.

7.

YUNAİN İÇ SAVAŞINDAN ALINACAK DERSLER

Zizis Zografos

Britanyalı Emperyalistlerin ve Yunanlı gericilerin iç savaşın patlak vermesi için ellerinden ,gelen herşeyi yaptıkları artık ispatlanmış bulunuyor. Bunlar, sadece akan kanların sorumlusu değil (18 Mart, 1952 tarihli Elefteria gazetesinde bildirildiğine göre, iç savaşta ölenlerin sayısı 15456l'i bulmaktadır) aynı zamanda, hem Geçici Devrim Hükümetinin tekrar tekrar öne sürdüğü teklifleri, hem de Sovyetler Birliğinin Yunanistanı sürekli bir barışa götürecek çözümlerini'geri çevirmenin de sorumlusu oldular.

Komünist Partisi önderliğinin işlediği sağcı oportünist hatalar, halkın ideolojik, siyasî ve örgütsel olarak hazırlıksız ve 1944 Aralığında Britanyamn silahlı müdahalesi karşısında çaresiz kalması sonucunu doğurdu. Aralıktan sonra solcu oportünistlerin işlediği hatalar ise, Aralık ayında giriştiklerim tamamlamak, demokratik hareketi ezmek ve iktidarlarını pekiştirmenin tek yolu ola-

rak gördükleri iç savaşı başlatmak için gericilere ve emperyalistlere fırsat vermiş oldu.

Partimizin Sekizinci Kongresinde (1961), o zamanki parti önderliğinin işlediği hatalar şu şekilde sıralanmıştır: Birincisi, savaş sonrası dönemini (1945-1946) yanlış değerlendirmiş, halkın emekçiler çevresinde toplanmasına imkân verecek barışçı mücadele biçimlerini küçüm-semiş, şartların hiç de elverişli olmadığı bir zamanda silahlı mücadeleye girişmiştir; ikincisi, silahlı mücadeleye karar verdikten sonra da işleri ağırdan almış ve düşman bundan yararlanarak üstünlük sağlamasını bilmiştir. Bu temel hatalar, bunlardan ve genel olarak o zamanki parti önderliğinin sol sekterliğinden doğan diğerleri, demokratik hareket için felâketli sonuçlar getirmiştir.

Bir devrimci mücadelede halkın duygularını anlamanın önemi son derece büyüktür. Nesnel şartlar ve baskılarla biçimlenen bu duygular, sağlam bir parti siyasetine somut, elle tutulur anlam kazandıran ileri sloganlarla istenilen yöne pekâlâ çekilebilir.

Kitle ruh durumunun ve devrimci bir mücadeleye hazır olup olmadığının anlaşılması, doğru değerlendirilmesi, özellikle, partizan savaşı biçimine dökülecek bir silahlı mücadele söz konusu olduğu zaman büsbütün önem kazanmaktır.

Gericiler ve emperyalistler 31 Mart 1946'da genel seçimlerin yapılacağını ilan etti. Bu şekilde, onların saldırılarına karşı savaş kritik bir safhaya girmiş oluyordu, fşte Komünist Partisi önderliği böyle bir aşamada, yukarda belirtilen noktaları dikkate almamak hatasını işlemiştir.

Bu sırada ülkenin durumu ve kitlelerin ruh haleti ne merkezdeydi?

Devrim için elverişli bir bunalım olgunlaşıyordu. Fakat henüz doruğuna erişmiş değildi. Komünist Partisi

emekçi sınıfın çoğunluk desteğine sahipti. Sendika seçimleri bunu gösteriyordu. İşçilerin çevresinde köylüler ve şehirlilerin orta kesimleri toplanıyordu. Partimiz, halkın derinden bir istekle beklediği bağımsızlık, demokrasi ve barış için savaşmış ve bu kitleleri böylelikle kazanmıştı.

Bu şartlarda tek doğru siyaset, bütün demokratik güçleri. «İç Savaşı körükleyen Britanyalı emperyalistler dışarı!» ve «Normal Demokratik Hayat!» gibi sloganların çevresine toplayarak seçimlere katılmaktı. Böylece iç savaş önlenebilirdi. Durum bu siyaseti gerekli kılmaktaydı. Bu yol tutulmuş olsaydı. Komünist Partisinin ve EAM'nin itibarı artacak, kitlelerle bağları daha da sıkılaşacak, daha güçlü durumlar elde edecekler (partinin seçimleri boykot kampanyasına tepki bunu kanıtlıyor) ve barışçı araçlarla demokratik amaçlara ulaşmanın yeni fırsatları değerlendirilmiş olacaktı. Elle tutulur bir olanaktı bu. (hareket sadece halk kitleleri çoğunluğunca desteklenmekle de kalmıyordu çünkü, dünya arenasındaki güçler dengesi ile Balkanlardaki durum da lehimizeydi). Yerli gericiler ve Britanyalı emperyalistler gene de iç savaş çıkarmak için direnecek olurlarsa, bu defa, bizzat halk kitleleri kendiliklerinden silaha sarılmanın bir zorunluluk olduğunu anliyacaklardı.

İşte böyle kritik bir kavşakta, Komünist Partisi önderliği, hiç de haklı sebeplere dayanmaksızın, barış için, hazırlıksız da olsa ardımızdan gelmekten çekinmeyen kitlelerin, gene hazırlıksız olarak, silahlı mücadele için de peşimize takılacağını, seçimleri boykot edeceğini, durumun elverişsiz olduğuna aldırmadan silaha sarılmakta bir sakınca bulmayacağını, varsayıyordu. Bu varsayım altında önderlik, iç savaşa girişti ve böylece Britanyalı emperyalistlerin ve yerli gericilerin oyununa düşmüş oldu.

Ayrıca, tutarsız siyasetinde kararlı olan o günkü parti önderliği, anti-emperyalist demokratik aşamadan

geçmeden doğrudan doğruya sosyalist aşamaya yönelen bir devrimi gerçekleştirmek amacı içinde olduğunu da belirtmeliyiz. N. Zakariyades(l), sonradan, Yunan Halk Ordusunun «ta başından beri sosyalist devrim için savaştığını» ve «başarıya ulaştığı her yerde proleterya diktatörlüğünü kurduğunu» yazıyordu.

Tutulan yanlış yol, Makedonya sorunundaki yeni tutum, EAM içindeki müttefiklerin küçük görülmesi ve silahlı mücadeledeki öznel (sübjektivist) davranış gibi yeni yeni hatalara yol açıyordu.

Sekizinci Parti Kongresi, o günlerdeki parti önderliğinin temel hatalarından birinin de, partiyi silahlı mücadeleye sokarak, böyle bir mücadeleye hazırlamak için 18 aylık bir zamanı boşa harcadığı görüşünü de benimsemiştir.

O günlerdeki parti önderliği, her şeyden önce, açıkça çelişmeli ve kararsız bir durumdaydı. Bunun göstergelerinden biri, 16-17 Nisan, 1946 tarihlerinde toplanan kurultayda alınan kararlardır: iki ay önce başlamış bulunan silahlı mücadelenin kararı ancak şimdi çıkartılmağa çalışılıyordu. Komünist Partisi mücadeleye çoktan başlamıştı. Ancak bazı üyelerin durumdan haberleri bile yoktu. Yedinci Kongrenin (1945 Ekim ayında toplanmıştı), partinin köy ocaklarının kapatılması bu buralara kayıtlı üyelerin Çiftçi Partisine katılmaları hakkındaki kararı artık uygulama alanına geçecekti. Partinin bütün örgütlerinin kuvvetlendirilmesi gerektiği böyle bir zamanda, silaha sarılacağımız bir' sırada -silahlı mücadele bilfiil başlamıştı bile-, köylerdeki parti ocaklarını dağıtmağa kalkmak tam bir çelişmeydi.

İkinci olarak, devrimci stratejide en önemli sorunlardan biri olan yedek güçler sorunu doğru biçimde çözül-

(1) O zamanki, Yunan Komünist Partisi genel sekreteri.

memişti. Bildiğimiz gibi. bir silahlı mücadele için yeterli güçlerle yedek güçleri toparlamak için,(l) doğru bir siyaset,(2) güçlerin, özellikle parti güçlerinin, zamanında, siyasî, ideolojik ve örgütsel yönlerden hazırlanması ve(3) düşmanın, halk hareketini, yedek güçlerinden yoksun bırakmak için girişeceği teşebbüslerin önceden kestirilerek, zamanında gerekli eylemlere girişilmesi zorunlukları vardır. Yedek güçlere hâkim olmakta, düşmandan önce davranmak ve onları eyleme sokmak üstünlüğünü elden kaçırmamak son derece önemlidir.

Buraya kadar söylediklerimizden anlaşılmış olacağı üzere, birinci şart yerine getirilmedi. Silahlı mücadele kararı halkın duygularına ters geliyordu. Hatta, birçok parti görevlisi ve üyesi bunu kabul etmiyordu. Bu yüzden de ikinci şartı -güçlerin siyasî, ideolojik ve örgütsel yönden silahlı mücadeleye hazırlanmasını- gerçekleştirmek çok daha güç bir sorun haline geliyordu. Çünkü, ne de olsa. parti kararlarını uygulayacak olan, görevliler ve üyelerdi.

Lenin, «Kitleler, silahlı, kanlı ve ümitsiz bir mücadeleye girmekte olduklarını bilmelidirler. Ölüm korkusunu küçümseme aralarında ne kadar yaygın olursa zafer o kadar garantilidir.» diyor.(2)

Silahlı mücadele, sadece kırlık bölgelerde gerilla eylemi biçiminde yürütülürse, eninde sonunda, partinin ve demokratik kuruluşların yasaklanması sonucu ortaya çıkacaktır. Dolayısiyle, yeraltı parti eylemlerini daha işin başında garantileyecek adımların atılması zorunluğu vardır. Bu zorunluluk, özellikle, düşman denetiminde olan ve devrimin başlıca öncüsü işçi sınıfının yaşadığı şehirlerde yürütülecek eylemler için doğrudur.

Bunların hiç biri yapılmadı. Bu yüzden de, düşma-

(2) V. I, Lenin, «Lessons of Moscovv Uprising» (Moskova Ayaklanması Dersleri) yukarda Birinci Bölüme bakın.

nın. **partiyi ve Halk Ordusunu** yalnız bırakmak için giriştiği çabalar **hiç** bir kararlı **direnme hareketi karşısında kalmadı.**

Parti yalnız kalınca, kendi güçlerinin bir kısmına dayanmak **zorunda kaldı; bu güçlerin de sadece** küçük **bir** kesimi savaşıyordu. Bu kesim **de diğer devrimci güçlerden** ve özellikle **halk kitlelerinden kopmuş durumdaydı. Bu sadece parti** önderliğinin **bir hatası olarak kalmıyordu. İşin** içinde hazırlıkların eksik tutulması **da vardı.**

Üçüncü olarak, ordu karşısında da yanlış **bir tutumu saplanıldı. «Ordu** birliklerindeki **çalkalanma, her halk hareketinde** kaçınılmaz bir olaydır. Bu çalkalanma, devrimci **mücadele** sertleştiği zaman **orduyu kazanmak için mücadele haline dönüşür.» diyor** Lenin. **«Moskova ayaklanması, gericilerle devrimciler arasında, orduyu kendi tarafına çekmek için kıyasıya, çılgın bir mücadelenin açık örneklerinden** biridir.»(3)

Yunanistanda silahlı mücadele kararı alındığı zamanki durumu incelediğimizde ve parti önderliğinin bu konuda daha sonra takındıkları tutumu gözden geçirdiğimizde, ordu birliklerini kazanma, hazırlama ve silahlı **mücadeleye ondan sonra kalkışma konusundaki** Leninci **ilke de ihmal edilmiştir.**

1946 yılında, Merkez Komitesi, dümeni silâhlı mücadele yönüne doğru kırdığı zaman, ordudaki durum bir halk hareketi için elverişli bir ortam teşkil ediyordu. Silah altında 60000 kişiden fazla olmamasına rağmen, askerler arasında demokratik duyguların **hayli yaygın olduğu anlaşılıyordu. Temmuz** 1946'da, **General** Sakalatos'un. **İkinci Kolorduya** bağlı alaylardan birinde, askerin **yarısının tutuklu olduğunu** söylemesi **bunun** göstergesi **değil de nedir? O sırada İkinci Kolordu** Larissa'da **bulunuyordu.**

---

(3) Ibid.

Bu, tek bif olay olarak da kalmıyordu. Bütün ordu bu durumdaydı. Ne var ki. Parti, Merkez Komitesi kararından ancak 15 ay sonra kımıldamağa ve silahlı mücadele için gerekli hazırlıklara başlıyabilecckti. Bu zamana kadar ordu, 1946'da olduğundan çok daha değişik bir niteliğe bürünmüştü. Hem örgüt, hem de incan gücü yönünden köprülerin altından çok sular akmış, subaylar ve askerler değişmişti. Korkutmaktan işkenceye, kurşuna dizmeden «beyin yıkamaya», yolsuzluktan rüşvete kadar her yolu deneyen gericiler durumu değiştirmeyi başarmışlardı.

Şurası da akılda bulundurulmalı: parti önderliği ELAS'ın askeri kadrolarını elde tutma konusunda çok az dikkat sarfetmiş. özellikle eski muvazzaf subayları elinden kaçırmıştı. Oysa bunların, bir Halk Ordusu kurmakta ve özellikle yönetmekte bilgi ve yetenek sahibi oldukları açıktır.

Uzun süre, silahlı mücadeleyi yürütecek bir askeri merkez kurulamamış olmasının yanısıra. stratejik bir planın yokluğu da burada belirtilmelidir. Partinin taşra örgütleri bir süre kendi hallerine bırakıldı. Talimattan yoksun, kendi yağıyla kavrulan bu örgütler eylemlerini akıllarına nasıl eserse o şekilde yürütüyorlardı. 1946 baharında kurulmağa başlanan silahlı birliklere kimin alınıp kimin alınmayacağı konusu kendilerine bırakılmıştı. Meselâ, 1947 yılında, bir çok birlik, kendilerine katılmağa gelen gönüllüleri yüz geri etmiş, köylerine göndermiş ve tutuklanmanın kucağına atmıştı.

Stratejik bir planın yokluğu, diğer şartlara eklenince, eylemlerin örgütlenmesi ve yönetilmesi de başarısız oluyor, düşmanın keşfi, olanaklarının incelenmesi ve mücadelenin alacağı biçim gibi konular bir yana bırakılmış **oluyordu.**

1946 ve 1947 yıllarında durum o hali aldı ki, ge-

riciler, halk kuvvetlerine karşı saldırıya geçmeğe başladılar.

Britanyalı emperyalistlerin yardımıyla ordularını yeniden düzenlediler, devlet yönetimlerini kurdular ve baskılarını yoğunlaştırdılar. Komünist Partisi yasaklandı, EAM dağıtıldı, demokratik örgütlere ve 62 demokrat gazeteye yasak kondu, şehirli nüfusun hareketleri türlü kayıtlar altına alındı.

1947 yılı sonuna kadar, adalardaki esir kampları mevcudu 30000'ni aştı; Makronisostaki bir kampta 20000 subay ve er tutukluydu. 15000 kişi cezaevine sokulmuştu.

Şehirlerin ve emekçi halkın Halk Ordusuyla bağlarının koparılması, parti örgütlerinin bir bir kapatılması ve sonuç olarak kitle hareketi diye bir şeyin kalmayışı, iç savaş sırasında halkın silahlı mücadelesi üstünde olumsuz bir etki bırakmaz da ne yapardı?

İlk silahlı guruplarımızın teşkilinden sonra bile, parti önderliğinin olaylara seyirci kalması sayesinde, Halk Ordusunun, kırlık bölgelerde de halk kitlelerinden koparılması için düşman zaman kazanmış oluyordu. Yarım milyon köylü şehirlere yakın, gözaltında bulunan kamplara doldurulmuştu. Büyük topraklar bu yüzden çöle dönmüştü, ıssızdı. Böylece Halk Ordusu, son donatım ve bilgi kaynağından da yoksun bırakılmış oluyordu. Şehirli halkla ilişki kurmasına yarayan son araç da böylece elinden alınmıştı. Issız dağ köylerinde partili savaşçılardan başka kimseler kalmamıştı desek yeridir.

İşte böyle, daha kendini toparlayıp gücüne kavuşamadan Halk Ordusu bütün savaş süresince kitleden kopuk bir duruma getirildi. Parti önderliğinin seçimleri boykot etmesi, erken ve kötü hazırlanmış bir ayaklanmayr yürütmeğe kalkışması ve bir **de düşmanın** ustaca oyunları **sebebiyle parti kendini kitlelerden kopmuş, cansız** bir halde buluverdi.

«Some Lessons of the Civil War in Greece, World Marxist Review Kasım, 1967, s. 42-45. Bu yazı yazıldığında Zografos Yunanistan Komünist Partisi siyasi bürosu üyderindendi. 1968 Martında sağ hizipçiliğinden ötürü YKP'den çıkarıldı. Ancak, yukardaki çözümleme, yazıldığı zamanki YKP görüşünü yansıtmaktadır.

III. ÇİN

Geniş kapsamlı Çin gerilla deneyi konusundaki büyük Literatürden yaptığımız seçmelerde iki noktayı canlandırmayı hedef aldık: (1) gelişimindeki aşamaları ve (teorisinin) zamanla incelip olgunlaşmasını ve (2) devrimci silahlı kuvvetlerin siyasi eğitimine verilen büyük önemi,

Çinlilerin, gerilla savaşı strateji ve taktikleri, deneylerden ve devrimci hareketin çeşitli aşamalarda karşılaştığı sorunların değişikliğinden esinlenerek yavaş yavaş olgunlaşmıştır. Bu deneylerin başlacaları şunlar: İç Savaş ya da Tarım Devrimi Savaşı (1927-1937); Japonya'ya karşı Savaş (1937-1945) ve bugünkü Çin Halk Cumhuriyetinin kurulmasıyla doruğuna ulaşan Üçüncü Devrimci İç Savaş (1945-1949). (Birinci Devrimci İç Savaş, 1924-1927 yılları arasında. Kuomintang-Komünist Ortak Cephesi olarak geleneksel araçlarla yönetilmiştir). Bu bölümdeki seçmeler, son yazı hariç, 1928-1938 yılları arasındaki deneylere dayanmaktadır. Bu dönemde, Çin'in özel şartları somut bir çözümleme konusu olmuş, dört başı mâmur bir gerilla savaşı kuramı geliştirilmiş ve iç savaştan, işgalciye karşı girişilen bir millî savaşa dönülmüştür.

Uzun bir dönemi kapsayan Çin Devriminde, aldığı biçimler zamana uygun olarak değişmiş olmakla birlikte, en yaygın mücadele, gerilla savaşı şeklinde yürütülmüştür. İkinci Devrimci İç Savaş sırasında da böyle olmuş, silahlı mücadeleler gerilla savaşı tarzında yürümüş, ancak Kızıl Ordu'nun kuvveti arttıkça, daha yüksek bir düzeyde, gerilla savaşı düzeninde çarpışan büyük birliklerin yürüttüğü hareketli bir savaş haline dönüşen bir mücadele yolu benimsenmiştir. Japonyaya Karşı Savaş başlayınca, tekrar eski gerilla savaşı biçimine dönülmüş-

tür. Sonra yeniden, bu savaşın sonlarında ve Üçüncü Devrimci İç Savaş döneminde silahlı mücadele, düzgün ordu savaşı haline dökülmüş ve nihayet düşmanın kuvvetli kaleler halini almış olan durumunu ortadan kaldıracak ve büyük çapta eyleme yönelmiş geniş saha orduları düzenine geçilmiştir.

Gerilla konusunda ortaya atılan ve Çin'in şartlarına uyan teorinin ilk biçimleriyle. Mareşal Lin Piaonun sonradan geliştirdiği, yöntemi ve sonuçları gayet genel nitelikte olan teorisini kıyaslamak son derece önemlidir. Lin Piao'nun yazısında geliştirilen, aslında, Mao Tsc-tung'un, «evrensel» ve uluslararası geçerliliğini öne sürdüğü son resmî teorinin en yeni aşamasından başka bir şey değildir. Bu yazı, teoriyi aydınlatmak amacıyla seçilmiş bulunuyor, editörün bu yazı hakkındaki görüşü Giriş kısmında ver almaktadır.

1.

ASKERÎ SORUN

Mao Tse-tung

Sınır boylarındaki 1) bölgeler tam anlamıyla askerî olduğu için, gerek parti, gerekse kitleler bir savaş düze-

---

Hunan ve Kiangsi eyaletlerinin birleştiği bölge kastediliyor. **1828** Nisanında, **burada bağımsız kızıl** bir rejim kurulmuştu.

nine girmelidir. Düşmanı altetmek ve savaşmak günlük hayatımızın ana sorunları haline geldi. Bağımsız bir yönetim silahlı bir yönetim demektir. Silahlı kuvvetlerin bulunmadığı, yetersiz olduğu ya da düşmana karşı uyguladığı taktiklerin yanlış olduğu yerlerin, hemen işgal edildiğini görüyoruz. Mücadele her geçen gün biraz daha şiddetleniyor; karşılaştığımız sorunlar da daha ciddî ve zor bir hale geldi...

Kızıl Ordunun bir kesiminde işçiler ve köylüler, diğer kesiminde lumpen-proleterler var. Lumpen-proleterlerin oranını yüksek tutmak hiç de salık verilecek bir şey değil. Savaş sürekli olarak devam edip de kayıplar arttıkça, iyi savaşçılar olan lumpen-proleterlerin yerine yedeklerini koyması şimdiden zor bir. sorun olarak görünüyor. Bu şartlar altmda yapılacak tek şey siyasî eğitimi yoğunlaştırmaktır.

Kızıl Ordu askerlerinin çoğu paralı ordulardan geliyor; fakat Kızıl Ordu'ya katılır katılmaz nitelikleri değişiyor. Bir kere, Kızıl Ordu, paralı asker sistemine son verdi. Askerlere, başkaları için değil, kendileri ve halk için savaştıkları anlatıldı. Bugüne kadar, Kızıl Ordu, düzgün aralıklarla maaş ödeme gibi bir işe girişmiş değil; pirinç dağıtılıyor, yağ, tuz, odun ve sebze için bir miktar parayla küçük bir cep harçlığı verilmekte. Sınır boylarının yerlisi olan bütün Kızıl Ordu subay ve erlerine toprak dağıtıldı. Uzak bölgelerden gelenlere toprak dağıtmak ise oldukça zor bir iş.

Bir miktar siyasî eğitim gördükten sonra, Kızıl Ordu askerlerinin tümü sınıf bilincine eriştiler ve toprak dağıtanında olduğu kadar, siyasî iktidar kurmada, işçileri ve köylüleri silahlandırmada ve benzer konularda genel bir bilgi edinmiş oldular. Hepsi de, kendileri için, işçi ve köylü sınıfları için döğüştüklerini biliyorlar. Bu yüzden de, hiç şikayette bulunmadan zorlu mücadeleye göğüs ge-

rebiliyorlar. Her bölük, tabur ve alayda, askerlerin çıkarlarını temsil eden ve siyasî işleri, kitleyi uyandırma görevini yerine getiren asker kurulları var.

Deneyler, parti temsilciliği sisteminin kaldırılmaması gerektiğini gösterdi. Parti kolu bölük düzeylerinde kurulduğu için, bölükteki parti temsilcisi de özel bir önem kazanıyor. Bu temsilci, asker kurulunun yönettiği siyasî eğitimi denetlemekte, kitle hareketi görevini yürütmekte, aynı zamanda da parti kolupun sekreterliği görevini yapmaktadır. Bölükteki parti temsilcisi ne kadar iyi ise bölüğün de o kadar iyi olduğunu, bölük komutanının bile bu derece etkili siyasî bir rol oynayamıyacağmı olaylar kanıtlamış bulunuyor. Aşağı kademelerdeki kayıpların sayısı yükseldikçe, düşmandan kısa bir süre önce ele geçirilmiş olan esirler, eğitilerek, çok defa takım hatta bölük komutanlıklarına getirilmiştir. Daha geçen Şubat ve Mart aylarında alınan esirlerden şimdi (Kasım) tabur komutanı rütbesine yükselmiş olanlar bile var...

Ortalama askerin savaşa hazır hale getirilmesi için altı ay ya da bir yıl eğitilmesi gerekir; bizim askerlerimiz ise dün askere alınmışlarda bugün savaşa katılmaktadır, hemen hiç bir eğitimden geçirilmeden. Askerî teknikler yönünden son derece zayıf olan bu insanlar salt cesaretleriyle savaşıyorlar. Uzun uzun eğitim göstermek ve mola vermek imkânı olmadığından, eğitim için zaman kazanmak üzere nasıl edip de belli çatışmalara girmemeyi basarsak, diye düşündüğümüz zamanlar çok olmuştur. Küçük rütbeli subayların eğitimi için, İSO kişilik bir eğitim birliği kurduk. Niyetimiz bu birliğin sürekli bir kuruluş haline getirilmesiydi. Parti merkezinin ve iki bölge komitesinin, takım ve bölük komutanlanndan başlamak üzere, bize daha çok subay göndereceği umudundaydik.

Hunan Bölge Komitesi bizden, askerlerin maddî havatının düzeltilmesini ve hiç değilse köylü ve işçilerden

biraz daha iyi olmasını istiyordu. **Durum ise** bunun tam **tersiydi: çünkü, pirincin yanısıra. erlere yemeklik yağ, tuz. odun ve sebze için bütün verebildiğimiz, günde elli kuruşu geçmiyordu.** Bu bile kolay olmuyordu. Sadece **bu amaçla harcanan para ayda 10000 gümüş dolan bulmaktaydı. Bu. paranın hemen** tamamı yerli **ağalardan zorla alınmaktaydı(2). 5000 kişilik ordumuzun tamamı için. kışlık giyecek amacıyla** pamuk bulduysak da **gene de pamuk sıkıntımızı tam anlamıyla gideremedik. Hava soğuk olduğundan, erlerimizin çoğu, iki ince elbiseyi** üst üste **giymek zorunda** kalıyordu. Bereket **sıkıntıya** alışıktık. **Sonra herkes aynı sıkıntıdaydı: ordu komutanından** aşçısına kadar herkes, pirincin yanısıra, **günde** elli **kuruş alarak geçiniyordu. Cep harçlığı da** böyleydi; iki lira mı dağıtılıyor, **herkese iki lira veriliyordu; dört lira** dağıtıla-**caksa herkes dört lira alacak** demekti(3). Böylece hiç bir **askerin ötekine gücenmeğe hakkı kalmıyordu.**

Her çatışmadan sonra bir miktar yaralı **askerimiz oluyordu. Pek çok subay ve erimiz** de. **kötü beslenme. soğuk ve diğer nedenlerle, hasta düşüyordu. Dağlardaki** hastahanc. **hem Batı hem de geleneksel Çin tedavisi yapıyor, fakat doktor ve ilâç** yönünden oldukça yoksul bulunuyor. **Hâlen hastahanede 800 hasta var.** Hunan **Bölge komitesi ilâç gönderecekti, fakat henüz elimize geçmedi. Parti merkezinden, iki bölge komitesinden durmadan.** iyodin **ve** Batı Tıbbına göre **yetişmiş iki doktor** isteyip **duruyoruz.**

Maddî hayatinin **bunca yoksul** oluşuna, durmadan

(2) Bu, sadece geçici bir tedbirdi; ordunun büyümesi ve ala nın **genişlemesiyle birlikte vergilendirme gerekli ve** mümkün **hale** geldi.

(3) Bu **uygulama** Kızıl **Orduda** uzun süre **devam etmiştir. Sonraları, rütbelerine göre subaylarla erlere hafifçe farklı bir işlem yapılmağa başlandı.**

dinlenmeden savaşmasına rağmen Kızıl Ordunun eriyip gitmemesinin iki nedeninden biri partinin oynadığı rol, diğeri uyguladığı demokrasidir. Subay erleri döğmez; subaylarla erler eşit işlem görürler; askerlerin toplanma ve konuşma özgürlükleri vardır; çapraşık formaliteler ve seremoniler kaldırılmıştır; muhasebe defterleri herkesin denetlemesine açıktır. Yemek işleriyle bizzat askerler uğraşır. Yağ, tuz, odun ve sebze için herkese verilen elli kuruşların bir kısmı tasarruf bile ediliyor. Buna «yemek tasarrufu» adını takmışlar. Adam başına günde 60 ilâ 70 para(4) tasarruf ediliyor. Bütün bunlar askerlerin çok hoşuna gitmekte, onları tatmin etmektedir. Özellikle yeni esir alınmış askerler, orudumzla Kuomintang ordusu arasında dağlar kadar fark olduğunu söylüyordu. Kızıl Orduda maddî hayat açısından daha kötü durumda oldukları halde, ruhen kendilerini kurtulmuş hissediyorlar. Daha dün. düşman ordusunda hiç de cesur olmayan biri olarak tanınan asker. Kızıl Ordu saflarına geçince birden aslan kesiliyor. Bu da demokrasinin ne kadar etkili olduğunu gösteriyor. Kızıl Ordu. esir alınmış askerlerin, daha katıldıkları anda eriyip başkalaştıkları bir potayı andırmaktadır. Çinde sadece halkın değil ordunun da demokrasiye ihtiyacı var. Bir ordudaki demokratik sistem, derebeylik kalıntısı ücretli ordu sistemini yıkmak için. en önemli silahtır.

Parti örgütleri dört düzeye ayrılmış durumda, bölük kolu, tabur komitesi, alay komitesi ve ordu komitesi. Her bölükte bir kol, her mangada bir gurup var. Kızıl Ordunun bu kadar şiddetli bir mücadeleye girip de dağılıp gitmemesinin sebebi, **her bölükte bir parti** örgü-

---

(4) 1 para, aşağı yukarı, gümüş doların binde birine eşittir. (**Adam** başına **harcanan para** ise günde **bir** gümüş doların onda biri kadar tutmaktadır. Çev.)

tünün bulunuşudur. Bundan iki yıl önce, Kuomintang ordusu içindeki örgütlerimizin askerler üzerinde hemen hiç bir etkileri yoktu. Yeh Ting'in(5) birlikleri içinde bile, sadece alay kademesinde bir parti kolu bulunuyordu. Bu yüzdendir ki ciddî tek bir sınav bile veremediler. Bugün Kızıl Ordu içinde parti üyelerinin oranı bire üçtür, yani, ortalama olarak her dört kişiden biri partilidir. Son zamanlarda üye sayısını arttırmağa, savaşçı askerlerden üye kaydetmeğe ve böylece oranı yarı yarıya çıkarmağa karar verdik. Şu anda bölüklerde parti sekreteri sıkıntısı çekiyoruz; merkeze bu konuda yazı yazdık ve artık bulundukları yerde kalamayacak gibi olan eylemcilerden çok sayıda gönderilmesini istedik...

Mahallî silahlı kuvvetler, Kızıl Muhafızların ve işçi - köylü ayaklanma birliklerinden ibarettir. Ayaklanma birlikleri mızraklar ve av tüfekleriyle donatılmış olup, her kasabada bir kıtaları ve üsleri bulunan ve sayıları kasaba nüfusuna göre değişen birliklerdir. Bunların görevi, karşı devrimi bastırmak, kasaba yönetimini korumak ve düşman geldiğinde Kızıl Orduya ya da Kızıl Muhafızlara savaşta yardımcı olmaktır. Ayaklanma birlikleri ilk olarak Yungsin'de yeraltı çalışmalarıyla greve başlamıştı; bütün bu bölge elimize geçince açığa çıktı. Örgüt şimdi bütün sınır boylarında yayılmıştır, adı da aynı kalmıştır. Kızıl Muhafızların ellerindeki tüfekler, çokçası beşli; dokuzlu ve birli tüfeklere de rastlanıyor. Ninkang'da 140, Yungsin'de 220, Lienhivva'da 43. Chaling'de 50, Ling'de 90. Suichivvan'da 130. Wanan'da 10 tüfeğimiz var ki toplam olarak 683 tüfek ediyor. Tüfeklerin çoğu Kızıl Ordu ta-

(5) Nanchang Ayaklanmasına katılan birlikler. 1 Ağustos 1927'de Kuomintang'a karşı ayaklanan bu birlikler Kızıl Ordunun ilk birlikleri oldu. Kızıl Ordunun kuruluşu da bu olayla başlar.

rafından sağlanmıştır; küçük bir kısmını da Kızıl Muhafızlar düşmandan almıştır. Düzeni koruyan birliklerle ve toprak ağalarının her evden topladıkları insanlardan kurulu milislerle çarpışa çarpışa, Kızıl Muhafızların çoğunun savaş gücü günden güne gelişmektedir.

21 Mayıs Olayından önce(6) bütün illerde köylülerin kendilerini korumak üzere birlikler kurduklarını görüyoruz. Bu birliklerin, Yu'da 300, Chalin'de 300, Ling'de 60, Suichivvan'da 50, Yunsin'de 80, Lienhiwa'da 60, Ningyang'da 60, (Yuan Wen-ts'ai'ın askerleri) ve Chingkang dağlarında 60, (Wang Tso'nun askerleri) olmak üzere, toplam 970 tüfekleri vardı. 21 Mayıs olayından sonra, Yuan ve Wang'ın askerlerine ait tüfeklerde bir kayba uğranılmamış, buna karşılık. Suichivvan'da altı, Lienhiwa'da ise bir tüfek dışında bütün silahlar toprak ağalarının eline geçmiştir. Köylü korunma birliklerinin bu şekilde silah kaptırması, oportünist tutumun bir sonucudur. Bugün de, illerdeki Kızıl Muhafızların elindeki tüfek sayısı yeterli olmaktan çok uzak ve toprak ağalarının elindekinden daha azdır. Kızıl Ordu, Kızıl Muhafızlara silah yardımı yapmağa devam ediyor. Kızıl Ordu, kendi savaş gücü azalmadıkça, halkı kendi silahlarına kavuşturmak için elinden geleni yapmağa elbette devam edecektir.

Her Kızıl Ordu taburunu dört bölükten kurduk, her bölüğe 75 tüfek verdik; bunlara, özel görev bölüğünün, üç taburun ve alay karargâh birliklerinin silahları eklenince, bir alayın silah tutarı 1075'i buluyor. Eylemlerimiz sırasında düşmandan kaptığımız silahlar, mümkün mertebe, illerdeki kuvvetlerin donatımına gönderiliyor. Kızıl Muhafızların komutanları, illerden gönderilip, Kızıl Ordu eğitim kurumlarından geçmiş ve kursu başarıyla bitirmiş

(6) Chiang Kai-Shek, 21 Mayıs 1927'de, Changsha'da karşı **devrimci şiddete başlamıştı.**

kimseler. Kızıl Ordu, illerdeki birlikleri yönetmek üzere uzak yerlerden gönderdiği komutan sayısını gittikçe kısmakta. Bu arada. Chu P"eyi-Teh. düzeni koruma birliklerini, ev ev toplanan milisleri ve toprak ağalarına bağlı silahlı kuvvetleri örgütlemekle meşgul. Hudut boylarındaki illerde, bu kuvvetlerin sayısı ve savaş gücü önemli ölçülere ulaşmıştır. İllerdeki Kızıl kuvvetlerimizi bir an önce genişletmeğe, arttırmağa çalışmamızın sebeplerinden biri de bu gelişme oldu.

Kızıl Ordu'nun dayandığı ilke yoğunlaşma (safların sıklaştırılması) buna karşılık Kızıl Muhafızların dayandığı ilke dağılma (yaygınlaşma) idi. Gerici yönetimin bugünkü geçici kararlılık döneminden yararlanan düşman, Kızıl Orduya karşı güçlü saldırılara girişebildiği için. Kızıl Ordu yaygınlaşma ilkesine dayanamaz, çünkü bu. aleyhine olur. Deneyimiz, kuvvetlerimizi dağıttığımızda yenilgiye uğradığımızı, bizden daha zayıf, bize eşit, hatta bizden az üstün düşman karşısında yoğunlaştığımız, saflarımızı sıklaştırdığımız zaman, çok defa. zafere ulaştığımızı göstermiştir. Parti Merkez Komitesinin, gerilla savaşı geliştirmemiz için talimat verdiği alan son derece geniş bir bölgeyi kaplıyordu: uzunluğu ve genişliği binlerce li(7) olan bir alandı bu. Parti üst kademeleri kuvvetlerimizi gözlerinde büyütüyor olmalıydı.

Düşman kuvvetlerine karşı yönelttiğimiz propaganda araçları içinde en etkilileri, esirlerin salıverilmesi ve yaralılara tıbbî bakım gösterilmesiydi. Düşman kuvvetlerinden alınan esirler, er olsun, manga, bölük, tabur komutanı olsun, hemen prapagandaya tâbi tutuluyordu. Kalmak isteyenlerle gitmek isteyenler ayrılıyor ve ikinciler, yol harçlıkları da verilerek, serbest bırakılıyordu. Bu tutumumuz düşmanın, «Komünist haydutlar gözlerinin gördüğü

(7) Bir Li, aşağı yukarı 530 metredir. (Çev.)

herkesi öldürüyor.» şeklindeki iftirasını yerle bir etmekteydi. Yan Ch'in-sheng'in **Dokuzuncu Tümende On Günlük** Denetleme adlı raporunda bu tutumumuzdan. «Gerçekten müthiş bir şey.» olarak söz edilmektedir. Kızıl Ordulu askerlerin esir askerlere sağladığı rahat ve son derece içtenlikle verilen «Yeni Dostlar İçin Veda Partileri», esir askerlerin yürekten teşekkürlerini belirttikleri söylevlerle süsleniyordu. Düşman yaralılarının tıbbî bakımı da çok etkili bir propaganda aracıydı. Son günlerde, düşman tarafından da bizi taklit eden, Li Wenpin gibi zeki komutanlar çıkmış, esirleri öldürtmemiş ve yaralıların tedavisini yaptırmıştır. Buna rağmen, ilk karşılaşmamızda, eski askerlerimizin silahlarıyla, birlikte yeniden saflarımıza katıldıkları oluyordu. Bu olayın iki örneği var. Ayrıca, elimizden geldiği kadar, yazılı propaganda, yani sloganlarımızı büyük harflerle yazma işini yürütmeğe çalıştık. Nereye gittiysek, bütün duvarları sloganlarımızla donattık. Ancak, elimizde iyi resim yapan pek yoktu. Parti merkezinin ve iki bölge komitesinin bize, tez elden, bir iki ressam göndermelerini bekliyoruz.

«The **Struggle in Chinskang** Mountains», Mao Tse-tung, **Selected Works, 1. Cilt,** International Publisher's, **1954 s. 79-86. Çin KomUnist** Partisi **Merkez Komitesine 25 Kasım, 1928'de gönderilmiş bir rapordan.**

2.

SALT ASKERÎ GÖRÜŞ AÇISI ÜSTÜNE

Mao Tse-tung

Salt askerî görüş açısı. Kızıl Ordudaki bir çok yoldaş arasında son derece yaygın. Aşağıdaki biçimlerde ortaya çıkıyor bu açı:

1. Askerî görev ile siyasî görevi birbirine karşıt sanmak; askerî görevin, siyasî görevleri başarmak için gerekli araçlardan sadece biri olduğunu görmezlikten gelmek. Hatta «Askerî görev başarılırsa siyasî görev de başarılır. Askerî görev iyi yürütülülmezse siyasî görev de iyi yürütülmemiş demektir.» gibi yargılara varmak. Bu yargının bir adım ötesi, askerî görevi bir numaralı siyasî görev saymaktır.

2. Kızıl Ordunun görevini Beyaz Ordunun görevine, yani sadece döğüşmeye, benzetmek. Çin Kızıl Ordusunun, devrime götüren bazı siyasî görevleri yerine getirmeğe yönelmiş bir silahlı kuvvet olduğu gerçeğini görmezlikten gelmek. Özellikle şu günlerde Kızıl Ordunun varlık sebebi sadece savaşmak değildir; savaşmanın yanısıra, düşmanın askerî gücünü tahrip, kitleleri hareketlendirmek, örgütlemek, silahlandırmak, devrimci bir güç haline gelmelerinde yardımcı olmak ve hatta Komünist Partisinin örgütlerini kurmak gibi önemli görevlerin sorumluluğunu da üstüne almıştır. Kızıl Ordu savaşmak için savaşamaz. Aksine, kitleleri harekete geçirmek, örgütlemek, silahlandırmak, devrimci bir güç haline gel-

meleriden yardımcı olmak için savaşır. Bu amaçlar ortadan kalkacak olursa, savaşmak da anlamını kaybeder ve Kızıl Ordunun varlığına sebep kalmaz.

3. Bu görüş açısına göre, Kızıl Ordunun siyasî gö revlerini askerî görevlerinden daha önemsiz saymak ve «Ordu karargâhı, kamu ile ilgilidir.» deyip işin içinden sıyrılmak gerekir. Bu görüş gelişmeğe devam ederse, Kit lelerin bize yabancılaşmasına, yönetimin ordu eline geç mesine ve dolayısiyle proleterya önderliğinden kurtulma sına -bir kelimeyle, Kuomintang ordusundaki askerî ağa lık yolunun aynen izlenmesine- yol açacaktır.

4. Kitleleri harekete geçirme görevine, bunun için ekipler kurma işine yan çizmek, önem vermemek. Kitle lerin örgütlenmesinde, ordudaki asker kurullarının ve il lerdeki işçi ve köylü örgütlerinin önemini kavramamak. Bunun sonucu olarak, hem kitleleri harekete geçirme işi, hem de örgütlenme konusu bir kenara itilmiş oluyor.

5. Bir çatışma kazanıldığı zaman kibirlenmek, kay bedildiği zaman kederlenmek.

6. Gurup egoizmine kapılmak. Yani, Kızıl Ordunun en önemli görevlerinden birinin halkı silahlandırmak ol duğunu unutarak, herşeyi sadece Dördüncü Ordunun çı karları açısından görmek. Bu, klikçiliğin genişlemiş şek linden başka bir şey değildir.

7. Dördüncü Ordunun dar çevresi içinde kalan bazı yoldaşlar, başka hiç bir devrimci kuvvetin var olmadığı sanısına kapılmışlar. Böylece de, hiç bir eyleme girme den, kendi kuvvetlerini aynen muhafaza etmek gibi son derece köksüz bir fikre saplanmışlardır. Bu olsa olsa bir oportinizm kalmtısıdır.

8. Öznel ve nesnel şartları dikkate almak, devrim ci aceleciliğe kapılmak, astlanyla uğraşmak zahmetinden nefret etmek, kitle çalışmalarından kaçmak ve sadece bü-

yük işler peşinde koşarak hayaller içinde yüzmek. Bu da, olsa olsa serüven merakının bir kalıntısıdır.(1)

Salt askerî görüş açısının kaynağı ise, şu şekilde özetlenebilir:

1. Siyasî seviyenin düşük olması. Ordudaki siyasî önderliğin rolünü ve Kızıl Ordu ile Beyaz Ordunun temeldeki farkını kavramamak.

2. Paralı orduların ideolojisini benimsemek. Savaş sırasında düşmandan esir alınan askerlerin sayısı pek çok. Bunlar Kızıl Orduya alındıkları zaman, paralı askerlikleri Zamanından kalma ve içlerine işlemiş ideolojilerini de birlikte getirmekten kendilerini alamıyorlar. Dolayısiyle. erler arasında bile salt askerî görüş açısı bir dayanak bulmuş oluyor.

3. Bundan önceki iki sebepten bir üçüncü sebep çı kıyor: askerî kuvvete fazla güvenmek ve halk kitlelerinin kuvvetine yeter derecede güvenmemek.

4. Partinin, askerî görevleri yakından izlememesi ve tartışma konusu yapmaması da, bir çok yoldaşın salt as kerî görüş açısını benimsemesine yol açmıştır.

Düzeltme Yöntemleri:

1. Eğitim yoluyla parti içindeki siyasî seviyeyi yükseltmek, salt askerî görüş açısının kuramsal köklerini ku-

---

(İ) 1927'de devrimcîlerin yenilgisini **izleyen kısa bir dönem** içinde, Chiang Kai-shek'in **ihanetinden sonra, Komünist Partisi saflarında «Sol serüvencilik» eğilimi belirdi. Çin devrmine bir «sürekli devrim»** gözüyle bakılmağa başlandı. **Çindeki devrimci ortama da «sürekli ayaklanma» gözüyle bakılıyordu. Düzenli bir geri çekilme** örgütlenraekten **kaçınan serüvenciler, otoriter olma yolunu benimsediler, parti üyelerinin** küçük **bir kısmı ile küçük**

bir kitleye dayanıyorlardı. Ülkenin dört bir yanında ayaklanma çıkarma teşebbüsüne girişerek hata ettiler. Tabii bir basan elde edemediler. 1928 de sönen bu serüvencilik akımının hâlâ **bazı kalıntılarına rastlanıyor.**

rutmak. Kızıl Ordu ile Beyaz Ordu arasındaki temel farkların bilincini herkese aşılamak. Aynı zamanda, oportünizm ile serüvencilik kalıntılarını temizlemek ve Dördüncü Ordudaki gurup egoizmini yoketmek.

2. Subayların ve erlerin, özellikle düşmandan **esir** alınanların eğitimlerim **yoğunlaştırmak.** Aynı zamanda, illerdeki yöneticilerimizin, savaş deneyi olan işçi ve köy lüleri seçip Kızıl Ordu saflarına göndermelerini sağlaya rak, salt askerî görüş açısının köklerini zayıflatmak, hat ta büsbütün kurutmak.

3. İllerdeki parti örgütlerinin Kızıl Ordudaki parti kuruluşlarını eleştirmelerini sağlayarak, kitle siyasi gücü ne dayanan örgütlerin de aynı şekilde Kızıl Orduyu eleş tirmesini gerçekleştirerek, hem Kızıl Ordudaki parti ör gütlerini hem de subay ve erleri etkilemelerine yol açmak.

4. Parti, askerî görevleri etkin **bir biçimde** izlemek ve bu konuda tartışma açmak. Bu şekilde tartışılıp ka rara bağlandıktan sonra, bütün görev kitleler aracılığıyla gerçekleştirilmelidir.

5. Kızıl Ordunun **görevlerini açık** seçik hale getiren kurallar ve yönetmelikler koyarak, askerî görevleri yerine getirecek organlarla siyasî görevleri yerine getirecek olan lar arasındaki ilişkileri aydınlığa kavuşturmak. Aynı şe kilde. Kızıl Ordu ile halk kitleleri, asker kurullarının güçleri ve görevleri ile askerî ve siyasî organlarla ilişki leri konularına da çeki düzen vermek.

«On the Rectification of Incorrect Ideas in the Party» Mao Tse - tung, **Selected Works.** 1. Cilt, s. **106-108. Kızıl** Orduya bağlı Dördüncü Ordu parti örgütünün Aralık, 1929'da toplanan Dokuzuncu Kurultayında okunan rapordan parçalar.

3.

ÇİN DEVRİMCİ SAVAŞININ ÖZ ÇİZGİLERİ

Mao Tse-tong

1. Konunun Önemi

Çindeki devrimci savaşın kendine has özellikleri olduğunu kabul etmeyen, bilmeyen, bilmeye önem vermeyen bazı kimseler. Kızıl Ordunun Kuomintang'a karşı giriştiği savaşı, diğer savaşlara ya da Sovyetler Birliğindeki iç savaşa benzetmeğe bayılıyorlar. Sovyetler Birliğinde Lenin ve Stalin'in yönettiği iç savaş deneyi gerçekten dünya çapında bir önem taşır. Çin Komünist Partisi de dahil olmak üzere bütün Komünist partileri, bu deneye ve bu deneyin Lenin ve Stalin tarafından değerlendirilmesine bir pusula gözüyle bakarlar. Ancak, bunun böyle oluşu başka, bu deneyi kendi şartlarımızda mekanik bir biçimde aynen kullanmağa kalkmamız gene başkadır. Çin devrimci savaşı bir çok özellikleri açısından Sovyetler Birliğindeki iç savaştan ayrılmaktadır. Bu özellikleri görememek ya da inkâra yeltenmek şüphesiz yanlış bir iş olacaktır. On yıldır sürüp giden savaşımız bunu tam anlamıyla kanıtlamış oldu.

Düşmanımız da, benzer yanlışlıklara düşüyor. Kızıl Ordunun, diğer kuvvetlerden değişik bir takım savaş strateji ve taktiklere sahip olması gerektiğini bir türlü ka-

bule yanaşmıyor. Çeşitli konulardaki üstünlüklerine dayanarak bizi küçümsüyor ve köhne savaş yöntemlerine saplanıp kalmaktan bir türlü kurtulamıyor. Dördüncü «kuşatma ve yoketme» taarruzundan, yani 1931'den önce de bu tutumdaydı, taarruz sırasında da; sonuç ortada: bir sürü yenilgiye uğradı. Gerici Kuomintang generali Lui Wei-yuan -sonra da Tai Yo- Koumintang ordusuna yeni bir görüş getirmeğe kalktılar. Öğütleri sonunda Chiang Kai-shek tarafından da kabul edildi. Chiang Kai-shek'in Kuling'de(l) Subay Eğitim Merkezleri kuruluşu, yeni gerici askerî ilkeler kabul edişi(2) ve bunları beşinci «kuşatma ve yoketme»(3) taarruzunda kullanışı bu öğütlerin sonucudur.

Düşman, Kızıl Orduya karşı savaş şartlarına uyabilmek için askerî ilkelerini değiştirince, bu defa da, içimizden bazı komutanlar çıkıp «öteki yöntemleri» uygulamağa giriştiler. Genel nitelikte bazı ilkelere dönmeyi öğütleyen bu kişiler. Özel şartları dikkate almaktan hoşlanmıyorlar, Kızıl Ordunun kanlı savaşlarından edinilen deneylere yan çiziyorlar, emperyalizmin, Kuomintang'ın Ve Kuomintang ordusunun gücünü küçümsüyorlar ve nihayet düşmanın benimsediği yeni gerici savaş ilkelerini kasten ihmal ediyorlardı. Sonuç olarak. Shensi-Kansu hu-

(1) 1933 Temmuzunda Kuling'de, Kiukang'daki dağ yazlığında (Kiangsi ilinde) anti-komünist subay kadrolarını yetiştirmek için bir merkez kuruldu. Burada, Alman, İtalyan ve Amerikalı öğretmenler faşist siyasî ve askeri eğitim vermekle uğraşıyordu.

(2) Bir takım müstahkem binalar yapıp yavaş fakat düzenli ilerleme stratejisi.

(3) 1930-1934 arasında, Kiangsi çevresindeki Kızıl bölgeye Chiang Kai-shek beş büyük taarruz yaptı. Beşincisi 1933 Ekiminde başladı. Bundan bir yıl sonra Kızıl Ordu 8000 millik Uzun Yürüyüşüne **başladı ve 1835 Ekiminde** kuzey Shensi'ye vardı.

dut boyu bölgesi dışındaki bütün devrimci üslerimizi kaybettik. Kızıl Ordu, 300,000'den yirmi otuz bine indi. Kuomintang bölgesindeki parti örgütlerinin hemen tamamı süpürüldü. Sözün kısası, son derece büyük bir tarihî ceza aldık. Kendilerine Marksist-Lenininst diyen sorumluların, Marksizm-Lenininzmin alfabesini bile öğrenmemiş oldukları böylece ortaya çıktı. Lenin. «Marksizmin en temel ilkesi, Marksizmin yaşayan özü, somut şartların somut çözümlemesidir» diyordu. İşte sözü geçen yoldaşların unuttukları da tam bu noktaydı.

Bunlardan anlaşılacağı üzere, Çin devrimci savaşının özelliklerini anlayamamanın sonucu, onu yönetmekte ve zafere ulaştırmakta yeteneksizlikten, beceriksizlikten başka bir şey değildir.

2. Çin Devrimci Savaşının Özellikleri Nedir?

Öyleyse Çindeki devrimci savaşın özellikleri nedir? Bana kalırsa dört özelliği var.

Birincisi. Çinin geniş bir yarı sömürge oluşu, siyasî ve ekonomik gelişmesinin bölgeden bölgeye farkedişi ve 1924-1927 yılları arasında bir devrimden geçişidir.

Bu özellikten de anlaşılacağı üzere, Çindeki devrimci savaşın gelişip zafere ulaşması mümkündür. 1927 sonlarında ve 1928 başlarında. Çinde gerilla savaşının başlamasından hemen sonra, bu noktayı belirttiğimiz zaman (Hunan-Kiangsi Hudut Bölgesi Birinci Parti Kurultayında, 20 Mayıs, 1928'de) Hunan-Kiangsi hudut bölgesindeki (Chingkank Dağlarında) bazı yoldaşlar bize «Kızıl bayrak daha ne zamana kadar dalgalanabilir?» sorusunu yönelttiler. Çünkü bu en temel sorusuydu, o günlerin; Çinin devrimci üslerinin bulunduğu bu bölgede Çin Kızıl **Ordusu varlığını sürüdUremez ve gelişme gösteremezse, bir** adım bile ileriye atamazdık. Çin Komünist Partisi Altıncı

Millî Kurultayı, 1928 yılında gene bu soruyu cevaplandırıyordu. O günden sonradır ki Çin devrimci'hareketi doğru teorik temele oturtulmuş oldu.

Bu özellik üzerinde duralım ve çözümlemesini yapalım.

Çindeki siyasî ve ekonomik eşitsizlik -çelimsiz bir kapitalist ekonomi ile yarı-federal bir ekonominin yan yana yaşayışı-: bir iki sanayi ve ticaret şehrinin yanısıra durgun köylük bölgelerin alabildiğine uzanmakta oluşu; bir kaç milyon sanayi işçisi ile eski üretim düzenine ait yüz milyonlarca köylü ve zanaatkarın bir arada yaşayışı; merkezî yönetimi denetim altında tutan büyük savaş ağaları ile, illerdeki yönetimi etkileri altında bulunduran küçük savaş ağalarının birlikte varoluşları: iki gerici ordunun, yani. Chiang Kai-shek komutasındaki merkezî ordu ile illerdeki savaş ağalarının çeşitli türden birliklerinin yanyana yaşamakta oluşları; ve bir yanda, iki üç demiryolu, buharlı gemi ve motorlu araç yolunun, diğer yanda çok sayıda elarabası ve yaya patikasının, çoğunun üzerinden iki kişinin geçemiyeceği darlıkta toprak yolun bulunuşu ülkeye özelliğini veren niteliklerdir.

Çin bir yarı sömürgedir -emperyalist ülkeler arasında birliğin olmayışı. Çindeki egemen bloklar arasında da birliğin olmayışı sonucunu doğurmaktadır. Çeşitli ülkelerin boyundunığundaki bii yarı- sömürge, tek bir ülkenin boyunduruğundaki bir yarı -sömürgeden elbette farklı olacaktır.-

Çin geniş bir ülke «Batı daha karanlıktayken, doğu aydınlanmıştır. Güneyde gece olur. Kuzeyde güneş doğar.» Dolayısiyle, hareket sahası dardır, diye hayıflanmağa gerek yoktur.

Çin, bize Kızıl Ordunun tohumlarını sağlayan, Kızıl Orduyu yöneten bir Komünist Partisi ve devrime katılmış halk kitleleri hediye eden büyük bir devrimden geçmiştir.

Demek oluyor ki, Çin devrimci savaşının birinci özelliği olarak, ülkenin geniş bir yarı-sömürge oluşunun, büyük bir devrimden geçmiş olmasını, siyasî ve ekonomik yönden eşit olmayan gelişmeler gösterdiğini belirtmekteyiz. İşte bu özellik, sadece siyasî strateji ve taktiklerimizi değil, askerî strateji ve taktiklerimizi de saptamamız için bir dayanak noktası oluyor.

İkinci özellik düşman kuvvetinin büyüklüğüdür.

Kızıl Ordunun düşmanı olan Kuomintangdaki durum ne merkezdedir? Siyasî iktidarı eline geçirmiş ve nisbî bir kararlılık içinde elinde tutmakta olan bir partidir. Dünyadaki başlıca karşı devrimci ülkelerin desteğini sağlamıştır. Ordusunu yeniden, dünyadaki modern devletlerin ordularına benzer biçimde örgütlenmiştir ki bu Çin tarihindeki diğer ordulardan farklı bir kuruluşa sahip olması demektir. Ordusu, silah ve diğer donatım malzemesi bakımından Kızıl Ordudan ileri, asker sayısı Çin tarihindeki bütün ordulardan yüksek bir yapıdadır. Hatta dünyanın en kalabalık ordusudur. Kuomintang ordusu ile Kızıl Ordu arasında dünya kadar fark vardır. Kuomintang, Çin siyaset, ekonomi, haberleşme ve kültürünün can damarlarını elinde bulundurmaktadır. Siyasî iktidarının özelliği yurt çapında olmasıdır.

İşte Çin Kızıl Ordusunun karşısında bu kadar güçlü bir düşman var. Bu da Çin devrimci savaşının ikinci özelliğini teşkil ediyor. Bu özellik, Kızıl Ordunun giriştiği savaşın, hem Sovyetler Birliğindeki iç savaştan hem de Kuzey Harekâtmdan(4) bir çok bakanlardan farklı

(4) Kuomintang-Komünist Ortak Cephesinin 1926 Temmuzunda Kanton'dan başlayarak, Kuzeyli savaş ağalarına karşı giriştiği bu hareket 1927 yılı ortalarına kadar Çin'in büyük bir kısmının Milliyetçilerin eline geçmesiyle sonuçlanmıştı.

olması sonucunu doğurmaktadır.

Üçüncü özellik Kızıl Ordunun zayıf ve küçük oluşudur.

Çin Kızıl Ordusu, gerilla birlikleri şeklinde başlayan ilk büyük devrimin başarısızlığından doğmuştur. Karşısında sadece Çinde bir gerici dönem değil, dünyanın gerici kapitalist ülkelerinde nisbî bir siyasî ve ekonomik kararlılık dönemi bulmuş, varlığını bu şartlar altında sürdürmektedir.

Siyasî gücümüz dağınıktır. Dağlık ya da uzak bölgelerde toplanmış olup herhangi bir dış yardım imkânından yoksundur. Ekonomik ve kültürel şartlar bakımından devrimci üslerin bulunduğu bölgeler. Kuomintangın elindeki bölgelerden daha geridir. Devrimci üsler, sadece köylük bölgelerde ve küçük kasabalarda kurulmuş bulunuyor. Başlangıçta son derece küçük olan bu üsler sonra da fazla bir gelişme gösteremedi. Ayrıca, sık sık yerleri değiştirildiğinden Kızıl Ordunun elinde gerçekten sağlam, oturmuş üsler yoktur.

Sayıca da küçük olan Kızıl Ordunun silâhları kıt yiyecek, yatacak, giyecek ve sair ihtiyaçlarının giderilmesi son derece güçtür.

İşte bu özellikle bundan önceki özellik arasında keskin bir çelişme vardır. Kızıl Ordunun strateji ve taktiği bu kesin çelişmeye dayanmaktadır.

Dördüncü özellik Komünist Partisinin önderliği ve tarım devrimidir.

Bu özellik, bundan öncekinin kaçınılmaz sonucudur. Bundan da aşağıdaki iki nitelik çıkıyor. Bir kere, Çin devrimci savaşı, Çinde ve bütün kapitalist dünyada gerici bir dönem içinde yürütülmesine rağmen, Komünist Partisi tarafından yönetildiği ve köylü tarafından desteklendiği için başarıya ulaşacaktır. Köylünün desteğini sağladığımız, küçük olmalarına rağmen üslerimiz büyük bir

siyasî güce sahip oldukları ve geniş bir alanı kuşatmış olan Kuomintang iktidarı karşısında sapsağlam durabildikleri için, askerî anlamda. Kuomintang saldırıları karşısında aşılması güç engeller yaratılmış oluyor. Küçük olmasına rağmen Kızıl Ordu, büyük bir savaş gücUne sahiptir. Bunun sebebi, tarım devriminden çıkmış, kendi çıkarları için savaşan insanların Komünist Partisi önderliğine girmiş olması, subay ve erlerinin siyasî birlik içinde bulunuşlarıdır.

Diğer yandan, durumumuz Kuomintangın durumunun tam tersidir. Tarım devrimine karşı çıktığı için, Kuomintangin, köylülerin desteğinden yoksun kaldığını görüyoruz. Ordusunun büyüklüğüne rağmen, askerlerinin çoğundan ve küçük rütbeli subaylarından büyük fedakarlık bekliyemiyor. Bir zamanların bu küçük üreticileri, orduları için canlarını seve seve vermeğe razı değiller. Subaylarla erler arasında siyasî birlik olmayışı savaş gücünü azaltıyor.

2. Bu Özelliklerden Çıkan Strateji ve Taktiğimiz

Siyasî ve ekonomik yönden gelişmesi eşit olmayan ve büyük bir devrim geçirmiş geniş bir yarı sömürge; zayıf ve küçük bir Kızıl Ordu; ve tarım devrimi - işte Çindeki devrimci savaşın dört özelliği. Çin devrimci savaşının yönünü çizen, stratejik ve taktik ilkelerini belirleyen bu özelliklerdir. Birinci ve dördüncü özellik, Çin devrimci savaşının büyüyüp düşmanı yenebileceğini gösterir. İkinci ve üçüncü özellikler ise, Çin Kızıl Ordusunun hızla büyüyüp düşmanı bir çırpıda yenmesinin imkânsızlığını, başka bir deyimle, savaşın uzayıp gideceğini ve işler kötü gittiği takdirde, savaşın bir yenilgiyle sonuçlanmasının mümkün olduğunu göstermektedir.

Çindeki devrimci savaşın işte böyle iki yüzü var. İkisi de bir arada, yani, şartlar hem lehimizde, hem de-

güç. Çin devrimci savaşının temel yasası budur. Bundan daha bir çok yasa çıkarmak mümkün. On yıllık savaşımızın tarihi, bu yasanın geçerliliğini kanıtlamış bulunuyor. Gözleri olup ta bu temel yasaları görmeyenler, Çin devrimci savaşını yönetemezler. Kızıl Orduyu zaferlere götüremezler.

Stratejik yönümüzü doğru olarak saptamak için. bütün temel sorunları doğru biçimde koyup çözmek gerektiği açıktır. Meselâ, saldırılarda serüvenciliğe karşı, savunmada tutuculuğa karşı, kuvvet kaydırmamız sırasında savaşçılığa karşı; Kızıl Ordu içinde gerillacılığa karşı. fakat gerilla niteliğine taraftar; sürüncemede kalan savaşlara ve acele karar stratejisine karşı, fakat savaşı uzatma stratejisine ve savaşlarda çabuk karar verilmesine taraftar; sabit eylem cephelerine ve durum savaşlarına karşı, değişken eylem cephelerine ve hareketli savaşlara taraftar; düşmanı sadece kovalamağa karşı, yoketmeğe taraftar; iki yumrukla birden vurma ilkesine karşı, tek yumrukla vurma ilkesine taraftar; arkada geniş bir arazi bırakmağa karşı, dar bir arazi bırakmağa taraftar; komutanlığın mutlak olarak merkezde toplanmasına karşı, nisbî bir merkezciliğe taraftar; salt askerî görüşe ve sürekli ayaklanmaya karşı, Kızıl Ordunun Çin devriminin propagandacısı ve ve örgütçüsü olduğu görüşüne taraftan haydutluğa karşı ve sıkı siyasî disipline taraftar; savaş ağalığına karşı, askerî disiplinin otoritesi ve sınırları içinde demokratik hayat tarzına taraftar; yanlış bir sekter kadro siyasetine karşı, doğru bir kadro siyasetine taraftar; tekbaşınalığa karşı, muhtemel bütün müttefiklerin kazanılmasına taraftar; ve nihayet Kızıl Orduyu eski durumunda tutmaya karşı ve onu yeni bir duruma getirmeye taraftar olmak gerektiği açıktır.

«Strategic Problems of China's Revolutionary War,» Üçüncü Bölüm, Mao Tse-tung, Selected

Works, 1. Cilt s. 192 -198. Kuzey Shensi'de, Aralık 1936 da, Kızıl Ordu Okulunda verilmiş bir konferanstan

4.

JAPONLARA KARŞI GERİLLA SAVAŞINDA ÜS BÖLGELERİ

Mao Tse-tung

Japonlara karşı gerilla savaşının üç numaralı stratejik sorunu(l) üs bölgelerinin kurulmasıdır. Savaş uzayıp gittiği ve amansız olduğu için bu soruna eğilmek gerekli **ve önemlidir. Ülke** çapında bir stratejik karşı saldırıya geçilmedikçe kaybettiğimiz toprakları yeniden ele geçirmemiz mümkün olmayacak, düşman cephesi Çin'in **mer-**

(1) Japonlara karşı gerilla savaşının altı stratejik sorunu, Mao Tse-tung tarafından şu şekilde sıralanmaktadır:
1 — **Bir savunma savası** içinde teşebbüs bizde olmak, değişken **olmak** ve plân çerçevesinde yürütülmek şartıyla saldırılarda bulunmak; uzun süreli bir savaş, hızlı karar verip çatışmalara girişmek, iç hat eylemleri içinde dış hat eylemleri yürütmek,
2 — Düzenli savaşla işbirliği,
3 — Üs bölgeleri kurmak,
4 — Stratejik savunmaya ve stratejik saldırıya girişmek,
5 — Hareketli bir savaşa geçmek ve
6 — Doğru komuta ilişkileri kurmak. (Selected Works, Cilt, II. s. 122-23)

kezine kadar girecek, merkezi boydan boya kaplayacak ve topraklarımızın bir kısmı, hem de önemli bir kısmı düşman eline geçip onun geri bölgesi hâlini alacak. Düşman işgalindeki bu geniş alana gerilla savaşını yaymalı, düşmanın arkasını cephe, haline getirmeli ve bütün bu işgal bölgelerinde aralıksız savaşması için onu zorlamalıyız. Stratejik karşı saldırıya geçmediğimiz ve kaybettiğimiz toprakları yeniden ele geçirmediğimiz takdirde, düşmanın geri hatlarındaki gerilla savaşı, hiç şüphe yok, bütün gücüyle devam etmelidir. Ancak, bunun ne kadar süreceğini şimdiden kestiremeyiz. Bu yüzden de savaşın uzun süreceğini söylemekle yetiniyoruz. Aynı zamanda, işgal ettiği bölgelerdeki çıkarlarını sağlama bağlamak için, gerilla kuvvetlerimize karşı düşman, eylemlerini gün geçtikçe yoğunlaştıracak, gerillalarımızı altetmek için elinden geleni yapacaktır. Özellikle, stratejik saldırısı sona erdikten sonra gerilla kuvvetlerimiz üzerine çullanacak-tır. İşte bu yüzden, savaş bir kere uzadı mı, düşman gerisinde gerilla savaşını sürdürebilmek için mutlaka üs bölgelerine ihtiyacımız olacaktır.

Peki, gerilla savaşı için üs bölgesi demek ne demektir? Bunlar, gerilla kuvvetlerinin, hem stratejik görevlerini yerine getirmesi, hem de kendi elindeki toprağı korumak ve genişletmek, düşmanı ise yokctmek ya da kovmak için destek alabileceğimiz, güvenebileceğimiz stratejik üslerdir. Bu üsler olmadıkça, stratejik görevlerimizi yerine getirmekte ve diğer bütün savaş amaçlarımızı gerçekleştirmede dayanaksız kalırız. Geride bir dayanak bırakmadan düşmanın arkalarında savaşmak gerillanın özelliklerinden biridir. Çünkü milletin geri cephesiyle ilişkileri kesilmiştir. Bu yüzden, gerçekte bu ilişki eksikliğinin yerini alacak bölge üsleri olmaksızın gerilla savaşı korunamaz ve geliştirilemez.

Tarihte köylülerin giriştiği, gezgin ayaklanma tipin-

de bir çok savaşlar olmuş, hepsi de başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Günümüzün ileri haberleşmesi ve teknolojisi karşısında, böyle gezgin ayaklanmaların zafere ulaşacağını sanmak hiç bir dayanağı olmayan boş bir hayalden ibarettir. Ne var ki, gezgin ayaklanma fikri yoksul köylülerin kafalarından bir türlü atamadıkları, onlardan da. gerilla savaşı önderlerinin zihnine bulaşmış bir fikirdir. İnsan bir kere bu fikre kapıldı mı, üs bölgeleri kurmanın ne gereğini ne de önemini kavrayabilir. Dolayısiyle. gerilla önderlerinin kafasından bu fikri söküp almak, üs bölgeleri kurma siyasetinin bir numaralı şartıdır. Üs bölgeleri kurup kurmama, bunlara değer verip vermeme, başka bir deyimle, üs bölgelerine dayanma ya da gezgin ayaklanma yolunu seçme arasındaki çatışma her gerilla savaşında görülür. Bu kurula bir istisna teşkil etmeyen Japonlara karşı gerilla savaşımızda da, bir dereceye kadar da olsa. bu çatışma görüldü. Demek oluyor ki, bu gezgin ayaklanma düşüncesine karşı mücadele etmek zorundayız. Bu düşünce tamamen silinip de üs bölgeleri kurulduktan sonradırki uzun süreli gerilla savaşı da kolaylaşacaktır.

Üs bölgelerinin gereği ve önemi bu şekilde aydınlığa kavuştuktan sonra, bunları kururken karşılaşacağımız sorunlar da anlaşılacak ve çözüme bağlanabilecektir. Bunlar, üs bölgelerinin çeşitleri, gerilla bölgeleri ve üs bölgeleri, üs bölgelerinin kurulması için gerekli şartlar, üs bölgelerinin pekiştirilmesi ve yayılması, düşman kuvvetlerinin ve kendi kuvvetlerimizin kuşatma çeşitleri gibi sorunlardır.

1. Üs Bölgelerinin Çeşitleri

Japonlara karşı gerilla savaşında başlıca üç çeşit üs

var: dağlarda kurulanlar, ovalarda kurulanlar, ırmak - göl - nehir yataklarında kurulanlar.

Üsleri dağlık bölgelerde kurmanın üstünlüğünü herkes bilir. Changpai, Wutai, Taihang, Tai, Yen ve Mao dağlarında kurulmuş, kurulmakta ve kurulacak olan üslerin hepsi bu çeşit dağ üslendir. Bütün bu üs bölgeleri, Japonlara karşı gerilla savaşının en uzun süreyle dayanabileceği ve bu savaşın önemli kaleleri olabilecek nitelikte yerlerdir. Düşman hatları gerisindeki bütün dağlık bölgelerde üs kurmalı ve gerilla savaşını geliştirmeliyiz.

Ovalar, şüphesiz, dağlara göre daha az elverişli. Ancak, ovalarda da gerilla savaşı geliştirilebileceğini ve bazı üslerin kurulabileceğini akıldan çıkarmamak gerek. Hopeh. kuzey ve kuzeybatı Shantung ovalarında geliştirilen geniş çaplı gerilla savaşları bunu doğrulamaktadır. Ovalarda uzun süre ayakta kalabilecek üslerin kurulup kurulamıyacağı konusu ise henüz sallantılıdır; geçici üslerin kurulması olanağı vardır, küçük birliklere göre ya da mevsimlik bazı üslerin kurulması mümkündür. Bir yandan, elinde yeteri kadar askeri olmadığı halde insanlık tarihinde eşine rastlanmayan bir barbarlık örneği veren bir düşmanın bulunması, diğer taraftan Çinin geniş bir toprak, ve savaşan büyük bir nüfusa sahip oluşu, ovalarda geçici üsler kurulmasına ve gerila savaşının geliştirilmesine uygun nesnel şartların bulunduğunu -göstermektedir. Buna bir de. doğru yönetimin varlığını eklersek, küçük gerilla birlikleri için sabit olmayan, uzun dönem üs bölgelerinin kurulmasının pekâlâ imkan dahilinde olduğunu görürüz.(2)

Genel olarak, düşman, stratejik saldırısını tamam-

(2) Japonlara karşı savaş deneyi, ovalarda da uzun süre ayakta kalabilecek üs bölgeleri kurmanın mümkün olduğunu kanıtlamıştır.

layıp da eline geçirdiği bölgelere dört elle sarılma aşamasına girdiği zaman, gerilla savaşının bütün üs bölgelerine amansız saldırılara kalkacak ve bu bölgeler tabiatiyle düşmanın asıl yükünü taşıyacak yerler haline gelecektir. Böyle bir olay karşısında, ovalarda çarpışan büyük gerilla birlikleri, aynı yerde uzun süre savaşmıyacakları için, şartlara uygun bir biçimde, yavaş yavaş dağlara çekilecekler. Bunun örnekleri arasında, gerilla birliklerinin, Hopeh ovalarından Wutai ve Taihang dağlarına, Shantung ovalarmdan Tai dağlarına ve Kiaotung yarımadasına çekilmelerini gösterebiliriz. Millî savaş şartları altında ise, küçük gerilla birliklerinin çeşitli illere dağılıp, geniş ovalarda, akışkan, yılan gibi bir gerilla biçimi benimsemeleri imkansız değildir. Bu biçim gerilla savaşında üs bölgeleri de birliklerle beraber yer değiştirmektedir. Yazın «yeşil perdeden» (kaoliang tarlalarından) kışın da donmuş ırmaklardan yararlanarak mevsimlik gerilla savaşlarına girişmek de pekâlâ mümkün. Düşmanın şu anda bize harcayacak fazla enerjisi olmadığı, ilerde de olmayacağı için, bugünlerde, ovalarda gerilla savaşını genişletmek ve geçici üsler kurmak doğru bir eylem olacaktır. Gelecekte ise, gerilla birliklerini küçültme, bunların hiç değilse mevsimlik gerilla savaşları yürütmelerini sağlama, ve sabit olmayan, üs bölgeleri kurma yolu izlenebilir.

Nesnel şartlara bakılırsa, ırmak - göl - nehir yataklarında üsler kurmak ve bunlara dayanarak gerila savaşına girişmek olanağı ovalardaki üslere ve savaşlara göre daha kolay, dağlardaki üslere ve savaşlara göre daha zordur. Tarihimizde, «korsanlar» ve «su haydutları» sayısız büyük savaşlar vermişler ve Kızıl Ordunun Hung Gölü dolaylarındaki gerilla savaşı birkaç yıl devam etmiştir; bunlar, ırmak - göl - nehir yataklarında gerilla savaşı geliştirmenin ve üsler kurmanın mümkün olduğunu gösterir. Ancak, Japonlara karşı çıkan parti ve guruplar

olsun, halk kitleleri olsun, bugüne kadar, bu konuya fazla önem vermiş değiller. Demek ki öznel şartlar o kadar elverişli değil henüz; olsun, bu şartların oluşmasını bekleriz ve onlarla birlikte ilerleriz. Ülke çapında gerilla savaşına girişilecek olursa, Yangtze nehrinin kuzeyine düşen Hungtze gölü bölgesinde, Yangtze nehrinin güneyindeki Tai gölü bölgesinde ve düşman işgalindeki Yangtze nehri boyundaki bütün ırmak - göl - nehir yataklarında ve bir de deniz kıyılarında ya da buralara yakın yerlerde devamlı üsler kurulabilir. Bu gerçeği görmezlikten gelmek ya da küçümsemek, düşmanın su yoluyla yaptığı ulaştırmayı kolaylaştıracak, bu da Japonlara karşı savaştaki stratejik plânımızda bir gedik anlamına gelecektir. Bu gediğin zamanla kapatılması gerekir.

2. Gerilla Bölgeleri ve Üs Bölgeleri

Düşmanın gerilerinde yürütülen bir gerilla savaşında gerilla bölgeleri ile gerilla üs bölgelerini birbirinden ayırıyoruz. Düşman tarafından kuşatılıp da merkezî kesimleri henüz işgal edilememiş ya da işgal edilip de sonradan kurtarılmış bölgeler - Wutai. Tuihang ve Tai dağlık bölgelerindeki bazı iller gibi- gerila birliklerinin kolayca gerilla savaşı geliştirmeleri için biçilmiş kaftan olan üs bölgeleridir. (Wutai dağlık bölgesindeki Shansi - Chahar - Hopeh hudut bölgesini kastediyoruz.) Fakat diğer kesimlerdeki durum bu üs bölgelerinde olduğundan farklıdır. Mesela. Wutai dağlık bölgesinin kuzey ve doğu kesimlerinde - Batı Hopeh. güney Chahar, Paoting'in doğusu ile Tsangchow'un batısındaki bir çok kesimlerde, - yani gerilla savaşının başlarında çeteler tarafından işgal edilmeyip de devamlı olarak rahatsız edilen ve hücum edilen, **hücum** edilince ele geçen, geri çekilince **mahallî kukla** yönetimin kucağına yeniden düşen bölgeler daha geril-

la üs bölgeleri olacak nitelikte değildir. Buralar ancak geriia bölgeleri olabilir. Böyle bölgeler, ancak, gerilla savaşıyla gerekli işlemlerden geçirildikten sonra üs bölgeleri haline dönüştürülebilir. Bu işlemlerden kasit, büyük düşman kuvvetlerinin yok edilmesi ya da yenilmesi, kukla yönetimin yerle bir edilmesi, halkın eyleme sokulması, Japonlara karşı bir takım örgütlerin kurulması, halk silahlı kuvvetlerinin geliştirilmesi ve Japonlara karşı siyasî iktidarın kurulması gibi olaylardır. Üs bölgesinin yaygınlaşmasından murat ise, ilk üsse yenilerinin eklenmesinden ibarettir.

Bazı yerlerdeki, mesela doğu Hopeh"teki. gerilla savaşında, tâ başından beri, bütün eylem alanı bir gerilla alanı halini alabiliyor. Doğu Hopeh'te, eskiden beri bir kukla yönetim kurulmuş, mahalli ayaklanmalar halk silahlı kuvvetleri haline dönüşmüş, çeteler Wutai dağlarından sökülüp uzaklaştırılmış olduğu için halk kuvvetlerine katılmış ve dolayısiylc tâ başından beri bölge bir gerilla alanı haline gelmişti. Eylemlerinin başında gerillalar, geçici geri bölgeleri ve geçici üs bölgeleri olarak sadece kendilerine en uygun yerleri seçebiliyordu. Düşman kuvvetlerinin yok edilmesinden ve kitlelerin ayaklanmasından sonradır ki. bu geriia alanları nispeten kararlı gerilla üsleri haline getirilebildi.

Demek ki, bir gerilla bölgesinin bir üs bölgesi haline getirilmesi zahmetli bir yaratma işlemidir. Çünkü, bu işin gerçekleştirilmesi geniş ölçüde, düşmanın ne ölçüde yokedildiğine ve kitlelerin ne ölçüde ayaklanmış olduklarına bağlıdır.

Bir çok bölgeler uzun süre geriia bölgesi olarak kalacaktır. Bu bölgelerde tutunmak için elinden geleni yapacak olan düşman kararlı bir kukla yönetim kuramıyacaktır. **Biz de, her çareye başvurarak** gerilla savaşını yürütmemize rağmen Japonlara karşı bir siyasî iktidar kur-

mayı başaramıyacağız. Düşman denetimindeki demiryolu bölgelerinde, büyük şehirlerin çevrelerinde ve ovalardaki bazı kesimlerde aynen bu durum görülmektedir.

Düşmanın sıkı bir denetim altında tuttuğu, büyük kuvvetlere dayandığı ve oldukça kararlı bir kukla yönetime sahip olduğu, büyük şehirlerde, tiren istasyonlarında ve ovaların bazı kesimlerinde değişik bir durum var demektir ve gerilla savaşı bu gibi yerlerin çevresinde dolanmakla yetinmek zorundadır.

Önderliğin yanlış tutumu ya da düşmanın kuvvetli baskısı sonucu, yukarda anlatılan durum tam tersine bir gelişme de gösterebilir, yani, bir gerila üs bölgesi haline gelebilir ve hatta bir gerilla bölgesi düşmanın elinde, oldukça kararlı bir işgal bölgesi haline düşebilir. Hiç de imkânsız olmayan böyle bir durumdan kaçınmak için gerilla savaşı önderlerinin gözlerini dört açmaları gerekmektedir.

Gerilla savaşının sonucuna ve düşmanla aramızdaki mücadelenin niteliğine göre düşman işgali altında topraklar şu şekilde üç kategoriye ayrılabilir: Birincisi, Japonlara karşı üs bölgeleri, gerilla birliklerimizin ve siyasî iktidar organlarımızın denetimi altındaki yerler; ikincisi, Japon emperyalizminin ve kukla yönetimin elindeki bölgeler; ve üçüncüsü, her iki tarafın üzerine çekiştiği ara bölgeler, yani gerilla bölgeleri. Gerilla savaşı önderlerinin görevi, birinci ve üçüncü çeşit bölgelerin sayısını mümkün mertebe arttırmak, ikinci çeşit bölgelerin sayısını ise mümkün olduğu kadar azaltmak için canını dişine **takıp** çalışmaktır. İşte gerilla savaşının stratejik görevi budur.

3. Üs **Bölgeleri Kunnak İçin Gerekli Şartlar**

Üs bölgeleri kurmak için **temel şart, düşmanı yenmek** için kullanılacak bir Japonlara **karşı silahlı kuvve-**

tin bulunması ve halkı eyleme katmaktır. Demek ki, üs bölgeleri kurmanın bir numaralı sorunu bir silâhlı kuvvete sahip olmaktır. Gerilla savaşının, önderleri bir ya da bir kaç gerilla birliği kurmak için ellerinden geleni yapmalı, mücadele sırasında bunları yavaş yavaş büyük gerilla alayları haline getirmeli ve sonunda da di'zenli birlikler ve kolordular teşkil etmeğe çalışmalıdır. Bir üs bölgesi kurmanın en önemli halkası bir silahlı kuvvet teşkilidir; bu yapılmadıkça ya da yeteri kadar kuvvetli birlikler olmadıkça hiç bir şey yapılamaz. Birinci şart budur.

Üs bölgeleri kurulması için ikinci şart, silahlı kuvvetlerin, düşmanı yenmek için halk kitleleriyle elbirliği ederek çalışmasıdır. Düşman denetimi altındaki bütün topraklar, gerilla üs bölgeleri değil, düşman üs bölgeleridir. Düşman yenilgiye uğratılmadıkça ikinciden birinciye geçilemiyeceği açıktır. Gerilla denetimindeki topraklarda bile. düşman saldırılarını püskürtemiyor ve onu yenilgiye uğratamıyorsak, bizim denetimimiz altındaki bu yerler düşman denetimi altında demektir ve buralarda üs bölgelerinin kurulması mümkün değildir.

Üs bölgeleri kurulması için üçüncü şart ise, silâhlı kuvvetler dahil olmak üzere bütün gücümüzün halkı Japonlara karşı ayaklandırmak için kullanılmasıdır. Bu mücadelemiz sırasında halkı silahlandırmalı, yani kendini koruma birlikleri ve gerilla birlikleri kurmalıyız. Gene' bu mücadele sırasında kitle örgütleri kurmalıyız; işçiler, köylüler, gençler, kadınlar, çocuklar, tüccar ve serbest meslek sahipleri, siyasî bilinçlerine ve savaşma isteklerine göre çeşitli anti-Japon kamu kuruluştan halinde örgütlenmeli ve bu örgütler yavaş yavaş genişletilmelidir. Örgütlenmedikleri takdirde, halk kitleleri Japonlara karşı savaşma güçlerini gösterme olanağı bulamaz. Bu mücadelemiz sırasında, açık ya da gizli işbirlikçi kuvvetlerin

yokedilmesi için de çaba göstermeli, bu işi halka bırakmamalıyız. Çünkü bu işte halkın gücüne güvenilemez. Bu mücadelelerde, Japonlara karşı siyasî iktidarın kurulması ve pekiştirilmesi için halk kitlelerini ayağa kaldırmanın özel bir önemi vardır. Çinin kendi siyasî iktidar örgütlerinin henüz tahrip edilmediği yerlerde, geniş halk kitlelerinin desteğini sağlamak suretiyle, bu örgütleri yenileştirip pekiştirmeğe bakmalıyız; Çinin kendi siyasî örgütleri düşman tarafından tahrip edilmişse, gene geniş halk kitlelerinin desteğine dayanarak, bunları yeniden kurmağa çalışmalıyız. Bu gibi siyasî iktidar organları Japonlara karşı Birleşik Millî cephenin siyasetini yürütmeli ve karşımızdaki tek düşmana karşı savaşmak için halkın bütün güçlerini biraraya toplamalıdır.

İşte. yukarda sözünü ettiğimiz üç şart yerine getirildikten, yani. Japonlara karşı silahlı kuvvetler kurulduktan, düşman yenilgiye uğratıldıktan ve halk kitleleri seferber edildikten sonra, gerilla savaşı için bir üs bölgesi kurulabilir.

Bunların yanısıra, coğrafî ve ekonomik şartlar da belirtilmeli. Üs bölgelerinin çeşitleri üzerinde durduğum bölümde, coğrafî şartlara da değinmiş ve üç değişik durumu söz konusu etmiştim; burada sadece başlıca gerekler üzerinde duracağım, yani, alanın genişliğinden bahsedeceğim. Üç ya da dört yanı düşman tarafından kuşatılmış olan yerlerde, üs bölgeleri kurmak için en uygun bölge, uzun zaman elimizde tutabileceğimiz dağlık arazi parçalarıdır; ancak buralarda da manevra için elverişli, yani genişçe bir alan bulunması zorunluluğu vardır. Bu şart - yeni geniş alan - gerçekleşmişse, ırmak - göl - nehir yatakları bir yana, ovalarda bile üs bölgeleri kurulabilir. Bir yandan Çin toprağının genişliği, diğer yandan düşman **silahlı kuvvetlerinin yetersizliği hesaba katılacak olursa** Çinde bu şart genel olarak sağlanabiliyor demektir. Ge-

rilla savaşının yapılıp yapılamıyacağı konusunda verilecek karar; bu önemli, hatta bir numaralı şarta bağlıdır: Belçika gibi çok küçük ülkelerde bu şart sağlanamadığı için gerilla savaşı olanağı son derece küçük ya da sıfırdır. Çin gibi bir ülkede ise. bu şart ayrıca uğruna çaba gösterilmesi gerekmiyen, bir güçlük çıkarmayan, üstelik tabiatın bize yararlanmamız için bahşettiği bir imkandır. Tabiî yönüyle ele alındığı zaman, ekonomik şart da tıpkı coğrafî şarta benzer. Çünkü bir kere, düşmanın ayak bile basmadığı bir çölde değil, düşmanın gerisinde kurmak istiyoruz üslerimizi; düşman nereye giderse gitsin, gittiği yerlerde Çin halkı ve yaşamak için gerekli ekonomik şartlara göre seçim yapmak gibi bir sorun da olmayacaktır. Öyleyse, ekonomik şartlarına bakmaksızın, Çinli vatandaşlarımızın ve düşmanın bulunduğu her yerde, devamlı ya da geçici üs bölgeleri kurup gerila savaşı geliştirmek için elimizden geleni yapmak durumundayız. Ancak, iş siyasî plânda ele alınınca, ekonomik şartlar değişik bir manzara arzetmektedir; çünkü bu plânda, üs bölgelerinin kurulması için hayatî önem taşıyan bir sorun, ekonomik siyaset sorunu ortaya çıkmaktadır. Gerilla bölgelerindeki ekonomik siyaset, Japonlara Karşı Birleşik Millî Cephe ilkelerine, yani malî külfetin adil bir biçimde dağıtılması ve ticaretin korunması; ne mahallî siyasî iktidarın ne de gerilla birliklerinin bu ilkeyi çiğnememesi gibi esaslara dayanmak zorundadır. Bu ilke çiğnendiği takdirde, hem üs bölgelerinin kurulması, hem de gerilla savaşını sürdürme çabaları bundan zarar görecektir. Malî külfetin adil dağıtılması demek «parası olandan vergi alınır.» ilkesini uygulamak demektir; belli ölçüler içinde **köylülerin gerilla birliklerine yiyecek maddesi sağlamaları da istenecektir. Gerilla kuvvetlerinin asayişi sıkı bir disiplin kurarak sağlamalarıyla ticaret korunmuş, olacaktır; işbirlikçi oldukları kanıtlanmış olanların** mağaza-

ları hariç, yağmacılık tamamen yasaklanacaktır. Güç bir iş olmakla birlikte, uygulanmasına çalışacak sağlam bir ilkedir bu.

4. Üs Bölgelerinin Pekiştirilmesi ve Yayılması

Çini işgal eden düşmanı bir iki kaleye hapsetmek, yani büyük şehirlere ve başlıca haberleşme hatlarına kıstırmak için. çeşitli üs bölgelerindeki gerilla kuvvetlerinin savaşı bütün çevrelerine yaymak, bütün düşman kalelerini çember içine almak, düşman varlığını tehdit etmek ve üs bölgelerini genişletirken düşmanın moralini sarsmak için çaba göstermeler, mutlak olarak gereklidir. Gerilla savaşında tutuculuğa karşı çıkılmalıdır. Ya rahata düşkünlükten, ya da düşmanın kuvvetini gözlerde büyütmekten ileri gelen tutuculuk, Japonlara karşı savaşa zarar verdiği kadar, gerilla savaşına ve üs bölgelerine de zarar verecektir. Ayrıca üs bölgelerini pekiştirme konusu da gözde büyütmemeli, bir numaralı hedef olarak almamalıyız. Çünkü ne de olsa bunların birinci görevi halkı örgütlemek, gerilla birliklerinin ve mahallî silahlı kuvvetlerin eğitimi sağlamaktır. Savaşı sürdürmek ve yaymak için böyle bir pekiştirme zorunludur. Çünkü bu olmadan savaşı yaygınlaştırmak mümkün değildir. Gözlerimizi sadece yaygınlaştırma konusuna diker de pekiştirme konusunu unutursak, düşman saldırılarına karşı koyamayız. Bunun sonucunda, yaygınlaşma sırasında elimize geçen toprakları kaybetmekle kalmaz, üs bölgelerinin varlığını da tehlikeye atmış oluruz. Doğru yol, pekiştirme yoluyla yaygınlaşmadır. İster saldırıda ister savunmada olalım belli bir duruma ulaşmak için iyi bir yoldur bu. Eğer savaş uzayıp gidiyorsa, üs bölgelerinin pekiştirilmesi ve yaygınlaştırılması sorunu, her gerilla birliğinin devamlı olarak karşılaşacağı bir sorun olarak ortaya çıkar. Bu

sorunun özel çözümü şüphesiz somut şartlara bağlıdır. Bir dönemde ağırlık yaygınlaşmaya, yani. gerilla bölgelerinin yayılmasına ve gerilla birliklerinin genişlemesine kayar. Başka bir dönemde, pekiştirme konusuna daha büyük önem verilir, yani, halkı örgütleme ve birlikleri eğitme konulan ağırlık kazanır. Pekiştirme ve yaygınlaştırma görevleri birbirinden farklı oldukları için, bu görevlerin askerî tertip ve yürütme biçimleri de değişik olacaktır. Bu sorunu doğru olarak çözmenin yolu, zamana ve somut şartlara göre. birine ya da ötekine daha büyük ağırlık vermektir.

5. Düşman Kuvvetlerinin ve Bizim Kendi Kuvvetlerimizin Kuşatma Çeşitleri

Bir bütün olarak ele alındığında. Japonlara karşı yürüttüğümüz savaşta düşmanın stratejik kuşatma çemberi içinde olduğumuz muhakkaktır. Çünkü, düşman stratejik saldırılara ve dış hat eylemlerine, biz ise stratejik savunmaya ve iç hat eylemlerine girişmiş bulunuyoruz. Düşmanın bize kabul ettirdiği birinci kuşatma budur. Ancak, sayıca üstün kuvvetlerimizle, kendi dış hatlarından bize doğru kollar halinde eylemlere girişen düşman kuvvetlerini, saldırı, çatışma ve dış hat eylemlerimizle bu defa da biz kuşatmış oluyor, ayrı ayrı ilerleyen düşman kollarını çembere almış bulunuyoruz. Diğer taraftan, düşman gerilerindeki gerilla üs bölgelerimizi ele alacak olursak, her Us bölgesi ya Wutai dağlık bölgesinde olduğu gibi dört yanından, ya da kuzeybatı Shansi bölgesinde olduğu gibi üç yanından kuşatılmış bulunuyor. Düşmanın bize kabul ettirdiği ikinci tip kuşatma da bu. Fakat, çeşitli üs bölgeleri arasındaki karşılıklı bağlara, ayrıca bu gerilla üsleriyle düzgün kuvvetler cephesi arasındaki bağlantılara bakılacak olursa, bu defa da biz. düşman

birliklerinin büyük bir kısmını çembere almış oluyoruz; Meselâ Shansi'de, Tatung - Puchow demiryolu bölgesini (demiryolunun doğu ve batı yakalarını ye güney ucunu) üç tarafından, Taiyuan şehrini de dört tarafından kuşatmış bulunuyoruz; Hopeh ve Shantung gibi bazı illerde de benzer kuşatmalarımız görülüyor. Bu da bizim düşmana kabul ettirdiğimiz ikinci tip kuşatma. Böylece, tıpkı VVeich (eski bir Çin santrana) oyununda olduğu gibi, düşman bize biz düşmana, ikişer türlü kuşatma kabul ettirmiş oluyoruz. Düşmanla aramızdaki savaş ve çatışmalar, karşı tarafın oyundaki aletlerini almaya benziyor. Düşman kaleleri ve bizim gerilla üs bölgelerimiz de oyundaki kuşatmayı önleyici boşlukları andırıyor. İşte. gerilla üs bölgelerinin stratejik önemi burada, bu boşlukları sağlamasında aranmalıdır. Bu sorunu, Japonlara karşı savaşta bu şekilde ortaya koymak demek, milletin askeri otoritelerinden ve çeşitli bölgelerde çalışan gerilla önderlerinden, gerilla savaşını düşman hatları arkasında geliştirmelerini ve üs bölgelerini nerede mümkünse orada kurmalarını ve bunları stratejik görevler saymalarını istemek demektir. Adı geçen ilgililer bunu defterlerinin bir köşesine yazsınlar. Eğer uluslararası plânda, stratejik birimi Çin olmak üzere, Sovyetler Birliğinin ve muhtemelen başka ülkelerin yardımıyla bir Pasifik bölgesi anti - Japon cephesi kurmayı başarabilirsek ve bizim dışımızdaki ülkeler de gerektiğinde stratejik birim olarak savaşa katılmayı göze alabilirse, o zaman, düşmanın bize kabul ettirdiğinden bir fazla kuşatma tipini ona kabul ettirmiş olacak, faşist Japonyayı kuşatıp yok edebileceğiz. Muhakkak ki, bugün için küçük bir uygulama değeri olan bu sonuncu kuşatma tipi, gelecekteki muhtemel gelişmelerden birini göstermektedir.

«Strategic Problems in the Anti - Japanese Guerilla, War,» V.I. Bölüm, Mao Tse-tung. Selected

Works, II. Cilt, International Publishers, 1954, s. 134-45 1938 Mayısında yazılmıştır.

5.

MAO TSE - TUNG YOLDAŞIN HALK SAVAŞI TEORİSİNİN ULUSLARARASI ÖNEMİ

Lin Piao

Çin devrimi, büyük Ekim Devriminin bir devamıdır. Ekim Devriminin yolu, bütün halk devrimlerinin ortak yoludur. Çin Devrimi ve Ekim Devrimi şu ortak niteliklere sahiptirler:

1. **Her ikisi de çekirdeği Marksist - Leninist bir parti olan işçi sınıfı tarafından yönetilmiştir;**
2. **Her ikisi de işçi - köylü ittifakına dayanmıştır;**
3. **Her iki durumda da devlet iktidarı devrimle ele geçirilmiş ve proleterya diktatörlüğü kurulmuş tur;**
4. **Her iki durumda da devrimin zafere ulaşmasın dan sonra sosyalist sistem kurulmuştur.**
5. **Her ikisi de dünya proleter devriminin öğeleri dir.**

Şüphesiz Çin devriminin kendine özgü nitelikleri de vardır. Ekim Devrimi emperyalist Rusya'da oldu, oysa Çin Devrimi yarı - sömürge ve yarı - feodal bir ülkede gerçekleşti. Birincisi bir proleterya sosyalist devrimi idi, ikincisi ise yeni demokratik devrimin **tam** br zafere

ulaşmasından sonra sosyalist devrime dönüştü. Ekim Devrimi şehirlerdeki silahlı ayaklanmalarla başladı, sonra kırsal bölgelere yayıldı, oysa Çin devrimi şehirlerin kırsal alanlardan kuşatılması ve sonunda zaptedilmesi ile ulus çapında bir zafere ulaşmıştır.

Mao Tse - tung yoldaşın büyük değeri; Marksizm - Leninizmin evrensel gerçeğiyle Çin devriminin somut uygulamasını kaynaştırabilmesinde ve Çin halkının uzun devrimci mücadelesi sırasında edinilen deneyleri ustaca genelleştirerek ve özetleyerek, Marksizm - Leninizmi zenginleştirmiş ve geliştirmiş olmasındadır.

Mao Tse - Tung yoldaşın halk savaşı teorisinin böyle savaşların nesnel yasalarına uygun olduğu ve sağlamlığı Çin devriminin uzun deneyiyle kanıtlanmıştır. Bu teori sadece Çin için geçerli olmayıp, dünyanın her yerindeki ezilen ulusların ve halkların devrimci mücadelelerine de büyük bir katkıdır.

Çin Komünist Partisinin yönetiği halk savaşı Direniş savaşını ve Devrimci İç Savaşları kapsayarak 22 yıl sürdü. Bu. modern tarihte proleteryanın yönettiği en uzun en karmaşık ve deneyce en zengin halk savaşıdır.

Son tahlilde Marksist - Leninist proleterya devrimi teorisi devlet iktidarının devrimci şiddet yollarıyla ele geçirilmesi ve halka - karşı savaşa, halk savaşıyla karşı koyma teorisidir. Marx'ın çok uygun olarak ortaya koyduğu gibi «zor» yeni bir düzene gebe olan her eski toplumun ebesidir.»

Bu, Çin'deki halk savaşından çıkarılan derslerin temelinde bulunmaktaydı. Mao Tse - tung yoldaş en basit ve en açık bir dille bu ünlü tezi şöyle ifade etmiştir: «Siyasal iktidar tüfek namlusundan hasıl olur.»(l) Ken-

---

ti) «Problems of War and Strategy,» Mao Tse-tung, Selected Works, Cilt 2, s. 272.

disi şunu da açıkça belirtmektedir ki: «İktidarın silahlı kuvvetlerle ele geçirilmesi, çıkışın savaşla yapılması, devrimin başlıca görevi ve en yüce şeklidir. Marksist - Leninist devrim ilkesi Çin için ve bütün diğer ülkeler için evrensel değerini muhafaza etmektedir.»

Savaş, emperyalizmin ve insanın insan tarafından sömürülmesi düzeninin ürünüdür. Lenin: «Savaş her zaman ve her yerde sömürücülerin kendileri tarafından, yönetici ve ezici sınıf tarafından başlatılmıştır. »(2) demiştir. Emperyalizm ve insanın insan tarafından sömürülmesi düzeni var oldukça, emperyalistler ve gericiler, gerici yönetimlerini korumak ve ezilen ulusları ve halkları savaşa sürüklemek için daima silahlı kuvvete güveneceklerdir. Bu insan iradesinden bağımsız nesnel bir yasadır.

Bugün dünyada Birleşik Devletlerin başkanlığındaki bütün emperyalistler ve onların uşakları, istisnasız olarak hepsi, devlet mekanizmalarını ve özellikle silahlı kuvvetlerini güçlendirmektedirler. Özellikle Amerikan emperyalizmi her yerde silahlı saldırılarda ve baskılarda bulunmaktadır.

Emperyalistlerin ve uşaklarının saldırı savaşları ve silahlı baskıları karşısında ezilen uluslar ve ezilen halklar ne yapmalıdırlar? Boyun eğip ebediyen köle olarak mı kalmalıdırlar, yoksa bir direnme hareketi ile ayaklanıp kurtuluşları için savaşmalı mıdırlar?

Mao Tse - tung yoldaşın bu soruya verdiği cevap açıktır. O demektedir ki, Çin halkı uzun araştırma ve incelemelerden sonra; emperyalistlerin ve uşaklarının ellerinde kasap bıçaklarıyla cana kıymaya çıktıklarını keşfetmiştir. Halk sonunda bunu anlamış ve onlara karşı

(2) «The Revolutionary Army and the Revolutionary Go verment,» V. I. Lenin. Collected Works, Cilt 8, Moskova 1967, s. 565.

aynı biçimde davranmak zorunda kalmıştır. Buna «Mukabele-i bil misil» denir. Son tahlilde sorun emperyalist lerin ve uşaklarının silahlı saldırılarına ve baskılarına karşı kısasa kısas savaşıp savaşmama, bir halk savaşına girişmeye ve devrim yapmaya cesaret edip etmeme sorunu olarak ortaya çıkar. Bu. gerçek devrimcileri ve Marksist-Leninistleri sahtelerinden ayırt eden en şaşmaz mihenk taşıdır.

Bazı kimselerin emperyalistler ve gericiler karşısında korkuya kapılmaları gerçeği karşısında Mao Tse - tung yoldaş şu ünlü tezini ileri sürmüştür. «Emperyalistler ve gericiler kağıttan kaplanlardır.» O şöyle söylemektedir: «Bütün gericiler kağıttan kaplanlardır. Görünüşte korkunçturlar fakat aslında o kadar güçlü değillerdir. Uzağı gören bir açıdan bakıldığında gerçekten güçlü olanlar gericiler değil, halktır.»(3)

Çin'in ve diğer ülkelerin halk savaşları tarihi, halkın devrimci güçlerinin zayıf ve küçük başlangıçlardan güçlü ve büyük kuvvetler haline geçmelerinin sınıf mücadelesi ve halk savaşı gelişiminin evrensel bir kanunu olduğunu açıkça ortaya koymuştur. Şüphesiz halk savaşları tarihi, halkın devrimci güçlerinin zayıf ve küçük başlangıçlardan güçlü ve büyük küvetler haline geçmelerinin sınıf mücadeleleri ve halk savaşı gelişiminin evrensel bir kanunu olduğunu açıkça ortaya koymuştur. Şüphesiz halk savaşı, gelişmesi sırasında kaçınılmaz olarak birçok zorluklarla karşılaşılacak birçok iniş-çıkışlar ve gerilemeler kaydedilecektir; fakat hiçbir kuvvet onun kaçınılmaz zafer doğrultusundaki genel yönetimini değiştiremeyecektir.

---

(3) «The Stituation and Our Policy after the Victory in the War of Resistance against Japan,» Mao Tse-tung. Selected Works, Cilt 5, New York, 1961 s. 14-15.

Mao Tse - **tung** yoldaş düşmanı stratejik bakımdan küçümsemeniz, fakat taktik bakımından bütün gücünü de hesaba katmanız gerektiğine işaret etmiştir. Düşmanı stratejik bakımdan küçümsemek bir devrimcide aranan ilk şeydir. Düşmanı küçümseme ve yenme cesareti olmaksızın, değil zafere ulaşmak, bir devrim hareketine girişmek ve bir halk savaşı vermek bile olanaksızdır.

Aynı zamanda devrimciler için düşmanın taktiklerini tam olarak hesaba katmak da çok önemlidir. Taktik bakımdan düşmanın gücünü tam hesaplamadan, ve somut koşulları incelemeden, uyanık bulunup mücadele sanatını öğrenmeye büyük dikkat sarfetmeden ve her ülkede devrimin somut uygulanmasına ve somut mücadele sorunlarına uygun düşecek mücadele biçimleri benimsemeden halk savaşında zafer kazanmak yine imkânsız olacaktır.

Diyalektik ve tarihi materyalizm bize; asıl önemli olanın belli bir anda güçlü görünmekle birlikte, şimdiden yok olmaya başlamış olan şeyi değil, belli bir anda güçlü görünmemekle birlikte, yeni doğan ve gelişen şey olduğunu öğretmektir. Zira ancak yeni doğan ve gelişen şey yenilemez.

Niçin görünüşte zayıf olan yeni doğmuş güçler, o kadar sağlam görünen eski güçleri daima yenebilmektedirler?

Bunun nedeni gerçeğin ve kitlelerin onlardan yana olması öte yandan gerici sınıfların daima kitlelerden kopmuş ve kitleleri karşılarına almış olmalarıdır.

Bu, Çin devriminin zaferinde, bütün devrimlerin tarihinde, bütün sınıf mücadeleleri tarihinde ve bütün insanlık tarihinde hep böyle olagelmiştir.

Emperyalistler Mao Tse - tung yoldaşın «emperyalizm ve bütün gericiler kağıttan kaplanlardır» tezinden son **derece korkarlar** ve revizyonistler bu teze fena halde **düşmandırlar. Hepsi bu** teze **karşı çıkarlar ve hücum**

ederler ve dar kafalılar da bu tezle alay ederek aynı yolu izlerler. Fakat bütün bunlar bu tezin önemini zerre kadar azaltmaz. Güneş balçıkla sıvanmaz.

Mao Tse-tung yoldaşın halk savaşı teorisi, sadece bir halk savaşına girişmeye cesaret etme sorununa değil, aynı zamanda bu savaşın nasıl yürütüleceği sorununa da çözüm getiren bir teoridir.

Mao Tse - tung savaşı kanunlarına göre yönetmekte usta olan büyük bir devlet adamı ve askerlik bilginidir. Halk savaşı için formüllendirdiği çizgi ve politikasıyla, strateji ve taktiklerle en zor ve karmaşık koşullar altında halk savaşı gemisini bütün gizli kayalıklardan geçirerek zafer kıyılarına yöneltmekte Çin halkına önderlik etmiştir.

Şurası da belirtilmelidir ki; Mao Tse - tung yoldaşın kırsal alanlarda devrimci üsler kurma ve şehirleri kırsal bölgelerden kuşatma teorisi bütün ezilen ulusların ve halkların Amerikan emperyalizmine ve onun uşaklarına karşı giriştikleri devrimci mücadeleler için belirgin olarak, evrensel pratik önem taşıyan bir teoridir.

Bugün Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki bir çok ülkenin halkları, başta Birleşik Devletler emperyalizmi olmak üzere emperyalistler ve uşakları tarafından yönetilen geniş çapta bir saldırının, köleleştirmenin baskısı altındadırlar. Bu ülkelerin çoğundaki temel siyasal ve ekonomik koşullarla, eski Çin'in koşulları arasında bir çok benzerlikler vardır. Çin'de olduğu gibi, bu ülkelerde de köylü sorunu son derece önemlidir. Köylüler, emperyalistlere ve uşaklara karşı yapılan milli demokratik devrimin başlıca gücünü teşkil ederler. Emperyalistler bu ülkelere saldırırlarken çoğunlukla büyük şehirleri ve ana haberleşme hatlarını ele geçirerek işe başlarlar. Fakat **geniş kırsal bölgeleri tamamen denetimleri altına almaya güçleri yetmez. Ancak ve ancak kırsal bölgelerde dev-**

rimcilerin serbestçe manevra yapabilecekleri geniş alanlar sağlamak mümkündür. Devrimcilerin kesin zafere doğru ilerlemelerini sağlayacak devrimci üsler, yine ancak ve ancak kırsal alanlarda kurulabilir. İşte bu nedenlerdir ki; Mao Tse-tung yoldaşın kırsal bölgelerde devrimci üsler kurma ve şehirleri kırsal alanlardan kuşatma teorisi, bu ülkelerin halkları arasında gittikçe daha fazla ilgi toplamaktadır.

Yeryüzünün tümü ele alındığında, eğer Kuzey Amerika ile Batı Avrupa'ya «dünyanın şehirleri» denebilirse; Asya, Afrika ve Lâtin Amerika'da «dünyanın kırsal alanlarını teşkil ederler. II. Dünya savaşından bu yana, Kuzey Amerika ve Batı Avrupa kapitalist ülkelerindeki devrimci proleterya hareketleri türlü nedenlerle geçici olarak bastırılabildiği halde; Asya, Afrika ve Lâtin Amerikadaki devrimci halk hareketleri hızla gelişmektedir. Böylece çağdaş dünya devrimi de, bir anlamda, şehirlerin kırsal alanlardan kuşatılması manzarası arzetmektedir. Son tahlilde, dünya devrimi dâvasının tümü, dünya nüfusunun büyük çoğunluğunu meydana getiren Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının dev imci mücadelelerine dayanmaktadır. Bu bakımdan sosyalist ülkeler Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki halkların devrimci mücadelelerini desteklemeyi uluslararası bir görev saymalıdırlar.

Ekim Devrimi, ezilen halkların devriminde yeni bir çağ açmıştır. Ekim Devriminin zaferi, Batıdaki proleterya sosyalist devrimleriyle, Doğunun sömürge ve yarı - sömürge ülkelerindeki millî demokratik devrimler arasında bir köprü kurmuştur. Çin Devrimi de sömürge ve yarı sömürge ülkelerde, millî demokratik devrimler ile sosyalist devrimlerin bir birine nasıl bağlanacağı **sorununu** başarıyla çözümlemiştir.

Mao Tse-tung yoldaş, Ekim Devriminden bu yana

geçen zaman içinde; herhangi bir sömürge, ya da yarı sömürge ülkede gerçekleşen anti emperyalist devrimin, artık eski burjuva ya da kapitalist dünya devriminin bir parçası olmadığına, tam tersine yeni dünya devriminin proleter sosyalist devrimin bir parçası olduğuna işaret etmişti.

Mao Tse - tung yoldaş eksiksiz bir yeni - demokratik devrim teorisi formüllendirmiştir. Ve bütün diğerlerinden farklı olan bu devrimin, ancak proleteryanın önderliğinde geniş halk yığınlarının, emperyalizme feodalizme ve bürokrat kapitalizme karşı giriştiği bir devrim olabileceğini, üstelik böyle olması gerektiğini göstermiştir.

Bu demektir ki. devrim; başka bir sınıf ya da parti tarafından değil ancak proleterya tarafından ve Marksizm - Leninizmle silahlanmış gerçek devrimci bir parti tarafından yönetilebilir ve yönetilmelidir.

Bu demektir ki devrim; sadece işçileri, köylüleri ve şehir küçük burjuvazisini değil ayrıca ulusal burjuvaziyi ve diğer yurtsever anti - emperyalist ögeleri de kapsamına alır.

Nihayet bu demektir ki; devrim; emperyalizme, feodalizme ve bürokrat kapitalizme karşı yönetilmiştir.

Yeni - demokratik devrim kapitalizme değil sosyalizme götürür.

«Long Live the Victory of People's War,» People's Daily, Pekin, Ağustos 1966.

IV. GÜNEYDOĞU ASYA

Güneydoğu Asya'daki gerillâ kurtuluş hareketlerinin uzun bir tarihi vardır. 16. Yüzyıldan beri bölgede bir arazi ele geçiren her sömürge iktidarı, gerilla biçimini alan bir direnişle karşılaşmıştır. Hollandalılar Doğu Hint Adalarında. İngilizler Malaya ve Burma'da, Fransızlar Hindiçinide, İspanyollar ve Amerikalılar Filipinlerde.

Çağdaş gerilla kurtuluş mücadelelerinde, bir «Asya modeli» bulunduğu (bunun da Çin deneyiyle örneklendiği kabul edilirdi) hakkındaki teori, her mücadelenin yakından incelenmesi sonucunda yıkılır. Bu noktaya Giriş Bölümünde de işaret edilmişti, fakat bölgedeki kurtuluş hareketleri herbirinin kendi tarihsel köklerinden, her sömürgedeki sömürgecilik sisteminin özel yapısından gelen ve herbiri kendi gelişim sürecini izleyen değişiklikler göstermekte olduklarını, daha açık biçimde belirtmek gerekir.

Malaya'da ırksal ve toplumsal bölünmeler, İngilizlerin güttüğü, milliyetçiliği boğan ademi merkeziyetçi feodal saltanat yönetimi politikasının ve Çin ve Hint işçileriyle tüccar tabakasının ülkeye girmesinin eseridir. Bu, komünistlerin yönettiği Malaya Halk Kurtuluş Ordusu için, Güneydoğu Asya'nın başka bir yerinde karşılaşılmamış, güçlükler doğurmuştur.

Doğu Hint Adalarında, temsilci hükümete asgari bir hak tanıyan ve burjuva milliyetçi güçleri etkilemek üzere yeterli sayıda Endonezyalı teknik ve profesyonel personel yetiştiren, daha merkezî hale gelmiş Hollanda sömürge idaresi, silahlı kuvvetleriyle birlikte, geniş ölçüde burjuva milliyetçilerinin denetimi altındaki Endo-

nezya kurtuluş hareketini etkilemiştir. Bu, komşu ülkelerdekinden oldukça farklı bir durumudur.

Hindiçini'deki; her türlü temsilci hükümeti ve gerek burjuva gerekse proleter nitelikteki milliyetçi siyasal eylemleri yasaklayan, son derece sınırlayıcı Fransız sömürge politikası, çok geniş bir Vietnam ulusal kurtuluş hareketine yol açmıştır. Gelişmiş siyasal burjuva ögelerinin bulunmayışı sonunda, bu hareketin başına kısa zamanda komünist yöneticiler geçmiştir.

Bunun karşıtı olarak Filipinlerde çok sınırlayıcı bir İspanyol hakimiyetinden sonra gelen Amerikan sömürge politikası. Filipinlilerin geniş bir burjuva siyasal eylemi yürütmelerine ve temsilci hükümet bulundurmalarına izin vermiştir. Bu ise kuvvetli bir sömürge yönetici sınıfı etkisine yol açmış, ve Huk ulusal kurtuluş hareketinin ana proleter niteliğini koruyarak ilerleme kaydetmesini çok zorlaştırmıştır. (Çağdaş Filipin gerilla hareketleri ilhamını; diğer Asya kaynaklarından çok. 19. yüzyılın sonundaki devrimci Kapitunan hareketi ve 1899'dan itibaren hemen hemen on yıl süren Amerikan fetih hareketine karşı yürütülen gerilla türündeki geniş çaplı Filipin Direnme Savaşı gibi. kendi tarihsel kökenlerindeki mücadelelerden almıştır.)

II. Dünya Savaşından bu yana kurtuluş mücadelelerinin birbirini izleyen üç aşaması, bu farklı ulusal durumlar üzerinde etkide bulunmuştur. Bunların birincisi, savaş sırasındaki Japon işgaline karşı direnişti. Bu direniş, kurulu sömürge yönetimini yoldan çıkarmış ve daha sert bir biçim empoze etmiştir. Savaş sırasında bölgede buna karşı bir tepki olarak ortaya çıkan her gerilla hareketi, kendi ulusal koşullarının oluşturduğu örneği izlemiştir.

İkinci aşama, hemen savaş sonrası döneminde, yerlerinden çıkmış olan sömürge iktidarlarının, sömürgeleri-

ni yeniden işgal etmek ve Japon faşizmine karşı verilen mücadelenin arttırdığı ulusal bağımsızlık emellerini baskı altına almak üzere geri döndükleri sırada ortaya çıkmıştır.

Vietnam'da (Hindiçini) ve Endonezya'da bağımsız cumhuriyeter 1945'de ilân edilmiştir. Fransız ve Hollanda emperyalistleri, yıllar süren ezici savaşa rağmen, denetimi yeniden ele geçirmeyi başaramamışlardır. Endonezyalılar bağımsızlıklarını, burjuva milliyetçilerinin önderliğinde 1949'da kazanmışlardır. Vietnamlıların ise ülkelerini kısmen kurtarmaları komünist önderliğinde 1954'de olmuştur. Öte yandan Filipinlerde ve Malaya'da kurtuluş mücadelesinin daha dar alanh olması ve sömürge sınıf ittifaklarının emperyalist yolda kullanılması sonucunda, Amerikan ve İngiliz emperyalizminin denetimi iade etmesini sağlayamayacak bir durum hasıl olmuştur.

Kurtuluş mücadelelerinin üçüncü aşaması, Amerikan emperyalizminin, Güneydoğu Asyayı egemenliği altına almak. Vietnam'daki ve Endonezya'daki savaş sonrası kurtuluş zaferlerini akim bırakmak için çaba göstermeye başladığında, ortaya çıkar. Vietnam'daki gerilla kurtuluş savaşının üçüncü aşaması bu dönemin ana niteliğini oluşturmuştur; fakat Amerikan askeri politikası ve askeri varlığının bölgeye yayılması, aynı zamanda gerilla hareketlerinin Laos'a ve Thailand'a sıçramasına ve Filipin'lerde gerilla eylemlerinin yeniden canlanmasına da, doğrudan doğruya sebep olmuştur.

Bu aşamaların herhangi birine gerilla savaşının «Asya tipi» olmak niteliğini yüklemenin uygunsuzluğu, belki en iyi şekilde 1946 - 47 ve 1948 - 49 arasında Endonezya'da Hollanda'ya karşı verilen iki bağımsızlık savaşı süresince, gerilla güçlerinin yapısında kendini gösterir. Bu **mücadeleler sırasında, Komünistlerin yönettiği gruplar Cava'da çarpışmışlardır. Fakat diğer gerilla güçleri, bur-**

juva cumhuriyetinin Genel Kurmay Başkanı General Abdül Haris Nasution'un yönetimi altındaydı. Bu general, Hollanda eğitimliydi ve kendi ordusunun denetimi altında tutulan gerillalar üzerinde; herhangi bir siyasal partinin, ya da «yurtseverlik» dışında herhangi bir siyasal fikrin etki yapmasını önlemekteydi. «Gerilla Savaşının Temelleri» (Praeger, 1965) adlı eserinde (ki bu eser, gerillaya karşı ilkelerin benimsenmesi dolayısıyla, daha çok emperyalistler tarafından kullanılmıştı) Nasution köy seviyesinde gerillaların kaydedilmesi ve yönetilmesiyle toprak ağalarının başını. Hollandalıların yerel mekanizmasında kullandıkları Lurah'i görevlendiriyordu. Bağımsızlığın kazanılmasından sonra Nasution bu güçleri, yine Lurahın yönetiminde olmak üzere, anti - gerilla netiliğinde iç güvenlik elemanları haline getirdi. Bu şüphesiz. Endonezya komünistlerinin 1965 Ekim'inde başlayan karşı - devrime karşı geliştirdikleri silahlı mücadele sırasında karşılaştıkları etmenlerden biri olmuştu.

Aşağıdaki seçmeler Vietnam'daki ve Filipinlerdeki gerilla mücadelelerinin aşamalarına ve Endonezya kurtuluş mücadelesinin bazı yönlerine ışık tutar. Burma'daki karmaşık gerilla savaşını ilgilendiren kaynak materyel sağlanamamıştır. II. Dünya Savaşı sonrası döneminde Güney veya Güneydoğu Asya'da anti emperyalist ya da anti feodal nitelikte birtakım gerilla hareketleri daha ortaya çıkmıştır. Bunlar arasında: 1948 - 1952'de Hindistan' da, Bengal'in Telengana mıntıkasındaki geniş kapsamlı gerilla mücadelesi. 1962'de Burnei'deki ((Kuzey Borneo veya Kalimantan) ayaklanma, 1963'de Malezya devletinin kurulmasına karşı Sarawak'taki gerilla direnişi bulunmaktadır.

1.

ULUSAL KURTULUŞ İÇİN VİETNAM PROPAGANDA ÜNİTESİ KURMA TALİMATNAMESİ

Ho Chi Minh

1. Ulusal Kurtuluş için Vietnam Propaganda Ünitesi(1) isminden de anlaşılacağı gibi. askerî yönden çok, siyasal yöne önem verilmesi gerektiğini gösterir. Bu bir propaganda ünitesidir. Askerî alanda başarılı bir eylemde bulunabilmek için ana ilke, güçlerin yoğunlaştırılmasıdır. Bunun için örgütün (Hindiçini Komünist Partisi) yeni talimatına göre Cao, Bang, Bac ve Lang Son bölgelerindeki gerilla saflarından en cesur ve enerjik subaylar ve erler seçilecek, ve ana gücümüzü teşkil etmek üzere çok sayıda silah toplanacaktır.

Bizim hareketimizin bütün halkın katıldığı ulusal bir direniş niteliğinde olduğu için. bütün halkı silahlandırmamız ve seferber etmemiz gerekmektedir. Bunun için de ilk üniteyi teşkil etmek üzere güçlerimizi bir araya toplarken, eylemlerinde işbirliği yapan ve birbirlerine her yönde yardımcı olan yerel silahlı kuvvetleri muhafaza

(1) Bu ünite, 34 subay ve erle ve ancak pek az ilkel silahla. 27 Aralık 1944'de Vo Nguyen Giap'ın yönetimi altında kurulmuştur. Bugünkü Vietnam Halk Ordusunun kaynağı olarak değerlendirilmektedir. Kurtuluşun temeli için, Vo Nguyen Giap'ın aşağıdaki yazısına bakınız.

etmeliyiz. Ana ünite, kendi payına, yerel silahlı ünitelerin kadrolarını yönetmek, onlara, talimde, yardım etmek ve mümkün olduğu takdirde silah takviyesinde de bulunarak bu ünitelerin sürekli bir şekilde gelişmesini sağlamakla görevlidir.

2. Yerel silahlı ünitelere gelince; bunların kadrolarını, eğitmek üzere toplayacağız, çeşitli bölgelere görgü ve bilgi alışverişinde bulunmak üzere eğitilmiş kadrolar gön dereceğiz, ilişkiyi muhafaza edeceğiz ve askerî eylem lerle işbirliği yapacağız.

3. Taktikler konusunda ise: bugün doğuda, yarın batı da umulmadık bir anda ve dikkati çekmeksizin ortaya çı kan gizli, sür'atli ve aktif bir hareket niteliği taşıyan ge rilla savaşını uygulayacağız.

Ulusal Kurtuluş için Vietnam Propaganda ünitesi ilk kurulan ünitedir. İlerde diğer ünitelerin de kurulması umulmaktadır. Başlangıçta bu ünite küçük ölçüdedir, fakat geleceği parlaktır. Kurtuluş Ordusunun çekirdeğidir ve bütün Vietnam'da kuzeyden güneye kadar uzanabilecektir.

Ho Chi Minh, Selected Works, Foreign languages Publishing House, Hanoi, 1961 Cilt II, s. 155-56.

2.

AĞUSTOS 1945 GENEL AYAKLANMASI

Vo Nguyen Giap

Daha 1941'den itibaren Merkez Komitesinin (Hindiçini Komünist Partisinin) sekizinci toplantısı halkın ayaklanmaya sevkedilcbilmesi için ne gibi koşullar bulunması gerektiğini açık seçik saptama işiyle uğraşmaya başlamıştı: «Hindiçini'deki devrimin silahlı bir ayaklanmayla sona ermesi gereklidir. Silahlı ayaklanmayı yönetmenin koşulları şunlardır:

«Ulusal Kurtuluş Cephesinin bütün ülkede birlenmiş durumda obuası.»

«Kitlelerin artık Fransız - Japon boyunduruğunda yaşayamayacak hale gelmesi ve bir ayaklanmada hor fedakârlığa hazır olması.»

«Hindiçinideki egemen çevrelerin ekonomik, siyasal ve askeri bir krize sürüklenmesi,»

«Çin Ordusunun Japon Ordusu karşısındaki büyük zaferi, Fransız ya da Japon devriminin patlak vermesi, demokratik cephenin Pasifikte ve Sovyetler Birliğinde tanı bir zafer kazanması, Fransız ve Japon Sömürgelerinde devrimci **bir** zemin hazırlanması ve özellikle Çin ya da İngiliz **Amerikan** ordularının Hindiçini'ye girmesi gibi **nesnel koşullar da ayaklanma için elverişlidir.»**

Viet Minh(l) Merkezi Komitesi tarafından 1944 Mayısında çıkarılan **Ayaklanmaya** Hazırlık adlı talimatnamede halkın hangi anda ayaklanması gerektiği açıkça belirtilmiştir:

«1. Düşman saflarındaki umutsuzluk ve bölünmenin son haddine vardığı.

2. Ulusal kurtuluş örgütlerinin ve devrimci ör gütlerin ayaklanmaya ve düşmanı ezmeye azmettikleri.

3. Geniş kitlelerin ayaklanmayı bütün kalpleriyle destekleyecekleri ve öncü güçlere kesinkes yardım ede cekleri anda.

Eğer ayaklanmayı tam zamanında başlatırsak, ulusal kurtuluş için yaptığımız devrim mutlaka zafere ulaşacaktır. Uygun fırsatları yakalayabilmek ve halk kitlelerini zamanında ayaklanmaya yöneltmek için daima hareketin nabzını yoklamak üzere tetikte bulunmamız, kitlelerin psikolojisini bilmemiz ve dünyanın durumunu ve her dönemdeki durumu iyi değerlendirmemiz gereklidir.»

Siyasal mücadeleden silahlı mücadeleye geçiş, uzun bir hazırlık devresi gerektiren, çok büyük bir değişimdir. Eğer ayaklanmanın bir sanat olduğu söylenebilirce, bu sanatın esas içeriği mücadeleye her aşamada siyasal koşullara uygun biçimler vermesini ve her dönemde siyasal mücadele biçimleriyle silahlı mücadele biçimleri arasındaki doğru ilişkileri muhafaza etmesini bilmektir. Başlangıçta siyasal mücadele esas görevidir, silahlı mücadele ikinci planda kalır. Gittikçe her ikisininde önemi eşit duruma gelir. Daha sonra, silahlı mücadelenin anahtar rolü oynadığı aşamaya ulaşırız. Fakat bu dönemde bile, silahlı mücadelenin ne zaman sadece belirli bir bölge içerisinde, ne zaman ülke çapında anahtar rolü oynadığını açıkça tanımlamamız gerekir. Mücadele biçimleri konu-

(1) Vietnam'ın bağımsızlığı için devrimci cephe.

sundaki kılavuz ilkeleri temele almalı, çalışmalarımıza ve örgüt biçimlerine yön verecek ilkeleri açıkça ortaya koymalıyız. Daha sonraki durumda ise düşmanla aramızdaki mücadele son derece çetin ve şiddetli bir hal alacaktır. Eğer mücadelede ve örgütlenmede güdülen yol doğru değilse, yani, dikkatlilik ve belirleme ilkeleri ile öznel koşulların değerlendirilmesi ve devrimci güçlerle karşı - devrimci güçlerin karşılaştırılması konusundaki ilkeler doğru olarak izlenmezse, mutlaka güçlük ve başarısızlıkla karşılaşırız. Silahlı ayaklanma hazırlığında doğru bir önderlik, ayaklanmaya girişmek için koşullar olgunlaşıncaya kadar devrimci, güçlerin sürekli ve muntazam gelişimini emniyete almak zorundadır. Merkez Komitesinin sekizinci toplantısında şunlar açıkça belirtilmiştir:

«1. Ulusal kurtuluş örgütlerini geliştirip sağlamlaştırmalı.

2. Örgütleri şehirlere, iş yerlerine, madenlere ve çiftliklere kadar götürmeli.

3. Örgütleri devrimci hareketin hâlâ zayıf olduğu ve azınlıkta kalan alanlara inhisar ettiği taşra bölgeleri ne kadar götürmeli,

4. Parti üyelerine bir azimlilik ve fedakârlık ru hu kazandırmalı,

5. Parti; üyelerini, durumun yönetimini ele alma larını ve bu işin üstesinden gelmelerini sağlayacak yete nek ve deneyler kazandıracak şekilde eğitmeli,

6. Küçük gerila grupları ve asker örgütleri oluş turmalıdır...»

Ayaklanmadan söz ederken V. I. Lenin şu nokta üzerinde önemle duruyordu: «Ayaklanma, kitlelerin devrimci hareketinin yüksek bir olgunluk aşamasına dayanmalıdır, bozgunculuğa değil.» Silahlı ayaklanma hazırlıklarından söz etmemiz, kitlelerin siyasal hareketine fazla **önem vermemiz demek** değildir. Aksine, devrimci kitle-

ler tarafından yürütülen geniş ve derin bir siyasal hareket olmaksızın ayaklanma zafere ulaşamaz. Bundan ötürü, silahlı ayaklanma için iyi bir hazırlık yapma konusunda en önemli ve en başta gelen görev; kitleler arasında propaganda yapmak ve onları «Ulusal kurtuluş örgütlerini geliştirip, sağlamlaştırmak» üzere örgütlemektir. Yarı silahlı örgütler ancak, kuvvetli siyasal örgütlere dayanarak ayakta kalabilirler. Daha sonra eylemlerini ve gelişimlerini ilerletmek için devrimci kitlelerle sıkı ilişkisi olan gerilla grupları ve üniteleri örgütlerler.

İlk yıllarda, kitlelerin siyasal hareketi daha yeteri kadar kuvvetli değilken ve düşmanın güçleri henüz sağlamken; kitleler arasında siyasal bir seferberliğe girişmeye, silahlı ayaklanmanın hazırlanması için başta gelen bir ödev olarak bakılmalıdır. Ülkenin her yerinde ve özellikle kilit noktalarında, propaganda ve kitlelerin örgütlenmesi son derece önemlidir. Parti Merkezi Komitesi kısa zamanda Viet Bac dağlık bölgesini ve iki merkezî alan olarak da Bac Son - Vu Nhai ve Cao Bang'ı silahlı üsler olarak saptadı. O zamanın önde gelen koşullarına göre silahlı üsler; gizli tutulan, devrimci hareketin sağlam ve kitle örgütleşmesinin kuvvetli olduğu yerlerde bulunmalıydı. Kitlelerin örgütleşmeleri temele alınarak öz - savunma grupları ve savaşçı öz - savunma grupları(2) kurulmuştu. Bunlar daha sonra genişleyip; yerel silahlı gruplar, veya üretim işlerinden ya kısmen veya tamamen affedilmiş silahlı müfrezeler ve en sonunda daha büyük gerilla üniteleri haline gelmişlerdir. Zamanla, yer altı eylemi yapan kadrolar, yer altı askeri kadroları, silahlı şok

(2) Öz Savunma güçleri köylerde düzeni genel güvenliği sağlar, savaşa ancak son sınırda katılır. Savaşçı öz-savunma güçlerinin görevi ise, düşmanla köye girergirmez savaşmaktır.

grupları ve yerel silahlı gruplar ile askeri müfrezeler ortaya çıktı. Eylemler için en uygun kılavuz ilke silahlı propaganda(3), siyasal eylemlerin askeri eylemlerden daha önemli olduğu ve savaşmanın propagandadan daha az önemli olduğu ilkesiydi. Silahlı eylem, siyasal temeli korumak, sağlamlaştırmak ve geliştirmek için kullanılmıştı. Siyasal temeller sağlamlaştmlıp geliştirildikten sonra, yarı silahlı ve silahlı kuvvetlerin sağlamlaştırılması ve geliştirilmesi için bir adım ilerledik. Bunların propaganda eyleminin merkezi noktaları olarak, hainlerin icabına bakılmasını sağlamak üzere, tam bir gizlilik içinde bulunmaları gerekiyordu. Askeri hücumlar da çok gizli ve süratli yapılıyordu. Hareketler hayalet gibi olmalıydı. Geniş kitleler için yasal mücadele tutumu devam ettirilmişti. Devrimci iktidarın kurulması için henüz durum uygun değildi. Kitlelerin bütün olarak ulusal kurtuluş örgütüne katıldıkları bölgeler vardı ve köy Viet Minh komiteleri devrimci gücün yer altı örgütü olarak kitleler arasında gerçekten tam bir itibar kazanmıştı. Fakat bu bölgelerde bile düşmanı yenmeye değil, kendi tarafımıza çekmeye ve onlardan faydalanmaya çalışmamız gerekiyordu. Bac Son-Vu Nhai'deki ulusal kurtuluş silahlı birliklerine Parti Merkezi Komitesinin verdiği talimat da bu yöndeydi. Başkan Ho Chi Minh'in, Cao Bang - Bac Can'daki silahlı birliklere silahlı propaganda ilkesinin önemini hatırlatması ve özellikle Vietnam Kurtuluş Silahlı Propaganda Birliğinin kurulması için emirler vermesi de, bununla ayni çizgideydi. Deneylerle kanıtlanmıştır ki; silahlı ayaklanma hazırlığının ilk döneminde, yukarıda sözü edilen kılavuz ilkeler tamamen anlaşılmamışsa, devrimci hareket sık sık geçici güçlükler ve zararlarla kar-

(3) Silahlı birliklerin yürüttüğü propaganda.

şılaşacak ve bundan da silahlı ayaklanma hazırlığı etkilenecektir.

Ağustos Genel Ayaklanması, halkımız ve partimiz için büyük bir zaferdir(4). Bu, sömürge ve yarı feodal bir ülkenin Komünist Partisi önderliğinde yaptığı başarılı bir ayaklanmadır. Bu hareket, uzun bir siyasal mücadeleden geçerek, ayaklanma öncesi dönemde bölgesel silahlı mücadele haline gelmiştir. Sonunda, düşmanın tam bir kriz içinde bulunduğu sırada uygun fırsatları yakalayarak ve, silahlı ve yarı silahlı güçlerin desteği ile, esas olarak kitlelerin siyasal güçlerinden faydalanarak, şehirlerde ve kırsal bölgelerde kahramanca yükseldik, emperyalistlerin ve feodalistlerin egemenliğini ezdik ve halkın demokratik iktidarını kurduk. Ağustos Genel Ayaklanmasının başarısı; ezilen ulusların kurtuluş hareketlerinin, belli koşullar altında, ancak ayaklanma yoluyla zafere ulaşabileceğini kanıtlar.

Vo Nguyen Giap, People's War, People's Army, Foreign Languages Publishing House. Hanoi, s. 76-87.

---

(4) Ağustos Devrimiyle sömürge egemenliği tasfiye edildi ve Ho Chi Minh Başkanlığındaki Vietnam Demokratik Cumhuriyeti kuruldu.

3.

FRANSIZ EMPERYALİZMİNE KARŞI DİRENME SAVAŞI

Vo Nguyen Giap

İkinci Dünya Savaşı başlarında Partinin güttüğü politika, ülkeyi bağımsızlığa kavuşturabilmek için silahlı bir ayaklanmaya hazırlanmaktı. Demokratik Cumhuriyetçi rejimin başa geçmesinden hemen sonra. 1945-46 yıllarında partinin politikası; bütün halkın birleşip, bir direnme savaşı vermelerini, Ağustos Devriminin getirdiklerini ve yeni elde edilen bağımsızlığı korumalarını öngörür.

Devrimin başarısından sonra Parti, Fransız sömürgecilerinin yarattığı saldırı tehlikesini açıkça kavramıştır. Parti; Bağımsızlık Bildirisinde ve Bağımsızlık Yemininde bile, halkı daha fazla uyanık ve hazırlıklı olmaya çağırmış ve gerektiğinde ülkelerini koruyabilmeleri için aktif eyleme hazırlanmak üzere harekete geçirmiştir.

Fransız sömürgecileri, daha halk iktidarı tam anlamıyla yerleşmeden ve önümüzde her alanda çeşitli güçlükler yığılıyken, Saygon'da saldırıya geçtiler. Ülkemiz hiçbir zaman bu kadar çok yabancı ordunun boyunduruğu altına girmemişti. Japonlar teslim oldukları halde silahlıydılar. Kuzeyi elinde tutan Chiang Kai - Shek ordusu, Vietnam Quoc Dan Dang'a (Vietnam Kuomintangı) halk iktidarını devirebilmesini sağlamak üzere her türlü yar-

dunda bulunuyordu. Güneyde ise İngilizler 16. paralele kadar ülkeyi işgal etmekte ve Fransızlara saldırılarını yaygınlaştırmakta yardımcı olmaya çalışmaktaydılar.

Partimiz Nam Bo'da halkı, Fransız sömürgecilerine karşı bir direnme savaşına soktu. Bütün güçlerin en önemli düşmana yöneltilmesini sağlayabilmek için Parti, daha çok dost kazanıp, düşman yaratmama yolunu seçti. Ulusal Birleşik cepheyi genişletmeye çalıştı, kısaca Lien Viet denilen Vietnam Birleşmiş Ulusal Cephesini kurdu. Birleştirilebilecek bütün güçleri birleştirdi, tarafsız kılınması mümkün olan bütün güçleri tarafsız kıldı ve birbirlerinden ayrılması gereken güçleri ayırdı. Aynı zamanda iktidarını sağlamlaştırmak üzere silahlı kuvvetleri geliştirdi ve güçlendirdi. Millî Meclisi seçti ve Direnme için koalisyon hükümeti teşkil etti.

Partimiz dış politikada da Chiang Kai - Shek ordusuyla samimi bir anlaşmaya varılıp, her türlü ihtilafın yok edilmesine çalıştı. Baş düşman saldırgan Fransız sömürgecilerine karşı ise Parti, Nam Bo'da halkı ve orduyu azimle savaşmaya yöneltti. Halkın tümünü güneye yardım için seferber etti. oraya bölükler gönderdi ve savaşın yayılması tehlikesine karşı direnişe faal olarak hazırlandı. Ayrıca Fransız kuvvetleriyle Chiang Kai - Shek kuvvetleri arasındaki en ufak anlaşmazlıklardan dahi yararlanma fırsatını kaçırmadı ve Fransız Hükümeti ile tutunabilecek bir barışın sağlanması için müzakerelere girişti.

6 Mart 1946'da imzalanan Ön Anlaşma da, bu doğru politika ve stratejinin bir sonucudur. Tarafımızdan tanınan bazı imtiyazlarla, Fransız birlikleri kuzeyde bazı bölgelere girip, Chiang bölüklerini buradan çıkartılar. Fransız Hükümeti de Demokratik Vietnam Cumhuriyetini, Fransız Birliği içinde, kendi ordusu, parlamentosu, maliyesi v.b. olan bir cumhuriyet olarak tanımayı kabul etti. Böylelikle ülkemizden 200.000 Chiang Kai-Shek

askerini çıkarmayı başardık. Bunu izleyerek, o sırada hâlâ sınır boyunda ve Kuzey Vietnam'ın iç kısımlarında beş ili ellerinde tutan karşı - devrimci Vietnam Quoc Dan Dang ordusu da yok edildi. Demokratik cumhuriyetçi rejim güçlendi.

Ön Anlaşma ile «ilerlemek için barış» politikasını gütmüştük. Bu anlaşmanın imzalanmasından hemen sonra barış hayallerinin, sömürgeciler karşısındaki uyanıklığımızı gölgelediği bir dönem geldi. Fakat genellikle Parti bir yandan barışı güçlendirmeye çalışırken, öte yandan da düşmanın her türlü tuzağına karşı güçlerimizi arttırma çabasında idi. Bir yandan yapılan anlaşmaya sadık kalırken, öte yandan bu anlaşmayı sabote etmeye kalkışan bütün düşmanca davranışlara karşı bir korunma çabasını azimle yürütmekteydi. Fransız sömürgecilerinin plânları her geçen gün biraz daha aydınlığa çıkıyordu. Kendilerine nekadar imtiyaz tanırsak, okadar ileri gidiyorlardı. İmzaladıkları anlaşmayı açıkça yırtıp atarak, geçici işgal altında bulunan Güneyde yeni eylemlere girişerek, kışkırtıcı davranışlara katılıyor ve Haiphong ve başkent Hanoi dahil olmak üzere çeşitli yerlerde adım adım haklarımızı çiğniyorlardı. Böylece, barış imkânlarının ortadan kalktığını açıkça anlayan Partimiz, halkı Direnme Savaşına çağırdı.

Gerçekler; halka, hükümetin ve Partinin barış için ellerinden geleni yaptıklarını, fakat Fransız sömürgecilerinin ülkemizi işgale iyice niyetli olduklarını gösterdi. Ülkeyi kurtarabilmek için tekrardan azimle silaha sarılmak gerektiği gerçeği artık açıkça ortaya çıkmıştı. Fransız halkına ve barış taraftarı herkese davranışlarımız, barış içinde yaşamayı arzu ettiğimizi, fakat Fransız sömürgecilerinin bizi ısrarla savaşa kışkırttıklarını kanıtlayacak nitelikteydi. İşte bu nedenle Halk Direnme Savaşı, Fransa'da

ve büyün kitleler arasında sempati ve yardım duyguları yaratı.

Partimizin direnme politikası, halkın saldırganlara duyduğu öfkenin doruğuna varmış olması dolayısıyla, gayet kesindi. Bundan ötürüdür ki. Başkan Ho'nun direnme savaşına devam arzusu üzerine ordu ve halk. hiçbir güçlük ve fedakârlıktan kaçınmadı. Bütün halk tek vücut olup, direnme savaşına devam ederek mutlak zafere ulaşmaya ve saldırganları yok etmeye kararlıydı.

Direnme Savaşı aslında, millî demokratik devrimin halkımız tarafından silahlı mücadele biçiminde devam ettirilmesidir. Dolayısıyla direnme savaşının yönetiminde millî demokratik devrime sıkı sıkıya bağlı kalmak çok önemli bir sorundu. Vietnam aslen bir sömürge ve yarı - feodal bir ülkeydi. Toplumumuz Ağustos Devriminden sonra çok büyük değişikliklere uğradı. Ağustos Devrimiyle emperyalist bir yönetim yıkılmıştı. Kralın ve mandarinlerin iktidarı, feodal toprak ağalığı sınıfının en gerici kesimini temsil eden emperyalist uşakları devrilmişti. Fakat bu sınıf toplumumuzdan tamamiyle silinememişti ve toprak sorunu da. ancak yarı yarıya çözümlenmişti.

Sömürgeci Fransız orduları saldırgan savaşı yeniden kışkırttılar. Ülkemiz halkı ile emperyalizm arasındaki aykırılık, en kesin bir biçimde tekrardan ortaya çıktı. Bu saldırgan düşman kimdi? Şüphesiz Fransız emperyalistleri. İlk önceleri Fransız Hükümetinde ilerleme gösteren değişiklikler olması ve taktik sorunu dolayısıyla, düşmanı, gerici Fransız sömürgeciler diye adlandırdık. Fakat sonradan, özellikle 1947'den itibaren, Fransız Hükümeti gericileşti ve saldırganların, bütün halkın düşmanı olan ve ülkemizi işgal etmekte bulunan Fransız emperyalistleri **oldukları açıkça belirdi. Bu durumda ulusal etmen** çok büyük önem **kazandı.** Fransız emperyalizmine karşı

savaşmak için bütün devrimcileri birleştirip, Birleşik Ulusal Cepheyi güçlendirmek gerekti. Partimiz halkı birleştirmek konusunda büyük başarı kazandı Başkan Ho Chi Minh'in ortaya attığı slogan: «Birlik.. birlik, geniş birlik; başarı, başarı ve büyük başarı» gerçekleşti. Ülkemizdeki anti emperyalist Birleşik Ulusal Cephe, sömürge ülkeleri için bir model teşkil edebilecek kadar geniş bir cepheydi.

Komünist Partisinin önderliği altındaki bağımsızlık devrimimiz, hiçbir zaman demokratik bir devrim olma yolundan sapmadı. Anti - emperyalist ve anti - feodal amaçlarımız yanyana ilerlemelerine rağmen, anti - emperyalizme daha büyük önem veriliyordu. Vietnam az gelişmiş bir tarım ülkesiydi ve halkın büyük bir kısmını köylüler teşkil ediyordu. Devrimi yöneten işçi sınıfı olduğu halde, anti emperyalist ve anti - feodal ruhla dolu köylüler de büyük bir güçtü. Ayrıca Direnme Savaşı sırasında askeri bölgelerimiz şehir dışında, köylerin yakınlarında idi. Böylelikle gerilla savaşında, şehirdeki düşmanlar; dışardan çevirip, şehri özgürlüğüne kavuşturma yolunu gidiyorduk. Dolayısıyla köylü sorunu büsbütün önem kazanıyordu ve anti - feodal yönde Direnme Savaşının başarısına güç katıyordu.

Direnme Savaşı sırasında Partimiz anti - feodal sorunu, köylüyü seferber ederek nasıl çözdü? Ağustos Devriminde Kral ve mandarinler iktidarı yıkıldıktan sonra, bazı vatan hainleri cezalandırılmış ve toprakları köylüye dağıtılmıştı. Sömürgecilerin toprakları da geçici olarak köylüye dağıtıldı. Fransız emperyalistlerinin ülkemizi yeniden istila etmelerinden sonra; emperyalistlerle, feodal toprak ağalığı sınıfının en gerici kesimi arasındaki gizli anlaşmalar büsbütün ortaya çıktı. Toplumumuzda en büyük çelişki; ulusumuz ve halkımızla Fransız emperyalistleri ve onların uşakları olan gerici feodalistler arasın-

da idi. Bu yüzden biz, «gerici sömürgecileri ve vatan hainlerini imha» diye bir slogan ileri sürdük. Bunun sonucunda da, Dirende **savaşının** daha ilk yıllarında, toprak ağası sınıfının en gerici kesiminden bazı kimseler: kukla idareciler ve vatan hainlerine karşı girişilen bazı **eylemlerle yok** edildiler. Bunların, ve arazilerinde bulunmayan toprak ağalarının da toprakları köylüye dağıtıldı. Böylelikle pratikte anti-feodal görev de yerine getirildi. Bununla birlikte. Direnme Savaşının ilk yıllarında daha 1941'de, ulusal kurtuluş devriminin gerçek anlamı, zihinlerimizdeki ve politikamızdaki bulanık anlayış dolayısıyla, anti-feodal görev ihmal edilmiş ve köylü sorununun önemi küçümsenmişti. Ancak 1949-1950 yıllarında bu soruna daha belirli bir yön verilebildi. 1952-53 yıllarında da Parti, kitleleri toprak kiralarının azaltılması için seferber edip, toprak reformuna girişti. Slogan, «toprağı işleyene, toprak» idi. Böylelikle milyonlarca köylüde direnme ruhu kuvvetle uyandı, işçi - köylü ittifakı güçlendi, Ulusal Birleşik **Cephe,** İdare ve Ordu daha sağlamlaştı, direnme eylemleri şiddetlendi. Toprak reformunda bazı hatalar vardı, fakat bu hatalar barışın sağlanmasından sonra işlendiğinden, Direnme Savaşını herhangi bir şekilde etkilememiştir. **Şunu** da eklemeliyiz ki, toprak reformu sadece Kuzeyde değil, Güneyde de yapıldı ve 1951'den sonra köylüye toprak dağıtıldı. Toprak reformunun Direnme Savaşı sırasında başlatılması, Partimizin yaratıcı niteliğinden doğan, yerinde bir politikaydı. Geriye bakacak olursak, Partinin Direnme Savaşı sırasında genel olarak millî demokratik devrime bağlı kaldığını görürüz. Bu sayede halkı «halk savaşına girişmek» için harekete geçirmeyi ve saldırganların hakkından gelmek üzere halkın çok büyük gücünden yararlanmayı başardık.

Direnme Savaşına giriştiğimizde, Parti gerek bizim,

gerekse düşmanın zayıf noktalarını tesbit etti ve stratejimizi kararlaştırmak üzere güçlerin denkliğini ve düşmanın stratejik planlarını inceledi. Düşman, II. Dünya Savaşından sonra zayıflamış olan bir emperyalist devlet olmakla birlikte, bize oranla yine güçlüydü. Ayrıca saldırgan savaşlarda tecrübeli, en modern silahlarla donatılmış ve geniş tahsisatlı bir orduya sahipti. Zayıf noktası, savaşında, haksız oluşuydu. Sonuç olarak içten bölünmüştü, kendi halkı tarafından desteklenmiyor, ve dünya kamu oyunun sempatisini sağlayamıyordu. Ordusu başlangıçta kuvvetliydi ama. savaş azmi azaldıkça azalıyordu. Fransız emperyalizminin; sınırlı insan gücü ve para, yürüttüğü çirkin savaşın kendi halkı tarafından mahkûm edilmesi gibi. başka zayıf noktaları ve güçlükleri de vardı.

Bize gelince, ülkemiz bağımsızlığını yeni kazanmış, aslen yarı - feodal bir sömürge ülkesiydi. Dolayısıyla her alanda henüz yeteri kadar güçlenmemiştik. Ekonomimiz, geri kalmış bir tarım ekonomisi idi. Ordumuz, modası geçmiş ve yetersiz silahlara sahip, tecrübesiz gerilla birliklerinden ibaretti. Tahsisatımız çok az ve kadrolarımız tecrübeden yoksundu. Bütün gücümüz. Direnme Savaşında haklı oluşumuzdan geliyordu. Bu nedenle bütün halkı birleştirmeyi başardık. Halkımız ve ordumuz düşmanla çarpışmalarında her zaman fedakârlık duygularıyla doluydu ve bütün dünya halklarının sempatisini ve desteğini kazanmışlardı.

İşte bütün bunlar. Direnme Savaşında iki . tarafın belli başlı özelikleri idi. Bunlar bizim zayıf olduğumuz yönlerde düşmanın güçlü, bizim güçlü olduğumuz yerlerde düşmanın zayıf olduğunu gösterdi. Ne var ki, düşmanın güçlü yönleri gelip geçiciydi. Bizimkiler ise temel noktalardı.

Yukarıda sözü edilen özelliklere bağlı olarak; **düşmanın stratejik ilkesi!** süratli **hücum, süratli başarı idi.** Savaş ne kadar sürüncemede kalırsa güçlü yönleri o kadar azalacak, zayıf yönleri o kadar zayıflayacaktı. Bu stratejik ilke. Fransız emperyalistlerinin II. Dünya Savaşından sonra azalmış olan belirli sayıdaki kuvvetlerinin çok aleyhineydi. Sonuç olarak ülkemizi istila edebilmek için ani saldırıp, sür'atli başarı kazanma plânının yanısıra. ülkede adım adım ilerlemeye, hatta bu arada zaman kazanıp, daha fazla kuvvetlenebilmek için bizimle müzakereleri bir arada yürütmeye zorunluydular. Zayıf noktalarının ortaya çıkardığı birçok güçlüklere rağmen en ufak bir fırsatta, düşman, sür'atli başarı peşinde ani saldırılarda bulunuyordu. Savaşın başlarından itibaren Fransız sömürgecilerin bütün amacı, işgal ve «pasifikasyon»un bir hafta içinde tamamlanmasıydı. Bütün halkı kapsayan savaş başladı. Şehirlerdeki başlıca kuvvetlerimizi silme teşebbüsü başarısızlığa uğrayınca, güçlerini tekrar biraraya toplayıp, Viet Bac'da lider organlarımızı ve kuvvetlerimizi yok etmek üzere taarruza geçtiler. Viet Bac taarruzu başarısızlığa uğratıldı, düşman savaşı sürdürüp, gerisinde kalan bölgeleri sindirme yolunu seçti. Fakat bu arada, «ani saldırı, çabuk başarı» ilkesinde de vazgeçmemişti. Generallerin yerlerinin tekrar tekrar değiştirilmesi, özellikle General Navarre'm Hindiçini'ye gönderilmesi, saldırgan savaşı kısa bir süre içinde sona erdirmek üzere, kesin darbeler vurmayı amaçlamaktaydı. Düşmanın ve kendimizin zayıf ve kuvvetli noktalarımızı gözönüne alarak, Partimiz, uzun süreli bir Direnme Savaşı yapma kararma vardı. Geçici olarak üstün durumda olan düşman kuvvetlerine karşı halkımız ani darbelerde bulunamazdı. Bu yüzden, kendi eksikliklerimizi tamamlayabilmemiz ve düşmanın daha zayıf düşmesi için zamana ihtiyaç vardı. Seferberliğe geçip örgüt-

lenmek ve direnme güçlerini teşvik etmek, düşman kuvvetlerini yormak, zayıf ile güçlünün yerlerini değiştirmek her saniye daha çok bizden yana olan dünya kamu oyunun desteğini kazanıp, zafere ulaşmak için yine zamana ihtiyaç vardı.

Uzun süreli bir devrimci savaşın genel kanunu, üç aşamalı olmasıdır: Savunma, denge ve karşı taarruz. Direnme Savaşımız da temelinde ana hatlarıyla bu kanunu izledi. Şüphesiz savaş alanında görünen yönüyle gerçek, daha canlı ve daha karmaşıktı. Uzun süreli savaş kılavuz ilkesini uygulayarak düşman askerlerini yıpratmak ve denetim altına almak için bir süre savaştıktan sonra, kuvvetlerimizi korumak ve köylerdeki üslerimizi savunmak amacıyla, şehirlerden köylere doğru stratejik bir geri çekilme yaptık. Viet Bac'da düşman saldırısının yenilgiye uğramasından sonra durum gittikçe dengelendi. 1950 den sonra yerel karşı - saldırı hareketleri başarıyla yürütülmeye başlandı ve kuzey cephesinde insiyatif bizim elimize geçti. 1954 başlarındaki Dien Bien Fu harekâtı. Direnme Savaşını büyük bir başarıyla sonuçlandıran bir karşı - saldırıydı.

Herkesin uzun süreli savaş kılavuz ilkesini kavramasını mümkün kılmak, sadece askerî ve ekonomik bir örgütlenme sorunu değil, Parti içinde ve halk arasında Direnme Savaşı yıllarında birçok kereler ortaya çıkan hatalı eğilimlerle mücadele ve ideolojik eğitim süreciydi. Bu hatalı eğilimler, ülkemizin küçük, nüfusumuzun az, ekonomimizin geri ve silahlı kuvvetlerimizin genç ve zayıf olmasından dolayı; değil uzun süreli bir Direnme Savaşı yürütmek, düşmanın karşısına bile çıkamayacağımızı iddia eden bozguncuların eğilimleri idi. Bunlar subjektivizm, sabırsızlık, Direnme Savaşının başlarında temel **gücümüzü korumak için kuvvetlerini geri çekmeye yanaşmayan birkaç bölgenin harekât plânlarında, öznel ve**

nesnel koşulların elvermediği bir sırada, 1950'de ortaya atılan genel karşı - saldırı plânında görülen hızlı kazanma isteğiydi.

Parti bu hatalı eğilimleri düzeltmek ve halkı eğitmek için elinden geleni yaptı. Halkın, güçlüklerimizi ve avantajlarımızı açıkça görmesini ve bütün halkın savaş azmine sıkısıkıya bağlı kalmasını sağladı. Trung Chinh yoldaşın yazdığı «Direnme Savaşı Kazanacaktır» adlı kitapçık Direnme Savaşı çizgisinin ve Parti politikasının tam olarak kavranışına önemli katkıda bulundu. Burada. Merkez Komitesinin birinci toplantısında alınan ve bütün Partiye, «Direnme Savaşının uzun ve zorlu bir mücadele olduğunu» ve «sadece kendi güçlerimize dayanabileceğimizi» hatırlatan kararların büyük etkisi üzerinde durmak gerekir. Partideki ve Ordudaki yenileme kampanyaları ve Merkez Komitesinin talimatına uygun olarak, yürütülen, halk arasında propaganda eylemi, halkın uzun Direnme Savaşını yürütme azmini pekiştirdi, sonunda zafere ulaşacaklarına olan inançlarını arttırdı, ve uzun süreli, ve kendi güçlerine dayanan Direnme Savaşı kılavuz ilkelerinin, kitlelerin bilincine derinlemesine nüfuz etmesini mümkün kıldı.

Uzun süreli bir Direnme Savaşı yapmak için. **kendi kendine güven** duygusunu yüceltmek zorundaydık. Direnmenin ilk yılları sırasında halkımız, her yandan kuşatılmış bir halde mücadele etmek zorunda kaldı. Bu durumda, kendi kendine güven, hayati bir sorundu. Halkımızın düşmanla başa çıkmak için kendi güçlerine dayanmaktan başka çıkar yolu yoktu. Kendi kendine güven duygusunu yücelterek askerlerimiz, halkın üzerindeki yükü hafifletmek amacıyla malzemelerini savaş alanlarında elde ettiler, silahlanmak için düşmanm silahlannı **ele geçirdiler, cephane konusunda tutumlu davrandılar,** dayanıklılıklarını geliştirdiler, güçlükleri yendiler, üretimde

görev aldılar, ihtiyaçlarını asgariye indirdiler. Halkımız, kendilerinin ve cephenin ihtiyaçlarını karşılamak üzere, geri hatlarımızı güçlendirmek, direnme ekonomisini geliştirmek için çaba gösterdi. Halka başlıca ürünleri sağlamak amacıyla üretimi her bakımdan arttırdık ve düşmanın ekonomik ablukasına karşı mücadele ettik. Geniş, el değmemiş topraklar, besin maddeleri üretimini arttırmak için ekilmeye başlandı. Askerlere silah sağlamak için çok sayıda silah fabrikası kuruldu. Özellikle, Beşinci Bölge ve Nam Bo'daki halk ve askerler, kendi kendine güven duygusunu büyük çapta arttırdılar. Direnme. Savaşını son derece güç şartlar altında devam ettirmek için, ihtiyaçlarını kendi kendilerine sağlama konusunda büyük başarılar kazandılar.

Uluslararası durum lehimize olarak değiştiğinde, bununla birlikte hâlâ birçok güçlüklerle karşılaştığımız sıralarda. Partide ve halk arasında bir bekleme ve dış yardımlara güvenme psikolojisi doğmaya başladı. Bundan dolayı, bir yandan halkı uzun bir Direnme Savaşına hazırlamaya devam ederken Parti, kendi kendimize güven duygusunu güçlendirmeye ve uluslararası dayanışma ve desteğin önemli olduğunu, fakat ancak kendi güçlerimize dayanarak halkımızın kurtuluş mücadelesinin zaferini güven altına alabileceğimizi anlamaya dikkat etti.

Direnme Savaşını başarıya ulaştırmak için, sadece doğru bir stratejik kılavuz ilkeye sahip olmak yeterli değildi. Bu ilkeyi doğru bir şekilde uygulamak için uygun bir savaşma kılavuz ilkesi gerekliydi. Genel olarak Direnme Savaşımız, giderek düzenli savaşa, gerilla savaşından kısmen siperlere dayanan hareketli savaşa doğru ilerleyen bir savaştı. Temelde genel kanunu kavramıştık, bundan dolayı zafere ulaştık. Ancak bunu başlangıçta değil, bütün bir savaş içinde, deneme ve pişme sürecinden sonra tam olarak kavrayabildik.

Direnme savaşında, **gerilla** mücadelesi son derece önemli bir rol oynadı. Gerilla savaşı halk yığınlarının, çok daha iyi donatıma ve tekniğe sahip olan saldırgan bir orduya karşı çıkan, zayıf ve kötü donatılmış bir halkın savaşma biçimidir. Modern silahlar karşısında zafere ulaşmak için halkın kahramanlığına güvenir. Düşman güçlü olduğu zaman onunla karşılaşmaktan kaçınır, zayıf olduğu zaman düşmana saldırır. Bir an gelir, etrafa dağılır; bir an gelir bütün kuvvetler bir araya gelir; bir an gelir, geri çekilir; bir an gelir, düşmana saldırıp yok eder. Heryerde düşmanla savaşmaya kararlıdır. Düşman nereye gi derse gitsin, kendisine darbeyi vuran, maneviyatını bozup, kuvvetlerini tüketen silahlı bir halk tarafından kuşatılmıştır. Devrimci savaşta, böyle savaşılır. Düşmanı yıpratmak için etrafa dağılan birliklere ek olarak, düşmanı yok etmek için belirli bir yerde ve belirli bir zamanda saldırıda üstünlük sağlamak için. olumlu şartlar altında büyük çapta silahlı kuvveti bir araya toplamak gerekir. Çok sayıdaki küçük savaşlarda elde edilen başarılar, zamanla azar azar kendi kuvvetlerimizi güçlendirirken, düşmanın insan gücünü iyice yıpratır. Savaşın temel hedefi, düşmanın insan gücünün yok edilmesi olmalıdır. Kendi insan gücümüz, belirli bir yeri elde tutmak veya işgal etmek için tüketilmemelidir. Ancak böylelikle bütün düşman kuvvetlerini temizlemek ve ülkemizi kurtarmak için gerekli şartlar yaratılabilir.

Gerilla savaşı, hiç şüphesiz direnme savaşımızın niteliğine uygun bir savaşma biçimiydi. Direnmenin ilk döneminde, ülkemizde düzenli savaş yoktu ve olamazdı, sadece gerilla eylemleri vardı. Direnme Savaşı. Güney Vietnam'da başladığı zaman, plânımız gerilla savaşı yapmaktı ve pratikte de gerilla savaşı biçimlendi. Fakat bütün ulusu kapsayan Direnme Savaşı patlak verdiğinde, temel olarak gerilla savaşı yapma politikası açıkça ortaya

konmadı. 1947 sonbaharının başlangıcında Parti Merkez Komitesi, işgal altında olan bütün bölgelerde gerilla savaşının başlatılması ve yayılması kararını aldı. Temel kuvvetlerimizin bir kısmı, halk arasında propaganda yapmak, üslerimizi savunmak ve gerilla savaşını yoğunlaştırmak için düşmanın gerilerine kadar sızan, ayrı ayrı hareket eden bağımsız bölüklere ayrıldı. Bağımsız bölüklerin yanısıra, biryerde toplanan taburlar politikası, gerilla savaşının yönteminde çok başarılı bir tecrübeydi. Gerilla eylemleri yoğunlaştıkça ve geniş bir alana yayıldıkça, düşmanın geri hatlarının birçoğu, bizim ileri hatlarımız halini aldı.

Gittikçe yaygınlaşan gerilla eylemlerimize başa çıkmak için düşman gittikçe daha büyük silahlı kuvvetlerle yapılan temizlik harekâtına girişti. Bu hareketlerin hedefi, direnme güçlerimizi ezmek ve geri hatlarımızı «pasifleştirmek» için gerilla birliklerimizi yok etmek, siyasal üslerimizi ve ürünlerimizi mahvetmek ve mallarımızı yağmalamaktı. Bundan dolayı temizlik hareketi ve karşı -temizlik hareketi düşmanın geri hatlarındaki başlıca gerilla savaşı biçimini aldı. Karşı-temizlik hareketleri yoluyla halkımız, güçlükler karşısındaki dayanıklıklarını ve kahramanca mücadele ruhunu kuvvetlendirerek çok çeşitli savaşma biçimleri yarattı. Düşmanın geri hatlarındaki gerilla eylemlerini korumak ve daha da yaygınlaştırmak için, Partimiz, siyasal ve ekonomik mücadelenin, askerî mücadeleyle birlikte götürülmesini çok akıllıca yürüttü. Partimiz, halkı silâhlı mücadeleye sokmak, kuvvetlerimizi geliştirmek, düşman kuvvetlerini yıpratmak ve yok etmek, geçici olarak işgal altında bulunan bölgeleri, gerilla bölgeleri yahut da daha sonra kendi üslerimiz haline çevirmek **ve ortaya çıkan elverişli fırsatlardan yararlanmak için büyük çaba harcadı.**

Güç bir durumla karşılaştığında Partimiz hareketi tam

zamanında durdurarak, kuvvetlerimizi korudu ve üslerimizi güvenlik altına aldı. Düşmanın genlerindeki gerilla eylemleri halkımızın sağlam iradesinin ve büyük cesaretinin en yüksek ifadesi ve aynı zamanda Partinin ehil önderliğinin bir kanıtıydı. Stratejik açıdan, gerilla savaşı, düşmana büyük güçlükler yaratarak ve büyük kayıplar verdirerek onu yıpratır. Düşmanın büyük insan gücünü yok etmek ve toprağı kurtarmak için, gerilla savaşı daha ilerideki aşamalarında hareketli savaşa dönüşmelidir. Direnme Savaşımız uzun bir devrimci savaş olduğundan, gerilla savaşı hareketli savaşa dönüşebilirdi ve dönüşmek zorundaydı. Gerilla eylemleri yoluyla, ilk önce küçük birliklerle, daha sonra büyük birliklerle savaşarak, dağınık savaştan toplu savaşa doğru ilerleyerek, askeri gücümüz, gittikçe biçimlendi. Gerilla savaşı gittikçe, hareketli-düzenli savaş ilkelerinin ortaya çıktığı ve geliştiği, fakat hâlâ gerilla niteliği taşımaya devam ettiği bir savaş biçimi halini aldı. Hareketli savaş, toplu kuvvetlerin, nisbeten büyük kuvvetlerin bir araya toplandığı ve nisbeten geniş bir alanda eylemde bulunduğu, düzenli ordunun savaşma biçimidir. Hareketli savaşta düzenli ordu, insan gücünü yok etmek amacıyla, düşmana, nisbeten savunmasız olduğu yerden vurur. Düşmanın elinde olan bölgelerde derinlemesine ilerler, sonra hızla geri çekilir. Büyük çapta dinamizme, insiyatife, hareketliliğe ve yeni durumlar karşısında sür'atle karar alma yeteneğine sahiptir. Direnme Savaşı devam ettikçe, hareketli savaşın stratejik rolü her geçen gün daha büyük önem kazandı. Hareketli savaşın hedefi, kendi kuvvetlerimizi geliştirmek için gittikçe daha çok sayıda düşman kuvvetini yok etmekti. Öte yandan gerilla savaşının görevi, düşman yedeklerini yıpratmak ve yok etmekti. Bundan dolayı, hareketli savaş, yok etme savaşı ile birlikte yürütülmek zorundaydı. Ancak düşmanın insan gücünü yok ederek büyük saldırılara kar-

şı koyabilir, geri hatlarımızı ve üslerimizi güvenlik altına alabilir, harekât sırasında insiyatifi ele geçirebilir ve gittikçe daha çok düşman kuvvetini temizleyebilirdik. Ancak bu şekilde, gittikçe daha geniş alanları ardı ardına kurtarabilir ve zamanla düşmanın bütün silâhlı kuvvetlerini mahvetmeyi ve tüm ülkemizi kurtarmayı başarabilirdik.

Zamanla, gerilla savaşından hareketli savaşa geçiş kılavuz ilkesini uygulayarak, başlangıçtan itibaren, gerilla birliklerimiz içinde, ayrı olarak hareket eden bir kısmın yanısıra, yoğun eylem gösteren diğer bir kısım vardı ve bu, hareketli savaşın ilk tohumlarını taşıyordu. 1947 de, ayrı ayrı hareket eden bağımsız bölükler ve toplu taburlar planıyla birlikte, daha yoğun savaşlara, giderek hareketli savaşa geçtik. 1948 de. bir veya birkaç taburun katıldığı, nisbeten büyük baskınlar yaptık ve tuzaklar kurduk. 1949 da sadece Kuzeyde değil, diğer savaş alanlarında da küçük hareketler başlattık. 1950 den itibaren, siper savaşı gittikçe yayılırken, hareketli savaşın kuzey cephesinde en önemli rolü oynamasını sağlamak üzere daha büyük çapta hareketlere giriştik. Bu gerçek. Dicn Bien Fu harekâtında kendini açıkça ortaya koydu.

Gerilla savaşı üremelidir diyorduk. Yaşamak ve gelişmek için. gerilla savaşının hareketli savaşa doğru ilerlemesi gerekir. Bu. genel bir kanundur. Direnme savaşımızın somut koşulları içinde, gerilla savaşı olmaksızın hareketli savaş mümkün değildi. Ancak; gerilla savaşı hareketli savaşa doğru gelişmediği takdirde, sadece düşmanın insan gücünü yok etme stratejik hedefi gerçekleştirilememekle kalmaz, gerilla eylemleri bile korunamaz ve yaygınlaştırılamazdı. Gerilla savaşını hareketli savaşa doğru geliştirmek gereklidir demek, gerilla savaşını bir yana itmek değil, geniş bir alana yayılan gerilla eylemlerinden zamanla düzenli ordu birliklerinin doğması ve bunların

hareketli savaşı yürütebildikleri ve temel kuvvetin yanısıra. her zaman çok sayıda gerillacının ve gerilla eyleminin bulunması gerekir demektir.

Gerilla savaşı cephesinde bir defa hareketli savaş başladı mı, direnme savaşını ilerletmek, daha çok sayıda düşman kuvvetim yok etmek ve gittikçe daha büyük zaferler kazanmak için, bu iki savaş biçimi arasında yakın ve doğru bir uyum kurulması gerekir. Bu, savaşın yürütülmesinde diğer bir genel kanundur. Bir yandan düşmanın insan gücünü yıpratmak, büyük miktarda yok etmek ve bu başarılarla hareketli savaşı ilerletmek ve hareketli savaşla uyum sağlanması amacıyla hareketli savaşın getirdiği yeni elverişli şartlardan tam anlamıyla yararlanmak için gerilla savaşı yaygınlaştırılmalıydı. Öte yandan düşmanın büyük çapta insan gücünü yoketmek ve ayni zamanda gerilla savaşının daha da yaygınlaştırılmasına uygun şartları yaratmak için, hareketli savaş hızlandırılmalıydı. Hareketli savaşın gelişmesi sırasında, siper savaşı, gelişmeye devam etti ve gittikçe daha önemli bir durum kazandı.

Savaşın yürütülmesi, savaş biçimleri arasında doğru bir orantıyı korumalıdır. Başlangıçta, gerilla savaşıyla yetinmek ve onu yaygınlaştırmak zorundaydık. Hareketli savaşın ortaya çıkmasıyla yeni bir aşamaya ulaşarak, başlıcası gerilla savaşı olmak üzere, iki biçim arasındaki uyuma sıkı sıkıya bağlı kaldık; bu sırada, hareketli savaş daha az önemliydi, ama gittikçe daha çok gelişmekteydi. Sonra yeni ve ileri bir aşama geldi; hareketli savaş, başlangıçta sadece bir cephede -bölgesel karşı saldırılar ortaya çıktı- sonra daha da geniş bir alanda birinci plâna geçti.

Kurtuluş savaşı eyleminde, bazı savaş alanlarında sayısız **güçlüklerle karşılaştık, çünkü gerilla savaşını, hareketli** savaşa doğru ilerletmek konusunda kararlı değildik;

diğer savaş alanlarında, hareketli savaşı hızlandırmada gösterilen acelecilik, gerilla savaşı üzerinde kötü bir etki yaptı ve hareketli savaş da güçlüklerle karşılaştı. «Genel karşı-saldırıya hazırlık» sloganı ortaya atıldığında, bu durum nispeten yaygındı, ancak bir gün sonra düzeltildi. Genel olarak, denemeler ve sınamalardan geçerek, önderliğimiz, yukarıda sözü edilen orantıyı korumayı bildi ve bundan dolayı başarı kazandı. Hoa Binh harekâtı, kuzey cephesinde gerilla savaşıyla, hareketli savaş arasındaki uyumun bir örneğiydi. Dien Bien Fu harekâtı ve 1953-1954 sonbahar-kış harekâtı, hareketli savaşla gerilla savaşı arasında, yüzyüze savaşla düşmanın geri hatlarındaki eylem arasında, bütün ülkedeki ana savaş alanı ile birleşik savaş alanları arasındaki işbirliğinin başarılı örnekleridir.

Gerilla savaşı ve hareketli savaş biçimleriyle ve düşmanın içinde bulunduğu şartlarla bizim kuvvetimize bağlı olarak, gücün ve topografyanın biçimlendirilmesiyle, savaş cephelerinde düşman denetimi altındaki bölgelerle içice olan, birbirini kesen ve çevreleyen hür bölgeler ortaya çıktı. Düşman denetimi altında olan bölgelerde, gerilla bölgeleri ve gerilla üsleri de vardı. Bunlar da içiçe, birbirini kesen ve çevreleyen bir durumdaydı. Savaşın gelişme süreci, geniş alanların, sonra Kuzey'in kurtarılmasına doğru ilerleyerek, hür bölgelerin ve gerilla alanlarının gittikçe genişletilmesi ve düşman işgali altındaki bölgenin gittikçe daraltılması süreciydi.

Uzun süreli savaş stratejisinden ve gerilla savaşından zamanla, siper savaşını içine alan hareketli savaş biçimleriyle birlikte düzenli savaşa geçiş kılavuz ilkesi, ulusal kurtuluş savaşımızın son derece başarılı tecrübeleriydi. Bu tecrübeler, bir halk savaşının stratejisi ve taktikleri, halk savaşının askerî yönetimi sanatı, küçük, geri ve tarımsal **bir ülkede Partimizin önderliği altında devrimci savaş sanatı idi.**

Ulusal Kurtuluş Savaşı sırasında, ısrarla ve uzun bir direnme için üslerin kurulması, önemli bir stratejik sorun ve partimiz için yine çok başarılı bir tecrübe idi. Bu sorunu derinlemesine incelemek ve zengin deneyleri derlemek bizim için bir zorunluluktur.

Halkımızın kutsal Direnme Savaşı Ağustos Devriminin büyük görevini devam ettirmiştir. Sömürgeciliğe karşı ulusal kurtuluş bayrağını açarak, şunu kanıtlamıştır: **«Bugünkü uluslararası koşullar altında, işçi** sınıfının **önderliğinde** bağımsızlık **ve demokrasi için birleşen, zayıf ve küçük bir ulus bile bütün saldırgan kuvvetleri yenmek gücüne sahip** olacaktır. **Bu ulusal kurtuluş mücadelesi, mevcut koşullar altında, uzun süreli silahlı mücadele -uzun bir Direnme Savaşı- yoluyla başarıya ulaşabilir.»**

Halkımızın başarıya ulaşan Direnme Savaşı, gittikçe çözülen sömürgecilik sistemine ağır bir darbe indirmiş, böylelikle emperyalistlerin savaşı kışkırtıcı komplolarının bozulmasına ve dünya halkının barış, demokrasi ve sosyalizm için mücadelelerine katkıda bulunmuştur.

People's War, People's Army, s. 88-112.

4.

DEVRİMCİ SAVAŞTA SİYASAL VE ASKERİ GÜÇLER

Le Duan

Ağustos Devrimi, diğer ülkelerdeki halk devrimleri gibi. Güney Vietnam"lı devrimcilere, her halk devriminin, zaferin güvenliği için gerek siyasal gerekse askeri güçleri kullanması gerektiğini öğretmiştir. Devrim; ezilen ve sömürülen kitlelerin ayaklanması niteliğinde olduğundan, iki gücü «siyasal ve askeri güçleri- ve iki mücadele biçimini - siyasal ve silahlı mücadeleyi- gerektiren devrimci hareketi kavrayabilmek için devrimci kitlelerin görüş açısını benimsemek ve bununla bağıntılı olarak, devrimci ortam olgunlaştığında, devrimin hücum edici tutumunu gerçekleştirmek gerekir.

Bunun aksine olarak, devrimci şiddet sadece silahlı mücadele olarak nitelendirilir, devrim ile karşı-devrim güçleri arasındaki ayrım yalnızca askeri yönden değerlendirilirse, kaçınılmaz yanlışlara düşülür: iki taraf ta devrimi küçümser ve kitleleri ayaklanma için harekete geçirmez, ya da ayaklanmaya girişildikten sonra devrimi ilerletmek için taarruza geçmeye cesaret edemez, veya bir kere silahlı mücadele çözüldükten sonra, bir savunma **stratejisine düşmek kaçınılmaz olur.**

1959-1960 yıllarında Amerikan emperyalistleri ve

onların uşakları dehşet yaratmak ve kitle katliamını gerçekleştirebilmek için en barbarca faşist yollara başvurdukları sıralarda. Güney Vietnamlı devrimciler düşmanın bir politik yenilgiyi kabullendiğini ve artık eskisi gibi hüküm süremeyeceğini sandılar. Bu arada halk ise artık düşmanın boyunduruğu altında yaşayamayacağını ve özgürlüklerine kavuşabilmek için baş kaldırıp, bir ölüm kalım savaşına girişmenin gerektiğini iyice anlamıştı. Güney Vietnam halkı işte bu şartlar altında baş kaldırdı, çoğunlukla siyayal mücadele ile düşmanın baskısını kırdı, geniş kırsal alanları denetim altına aldı, iktidarı geri aldı, toprağı tekrardan dağıttı, «kendini yönetim komiteleri» kurdu ve özgürlük mücadelesi için halk savaşını geniş bir şekilde başlattı.

Güney Vietnam'da, geniş kırsal bölgenin şehirlere bağımlı olmayan tabiî ekonomisi vardı ve halkı da tarıma bağlı apayrı bir köylü çoğunluğuydu. Dolayısıyla, şehirlerdeki saldırganlar ve onların uşakları bu kırsal bölgeler üzerinde sıkı bir denetim sağlayamamaktaydılar. Koşullar devrim için yeteri kadar olgunlaştığı zaman, kukla idarenin zayıfladığı ve bir krize düştüğü köylerin en zayıf noktaları teşkil etmesinin nedeni budur. Ve böylece sür'atle yerel ayaklanmalara girişme ve düşmanın iktidar mekanizmasını önemli ölçüde tahrib etme imkânı ortaya çıkar.

Geniş kırsal alanları kurtardıktan sonra halk, geniş ve güçlü silahlı kuvvetler kurdu, sür'atle etkili siyasal güçler örgütledi, devrimci hareketi bütün Güney Vietnam'da gayretle destekledi, siyasal ve askeri mücadeleye girişti, kesin bir taarruz durumuna geçti, düşmanın bütün siyasal ve askeri planlarını bozdu ve Güney Vietnam devrimini yürütmeye devam etti. O zamandan beri, **siyasal ve** askeri **mücadelenin sıkı** işbirliği **Güney Vietnam'daki devrim hareketinin temelini teşkil eden Bu, yeni-Sömürgeciiiğe karşı direnmek için en elverişli yoldu. Bu sadece**

ayaklanmalar sırasında değil, fakat Amerikan emperyalistlerine karşı girişilen «özel savaşta» ve «sınırlı savaşta» da kullanılmıştır. Siyasal ve askerî mücadelelerin bu birliği; kırsal, şehirsel ve ormanlık bölgelerden oluşan üç stratejik alanda da güçler dengesine ve devrimin genel görevlerine uygun düşecek biçimde devam ettirildi. Geçmişteki; bütün ülkede gerçekleştirilen milli demokratik devrim gibi, şimdiki Güney Vietnam devriminin de başlıca gücü, işçiler ve köylüler ile, ulusal birleşik cephenin kilit noktasını teşkil eden işçi sınıfının yönettiği işçi-köylü ittifakı idi. Bundan ötürü devrim, sadece kırsal alanlardaki devrimci güçlerle yetinemezdi. Aynı şekilde, şehirlerde de devrimci güçler teşkil edilmeli ve devrimci mücadelenin her iki alanda birlikte yürütülmesi gerekmekteydi. Mücadele sırasında her iki alandaki devrimci mücadele sıkı bir işbirliği içerisinde, birbirlerini büyük ölçüde destekleyecek ve etkileyecek şekilde yürütülmüştü. Birkaç yıl önce kırsal bölgede ortaya çıkan devrimci ayaklanma, şehirlerdeki devrimci hareket üzerine etkisini kuvvetle hisset-tirebilseydi, şehir kitlelerinin mücadelesi bugün, kırsal bölgelerdeki ayaklanmalar için çok daha elverişli koşullar yaratabilir, halk savaşının yaygınlaşmasını mümkün kılabilirdi.

Şehir halkının son ateşli siyasal mücadeleleri düşmanın savaş alanlarındaki askeri eylemini durgunlaştırdı, bazen yavaşlattı veya ciddi bir şekilde altüst etti. Böylece devrimci silahlı kuvvetlerin saldırısına etkili bir şekilde yardımcı oldu. Öte yandan, Kurtuluş Birliklerinin düşmanın geri üslerine ve, şehir ve kasabalardaki gizli hücrelerine yaptıkları hücumlar gibi, savaş alanındaki askeri başarılar da şehirlerdeki devrimci hareketin gelişimini hızlandırdı. **Kısacası, Güney Vietnam Devrimi kırsal bölgelerde yerel ayaklanmalara girişmekle kitlelerin devrimci şiddetine başvurarak, gerek** kırsal **re gerekse şehirsel alan-**

larda devrimci güçleri -**askeri ve** siyasal **göçler**- örgütleyerek, **düşmana askeri ve siyasî** eylemlere **karsı koyma tutumuna sıkısıkıya bağlı kalarak ve** kırsal, **şehirsel ve ormanlık alanlardan** oluşan üç **stratejik** bölgede düşmanın **bütan** siyasal **ve askeri eylemlerini adan adan ezmek üzere** düşmanbirükleri **arasında tahriklerde bulunarak tam bir zafere** ulaşacak **şekilde gelişmiştir.**

Le Duan, **Forward** Under the Glerious Banner of the October Revolution, Foreign Languages **Publishing House,** Hanoi, **1967. Le Duan Lao** Dong Partisinin **(Vietnam** İşçi **Partisi)** Birinci **Sekreteridir.**

5.

HALK SAVAŞINDA «ÖZ-SAVUNMA» MERKEZLERİ

Wilfred G. Burchett

«Öz-savunma» merkezleri kavramı, Vietnam halkının gerilla savaşına yaptığı sayısız katkılardan biridir. Bu. onların **«halk savaşı»** anlayışlarının **da** ayrılmaz **bir parçasıdır. Bu merkezler, tıpkı Vietnamlıların diğer bir çok strateji ve taktikleri, özellikte Güney'de kullandıkları yöntemler, gibi, yabancı ülkelerde bilinmemekte ya da yanlış** anlaşılmaktadır. Bunun **sebeplerinden biri** Güney Vietnamlıların **savaşmaktan göz açıp da ellerine kâğıt kalem alacak kadar vakitleri olmayışıdır, «Öz-savunma», geniş öl-**

çüde bir Vietnam buluşu olup ilkin Fransızlara Karşı Direnme Savaşında kullanılmıştır. Güney'de o zamandan beri bu buluş bir hayli geliştirildi. Şehirlerdeki «Öz-savunma» buluşunun şerefi tamamen Güneye aittir. Fransızlara Karşı Direnme'de de şehirlerin kuşatılması aşamasına erişilmiş olmakla birlikte. Cenevre Andlaşmaları, şehirlere saldırma gereğini ortadan kaldırdı ve böylece bu iş. o zaman için, yarıda kalmış oldu. Şehirlerde yürütülen «Öz - savunma», köylerde daha önce geliştirilmiş olan «öz-savunmanın» olgunlaştırılmış biçiminden başka bir şey değildir.

Devrimde Devrim? adlı kitabında Regis Debray. Bolivya ve Kolumbiya'da öz-savunmanın başarısızlıklarını çözümlemekte ve «bugün için. bir sistem ve bir gerçek olarak kendini-savunma tamamen iflas etmiş durumdadır.» sonucunu ulaşmaktadır. Ne var ki. bu yazarın kullandığı örnekler, bu iki ülkede, sadece siyasî-askerî durumdan değil, tüm olarak devrimci durum ve güçlerden de kopmuş savunma bölgelerine ait olduğu için. böyle genel sonuçlara ulaşmak için yeterli olmasalar gerektir. Güney Vietnam'da yürütülen öz-savunma ise son derece başarılı olmaktadır. Kurtarılmış köylerde öz-savunma birimleri kurulmasa ve sağlamlaştırılmış köylerin tümünün bir bütün haline getirilmesi gerçekleşmemiş olsaydı, direnme hareketi bugünkü aşamasına ulaşamaz, şehirlere saldırıyı göze alamazdı. Öz-savunma kavramını bir yana atmak, doğrudan doğruya, devrimci güçleri, deneyden geçmiş ve hayatî önemi olduğunu kanıtlamış bir silahtan yoksun bırakmak anlamına gelir.

Güney Vietnamın halk savaşı anlayışı içinde öz-savunma birim ve bölgeleri yüzde yüz **gerekli** ve **mantıklı** bir aşama **teşkil ediyorlar.** Öz-savunma kavramı, silahlı **mücadelenin siyasî ve demokratik yönüyle sıkı sıkıya ilişkili olduğu gibi, genel askerî-siyasî eylemlerin desteklen**

mesinde de son derece önemli bir rol oynamaktadır. Halkın yaratıcılığını uyandırarak, yeni teknikler, taktikler, hatta silahlar geliştirmesine yol açmakta ve bu uyanıklığın doruğuna ulaşmasıyla bütün bir ulus silaha sarılmaktadır. Öz-savunmanın daha bir dolu yan etkileri ve faydaları da var.

Öz-savunmanın Güney Vietnama özgü bazı şartlar altında gelişmiş okluğu doğrudur. Bunlar arasında, kar-sı-gerilladan korunmak için köy «öz-savunma» birimlerinin kuruluşunu, «stratejik köylerin» çevresinde karşı-gc-rillayı pusturmak için bir takım kaleler-kurup bu köyleri hükümete karşı bir takım «kaleler» haline getirmeyi ve buraların savunmasını, karşı-gerillaların «öz-savunmasına» yarayan silahlarla, hiç değilse bunların bir kısmına dayanarak başarmayı sayabiliriz. Doğru olan başka bir husus da, «öz-savunma» köylerinin ve bölgelerinin Fransızlara Karşı Direnme Savaşı sırasında geliştirildiği ve bir ulusun kurtuluş uğruna silaha sarıldığı her ülkeye uygun bir biçime sokulup, ufak tefek değişikliklerle, her yerde kullanılabilir oluşudur. Elde edilecek başarı bu savunma türünün yurt çapına yayılıp yayılamamasına bağlıdır; kararlı ve uzun dönemli bir mücadele için mümkün olan en geniş anlamıyla, halk hazırlanmış, bunun için gerekli siyasî görev yerine getirilmiş olursa, başarı için sağlam bir dayanak da kurulmuş demektir. Öz savunma bölgeleri, ya oldukça geniş ya da tabiî yönden korunmuş olmalı ve böylece savunma güçlerine o bölgede belli bir hareket yeteneği sağlamalı veya zaman zaman sığınıp manevraya girişmelerine olanak sağlayacak sağlam üs bölgeleriyle ilişkili bulunmalıdır.

Debray'nin verdiği örneklerin Güney Vietnam deneyi ile ilişkisi yoktur. Mesela Bolivyada. o zamanki oligarşiyi devirmekte büyük bir rol oynamış olan kalay madencileri, sonradan kendilerine 15 km. uzunluğunda, 10 km.

genişliğinde, nerdeyse başına buyruk bir yönetimi olan (otonom) ve sıkı savunulan bir bölge kurmuşlardı. Ancak, ülkenin diğer yerlerinden kopmuş olan bu bölge, hükümet kuvvetlerinin sinsi sinsi hazırlayıp nihayet 196S Mayısında. Amerikan eğitimi görmüş Ranger (Bekçi) paraşütçülerin de havadan destekledikleri bir saldırıyla hallaç pamuğuna çevrilmişti. Debray'nin böyle kopmuş bir «kendini-savunma» kavramına karşı tavır takınması elbette doğrudur. Ancak, bu örneğe dayanarak vardığı sonuç, yani «kendini savunma, gerilla savaşını salt taktik düzeyine indirir ve dolayısiylc devrimci stratejik önemini ortadan kaldırır... halkı geçici olarak korumakla birlikte uzun dönemde tehlikeye atar.» yargısı yanlıştır.

Bu şekilde savunulan köylerin tümü için gerekli silah donatımına sahip olduktan sonra öz-savunma birliklerinin elini kolunu bağlayıp düşmanın gelmesini beklemesi ve düşman kendi köyüne girinceye kadar elini tetiğe değdirmemesi diye bir şey yoktur. Önce her köycükteki öz savunma eylemleri köy düzeyinde uyarlı, bütün bir biçime sokulur(l). Sonra da bölge düzeyinde ve köy öz savunma eylemleri arasında uyum ve bütünlük sağlanır. Her öz savunma birliğinin baş görevi kendi köycüğU ya da köyünün savunulması ve çevredeki düşman birliklerini zararsız hale getirmek olmakla birlikte, düşmanın geniş çapta saldırıları karşısında, yoketmek eylemlerini, baskınlarını v.s. UKC (Ulusal Kurtuluş Cephesi) bölge birlikleri ve UKC ordusu kuvvet kazandıkça onlarla işbirliği içinde yürütmeğe başlamaktadır. Bu arada, öz-savunma birliklerinin, bölge birlikleri ve daha sonra düzenli ordu için eğitim merkezleri olarak, yani savaşa taze kan sağlayarak, başka bir hizmet daha görmekte olduklarmı kaydedelim.

---

(1) Vietnam köylerinin çoğu dört ya da altı köycükten **meydana gelmektedir, (ed.)**

Sürekli bir gelişim içindedirler; her başarılı eylemden sonra eldeki silah sayısı artmaktadır. Düzenli kuvvetler, gelişmelerinin belli bir aşamasında, öz-savunma birliklerinin düşmandan aldığı silahların önce yarısını, sonra da tamamının kendilerine verilmesini sağlamışlardı. Ancak, ağır makinalı tüfekler ile bazokaları köylülere bırakıyorlar. Teknikler, taktikler ve işbirliği o dereceye kadar vardı ki bazı bölgelerdeki köycükler yeraltı yollarıyla birbirine bağlandılar...

Öz-savunma birimleri üyeleri «neden ve kimin için» sorularını kolaylıkla kavrıyorlar. Görevleri ilk bakışta kendi evlerini ve tarlalarını korumaktan ibaretmiş gibi görünüyor. Öz-savunma birlikleri, kısa zamanda, bunun böyle olmadığını, düşmanı önce, gece ya da gündüz saldırılarından vazgeçirmeyi, olduğu yere mıhlamayı ve fırsatını bulur bulmaz, uyumlu eylemler zinciri içinde düşmanı püskürtmeyi ve böylece öz-savunma bölgesini bir gerilla bölgesi haline getirmeyi, buralarda, geceleri, denetimi tamamen elde bulundurmayı genellikle, gündüzleri de terketmemeyi öğrendiler. Bazan, kuvveti yettiği takdirde. Saygon'a bağlı birlikler gündüzlere mahsus olmak üzere bu bölgelere nüfuz edebilirler. Durum gelişip de aralarında uyumlu eyleme girişme güçlerinin arttığını hissettikleri zaman, öz-savunma birliklerinin elbirliğiyle düşmanın mahallî kuvvetlerinin bölgeden süpürülüp atılabileceği, gerilla bölgesinin bir gerilla üs bölgesi haline getirilebileceği, bu bölgenin gündüz ve gece kendi denetimleri altında tutulabileceği ve düşmanın, sadece, ana kuvvetlerini kullanmak suretiyle bu bölgeye sızabileceği anlaşıldı. Öz-savunma birliklerinden UKC'ne katılma isteminde bulunulduğunda, düşmanın bölge ve il düzeyindeki üslerinin kuşatılması için yardım istendiğinde ve düşmanın süpürme eylemlerine karşı koyma ve saldırıya geçme çağrısı yapıldığında gönüllü sıkıntısı çekilmiyordu. Görüşler zamanla ge-

nişledi ve düşmanın ana kuvvetlerine karşı UKC ana kuvvetleri kurarak karşı çıkma ihtiyacı, özellikle Amerikan savaş birliklerinin katılmasından sonra, daha iyi anlaşıldı. Amerikan uçaklarının her saldırısı gönüllü sayısını arttırdı; bununla da yetinmeyenler uçakların üslendiği alanlara saldırmak için gönüllü yazılmağa başladılar. Tüfeklerle ve hafif otomatik silahlarla, uçaklara karşı çıkılamıyacağı açıktır; öyleyse en iyi yol uçaklar yerdeyken onlara saldırmaktı. Attıkları her adım açıkça doğru, açıkça kendilerinin, komşularının ve uluslarının çıkarına olduğu için. öz-savunma birliklerinden tabiî gerilla önderleri ve dev yürekli, üstün morali olan savaşçılar çıktı.

Aslında, öz-savunma birimleri, bütün UKC silahlı kuvvetleri yapısının dayandığı piramidin temelini teşkil etmektedir. Halk savaşının en somut ifadesi onlarda toplanmaktadır. Halktan gelen, halk için savaşan, halkın tayin ettiği insanlardan kuruludur bu birimler: silahlı kuvvetlerin daha demokratik bir biçimini ve direnme mücadelesinin zorladığı görevler için daha mükemmel bir örgüt biçimini akılda canlandırmak son derece güçtür. Bu birimler, modern ulaştırma sistemlerinin yokluğu ve hava ulaştırmasındaki Amerikan tekeli yüzünden hareket yeteneği eksik görünen UKC'nin bu eksikliğini kapatmaktadır. Amerikalılar, belli eylemler için, birliklerini, cephanelerini, yiyeceklerini, hatta sularını havadan yüzlerce kilometre öteye taşımak zorunda oldukları halde, öz-savunma kuvvetleri. Güney Vietnamın dört iklim yedi bucağına dağılmış, her Amerikan üssünü ya da karakolunu kuşatmış, kısa zamanda düşmanın tepesine binmeğe hazır, düşmanın gezgin kuvvetleriyle hemen savaşabilecek kadar donatım merkezlerine yakın bekleyip durmaktadırlar. Bölge **halkının kendilerini sürekli olarak besleyip donatacaklarından emindirler. Bu halk** çok defa **kendi karıları, anaları, babalarıdır. Öz-savunma birimleri, Amerikan ana** bir-

İlklerinin saldırısını; bile karşılamayı, hiç değilse önemli ölçüde yavaşlatmayı başarmıştır. Maksat vakit kazanmak ve UKC kuvvetlerinin yetişerek kendileriyle uyumlu eylemler içine girmesini sağlamaktır. Gerekirse UKC'nin düzenli kuvvetleriyle de işbirliğine girişilmektedir.

Wilfred G. Burchett'in. Güney Vietnam Ulusal Kurtuluş Ordusunun stratejisi ve tetkikleri üzerine yazmakta olduğu bir kitaptan alınmıştır.

6.

FİLİPİNLER : HUKBALAHAP VE KİTLE İÇİNDEKİ DAYANAĞI

Huk, her biri 100 kadar askerden kurulu bölüklerden teşekkül ediyordu. Her bölük takımlara ve mangalara bölünmüştü. Yukarı doğru gittikçe, iki bölük bir tabur, iki tabur bir alay ediyordu. Bu bakımdan düzenli bir orduya benziyorduk. Fakat bütün benzerlik bundan ibaretti.

Bölükte şu subaylar bulunuyordu:' komutan, komutan yadrımcısı. siyasî öğretmen, gereç subayı ve bir de haberalma subayı. Bu subaylar ile geleneksel bir ordudaki subaylar arasındaki fark, «Temel Yasa»nın(l) başlangıç bölümünde belirtilmişti.

Japonlara karşı Halk Ordusu temel yasa ilkeleri arasında, subay er eşitliğini, birlik ve kardeşliği görüyoruz. Subaylar ile erleri eşit -tutmak niçin gerekliydi? Çünkü bir

(1) Devrimci ordunun özelliğini teşkil eden bazı temel ilkeleri öngören Huk belgesine bu ad verilmekteydi.

devrimci orduyu, devrimciler kurar. Siyasî durumları aynı olduğuna göre, subayları ve erleri, yüksek ya da alçak, zengin ya da fakir diye sınıflandırmanın âlemi yoktu. Bunlar orduya, bir kazanç kapısı olduğu, ya da bir mevki kazanma yolu olduğu için değil, kurtuluş ve toplumsal özgürlük uğruna gelen insanlardı. Subay er eşitliği kurulduktan sonradır ki bütün ordu tek bir vücut haline gelebilir ve sonuna kadar yılmadan döğüşebilirdi.

«Dostluk ve birlik niçin zorunludur? Aynı siyasî iradeye sahip kişilere yoldaş denir. Yoldaşlar da birbirinin dostu olur. Arkadaşlak. dostluk, çok değerli bir erdemi, karşılıklı yardımı sağlar. Birlik kuvvettir. Birlik ne kadar sağlam olursa gücümüz de o kadar artacaktır. Savaş, kuvvetlerin boy ölçüşmesi demektir. Düşmanı yenmek için düşmandan kuvvetli olmalıyız. Kuvvetli olmak için birleşmeliyiz. Birleşmek için, uğruna birleştiğimiz bir siyasî emelimiz olmalıdır. Demek ki, subaylarımız ve erlerimiz birbirleriyle iyi geçinmeli, tek bir vücut halinde birleşmelidir. Bunu yaptıkları zaman demir gibi bir savaş gücü haline geliriz.»

«Temel Yasa», sözü, döndürüp dolaştırıp dostluğa, yoldaşlığa getiriyordu. Huk içinde «astlık», «üstlük» davası olmadığı için üyeler arasımda bir uçurum bulunmuyordu.

«Birliklerimizin üyeleri devrimci yoldaşlardır... Hiç kimsenin diğerine aşağılayıcı bir söz söylemeğe hakkı yoktur, hiç kimse ötekine yukardan bakamaz, hiç kimse ötekine baskı yapamaz... Herkes toplantıda fikirlerini serbestçe söyler. Bir anlaşmazlık çıktığı zaman, doğru fikir çoğunluğun fikridir, kabul edilir ve desteklenir. Herkes aynı kaderi bölüşür ve aynı güçlüğe göğüs gerer. Önderler askerlere örnek olurlar... Küfür, baskı ve kandırma **yasaktır... Subaylar, astlarına karşı sevgi ve saygı içinde hareket etmelidir. Erleri kendilerinden daha önde görme-**

tidirler. Deney alışverişi yapmalıdırlar. Hatalarını eleştirmelidirler... Subaylar ile erler birdir. Ne subayların ne de erlerin bir üstünlükleri, bir ayrıcalıkları vardır.»

«Temel Yasa» nın aynı derecede önemli bir başka bölümünde de ordumuzla halk arasındaki ilişkilere değinilmiştir. Özetle belirttiğimiz kurallar, normal bir orduda asla düşünülüp uygulanamayacak cinstendir; çünkü normal bir orduda bunlar «talimname dışı» bir takım kurallar sayılır. Temel Yasadaki ifademiz şöyleydi:

«Devrimci bir ordu, halkı sevmekle ve korumakla kalmamalı, aynı zamanda onu temsil etmeli, ona layık olmalıdır. Halkın alınyazısını kendinin saymalıdır... Halkın çıkarları uğruna mücadele vermelidir. Her eyleminde, bu çıkarları gözetmelidir. Nerede olursa olsun halka yardım etmelidir. Bunları yaparsa halkın güvenini ve desteğini sağlar, her zaman yardım görür ve böylece düşmanı alteder.»

Bunlar bir takım boş sözler değil elbet. Bu sözleri bazı yardımcı ilkelerle somut hale getirdik:

«Halkm verdiği evleri temiz tutun... Konuşmalarınızda dostça bir dil kullanın... Alış ve satışlarınızda adil davranın... Borç aldığımızı geri verin... Tahrip ettiğimiz şeylerin parasını ödeyin... Halka zarar verecek işleri yapmayın, yapmaktan kaçının...

«Halkı ezen ve ona baskı yapan her türlü eylem yasaktır. Baskı, dayak ve küfür yasaktır. Irza geçmek ve soygun yasaktır. Bunlar devrimci bir orduya yakışacak eylemler değildir. Bunlar suçtur. Ordumuzda mutlak olarak yasaklanmış eylemlerdir.

«Ordunun eylemlerine engel olmadığı takdirde, halka, çift sünnekte, ekimde, hasatta ve odun kesmekte yardımcı olun.

«Halkın örgütlenmesinde ve kendi örgütlerini desteklemesinde ona yardımcı olun.»

Son olarak, halkla bütün ilişkilerimizde, bir yere girerken ya da ayrılırken, birlikte çalışırken ya da işbirliğine giriştiğimizde, askerlerimizin halka ortak amacımızı anlatmalarını şart koşuyorduk. Siyasî Öğretmen her bölükte dersler düzenliyor ve askerlerimiz derste öğrendiklerini, yani birlik ve mücadele bildirimizi her barrio ya (köye) iletiyordu.

Sonuna kadar sıkı bir mücadele verilmesini istiyorduk. Devrimci bir ordunun güçlüklere ve yorgunluğa göğüs germesi gerektiğini belirtiyorduk:

«Devrimci bir ordu belli bir siyasî amacı gerçekleştirmek için mücadele eder. Mesela. Japonlara karşı döğüşmemizin sebebi. Japonları yenmek ve ulusal bağımsızlığımıza kavuşmaktır. Bu amaca ulaşıncaya kadar mücadele durmayacaktır. Ancak, sonuna kadar döğüşmek ve mücadele etmekle bu amaca ulaşılabilir. Bir tek kişi bile kalsak mücadeleye devanı etmeliyiz. Zafere ulaşmadan düşmanla anlaşma imzalamağa kalkmak devrime olan inancımızı yitirmemiz anlamını taşır, düşmana karşı küçük düşmemiz demektir. Boyun eğmek, ihanettir ve yüz kızartıcı suçlardandır.»

Her askerin kendine çeki düzen vermesini ve demir bir disiplin altına girmesini istiyorduk. Dediğimiz şuydu:

«Diğer ordularda, disiplinin sağlanması için belli ceza biçim ve tehditlerine başvurulur. Herkesin kurallara boyun eğmesi için zor kullanılır. Bu zor ne kadar zayıfsa ordunun disiplini de o kadar zayıf olur. Çünkü, kurallara uyanlar, bu işi kendi irade ve gönülleriyle yapmazlar. Bu işi yapmağa zorlamiarlar. Bu yüzden de, subaylar ortalıktayken askerler kurallara uyuyor görünür, subaylar gözden kaybolunca disiplini filan unuturlar. Böyle bir disiplin hiç bir zaman kuvvetlenemez ve uzun süremez. Biz ise demir bir disiplini yaşatabiliriz. Çünkü bu iş bizde her üyenin bilincine ve kendi iradesine bırakılmıştır.»

Öz-disipline yardımcı olmak üzere, devrimci askerden «sekiz istekte» bulunduk.:

«1. Tedbirli davran, 2. Hızlı davran. 3. Silâhları koru. 4. Mallara dikkat et. 5. Her İşi zamanında yap. 6. Düzgün ve tertipli ol. 7. Temiz ve sağlam ol. 8. Saygılı ol.»

Askerlere dayak, işkence ve hakareti kesinlikle yasaklıyorduk. Bunun yerine, askere görev ve amaçları anlatılacak, toplantılar ve ordu içi örgütlerle işlerin görülmesi sağlanacak, önderliğin gerekir olduğu, örneklerle, belirtilecektir, diyorduk. Üzerine en çok parmak bastığımız nokta, kuvvetlerimizi ve kararlılığımızı, halk kitlelerinden almış olduğumuz noktası idi.

«Temel Yasa» hem Savaş Talimnamesi hem de Hukbalahap Anayasası hizmetini görüyordu(2). Demokratik ordu ile halkın kenetlenmesine ait devrimci kavramları, üstüne direnme hareketini kurduğumuz temeli teşkil ediyordu. Bu öyle sağlam bir. temeldi ki. Japonlar çekilip gittikten ve yerlerini Filipinlinin yeni düşmanlarına bıraktıktan çok sonra bile halkımız ona kabul gösteriyor ve destekliyordu...

Japonlara karşı silahlı mücadelemizi anlatmakla yetinmek, Hukbalahap hikâyesinin sadece yarısını anlatmak demek olacaktır. Halk direnme hareketinin başlıca merkezleri köylerde, sivil kitlelerin ardındaydı... Filipin toprağında de facto (fiili) bir hükümet kurulmamıştı. Bu boşluğu, hükümeti halkın eline teslim etmek suretiyle, ka-

(2) Hukbalahap, Hukbo ng Bayan Laban sa Hapon sözlerinin kısaltılmasıyla elde edilmiş olup. 29 Mart, 1942 de Filipinlerde kurulmuş olan Japonlara Karsı Halk Ordusu anlamına gelir. Hukbo Tagalog dilinde ordu demektir. Savaş sonraşında ordunun adı Hukbong Mapagpalaya ng Bayan yani Ulusal Kurtuluş Ordusu haline geldi.

pattık. Bunu, BUDC (Birleşmiş Köy Savunma Birlikleri) aracılığıyla yaptık...

O zamanlar daha BUDCH sözü yoktu. STB (Sandatahang Tanod ng Bayan, Yurt Savunma Birlikleri) deniliyordu. Bu, Birleşmiş-cephe eylemimizin birinci dönemi sayılmalıdır. Adından da anlaşılacağı üzere, askerî yönleri olan, ordumuzla sıkı işbirliği içinde bulunan ve kendi silahlı muhafızlarına sahip olan BUDC, köylere, o güne kadar bilmedikleri bir gerçeği iletiyordu: demokratik hükümet. Yüzyıllar boyu süren caciquism'den sonra(3) halka kendini yönetme fırsatı verilmiş oluyordu.

Büyük bir köyde, BUDC kurulunda 12 üye bulunurdu; küçük köylerde üye sayısı beşe inerdi. Yönetim örgütünün büyüklüğü ise, köyün büyüklüğüne ve o bölgedeki eylemlerimizin önemine bağlı olurdu. Üyeler arasında bir başkan, bir başkan yardımcısı, bir sayman ve askere alma, haberalma, ulaştırma, haberleşme, eğitim, sağlık, tarım müdürleriyle bir polis şefi bulunurdu. Bazan bu görevlerden ikisi ya da üçü aynı üyede toplanıyordu.

Köydeki bütün görevlere seçimle geliniyordu. 18 yaşını geçmiş ve Japonlara yardımcı eylemi tespit edilmemiş her köylünün bir oyu vardı. Halka karşı işlenen suçların cezalarından biri de oy hakkının kaldırılmasıydı.

BUDC kurulları, sadece etki alammızdaki bölgelerde kuruluyor; zamanla, bölüklerimiz tarafından korunup savunulan gerilla bölgeleri geline geliyordu buralar. Başka yerlerde, kurtarma dernekleri, soygunlara karşı dernekler gibi, hepsi de yeraltında çalışan örgütler kuruyorduk. Çok zaman, düşman örgütlerinin içine sızıyor, yö-

(3) İspanyol sömürge yönetimi sırasında kurulmuş ve Amerikan yönetimi sırasında da devam etmiş olan, merkezden tayin edilmiş bir çeşit yerel hükümet.

netimlerini ele geçiriyor ve faydasız kuruluşlar haline getiriyorduk.

Savaş öncesindeki köy birliklerinin güçlü olduğu ve halkın örgütlü mücadeleye alışık olduğu yerlerde, ta başından beri kitlenin tam desteğini sağlamış bulunuyorduk. Fakat, birliklerimiz yeni bir bölgeye girdikleri zaman çeşitli sorunların içinde buluyorduk, kendimizi. Yabancı bir köye yaklaşırken, önce bir ilişki-eri gönderiyor, halkın Japonlara karşı mı, taraftar mı olduğunu, kuklaların ve casusların bulunup bulunmadığını, köy önderlerinin nemene kişiler olduğunu öğrenmeğe çalışıyorduk. Köy Japonlara karşıysa, bölüğümüz köye giriyor, ileri gelenleri topluyor ve Huk programını açıklayan konuşmalar yapıyordu. Sonra aynı işi bütün köylünün huzurunda yapıyorduk. Böyle köyler hemen her zaman kolaylıkla örgütleniyordu.

Kuklaların ve casusların bulunduğu bir köye girdiğimizde karşılaştığımız sorunlar tamamen farklıydı; Japon taraftarı duygulara sahip bir köyde de gene farklı sorunlarla karşı karşıya kalıyorduk; aynı durum, hareketli olduğumuz ve içindeki şartları bilmediğimiz bir köye girdiğimiz zaman içinde söz konusuydu. Buralarda da ilişkiyi sağlayacak bir er gönderiyor, kukla ve casusların kimler olduğunu, nerede oturduklarını ve neler yaptıklarını öğrenmeğe çalışıyorduk. Sonra köyü kuşatıyor, kimsenin köye girmesine ve köyden çıkmasına izin vermiyorduk. Daha sonra, kuklalarla casusları tutuklayıp, kilise ya da okulda toplanan halkın huzuruna çıkarıyorduk. Halka hainleri tutuklamak üzere geldiğimizi söylüyorduk. Tutukladıklarımıza karşı yaptığımız suçlamalar topladığımız bilgilere dayanıyordu; halka bu suçlamalarımızın doğru olup olmadığını, ekleyecek bir şeyleri olup olmadığını soruyorduk. **Halk, suçlamaları yanlış bulduğu takdirde** tutukluları salıyorduk. **Suçlamalar** halk tarafından da doğ-

rulanırsa. bu defa da. sanığın zorla mı yoksa kendi rızasıyla mı bu şekilde hareket ettiğini araştırmağa başlıyorduk. Rızasiylc ihanette bulunmuş olanlar cezalandırılıyor ve eğer halk uygun görürse öldürülüyordu. Zor altında hareket etmiş kimselere ise direnme hareketinin ilkeleri anlatılıyor, durumlarını bozmamaları ve bunu Japonlar aleyhindeki çalışmaları için bir örtü olarak kullanmaları söyleniyordu.

Köy tam anlamıyla aydınlatıldıktan sonra bölük çekiliyor, ancak bir süre. denetim amacıyla yeniden köye giriyordu. Eğer bu arada, şüpheli kişiler düşmana yardıma devam, etmişlerse, yeniden tutuklanıyorlar, bölükle birlikte götürülüyorlar ve iki üç ay devamlı derse tabi tutuluyorlardı. Değiştikleri takdirde. Japon aleyhtarı eylemlere girişmek üzere yeniden köye gönderiliyorlardı. Bu gibi kimselerin köye dönüşü, bir yandan Huk disiplinine duyulan güveni arttırırken, diğer yandan düşmanın Huk'un eline geçen herkesi öldürdüğü şeklindeki propagandasını yerle bir ediyordu. Bu arada köy, birleşmiş cephe saflarına katılmış oluyordu.

Köylere karşı böyle doğrudan bir askerî eyleme girişmemiz en yaygın yöntemimiz değildi. Temelin ve binanın büyük bir kısmı, yetişmiş kitle örgütçüleri kanalıyla kuruluyordu.

Savaşmadan önce silaha ihtiyacımız olduğu gibi. örgütlemek için de bu işin ustalarına ihtiyacımız vardı. Hem askerî, hem de siyasî anlamda örgütleniyorduk. Bir avuç köy birliği örgütçüsü ile halk hareketlerine yakın usta örgütçüyle başladık işe ve zamanla örgütleme tekniklerinin öğretildiği kendi okullarımızı **kurduk.** Kitle Okulları adını verdiğimiz **bu kurumlar,** savaş boyunca çalıştı ve yüzlerce kitle işçisi yetişti. Okulda, yeraltı çalışmasının **yöntemleri, her çeşit** örgüt ile gerilla gurupları arasımda **birliğin sağlanması, demokrasi ve ulusal kurtuluş** savaşımı-

zın geleneksel ilkeleri ve Komşu Dernekleri, PC ve Ganaplar ile (Japon denetleme örgütleri) nasıl mücadele edilmesi gerektiği gibi konular ders olarak okutuluyordu. Okuldan çıktıktan sonra, tek başlarına, ikili, üçlü guruplar halinde sahaya dağılan bu kitle işçileri yayılmamızın temellerini atıyorlardı. Birçoğu kimsesiz ölümlerle hayatlarını yitirdilerse de. kitlenin belleğinde yaşamağa devam ettiler...

Bir kere BUDC örgütüne kavuştu mu, köy işgalciler ve hainler okyanusunda kurtarılmış bir ada halini alıyordu. Casuslardan ve hainlerden temizlendikten sonra köyün içinde mutlak bir beraberlik, silahlı kuvvetlerimizle işbirliği, halkın kendi kendini yönetmesi gerçekleşiyor ve üstelik bütün bunlar, düşmanın gözüne batmayacak biçimde yürütülüyordu. Halk savaşının gereklerine uygun olarak. BUDC'nin eylemleri başlıca üç kanaldan gidiyordu: en önemlisi askerî mücadeleye yardımdı; ikincisi, bir yandan kendi ordumuzu beslerken diğer yandan ürünleri düşmana kaptırmamak ilkesine bağlı bir ekonomik programın geliştirilmesi; üçüncüsü ise. savaştan sonraki demokratik Filipinlerde önemli bir etmen olacak biçimde halka yeni siyasi görüşler kazandırmak...

Gene BUDC sayesinde Huk için gerekli yedek güçleri sağlayabiliyorduk. Sahadaki her Huk askerine köyde iki yedek vardı, bunlar üretimle ve diğer sivil görevlerle uğraşarak genel mücadelemizde yardımcı oluyorlardı. BUDC'nin asker alma müdürü, yedeklerimizin talim görmeleri ve taktik dersleri almaları görevini üzerine almıştı. Genel olarak, savaşçılar, dönem dönem yerlerine yedeklerinden birine bırakıyorlar, «sılada izinli» asker durumuna giriyorlar, yedekleri ise mevsimlik gerilla savaşçısı haline gelmiş oluyordu. Bu şekilde, tıpkı buzula benzeyen bir ordu kurduk, üçte ikisi suyun üstünde, üçte biri altında.

Huk, köyün içinde hatta yakınlarında düşmanla karşılaşmaktan özellikle kaçınıyordu. Bunun sebebi, Huk'a yardım ettiklerinden şüphe ederek Japonlarm halkı cezalandırmalarını önlemekti. Köy dolaylarında bir baskın yapılacağı zaman, normal olarak, köy kurulu başkanıyla ilişki kuruluyor ve kurulun onayı alınıyordu. Acelemiz olduğu zamanlarda bile, köyü, savunma amaçlarıyla kullanıp kullanamıyacağımızı köylülerden sorup izinlerini almağa çalışıyorduk...

Bütün köyler arasında, eylemleri BUDC'nin elinde olan bir haberleşme ağı kurulmuştu... Bazı bölgelerdeki haberleşme ağı oldukça karmaşık ve farklı bir kuruluşa sahipti. İki çeşit ulak vardı: doğrudan ulak ve eklemeli ulak. Önemli haberler, daima belirli bir yolu izleyen, doğrudan ulaklarla taşınmaktaydı; eklemeli ulak sistemi ise dolambaçlı bir yol izleyerek çalışıyordu. Elinde radyosu ve telefonu olan düşman, hiç bir zaman bizim ulaklarımızla ve diğer haberleşme araçlarımızla yanşamazdı. Düzenli orduların işaretleşme yöntemlerini diğer yöntemlerimiz arasında sayabiliriz. Bu gibi haberleşme işleri çoğunlukla köyün polis şefi tarafından yönetilirdi. Işık çakmaları, gece açık bir pencere ışığı, bayraklar, sancaklar, gündüz ipe asılan çamaşırlar gözle haberleşme araçlarımızdan bazılarıydı. Bunların bileşimi şifre ile çözülürdü. Bir dereceye kadar sesle haberleşme yöntemini de kullanırdık. Meselâ, kamış keserken satırın vuruş sayısı bir mesaj haline getirikbiliyordu...

BUDC tarafından yapılan yeniliklerin en önemlisi adalet yönetimi ile ilgili olandı. Ceza davaları da. hukuk davaları da, köyde, kurul tarafından görülüyordu. Tarihlerinde ilk defa olarak, köy halkı arasına jüri önünde yargılama ve açık duruşma fikirleri sokulmuş oluyordu, bütün **köylüler jüride görev almak yükümlülüğü altındaydı.** Suçlanan köylü kendini savunacak olanları dilediği gibi

seçebiliyordu. Suçlu bulunan sanık cezalandırılıyor, ıslaha tabi tutuluyordu... Düşman habercileri casuslar ve hainler gibi kişilerin yargılanmasından derhal Askerî Komiteye haber veriliyordu. Bunun sebebi, ulusal kurtuluşun çıkarları için yapılacak idamlardan sorumluluğunu köylülerin omuzlarına yüklememektir...

Hasat Mücadelesi, BUDC ile ordunun elbirliğiyle yürütülüyordu. Şu sloganı ortaya attık: «Düşmana pirinç yok!» ve bir de «Halkın Yiyeceğini koru!» diyorduk. Hasat mevsimi bitmek üzereyken Orta Luzon boyunca aşağıdaki bildiriyi dağıttık:

1. Çeltik, olgunlaşır olgunlaşmaz. biçilip bağlanma lıdır. Şehir yakınlarında ve düşmanın kolayca ei atabile ceği yol kıyılarında ürün ambarlamaktan kaçınmalıdır.

2. Japon çeltik makinalarını ve biçerlerini tahrip etmek, kırmak ve yakmak için elden ne geliyorsa yapıl malıdır. Japonlara karşı olan makina sahipleri uyanık ol malı ve bunları düşmana kullandırmamalıdır.

3. Köprüler yakılıp yıkılmalı, düşman kamyonları tahrip edilmeli. Haberleşme hatları kesilmeli. Bunları yapamazsanız hemen en yakın bölüğümüzden yardım is teyin.

4. Köylerinizin çevresinde gece gündüz nöbetçi bu lundurun. Sıkı disipline uyun. Nöbet yerinde uyumak ve nöbeti terketmek yasaktır. Disipline aykırı hareket eden ler cezalandırılır.

5. Bütün yabancılar, çerçiler, alıcılar, dilenciler ve çeltikçiler sıkı aranmalıdır. Gerektiği zaman en yakın bö lükten yardım isteyin.

6. Çeltiği saklamak için yollar bulun. Ürünü tek bir ambara koymayın.

7. Her köylünün bir silahı olmalıdır: balta, satır, mızrak, ok ve yay elde ne varsa.

8. Ürün düşman **eline** düştüğü takdirde, **ambarları** soymak için sabotaj gurupları kurun. Soyamadığımız **ambarları** yakın.

BUDC mükemmel değildi. Kurul üyeleri bazan görevlerini yapmıyorlardı, yapılan programların hayal ürünü olduğu sık görülen olaylardandı. Bununla birlikte, Orta Luzon'daki binlerce insana demokratik yönetimin tadını ilk bunlar tattırmıştır. Kalkın başı daralıp da kendi elindeki imkânlarla bir şeyler yapmak zorunda kaldığı kara günlerde, ihtiyaçla atbaşı yürüyen deney, işleri yürütmenin en doğru ve en iyi yolunu buldurur. BUDC deneyleri ve öncülüğü ile bölgesel halk hükümetlerinin kurulması arasında kıl payı bir uzaklık vardı. Bunları da savaşın son aşamaları içinde kurmağa başladık. Halkın ufukları ölçüye sığmaz bir biçimde genişlemişti artık.

Born of the People, International Publisher's, 1953, s. 67-70, 116-27. Luis Taruc imzasıyla yayınlanan bu kitabı aslında William J. Pomeroy yazmıştır. Yazar, bir çok Huk önderiyle görüşmüş ve onların anılarını toplamıştır. (Yukardaki, parçada da bir Huk önderi konuşmaktadır. Çev.)

7.

FİLİPİNLERDE SAVAŞ SONRASI HUK

Jorge Maravilla

Japonyanın yenilgisinden sonra, Huk hareketinin silahlı mücadelesini yönetmiş olan Komünist Partisi, örgütlediği gerilla kuvvetlerini dağıttı, demokratik gelişim için ulusal birlik temeline dayanan gerçek bir bağımsızlığın sağlanması için yeni kanunî taktikler ve parlamenter mücadele yolları benimsedi. Yeni bir siyasi kuvvet olan ve Amerika Birleşik Devletleriyle sömürge ilişkilerinin yeniden kurulmasına karşı çıkan Demokratik İttifakı kurmak için ulusal burjuva unsurlarla birleşti. Demokratik İttifak, 1946 yılındaki bağımsızlık öncesi seçimlerinde, emperyalistlerin desteklediği Liberal Partiye iktidarı kaptırmamak için yumuşak milliyetçi Nacionalista Partisi ile ortaklığa girdi. Bu seçimde, Demokratik İttifak, Orta Luzon illerindeki bütün milletvekillerini kazandı ve bu arada bazı komünistler de seçilmiş oldular.

Yurt çapında seçimleri Liberal Parti kazanmış, Manuel Roas da cumhurbaşkanlığına seçilmişti. Ne var ki Filipin Kongresinde, Amerikan emperyalizmi tarafından istenen ekonomik ve askerî anlaşmaların onayı için yeterli çoğunluk Liberal Partinin ve başkanın yanında değildi. Ayrıca, Huk etkisindeki bölgelerde, Komünist önderliğinde kuvvetli bir Ulusal Köylü Birliği (PKM) ortaya çıkmış, Manila'da ve başka yerlerde yeni ve militan bir İşçi

Örgütleri Kongresi (CLO) kurulmuş bulunuyordu. Her ikisi de yeni-sömürgeciliğin plânlarına şiddetle karşı çıkmaktaydı.

Emperyalistlerin isteklerine boyun eğmek zorunda kalan gerici Liberal Parti yönetimi, halk muhalefetini susturmak İçin amansız bir baskı kampanyasına girişmişti. 1946'daki bağımsızlık gününden önce(1). Demokratik İttifaka dahil bütün milletvekilleri ve bazı Nacionalista Partisi milletvekilleri, kanunî usulüne aykırı olarak, keyfî bir şekilde Kongre'den çıkarıldılar. Bu yapıldıktan sonra sıra, «eşitlik» anlaşmasınm(2) onayına geliyordu. Anlaşma gene de gerekli oy çoğunluğunun bir fazlasıyla onaylanabildi. Gerek hükümet birlikleri, gerekse toprak ağalarının beslediği «sivil muhafızlar» ulusçu ilerici güçlere karşı şiddete başvurarak, Demokratik İttifak önderlerine, komünistlere, eski Huk'çulara ve PKM ile CLO önderlerine karşı suikastlere ve işkencelere giriştiler. Amaçları anti-emperyalizmin ve anti-feodalizmin dayanaklarını yıkmaktı.

Bu saldırı karşısında o zamanki Komünist Partisinin dağıldığını ve moral çöküntüsüne uğradığını görüyoruz. Eski gerilla'lar ve köylülerin derhal silaha sarılmalarına, eski Huk birliklerini yeniden kurmalarına karşı, partinin önder organları, genel bir silahlı mücadele mi, ulusal burjuvaziyle işbirliği yapıp kanunî yollar izlenerek mi, yoksa

(1) 4 Temmuz 1946'da yeni-sömürgeci bağımsızlığı veren kanun Amerikan Kongresinden çıktı. 1964 yılında ise Filipin hükümeti bundan böyle bağımsızlık günlerinin 12 Haziranda kutlanacağını açıkladı. Bu tarih, 1898 de dev rimci hükümetin ilân ettiği bağımsızlığın yıldönmüydü.

(2) Amerikan Bell Ticaret Kanunu (1944), Amerikan iş adam larına, bağımsızlıktan sonra, Filipinlilerle Filipin **kaynak larından yararlanmakta** eşit **baklar** sağlıyordu. **Bu haklar** 1974 yılına kadar devam edecekti.

bunların bileşimi yoluyla mı savaşılması gerektiği konusunda bölünmüş ve kararsız kalmıştı.

1948 ortalarında, Huk'çularla Liberal Hükümet arasında kısa ömürlü bir af anlaşmasına varıldı. Bunun görüşmeleri boyunca Komünist Partisi yeni başkan Elpidio Quirino'yu. silahlı çatışmanın demokratik bir uzlaşmaya dönüşmesi için milliyetçi bir program benimsemeğe ikna etmek için çok uğraştı. Kös dinleyen Quirino ise af anlaşmasına sırt çevirdi ve Huk'çulara karşı kullanılmak üzere Amerikadan daha çok askeri yardım isteme yolunu tuttu. Bu gelişme ve Komünist Partisi önderliğinin yeniden örgütlenmesi ile, kararlı bir silahlı mücadeleye öncelik verilmesi fikri benimsendi. Huk hareketi, Hukbong Mapagpalaya ng Bayan (Ulusal Kurtuluş Ordusu) adıyla canlandırıldı ve derhal yayılmağa başladı. Orta ve Güney Luzon'daki üslerinden, silahlı çıkışlar yapmağa ve Luzon adası ve Orta Vicayan Adaları boyunca kitle üsleri kurmağa girişti. Yeni-sömürgeciliğin büyüyen ekonomik bunalımı, Liberal hükümetin içine düştüğü çöküntü ve her yerde halka karşı giriştiği şiddet hareketleri Huk'un işini kolaylaştırıyordu. Bu aşamada Huk hareketinin programı hâlâ. demokratik barış, tarım reformu, Amerikayla imzalanmış ve eşitliğe dayanmayan anlaşmaların feshi ve demokratik hakların sağlanması gibi ilkeleri kapsıyordu. Ulusal burjuvazi ile ittifaklar kurma çabası devam ediyordu. Bu arada 1947 ve 1949 genel seçimlerinde Nacionalista Partisi'nin adaylarını destekledi.

Ouirino, 1949 seçimlerinde. Liberal Partinin başta kalması için her türlü hile ve şiddete başvurdu. Filipin halkı içinde kitle halinde memnuniyetsizlik başgöstermişti. 1950 yılı Ocak ayında, siyasî ve ekonomik durumu dikkate alan Komünist Partisi, devrimci bir durumun var olduğu sonucuna vararak, kitle halinde silâhlı mücadele, emperyalizmin kuklası olan yönetimin silâhla dev-

rilmesi. burjuva demokratik devriminin «işçi sınıfının önderliği altında» tamamlanması ve yeni bir demokratik yönetimin kurulması çağrılarında bulundu. «İktidarın alınması için hazırlıkları tamamlamak üzere» iki yıllık bir dönem öngörülüyordu. Bu dönem içinde Huk yaygınlaşması bütün illeri kapsayacak, bütün bölgelerde toprak dağıtımı ve fabrikaların işçi denetimine geçmesi için devrimci komiteler kurulacak, gerilla kuvvetleri düzenli ordu birlikleri haline gelecek, geçici bir devrimci hükümet kurulacaktı.

Yoğun silâhlı mücadele Amerikan emperyalistlerinin uyanmasına ve çeşitli mücadeleci yollara başvurarak bize cevap vermeğe çalışmasına yol açtı. Filipinlere derhal askerî, ekonomik ve siyasî heyetler gönderdiler. Yeni sömürge ekonomisinin büsbütün batmaması için acele ithalât ve döviz kontroluna gidildi. Bir ekonomik yardım anlaşması imzalandı (1950. Quirino-Foster Anlaşması). Bu anlaşmanın hükümlerinden biri bütün hükümet dairelerine Amerikalı «danışmanların» gönderilmesini öngörüyordu. Fakat en büyük ağırlık, geniş askerî yardıma veriliyor. Filipin silâhlı kuvvetleri yeniden örgütlenip genişletiliyor. Amerikan «askerî danışma» gurubunun yönetimine veriliyor ve CIA'ın yönettiği bir haberalma örgütü, silâhlı kuvvetlerin hizmetine bağlanıyordu.

Son olarak, emperyalistler, artık gözden düşmüş olan Liberal Parti hükümetinin yerine, görünüşte reformcu bir Nacionalista Partisi yönetimi kurma işini üstlerine aldılar. Karanlık ve yumuşak bir kişiliği olan Liberal politikacı Ramon Magsaysay, JUSMAG(3) tarafından elinden tutulmak suretiyle Ouirino Hükümetinin

(3) Birleşik Amerika Askeri Danışma Kurulu'nun kısa adı. 1947 Amerika-Filipin Karşılıklı Yardım Paktı hükümleri çerçevesinde kurulmuştur.

savunma bakanlığına getirildi ve ustaca yürütülen propaganda ile, ulusun önderliği için «namuslu bir kişi» olarak tanıtılmağa başlandı.

1950-1956 yılları arasında, emperyalist karşı-saldırının etkisiyle Huk silâhlı mücadelesi yenilgiye uğradı. Komünist Partisi kadroları eridi ve ulusal kurtuluş hareketi büyük bir gerileme kaydetti.

Filipinlerde, Komünist önderliğindeki Huk hareketinin niçin yenildiğini incelemek gerekir. Hataların çoğu. hareketin taktik ve tahmin hataları şeklinde beliriyor. Yenilginin ana sebepleri şunlardır:

1. 1950'de ülkede devrime elverişli bir ortamın bulunduğuna dair tahmininde parti yanılmıştır. Aynı şekilde, emperyalistlerin ve müttefiklerinin önü alınamıyacak kadar kötü bir duruma düştükleri ve artık «eski yollarında İsrarla yönetime devam edemiyecekleri» konusundaki tahminler de yanlış çıkmıştır. Parti Filipin halkının «artık eski yönetime tahammül edemiyeceği» şeklindeki düşüncesinde de yanılmıştır. Gerçekte ise, emperyalistlerin geniş bir manevra alanları vardı (Korede ve Güney Vietnamda olduğu gibi, Filipinlerdeki Amerikan birlikleri Huk birlikleriyle karşı karşıya gelmemişlerdi) ve halkı çeşitli «reform» sözleriyle kandırabiliyorlardı.

2. Devrimci durumun varlığı ilân edildikten sonra parti, bütün gücünü ve kadrolarını silâhlı mücadele için seferber etmiş, kanunî mücadele biçimlerini ihmâl etmiş ve müttefiklerinin bu en keskin mücadele biçimine henüz hazırlıklı olmadığı gerçeğini gözden kaçırmıştır. «Devrim de partinin önderliği ve egemenliği» ilân edildiği için, parti, emperyalizme karşı birleşmiş bir cephe kurmayı öngörmemiş ve tabi kuramamış, geniş halk kitlelerinin de eylemleriyle katkıda bulunabilecekleri başka mücadele yollan ortaya koymamıştır. Magsaysay'ın iktidara gelmesi için yol hazırlayan 1951 seçimlerini boykot etmiş (halk

bu boykota katılmadı) ve üstelik silâhlı mücadelenin bir yüzünü de. her düzeyde ittifak imkânını bir yana iterek, büyük partilere çevirmiştir. Korkan ve karşı çıkan ulusal burjuvazi, 1951 ve 1953 yıllarında, aşırı emperyalist taraftarı ve anti-Huk Magsaysay'ın yanında yer almıştır. Huk hareketi yavaş yavaş. Amerikan emperyalizminin yenisömürgeci tasallutuna karşı kendi bildiği yoldan direnmeğe devam eden diğer ulusal güçlerden kopmuş ve bunlarla ittifaka girememiştir.

3. 1950'de kendisine çok güvenen bir duruma ge len parti, güvenlik tedbirleri almakta dikkatsizliğe düş müştür. Bunun fiyatı, 1950 Ekiminde ödenmiş ve Manila şehrinde, emperyalistlerin yönetimindeki Filipin haber al ma kuruluşları tüm parti sekreterliğini ve daha birçok ön de gelen parti üyesini tutuklamışlardır. Parti belgelerini ve haberleşmesini içine alan bütün dosyalar bu baskınlar da karşı tarafın eline geçmiş ve böylece hareketin bütün örgütlenme ve taktik hazırlıkları açığa çıkmıştır. Geride kalan önderler, hareketi yaymak amacıyla yurda dağıldığı halde, mücadeleyi yürütmek üzere bir merkezî organ kur ma işini aylar geçtiği halde bir türlü beceremernişler ve bunun yarattığı kopukluk ve atılganlık kaybı, sonradan da kapatilamıyan bir açık yaratmıştır.

4. Ayrıca, Filipinlerdeki ulusal kurtuluş mücadele si uluslararası müttefiklere de sahip değildi, emperyalist müdahalesine karşı, dışardan hiç bir yardım görmeden göğüs germek zorundaydı.

Bu dönem boyunca Filipin Komünist Partisi kendilini yiğitçe yönetti. Binlerce önder ve üye, savaş alanlarında, ormanlarda, bataklıklarda ve şehir sokaklarında can. verdi. Parti Siyasî Bürosunun 1950'deki yedi üyesinin yedisi de öldü ya da tutsak düştü. Aynı dönemde. Parti Merkez Komitesinin bütün üyeleri ya öldürüldü ya da hapise atıldı. Bugün olaylardan 15 yıl sonra bile hapiste

yatanlar var(4). Parti, silâhlı mücadelenin yenilgiye uğramasından sonra, hareketi yeniden kurabilecek önderlerin hemen hepsinden yoksun kaldı.

Bununla birlikte, Luzon köylüleri ve sanayi kesimi işçileri arasında derin kökleri bulunan parti tamamen çökmek bir yana. yeniden örgütlenip canlanmayı başardı. 1956 yılından sonra, silâhlı mücadeleden yeraltı ve kanunî mücadele biçimlerine doğru bir taktik değişikliği yapıldı.

«Upsurge of the Anti-Imperialist Movement in the Philippines,» World Marxist Review, Kasım 1965, s. 41 - 42.

8.

ENDONEZYA: BARIŞÇI OLAN VE OLMAYAN YOLLAR

Aşağıdaki seçmeler, Endonezya'da, 1965 Ekiminde yeralan Komünist katliamından ve karşı-devrimci darbeden sonra Endonezya Komünist Partisini (PKI) yeniden kurmağa çalışan grupların iki bildirisinden alınmıştır. Bu bildiriler, farklı kaynaklardan gelmekte, PKI'nin uğradığı felâketin sebeplerine eğilmekte ve devrimci bir hareketi yeniden kurmak için alınacak tedbirler üzerinde durmaktadır.

I

Devrimin ancak şiddet araçlarıyla, yani, silâhlı bir karşı-devrime silâhlı bir devrimle karşılık verme yoluyla

(4) 1968 yılında mahkûmiyetleri onsekiz yıl olacak.

gerçekleştirilebileceği görüşünü savunan pek çok klâsik söz edilmiştir. Diğer taraftan, Mars'ın, Engels'in ve Lenin'in, devrimin mutlaka askerî yollarla geliştirilmesinin gerekmediğine inandıklarını kanıtlayacak kuvvetli deliller var; devrimin barışçı yollarla da pekâlâ başarılabileceğini savunan bu öncülerin zamanında, ne yazık ki, bu yollarla başarıya ulaşma imkânı pek küçük olarak kalmış ve olaylar tarafından doğrulanamamıştır. Bu yazıda ele almak istediğimiz asıl sorun bu değil. Dikkatinizi, bizim deonayladığımız Moskova Bildirisine ve Protokol una(l) çekmekle yetinmek istiyoruz. Bu belgelerde, özellikle dünya sosyalist sisteminin ortaya çıkmasından sonra, devrimin barışçı yollardan gerçekleşmesi **şansı** da **vardır,** görüşü savunuluyor. Devrimin barışçı yoldan başarılıp başarılamıyacağı, her ülkenin somut tarihî şartlarına bağlıdır.

PKI (Endonezya Komünist Partisi) Tüzüğü, ülkemiz şartlarına uygun olarak, yolumuzun en az fedakârlıkla aşılacak bir yol. yani barışçı bir yol olması gerektiği görüşünü savunmaktadır. Endonezyadaki deneyimiz, fırsatların en büyüğü olan barışçı yolun izlenmesinin de, önce bu yolun açık olup olmadığından emin olmamızı, bu yolun açık olduğu iyimser varsayımından hareketle, devrime barışçı yollardan götürecek bütün şartlan hazırlamayı ve **ikinci olarak** bundan başka yol olmadığına dair yanılgılara kapılmadan, ideolojik, siyasî ve örgütsel uyanıklığımızı yitirmemek için barışçı olmayan yollara da hazırlanmamızı öğretmektedir.

Kısacası, devrime barışçı yollardan ulaşmak için.

(1) 1958 Moskova Bildirisi Sosyalist ülkeleri yöneten 12 Komünist Partisi tarafından yayınlandı. Moskova Protokolü ise, 81 Komünist Partisi tarafından yayınlanmış ve uluslararası komünist hareketinin çağdaş strateji ve taktik sorunlarının önemli olanlarını kapsayan bir belgedir.

her iki yolda da hazırlık yapmalı ve yukarda özetlenen şartlan sağlamağa çalışmalıyız.

Fakat sonradan bu görüş değişikliğe uğradı ve tam aksi görüş haline yani devrim ancak ve ancak silâha sarılmakla başarılabilir, devrimci gelişmenin barışçı yollarla sağlanması konusunda bel bağlayamayız, şekline dönüştü.

Devrimin ancak silâha sarılmakla başarılabileceği görüşü hepimiz üzerinde bir hipnoz etkisi yapmış, gözlerimizi bağlamış ve devrimimizin yolunu önemli bir değişikliğe uğratarak çıkmaza sokmuştur. İşte bu solcu revizyonist görüş, 30 Eylül Hareketi(2) diye tanınan o kumarı oynamamızın teorik yolunu çizdi.

Olayları iyi incelediğimiz zaman. 30 Eylül Hareketinin, Cumhuriyet Silâhlı Kuvvetlerinde, özellikle Kara Ordusu içinde görevli ve son derece ileri bazı birlikler tarafından başlatıldığını görürüz. Hareketin merkezi Cakarta idi. Başka bir deyimle, zamanla ülkenin dört köşesine yayılacağı umulan ve bu yüzden merkezde başlatılan bir hareketti bu.

Hareket şu maksatlara yönelmişti: 1. Generaller Kurulunun darbe plânını bozmak ve silâhlı kuvvetleri fesat unsurlardan(3) temizlemek. 2. NASAKOM'a (Ulusal Cephe) yardımcı olmak, halk demokrasisini getirmek ve Endonezya Devriminin beş ilkesini (Pantia Azimat) uygulamak üzere bir «Devrim Kurulu» teşkil etmek.

30 Eylül Hareketinin, darbeye karşı. Generaller Ku-

(2) Başkan Sukarno'nun kişisel güvenlik kuvvetleri komutanı olan Albay Untung'un 30 Eylül, 1965'de, Sukarno aleyhtarı gerici generalleri temizlemek üzere giriştiği hareket.

(3) CIA'mn da karıştığı, General A.H. Nasution'un yönettiği ve Başkan Sukarno'nun yönetimini devirmek emelinde olan komplo.

rulunu devirmeğe yönelmiş, aynı zamanda, halk demokrasisinin müjdecisi olan bir devlet gücü kurma amacında olan bir hareket olduğu açıktır. Gerçekte, hareket sonradan askerî bir serüven haline dökülmüş ve yenilgiye uğramıştır.

30 Eylül Hareketinin yenilgiye uğramasının bir numaralı sebebi, ne düşmanın çok kuvvetli olması, ne bizim, ne de savaşçılarımızın yürekten yoksun oluşum uzdur. Yenilginin öznel sebepleri vardır. Bunlar arasında, yönetici parti önderliğinin densizliğini, ideolojik, siyasî ve örgütsel konulardaki dar kafalılığını sayabiliriz. Bütün bunlar küçük burjuva devrimbaz ideolojisinin, aşırı devrim düşkünlüğünün, acele bir zafer kazanma isteğinin, devrimci gelişmeyi zorlayıp çocuğunu düşürmesine yol açmanın, kuvvetler dengesi üstüne kumar oynamanın, serüvenci hayallere kapılmanın sonuçlarından başka bir şey değildir...

O gergin günlerde, parti. Albay Untung'u desteklemek suretiyle aşağıdaki siyasî hataları işlemiştir:

(a) Untung'un eylemlerini hazırlayanlar ve buna son radan katılanlar, kitleleri yanlarına almak ve ülkedeki ile rici kuvvetleri kendilerine çekmek gereğini duymadan işe giriştiler. Endonezya Cumhuriyet Radyosunu (RRI) ba şarılı bir hamleyle ele geçirdikten sonra, halka olumlu bir sosyo-ekonomik program vermedikleri gibi. köylülerle iş çilerin dikkatini Generaller Kurulunun fesat oyunları üze rine de çekmemişlerdir.

Halk silâhlı kuvvetlerinin kurulduğuna dair bir bildiri yayınlamak yerine, mevcut orduya yağ çekmekle yetinilmiştir. Bütün bunlardan sonra, 30 Eylül Hareketini kitlelerin desteklemesini beklemek abestir.

(b) Bütün siyasî önderler. Devrimci Kurula katılma dıklarını **belirttikten nice zaman sonradır** ki, Komünist Partisi önderliğinin, partinin 30 Eylül Hareketine katıldı-

ğını sanmak yanlıştır, mealinde bir bildiri yayınlaması. Bunun yanısıra parti önderliği, Untung'un ve adamlarının giriştikleri temizlik hareketlerini desteklediğini söylemiştir ki. bu da bir hatadır...

30 Eylül Hareketinin serüvenciliği ve partinin geçmişte yaptığı hataların birikimi şeklinde ortaya çıkan, yanlış ideolojik, siyasî ve örgütsel tutumun doğal bir sonucu olan sonraki olaylar, partinin nesnel tarihî gelişim tarafından cezalandırılmasına yol açmış oldu.

Bugün Endonezyada Komünist ve İşçi hareketlerinin karşısında iki yol var: ya eski yanlış tutumlarda ayak direyecek ve serüvenci siyasete devam edecek, böylece olayların gerçek durumunu gözden kaçıracak, örgütsel sekterizmden (dar mezhepçilikten) kurtulamıyacak. yani kitlelerden kopmuş olacak, ya da sahte devrimci kavramları bir yana itip yeniden doğru yolu bulacak. PKT-nin Beşinci Kurultayında kabul edilen ve Altıncı Kurultayda geliştirilen Tüzük ve Programa bağlı kalarak, geniş halk kitlelerinin sevgi ve bağlılığını kazanacak ve böylece devrimin sadece öncüsü değil, baş yöneticisi durumuna da girecektir.

II

PKI, Lenin tipi bir parti olarak yeniden kurulmalıdır. Yani, Endonezya proleteryasının öncü birliği ve en yüksek sınıf örgütü görevini başarabilecek bir parti, tarihî görevi Endonezya halk kitlelerini, anti-emperyalist, anti-feodal, anti-bürokrat-kapitalist mücadelelerinde zafere ulaştırmak için önderlik etmek olan bir parti, halkla birlikte sosyalizme yürüyen bir parti olarak yeniden kurulmalıdır. Böyle bir partinin şu şartları yerine getirmesi gerekir: ideolojik olarak, Marksizm-Leninizm ile silâhlanmalı, sübpektivizmden, oportünizmden ve modern reviz-

yonizmden arınmış **olmalı;** siyasî **olarak,** devrimci **bir** tarım **reformunu, Endonezya devriminin stratejik** ve **taktik** sorunlarının doğru çözümünü kapsayan ve başlıca mücadele tarzı olan proleterya öncülüğünde köylü silâhlı mücadelesinde ustalaşmış fakat diğer mücadele biçimlerini de yabana atmayan, işçi sınıfının önderliğinde işçi-köylü ittifakına dayanan ve bütün anti-emperyalist, anti-feodal sınıfları içine alan bir ortak cephe kurmayı başarabilen bir programa sahip olmalı; örgüt açısından, kuvvetli ve halk kitleleri arasında derin kök salmış, ulusal görevleri yerine getirmekte örnek olabilecek güvenilir, tecrübeli ve çelikleşmiş parti üyelerini içine alan kuruluşlara sahip olmalıdır.

Bugün, hiç bir kayıt tanımayan, zalim, azgın bir karşı-devrimci beyaz terör yönetimi altında, partimizi yeniden kuruyoruz. Partimizin kanuniliği ve komünistlerin temel insan haklan namussuzca çiğnenmiştir. Dolayısiyle partimiz, tamamen kanunsuz şartlar altında çalışmak ve yeni şartlara uymak durumunda kalmıştır. Bu şartlar altında çalışırken parti, şartlara göre kanunî eylemlere girme fırsatlarını da değerlendirmeli, kitleleri harekete geçirmek amacıyla onlara uygun yollar ve araçlar bulmağa yönelmeli ve kitlenin mücadelesini adım adım bir düzeyden bir üst düzeye yükseltmesini bilmelidir...

Birinci parça «To Brothers at Home and Com-rades Abroad Fighting **Against** Imperialism, **for** Independence **Peace,** Democracy **and Socialism, for a Second** Indonesian **Revolution», Information Bulletin, 18 (106), Prag, 1967, s .53 - 54, 59, 62' den; İkinci yazı ise** «Build **the** KPI.» **«Along the Marxist-Leninist Line to Lead the People's Democratic Revolution in Indonesia,» Indonesian Tribüne, sayı 3, Ocak, 1967; Hsinhua News, Pekin, 7 Temmuz, 1967'den**

V. AFRİKA

Afrika'da anti-emperyalist mücadelenin sürekli bir stratejiye ve bütünlüğe kavuşabilmesi için bir çok teklif ortaya atılmışsa da. Afrika ülkelerinin ve bu ülkelerdeki şartların farklılığı gerçeği dolayısiyle bu bütünlük, bir türlü gerçekleşememiştir. Afrika Birliği örgütü (OAU) 1963 yılında geniş ölçüde Ganalı Kwame Nkrumah'ın girişimiyle kurulmuş ve bu örgüt kanalıyla bütün kıtada tam bağımsızlığın elde edilmesi uğrunda çaba gösterilmeğe başlanmıştır. Silâhlı Afrika kurtuluş hareketlerine fiilî yardımda bulunmak üzere OAU'ya bağlı bir Kurtuluş Komitesi kurulmuştur. Ancak, birçok OAU ülkesindeki gerici yönetim ve bazı ülkelerdeki ilerici eğilimli yönetimleri emperyalist oyunu olan askerî darbelerin yoketmesi olayı bu yardımı engellemeğe başladı.

Çeşitli Afrika ülkelerinin gelişim düzeylerindeki büyük farklara rağmen -Afrikada bir dereceye kadar sanayileşmiş Güney Afrika gibi ülkeler de, ekvator bölgesindeki kapitalizm-öncesi toplumu ülkeler de vardır.- Kıta ya da bölge düzeyinde anti-emperyalist birliği sağlayacak kuvvetli sebepler vardır. Bunlardan biri Afrika kurtuluşunun karşısına çıkan emperyalist birliğidir. Portekiz, Amerikan emperyalizminin NATO kanalıyla sağladığı yardım olmaksızın sömürgelerindeki gerilla hareketlerine karşı koyamaz. Aynı şekilde, Portekiz, Rodezya ve Güney Afrika arasındaki askerî ittifak Britanya ve Amerikan emperyalizminin desteklemesiyle 1967'den beri eylemlerini sürdürmektedir. Afrikadaki gerilla ve diğer kurtuluş güçleri, emperyalist hamlelerine karşı koyabilmek için, aralarındaki gelişme ve önderlik farklarına bakmaksızın **kıta** çapında bir **takım** çabalar yürütmek zorundadırlar.

Bu konudaki güçlüklerden biri öncü parti ya da devrime önderlik edecek siyasî örgütün hangi kuruluş olacağı sorunudur. Tarihin sürüp getirdiği şartlar. Afrika ülkelerinin çoğunda işçi sınıfı partisinin doğuşuna imkân vermemiştir. Bilindiği gibi, proleteryayı, işçr-köylü ittifakları ya da ileri küçük burjuva guruplarının ortaya çıkışını belirleyen tarihî şartlardır. Bunlar olmayınca sömürgeciliğe ve yeni-sömürgeciliğe karşı mücadelenin başına diğer partilerin, merkez devrimci gurupların geçmesi zorunlu olmaktadır. Bu çeşit hareketlerin çoğu, şu ya da bu dereceye kadar, Marksist-Leninist kavramlardan etkilenmiş ve ulusal kalkınma amaçları için sosyalist amaçların ne kadar gerekli olduğunu kavramıştır.

Bazı bölgelerde birlik ve bütünlük oldukça gelişmiş durumdadır. 1961 yılında. Portekiz sömürgeleri olan Angola, Guinea Bissau ve Mozambik'teki gerilla kurtuluş hareketleri birliği olan CONCP (Conference des Organizations Nationalistes des Colonies Portugaises) kuruldu. 1967 yılında, ANC (African National Congresse. of South Africa) ve ZAPU (Zimbabwe African People's Union, of Rhodesia) ittifakı ile Rodezyada ve Güney Afrikada gerilla savaşına başlandı. Başka bir düzeyde, Cezayirin, kendi kurtuluşundan sonra, Afrikadaki diğer kurtuluş hareketleri için eğitim üsleri ve çeşitli yardımlar sağlayarak elinden geleni yapmakta olduğunu görüyoruz. Tanzania, Zambia, iki Kongo, Gine ve Gana (Şubat 1966'daki kar-şı-devrimci darbeden önce), eğitim ve manevra üsleri ya da gerilla kuvvetlerinin geçebilmeleri için kapılarını ardına kadar açmaktadır. Her hareket kendine özgü olduğundan ve sorunlarına kendine göre bir yaklaşım tarzı bulması gerektiğinden, kıta çapında bir bütünlük ve işbirliğinin, bu smırlarm ötesine çıkıp çıkamıyacağı hâlâ tartışma konusudur.

Kwame Nkrumah'ın **Devrimci Savaş** Elkitabı'nda,

Afrika kıtası, askerî yönden, kurtarılmış **bölgeler, çatış**-malı **bölgeler ve emperyalistlerin elindeki bölgeler** olmak üzere üç bölüme ayrılmıştır. Bu kitapta silâhlı kurtuluş kavramının sadece gerilla savaşını değil düzenli ordu savaşını da kapsayacak kadar geniş tutulduğunu görüyoruz. Gerçekte, Afrika ülkelerinden kurtulmuş olanlar bu işi farklı askerî usullerle gerçekleştirmişlerdir. 1963'te Zanzi-bar'da başarılan devrim, bir ayaklanmaydı. Tunus ve Fas'ta kitle mücadelesi ve silâhlı eyleminin büyük şehirlerde başarıya ulaşması kurtuluş için yeterli olmuş, buralarda, Cezayirdeki gibi sürüncemeli bir savaş gerekme-miştir. Sudan'da, 1965 yılında Abud yönetimini deviren hareket, özü itibariyle, şiddete başvurmamış ve bu hareketten önce Komünist Partisi silâhlı mücadeleye girişmenin iyi ve kötü taraflarını ciddî bir biçimde tartıştıktan sonra hareketin temel niteliği ortaya çıkmıştır. Kenya'da Mau Mau baskısına rağmen, gerilla ayaklanması, rüzgârları, ancak Britanya'nın açık sömürge yönetimini gevşetmesi yönünde esmeğe başlamasını sağlayacak kadar etkili olmuştur.

Tek başına, dünyadan kopuk ve kötü donatımlı bir Mau Mau hareketiyle, (1950'lerde Kenyada görülen), bugün. Güney Afrikada savaşan, uluslararası yardıma ve eğitimli halk ordularına sahip hareket arasında dağlar kadar fark vardır. Afrika kıtasında özellikle Sahra-altı bölgelerdeki hareketler, Asya ve Lâtin Amerikadaki silâhlı kurtuluş savaşlarından geniş ölçüde yararlanmaktadır. Başarıya ulaşmış her hareketten (Vietnam. Küba. Cezayir) dersler ve öğütler almakta, sosyalist ülkelerden ise (Sovyetler Birliği, Çin) daha dolaysız yardım sağlamaktadırlar. Diğer hareketlerin Afrikaya daha az yardımı dokunmaktadır. Aşağıda sunduğumuz parçalar, başka ülkelerin deneyleri etkisiyle. Afrikada kurtuluş mücadelesi veren ulusların adımlarını, ne kadar hesaplı ve dikkatli attıklarını göstermektedir.

1.

CEZAYİR: SİLÂHLI MÜCADELENİN ÖZELLİKLERİ

Cezayir halkının silâhlı mücadelesinin, Çin, Vietnam, Endonezya. Fas ve Tunustaki ulusal kurtuluş savaşlarıyla bir çok ortak yanları, benzerlikleri var: köylü kitlelerinin topraksız olduğu bir tarım ülkesinde yürütülen bir ulusal kurtuluş savaşı olması; ülkede çok sayıda işsizin bulunması; küçük tüccar ve zanaatkarların bulunuşu gibi. Bunların yanısıra Cezayirdeki hareketin kendine özgü bir takım nitelikleri de yok değil. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Sayısı oldukça fazla bir Cezayir proleteryası var. Siyasî yönü oldukça gelişmiştir. Mücadele tecrübesi ve çatısı altında Cezayirin her katından insanı barındıran 20 yıllık bir Komünist Partisi mevcut.

2. Avrupalı kökenden gelen insan sayısı diğer sömürgelerdekinden daha çok ve bunların büyük kısmı işçi.

3. Ulusal kuvvetlerin birliği gerçekleşmiştir. Tek bir ulusal kurtuluş ordusu var.(l) Kurtuluş Mücahitleri bu or duya katılmış durumda.

4. Fransız sömürge kuvvetlerinin içinde çok sayıda parasız asker var: 600.000 kişiden 200.000i askere alın mış Fransız yurttaşları olup düzenli savaş birliklerinde görevlidir. Bu durum, meselâ Endonezyadaki duruma hiç benzemiyor.

---

(1) Kurtuluş Savaşının başındanberi varolan silâhlı komünist guruplar.

S. Silâhlı mücadelenin bu özellikleri yanısıra Cezayir'in coğrafî durumunun da bir takım özellikleri vardır.

Bütün bu toplumsal, ekonomik, siyasî ve coğrafî nitelik. Cezayir halk silâhlı kuvvetlerinin strateji ve taktiklerinin biçimlenmesinde rol oynamıştır.

Askeri **strateji,** hedef alınan siyasî amaçlara göre belli olur, yani ikinci plândadır. Cezayir Komünist Partisi çeşitli vesilelerle siyasî amaçlarını açıklamıştı: Cezayir ulusal bağımsızlığını istemektedir, fakat, ateşkes ve görüşme konusunda Cezayir ulusunun gerçekleri göz önüne alınmadan bir şey yapılamaz. Cezayirli vatanseverlerin silâhlı mücadeledeki hedefleri, sömürgeci birlikleri yoketmek ya da kısa dönem içinde bir Dien Bien Phu başarısını tekrarlamak değildir. **Le Monde** gazetesinin Buenos Aires'teki muhabiri şöyle soruyordu: «Gerilla savaşçıları askerî bir zafer peşinde midir, yeni bir kış saldırısından hiç korkmuyorlar mı?»

Ferhad Abbas(2) bu soruya hakkettiği cevabı veriyordu: «Gerilla savaşçıları Fransız Ordularına karşı askerî bir zafer kazanmayı asla düşünmüyorlar. Büyük bir milletin küçük bir halkı kolayca ezip yokedebileceğini biz de biliyoruz. Bununla beraber, gerilla kuvvetlerimiz yenilmez olduklarını ve siyasî hedeflerine ulaşıncaya kadar varlıklarını sürdüreceklerini de görüyorsunuz herhalde. Gerektiği takdirde daha pek çok kış saldırısına karşı koyabilecek güçleri vardır.»

Cezayirli vatanseverlerin bütün istediği, göz boyamak için zafer üstüne zafer kazanır görünmek değil, fakat, düşman kuvvetlerine devamlı sıkıntı vermek ve darbe indirmek, sömürge yönetimini, ajanları ve aşırı-sömürgeci kişileri canlarından bezdirmektir. Palestro, Aflon, Tebessa

---

(2) O sırada Cezayir Ulusal Kurtuluş Cephesi önderlerinden biri.

gibi başarıların devamlı tekrarından murat sömürgecilere hayatı yaşanmaz hale getirmekten ibarettir. Bir zamanlar, İspanyol gerillaları Napolyon Ordusunun büyük bir savaşa girip yenilmeden İspanyayı terketmeleri sonucunu yaratmışlardı. Amacımıza ulaşmak için elimizde, bir dereceye kadar örgütlü bir ordu, subay, silâh, cephane ve askerlik bilgisi olmalıdır. Ancak burada, Cezayir halkının da. kurtuluş savaşı veren diğer halklar gibi çarpıştığını ve özgürlük uğruna savaşan insanların elindeki maddî kaynakların, sömürgeci elindeki kaynaklardan, yüz misli daha büyük bir savaşma gücü sağladığını da belirtmeliyiz. Siyasî öz. «psikolojik yön» daima, devrimci savaşların, haklı savaşların lehinde unsurlardır. Cezayirin nerdeyse bir adaya benzeyen coğrafî durumu, ta başındanberi, silâh ve cephane ikmâli konusunda büyük güçlükler yaratmıştır. Fakat burada da halkın girişkenliği bu güçlükleri yenmiştir: halk. düşmanın silâhlarını kaçırmış, oturup kendisi silâh yapmış, soğuk çeliği işlemeğe kalkmış v.b. işlere girişmiştir.

Askeri taktikler'imiz de, siyasî taktiklerimiz de ülkemizin içinde bulunduğu durumla sıkı sıkıya bağlantılıdır. Siyasî bakımdan, komünistler, daima bütün ulusal kuvvetlerin anti-emperyalist birliğini salıkvermişlerdir: Cezayir Ulusal Kurtuluş Cephesi kurulmasını önermişlerdir. Silâhlı kuvvetlerin birleşip bir bütün haline gelmesi tek başına büyük bir anti-emperyalist zaferdir. Sendikaların birleşmesi ve siyasî birlik de aynı şekilde büyük zaferler sayılmalıdır. Ulusal kuvvetlerin birleşmesi, aşırı-sömürgeci unsurlarla. Avrupa kökenli olmakla birlikte, hatta eski ülkelerini sevmekle birlikte bir kısmı ikinci bir yurdu benimsemeğe bile hazır Avrupalı işçilerinin çoğunluğu arasındaki bağları koparma olanağı da sağlıyordu. Bu çoğunluk Cezayirin **dâvasını haklı** görmekteydi.

Silâhlı mücadele Cezayir siyasî sahnesinin başlıca

aktörü olmakla birlikte, kitle eylemlerinden kopmuş değildi. S Temmuzdaki genel grev, 1 Mayıs sokak gösterileri, üniversite öğrencilerinin, okulluların, tüccar ve esnafın boykotları, tütün ve alkollü içkileri boykot gibi olaylar hep halk kitlelerinin kendi buluşları olarak ortaya çıkmış ve ulusal amacımıza katkıda bulunmuş eylemlerdir. Bunların sayısı arttıkça düşmanımız zayıfladı. Bunlar, halkın, günlük yaşantısı içinde keşfettiği ve tamamen kendi girişimiyle gerçekleştirdiği çeşitli eylem biçimleridir.

Ulusal Kurtuluş Ordusunun ve kırlık bölgelerdeki silâhlı grupların siyasî rolleri vardı.

Mücahiddin (savaşçılar), genellikle, kitlelerden hiç bir zaman kopmamış köylülerdi. Bunlar, sadece düşmanı canından bezdirmek, pusuya düşürüp yakalamak, hiç acımadan yoketmek, silâhlarını almak gibi işlerle yetinmiyorlardı. Aynı zamanda, ulusal amaca yürekten bağlı, vatansever bilinci olan. halkla beraber savaşı en geniş ve en yüksek biçimine eriştirmek isteyen yiğitlerdi.

Propaganda yapıyorlar, halka, Ulusal Kurtuluş Ordusunun amaçlarını, savaşın niteliğini, yurdu kimin kurtaracağını ve köylülere kimin toprak dağıtacağını bir bir anlatıyorlardı. Aynı zamanda, halkı kendi kendini yönetmeğe hazırlayan, köylerde ve köylük bölgelerde mahalli yönetim örgütleri haline gelecek devrimci örgütleri kurmakla uğraşıyorlardı. Bu işte de, halkın kendi girişiminin büyük yardımı dokunuyordu.

Bir yandan da köylünün dostu olan **Mücahid,** ona günlük sorunlarında yardımcı oluyor, işinde, hasadında ve tarladaki diğer işlerinde elindeki imkânların ve askerî gereklerin elverdiği ölçüde ona omuz vermekten kaçınmıyordu. **Miicahid,** köylü kitlelerin: karşısına aldığı ve onlardan koptuğu zaman işinin bitik olduğunu pekâlâ biliyordu. Şunu da pekâlâ biliyordu ki, işbirlikçilere ve ulusal amaca zarar veren diğer sorumlu kişilere eylemlerinin

ciddiyetine uygun ceza vermekten kaçınmanın da hiç bir yaran yoktur. Gerilla savaşçıları ve partili savaşçılar, her zaman, kara liste hazırlamaktan, (İspanyol gerillacılarının yaptığı gibi) kulak kesmeğe, (Fransanın kurtuluşunda görüldüğü gibi) işbirlikçi kadınların saçlarını kesmeğe kadar ve Cezayir savaşında tövbekar olmayan işbirlikçilerinin burunlarının ikiye bölünmeleri gibi çeşitli ve özgün cezalar verme zorunda kalmışlar, bu da, ne yazık ki, halkın kendileri hakkındaki iyi duygularını bir parça zedelemiştir.

Mücahiddin, Fransız sömürgeci kuvvetleri içinde hem yedeklerin hem de muvazzafların (işi askerlik olanların) bulunduğunu, bunların Cezayire zorla gönderildiklerini, Fransadan ayrılmalarının, Fransız halkı için tamamen gereksiz olan böyle adaletsiz bir savaşa karşı (bazan şiddetli) gösterilere yol açtığını biliyorlardı.

Her devrimci mücadelenin tarihinde halka, zalimlerin ve sömürücülerin elindeki orduyu kendi tarafına çekme görevi verilmiştir...

Şehirlerde de, Ulusal Kurtuluş Ordusunun taktiği düşmanı canından bezdirmekti: ordu, polis, yöneticiler ve işbirlikçilere göz açtırılmıyordu. «Temsilci bakan» Lacoste'un bizi inandırmak istediğinin aksine, silâhlı mücadele köyden şehire **kaymış** değildi. Köylük bölgelerde büyüyüp şehire taşıyordu hareket; gerçek buydu.

Lenin 1905 Moskova ayaklanmasıyla ilgili olarak, şehirlerdeki «gerilla savaşının» zamanla nasıl barikatları aşıp bütün şehire yayılmış silâhlı bir mücadele biçimini aldığını açıklamaktadır: «Bu gibi eylemlerin taktiği, son derece küçük, on kişilik, üç hatta iki kişilik hareketli birliklerle yürütülmesidir(3).

(3) **Bak.** V.I. **Lenin, «Lestons** of the Moscow Uprising» Bu kitabın Birinci Kısmında, Moskova Ayaklanmasından Alınacak Dersler başlığı altında yayınlanmıştır.

Demek ki, Cezayir şehirlerinde de vatanseverler, Fas ve Tunus'ta görülen silâhlı mücadeleyi yürütüyorlardı. Kendiliklerinden şehir şartlarına uygun gerilla savaşını benimsediler: ordu, polis, sömürge yönetimi ve işbirlikçiler bu kahraman eylemlerin karşısında elleri bağlı ve çaresiz bocalamaktan başka bir şey yapamıyor. Her gün. gene de, devlere karşı savaştığımız için onlarca yiğitimiz can vermektedir. Görevimiz, bu mücadele biçimini geliştirmek, gururla devam ettirmek ve sonuçlarına katlanmak, siyasî olarak yüceltmek ve eksiklerini gidermektir.

Kitlelerin giriştiği şiddet hareketlerinden söz ederken Lenin, guruplarının «sürüleri denetleyemediğinden» yakınmaktadır. Başka bir deyişte, silâhlı gurupların eylemi, kitlenin siyasî-askerî eylemi olmalıdır. Cezayir şehrinin Kazbah semtinde, Bone "da ve Tebessa pazar yerinde, eskiden böyle silâhlı çatışmalar oldu ve silâhlı guruplar yüzlerce, binlerce insanı mücadelenin içine çekti. Silâhlı gurupların, bölge ya da şehir halkı tarafından korunması, ortalığı yaygaraya vermemesi, sömürgecilere koşup şikâyet eden haberci kişilerin çıkmayışı kitlelerin, gelişen ve yükselen silâhlı mücadeleye katılmasının ilk biçimleri sayılmak gerekir.

Halk kitlelerinin küçük zalim ve sömürücü azınlığına karşı giriştiği bu «şiddet hareketlerinin» de «örgütlenmesi ve denetlenmesi» gerekmektedir. Ülkemizde bu gerekliliği arttıran husus, nüfusumuzun büyük kısmının köylü ve küçük burjuva (tüccar ve zanaatkar) oluşu ve bunların silâhlı mücadeleye geniş katkılarda bulunmalarıdır. «Küçük üretici» niteliğini taşıdıkları için, zaman, zaman, sapık özellikte hareketlere girişecek bir ideoloji sahibidirler ve bu ulusal mücadelenin doğru niteliğine aykırı düşer. Meselâ, Diar es Saada'daki otobüs saldırısı, şoven, ırkçı, fanatik bir mücadele izlenimi bırakmış ve sadece Cezayir toplumsal sınıflarına ve etnik guruplarına (meseleyi

büyütmediler bereket) zarar vermekle kalmamı; uluslararası kamuoyu gözünde de bizi güç bir duruma düşürmüştür.

İyi karakter sahibi bir insan, çok defa örgütlenmemiş, denetim altına girmemiş, kanlı sömürgecilikten ve onun korkunç vahşetinden yıldığı halde gene de onlara karşı uluorta şiddet hareketlerine girişmeyi bir türlü kabul etmeğe yanaşmayan bazı unsurların tutumunu anlayabilir. Sorumluluklarını kavramış bir siyasî kişi **kitlelerin anî coşkunluğuna** kendisini kaptırmamayı bilmelidir. Marksistler, kendine saygısı olan bir partinin, kitlenin peşine takılmaktan çok, kitlenin başına korkmadan geçip onu yönetmekle görevli olduğunu söylerler. Aşırı-sömürgecilerin, Tunus ve Fasta yaptıkları gibi. kendi marifetleri olan bir sürü şiddet hareketini Ulusal Kurtuluş Ordusunun üstüne atmak ve Birleşmiş Milletlerde Cezayir sorununun görüşüldüğü zaman benzer dönemleri kollayarak. halk savaşçılarını küçük düşürmek için can attıkları günlerde, kitlenin duygularına kapılmama konusu büsbütün önemli hale gelmektedir. Meselâ, Darboussa Bone manastırına saldırı olayı bizim üstümüze yıkıldı. Ayrıca, geçmişte bol bol yaptıkları gibi, siyasî ve askerî vatansever örgütlere kışkırtıcı ajanlarını (agents provocateurs) sokmakta, mücadeleyi dağıtmak ve gözden düşürmek için çalışmaktadırlar. Bu yüzden gözlerimizi dört açmalıyız. Bu gibi olaylardan sakınmanın en iyi yolu, mücadelenin siyasî düzeyini yükseltmek, mücadeleye gün geçtikçe artan bir sayıyla katılan kitlelere siyasî eğitim vermektir; aynı zamanda, Ulusal Kurtuluş Ordusu kadrolarını, dok işçileri, madenciler, taşıt işçileri, tarım işçileri v.b. gibi proleter unsurlar arasından alınacak taze kuvvetle devamlı olarak beslemek gerekir. Proleterya, zararlı ideolojilere ilke olarak **karşıdır, yabancıdır.**

Cezayir proleteryasına sıkı sıkıya bağlı olan Cezayir

Komünist Partisi bu konuda büyük rol oynamaktadır. Komünistler fiilen mücadeleye katılmakta, ona kendi deneylerini ve ulusal hareketin öz-çıkarlan ve kararlı niteliği konusundaki görüşlerini aşılamaktadır.

Komünist Cezayir Gazetesi, Realite» Algeriennes et Marxisme'in (Sayı 1), Kasım-Aralık 1956 tarih li sayısındaki başyazı. Gazetenin başlığını taşıyan, Cezayir şehrindeki El Hürriya yayınevince bası lan kitabın (s. 11-20) içinde yeniden yayınlan mıştır, 1962. Ks

2.

CEZAYİR KURTULUŞ MÜCADELESİNDEN ALINACAK DERSLER

Beşir Hacı Ali

Silâhlı Mücadele nasıl başladı? 8u mücadeleyi alevlendiren birikimi sağlayan iç ve dış etmenler nelerdi?

İç etmenlerin başında, ulusal kurtuluş hareketinin, Vietnam, Tunus, Fas v.b. ülke halklarıyla dayanışma amacıyla girişilen işçi ve köylü grevlerinin, kitlelere siyasî bilinç verme ve örgütleme girişimlerinin hemen' arkasından patlak veren bir ayaklanma şeklinde ortaya çıkmasını sayabiliriz. Bu tip olaylar ülkemizde daha önce görülmemişti. Bu mücadeledeki önemli rollerden birini Komünist Partisi oynamıştır.

İç etmenlerin ikincisi, halkımız ile Fransız emperyalizmi arasındaki çelişmenin keskinleşmesidir. Cezayir hal-

kı, sömürge boyunduruğunu kırabilmek için «hukukî» yöntemlerin bir işe yaramadığını artık anlamış ve yeni yöntemlere ihtiyacı olduğunu kavramıştır. Bunun sonucunda, karşı tarafın öc almasına fırsat vermek istemeyen vatanseverlerin meydana getirdiği bir çeşit gerilla birlikleri olan maquis*nin ve bir de, Demokratik Özgürlüklerin Zaferi Hareketi'nin (o günlerin önde gelen milliyetçi partisi) en devrimci kanadındaki vatanseverlerin İsrarı üzerine kurulmuş yarı-askerî gizli örgütün varlığını görüyoruz. Bütün baskılara rağmen, ülkenin birçok kesimlerinde bu örgütün hâlâ şubeleri var. Ayrıca, özellikle köylerde, 1942 Kasımında Müttefiklerin Kuzey Afrikaya yaptığı çıkarmadan arda kalan büyük miktarda silâh ve donatım malzemesi bizi bekliyor.

Demokratik Özgürlük Hareketinin geçirdiği siyasî bunalım sonucu ikiye bölünmesi, gerek kitleler, gerekse önderler arasındaki siyasî bilinçlenmeyi hızlandırıp geliştirdi. Bu partiyi bırakıp ayrılan devrimciler, artık daha yüksek düzeyde bir mücadele, yani silâhlı mücadele kurulmasını ve parti birliğinin ancak bu şekilde yeniden sağlanabileceğini öne sürdüler.

Bu öznel ve nesnel iç etmenlere iki dış etmeni ekleyebiliriz: birincisi, Cezayirli vatanseverlerin, Fransanın da pekâlâ yenilgiye uğratılabileceğini görmeleri: Dien Bien Phu'daki Fransız yenilgisi; ikincisi ise sosyalist kampın büyümesi ve bunun en uzak köylerde yaşayanlar da dahil, halk kitleleri üzerinde, Fransız emperyalizminin ancak ve ancak silâhlı bir mücadele ile sökülüp atılabileceği konusunda büyük bir etki yaratmış olması.

Sınıfların ve Toplumsal Tabakaların Rolü

10 milyonluk Cezayir nüfusunun yüzde 80'ine yakın kısmı köylüdür. En iyi toprakların sömürgecilerin elinde

bulunması, 600.000 köylünün topraksız kalmasına, 450.000 köylünün ise el kadar topraklar üstünde boğaz tokluğuna çalışmasına yol açıyordu.

Silâhlı ayaklanmanın arifesinde, köylerde 1 milyon insan geçim araçlarından yoksun bulunmaktaydı. Şehirlerde ise, 500.000 işsiz vardı. Fransız rekabetinin baskısına göğüs geremiyen 120.000 küçük esnaf ve zanaatkar vardı. Orta burjuvazi 11.000 aileden ibaretti, 7000 kadar işletmeye sahipti ve hiç bir işletmede 15'ten fazla işçi çalıştırmıyordu. Avrupalı burjuvazinin elindeki işletme sayısı ise 30.000'i buluyordu. Yerli büyük burjuvazi ise zayıftı ve sayıca kalabalık değildi. İşçi sınıfı ise, çoğu niteliksiz ya da düşük nitelikli 300.000 devamlı ya da mevsimlik işçiden teşekkül ediyordu. İşçi sınıfı, yerli burjuvaya karşı mücadeleden değil, Avrupalı burjuvaziyle çatışmaktan doğmuştu. İşçilerin çoğunun bir ayağı köydeydi. Sınıf farklarının henüz açıkça belirmediği, proleterya daha «kendi başına» bir sınıf haline gelemezdi.

Demekki, devrimdeki baş rolü yerli büyük burjuvazi değil, küçük ve orta burjuvazi oynamaktaydı. Özellikle küçük burjuvazinin rolü büyüktü. Sendikalarda, Komünist Partisinde ve Demokratik Özgürlük Hareketi içinde örgütlenmiş olan işçi sınıfı da önemli bir rol oynamakla birlikte, devrimin önderi değildi. Ancak, kurtuluş mücadelesi geliştikçe işçi sınıfının siyasî rolü de sürekli bir büyüme kaydetti.

Devrimin başlıca ordusu köylülerden meydana geliyordu. Cezayirdeki savaş, bir ulusal kurtuluş savaşı, bir toprak savaşıydı. Halkın büyük kısmı, kadını erkeğiyle, bu savaşa katılmıştır. Bütün sınıflar, toplumsal tabakalar şu ya da bu derecede savaşa katılmış, fakat asıl yük yurdumuzun en yoksul kişileri olan köylülerin omuzlarına yüklenmiştir. Mücadelenin öncü kuvveti olan Ulusal Kurtuluş Cephesi çevresinde ya da içinde, toprak ağaları dı-

sındaki bütün ulusal güçler birleşmiş, el ele vermiş durumdaydı. Silâhlı kuvvetler ittifakı ise UKC önderliğindeki Ulusal Kurtuluş Ordusu kanalıyla yürütülüyordu. İşçi sendikalarının birliği. Genel İşçi Federasyonu aracılığıyla gerçekleşmişti. UKC'ne karşı halkın sağlam desteği her fırsatta, özellikle. 20 Ağustos. 1955 kitle eyleminde ve 5 Temmuz, 1956 genel grevinde ortaya konulmuştur.

Kurtuluş Hareketinin Eksikleri ve Hataları

Büyük halk kitlelerinin katıldığı hiç bir hareket hatalardan tam anlamıyla arınmış değildir. Çığır açıcı katkıları hiç bir zaman unutulmayacak olan UKC için de geçerlidir bu söz. Şurasını da belirtmeliyiz ki, bu hatalar, hiç bir zaman, başarıyı gölgeleyecek derecede büyük olmamıştır. Ayrıca, hatalar zamanında farkedilmiş ve mücadele içinde derhal düzeltilmeleri yoluna gidilmiştir. Hareketin zayıf tarafları ve hataları, Komünist Partisinin, biri 1958 Kasımında, diğeri 1959 yılının ikinci yarısında. Geçici Hükümete gönderdiği iki mektupta belirtilmiştir, (Bu mektuplar kurtuluştan sonra yayınlanmıştır.).

Konuya yakından baktığımız zaman, hareketin içine düştüğü hataların daha çok nesnel şartların kötülüğünden ileri geldiğini, yani, UKC'nin, savaş boyunca üstesinden gelmeğe çalıştığı çok büyük güçlüklerin, bu hataları doğurduğunu görürüz. Bu arada hataların bazı öznel sebepleri de olmadı değil. Meselâ, «Her şey, savaş için, her şey silâhlı mücadele için» ilkesi kimi zaman çok dar bir anlayışla uygulandı (Tabii bu ilke özü itibariyle doğru bir ilkeydi.) Uzun zaman, her şeyin silâhlı mücadelenin emrinde olması gerektiği anlayışının, aslında, siyasî görevlerin bir kenara atılmasını zorunlu kılmadığı gerçeği, yeteri kadar anlaşılamadı. Tam aksine, silâhlı mücadele siyasî görevle sıkı sıkıya ilişkilidir. Gerçekte, silâhlı mü-

cadele, devrimin çıkarlarına uygun siyasî amaçların emrinde olmalıdır.

Buna bir örnek verelim: birbirini izleyen çeşitli olaylar, 1957 yılındaki Cezayir Şehri Savaşının yanlış planlandığını göstermektedir. Bir kez. hareketin merkezdeki siyasî önderliği karargâh olarak şehrin içini seçmişti. Sonra, kuvvetler dengesi vatanseverlerin lehinde değildi. Çünkü, şehir halkının yarıdan çoğu, büyük bir kısmı ulusai harekete diş bileyen, Avrupa kökenli insanlardı. Fransız birlikleri şehirde cirit atıyordu. Cezayir şehri, o güne kadar, ülkenin içlerinde çalışan gerilla kuvvetleri için bir gereç deposu olarak kullanılmıştı. İşçilerin ve öğrencilerin, Kurtuluş Ordusu saflarını tazelemek için gönüllü yazıldıkları yer burasıydı.

Başkentteki bu savaş, köylük bölgelerde Kurtuluş Ordusunun peşine düşen Fransız Ordusunun dikkatini şehre çekmek ve böylece Kurtuluş Ordusuna nefes aldırmak amacıyla başlamıştı. Cezayir Şehri Savaşı, yedi sekiz ay kadar sürdü. Halk, ağır silâhlarla donatılmış sömürgeci kuvvetlere karşı yiğitçe çarpıştı. İşçiler ve esnaf sekiz günlük bir greve girdiler.

Şehirdeki kuvvetler dengesi sömürgecilerin lehinde olduğu için vatanseverler yenilgiye uğradı. Bu savaş. 7000 gencimizin başını yedi. Şehirdeki örgütümüz darmadağın edildi ve başsız bırakıldı. UKC'nin önder kuruluşlarının elinde ne malzeme, ne de insangücü kaldı. Dolayısıyle saf dışı bırakıldılar. UKC önderliği yurdu terketmek zorunda kaldı. Bu olayın siyasî sonuçları büyük olmuştur. 1956'da Summam Kongresinde kabul edilen stratejik merkezcilik bir süre için rafa kaldırıldı. UKC olsun, Kurtuluş Ordusu olsun artık merkezî bir önderliğe sahip değillerdi. Bu dakikadan sonra, UKC'ne ve Kurtuluş Ordusu'na bağlı guruplar birbirinden bağımsız hareket etmeğe başladılar. Bu da ülkenin kesimlere ayrılmasına yol

açtı. Ortaya çıkan yeni sorunlar, artık ilkelere dayanılarak değil, belli klan, gurup ve bölgelerin çıkarları açısından hareketle çözüme bağlanıyordu.

İşte, klanlar ve guruplar arasındaki bu mücadele, merkezî bir önderliğin 1957 yılında ortadan kalkmasıyla başlayan bu başıbozuk durum, Cezayirde Kurtuluştan sonraki durumun da kötüleşmesine yol açmış, UKC içinde ve dışında sınıf çatışmasının gelişmesini son derece güçleştirmiştir...

Temel yanlışlık, kuvvetlerin işbirliği konusunda gerçekçi bir değerlendirme yapılamaması, düşmanın belli bir kesimdeki kuvveti konusunda yeterli bilgi edinememe. başkentteki genel durumu kavrayamama ve belli bir anda askeri eylemin dışında kalan şeyleri görmekteki başarısızlık noktalarında toplanmaktadır. Bunun yanında bir başka hata: sabırsızlığımız. «Bir Cezayir Dien Bien Phu'su» şeklinde bazı önderlerin ağzından düşmeyen slogan da sabırsızlığımızın sonucudur. Cezayirdeki şartlar altında böyle bir şey imkânsızdı... Sübjektivizm ve sabırsızlık küçük burjuva düşüncesinin tipik ürünleridir. Siyasî görevlerin ihmâl edilmesiyle birleştirildiği zaman bu hatalar mahvımıza yol açacak sonuçlar doğurabilirdi. Bereket zamanında düzeltildiler.

Siyasî eğitimin küçük görülmesi sonucu hem şehirlerde hem de gerilla birliklerinde öğretmen sıkıntısı çekilmiş, bunun sonucu olarak da kitlelerin silâhsız mücadelesine yeteri kadar değer verilmemiştir. Biz kendi adımıza çeşitli mücadele yollarına başvurma konusu ve kitlelerin belli ekonomik isteklerle ortaya çıkması ihtiyacı üzerine, her zaman parmak basıyorduk. Meselâ, işçi sendikaları kurmağa çalışıyor, kocalarının **hapisten çıkarılmasını isteyen kadınları destekliyor, daha yüksek** ücret **isteyen tarım işçilerinin elinden tutuyor, OAS öğrencilerine karşı çıkan Cezayirli öğrencilerin yanında yer alıyorduk.**

Bütün bu eylemler bir taraftan kitleleri daha büyük çatışmalar için hazırlarken diğer taraftan emperyalist polisin dikkatini dağıttığı için silâhlı mücadeleyi elle tutulur bir biçimde desteklemiş oluyordu.

Geçici Hükümet, burjuvazinin uzlaşmağa hazır kanadını temsil ediyordu. Fakat daha o zamanlar kitle hareketinden ve bunun toplumsal özünden korkuyordu. İşte bu sebeple. 1960 Aralığında, Hükümet Cezayir ve diğer şehirlerdeki bütün gösterileri yasakladı. Biz bu kararı açıkça eleştirdik. Kitlelerin bir yerde izin alamadıkları takdirde başka bir yerde gösterilerini yapmalarını, kitle hareketinin hiç bir zaman durmaması gerektiğini öne sürüyorduk. Bugün herkesin bildiği bir şey varsa o da, 1960 Aralığında büyük, şehirlerde yer alan kitle eylemlerinin bir dönüm noktası olduğudur. Bunlar, kitlelerin toplumsal bilincinin gelişmesine yardım etmiş ve silâhlı mücadeleye kuvvetli destek sağlamıştır...

Komünist Partisinin Eksikleri ve Hataları

Silâhlı mücadelenin başlaması bütün ulusal partileri hayrete düşürdü. Komünist Partisi de, tıpkı öteki partiler gibi, ilkin, bu mücadelenin taşıdığı önemi ve gelişme gücünü küçümsedi. Fakat silâh kullanılmasına hiç bir zaman karşı çıkmamıştır. Bu mücadelenin sebeplerini doğru değerlendirmiş, kısıtlı söz hakkının sınırları içinde (dağılmadan önce) halkın umutlarını desteklediğini elinden geldiği kadar yaymağa, duyurmağa çalışmıştır.

Komünist Partisi, şiddete ve silâhlı mücadeleye karsı çıkmamakla birlikte, 13 Ocak, 1955'de yayınladığı bir uyarı, sömürgecilerin işini kolaylaştıracak belli kişisel eylem biçimlerinden kaçınılmasını söylüyordu. Bu uyarı **yanlıştı, çünkü, bu tip eylemlerden kaçınmanın yolu hiç** tereddüt **etmeden silâhlı** mücadeleye katılmaktı.

Komünist Partisinin başlangıçta silâhlı mücadeleyi küçümsemesi ve bu konuda tereddüt göstermesi ne gibi sebeplerden ileri geliyordu?

Daha 1946 yılında düzeltmeğe teşebbüs ettiğimiz bu hata, ulusal etmeni ve köylüyü küçümsemekten ve Avrupa kökenli işçinin rolünü gözde büyütmekten ileri geliyordu. Bu yüzden de parti, silâhlı mücadele sorununu zamanında ve ciddî bir biçimde ele alamadı. Ulusal Kurtuluş mücadelelerinin Vietnam, Tunus ve Fastaki başarılarından sonra, ancak 1953 yılında parti bu konuyu teorik olarak incelemeğe başladı. Silâhlı eylemlerin başlangıçta küçümsenmesinin sebeplerinden biri de şu noktada aranmalıdır: Parti uzun zaman Fransada proleter devriminin gerçekleşeceğine inandı durdu. Cezayirde zaferin sağlanması bu şekilde Fransada proleteryanın zafer kazanmasına bağlanıyordu.

Durumu doğru değerlendirememizin hemen akla gelen sebeplerinden biri de -ki bu eksiklik bütün ulusal partilerde vardı- devrimci bir durumun gelişmesi konusunda yaptığımız değerlendirmelerin yüzeyde kalışıdır. Komünist Partisinin inandığı, Kasım 1954'te şartların bir ulusal kurtuluş savaşı vermemiz için elverişli bir olgunluğa erişmemiş olmasıydı. Çünkü Lenin'in koyduğu şartlar henüz gerçekleşmemişti. Ne var ki, Lenin'in koyduğu bu şartların kapitalist ülkelerle ilgili olduğunu ve askerî eylemlerle genel ayaklanmanın farkını unutuyorduk.

Şu da varki, her yeni mücadele biçimi gibi silâhlı mücadele de, ulusal parti ve örgütlerin alışılmış eylem çeşitlerinden başkaydı. Lenin bu konuda şunları söylemişti: «Bir savaştaki her askerî eylem,- bir dereceye kadar, savaşçıların saflarını dağıtır. Fakat bu savaştan kaçmalı an-

lamına gelmez. Bunun anlamı, savaş etmeyi **öğrenmek** gerekir, şeklinde yorumlanmalıdır.»(1)

Alınacak Bazı Dersler

Silâhlı bir mücadelenin başarıya ulaşmasını sağlayacak bir ortamı yaratmak için şunların yapılması gerektiğine inanıyoruz:

—Tek bir merkezî önderliğe sahip olmak, çatışmalar sırasında bunu bir dereceye kadar dağıtmak;

—Silâhlı mücadeleyle siyasî kitle mücadelesini sımsıkı birleştirmek;

—Savaşı şehirlerdeki mücadeleyle desteklemek, fakat şehirdeki, silâhlı mücadelenin geri üsleri olarak korumağa çalışmak;

—Kitleler içinde, düşman ordusu içinde, haksız savaşa girmiş düşman ülkesi halkı arasında ve dünya kamu oyunda devamlı siyasî çalışmalar yapmak;

—Halkın ulusal isteklerinden fedakârlık etmeden, toplumun her kesiminin özel isteklerini hesaba katarak ve bunları ana hedefe bağlayarak, savaşı sona erdirmek için devamlı ve somut teklifler yapmak;

—Düşmanla müttefikleri arasındaki çelişmelerden yararlanmak ve halkın yurt dışındaki tabiî müttefikleriyle arasındaki bağı kuvvetlendirmek.

Cezayir savaşından çıkarılabilecek derslerin bazıları bunlardır. Tabiatiyle, burada bir çeşit reçete verdiğimizi öne sürmüyoruz. Silâhlı mücadeleye girişmenin örgütlenmesi ve yöntemleri, somut şartlara, her ülkenin ekonomik, toplumsal ve ulusal özelliklerine bağlı olarak değişir. An-

(1) V.I. Lenin, «Gerilla Savayı», bu kitabın Birinci Kısmına bakın.

cak, **Cezayir deneyinden çıkan bu** derslerin, **emperyalizme karşı diğer** savaşlar **için de faydalı olacağı söylenebilir.** «Some Lessons of the **Liberation** Struggle in **Algeria», WerM Mancİst** Review, **Ocak, 1965, s. 41, 4346,** Beşir Hacı Ali **Cezayir Komünist** Partisinin genel **sekreteridir.**

3.

ULUSAL KURTULUŞ VE TOPLUMSAL YAPI

Amilcar Cabral

Aşağıdaki yazılar, **Partido Africano de Indepen**dencia **da Guine e** Cabo **Yerde (PAIGC)** genel **sekreterinin 3-14 Ocak, 1966** tarihlerinde Küba'nın **Havana** şehrinde **toplanan** Birinci **Asya, Afrika ve Lâtin Amerika** Halkları Konferansında yaptığı **konuşmadan** alınmış parçalardır. **Adı geçen parti, Batı** Afrikadaki **Portekiz** sömürgesi Guine'deki ulusal kurtuluş savaşını **yönetmektedir. Yerimiz** elvermediği için konuşmanın **tamamını alamadık. Bn parçaları,** silâhlı kurtuluş mücadelesine **başlamadan önce bir ülkedeki özel** şartların dikkatle **çözümlenmesi** ilkesine **örnek** olmak üzere **seçtik. Guine'deki şartlar,** Afrikanın diğer kesimlerinde **de** olduğu gibi, kapitalizm-öncesi toplum düzemnin egemen olduğu **yerlerde** görülen cinsten şartlardır.

Başka ülkelerin durumu bizimkinden farklı olabilir; **ancak, deneyimizin bize öğrettikleri, günlük mücadelemizin genel çerçevesi içinde, düşmanın yarattığı** sorunları **dikkate alarak,** kendimize **karşı** yürüttüğümüz **mücadele-**

nin, halklarımız açısından, her geçen gün biraz daha kötüye gittiği şeklinde özetlenebilir. Kendi aramızda yürüttüğümüz mücadele, ülkemizin iki kesimindeki ekonomik, toplumsal, kültürel (yani tarihî) iç çelişmelerin ifadesinden başka bir şey değildir. Bu gerçeği temelinden kavramamış herhangi bir ulusal ya da toplumsal devrimin, ilerde başarısızlığa düşme tehlikesinin bulunduğunu düşünüyoruz.

Afrika halkı, o sade dilleriyle «Baharda su ne kadar sıcak olursa olsun, pirinci pişiremez.» dedikleri zaman, sadece fiziğin değil, siyasî bilimin de önemli bir ilkesini belirtmiş oluyorlar. Hareket halindeki bir olaya yön vermeğe kalkmanın, dış şartlarından çok iç şartlarına bağlı olduğunu biliyoruz. Siyasette de -başkalarının şartları ne kadar güzel ve çekici olursa olsun,- bizim gerçeğimiz, somut bir anlayış, kendi çabalarımız ve kendi fedakârlığımız olmadıkça bir başka gerçeğe dönüştürülemez, yeni bir yöne sokulamaz niteliktedir. Düşmanlarımızın dış benzerliğine ve özdeşliğine aldanmamalı, ulusal kurtuluş ve toplumsal devrimin ihraç malı olmadıklarını akıldan çıkarmamalıyız. Bunlar, -bu her geçen gün daha iyi kanıtlanıyor-, yerel ve ulusal şartların ürünüdür, dış etmenlerden kısmen etkilense bile (lehte ya da aleyhte) aslında her halkın tarihî şartları tarafından tayin olunmaktadır, bu gerçeği yaratan çeşitli unsurlar arasındaki iç çelişmelerin doğru çözümü ve bir zaferle sona erdirilip yerine oturması halinde sona erer. Tarihin en güçlü emperyalistlerinin ve anti-sosyalist ülkesinin birkaç yüz kilometre yakınında Küba devriminin başarıya ulaşabilmiş olmasını biz, gerek gösterdiği gelişim, gerekse özü bakımından, öne sürdüğümüz ilkenin uygulamayla doğrulanması ve son kanıtı olarak görüyoruz.

Ne biz ne diğer ulusal kurtuluş'hareketleri (özellikle

Afrikadakileri kastediyoruz) **mücadelenin** bu önemli sorununu **kavramış değiliz, kanısındayım.**

Ulusal kurtuluş savaşlarının değiştirmeyi öngördüğü tarihî gerçekleri ihmâl etmesi şeklinde ortaya çıkan, ideolojiden büsbütün yoksunluğu göstermese bile ideolojik yetersizliği gösteren bu durum, emperyalizme karşı savaşımızda en büyük eksikliklerimizden birini, belki de en büyük eksikliğimizi teşkil ediyor. Ancak, bu eksikliği gidermemiz için düşünce ve eylem plânında yeteri kadar deney birikimi sağlanmış olduğunu da belirtmek istiyorum. Ulusal kurtuluş savaşlarının bugünkü ve yarınki durumunu kuvvetlendirmek için bu konuda bir tartışma açılması son derecede faydalı olacaktır. Siyasî ve malî destek ya da silâh yardımı kadar faydalıdır ve bunlardan daha az önemli olmayan, daha az somut olmayan bir yardım sağlar kanısındayım.

Bu amaçla, burada, **toplumsal yapıyla ilgili olarak ulusal kurtuluş** savaşının **hedefi ne** olmalıdır? konusundaki fikirlerimizi söyleyeceğiz. Bu fikrimiz, kendi deneyimizden ve bu deneyin eleştirilmesinden çıkmaktadır. Bunda teorik bir nitelik görenlere diyeceğimiz şu: her uygulama teori doğuracak niteliktedir. Dört başı mamur teorilere rağmen devrim çocuğunu düşürüyor, daha olmadan harap oluyorsa bunun suçu teoride değildir. Çünkü devrimci bir teori olmadan devrimin zafere ulaşmasının mümkün olmadığı da bir gerçektir.

> Cabral, konuşmasının bu bölümüne gelince, herkesin **kabul** ettiği görüşleri **dile** getirmiş, **tarihin** başlıca i**tici** gücünün **sınıf** mücadelesi **olduğunu, fakat bu** görüsün kendi ülkesine **uygulanmasında bazı** güçlükler **bulunduğunu** belirtmiş ve sonra şu **soruyu sormuştur:** «Tarih, **sınıf olayının ortaya çıktığı, yani sınıf** mücadelesinin başladığı **andan** itibaren **mi başlar?».** Sözlerin» **devamla, «Eğer bu böyleyse -ki, biz bunu reddediyoruz. Afrika, Asya** ve Lâtin Amerika'daki **İnsan**

topluluklarının bir çoğu, emperyalizmin boyunduruğuna kendilerini kaptırıncaya kadar tarihsiz ya da tarih dışı bir hayat yaşamışlar demektir. Demek, ülkelerimizde yaşayan halkların çoğu, Guine'nin, 'Balanta' halkı, Angola'daki 'Kuniamalar' ve Moiambikteki 'Makodlar' sömürgeciliğin boyunduruğuna girip ufak tefek etkilere maruz kalıncaya kadar tarihsiz yaşadılar.» Cabral, kendi ülkesinde ve benzer ülkelerde olanlara bakarak, şartların değiştirilmesini sağlamak için, tarihin itici gücü olarak «üretim güçleri düzeyini» görmenin daha doğru olacağı sonucuna varıyor. Ona göre, üstünlüğünü dışardan kabul ettiren emperyalizm, kendi halkının üretim güçlerindeki gelişmeyi durdurmuş ve böylece tarihi akışı kesintiye uğratmıştır. Emperyalizm, bir «sahte-burjuvazi» (yalancı burjuvazi) yaratmak için yerli unsurları kullanmış ve sonra bu sınıfı kendi yönetimini kolaylaştırmak ve halkın direnmesine engel olmak amaçlarıyla kullanmıştır. Ulusal kurtuluş hareketinin müttefikleri seçilirken bu önemli noktayı gözden kaçırmamak gerekir. Cabral, daha sonra, tam anlamıyla «sömürgecilik» ve «yeni-sömürgecilik» arasında bir ayrım yapmıştır: Yeni-sömürgecilikte sınıflar ve sınıf mücadelesi gelişmiştir.

Başka bir deyişle, bir halkın ulusal kurtuluşu, o halkın tarihî kişiliğinin bir isteğidir, boyunduruğu altına düştüğü emperyalizmi ortadan kaldırmak suretiyle tarihe yeniden dönüşüdür... Bir halkın tarih sürecine yeniden katılmasının yolu özgürlükten geçer. Demek ki, ulusal üretim güçleri yabancı egemenliğinden tamamen kurtulduğu zaman ulusal kurtuluş da var olacaktır, düşüncesindeyiz.. Üretim güçlerindeki gelişimi tersine çevirmesinde, **ulusal kurtuluş olayının** özü itibariyle bir **devrime** karşılık olduğunu düşünüyoruz. Bir devrimi yaratan nesnel ve öznel şartları bilmek durumundayız, bunun gerçekleşmesi için en uygun mücadele biçimi ya da biçimlerini **anlamalıyız..**

Sömürgecilik ile Yeni-sömürgecilik. özlerinde aynı olmakla birlikte ve **emperyalizme karşı ana mücadele** bi-

çiminin yeni-sömürgecilik açısından yürütülmesi zorunluğuna karşılık, her iki durumun gerektirdiği savaş tarzlarını birbirinden ayırmamız gerekiyor. Gerçekte, ilkel toplumun yatay niteliği, toplumsal farklılaşmasının belli belirsiz oluşu, ulusal bir siyasî sisteminin bulunmayışı, sömürgelerde, ulusal kurtuluş hareketin başarıya ulaşması için zorunlu, birlik ve mücadele geniş cephesinin kurulmasına imkân vermektedir. Bu imkânın varlığı gene de toplumsal yapıyı kılı kırk yararcasına incelememizi, ondaki gelişme eğilimlerini ve bunlara en uygun gelecek ve gerçek bir ulusal kurtuluşu sağlayacak mücadele biçimlerini arayıp bulmamızı gerektirmektedir. Bu konudaki temel ilke, -hepimizin kendi ülkemizi en iyi bildiğimiz gerçeğini kabul ettiğimizi bir daha belirtelim-, yönettiği mücadelenin amacının ve gerçek anlamının bilincine varmış, safları sıkı bir öncü kuvvetin kurulmasıdır. Sömürge ortamının, kendiliğinden bilince ermiş bir işçi sınıfının ya da köy proleteryasmın yani, öncü sınıfların varlığını gerektirmemesi, yani ulusal kurtuluş hareketinde kitlelerin önünden gidecek ve uyanmalannı sağlayacak tabiî öncülerin bulunmayışı, sözünü ettiğimiz öncü kuvvetin kurulmasını büsbütün gerekli hâle getiriyor. İşçi sınıfının yeni yeni doğmakta oluşu ve ulusal kurtuluş savaşının dayanağı olan köylülerin ekonomik, toplumsal ve kültürel yönden gerilikleri, her iki sınıfın da gerçek ulusal bağımsızlık ile sözde siyasî bağımsızlık arasındaki farkı kavramalarına imkân vermiyor. Genellikle etkin bir azınlık olan devrimci öncüler, hareketin başından itibaren bu farkı kavrayabilecek ve bunu, verdiği mücadeleyle halk kitlelerine öğretebilecek tek kuvvettir. Ulusal kurtuluş hareketine temel siyasî niteliğini verecek ve bir dereceye kadar mücadele biçimini tâyin edecek olan kuvvetin de bu öncüler olacağı açıktır.

Yeni-sömürge ortamında, yerli toplumun belirgin

özelliği, oldukça katlı bir toplumsal yapıya, düşey bir toplumsal yapıya sahip olmasıdır. Yerli unsurlardan kurulu bir siyasî otorite yani, ulusal bir Devlet vardır. Bu devlet, toplumun kalbindeki çelişmeleri daha keskin hale getirmekle kalmamakta, bu ortamda, sömürge ortamındaki ulusal cephe kurma kolaylığını da güçleştirmekte, hatta ortadan kaldırmaktadır. Bir yandan, maddî etkiler (ulusal siyasî sistem başta olmak üzere, ekonomik girişimin ve özellikle ticaretin yerli unsurların elinde bulunuşu), diğer yandan, psikolojik etkiler (kendi vatandaşlarını denetim altında tuttukları, yönettikleri konusunda bazılarında yer etmiş olan gurur, çeşitli din ve kabile önderleri ile bazı kitlelerin karşılıklı bağılığı) ulusal kuvvetlerin önemli bir kısmının dağılmasına yol açıyor. Bunlara karşı, yeni-sömürgeci devletin ulusal kurtuluş güçlerine karşı baskı tedbirleri almağa girişmesi, sınıf çatışmalarının zamanla şiddetlenmesi, yabancı uşaklarının ve egemenlik belirtilerinin sürekli varlığı (ayrıcalıklarını, silâhlı kuvvetlerini ve ırk ayrımını koruyan yabancıların bulunuşu), köylünün gittikçe artan yoksulluğu, dış etmenlerin bir dereceye kadar bilinen etkileri, ulusçuluk alevini ateşlemeğe yardımcı olmakta, geniş halk kesimlerinin bilinçlenmesine yol açmakta ve tamamen yeni-sömürgeciliğin oyunlarına ve baskılarına yönelmiş bir bilinçle yeniden toparlanan halk çoğunluğunun ulusal kurtuluş ideali çevresinde kenetlenmesini sağlamaktadır. Bunların yanısıra, egemen yerli sınıfın zamanla burjuvalaşması, şehir işçilerinden ve köy proleteryasından meydana gelen emekçi sınıflarının gelişmesi, her iki sınıfın da dolaylı olarak emperyalizm tarafından da sömürülmekte oluşları ulusal kurtuluşun evrimi için yeni dayanaklar, yeni umutlar getiriyor. Belli bir yere kadar da olsa, siyasî bilinç sahibi olan emekçi-**ler (hiç değilse, kendi yoksulluklarının bilincinde olan bu insanlar),** yeni-sömürgeci bir ortamda geliştirilecek olan

kurtuluş hareketinin üncüsü durumuna geçmeğe hazırdır. Fakat, sömürülen diğer tabakalarla birleşmediği, geniş anlamıyla köylüleri (tarım işçileri, ortakçılar, küçük çiftçiler, küçük arazi sahipleri gibi) yanma almadığı takdirde, mücadelenin çerçevesi içinde (mücadele kurtuluşun sağlanmasıyla sona ermiyecektir) görevini tam anlamıyla yerine getiremiyecektir. Emekçiler ulusal burjuvazinin de elinden tutmağa çalışmalı, onları da kurtuluş savaşının saflarına çekmelidir. Bu ittifakın gerçekleştirilmesi, ulusal güçlerin, güçlü ve iyi kurulmuş bir siyasî örgütün çerçevesine (ya da eylemine) yerleştirilmelerine bağlıdır.

Sömürge ve yeni-sömürge ortamlarında yürütülecek mücadelelerin önemli farklarmdan biri de yönlerinde ortaya çıkar. Sömürge ortamında savaşan, **ulus sınıfıdır,** karşısında sömüren ülkenin burjuva sınıfı vardır. Bu savaşın, hiç değilse yüzeyde, ulusal bir çözüme (ulusal devrime) bağlanması mümkündür. Sonunda ulusça kurtuluş sağlanmakta ve ülkeye en uygun gelecek ekonomik yapı seçilmektedir. Yeni-sömürgeciliğe bağlı ortamda ise, emekçiler ve müttefikleri hem emperyalizmin burjuvazisine hem de yerli egemen sınıflara karşı savaşmak zorundadır. Durumun ulusal bir çözümü yoktur. Emperyalizmin yurda yerleştirdiği kapitalist yapının yıkılması gerekir ki, bu da sosyalist bir devrimin zorunluluğu demektir.

Bu fark, iki ortam arasında, hem üretim güçlerinin gelişme düzeyleri, hem de sınıf mücadelesinin bu düzeyle ilgili sertliği arasındaki eşitsizlikten ileri geliyor...

Olaylar, emperyalizmin başlıca egemenlik aracının şiddet olduğunu gösteriyor. Kurtuluş Savaşı **Bir Devrim**dir ilkesini kabul edecek olursak, devrimin, direklere ulusal bayrağın **çekilmesiyle** ve **ulusal** marşın **çalınmasıyla** MM» ermiyeceğini **de kabul etmeliyiz.** Ulusal güçler **adına hareket eden kurtuluş ordusu, emperyalizmin** ajanla-

rına karşı şiddete başvurmadıkça ulusal kurtuluş da yok demektir. Şiddetin ancak şiddetle ortadan kaldırabileceğini bilmiyorsak hiç bir şey bilmiyoruz demektir. Emperyalizmin ne olduğunu bilenler, onun ulusal güçlere karşı devamlı şiddete başvurduğunu da pekâlâ bilirler. Emperyalizmin boyunduruğundan kurtulup da (ister sömürgecilik ister yeni sömürgecilik şeklinde olsun) kurban vermemiş bir tek ülke yoktur. Önemli olan. ulusal kurtuluş kuvvetlerinin ne gibi şiddet yöntemlerine başvuracağını tayin etmek, emperyalist şiddet yöntemlerinin öcünü almakla yetinmeyip sonuca yani gerçek ulusal kurtuluşa ulaşmaktır.

Bazı halkların hayatında yer alan dünkü ve bugün kü deneyler, dünyadaki -özellikle Vietnam, Kongo ve Rodezyadaki- ulusal kurtuluş mücadelelerinin, bağımsızlığını barışçı yoldan kazanmış ülkelerde görülen çelişmelerin ve nihayet devamlı şiddetin çizdiği zikzakların gösterdiği gi bi, emperyalizmle uzlaşmak mümkün değildir, emperyalist baskısı altındaki ülkelerin kurtuluş yolu sadece ve sade ce silâhlı mücadeledir.

Halkın umutlarını boşa çıkarmamak için ulusal kurtuluşun tek ve etkin yolu silâhlı mücadeledir görüşünü öne sürmekle kimseyi şaşırtmadığımız kanısındayız. Halkının kurtuluş çabasına gerçekten katılmış herkes, kurtuluş savaşlarının tarihinde bu dersin yazılı olduğunu da görecektir.

Bu yolun etkili olmasının sebeplerinden biri de, ülkenin kurtuluştan sonra kararlı bir yönetime kavuşmasının da buna bağlı olmasıdır. Unutmayalım ki, siyasî bilincimizde, sömürgeci ya da yeni-sömürgeci ortamların kalıntıları kurtuluşla birdenbire ortadan kalkmayacaktır. Emperyalist egemenliği olayının bilincine varmış ve emperyalizmin kalıntısı devlet yönetimini çekip çevirmede tek yetenekli sınıf yerli küçük burjuvazidir. Bu tabaka

ya da sınıfın ekonomik yapısında yer **etmiş tabiî kalıntıları** ve şüpheli niteliklerini aklımızdan çıkarmazsak, ulusal kurtuluş hareketlerimizin zayıf olduğu noktalardan birini daha yakalamış oluruz.

Emperyalizmin bir «yalancı burjuvazi» yaratmadığı sömürge ortamlarında, kitlelerin henüz yeteri kadar bilinçlenmemiş olduğu yerlerde, ulusal kurtuluş savaşı patlak vermeden önce, yerli küçük burjuvazinin eline ülkeyi emperyalist egemenliğinden kurtaracak hareketin önderliğini yapmak gibi bir tarihi fırsat geçmektedir. Çünkü, gerek nesnel gerekse öznel şartlar (kitlelerden daha yüksek bir hayat düzeyine sahip olmaları, emperyalizmin ajanlarıyla daha sık temasta bulunmaları, dolayısiyle hor görülmenin itilip kakılmanın acısını daha çok çekmiş olmaları, eğitim düzeylerinin ve siyasî bilgilerinin yüksek oluşu gibi nedenlerle) küçük burjuvazinin, yabancı egemenliğinden kurtulmanın mutlaka gerekli olduğunu daha önce kavrayıp daha erken bilinçlenmesine imkân vermiştir. Sömürge ortamında, küçük burjuvazinin üzerine aldığı sorumluluğa devrimci niteliğini yakıştırabiliriz. Oysa diğer egemen sınıflar, toplumsal ayrıcalıklarını savunabilme hayali peşinde sömürgecilerin yanından bir türlü ayrılamazlar.

Yeni-sömürge ortamında ise. «yalancı bir yerli burjuvazi» vardır ve bunun yokedilmesi gerekir. Burada da küçük burjuvaziye, yabancı boyunduruğundan kurtulma mücadelesinde önde gitme sorumluluğu düşer. Ancak bu durumda, toplumsal yapının niteliği önderliğin bölüşülmesinc imkân vermektedir. Bir dereceye kadar da olsa önderlik yükü, küçük burjuvazi, emekçi sınıflar ve vatansever duygulara nasılsa kapılmış «yalancı burjuvazi» kesimleriyle paylaşılacaktır. Küçük burjuvazinin mücadele **önderliğine katılmasının sebeplerinden biri işçi sınıfının** ekonomik ve kültürel yönden zayıflığı, diğeri ise «yalan-

cı burjuvazinin» ulusçu kesimlerinin ideolojik yönden sınırlı ve karışık bir durumda bulunmasıdır. Bu durumda, küçük burjuvaziye yüklenen sorumluluk büyüktür ve devrimci bilincinin yüksek bir düzeyde olmasını, halk kitlelerinin, mücadelenin her aşamasında yenileşen umutlarını doğru değerlendirmeyi ve halkla arasmdaki farkların zamanla tamamen ortadan kalkarak bir özdeşliğin kurulmasını zorunlu kılar.

Bir hizmet sınıfı olan, yani üretim süreciyle doğrudan ilgisi bulunmayan küçük burjuvazi bu niteliğini bilecek ve iktidara geçerek ekonominin temellerini denetliyemiyeceğini anlayacak kadar büyük bir bilince sahip olmalıdır. Tarihte bu sınıf hiç bir zaman iktidara geçememiştir. Devrim süreci içinde oynadığı rol ne kadar büyük olursa olsun bu sınıf iktidar yüzü göremez. Çünkü siyasî iktidar egemen sınıfın ekonomik gücüne dayanır. Sömürge ve yeni-sömürge ortamlarında ise bu güç iki varlığın elindedir: emperyalistlerin ve ulusal emekçi sınıflarının.

Ulusa] kurtuluşla eline geçen iktidarı tutabilmek için küçük burjuvazinin tek bir şansı vardır: onu burjuva olmağa iten tabiî eğilimlerini bir kenara atmak. Bürokratik burjuvaziye dönüşüp aracı nitelikleri kazansa da, ulusal «yalancı burjuvazi» haline girmeğe kalksa da devrimi yadsımış olacak ve yeniden emperyalistlerle işbirliğine girecektir. Ülke yeniden yeni-sömürge ortamı haline gelecek ve ulusal kurtuluş amaçlarına ihanet edilmiş olacaktır. İşte bu yüzden küçük burjuvazinin kala kala bir tek seçim hakkı kalıyor: burjuvazi haline gelme eğilimlerinden kurtulup, yani kendi sınıf mantığını bir yana itip, emekçi sınıflarla özdeş hale girmek ve böylece devrimin normal gelişmesine karşı çıkmamak. Demek oluyor ki, **ulusal kurtuluş hareketinde kendine düşen görevi hak**-kıyla yerine getirebilmesi için küçük burjuvazinin bir sı-

nıf olarak intihar etmesi gerekmektedir. Yeniden, devrimci işçiler olarak canlanabilir ve halk kitlelerinin köklü umutlarını temsil edebilir.

Bu iki yol -devrime ihanet ve sınıf olarak intihar etmek-, ulusal kurtuluş mücadelesinin genel çerçevesi içinde küçük burjuvazinin düştüğü bir çeşit açmaz (dilemma) olarak nitelenebilir. Devrimin lehine olumlu bir çözüm getirmek isteği Fidel Castro'nun doğru bir deyimle devrimci bilincin gelişmesi olarak nitelediği değeri kazanmasına bağlıdır. Eğer bu bilinç varsa, ulusal kurtuluş mücadelesinin önderliği de mücadelenin temel ilke ve sebeplerine sadakat gösterebilecek demektir. Ulusal kurtuluş mücadelesi her ne kadar siyasi bir sorun ise de, gelişmesi için işte böyle bir takım ahlâkî niteliklere de bağlı olduğunu görüyoruz.

Cabral'ın Konferansta dağıtılmış ve elimizde bulunan teksir edilmiş konuşmasından. Fransızcadan çevrilmiştir.

4.

GÜNEY AFRİKA: DEVRİMCİ YOL

Güney Afrikada işler iyiye gidiyor. Tarihimizin büyük bunalımlarından birine doğru hızla ilerliyoruz. Irkçı hükümet, burgusunu gitgide sıkıştırıyor ve ırk ayrımını ve baskıyı halkın canına tak diyecek ölçüye çıkarmış bulunuyor. Halk da silâha sarılıyor. Hükümet kanuni ve barışçı yolları tıkadıkça, ezilen kitlelerin direnmesi de ister istemez kanunsuz ve barışçı olmayan yollara dökülüyor. Önderlik ve kurtuluş konularında gözlerini, kanundışı Afrika Ulusal Kongre Partisine ve Komünist Partisine dikmiş durumdalar. Şu ya da bu çeşit şiddet patlamaları günden güne yaygınlaşıyor. Bazan. bu hareketlerin, Umkonto We **Sizwe** (Ulusun Mızrağı) eylemlerinde olduğu gibi. bütün yurdu kapladıkları görülüyor. Belli amaçlara yöneliyor ve etkin oluyorlar. Ne var ki, çoğu zaman görülen, açlık, hapis ve polis dayağı nedenleriyle umutsuzluğun doruğuna erişen bazı halk kesimlerinin, can havliyle giriştikleri, plânsız ve birdenbire oluşan direnme ve misilleme eylemlerine başvurmalarıdır. Mahalli yüzeyde görülen bu coşkunlukların, «Poqo» gibi beyazlardan körü körüne intikam alma peşinde koşan birtakım örgütlenmelere yol açtıkları oluyor.

Tüm-Afrika Kongre Partisi dağılınca önderleri sürgüne gitti ve bir sorumsuzluk içine düştüler. Bu partinin sürgündeki önderlerinden P. Leballo ünlü Maseru konuşmasında Poqo hareketinin kendi örgütlerinin bir parçası **olduğunu söyledi. Bu iddianın** sebebi, dağılmış olan partisine yeniden saygı kazandırmak. Oysa bu partinin Gü-

ney Afrikada bile bir örgüt olarak ağırlığı hiç **kalmadı.** Bu yargıya varmak için uzun incelemelere de gerek yok. Poqo hareketine yol açmış olabilir. Halkın kendiliğinden ayaklanıp şiddet hareketlerine girişmesini ve Afrikalı vatanseverler arasında beyazlara karşı ırkçı, şoven duyguları kamçılamış da olabilir. İşin aslı şu: Poqo kim kışkırtmışsa kışkırtmış, kim başlatmışsa başlatmış fakat sonradan ne adı geçen parti ne de başka bir örgüt, yönetimi ve denetimi altına alamamıştır. Çünkü Poqo, ona katılanların hepsinin benimsediği bir ideolojisi ya da uzun dönemli siyaseti olmayan öyle bir harekettir. Paarl'da ve Bashee Nehrinde Poqo'ya atfedilen ayaklanmalarla ne **T.A.K.** Partisinin ne de başka bir ulusal örgütün uzak yakın bir ilgisi olmuştur. Çünkü bu ayaklanmaların, Poqo ilk kıvılcımı çakmış olsa bile, esas itibariyle, artık dayanacak hali kalmamış insanların yarı-kendiliğinden tepkileri olarak ortaya çıktığı biliniyor.

Tarih süreci açısından baktığımız zaman Güney Afrikadaki yönetimin sürekli ve hızlı bir tempoyla bir yalnızlığa doğru kaydığını görmekteyiz. Silâh, sermaye ve diğer maddi-manevî destekler gün geçtikçe azalıyor, dışarıyla bağlar bir bir kopuyor.

Daha önemlisi, Güney Afrika içinde bile, -kocaman görünüşlü ve gittikçe büyüdüğü sanılan baskı ve boyunduruk makinasının, yani devletin- bütün bu görünüşteki özelliklerine rağmen-, kuvvetler dengesi durmadan halka, kurtuluş kuvvetlerine doğru kaymakta, zalim azınlığın elinden kaçmaktadır.

Ne kadar ağır silâhlarla donatılmış olursa **olsun,** bîr azınlık, **iyi** örgütlenmiş, amacında kararlı ve açık **bir** çoğunluğa egemen olamaz. Hükümetin **her yeni baskısı,** kiüelerin **yeni bir devrimci** karşı koyusu **ve yeni** bir direnme **hareketiyle** cevaplanır. Bu cevaplar **çok** kere plânsız, umutsuz ve başarısızdır. **Kitleler ağır** kayıplara uğra-

yabilirler. **Fakat bir yandan da** kurtuluş **kuvvetleri belirmeğe başlar.** İradeleri çelikleşir. Etkili **ve yıkılmaz örgütler kurulur. Amaç** ve yönleri daha büyük bîr açıklığa, aydınlığa **kavuşur.**

Cape'de ve diğer yerlerde görülen şiddetli çatışmalar, ülkemizdeki devrimci uyanışın belirtileridir. Poqo eylemlerinin dayanılmaz baskıya karşı yapıldığını biliyoruz. Bu eylemleri yapanların yiğitliğinden ve vatanseverliğinden kimsenin kuşkusu yok. Karakolları hallaç pamuğu gibi attılar. Ne var ki, bu eylemlerin bir çoğu olumsuz, hatta zararlı sonuçlar doğurdu. Ya kötü plânlanmıştılar ya da plândan büsbütün yoksundular; kitlenin bir anda parlaması şeklinde hareketlerdi. Sorumlu ve akıllı devrimcilerin değil, umutsuz kişilerin eylemleriydi. Siyasî geriliğin belirtileriydiler; beyazlar arasında, önüne gelenden öç almağa kalkan, zalim hareketlerdi. Böyle bir tutumla, Afrika halkının ileri unsurlarının, yani, Afrika Ulusal Kongre Partisinin, işçi sendikalarının ve Komünist Partisinin tutumları arasında hiç bir benzerlik yoktur. Bütün bunlara rağmen, bu öç alma hareketlerinin de olumlu bir yanı yok değil. Amaçlarına ulaşamamasına, ağır kayıplara, gerilemelere ve geçici yenilgilere rağmen olumlu bir yanları var.

Çünkü halk uğradığı yenilgilerden ders alıyor, direnmenin faydasız olduğunu değil, planlanması, bir amaca ve belli ilkelere bağlanması gerektiğini anlıyor. Güney Afrika kurtuluş hareketi önderleri Poqö tipi patlamalara karşj bu yüzden fazla olumsuz ve eleştirici bir tavır takınmıyorlar. Biliyorlar ki, tamamen barışçı yoilarla da **hiç** bir iş yapılamaz. Aslında, son Moshi Afrika-Asya Konferansında . (Tanganikada toplanan) Afrika Ulusal Kongre Partisinin bir sözcüsü savaşan bir örgütü, Umkonto We Sizwe'yi desteklediklerini açıkça ifade etti.

Gerek bu sözler, gerekse bizzat Umkonto'nun gittik-

çe artan eylemleri, Güney Afrika halkının ve önderlerinin başarısız Poqo ayaklanmalarından gerekli dersleri aldıklarını ve tecrübeli ve sorumlu önderlere ne gibi görevler düştüğünü anladıklarını gösteriyor. Dışardan, gençlik, işçiler, köylüler ve ezilen diğer halk kitleleri arasındaki devrimci ruhu karartmağa ve yüreklere korku düşürmeğe çalışan kalmadı. Aksine bu ruhu, serüvencilikten kurtarıp, plânlı ve etkili eylemlere sokmak isteyen insanlar var. Böyle dinamik ve militan bir siyaset izlenecek olursa, faydasız şiddet hareketlerinden de kurtulmuş olacağız. Bu tip hareketleri bazan hükümet kışkırtıyor, bunu da bilelim. Bilelim de gereksiz yere kanımızı akıtmayalım, öc almaya girişmeyelim ve sonunda gerilemeyelim.

Ezilen halkın hızla öğrendiği konulardan, önemli derslerden biri de, ne kadar küçük bir bölgeyi kaplarsa kaplasın, ortaya çıkan her sıkıntılı durumu ırkçı hükümetin yarattığıdır. O halde bir sıkıntıyı ortadan kaldırmanın yolu. bu ırkçı hükümeti yenmektir, beyaz azınlığın yönetimine son vermektir. Her gösterinin, her isteğin kanlı bir saldırıyla bastırılması, yedisinden yetmişine, köylüsünden kentlisine kadar bütün halkın, her ilerlemenin karşısındaki en büyük engelin bugünkü devlet olduğunu daha açık biçimde kavramasına ve bu zulüm devleti ortadan kalkmadıkça, yerine halk çoğunluğunun iradesine göre çalışan yeni bir devlet kurulmadıkça mutlu ve yaşanılır bir geleceğin varolmıyacağını anlamasına yol açıyor.

Peki bunun anlamı, her türlü küçük ve yerel sıkıntı, baskı karşısında elimizi kolumuzu bağlayıp oturalım ve sadece genel terimlerle özgürlükten bahsedip, önümüzdeki acil sorunları unutalım, şeklinde özetlenebilecek bir anlam mıdır? Elbette ki, hayır! Böyle bir anlayış yanlış olur. Böyle sözler, halktan kopuk, onun günlük dert ve ihtiyaçlarından habersiz lafazan politikacıların ağzına ya-

kısır. Gerçek kurtuluş önderleri, kitleye yakın, kitlenin bir parçası olan kişilerdir. Halkın hergünkü dertleriyle, ücret artışlarıyla, gezi yasaklarıyla. kapalı mahallelerle, zorunlu göçlerle Bantu Yöneticileriyle ve Bantustanlarla(l) uğraşmaktan bir dakika geri durmaz. Bu dertlerin mahalle çapında ya da yurt çapında olması bir şeyi değiştirmez.

Belli bir mahallede çıkan bir olayın, her zaman, yurt çapına yayılacağı düşünülemez. Devlet, askeriyle ve polisiyle, grev ve gösterilerimizi kuvvet ve şiddet yöntemlerine başvurarak bastırmağa kalktıkça, halkımızın gittikçe daha büyük bir kısmı örgütlenmeğe, kendini savunmak için hazırlanmağa ve karşı tarafa hakettiği darbeyi indirmeğe çalışacaktır. Demek oluyor ki, belli konularda çıkan çatışmalar dönüp dolaşıp devleti ele geçirme mücadelesine dönüşüyor. Bu konular, devletin yeni «Bantu» kanunlarına karşı çıkmak, işçilerin canı tende tutabilecek kadar olsun bir ücret alabilmeleri, köylülerin toprak sahibi olma mücadeleleri gibi önemli mücadele konuları. Şimdilik isteğimiz «Herkesin bir oyu olmalı..» sloganında toplanıyor. Tabiî bunun barışçı yollarla elde edileceği yok.

Şunu da hiç aklımızdan çıkarmıyoruz: Her eylem mutlaka polis ya da ordunun vahşi tepkisiyle karşılaşacaktır. Bu tepkiler, biz yeni yöntemler benimseyinceye kadar, körü körüne ayaklanmalardan ve önüne gelene saldırmaktan başka bir sonuç doğurmaz. Beyazlara ve mallarına karşı Poqo tipi saldırılara girişilir o kadar. Güney Afrikalı vatanseverler bu yolu uygun bulmuyor. Bilinçsiz ayaklanmalar ve önüne geleni kılıçtan geçirmeler olsa olsa devletin kan davasını körükler. Bu da hareketi-

(1) Güney Afrikadaki yerli halka ırk ayrımı tedbirleri ve bunları yürüten yöneticiler.

miz için bir gerileme, yurt içinde ve yurt dışında küçük düşme gibi sonuçlar doğurur. Her halde halkımızın yenilgisine yol açar. Özgürlük uğruna savaşanlar ne bu yollara itibar etmeli, ne de korkakça bir kıyıya sinip etliye sütlüye karışmama yoluna sapmalıdır. Bu yollar halkımıza ve Güney Afrika özgürlüğüne felâketten başka birşey getirmez.

Devrimciler bu yöntemlere karşı çıkmalıdır. Bu yöntemler şiddete başvurduğu için değil, terörden kurtulmak için yeni teröre yol açtıkları için bu yöntemlerle savaşmalıdırlar. Bir ülkenin halkı bu yöntemlerle ayağa kaldırılamaz. Bu yöntemlerin, bugünkü baskı devletini devirmekten çok bütün yurdu kana bulamağa yarayacağını anlamalıyız.

Hükümet terörüne karşı mücadelenin yolu bilinçsiz ayaklanma değil bilinçli kitle öz-savunması ve direnmesidir. Denetim kartlarını yakarak ve grev yaparak direnen kimselere ve disiplin içinde örgütlenmiş, kendi evinin, yakınlarının savunmasına girişmiş genç özgürlük savaşçılarına polisin şiddeti hiç bir şey yapamaz.

Bugün ülkenin bir çok yerinde, hükümetin siyaseti yüzünden, halk eylem için yanıp tutuşan bir pasif direnme tutumu içine girmiştir. Mahalli önderler halkın **gerisinde kalmamalıdır. Aksi halde gene bilinçsiz yakıp yıkmalar ve kan dâvası ortalığı kaplayacaktır. Mahalli eylem,** daima, **ulusal** önderliğin **tesbit** ettiği politika **ve genel yönle tam bir uygunluk** içinde **bulunmalıdır. Umutsuzluğa,** Serüvenciliğe kapılmak **yok; Sıkı,** kararlı **ve** dev-rimci **eylem var! Ezilen halkın ve önderlerinin önümüzdeki güç günlerde** sloganları **bu** olmalı, **Komünist** Partisinin **siyaseti de** bu **şekilde özetlenebilir...**

Güney Afrikadaki **olaylar** bir bunalıma **doğru gidiyor. Bu bunalım gerici,** ırkçı ve **Barbar güçlerle kurtulu-**

çu güçler arasındaki çatışmayla bir tepe noktasına ulaşacaktır.

Mücadele daha şiddetli bir hal aldıkça, daha yiğit ve daha kararlı kişiler halkın önderliğini alacak ve bunu mücadele ve zafer yolunda yürütecektir. Halk örgütlenecek ve her cephede savaşacaktır. Gezi yasaklarına, ırkçılığa, son derece düşük ücretlere, kitle halinde mecburî göçlere ve polis devletinin terörüne karşı silâha sarılacaktır. Yiğitçe girişilen mahalli ayaklanmalar birleşip bir halk ayaklanması ırmağı halini alacak ve baaskap (Efendi) azınlığını süpürüp özgür Güney Afrikada kendi öz yönetimini kuracaktır.

Irkçı Hükümet ülkemizin özgürlük için çırpınan uyanık halkını susturmak için köklü bir çare bulamıyacak ve ancak bir parça daha kan dökülmesine ve ızdırap çekilmesine yol açacaktır. Bu yolda ısrar ettiği takdirde bu günkü sabotajlar ve şiddet hareketleri yurt çapında bir iç savaşa dönüşecek ve köylerde, önce *bu* takım gerilla eylemleri ile başlayacak olan bu savaş, yurdun dört bucağındaki ezik halk kitlelerinin hep beraber silâha sarılmasıyla doruğuna erişmiş olacaktır.

Bütün bunların sebebi komünistler ve yerli siyah çoğunluk değildir. Bunlar, başta ULUSÇU PARTİ (Irkçı Parti) olmak üzere BİRLEŞMİŞ PARTİ ve büyük kapitalistler gibi egemen sınıf temsilcilerinin zoruyla benimsemek zorunda kaldığımız yöntemlerdir. Bu egemen sınıflar büyük kârlar, toprak hırsızlığı ve beyaz ayrıcalıkları peşinde, bütün ülkeyi büyük bir toplanma kampına çeviren devamlı terör pahasına bir çok masumun (Beyaz ve Siyah) canı pahasına egemenliklerini sürdürmek istiyorlar.

Irkçı yönetimden ve beyaz egemenliğinden kurtulmanın, yoksulluğu **ve devamlı kan dökülmesini önlemenin** bir tek yolu var: Devrimci **Yol. Halkımız teröre** ve

korkutmaya hiç bir zaman boyun eğmeyecek, birleşecek, örgütlenecek ve savaşa hazır olacaktır. Özgürlüğü kazanmaya azimli, artık esir gibi yaşamanın ve köpeklerden daha kötü işlem görmenin mümkün olmadığını anlamış vatanseverleri ne ölüm ne de katlanılacak fedakârlıklar yollarından çevirebilir.

GUney Afrika Komünist Partisi Merkez Komitesinin Bildirisi The African. Communist, Londra, Nisan-Haziran 1963, s. 3-18.

5.

AFRİKANIN KURTULUŞU İÇİN SİYASAL — ASKERÎ STRATEJİ

Kwame Nkrumah

Afrika eninde sonunda kurtulacaktır. Bu kurtuluşun bir an önce gerçekleşmesini istiyorsak, hemen şu anda ve burada birleşik bir kıta yüksek komutanlığı kurmalı ve devrimci savaşı bu komutanlığın eline bırakmalıyız.

Bunu yapmadığımız takdirde, emperyalizm ve yeni-sömürgecilik bizleri birer ikişer süpürecektir. Orta yolu tutmak mümkün değil artık. Ne kadar ilerici olurlarsa olsunlar reformların günü geçti. Reformlar, ne düşmanı dışarda tutabilmiş, ne yeni-sömürgeciliğin yerli ajanlarını susturabilmiş, ne kuklaları ortadan kaldırabilmiş, ne de sömürgecilik zamanından kalma kapitalist yapıyı ve mantığı değiştirebilmiştir. Anayasacılık, parlamenterizm, bürokratik ünvan, memurların kuvvetli olması, subayların batı geleneğine göre «siyasetten uzak» kalmaları gibi çeşitli örtüler altında bir takım kanserli reformlar her yere her partiye yayılmıştır. Bazı yerlerde örtü kolay aralanıyor ve altından yolsuzluklar, akraba kayırmalar sırıtıveriyor. Ordunun siyasetin dışında tutulmasının gerçek anlamı ise gerektiği zaman, burjuva-kapitalist statükoyu korumak için darbe yapabilmesidir.

Siyasî eylemin en yüksek biçimi olan halk silâhlı mücadelesi, yeni sömürge ortamında, devrimci bir ayraç rolü oynamaktadır.

Kurtuluşa barışçı eylem yoluyla varmanın mümkün olmadığı anlaşılmıştır. Bunun delilleri iki gurupta toplanabilir:

(a) Afrika devletlerinin çoğunda bağımsızlığın kazanılmasına karşılık yeni-sömürgeciliğin de alabildiğine ilerlemiş olması,

(b) Mücadelemizin bütün kıtayı sarmış olması.

Eskiden, kurtuluşun ulusal aşamasından barışçı yolların başarıya götürdüğü olmadı değil. Güney Sahra bölgesinde bağımsızlık zincirleme tepki biçiminde kazanıldı ve mısır patlar gibi yeni yeni bağımsız ülkeler belirdi. O zamanlar da genel kuraldan çok fazla ayrılan istisnalar değildi bunlar. Meselâ, barışçı yolun halka tıkanmış olduğu Kenya'da, halk da eylemini Mau Mau biçiminde yoğunlaştırdı. Cezayirin kurtuluşu için yedi yıl savaşması gerekti. Başka yerlerde de, Gana'da ve Guine'de olduğu gibi, bağımsızlık hareketi barışçı sınırlan çok geçmiştir.

Afrikadaki kurtuluş hareketlerinin hemen hepsinde siyasî eylemin elle tutulur bir hale gelmesi, belli bir keskinlik kazanması söz konusu. Bunun sebebi de sözde bağımsızlık sağlandıktan sonra, emperyalizmin tırmanmasına kolaylık sağlayacak yeni bir toplum düzeninin kurulması. Emperyalizmin tırmanması şu yollardan oluyor:

1. Bağımsızlığın, yeni-sömürgecilik ve kukla yönetimler yüzünden çöküntüye uğraması.

2. Kurtuluş kuvvetleri üzerine doğrudan doğruya emperyalist orduların sürülmesi (Kenyada olduğu gibi).

3. Çok taraflı ya da iki taraflı emperyalist desteğin artması. Bu desteklemeden yararlananlar şunlardır:

a. Geride kalan sömürücü kuvvetler (Portekiz, İspanya)

b. Faşist-ırkçı rejimler (Rodezya, Güney Afrika)

c. Bunların ülkeye sızmalarını kolaylaştıracak kukla yönetimler.

1960'dan bu yana geçen üç yıldan daha kısa bir zaman zarfında, bütün sömürge ortamlarında ve yeni-sömürge ortamlarının çoğunda silâhlı mücadelenin gerekli olduğu ortaya çıktı.

1961'den sonra, bütün Portekiz sömürgelerindeki silâhlı siyasî eylemlerin tek bir cephe halinde birleşmesiyle yeni bir aşamaya gelindi. Bu örgüt (CONCP) iki milyon kilometrekarelik bir alanda yaşayan 12.400.000 kişinin askerî-siyasî mücadelesini birleştirmektedir.

Demek ki, anti-emperyalist mücadelenin barış içinde yürütülmesi artık tarihe karışıyor. Çünkü:

1. Eskiden bağımsızlığı sağlayan siyasî eylemler kısa zamanda yolundan sapmış, gerici «elit»in tekelim ve ayrıcalıklarını sağlayan, halk kitlelerine ise, barışçı ve anayasal haklarını bile vermeyen bir duruma gelmiştir.

2. Yeni-sömürgecilik, halkı, «güvenilir» sınırların da ötesinde bir soygun çemberi içine almıştır. Halkın hapsedilmiş hoşnutsuzluğu da, haliyle, şiddet biçiminde ortaya çıkıyor. Kitleler siyasî eylem haklarını yeniden ele geçirip azamî derecede kullanıyorlar.

3. Emperyalistler tırmanıyor: (a) askerî durumlarını pekiştirmek için (yeni-sömürge ortamlarında hükümet darbeleri), (b) kaybettikleri üstünlükleri yeniden elde etmek için (ilerici ülkelerde hükümet darbeleri).

4. Emperyalizm, devrimci muhalefet gurupları içine durmadan ajanlarını, «özel polislerini» ve diğer yardakçılarını sokarak, bu grupları daha yeteri derecede örgütlemeden silâhlı mücadeleye atılmağa doğru kışkırtıyor.

5. Sömürge zamanından kalma sahte demokratik kurumlar, kapitalizmi kurmak için değil, sosyalist bir gelişme çizgisine uygun kullanıldığı ve bunun için de ye-

niden ele alındığı zaman, emperyalizm şiddetli saldırılara girişiyor.

6. Şiddet, «yeni-sömürgeciliğin sisini» dağıtıyor, gizli düşmanın maskesini düşürüyor, yeni sömürgecilerin uyguladıkları kendini örtüp gizlenme yöntemlerinin foyası meydana çıkıyor.

İlk devrimci birlikler kurulur kurulmaz kukla yönetim çatırdamağa başlamaktadır. Bir zincirleme tepkidir başlıyor. Kuklalar verdikleri sözü tutmağa yöneliyorlar. Bugüne kadar muhalefetin dişlerinden kurtulmalarını görünüşte olsun bir takım özgürlükleri vermelerine borçluydular. Şimdi ise yaşamak için* baskı yapmağa hatta öldürmeye ihtiyaçları var. Savaşta ilk kan damlası dökülür dökülmez kukla yönetim bir daha kurtulmamak üzere suçluluk hükmünü boynuna giymiş oluyor. Gerilla noktaları yağ lekeleri gibi yayılıyor. Sadece yeni sömürgeciliğin iç çelişmeleri olgunlaştığı için değil, Afrika halklarının, mücadeleyi ortaya çıkaracak, oyunu bozacak kadar bilinçlenmiş olmalarından doğuyor bütün bunlar.

Devrimci Eylemde Bütünlük İhtiyacı

Uluslararası kuvvet dengesi, özellikle güçlü sosyalist devletlerin ağırlığı sayesinde kıtamızda egemen emperyalizmin barışçı yollarla da yenilebileceği ve barışçı yollarla sosyalizme geçilebileceği görüşleri ortaya atıldı. Bu görüşler, Afrikada ve dünyada devrimci eylemin bir bütünlüğe eriştiğini varsaymaktadır. Bu varsayım doğru değildir. Bu varsayım doğru olsaydı mesele yoktu: emperyalizm, kuvvetlerini, halk kurtuluş savaşımın en sağlam bölgelerine yığamazdı, dağıtmak zorunda kalırdı. Gerçekte ise durum tamamen değişiktir: 1. Emperyalistler, sosyalist devletlere ve devrimci kurtuluş hareketlerine karşı geniş çapta, silâhlı ya da

psikolojik (propaganda) bir saldırıya girişmiş durumdalar.

2. Emperyalistler saldırgan emellerini gerçekleştirmek için askeri ve ekonomik kuvvetlerini bir uluslararası birlik haline getirmiş bulunuyorlar.

3. Emperyalistler son yıllarda Afrika kıtasında bir çok kukla yönetimin kurulmasına yardım etmişlerdir.

Asya, Lâtin Amerika ve Afrika halklarının deneyleri, emperyalizmin sosyalizmi barışçı yollarla kurmak isteyenlerin karşısına bile şiddet yöntemleriyle çıktığını göstermektedir. Gana'da tam sosyalizme doğru gidilmeğe başlanacağı sırada darbeyle karşılaştık.

Halk ayaklanmalarının bütün kıtayı sarmış olduğu bir gerçektir. Şimdi yapılacak iş bunları bir bütünlüğe kavuşturmaktır.

Bu yapılmadığı takdirde düşman kuvvetlerini daha zayıf hedeflere yığma olanağına kavuşacaktır. Ülkelerimiz fek başlarına kalacaktır ki, bu da savaşta en büyük tehlikelerden biridir.

Bugüne kadar bazı konularda düşmanı geride bıraktıktı) Üretim araçlarımızı arttırarak;(2) Halkımızın örgütlenmesini ilerleterek; (3) Afrika halkının kurtuluşundaki nitelikleri yaygınlaştırarak; (4) Yeni sömürgeciliğin ve kuklalarının maskelerini düşürerek.

Bugüne kadar, enerji biriktirmekte ve irademizi kuvvetlendirmekte başarıya ulaştık. Fakat henüz iç ve dış düşmanı yenemedik. Zaferi kazanmak için, Afrikadaki devrimci eylemin niteliğini değiştirebilecek büyük bir siyasî-askerî örgüte ihtiyacımız var.

Siyasi — Askeri Örgüt

Bunun kurulabilmesi için aşağıdaki tedbirlerin alınması gerekir:

1. Siyasetleri bütünlemek ve eylemi yönetmek için Bütün Afrika Devrimci Halk Partisinin (AAPRP) kurul ması.

2. Bütün Afrika Devrimci Halk Ordusunun AAPRA kurulması ve tek tek kurtuluş hareketlerinin bu ordu sa yesinde bütünlenmesi. Silâhlı mücadeleyi sonuna kadar bu ordu yürütecektir.

AAPRP ve Bütün Afrika Siyasî Bütünleme Komitesi (AACPC): Bütün kurtulmuş toprakları ve mücadele partilerini tek bir ideoloji altında toplayacak, kıtada birliği sağlamağa yönelmiş ve aynı zamanda Bütün Afrika halk savaşma yardım edecek bir partinin kurulması. Bu partinin kurulmasını gerçekleştirmek üzere de, Bütün Afrika Siyasî Bütünleme Komitesi kurulacaktır. Bu komite iktidarda olan ve mücadele eden partilerin merkez komiteleri düzeyinde kurulacak ve aralarındaki ortak bilinci sağlayacaktır.

AAPRA'nın siyasî silâhı olan AACPC aşağıdaki görevleri yerine getirecektir:

1. Kurtarılmış topraklan yöneten partilerin sosyaliz mi kurmalarında işbirliği etmelerini sağlamak ve iç düş mana karşı savaşmakta birbirlerini desteklemelerini ger çekleştirmek.

2. Sömürgeciliğe ve yeni-sömürgeciliğe karşı, Afri ka birliğinin kurulması ve sosyalizmin yerleşmesi için ge rekli kuramsal bilgilerle donanmış kadroların eğitimini yürütmek. Bunu gerçekleştirmek için kurtarılmış bölge lerde AACPC tarafından okullar ve siyasî yetiştirme kampları açılabilir.

3. Sömürgelerde ve ırk ayrımı olan yerlerdeki dev rimci hareketlere, yeni-sömürgeciliğin etkisindeki bölgeler de bütün ilerici hareketlere yardım ve bunları birbiriyle uyumlu eylemlere ve bir bütünlüğe kavuşturmak için ça ba göstermek.

4. Afrika halklarıyla, emperyalizme karşı çıkan As ya ve Lâtin Amerika halkları arasında organik bağlar kurmak (Afrika, Asya ve Lâtin Amerika Halkları Daya nışma örgütünün kurulması, OSPAAL).

5. Dünya sosyalist ülkeleriyle devamlı ilişkiler kur mak.

6. Kapitalist-emperyalist devletlerdeki işçi hareketle riyle eski bağlan korumak ve yeni bağlar kurmak.

Görüldüğü gibi. AACPC birleşmiş mücadelenin örgütü olacak, kitlelerle ve hareketin çeşitli merkezleriyle devamlı temas sağlayacak merkezi ve disiplinli bir kuruluş olarak görevlerini yerine getirecektir. Böyle bir bütünleme, Afrika topraklarındaki öncü devrimci eylemleri bütünleyecek ve bu eylemlerin etkisini arttıracaktır.

AAPRA üyeleri, sömürgeciliğe ve yeni-sömürgeciliğe karşı savaşan Afrika sosyalist partilerinin silâhlı temsilcileridir. Bunlar, Afrika kurtuluş savaşının ürünleridir...

AAPRA komutanlığı, Afrikadaki çeşitli devrimci hareketlerin komutanlığını yapmış kişilerden kurulacaktır. Bu komutanlık, kıtadaki devrimci hareketin siyasî önderliğini yapan AACPC'nin yönetimi altında olacaktır. Böylece silâhlı kuvvetler daima askeri önderliğin denetimi altında tutulmuş olur.

Kwame Nkrumah, Handbook of Revolutîonary Warfare: Guidc to the Armed Phase of the African Revolotion, Panaf, Londra, 1968, s. 51-58.

VI. LÂTİN AMERİKA

Lâtin Amerika için gerilla savaşı, Asyada olduğu gibi yeni bir mücadele biçimi değildi. 1920lerde ve 1930 larda Nikaraguada Sandino ve Brezilya'da «Prestes Kolunun başındaki Luis Carlos Prestes gerilla önderleri olarak efsanevî bir büyüklüğe sahiptiler. Meksika devrimi süresince daha önceki ünlülerden Pancho Villa ve Zapata'nın, 1915'de Haiti'de Amerikan denizcileri adaya çıktıklarında Charlemagne Peraulte'nin yolunu izlediler. Yüz yıl kadar önce Haiti'de Fransızlara karşı Toussaint L' Ouverture'ün yönettiği gerilla mücadelesi epik stildeydi.

Latin Amerika gerilla hareketleri 1959'da Küba Devriminin zaferiyle dikkatleri çekmiştir. Fakat bu olayın etkisinden çok önce, birçok Lâtin Amerika ülkesinde komünistler gerilla savaşlarını ve birçok silâhlı halk mücadelesi biçimlerini örgütlemiş ve desteklemişlerdir: Kolombia'da 1946'dan sonra (La Violencia diye bilinen dönem. Hareketi bastırmak için gericiler 200.000 insanı öldürmüşlerdi.) Paraguay'da 1947'de iç savaş boyunca ve 1958-60 arasındaki geniş gerilla savaşında, Venezüella'da 1928 ve 1958'de, Bolivya'da 1950'lerde kalay madencilerinin tekrarlanan silâhlı savunma eylemleri boyunca, Guatemala'da 1954'deki emperyalist karşı-devrime karşı direnişte bunun örneklerine rastlamak mümkündür.

Şu halde Lâtin Amerika'daki gerilla taktiklerini Küba'daki 26 Temmuz hareketi başlatmış değildir. Bu hareket, Küba koşullarına uygun olduğu kanıtlanmış bir gerilla savaşı **biçimini** teşkil eder. Bununla birlikte, bu hareketin, işçi ve köylülerle ittifak halindeki köklenmiş küçük burjuva öğeleri tarafından yönetilmesi olgusu, Lâtin Amerika'da yeni bir devrimci birikimin varlığını or-

taya koymuştur. Bu, azimli bir devrimci mücadeleyle neler başarılabileceğinin bir örneğini teşkil etti ve anti-emperyalist mücadelenin strateji ve taktikleri üzerindeki ihtilâfları, kıta ölçüsünde hızlandırdı.

Lâtin Amerika'daki bu ihtilâf, silâhlı mücadeleyi savunanlarla barışçı mücadeleyi savunanlar arasındaki tartışmalardan biri değildir. Che Guevara ve Fidel Castro tarafından yönetilen ve sonra ayrıntılı bir teori halinde işlenen türdeki mücadelenin hararetli hayranları bunu. bazen böyle yorumlamışlardır. Yine bazen, Lâtin Amerika'da harekete getirilen yeni anti-emperyalist güçlerin niteliği. Lâtin Amerika Komünist Partilerindeki eski Marksist-Leninistlerin bu anlamdaki eleştirilerine yol açmıştır. Bununla birlikte, aslında. Lâtin Amerika Komünist Partilerinin hiçbiri, gerilla türündeki ya da başka türdeki silâhlı mücadeleyi yadsımazlar ve pek çoğu bunu yürütmeyi, ya da örgütsel hazırlığını yapmayı üzerlerine almışlardır. Gerçekte, devrimci teori ve pratiğin incelenmesini zorunlu kılan bu tartışma, silâhlı mücadelenin ne zaman kullanılması gerektiği ve zamanı geldiğinde nasıl kullanılacağı üzerindeydi.

Aşağıdaki yazılar, bu tartışmada yer alan türlü tutumları belirtmek amacıyla seçilmiştir. Genellikle seçmeler, aktif olarak Lâtin Amerika'daki gerilla ya da diğer tür silâhlı mücadeleleri ele alan makalelerle sınırlıdır; fakat silâhlı mücadeleyi aktif olarak üstlenmeyen partili komünistler de. buraya alınmış olan OLAS bildirisinin formüllendirilmesine yardımcı olmuşlardır.

Son yıllarda Lâtin Amerika'daki en önemli sorun, gerilla mücadelesinin devrimci ortamla bağıntısı sorunu olmuştur. 1959'dan (yani Küba zaferinden) beri kıtada gerilla savaşlarının yapıldığı ülkelerden hiçbirinde gerçekten devrimci bir ortamın bulunmadığı söylenebilir. Gerilla mücadelesinin devrimci bir ortam yaratabileceği, Che

Guevara'nın inancıydı. Öte yandan başkaları da, gerilla eyleminin, devrimci sürecin elde edilmesinin, ancak bir cephesi olduğuna inanıyorlardı. Bu; 1964-66'da Andamanca bölgesi köylüleri arasında Komünist olmayan sol devrimci hareket tarafından yönetilen bir gerilla eylemi geliştiği sırada, Peru'da hâkim olan inançtı. Bu hareket sırasında Peru Komünist Partisi, bir yandan gerilla mücadelesini desteklerken, bir yandan da onun sınırlamalarına işaret etmekte, bu mücadeleyi, «köylülerin toprak için yaptıkları bitmez tükenmez mücadelenin yeni bir biçimi» olarak tanımlamaktaydı. Fakat şunu da belirtiyordu ki, «Köylülerin toprak için yaptıkları mücadele; halkın, ülkenin demokratik ve milliyetçi bir değişimi için yaptığı mücadelenin bir parçası olmadıkça, başarıya ulaşamaz... Gerilla hareketinin; gelişebilmek için, şehirsel kitle hareketlerinin yalnız sempatisine değil, aynı zamanda desteğine ve dayanışmasına da ihtiyacı vardır.»

«Gerilla hareketinin kendi başına devrimci bir ortam oluşturamayacağını» kabul ettikten sonra Peru Komünistleri, «Bugün belirli nesnel etmenler gerilla hareketini kolaylaştırmakta ise de, önderler en başta şu noktaların önemini zihinlerine yerleştirselerdi, bu hareket çok daha başarılı bir şekilde gelişebilirdi:

(a) Harekete girişmek için en uygun siyasal ortamın seçilmesi,

(b) Aynı amaca yönelen bütün devrimci güçlerle, tam zamanında, azamî bir eylem birliği sağlanması.(l) Peru Komünist Partisinin bu önergesi, 196S Ekiminde kabul edildi, 1966'da Peru'daki gerilla hareketi Birleşik Devletlerin yönettiği askeri eylemle bastırıldı.

Che Guevara'nın gerilla teorisinin Bolivya'daki ilk

(1) Peru Komünist Partisi Merkez Komitesi 21. Toplantısının önergesi, Unidad. 7 Ekim, 1965.

önemli denemesi, gerillaların yenilgisi ve 1967 Ekiminde Guevara'nın trajik ölümü ile sonuçlandı. Guevara'nın, gerillaların, Küba koşulları içerisinde olduğu üzere, Bolivya köylülerinin desteğini kazanamadığını teslim etmiş olduğu bildirilmiştir. Bolivya Komünist Partisi yöneticilerinin görüşüne göre, «gerillalar eylemlerine, gelişmeleri için vazgeçilmez olan siyasal ve toplumsal etmenlerin, tam bir değerlendirmesini yapmadan başladılar ve henüz olgunlaşmadan bir varlık göstermeye kalkıştılar.» Bununla birlikte Bolivya'daki aksilik, Bolivya Komünistlerinin belirttikleri gibi, gerilla mücadelesi kavramının kendisini hükümsüz kılmamıştır.(2) Peru'daki buna benzer terslik için de aynı şey söylenebilir. Gerçekten, koşulların mücadeleyi gerektirdiği ülkelerde bütün Lâtin Amerika Komünist Partileri, silâhlı mücadele hazırlıklarına daha büyük bir önem vermişlerdir.

Havana'daki 1967 OLAS Kongresindeki tartışmaların gösterdiği gibi, bu durum; barışçı mücadele biçimlerinin makul bir şekilde, ciddî ekonomik, sosyal ve siyasal değişiklikler yapabilecek anti-emperyalist halk hükümetlerinin teşkil edilmesini sağladığı belirli ülkelerdeki komünistlerin tutumu ile dengelenmiştir. Şili askerî «goril» ögelerinin emperyalist müdahalesi tehlikesi bilinmekle birlikte, Şili bu ülkelerden biri olarak kabul edilmiştir. OLAS Kongresi Lâtin Amerikadaki devrimci güçler arasında ortak yaklaşımlar ve anlayışlar sağlanması için gösterilen ilk çabalardan ancak bir tanesi idi.

Bu kitaba, Lâtin Amerikadaki radikal küçük burjuva görüşünü yansıtan ve Che Guevara'nın örgütlemiş ol-

---

(2) Bolivya Komünist Partisi Sekreterliği üyesi Jorge Kolle ile görüşme, Şili Komünist Gazetesi El Siglo'nun editörü Eduardo Labarca, Morning Star'da basıldığı gibi, Londra, 27 Kasım 1967.

duğu talihsiz gerilla grupuyla ilişki kurduğu için Bolivya'da hapse atılan Fransız yazarı Regis Dcbray'in bir eserinden seçme alınmıştır. Debray Lâtin Amerika hareketinin lehinde konuşmadığı halde yazıları genel ihtilâf içinde bir tarafı desteklemek üzere kıtada ve başka yerlerde revaç bulmuştur. Debray'in oldukça dogmatik formüllendirmelerinin, çoğu kez kendi adlarına konuştuğunu sandığı Küba'lı önderlerin beyanlarından ayırdedilmesi gerekir. Örneğin Che Guevara, «Mücadele halindeki dünyamızda» diyordu, «sınırlı amaçların elde edilmesi için yapılacak eylemin taktik ve yöntemleri ile ilgili bütün ihtilâflar, başkalarının kanaatlerine, hakkettikleri saygıyı göstererek incelenmelidir. Büyük stratejik amacımızı gözönüne alarak, emperyalizmin silâhlı mücadele yoluyla tamamen yok edilmesinden vazgeçmemeliyiz.»(3) Debray'in eleştirilerine göre; Guevara'nın mücadeledeki taktikler konusundaki fikirleri, özellikle Lâtin Amerika ülkelerindeki özel koşulların farklılığını dikkate almaksızın, 26 Temmuz Küba hareketinden sonra örneklenen Lâtin Amerika gerilla savaşı modelinin bütün kıtada benimsenmesi gerektiğini ileri süren teorisi Marksist-Leninist tutumla çelişkiliydi. Debray'in tezindeki böyle bir modelin başlıca özelikleri arasında: çekirdeğinde Partiyi bulunduran gerilla gücünün (ya da foco'nun). öncü rolünü oynayarak, kurulmuş siyasal partilerin yerine başka birşeyi geçirmesi ya da kendi geçmesiyle (aslında bu Lâtin Amerikan Komünist Partilerine yöneltilen bir düşmanlıktı) askeriyeye, siyasete nazaran öncelik tanıması; halkla bağıntı kurmaktan çekinmek ve onlara güvenmemek üzere, gerillaların «güvenliği» adına, sadece gerilla gücünün önemini hesaba katarak düşünme eğilimi taşıması; şehirdeki

---

Message to Tricontinental, Granma, Havana, 23 Nisan 1887.

İşçi sınıfı hareketlerini küçümseyerek, bütün önemi kırsal alanlardaki gerilla savaşma vermesi; mücadeleye katılan yaşlıların yadsınması nedeni olmak üzere, eski devrimcilerin silâhlı mücadele dışındaki mücadele biçimlerine fazla alışık olmaları gerekçesiyle, gençlik ve gerilla hayatına fiziksel uygunluk gibi biyolojik bir etmen üzerinde önemle durması bulunmaktadır.

Debray'i ve taraftarlarını yadsımış olan Lâtin Amerikan komünistlerinden, silâhlı mücadeleyi 20 yıl boyunca yönetmiş olan Kolombiya Komünist Partisinin fikirleri kayda değer: «Lâtin Amerika'nın tarihsel ve devrimci birliği yadsınamaz. Bu birlik bizden, herşeyden önce ülkelerimizdeki hareketlerin işbirliğini ve dayanışmasını ister. Fakat bu, her ülkenin tek ve aynı stratejiyi izlemesini gerektirmez. Kıta ölçüsündeki devrimin gerçek ilkesi, mücadeledeki ve görüşlerdeki ortak etmenler dizisi olarak anlaşılmalıdır. Fakat bu mücadele. İspanya'nın bağımsızlık savaşıyla bir tutulmamalıdır. Çünkü o zamandan beri geçen bir buçuk yüzyıllık bir ekonomik ve siyasal gelişme içerisinde Lâtin Amerika ulusları şekillenmiş ve kendine özgü karakteristiklere sahip olmuştur.»(4)

Gerilla gücünün devrimin siyasal görevlerini tamamlaması gerektiği iddiasına gelince, bu konuda Kolombiya Komünist Partisi şunları söylemiştir: «Bu anlayışla Komünist anlayış arasında açıkça bir uçurum bulunmaktadır. Gerçekte bu anlayış, devrimci harekette işçi sınıfının rolünü yadsıma eğilimi gibi, ideolojik ve siyasal görüşleri proleteryamnkine taban tabana zıt olan devrimci elemanların görüş açısını ifade etmektedir... Ülkemizde Komünist Partisi, devrim ve devrimin gelişimi konusun-

(4) «Reply to Comrade Montana, by CEC of the Communist Party of Colombia,» Information Bulletin, Sayı: 2 (114) Prag, 1968, s. 34.

da, proleter, Marksist-Leninist görüşü temsil etmektedir. Bu fikirleri tamamen veya kısmen paylaşan ve bunlar için çarpışan devrimci, ilerici, demokratik diğer güçler de vardır. Devrimci mücadelenin; komünistlerle diğer proleter olmayan güçler arasındaki ittifak, anlayış ve herşeyden önce eylem birliği ile yürütülmesi gereğinin nedeni budur. Biz buna Yurtsever Cephe' diyoruz. Hatta sonunda bu güçlerle birleşme imkânını bite engellememeliyiz. Devrimci hareketin zafere ulaşması ve Komünist Partinin de, diğer partilerin de, birleşmeksizin yer alacağı yeni bir toplum kurması şıkkı da mevcuttur. Bunu, her bir gücün, şu veya bu bağıntıdaki durumuyla, mücadelenin kendisi belirleyecektir.»(5)

1967 Ağustosunda, Havana'daki OLAS Kongresinde tutumunu ortaya koyan San Salvador Komünist Partisi, belirli ortak özellikler dolayısıyla (ortak bir emperyalist düşman, ortak bir kapitalist gelişim eğilimi, kitlelerin devrimci eyleminde nisbeten zamandaş bir med-cezir gibi) bütün Lâtin Amerikayı kapsayacak stratejik bir devrimci anlayış için çalışmalar yapılmasının pekâlâ mümkün olduğunu kabul etmiş, fakat bu durumun fazla basitleştirilmesi tehlikesini de belirtmişti: «Birleşik Devletler emperyalizmi ite Lâtin Amerika halkları arasındaki çelişkinin kesinliğine rağmen, kıtamızdaki devrim; önce ve en başta, sınıf mücadelesinin gelişiminden doğan bir 'iç' süreçtir. Bunu hesaba katmaktaki başarısızlık, Lâtin Amerika devriminin 'içteki' sınıf mücadelesinden doğmayıp, sadece halkın emperyalizmle çatışmasının sonucu olan -ki, bu çatışmanın objektif ön koşullan daima mevcuttur, oysa sübjektif koşulları, bir grup devrimci tarafından başlatılan silâhlı mücadelenin yaratması gereklidir- tamamen tek düze bir süreç olduğu zannını uyandırmıştır. Bu strate-

(5) İbid, *s.* 28-29.

jik anlayış zorunlu olarak askeri ve siyasal nitelikte yanlışlara yol açar.»

San Salvador Komünist Partisi böyle bir anlayışa karşı çıkarken, aynı zamanda emperyalizmle mücadele edenlerin hepsini birleşmeye sevketmiştir: «Görev, teorik çalışmalarımız için, diğer devrimci güçlerin ve öncelikle sosyalist, hatta Marksist-Leninist olduklarını iddia edenlerin ortak çabaya katılmalarını sağlayacak uygulama biçimleri bulmaktır. Bu kişilerin Marksizm-Leninizm sadakatlerini ilân etmekteki dürüstlüklerini araştıracak yerde, sadece ortak eyleme değil, aynı zamanda ortak teorik çalışmaya da katılmalarını sağlamalıyız.»(6)

(6) Şefik Handal, «Reflections on Continental Strategy for Lâtin American Redolutionaries,» World Marxist Review. Cilt. 11, Sayı. 4, Nisan 1968, s. 23, 25.

1.

KÜBA DEVRİMİNDEN ALINACAK DERSLER

Ernesto Che Guevara

Küba halkının Batista diktatörlüğüne karşı kazandığı silâhlı zafer, dünya gazetelirinin naklettikleri gibi. sadece bir kahramanlığın zaferi değildi. Aynı zamanda, Lâtin Amerika halk kitlelerinin yönetimine ilişkin eski dogmalarda bir değişikliği zorunlu kılmış ve halkın gerilla savaşı yoluyla, kendilerini ezen bir hükümetten kurtulma yeteneğini açıkça göstermişti.

Küba Devriminin Amerika'daki devrimci hareketlerin yönetimine şu üç temel dersi eklediği kanısındayız:

1. Halk güçleri orduya karşı bir savaşı kazanabilir.
2. Devrim yapmak için bütün koşullann hazır olma sını beklemek zorunlu değildir, ayaklanma bu koşulları yaratabilir,
3. Az gelişmiş Amerika'da kırsal bölgeler silâhlı çarpışma için temel alanlardır.

Bu üç önermeden ilk ikisi, eylemsiz kalan ve profesyonel bir orduya karşı hiçbir şey yapılamayacağı bahanesine sığman, onları harekete geçirmeye çalışmaksızın oturup, bütün zorunlu objektif ve sübjektif koşulların herhangi bir şekilde kendiliğinden ortaya çıkmasını bekleyen devrimcilerin ya da sahte devrimcilerin bozguncu tutumlarını nakzeder. Başlangıçta bu sorunlar Küba'-

da tartışma konusuyken, olaylar durumu ortaya koyuncaya kadar, muhtemelen bütün Amerika'da da pek çok tartışılmışlardır.

Tabiî devrim için gereken bütün koşulların gerilla eylemiyle verilecek bir itme ile yaratılacağı düşünülmemelidir. Zorunlu bir minimum olmaksızın, ilk merkezin kurulması ve sağlamlaştırılmasının uygulanamayacağı daima hatırda tutulmalıdır. Halk bir iç çatışmak içerisindeyken, toplumsal hedefler için çarpışmayı sürdürmenin faydasızlığını açıkça görmelidir. Baskı güçleri yürürlükteki kanunlara karşı iktidarlarını sürdürmeye kalkıştıklarında, barış zaten yıkılmış demektir. Bu koşullar altında halkın memnuniyetsizliği kendini daha aktif biçimlerle ortaya koyar. Bir direnme tutumu, sonunda, başlangıçta yetkililerin tahrik ettiği bir çarpışmanın patlak vermesiyle billurlaşır. Hükümetin iktidarı -hileli olsun, olmasın- halk oyuyla elde ettiği ve hiç olmazsa anayasaya uygunluk görünüşünü koruduğu yerlerde, barışçı mücadele olanakları henüz tüketilmediğinden, gerilla güçleri harekete geçirilemez.

Üçüncü önerme stratejinin temelidir. Bu, köy halkının Amerikanın bütün az gelişmiş bölgelerindeki hayata büyük katkısını tamamen unutarak, dogmatik bir şekilde, kitlelerin mücadelesinin şehir hareketlerinde merkezlenmesini savunanlar tarafından kaydedilmelidir. Şüphesiz şehirdeki örgütlü işçi kitlelerinin mücadeleleri küçümsenmemelidir. Fakat bunların silâhlı mücadeleyi benimseme konusundaki gerçek olanakları, bizim kuruluşlarımızda bulunması adet hale gelmiş garantiler havada kaldığı veya bilmeklikten gelindiğinde, dikkatle incelenmelidir. Bu koşullar altında, yasa dışı işçi hareketleri çok büyük tehlikelerle karşılaşır. Bunlar silâhsız ve gizli olarak iş görmelidirler. Açık bir kırlıkta durum çok zor değildir.

Bastırıcı güçlerin erişemiyeceği bu yerlerde ahali de silâhlı gerillalar tarafından desteklenebilir.

Ernesto Che Guevara, Guerilla Warfare, Monthly Review Press, New York, 1961, s. 1-2.

2.

GERİLLA NEDİR?

Ernesto Che Guevara

Gerilla en üstün derecede bir kurtuluş savaşçısıdır. Halkın kurtuluş mücadelesinde öncü savaşçılar olmak üzere halktan seçilir. Gerilla savaşı, çoğu kez sanıldığı gibi, küçük çapta bir savaş ya da güçlü bir orduya karşı gruplaşan bir azınlığın yönettiği bir savaş değildir. Hayır; gerilla savaşı hüküm süren baskıya karşı bütün halkın savaşıdır. Gerilla hareketi onların silâhlı öncüsüdür. gerilla ordusu bir bölgenin veya ülkenin bütün halkını içine alır. Kuvvetinin ve iktidar bastırmak için ne yaparsa yapsın, sonunda zafere ulaşmasının nedeni budur, yani gerillanın temelinin ve dayanağının halk olmasıdır. Küçük silâhlı grupların, araziye ne kadar alışkın ve ne kadar hareketli olurlarsa olsunlar, tam donatımh bir orduyu örgütlü bir şekilde sıkıştırmayı, böyle güçlü bir yardım olmaksızın sürdürebilecekleri düşünülemez. Deneyler göstermiştir ki, bütün haydutlar, bütün eşkıya çeteleri, sonunda merkezi iktidara yenik düşerler ve hatırda tutulmalıdır ki, bu haydutların eylemi bölge halkına çoğu zaman gerçek gerilla eyleminden daha önemli gibi görünür: Yani. tam anlamıyla onun bir karikatürü olsa da bir kur tuluş mücadelesi izlenimini uyandırır.

Gerilla ordusunun, ya da en üstün haliyle halk ordusunun her üyesi, dünyanın en iyi askerinin niteliklerine sahip olmalıdır. Ordu sıkı bir disiplin uygulamalıdır.

Köhnemi; askerî hayatın formalitelerinin, gerilla hareketine tekabül etmemesi, topuk vurarak ya da hararetle selâmlamanın, secdeye gelerek üstlere tekmil vermenin bulunmayışı, bir hayal gücü genişliğiyle disiplinsizlik olarak yorumlanır. Gerilla disiplini bireyin kendi içindedir, derin inancından ve sadece, bir üyesi olduğu silâhlı grupun etkililiğini muhafaza etmek için değil, aynı zamanda kendi hayatını korumak için üstlerine itaat etme gereksinmesinden doğmuştur. Ordudaki bir askerin herhangi küçük bir dikkatsizliği en yakındaki arkadaşı tarafından kontrol edilir. Her askerin başlı başına bir birim teşkil ettiği gerilla savaşında ise bir hata öldürücü olabilir. Hiç kimse dikkatsiz olamaz. Hiç kimse hem kendinin, hem arkadaşlarının hayatı tehlikede olduğu için, en ufak bir yanlışlık bile yapamaz. Bu gayrî resmi disiplin çoğunlukla göze çarpmaz. Bu konuda bilgisi olmayan bir kimseye, üst dereceli subaylara gayet etraflı saygı gösterme sistemi dolayısıyla, nizami bir asker, bir gerilladan çok daha disiplinli görünür. Herhangi bir gerilla, önderinin talimatını basit ve canlı bir saygıyla yerine getirir. Bundan başka, kurtuluş ordusu, insanın en küçük bir zaafına bile yer vermeyen kusursuz bir ordudur. Baskı unsurlarına, bireylerin bir kışkırtmaya kurban olmalarını önleyecek istihbarat servisine sahip değildir. Etkili güç; kendi kendini kontroldür, sıkı bir görev ve disiplin bilincidir.

Disiplinli bir asker olmanın yanı sıra. gerilla fiziksel ve zihinsel olarak çok çeviktir. Durgun bir gerilla savaşı düşünülemez. Gece, bu savaş için biçilmiş kaftandır. Arazi hakkındaki bilgisine dayanarak, gerilla geceleri harekete geçer, mevzilenir, düşmana hücum eder ve çekilir. Bu, eylem alanından çok uzağa çekilmesi demek değildir, sadece çekilme çok süratli olmalıdır. **Düşman bütün** bastıncı **güçlerini derhal** hücum edilen **noktada yoğunlaştıracak, hava bombardımanına başlayacak, alanı** kuşat-

mak için tedbirli birlikler ve aldatıcı mevziler tutmak için askerler gönderecektir. Gerillalar ise sadece, düşman için bir cephe teşkil etmekle yetinirler. Kısa bir mesafe geri çekilip düşmanı bekleyerek, hücum edip yeniden geri çekilerek özel görevlerini yerine getirmiş olurlar. Böylece bir kaç saat, nihayet birkaç gün içinde ordunun gücü tüketilebilir.

Halk askerleri, elverişli bir anda pusudan hücum ederler. Gerilla taktiklerinde başka temel aksiyomlar da vardır. Arazinin bilinmesi bir zorunluluktur. Gerillanın hücum alanına alışkın olması ve aynı zamanda bütün bağlantıların, geri çekilme yollarını, çıkmazları, dost veya düşman olanların evlerini, yaralı bir arkadaşın gizlenebileceği ya da geçici bir kamp kurulabilecek en emin yerleri bilmesi gerekir. Başka bir deyimle, eylemin sahnesini avucunun içi gibi bilmelidir ve bu mümkündür, de. Çünkü halk, gerilla ordusunun büyük çekirdeği, her eylemin arkasındadır. Alanın sakinleri; taşıyıcılar, haberciler, hemşireler, yeni takviye kaynaklarıdır. Kısacası silâhlı öncülerine çok önemli yardımcılar sağlarlar.

Fakat bütün bunlar karşısında, gerillanın milyonlarca ihtiyacı karşısında, «Niçin savaşıyorsunuz?» diye soranlar olabilir. Bu sorunun yankılanan cevabı şudur: «Gerilla, bir sosyal reformcudur. Gerilla halkın, kendini ezenlere karşı öfkeli bir protestosu olarak silaha sarılır. Gerilla, silahsız kardeşlerini boyun eğmeye ve yoksulluğa mahkum eden sosyal sistemi değiştirmek için savaştır. İdarenin belirli bir andaki özel koşullarına karşı çıkar ve durumun izin verdiği nisbette, bütün gücüyle idarenin kalıplarını parçalamaya azimlidir.»

Granma'da basıldığı gibi (İngilizce basımı), Havana, 3 Aralık 1967

3.

OLAS: GENEL BİLDİRİ

Bu kongre, kıtadaki mevcut kofulların derin ve etraflı bir analizinden ve devrimci **hareketlerin** ana sorunlarını ideolojik olarak açıklığa kavuşturduktan sonra şu sonuçlara varmıştır:

Latin Amerika, toprak sahipleriyle ayrılmaz bir işbirliği halindeki ve ülkelerimizde denetleyici bir oligarşi teşkil eden zayıf burjuvazinin varlığı ile nitelenen sarsıntı koşulları altında bulunmaktadır. Artan boyun eğme ve bu oligarşinin emperyalizme hemen hemen mutlaka bağımlılığı; kıtadaki güçlerin bir yanda oligarşik emperyalist ittifak, öbür yanda halklar olmak üzere kesin bir şekilde kutuplaşmasına sebep olmuştur. Halklar gelişebilmek ya da savaşı başlatmak için sadece doğru bir yöneticiliğin, devrimci öncülerin yol göstermesini bekleyen büyük bir güce sahiptirler.

Bu güç; şehirlerdeki ve kırsal bölgelerdeki proleter kitlelerin, yoksul ve fazlasıyla sömürülen köylülerin, genç aydınların, büyük bir mücadele geleneğine sahip öğrencilerin, orta tabakanın gücüdür. Hepsi maruz kaldıkları sömürünün yarattığı ortak duygu ile birleşmişlerdir.

Bütün kıtadaki ekonomik, sosyal ve siyasal sistemin tüm yapısının içinde bulunduğu bunalım ve halkın isyankârlığı karşısında emperyalizm, tarihin akışını durdurmayı boşuna amaçlayan kıta ölçüsünde bir baskı stratejisi planlamış ve geliştirmiştir. **Amerikan** emperyalizminin **hedefi** sömürgeci ve yeni-sömürgeci sömürü **ve egemenlik** sistemlerini devam ettirmektir.

Bu durum, gerici şiddete karşılık olarak devrimci şiddetin ipini koparmasını ve gelişmesini tayin ve emreder. Halk mücadelesinin en yüksek ifadesi olan devrimci şiddet yolu, tek yol değildir. Fakat emperyalizmin yenilmesi için en somut ve en dolaysız imkândır. Devrimciler kadar halk da, bu gerçeği tasdik etmiş ve bunun sonucu olarak da oligarşilerin bürokratik-askeri mekanizmasını ve emperyalizmin iktidarını yok etmek için silahlı mücadeleyi başlatıp, geliştirmek ve doruğuna vardırmak gereğini kavramıştır.

Bir çok ülkelerde şehirlerdeki halkı ezmek için profesyonel orduların bulunmasına ve teknik yöntemlerin özel bir biçimde uyarlanmasına (ki üstelik, bunlar olağan olmayan bir savaşa uygun düşmemektedir) ilâveten kırsal alanlarda egemen olan özel koşullara, elverişli topografya ve toplumsal temelin devrimci potansiyeli gerilla savaşının, silahlı mücadelenin temel biçimini teşkil ettiğini, devrimciler için en iyi bir okul ve onların tartışılmaz öncüsü olduğunu gösterir.

Bazı ülkelerde yapılmakta olan, diğer bazılarında kaçınılmaz bir zorunluluk haline gelen, geri kalanlarında geleceğin bir umudu olarak beklenen devrim; anti oligarşik hedefleri içerisinde, iyi tanımlanmış anti emperyalist bir karaktere sahiptir.

Kıtadaki halk devriminin başlıca amacı; bürokratik - askeri devlet dekanizmasını yok etmek ve bunun yerine mevcut ekonomik ve sosyal rejimi değiştirmek üzere silahlı halkın geçmişini sağlamak yoluyla, iktidarın ele geçirilmesidir. Bu amaca sadece silahlı mücadele yoluyla ulaşılabilir. Mücadelenin gelişimi ve örgütlenmesi; hareketin yürütüleceği doğru yerin, ve en uygun örgütleme yöntemlerinin seçilmesine bağlıdır.

Küba Devriminin verdiği ders, son yıllarda bütün dünyadaki devrimci hareketlerden edinilen deneyler ve

Bolivya'da, Venezüella'da, Kolombia'da ve Guatemala'da gittikçe büyüyen bir silahlı devrimci hareketin yürütülmekte olması şunu gösterir ki; halkın silahlı mücadelesinin gerçek bir ifadesi olan gerilla savaşı, ülkelerimizin pek çoğunda, yani kıta ölçüsünde devrimci savaşı yürütmenin ve geliştirmenin en etkili yöntemi ve en uygun biçimidir.

Bu özel durumda; halkın birlik halinde olması, hedeflerinin aynı olması, aralarında görüş birliği bulunması ve mücadeleyi yürütmek için birleşme eğilimi taşımaları, emperyalizmin kıta ölçüsünde geliştirdiği stratejiye karşı çıkarılması gereken ortak stratejiyi karakterlendi-ren öğelerdir. Bu strateji kesin ve açık bir dayanışma gerektirir. Bu dayanışmanın en önemli karakteristiği, kıtaya yayılan ve öncü birliklerini gerillaların ve kurtuluş ordu-larının teşkil ettiği devrimci mücadelenin kendisidir.

Biz. kıtada egemen olan koşulların bilincinde ve Amerikan' emperyalizmi tarafından yönetilen genel bir karşı devrimci mücadelenin varlığının farkında olan Latin Amerika halklarının temsilcileri,

BEYAN EDERİZ Kİ:

1. Devrim yapmak, Latin Amerika halklarının hak kı ve görevidir.
2. Latin Amerika'daki devrimin en derin tarihsel kökleri 19. yüzyılın Avrupa sömürgeciliğine ve bu yüzyı lın emperyalizmine karşı girişilen kurtuluş hareketlerinde bulunmaktır. Amerika halklarının destancı mücadelesi ve halkımızın önceki on yıllarda emperyalizme karşı yürüt tüğü sınıf savaşları, Latin Amerika devrimci hareketinin ilham kaynağını teşkil eder.
3. **Latin** Amerika'daki devrimin özü, emperyalizmle burjuva ve toprak sahibi oiaigorşilere **karşı çıkmasıdır.**

Dolayısıyla, Devrim ulusal bağımsızlık, oligarşilerden kurtulmak ve ekonomik ve sosyal gelişmeyi tamamlamak üzere sosyalist bir yola girmek için yapılan bir mücadele niteliğindedir.

4. Latin Amerika devrimci hareketini, Marksizm - Leninizm ilkeleri yönetir.

5. Latin Amerika Devriminin temel yolunu, silah lı devrimci mücadele teşkil eder.

6. Bütün diğer mücadele biçimleri, bu temel yolu geliştirmek ve geciktirmemek koşuluyla kullanılmalıdır.

7. Kıtadaki ülkelerin çoğu için silahlı mücadelenin örgütlenmesi, başlatılması, geliştirilmesi ve tamamlanması sorunları, devrimci hareketin ivedilikli ve temel görevini teşkil eder.

8. Bu görevin yakın planlamaya alınmadığı ülke ler, bunu yine de kaçınılmazlıkla devrimci mücadeleleri nin gelişiminde, ilerdeki bir imkân olarak gözönüne alın malıdırlar.

9. Her ülkede yürütülen devrimin tarihsel sorum luluğu, o ülkenin halkına ve devrimci öncülerine aittir.

10. Ülkelerimizin çoğunda gerillalar, kurtuluş ordularının nüvesidirler ve devrimci mücadeleyi başlatıp sürdürmenin en etkili yolunu teşkil ederler.

11. Devrimin yöneticiliği bir örgütleme ilkesi olarak, başarıyı garantilemek üzere, birleşik bir siyasal ve askeri kumanda'nın varlığını gerektirir.

12. Devrimci hareketlerin birbirlerine sunabilecekleri en etkili dayanışma tipi kesinlikle, herbirinin kendi ülke lerindeki mücadelelerinin gelişmesinde ve doruğuna ulaş masında kendini gösterir.

13. Küba'yla dayanışma ve silahlı devrimci hareket le işbirliği, uluslararası nitelikte bir görevdir, bu kıtanın bütün anti emperyalist örgütlerinin görevidir.

14. Küba Devrimi, silahlı devrimci hareketin zafe-

rinin bir sembolü olarak Latin Amerika'deki anti emperyalist hareketin öncüsüdür. Silahlı mücadele yürüten haklar da, bu yolda ilerledikçe, bu öncülükte yerlerini alacaklardır.

15. Doğrudan doğruya Avrupa iktidarları tarafından sömürgeleştirilmiş -ya da Birleşik Devletlerin sömürge egemenliğine boyun eğmiş- olan ve şimdi kurtuluş yolunda bulunan halklar en önemli ve temel amaç olarak, bağımsızlık mücadelelerini ve kıtadaki genel mücadeleyle sıkı ilişkilerini korumalıdırlar. Çünkü bu, Birleşik Devletlerin yeni-sömürge sisteminin içine girilmesini önlemenin tek yoludur.

16. Geçen İSO yıllık Latin Amerika tarihinin bü yük ve şerefli devrimci geleneğinin bir özeti olan İkinci Havana Bildirisi Latin Amerika devrimi İçin yol göste rici bir belge durumundadır ve son beş yıl boyunca bu kıtanın halkları tarafından benimsenmiş, genişletilmiş, zen ginleştirilmiş ve daha da köklü bir hale getirilmiştir.

17. Latin Amerika hakları, dünya halklarının hiçbi rine karşı düşmanlık beslemez. Birleşik Devletler halkı na dahi, onları emperyalist tekelin ezici tutumuna karşı savaşmaya teşvik etmek üzere dostluk elini uzatır.

18. Latin Amerika'daki mücadele; Asya, Afrika ve sosyalist ülkeler halklarıyla, özellikle sınıf olarak sömürülmenin, yoksulluğun, işsizliğin, kökten ayrımın ve en temelli insan haklarının reddedilmesinin acısını çeken ve devrimci mücadele içerisinde önemli bir güç teşkil eden Birleşik Devletler zenci halkıyla dayanışma bağlarını kuv vetlendirmektedir.

19. Vietnam halkının kahramanca mücadelesi, em peryalizmle savaşan bütün devrimci halklara paha biçil mez derecede yardım etmekte ve Latin Amerika halkla rına ilham **veren** bir **örnek olmaktadır.**

20. Latin Amerika halklarının gerçek temsilcisi

olan. Latin Amerika Dayanışma Örgütü adına, merkezi Havana'da bulunacak devamlı bir komite teşkil ettik ve nizamları onayladık.

Biz. bizim Amerikamızın, Rio Bravo'nun güneyinde **kalan** Amerika'nın devrimcileri, ilk bağımsızlığımızı kazanan kişilerin izindeyiz, mücadele ve bilimsel devrimci yönelim için önüne geçilmez bir irade taşımaktayız. Zincirlerimizden başka kaybedecek şeyimiz yoktur.

İDDİA EDERİZ Kİ:

Mücadelemiz, insanlığın kölelikten ve sömürüden kurtulmak için yaptığı tarihsel mücadeleye önemli bir katkıdır. **Her devrimcinin görevi devrim yapmaktır!**

Belgeler, Latin Amerika Dayanışma Örgütü'nün (OLAS) ilk Kongresinden Havana, Temmuz Ağustos 1967.

4.

OLAS KONGRESİ SÖYLEVİ

Fidel Castro

Gerillanın önemi, gerillanın öncü rolü. gerilla hakkında çok şey söylenebilir. Fakat böyle bir toplantıda bu mümkün değildir. Bu kıtadaki gerilla deneyleri bize pek çok şeyler öğretmiştir. Bunlar arasında şu müthiş yanlış, gerilla hareketinin şehirlerden yönetilebileceği hakkındaki saçma anlayış da bulunmaktadır. Siyasal ve askeri kumanda'nın birleştirilmesi gerekliliğini ileri süren tezin de nedeni budur. Gerillaları şehirden yönetmek istemenin sadece bir budalalıktan ibaret kalmayıp, ayni zamanda bir cinayet olduğuna inanışımız bundandır ve bu saçmalığın sonuçlarını değerlendirme fırsatını birçok kereler elde ettik. Bu fikirlerin bertaraf edilmesi zorunludur. Bu kongrenin kararlarına büyük önem vermemizin nedeni de budur. Gerilla, devrimci hareketin çekirdeği olmak durumundadır. Bu demek değildir ki, gerilla hareketi, herhangi bir ön çalışma olmaksızın doğabilir ya da siyasal yönelimi olmaksızın varolabilen birşeydir. Hayır. Yönetici örgütlerin rolünü yadsımıyoruz. Siyasal örgütlerin rolünü yadsımıyoruz. Gerilla siyasal bir örgüt, siyasal bir hareket tarafından örgütlenir. Gerilla mücadelesi hakkındaki doğru bir anlayışla bağdaşamayacağına inandığımız şey, gerillaların şehirlerden yönetilmesi fikridir ve ülkemizin koşulları altında gerillanın rolünü bastırmak çok güç olacaktır...

Bu. diğer mücadele biçimlerinin yadsınmasını gerektirmez. Birisi gazetede bir bildiri yayınladığı, bir gösteriye katıldığı, taraftar topladığı veya bir fikri yaydığı zaman şu ünlü **yasal** denilen yolları kullanıyor olabilir. Yasal ve yasa-dışı yolları ayrımını ortadan kaldırmalıyız. Yöntemler devrimci ve devrimci olmayan diye sınıflandırılmalıdır.

Devrimci, ülküsüne ve devrimci amacına ulaşmak için türlü yöntemler kullanır. Sorunun özü; kitlelerin bunun devrimci bir hareket olduğuna, sosyalizmin mücadelesiz olarak barışçı yollarla iktidara gelebileceğine inandırılıp inandırılamayacağındadır. Bu bir yalandır ve Latin Amerikada kim barışçı yollarla iktidara geleceğini iddia ediyorsa, kitleleri aldatmaktadır.

Latin Amerikanın koşullarından söz ediyoruz. Diğer ülkelerdeki, örneğin Avrupa'daki devrimci örgüt sorunlarına, çok geniş oldukları için, eğilmek istemiyoruz. Latin Amerika'ya hitap ediyoruz... Sonunda şuna tamamen inanmış bulunuyoruz ki, kararda da ifade edildiği üzere. Latin Amerika için tek çözüm yolu vardır: Gerilla savaşı.

Eğer bir askeri birlik, içerisinde devrimciler bulunduğundan ötürü ayaklanmaya kalkışırsa, biz bu ayaklanmayı, gerilla mücadelesi değildir diye desteklemeyecek miyiz? Hayır, böyle düşünmek bile; bir örgütün, devrimin ancak askeri birliklerin ayaklanmasıyla yapılabileceğini iddia etmesi kadar budalaca olur. Bir askeri birlikte isyan çıkartıp, sonra bunun daha etkili güçler tarafından bastırılmasına göz yummak da daha az budalalık değildir. Yeni durumlar doğuyor, yeni durumlar doğabilir. Biz bunu yadsımıyoruz. Örneğin, Santo Domingo'da tipik bir durum ortaya çıkmış, askeri bir ayaklanma devrimci bir nitelik kazanmaya başlamıştır. Fakat şüphesiz bu, devrimci hareketin, neler olacağını, ne gibi durumların ortaya çıkacağını beklemesini gerektirmez. Hiçkimse devrimci

hareketin, özellikle emperyalist müdahalenin sonucu olan devrimci hareketin, hangi karakterde olacağını, ne şekil alacağını önceden kestiremez ve hesaplayamaz. Başka deyimle uygun koşulların bulunduğu bütün bu ülkelerde, başlıca görev olarak, gerilla savaşının rolünün önemi üzerinde dururken, diğer silahlı devrimci mücadele biçimlerini küçümsüyor değiliz.

Devrimci hareket, devrimcilerin durumunu kuvvetlcndirebilecek ve geliştirebilecek nitelikte olan, doğabilecek her türlü mücadeleyi desteklemeye ve bu fırsattan yararlanmaya hazır olmalıdır. Benim inanmadığım, devrimci olduğunu iddia eden bir kimsenin, devrimi yürütebilmek için bir askeri birliğin ayaklanmasını bekleyebilmesi, askeri birliklerin ayaklanmasıyla devrim yapmayı hayal edebilmesidir. Askeri birliklerin ayaklanması bir etmen -şu önceden kestirilemeyen, ortaya çıkması mümkün' etmenlerden biri- olabilir. Fakat gerçekten ciddi bir devrimci hareket, böyle ihtimallere dayanmaz. Gerilla savaşı mücadelenin ana şeklidir. Fakat ortaya çıkabilecek diğer silahlı mücadele türlerini de dışarı da bırakamaz.

10 Ağustos 1967. Kongrenin kapanış günündeki söylevden.

5.

DEVRİMDE DEVRİM Mİ?

Regis Debray

Küba Devriminin etkisi tarihin kataloglayıp kutsayarak tahta oturttuğu yöntemler ve kalıplar içerisinde düşünülmüş ve incelenmiştir. Meydana getirdiği bütün sarsıntıya rağmen, şokun zamanla yumuşaması bundandır. Bugün artık heyecan yatışmıştır. Küba'nın bugüne kadar ihmal edilen gerçek önemi ve verdiği derslerin kapsamı yeni yeni keşfedilmekte, gerilla savaşı konusunda yeni bir anlayış gün ışığına çıkmaktadır.

Küba, diğer şeyler yanında, başlangıçtan beri, sosyalist devrimin, burjuva devletinin silahlı kuvvetlerine karşı silahlı bir mücadelenin sonucu olduğu gerçeğiyle hatırlanmıştır. İsterseniz stratejik nitelikte diyebileceğiniz, bu eski tarihsel yasaya önceleri, bilinen bir taktik içerik verilmiştir. Gerilla mücadeleleri, 1917'deki prototipi bu şekli aldığı ve Lenin. daha sonra da Stalin, buna dayanan birçok teorik formüller geliştirdikleri için, ayaklanmayla bir tutulur olmuştu. Oysa bu formüllerin, halihazır durumla bir ilişkileri olmadığı gibi. ayaklanmanın patlak vermesi koşullarını, merkezî iktidara karşı hemen taarruza geçmek ile bağdaştıranları da zaman zaman boş yere tartışılagelmiştir. Fakat bu tutarsızlık kısa sürede açığa çıkmıştır. Akabinde her ikisi de şehirlerin kırsal alanlardan kuşatılması yoluyla yapılan «olağanüstü» savaşlar olmaları bakımımdan Amerika'daki gerilla savaş-

ları ile Asya'dakiler özdeşleşmiştir. Bu ilkinden daha tehlikeli bir karıştırmadır.

Silahlı devrimci mücadele her kıtada, her ülkede özel koşullarla karşılaşır. Fakat bu koşullar ne «doğal» dır, ne de apaçıktır. Bu o kadar doğrudur ki söz konusu koşulların keşfedilmesi ve kavranması için her zaman, yıllar süren fedakârlıklar zorunlu olmuştur. Rus Sosyal Demokratları içgüdüsel olarak; Paris Komünü Petrograd'da, Çin Komünistleri; Ekim Devrimi Kantonda tekrarlanıyormuş gibi düşündüler. Vietnam'lı yoldaşlar, partilerinin kuruluşundan bir yıl sonra, ülkelerinin kuzey kısmındaki köylü Sovyetlerinin ayaklanmasını örgütlemeye kalktılar. Bugün bizim için sovyet tipi ayaklanmaların savaş öncesi sömürge Asya'sında başarıya ulaşamayacağı açıktır ama. birçok gerçek komünist eylemin zafere ulaşmak üzere, çıraklıklarına, burada başlamaları gerekmektedir.

Fidel'in Oriente kıyılarına çıkmadan önce Mao Tsetung'un askeri yazılarını okumamış olması, pekâlâ bir talih eseri sayılabilir. Böylece yerinde, ve kendi deneyleriyle araziye en uygun düşen askeri doktrin ilkelerini bulması mümkün olmuştu. İsyancılar Mao'nun yazılarını ancak savaşın sonlarında, taktikleri adamakıllı belirlendikten sonra keşfettiler. Ne var ki, bugün Latin Amerika'daki militanlar Fidel'in konuşmaları ile Che Guevara'nın yazılarını, Mao'nun Japonya'ya karşı savaş hakkında yazdıklarını. Giap'ı ve Leninin bazı metinlerini zaten okumuş bir gözle okuyorlar ve Fidel ile Che'de; Maoyu, Giap'ı ve Lenin'i aynen bulduklarını sanıyorlar. Bu, klasik bir denk düşme olayı olmakla birlikte. Latin Amerika devrimci savaşının ancak özel deneylerle keşfedilebilecek, çok özel ve farklı gelişme koşullarına sahip olduğu düşünülürse, gayet tehlikelidir. Bu anlamda halk savaşı üzerindeki **bütün** teorik **eserlerin faydası kadar zararı da** olmaktadır. Bunlara, savaşın gramer kitapları denmekte-

dir. Fakat bir yabancı dil, o dilin konuşulduğu ülkede, evde el kitaplarından çalışılarak öğrenildiğinden çok daha çabuk öğrenilir. Savaş sırasında, hele silahsız ve tecrübesiz gerilla çetelerinin pür silah ve bilgili düşmanlarla karşılaştığı ilk devrelerde, sürat sorunu hayatî bir önem taşır...

Bütün devrimci süreçler, sözünü ettiğimiz nedenden ötürü, yanlış adımlarla başlamak zorunda kalmış ve başlamışlardır. Çünkü her zaman çıkış noktaları, bir önceki tarih döneminden kalmadır ve bunlar, bilinçsiz olarak kullanılmıştır. Bütün bu yanlış başlangıçlar arasında, yine Latin Amerika'daki en zararsızı olmuştur. Her durumda, hareketin yönü değiştirilmeksizin hızı ayarlanmış, doğru strateji ve ilkeler bir yana ilitmeksizin taktiklerde düzeltmeler yapılmıştır. Böyle zamanlarda iki kamp arasındaki derin farklar su yüzüne çıkar...

Bugün Latin Amerika'da; tutarlılığı bakımından kesin ve sabit bir askeri doğrultuda ifadesini bulamayan bir siyasal tutum, devrimci sayılamaz. Devrimcilik iddiasında olan her tutum, şu soruya somut bir cevap vermek zorundadır: Kapitalist devlet iktidarı nasıl yıkılır? Başka deyişle. Kuzey Amerika askeri yardım heyetleriyle sürekli olarak takviye edilen ordu, yani kapitalist iktidarın belkemiği nasıl kırılır? Küba Devrimi, kardeş Latin Amerika ülkelerine; tarihsel ayrıntıları içerisinde incelenmesi gereken bir cevap getirmektedir: Uygun olarak seçilmiş kırsal alanlarda yavaş veya hızlı bir hazırlıktan sonra gerilla savaşları; halk ordusunun ve gelecekteki sosyalist devletin çekirdeği olarak seyyar bir stratejik kuvvet geliştirmek...

Devrimci gerilla gücü gizlidir. Gizlice doğar ve gelişir. Savaşçılar takma adlar kullanırlar. Başlangıçta gözden uzak dururlar, ancak şeflerinin seçtiği yer ve zamanda ortaya çıkmalarına izin vardır. Gerilla güçleri, askeri

örgüt bakımından olduğu kadar, eylemde de sivil halktan bağımsızdır. Bundan ötürü, köylü halkın doğrudan doğruya savunmasını üstlenmelerine gerek yoktur. Halkın korunması, düşmanın askeri potansiyelinin yok edilmesi sürecine bağlıdır. Bu ise herşeyden önce güçler dengesi ile orantılıdır. Karşı güçler tamamen yenildiğinde, halk da tamamen güvenlik içerisinde olacaktır. Devrimci, gerilla gücünün ana amacı düşmanın askeri potansiyelini yok etmek ise, insiyatifi ele almaksızın, onun gelip hücum etmesini bekleyemez. Her durumda bu amaç, gerilla **foco'**nun, eylem alanında oturan ailelerden bağımsız olmasını gerektirir.

Herşeyden önce halkın, zaptedici ordulardan korunması gelir. Ele geçmez **guerillero'laria** başa çıkamayan ordu hıncını, onlarla ilgisi olduğundan şüphelendiği köylülerden alır. Onlar arasında bilgi sahibi olup da, saklayan birini bulduğunda öldürür, karargâha verdiği raporda bunun bir **gueriUero** olduğunu bildirir ve bununla kahramanlık gösterisi yapar. Gerilla güçlerinin sivil halka göre daha kolay hareket edebilme avantajları, onlara, gece - gündüz sonu gelmez bir baskı altında bulunan ve kendilerinin yerine kurbana veren köylüler yönünden, özel bir sorumluluk yükler. Böylece gerilla güçlerinin gizli olması iki nedenden ötürüdür: Birincisi, kendi savaşçılarının olduğu kadar köylülerin de güvenliğiyle ilgilidirler ve birinin güvenliği, ötekinin de güvenliği demektir... İkincisi, gerilla güçlerinin kendi güvenliğini sağlamaktır: «Daimî uyanıklık, daimî güvensizlik, daimî hareketlilik!» İşte üç altın kural! Bunlardan üçü de güvenlikle ilgilidir. Türlü sağduyulu mülahazalar, sivil halka karşı ihtiyatlı olmayı ve belirli bir mesafeyi korumayı zorunlu kılar. Durumlarından ötürü siviller, düşmanın devamlı baskısı altında bulundukları gibi, düşman onları satın almaya, baştan çıkarmaya veya elde edemediklerini şiddet yoluyla kopar-

maya da teşebbüs edecektir. Gerilla savaşçıları gibi; bir seçime, ya da teknik eğitime tâbi tutulmadıkları için. belirli bir eylem bölgesindeki siviller düşmanın sızmasına veya baştan çıkarma teşebbüslerine daha açıktırlar. Bu yüzden genellikle, gerillalar ile işbirliği yapan köylülerin bile kamp yerlerine girmesine izin verilmediği gibi, onlara silah depolarının yeri. ya da geçişlerini görebilecekleri gerilla devriyelerinin gidecekleri yer ve gerçek amaçları söylenmez...

İnsan bugün Latin Amerika'da siyasal önderliğin nasıl olup da. savaşın teknik sorunlarından uzak kalabildiğini anlayamıyor. Aynı şekilde burada, askerî olmayan, sadece siyasal bir kadronun bulunabilmesi de akla sığmaz. Bunu bizzat hali hazır ve gelecekteki durum gerektirmektedir: Silahlı kitle mücadelesinin «kadroları», bu mücadeleye katılan ve bu alanda önderlik yeteneklerini kanıtlayanlardan oluşmuştur. Fakat kaç siyasal önder sayabiliriz ki. gün geçtikçe, dünya sendikacılığı ile ilgilenmek ya da binbir «uluslararası demokratik örgüt»ten birine girmek gibi kendi çıkarlarına uygun düşen bir iş yerine, kendini, halkının savaşına ilişkin askeri sorunların ciddi ve somut bir incelemesine adamayı tercih etmiş olsun!... Sonra şurası kanıtlanmıştır ki; devrimci kadroların eğitiminde halk savaşı, gerilla deneyinden yoksun siyasal eylemden çok daha etkili olmaktadır. Bugün Latin Amerika'da geleneğin önderleri gençlerdir ve gerillalara katılmadan önce, uzun bir siyasal deneyleri olmamıştır. «Siyasal kadroları» «askeri kadroların», «siyasal önderliği» «askeri önderliğin» karşısında görmekte devam etmek gülünçtür. Salt «politikacılar» -hele salt politikacı kalmak isteyenler- halkın silahlı mücadelesini yönetemezler. Oysa «salt askeri» kişiler bu işi yapabilirler ve bir gerilla grupunu yönetirken edindikleri deneyle aynı zamanda «politikacı» da olurlar. Küba deneyi, ve daha yakın zaman-

larda Venezüella, Guatemala ve diğer ülkelerin deneyleri göstermiştir ki, halk -hatta küçük burjuvalar ve köylüler- birçok şeyi; gerilla savaşı deneyiyle, kadroların eğitimi için açılan okullarda aynı zamanı harcayarak öğrenilenden daha hızlı ve daha eksiksiz olarak öğrenmektedir. Bu, gerilla savaşının esas olarak ve tümüyle siyasal niteliğiyle ilgilenmenin bir sonucudur. Bu yolla eğitim, Parti içinde, sendika meselesinde, ya da ulusal veya uluslararası kadro eğitim, okullarındaki «geleneksel» siyasal eğitime göre, iki misli avantaj sağlamaktadır. Böyle bir siyasal «cursus bononun» da kimsenin, ayrıntılar dışında, askeri eğitim göremeyeceği tabiidir ve görülen siyasal eğitimin de, en iyisi olduğu pek kesin değildir...

Bugün, şurada burada tuhaf tersliklere tanık oluyoruz. Che Guevara gerilla hareketinin, bizzat amaç olmadığı gibi, muhteşem bir macera da olmadığını yazmaktadır. Ona göre gerilla savaşı sadece, siyasal iktidarın ele geçirilmesi amacı için bir araçtır. Fakat gelin görün ki, gerilla güçleri birçok başka amaca da hizmet etmektedir: Burjuva hükümetleri üzerinde bir baskı biçimi, siyasal at cambazlığında bir etmen, ihtiyaç halinde oynanacak bir koz... işte bazı önderliklerin, askeri araçlarına yüklemeye kalktıkları amaçlar! Böylece devrimci yönetim reformcu olmayan amaçlar için kullanılmaktadır. Bir. yerinde sayma döneminden sonra gerillalar, dışardan empoze edilen bu hedeflerden yüz çevirdiler ve siyasal önderliklerini kendi ellerine aldılar. Gerilla gücü, kendisiyle tutarlı kalabilmek için, kendi siyasal önderliğini kurdu. Bu, çelişkileri çözümlemek ve askeriyeyi geliştirmek için tek yoldu. Şurası da belirtilmelidir ki; hiçbir gerilla hareketi yeni bir parti örgütlemeye kalkışmadı, aksine- kendi savaşçıları arasındaki doktrin ya da parti bölünmelerini ortadan kaldırmaya çalıştı. Birleştirici etmenler savaş ve savaşın doğrudan doğruya siyasal amaçlarıydı. Gerilla hareketi,

artık siyasal görevler haline gelmiş bulunan en acil askeri görevler etrafında, kendi içerisinde bir birlik yaratmaya başlar. **Guerillero'lar** arasında temsil olunan, partili ya da partisiz bütün ögeler, bu birliğin içerisindedir. Gerilla gücünün' en kesin siyasal seçimi, silahlı kurtuluş kuvvetlerinin üyesi olmak yönündedir. Böylece, bu küçük ordu büyüdükçe ve ilk zaferlerini kazandıkça, bütün parti üyeleri arasında birlik yaratır. Sonunda, geleceğin Halk Ordusu, teorik olarak kendisinin bir âleti durumunda bulunacağı partiyi doğuracaktır: Bu parti, ordudur.

Küba Devrimi de aynı paradoksla karşılaşmadı mı? Her zaman için iktidarı ele geçirmenin bir aracı olan partinin, iktidarın kazanılmasından **sonra** geliştiği bir iç burukluğu ile söylenmiştir. Fakat hayır, parti zaten Asi Ordu biçiminde, çekirdek halinde bulunmaktaydı. Bu ordunun baş komutanı Fidel, 1959 başlarından beri, resmen parti başkanı idi. Kübadaki yabancı bir gazeteci bir gün bir çok komünist önderi savaş elbiseleri ile görünce şaşırmış, savaş elbiselerinin ve tabancanın devrimin folkloruna ait olduğunu ve bunların gerçekten, bir türlü savaş taklitçiliği olduğunu sanmıştı. Zavallı adam? Bu bir taklit değildi. Gözleri önünde cereyan eden şey, bizzat devrimin tarihi ve büyük olasalıkla Amerika'nın gelecekteki tarihi idi. Tıpkı sosyalizmin adının, devrime bir yıllık bir sosyalist uygulamadan sonra resmen verildiği gibi, partinin adı da, proleter partisinin resmî varlığının başlamasından üç yıl sonra kullanılmaya başlandı. Kübada halk ordusunun yönetici çekirdeği; Giap'a göre Vietnamda olduğu gibi, parti değildi. Asi ordu partinin yönetici çekirdeği, onu yaratan çekirdekti. İlk parti önderleri ~~26 temmuz 1953 te Mon~~cada'da ortaya çıkmıştı.(l) Par-

(1) Moncada **kışlaları, Santiago'da Fidel Castro tarafından** yönetilen ilk zamansız ayaklanmanın yeridir. (Ed.)

ti devrimle yaşıttı. 26 temmuz 1967 de 14 üne basmıştı. Moncada Asi Ordunun, sonradan da partinin çekirdeği olmuştu. Bu çekirdek etrafında, ve sırf bu çekirdek kendi siyasal-askerî önderliğini elinde bulundurduğu için. diğer siyasal güçlerin bugünkü Küba Komünist Partisini oluşturmak üzere bir araya gelmeleri mümkün olmuştur. Bu partinin gerek tabanını, gerekse üst kademelerini, gerilla ordusundan gelme silâh arkadaşları oluşturmaktaydı.

Latin Amerika devrimi ve bunun öncüsü olan Küba devrimi böylece, uluslararası devrim deneylerine ve Marksizm - Leninizme önemli bir katkıda bulunmuştu.

Belli koşullar altında, siyasal ve askerî yön ayrı olmayıp, çekirdeğini gerilla ordusunun teşkil ettiği halk ordusundan ibaret tek bir organik bütün teşkil ederler. Öncü parti bizzat gerilla foco'su biçiminde bulunabilir. Gerilla gücü çekirdek halinde bulunan partidir. Bu Küba devriminin getirdiği sarsıcı bir yeniliktir...

Böylece Marksist teori ile devrimci pratik arasında bir kaç on yıldır süregelen ayrılık sona ermiştir. Bu uzlaşma, ne kadar deneme niteliğinde ve yüzeysel görünürse görünsün, kendi siyasal önderliğinin sahibi olan gerilla hareketi tarafından temsil edilmektedir.. Bir gerilla gücü eğer gerçekten topyekün bir siyasal savaş peşinde ise, işlevler ve güçler arasındaki herhangi bir temel ikiliği uzun süre hoş göremez.

Che Guevara birlik fikrini o kadar ileri götürmektedir ki, Amerikada ayaklanma mücadelesini yöneten siyasal ve askerî önderlerin (mümkünse bir kişinin şahsında birleşmesini) teklif etmektedir. Önderlik, Fidel de olduğu gibi tek kişide de olsa, kollektif de olsa; asıl önemli husus, önderliğin, aynı zamanda siyasal ve askerî bakımdan homojen olmasıdır.

Regis Debray, Revolution in Revolution? Monthly Review Press, 1967, s. 19-24, 41-44, 89-90, 105-06, 115-16.

6.

VENEZÜELA : BARIŞÇI OLMAYAN YOL

Juan Rodriguez

1962 yılında yurdumuzda devrimci bir durumun olgunlaştığını gördük. Carupano ve Puerto Cabello'daki silahlı eylemlere rağmen, bu durum, bir türlü başarılı bir devrim haline dönüştürülemedi. Dönüştürülemedi, çünkü parti henüz ayaklanma sanatında ustalaşmamıştı. Aynı yıl dört gurubun birden katıldığı bir gerilla savaşı patlak verdi. Bu guruplarda siviller de askerler de vardı.

Ancak, 1963 yılından itibaren mücadelenin ekonomik ve siyasal çizgisinde bir değişiklik oldu. Ekonomi yavaş yavaş kendi ayakları üzerinde doğrulmağa başlamıştı. Devrimci kuvvetlerin silahlı saldırılarına rağmen, egemen sınıflar 1963 Aralığında yeni seçimlere gittiler. Bu seçimlerin sonucunda Betancourt, cumhurbaşkanlığını, yardımcısı Leuni'ye devretti. Devrimci kuvvetler de açıkta kaldılar.

Merkez Komitesinin bir toplantısında (1967), partinin «seçim kampanyasını azamî derecede kullanmadığı» ve «bir süre için silahlı mücadeleyi bırakarak, demokratik muhalefeti yeniden toparlayacak geniş bir cephe kurmak üzere seçimlere katılması gerekirdi.» yargılarına varılmıştır. Bu Betancourt'culuğun seçimle yenilmesi ve en azından geniş bir sol kitle hareketinin kurulması sonuçlarını doğuracaktı...

«1963 seçimlerinden sonra, kuvvetlerin elbirliği et-

mesi gereği daha iyi anlaşıldı. Bu arada, yukarda saydığımız hatalar nedeniyle, ayaklanma için gerekli şartlar tersine bir gelişme gösterdi ve böylece bugünkü duruma ulaşmış olduk.»

Bu durumu eleştiren Merkez Komitesi, özellikle silahlı mücadele konusu üzerinde duruyordu. «Betancourt'un gorilleri şiddete başvuruyorlar. Bunlara karşı şiddete başvurmak, 23 Ocakta(l) kazanılanları korumak, bunun için her türlü mücadeleden, gerekirse silahlı mücadeleden kaçınmak, Betancourt'u devirmeğe çalışmak en doğru yoldur.» kararı veriliyordu. Mücadelenin ön saflarında döğüşen parti ve Komünist gençlik, gerçekten, devrimci örgütler olduklarını gösterdiler.

Fakat harekette bir çok hata yapıldı. Merkez Komitesinin toplantısında, aşağıdaki hataların yapıldığı belirtiliyordu:

1 — Henüz «ulusal kurtuluş için devrimci savaş» adını veremiyeceğimiz bir harekete bu adı taktık. Hare ket daha bu niteliği kazanmamıştır. Başlıca yönelişi, hü kümeti devirmeğe çalışmaktı.

2 — Parti, şartlar elverişli olduğu halde, bütün gücünü kullanarak, silahlı bir ayaklanma için gerekli ey lemlere girişmedi.

3 — Çeşitli mücadele biçimlerini uygulamakta sübjektivizme sapıldı; serüvenciliğe girişildi... sekterlik be lirtileri ortaya çıktı.

4 — Kitleyi uyandırma çalışmaları genel çizgimize uygun biçimde yapılmadı; çeşitli halk kesimlerinin bu konudaki rolünü küçümsedik; özellikle sendikalarda ge rekli çalışmaları yapmadık.

5 — Yukarda belirtilen nedenlerle, çeşitli mücadele biçimleri arasında uyum ve birlik sağlanamadı. Mücadele,

---

(1) 23 Ocak, 1958'de eski askeri diktatörlük devrilmişti.

tutarsız ve dağınık bir hale geldi. O günlerde, siyasal zorunluklar ve ulusal gerçeğin temel gereklerine uygun bir doğru ve özlü **askerî** çizgiden bile yoksun bulunuyorduk.

Gerilla savaşının özel bir silahlı mücadele biçimi olduğunu reddetmiyor, yurdumuzda bunun modası geçmiş bir savaş çeşidi olduğu görüşüne kapılmıyor («Parti, devrimimizin özel nitelikleriyle uyumlu bir biçimde yürütüldüğü takdirde gerilla savaşının önemli bir rol oynayacağını kabul eder.»), bununla birlikte. Parti Merkez Komitesinin görüşüne kalırsa, köylük bölgelerde gerilla savaşının başlıca mücadele biçimi olacağını savunmakla, diğer ülkelerde başarılı olan fakat yurdumuzun ulusal gerçekleriyle bağdaşmayan bir deneyi mekanik olarak benimseme durumuna düşmüş oluyorduk.

Nüfusumuzun dörtte üçünün şehirlerde oturduğu, ilerici kitlelerin ve devrimin temel itici güçlerinin şehirlerde yoğunlaştığı olgularına dayanıyorduk, Gerek yabancı tekeller -ki ülkemizde egemen durumdaydılar-, gerekse yerli sermaye başlıca sanayi merkezlerini şehirlere ve şehir dolaylarına kurmuştu. Ayrıca, Venezüeia tarihi, yirminci yüzyılın başından bu yana, başlıca siyasal çatışmaların şehirlerde patlak verip çözüme ulaştığını gösteriyordu. Devrimci silahlı eylemlerin çoğu, vatansever askerlerin ve sivillerin katıldığı, şehir ayaklanmaları şeklinde ortaya çıkmıştı. Özellikle 1958 Ocağından sonraki durum buydu.

Başka bir deyimle M.K., Venezüeleda ve Venezüla için gerilla savaşının yardımcı bir mücadele biçiminden öte bir anlam taşımayacağı görüşündeydi. Hayatımızın somut şartlan ve olayların gelişimi, gerilla birliğinin «Gerçek bir Komünist Partisinin tohumu» olduğu görüşünü tamamen yadsımaktaydı. Bugünkü Komünist Partisi de bu görüşün karşısındadır, gerilla hareketinin her ulusal -

devrimci mücadelenin can alıcı noktasını teşkil ettiği fikrine katılmamaktadır.

Bu sorunun eleştirilmesi, parti stratejisi konusunda, ortak bir karara varılmasına yol açtı. Eski hatalarında ayak direyen hizipçilerin tutumuna kesin biçimde karşı çıkılmış oldu. M.K. toplantısı sonunda belirtildiği gibi «gerilla hareketinin önemini ve imkânlarını abartan aşırılar görüldüğü gibi, hareketi yenilgiye götürüyorlar.» Ayrıca, «şehirlerdeki görevi küçümseyen bu aşırılar, genel devrimci eylemi de zayıflatmaktadır.» .

Buraya kadar belirttiklerimizle, altı yıl önce çizilen genel çizgi arasında büyük ya da küçük bir çelişme yoktur. «Merkez Komitesi, Üçüncü Kurultayın, Venezüelada ulusal kurtuluşa ve sosyalizme giden yolun barışçı bir yol olamıyacağı hakkındaki görüşünü paylaşır. Partiye ve gençlere yaptığı çağrıda, M.K. «her konuda hazırlıkların tamamlanmasını... her mücadele biçiminde ustalık kazanılmasını... bu biçimleri uyumlu ve esnek bir bütünlüğe kavuşturmayı ve devrimci görevi yerine getirip emekçi halka iktidarı kazandırma içinde karşımıza çıkacak her türlü güçlüğe göğüs germek için çalışılmasını» öngörmekteydi.

Bizim görüşümüze kalırsa, bütün bu noktalar, sadece stratejik çizgimizin sağlamlığını doğrulama yönünden değil, bugün Venezüela devriminin amaçları konusundaki bütün önemli sorunları olanca canlılığıyla göz önüne sermesi yönünden de büyük önem taşımaktadır.

Geriye dönüp de Venezüeladaki devrimci savaşını son on yılının muhasebesini yaptığımız zaman aklımıza Lenin'in ilk Rus Devriminden sonra söyledikleri geliyor: «Devrimci Sosyal - Demokrat taktiklerinin doğruluğu, 1905-1907 kitle mücadelesinin sağladığı deneyle **doğrulanmaktadır. Devrimin yenilgiye uğraması, görevlerin yanlış yapılmasından değil,** amaçların **ütopyacı olmasından,**

yöntemlerin ve araçların yanlışlığından değil, kuvvetlerin yeteri derecede hazırlanmamış olmasından ve devrime yol açabilecek bunalımın yeter derecede derin ve geniş olmasından ileri gelmektedir.» (2).

Dolayısiyle, devrimin son amacına ulaşmak için mücadele devam etmeli, Lenin'in şu sözlerini hiç akıldan çıkarmamalıdır: «Tarihteki bUyük savaşlar devrimlerin büyük sorunları, sadece ve sadece, ileri sınıfların boyuna saldırmasıyla, durmadan saldırmasıyla ve yenilgilerinin verdiği derslerin öğrenilmesinden sonra zafere ulaşma yoluyla çözülmektedir. Yeni biçimlerde ve yeni yollarla, bazan istediğimizden çok daha yavaş bir biçimde olsa bile, devrime yol açacak olan bunalım yaklaşmakta, yeniden öne çıkmaktadır. Geniş kitleleri bu bunalıma hazırlamak için uzun sürecek görevimize devam edelim; daha yüce ve daha somut görevlerin yanında bu hazırlık görevimizi de daha büyük bir ciddiyetle ele almalıyız; bu görevimizi başarmakta ne kadar başarılı olursak, yeni mücadelemizde zafere ulaşmamız da o kadar kesindir»(3). İşte Merkez Komitesinin son toplantısının verdiği kararlardaki öz ve anlam, bu sözlerde özetlenmiş gibidir.

«The New in the Political Line of the Communist Part of Venezuela,» World Marxist Review, Eylül, 1967, s. 4243. Venezuela'nın önde gelen komünistlerinden biri tarafından kaleme alınan bu yazı Venezüela Komünist Partisi Merkez Komitesinin ulaştığı sonuçları özetlemektedir.

(2) V.I. Lenin, «On the Road.» Selected Works, New York, 1987, 1. cilt, s. 587.
(3) Lenin, a.g.e. s. 587-8.

7.

KOLOMBİYA : GERİLLA HAREKETİ ÜSTÜNE TEZLER

Yurdun dört bucağından gelen parti önder ve görevlilerinin, gerilla ve öz-savunma hareketine katılan üyelerin dahil olduğu ve gizlice toplanan Komünist Partisi Onuncu Kongresinde okunan ana raporun bir kesimini aşağıya aldık. Köylülerin başlattığı ve yürüttüğü gerilla savaş sistemini değiştiren bu tezler, uzun yıllar süren mücadelenin deneyini özetledikleri gibi, devrimci kitle mücadelesinin diğer şekillerine paralel olmak şartıyla, gerilla savaşının gelecekte nasıl bir gelişme göstermesi gerektiğini de belirtmektedir.

Marquetali köylülerinin önayak oldukları şahane direnme hareketiyle başlayan gerilla savaşı, Kolumbiya gerilla savaşı tarihinde yeni bir aşama olarak nitelenebilir. Bu hareketin özellikleri şunlardır:

1 — Ülkemizin çeşitli bölgelerinde saldırıya karşı silahlı direnme, kitlelerin isteklerini dile getiren ve kitlelerden fışkıran gerilla hareketinin, Marksizm - Leninizm ilkeleri ışığında yürütülmesi halinde, düşman ne kadar kuvvetli, ülkenin şartları bu tip mücadelenin temel mücadele biçimi olarak benimsenmesine ne kadar elverişsiz olursa olsun, yenilmez, sırtı yere gelmez bir hareket olduğunu göstermektedir.

2 — Kolombiyada, silahlı hareket, yurt çapında henüz devrimci bir ortamın gerekli şartları ortaya çıkmadan başladı ve gelişti. Devrimci hareket bu **duruma** seyirci **kalamaz, köylü kuruluşlarını şartlar olgunlaşıncaya kadar yalnız başlarına bırakamazdı. Bırakırsa bu bir** fe-

lâket olurdu. Düşmanın silahlı saldırısına karşı köylerde gerilla direnişine ve silahlı mücadeleye başvurmakla yetinmemeli, şartlar olgunlaşır olgunlaşmaz, şehirlerde ve işçi bölgelerinde de silaha sarılmalıdır.

3 — Kitle mücadelesi ile silahlı gerilla mücadelesi arasında bir çelişme yoktur. Gerilla savaşı kitle mücadelesinin yüksek biçimlerinden biridir sadece. Zaten, ancak kitle içinden çıktığı, kitlenin acil ve tarihî çıkarlarını temsil ettiği yani bir kitle niteliği kazandığı takdirde başarıya ulaşabilir. Köylülere dayanmayan silahlı mücadelelerin sadece düşman ordusuna, polisine ve kiralık haydutlarına kolay zaferler sağladığını, devrimcilerin son yıllardaki deneyleri açıkça gösteriyor. Devlet otoritesinin ve toprak ağalarının uşaklarına yem olmak istemiyorsak, hayalci, idealist ölçüleri bırakmalı köylüleri de eyleme sokmalıyız.

4 — Partimizin ilân ettiği kitle öz - savunma siyaseti bugün için de geçerliliğini korumaktadır. Bazı bölgelerde başarıyla, tutarlı bir biçimde yürütülen bu hareket, diğer bazı bölgelerde, düşmanın bulduğu yeni baskı yöntemleri ve siyasî ve askerî mücadele biçimleri yüzünden dumura uğramıştır.

Kitle öz-savunmasının bir gerilla hareketi haline dönüşmesi, Kolombiyanın özel şartları altında, devrimci mücadele yolunda bu mücadelenin mantığına uygun bir basamak teşkil ediyor. Çünkü, düşman köylerde geniş bir saldırıya girişmiştir ve bunu sistemli bir biçimde yürütmektedir. Bütün mücadele yöntemlerine başvurmak ve özellikle şartlara en uygun olanına ağırlık vermek Marksist - Leninist kurama uygun bir davranış olduğu kadar ülkemizdeki toplumsal sürece bu kuramın doğru uygulanmakta olduğunu da göstermektedir.

5 — Amerikan kuvvetlerinin hazırladığı planlara uygun olarak yürütülen saldırılar bazı bölgelerimizde ge-

rilla eylemini başlıca mücadele biçimi haline getirdi. Bu bölgelerde diğer mücadele biçimleri yardımcı durumda. Bütün kitle eylemleri ve halk kuruluşlarının savunulması için girişilen eylemler silahlı mücadelenin bir parçası haline geldi. Diğer taraftan, hükümet kuvvetlerinin bazı bölgelerde yığınak yapması, girişim üstünlüğünü bize geçiren elverişli bir ortam yaratıyor.

6 — Kolombiya halkının büyük çoğunluğu gerilla nın dışındaki bazı mücadele biçimlerine başvurmakta. Sa dece bazı köylük bölgelerde gerilla hareketi pekişmekte ve yayılmakta. Kitlenin başvurduğu eylemler arasında, militan öğrencilerin boykotlarını, sağlam işçilerinin grev lerini, memurların da bu grevleri desteklemelerini ve di ğer büyük grev eylemlerini sayabiliriz. Halkımız, hiç de «barışçı» olmayan başka yöntemlere başvurmaktan da kaçınmıyor. Fakat bunlar henüz silahlı hareket haline dönüşemedi. Bunlar arasında, evi olmayan bazı şehirli yurttaşların, polisin ve yöneticilerin bütün baskılarına rağ men, boş arsaları işgal edip buralara gecekondu dikmeğe çalışmalarını da saymamız mümkün. Bu gibi kitle hare ketleri temelde ekonomik niteliğe sahip olmakla birlikte, kitlelerin ortaya attığı sloganları ve kullandıkları yöntem leri boyuna geliştiriyor. Bu arada, gerilla savaşını yürü ten köylülerin, işçiler, öğrenciler ve diğer şehirlilerle kay naşmalarında da büyük yardımları dokunuyor.

7 — Köylü gerilla hareketi henüz ülkenin bir nu maralı mücadele biçimi haline gelmemekle birlikte, Ame rikan emperyalizminin emrinde, onun bir dediğini iki et miyen bugünkü yönetimin suratına çalınmış en büyük halk şamarı olma niteliğinde bir devrime doğru gelişme göstermektedir. Azınlık yönetiminin (oligarşinin) halka karşı şiddet siyaseti o hadde geldi, o kadar yaygınlaştı ki, köylülerin başladığı gerilla savaşının topyekûn bir si-

lahlı mücadeleye dönüşmesi artık kaçınılmaz bir olay halinde...

8 — Gerilla hareketinin bugünkü gelişimi, geçmişteki gerilla deneylerimizden daha olgun, daha ileri bir aşamadır. Bunun sebebi de, sadece geçmiş deneylerimizin sağladığı birikim değil, fakat aynı zamanda, bugünkü hareketin anti-emperyalist niteliğinin daha belirgin olması ve halkı iktidara getirme şeklinde özetlenebilecek amacının, çok kesin biçimde ortaya konulmuş bulunmasıdır. Bugünkü gerilla hareketi, ülkemizde «koruyucu» savaş niteliği altında LASO planını yürürlüğe koyan Amerikan emperyalizmine karşı, onun gittikçe artan silahlı müdahalesine karşı, vatanseverce bir cevap niteliğini taşıyor. Amerikan müdahalesi gittikçe genişliyor: silahlı kuvvetler içindeki Amerikan heyetlerinin sayısı artıyor, köylük bölgelerdeki hükümet saldırılarına yaptığı malî yardım durmadan artıyor, Kolombiyanın emekçi halkına karşı kullanılsın diye. uçaklarla boyuna silah taşınıyor, uçaklar, helikopterler veriliyor. Bu şekilde, Kolombiyamn eski efendilerinin, gözü doymaz toprak ağalarının yanında, yeni bir efendi. Amerikan emperyalizmi, gün günden daha amansız bir saldırganlıkla yer alıyor.

— Colombia, An Embattled Land, Peace and So-cialism Publishers, Prag, 1966, s. 76-78.

8.

KOLOMBİYADA DEVRİMCİ SİLAHLI MÜCADELE AYRACI

Alberto Gontez

Ülkemizde bugünkü yönetimi devirmek isteyen bütün gurup ve sınıfların devrimci süreçte yerlerini almaları zorunluğu artık gün gibi ortada. Hareket noktamız, programımızda yazılı olan sınıf ilkesidir. Programımız, Kolombiya devriminin işçi-köylü ittifakının yanlarına, öğrencileri, aydınları ve memurları da alarak, kuracakları cepheyle yürütüleceğini belirtiyor. Bütün emekçilerin devrimde katkıları bulunmalıdır. Bu katkıların büyüklüğü mücadele sırasında ortaya çıkacaktır.

Bir takım soyut kavramlardan değil olaylardan hareket ediyoruz. Rehberimiz, işçi - köylü ittifakının zorunlu olduğunu söyleyen Marksist - Lenininst öğretidir. Bu ittifakın yokluğu, bundan önceki silahlı mücadelelerimizin (1949 - 1953 ve 1954 - 1957) gericiler tarafından yenilgiye uğratılmasına yol açtı. Geçmişteki eksiklerimizden biri, şehirlerdeki devrimci hareketin zayıflığı idi. Bundan yararlanan egemen sınıflar, 10 Mayıs 1957'de Rojas Pinilla'nın askeri diktatörlüğü yıkıldığı zaman, halk mücadelesinin meyvalarını burjuvaya devretmeyi bilmişler ve bir «ulusal cephe» hükümetini iktidar koltuğuna oturtmuşlardır.

Fakat bu böyle oldu diye, umutsuzluğa kapılıp, şehirleri aforoz etmek ve düşmanın kucağına itmek yolu-

na sapmamız elbette düşünülemez. Bir kere, nüfusumuzun yüzde 52'sinin şehirlerde yaşadığını (ve nüfusu 100.000'i aşan 17 şehrimiz olduğunu) akıldan çıkarmamak gerek. Sonra, şehirlerde yaşayan kitlelerin birdenbire ve kendiliğinden ayaklandıkları da görülmüştür. Örneğin, 9 Nisan 1948'de Liberal önder Jorge Eliecer Gaitan öldürüldüğü zaman şehirler birden ayağa kalktı. Bazıları günlerce işçilerin yönetiminde kaldı. 10 Mayıs 1957'de diktatörlüğün devrilmesi olayı da şehirli halk kitlelerinin seferber olmasıyla başarıldı. Son yıllarda, işçi ve öğrenci grevleri, öğretmen ve memur gösterileri aldı yürüdü. Demek ki, şehirlere önem vermemiz gerek. Zaten, çeşitli mücadele biçimlerine başvurmak, siyasetimizin ilkelerinden biri.

Gerilla hareketi Tekbaşına devrimi gerçekleştiremiyeceğinin farkındadır. Gerillacıların tekbaşına hareketin anlamını eski deneylerinden pekâlâ bildiklerini varsayabiliriz. Devrimin başarılı olması için halkın birleşmesi gerekir. Ülkemizde bu birleşmenin gittikçe geliştiğine dair belirtiler var. İşçilerin, öğrencilerin ve öğretmenlerin her eylemi gerilla hareketine yardım ediyor. FARC(l) karargâhının çeşitli vesilelerle tekrarladığı gibi, emekçilerin giriştiği her eylem, gerillacıların mücadelesiyle sıkı sıkıya ilişkilidir.

Gerilla Hareketinde Komünist Partisinin Büyük Rolü:

Hiç kimse, kolları sıvayıp mücadeleye fiilen atılmadıkça bir hareketin siyasal önderliği iddiasında bulunamaz. Hiç bir gurup, kendini öncü ilân etmekle, hareketin

(1) Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia (Kolombiya Devrimci Silâhlı Kuvvetleri).

gerçek öncüsü olamaz. Biz komünistler, tek devrimci kuvvetin bizde toplanmadığını, bizden başka devrimci grupların da bulunduğunu her zaman ilân ettik. Emperyalizme karşı, bizim saflarımızın dışında, bizden bağımsız mücadele yürüten her kuvvete kardeşlik elimizi uzattık.

Bugün Kolombiyada bir ölüm kalım mücadelesi yapılıyor. Bu mücadelenin merkezinde FARC'in başında olduğu gerilla hareketi var. FARC'ın askeri - siyasî önderliği Komünist Partisi Merkez örgütlerinin kararlarına uygun bir çizgi izlemektedir. Ülkemizdeki devrimci sürecin gereklerini yerine getirmek için, Partimizin Onuncu Kurultayı (Ocak, 1966) silahlı kuvvetlerin karargahını köylük bölgelerde kurdu. FARC'in karargâhındaki önderlik Manuel Marulanda Velez, Ciro Trujillo, Jacobo Arenas ve Isauro Yoca gibi denenmiş komutanların elinde. Bu komutanların hepsi de Partimizin Merkez Komitesinde üye. Savaş eğitimimiz. FARC açılış konferansı kararlarına uygun olarak, ülkemizin hem somut hem de genel durumu dikkate alınarak yürütülmekte. Onuncu Kurultayımızdaki delegelerin, bir kısmı, ta 1950'den beri savaşan köylüler oluşu bir raslantı değil elbet. Ülkemizdeki devrimci silahlı mücadelenin geniş ölçüde komünistlerin eseri olduğunu göğsümüzü gere gere söyliyebiliriz.

Silahlı mücadelenin göbeğinde başarıdan başarıya koşarak -bu arada kaçınılmaz bazı hatalar da işleyerek- Partimiz, silahlı mücadelenin anayolunu çizmiş oldu. Kitle öz-savunma taktikleriyle başlayıp bunları gerilla hareketi haline dönüştürdü. Marquetalia bölgesine karşı girişilen saldırıyı defetmek amacıyla ortaya çıkan ve Güney Gerilla Gücü'nün birikmiş deneyleriyle güçlenen **FARC** bizim eserimizdir. **FARC bir halk ordusu olma** yolunda ve **halkı iktidara geçirme kararındadır.**

Parti ve gerilla birlikleri kenetlenmiş ve birbirine

omuz vermiş durumda. Partiyi kuvvetlendirdikçe gerilla hareketini de kuvvetlendiriyoruz. Gerilla birlikleri etkinlik kazanınca parti de kazanıyor. Cordillara'daki bütün parti kuruluşları silahlı birimlerin karşılaştıkları sorunları çözmeğe çalışıyor. Çatışma bölgesindeki her komünist, düşman hatları arkasında çalışan bir gerillacı. Şartların elverişli olduğu bir bölgeye hareket eden gerilla birliği, partinin o bölgede gerilla eylemleri için uygun bir ortam hazırlamakla görevli olduğunu biliyor. Çatışma bölgelerindeki bütün, mahalle, belediye ve bölge komiteleri gerilla hareketini kuvvetlendirmeğe çalışıyor. Parti örgütleri, gerillacılar için. soludukları hava kadar gerekli; başarılı eylemlerinin ön şartı. **Komünist Partisi ile gerilla birliklerinin bölünmez beraberliğinin «sırrı» partinin ve öndediğinin, mücadelenin tam ortasına atılmış olmasıdır.**

Bir zamanlar, bazı solcular her yerde silahlı mücadeleye girişilmesi konusunda ısrar ediyordu. Fakat, silahlı mücadele başlayıp da köylülerin büyük desteğe ve somut yardıma ihtiyaç duydukları anlaşılınca, bu solcular yerle yeksan oldular. Atınca mangalda kül bırakmayan bu geveze akıl hocaları, işe gelince ortalarda görünmedi-ler. Bir kısmı ise, sözünün eri olmadığını, hükümetin bütün ekonomik tedbirlerini ve baskılarını destekleyecek kadar derin bir ihanet çukuruna düşerek, gösterdi. Siyaset masallara değil gerçeklere dayanır. Her siyasî görüşün değeri, devrimci sürece yaptığı somut katkıyla ölçülür.

Gerilla hareketinin komünistler tarafımdan yönetildiği için halkın desteğinden yoksun olduğunu savunan kimse kalmadı bugün. Partimizin yönetimi altındaki gerilla hareketinin çapını gittikçe genişlettiğini, eskiden Liberal ve Tutucu güçlerin etkisi altındaki bölgelere yayıldığını ve hatta, eskiden ne öz-savunma ne de en ufak **bir komünist etkisi bulunmayan bölgelere kadar bile** uzadığını olaylar gösteriyor. Gerilla hareketi, demokratik

güçleri birleştiren bir etmen olma yolunda hızla ilerliyor. Silahlı devrimci mücadeleye girişmiş bütün gurupları tek. bir cephede toplama çalışmalarında FARC, partimizin ulusal kurtuluş cephesi kurulması çağrısını gerçekleştirme görevini yürütüyor. Devrimci hareketin zafere ulaşması için tek doğru siyaset budur.

Partimizin Onuncu Kurultayı, Kolombiya için **bütün, mücadele biçimlerinin yer aldığı özel bir devrimci yolun** açılmakta olduğunu belirtiyordu. Bu yolun üstünde en önemli mücadele biçiminin, emperyalizmi yenip zafere ulaşmak için en doğru yolun silahlı mücadele yolu olduğu konusunda da ısrar ediyordu. FARC bir halk ordusu olma yolundadır. Biz komünistler işte bunu gerçekleştirmeğe çalışıyoruz. Bağımsız, egemen, sosyalist bir Kolom-biya kurmak için çalışıyoruz.

— «The Revolutionary Armed Forces of Colom^ bia and Their Perspectives.» World Marxist Review. Nisan 1967, s. 34-35. Alberto Gomez, Kolombiya Komünist Partisi Siyasî Bürosu üyelerindendir.

9.

GUATEMALA' , DEVRİMCİ TAKTİKLER

Jose Manuel Fortuny

İşçi Partisi bugünkü durumun son derece elverişli olduğu kanısında. Guatemalayı kasıp kavuran yapısal bunalımın sonucu olarak gittikçe şiddetlenen sınıf çatışması, ordunun, hiç de uzak olmayan bir gelecekte şu iki yoldan birini tutmasını zorunlu kılıyor: ya hükümeti devirecek ya da büsbütün pekiştirecek. İkinci durumda hükümet ordunun sivil bir biçimi haline gelmiş olacak. Buna da «dördüncü karşı devrim hükümeti» adını takabileceğiz. Bu arada, şartlar elverişli olduğu takdirde, silahlı devrimci mücadele de devam edecektir.

Bazıları, bugünkü şartlar altında. partinin çizgi değişikliği yapmasını ve daha barışçı yollar izlemesini öne sürüyor. Böyle düşünenler, **mücadele biçimleri** ile **devrimin genel** sebebini karıştıran ve parti çizgisi sorununu sadece bir taktik sorunu haline indirgeyen kişilerdir.

Partinin çoktan beri açıkça söyleyip durduğu bir şeyi burada tekrar etmekte fayda var: devrimin genel sebebinin tanımlanması, strateji konusu; mücadele biçimlerinin tanımlanması, taktik sorunudur. Stratejinin değiştirilmesi için ülkenin şartlarında köklü bir takım nicelik değişmelerinin görülmesi gerekir. Bu da ancak ve ancak anti-emperyalist bir halk devriminin gerçekleşmesine bağlı. **Partimiz, bu sonucun ancak silahlı mücadeleyle sağlanabileceği kanısındadır. Bu noktayı görmek** istemiyenler

kendilerini bir kısır çemberin içinde buluyorlar. Mücadelenin biçimi sorunu ise başka bir konu. Bu bir taktik sorunu ve bu yüzden mücadele alanına ve somut şartlara, başka bir deyimle, geçici ve niteliksel şartlara bağlı. Guatemaladaki durum bu merkezde. Hükümet değişikliği iktidar koltuğundaki kuvvetleri zerrece değiştirmemiştir.

Lenin de, Marx da «Ayaklanma ile **oynamayın.** Fakat bir kere patlak verdi mi de **sonuna kadar** gidin.» görüşündeler. Biz Guatemalalı komünistler, ülkemizdeki şartların bu ilke ışığında gelişecek bir halk devrimi için yeter derecede olgunlaştığı kanısındayız. Marx'm dediği gibi «ayaklanma da tıpkı savaş gibi bir sanattır.» Dolayısiyle sistemli hazırlıkları gerektirir. Çok iyi hazırlanmış bir kuvvetin kullanılması ise sadece bir taktik sorunu değildir...

Hem Montenegro'nun seçimi, hem de Vaşington'un Peralta Azurdia üzerine yaptığı baskı (birincinin seçilmesi için) aslında devrimcilerin silaha sarılmış olmalarının bir sonucudur. Tuhaf bir durum, fakat gerçek: silahlı mücadele, barışçı yollarla hükümet değiştirme işine de yarıyor. Çünkü Devrimci Parti, seçimlere hile karıştırıldığı ve ülkenin başına yeniden bir asker oturtulduğu takdirde silahlı mücadeleyi arttıracağını ve bunun gerillacıların zaferiyle sonuçlanan bir mücadele olacağını açıkça ortaya koydu.

Amerikan emperyalizmi demokrasi şampiyonu değildir. Halkın en temel haklarını çiğneyen Peralta Azurdia için de aynı şey söylenebilir. İktidara geçer geçmez yaptığı ilk iş Anayasayı rafa kaldırmak ve ülkeyi tam bir terör havasında yönetmeğe kalkmak olmuştu. Bunu gören Amerika, Azurdia yerine Montenegro'yu oturtmak zorunda kaldı. Çünkü **Guatemala'nın, silahlı** halk kuvvetle-

rine ve gerilla savaşına dayanarak, ikinci bir Dominik Cumhuriyeti olmasından çekiniyordu.

İşçi Partisi Merkez Komitesi, 10 Haziran. 1966 tarihli kararında şunları belirtiyordu: «Olaylar gösteriyor ki. yurdumuzun baş düşmanı Kuzey Amerikan emperyalizmi, taktik değiştirmeğe başlamıştır. Eskiden, orduyu kullanarak, ülkeyi aşırı gericilere yönettirirdi. Şimdi, hükümete yeni güçleri ortak etmekte ve orduya hükümeti denetletmektedir.» Parti, bu durum karşısında, «günümüzün siyasî şartlarına uygun yeni taktiklerin benimsenmesi gerektiği» sonucuna varıyordu. Partinin, silahlı mücadelenin en uygun mücadele biçimi olduğu konusundaki görüşü ise aynen kalıyordu. Yeni taktiklerin başlıca nitelikleri şöyle özetlenebilir:

1 — Montenegro'nun Devrimci Partisi, bugüne kadar çizdiği zikzaklara rağmen, gerici partilerle karıştırılmamalıdır. Sınıf bileşimi, halkı reform sözleriyle kandırmaktan ibarettir. Bu partinin homojen olmayan bir niteliği var. Bir yandan ülkeyi yöneten klik, diğer yandan orta tabaka ve subaylar bu partiye bağlı. Ancak, üç akımın bir sentezine varmış, üç ayrı gurubun birliğini sağlamış bir parti değil: üç ayrı guruptan kurulu bir ortaklık. Karşımızdaki acil görev, bu partinin yüksek tabakasıyla çatışmak, alt tabakasındaki oportünistleri tarafsız hale getirmek ve subayları sol tutumlara doğru çekmek olmalıdır.

2 — Hükümet, ordunun istediğinden farklı bir siyaset izlediği için. bunlara yönelecek komünist taktikleri de farklı olmalı. Komünistler, ordunun baskı yönetimin den yana olduğunu ve hükümeti devirmek için darbe hazırladığını hükümete duyurmalı. Partimizin hedeflerinden biri. hükümete, asıl düşmanın Asi Silahlı Kuvvetler değil, düzenli ordu olduğunu ne yapıp yapıp anlatmak olmalı. Yukarda geçen Merkez Komitesi kararında, ordu

baskı yapmağa devam ettiği sürece, «Asi Silahlı Kuvvetlerin buna askerî bir saldırıyla cevap verecekleri, gafil avlanmamak için girişimi kendi ellerine alacakları» hususu da yer alıyordu. Ordu, baskı yapmaktan vazgeçtiği takdirde Asi Silahlı Kuvvetler de, eylemlerinde «misilleme yapmaktan, kitleye karşı girişilen baskıların ve yoldaşlarımıza yapılan işkencenin öcünü almaktan» öte gitmeyecekler.

3 — Devamlı bir darbe tehlikesi var (bazı subay ların giriştikleri işler olsun, gerici çetelerin ortalığı kasıp kavurmağa kalkması olsun, bunu gösteriyor), bu konuda kitleleri ve hükümeti uyarmak taktik ve görevlerimizden biri olmalı. Darbe olursa Asi Silahlı Kuvvetler kitleleri de yanlarına alarak darbecilere karşı çıkmalıdır. Darbe başarıya ulaşır da Amerikan emperyalizminin desteğini sağlama imkânına kavuşursa geniş bir cephe kurarak mücadeleye geçmeliyiz.

4 — Hükümet değişikliği, sadece, iktidar koltuğundaki gUçleri yeni bir düzene sokmakla kaldı. Gerçek iktidar Amerikan emperyalizminin elinde. Emperyalizm, ordunun baskı yönetimiyle hükümetin önemsiz reform ve tavizlerini yeni bir bileşim içinde ortaya koydu. İşte hükümet değişikliğinin önü sonu bu. Reform ve tavizle rin ülkeyi bir miktar değiştirdiği resmi ağızlardan düş müyor. Bu da bir dereceye kadar doğru. Partimizin gö rüşü «bu reform ve tavizlerin, kitle eylemleri için yeni fırsatlar yaratması, yeni örgütlere olanak sağlaması, işçi ler, köylüler ve diğer emekçiler için ekonomik, sosyal ve siyasal bir takım hakların alınması için mücadeleye imkân vermesidir. Bu yeni şartlara uygun silahlı bir mü cadele yolu benimsenir ve halk kitlelerinin desteği sağla nırsa, yeni **durumun** gerektirdiği kuvveti de kazanmış **olacağız.»**

Parti, başlıca görevinin, yeni durumdan yararlana-

rak üç düzeyde örgütlenme eylemlerine ,hız vermek olduğu görüşünde. Bu düzeyler: kitleler, Asi Silahlı Kuvvetler ve partidir. Bu yöndeki çabalar olsun, devrime uygun ortamın devamlı gelişmesi olsun (yeni gerilla cepheleri açma olanağının doğması gibi) partinin, diğer sol kuruluşlarla elbirliği etmek ve kitle üstünde etkisi olan bütün kuruluşlarla birlikte ortak bir cephe kurmak görevlerini ikinci plana düşüremez. İşçi Partisi, Devrimci Partinin, sekter hatalarımızı yakalayıp adı geçen bu sol örgütleri bizden koparmak isteğini ve Asi Kuvvetler içinde komünistleri tek başlarına bırakma taktiğini akıldan çıkarmıyor. Merkez Komitemizin belirttiği gibi «Düşman taktiklerine verilecek en iyi cevap, siyasî, askerî, ekonomik ve sosyal mücadeleyi birarada yürütmektir. Bunun için de devrimci kuvvetlerin daima halkın isteklerini ve umutlarını dikkate alarak eyleme girişmeleri gerekir. Çünkü komünistler, Marksizm-Leninizmi daima yaratıcı bir biçimde ele almalı ve çizdiği yoldan ayrılmamalıdır.» — **«Guatemala: Political Situation and Revolu-tionary Tactics,» World Marxist Review, Şubat, 1967, s. 32-33; Jose Manuel Fortuny, Guatemala İşçi Partisinin Genel Sekreteridir.**

10.

LATİN AMERİKA DEVRİMİNE DOMİNİKLİLERİN BAKIŞI

Jose Cuello ve Asdruba! Dominguez

Ekim Devrimi, yüzyılımızın hemen bütün sosyo-politik süreçlerini etkilemiştir. Sömürüye ve baskıya karşı çıkan bütün devrimler günümüzün sosyalist özünden etkilenen unsurları da kapsamakla birlikte, devrimlerin sınıf bileşimi, programları, aşamaları, mücadele biçimleri ve kurdukları devlet yapısı mutlaka sosyalist bir nitelilk taşımıyor. Lenin'in tahmin ettiği gibi, sosyalizme ulaşan devrimci yollar da günden güne çoğalıyor, çeşitlerini arttırıyor.

Bir kere, proleterya dışındaki tabaka ve guruplar da artık anti-emperyalist mücadeleye katılmakta. Bugün, dünya devriminde müttefikimiz olan bu çeşitli tabaka ve guruplar, geçmişte olduğu kadar gelecekte de, sosyalist devrime kendi nitelikleriyle katkıda bulunacaklar ve sosyalizmin (ister az gelişmiş ülkelerde, ister kapitalist ülkelerde) kuruluşunu etkileyeceklerdir. Bu süreç, günümüzde Komünist hareketi ile dünya devrimi hareketi arasındaki birliğin sağlanmasında belli güçlükler yaratıyor.

Küba Devriminden beri, devrimci harekete yeni tabaka ve gurupların girmesiyle, Latin Amerika ülkelerindeki devrimci hareket bir kitle niteliği, dinamik bir özellik kazandı.

Eskiden de ilerici aydınlar ve öğrenciler devrimlere

katılırdı. Bugün subayların ve papazların da katıldıklarını görüyoruz. Bunların durumuna dikkatle eğilmeliyiz.

Venezüelada, askerlerin Carupano ve Puerto Cabello ayaklanmalarına katıldıklarını gördük; aynı şey, Guatemaladaki, Turcios Lima. Yon Sosa ve 13 Kasım Hareketlerinde görüldü; Dominik Cumhuriyetindeki(l) Francisco Caamano, Ramon Manuel Montes Arache, Hector Lachapelle Diaz ve 1965 Nisan olaylarına katılan diğer yüzlerce subay, devrimci bir bunalım başgösterdiği zaman, gerçek bağımsızlık ve ulusal onur uğruna askerlerin de devrimci güçlere katılmalarının mümkün olduğunu gösteriyor.

Camilo Torres ve onu izleyenler örneği de bize, Latin Amerikada papazlar arasında bile anti-emperyalist devrimci duyguların yer ettiğini gösteriyor. Bu duygunun temelinde Hristiyan hümanizmini buluyoruz.

Yüzde yüz olumlu bu hareketlerin, kıtamızdaki Marksistlerin tamamı tarafından iyi değerlendirilemediğini görüyoruz. Aslında, bir çok ülkelerde işçi sınıfının yaptığı devrimci öncülük, kıtamızda, ilerici küçük burjuvazinin elindedir. Üstelik bu sınıf. Marksist partileri ortadan silmeğe de çalışmaktadır. Hele, yanlış taktiklere esir olmuş, sekter ve dogmatik partiler bulduğu takdirde küçük burjuvazinin gelecekteki rakibine şimdiden darbe indirme şansı artıyor. Küçük burjuvazinin önderliğini kabul edip etmeme konusunda bir karar vermeğe kalkmadan, Lenin'in vaktiyle söylediği ve bugün kıtamızdaki komünist hareketi için ibretle incelenmesi gereken şu sözlerini hatırlayalım: «Kendi kendimizi öncU, ileri birlik

(1) Dominik halkının ayaklanıp, emperyalist taraflısı askeri diktatörlüğün temellerini salladığı ve Amerikan emperyalistlerinin 42.000 deniz piyadesiyle müdahaleye giriştikleri Nisan 1965 olayları kastediliyor.

ilan etmemiz büyük anlam taşımaz; davranışlarımızı o şekilde ayarlamalıyız ki diğer birlikler de bizim öncülüğümüzü, hareketin başında yürüdüğümüzü kabul etsinler.»

Bazıları Marksizme kaymış, bazıları da kaymamış farklı siyasal ve sosyal guruplar kıtamızdakı devrimci hareket içinde yer almış bulunmaktadır. Bu hareketin öncülüğünü ele geçirmek istiyorsak, Marksizmi yaratıcı bir biçimde anlamağa çalışmalı, esnek ve cesur taktiklere girişmeli ve öncülüğe diğer guruplardan daha layık olduğumuzu kanıtlamalıyız. Partinin anti-emperyalist cephedeki önderliğini sağlamanın tek yolu, devrimci birliğin diyalektik bileşimini gerçekleştirmek ve bu birliği bozmadan, bu birlik içinde ideolojik savaşa girişmektir. Özel likle işçi sınıfının örgüt bilinci, nesnel sürecin büyüyen sertliğine ve artan hızına ayak uydurabilecek kadar yüksek bir düzeyde değilse, bu konudaki dikkatimizi arttırmak zorundayız demektir.

Komünistler ortak cephenin azınlığını teşkil etseler bile, doğru ideolojik mücadeleyle, hareketin sapmasını önlemekte ve çoğunluğu kendi tarafına çekmekte başarı sağlayabilir. Cephe içinde çoğunluk bizde olunca da, kendi irademizi diğerlerine kabul ettirmek için zora başvurmamalı, ikna yolunu seçmeliyiz.

Farklı siyasal ve sosyal kuvvetlerle birlikte girişilecek bir hareket, mücadelenin **yöntemi** konusunda, büyük bir ciddiyeti ve kuramsal açıklığı zorunlu kılar. Latin Amerika devrimci hareketi içinde hâlâ ateşli bir biçimde tartışılması ve hatta hareketi bölecek bir dereceye varması, bu konunun önemini gösteren bir delil niteliğindedir.

Biz, «silahlı mücadele» ile «kitle mücadelesini» birbirine **taban tabana zıt gösteren anlayışa kesinlikle karşı** olduğumuzu belirtmek istiyoruz. Böyle bir ayrımın ülke-

mizin (hatta bütün kıtanın) gerçeklerine kesinlikle aykırı düştüğü inancındayız.

Yöntemler denince, işçi sınıfının ve müttefiklerinin iktidara gelmesini sağlayacak araçların tümünü anlıyorsak, yöntem sorunu bir strateji sorunudur ve bu konudaki polemik derhal kapitalizmden sosyalizme geçişin niteliği konusundaki tartışmayla karışıverir.

Partimiz, Nisan 1965'in acı deneylerinden, öncülüğü elde etmek istediğimiz takdirde, kendimizi devrim için zorunlu silahlı mücadeleye hazırlamamız gerektiğini öğrendi. Burjuvazi ve emperyalizm, silahlı karşı devrim makinasını harekete geçirdiği zaman, Komünist Partisi siyasetini devrimci savaşın somut isteklerine uygun bir biçime getiremezse halk kitlelerini hemen kaybeder. Öncülük de proleter olmayan güçlerin eline geçer ki bunun sonucu devrimin ya da ulusal kurtuluş savaşının yenilgiye uğramasından başka bir şey değildir.

Kıtamızda, devrimci mücadelenin yöntemleri, biçimleri ve yolları konusu tartışılırken, hiç kimsenin grevler ve köylü eylemleri için propaganda ve kışkırtma gereğini, işçi sınıfını örgütlemek için yılmadan çalışma şartını yadsımadığını görüyoruz. Fakat bizce tartışmalı olan bir konu var: Acaba burjuvazi, elindeki malları vermeğe razı olacak mı, emperyalizm kendisi için çok önemli olan bir toprak parçasını gönül rızasıyla terkedecek mi? Yoksa iç ve dış düşmanlarımız birleşik olanca güçleriyle, devlet makinalarının bütün ağırlığını ve ellerindeki bütün teknik olanakları kullanarak, modern silahlarla donanmış olarak karşımıza mı çıkacaklar?

«Bütün mücadele biçimlerinde ustalaşmamız gerekir» demek, bizce bir işe yaramaz. Çünkü bu oldukça gevşek bir formüldür. Bir ülkedeki devrimcilerin iktidarı kazanmak için tutarlı bir siyaset izlemelerini garanti etmediği gibi, dikkatleri en uygun olan yöntemin bulunma-

sı için gerekli çalışmalardan uzaklaştırmak gibi. engelleyici bir rol de **oynar.**

Engels'in belirtti gibi, silahlarını durmadan geliştiren ve ordularını yeni savaş düzenlerine göre eğiten egemen sınıflar, devrimci güçlerin hangi ölçüde silahlı ve ne türlü bir şiddet hareketine girişeceklerini de tayin etmiş olurlar.

Sokak gösterileri, grev ve toplantılar aşamasında, yönetici azınlık, burjuvazi ve emperyalizm, sosyo-ekonomik düzeni polis ve güvenlik birlikleri göndererek savunabilecek güçtedir. Su hortumu ve cop. düzeni savunmağa yetecek silahlardır. Fakat devrimciler, «gericilerin bu ilk siperini yıkıp bir adım daha atmak istedikleri zaman karşılarında tüfekleri ve tankları bulurlar. Tanklar yakılıp da tüfekler karşı tarafın elinden alındığı zaman ise, ufukta Amerikan zırhlıları ve taşıt uçakları belirir. Sömürücü sınıfların dayandığı son savunma hattı budur çünkü.

Üç yıl önce ülkemizde olup bitenlerin özeti de **bu** zaten.

Bu yüzden, devrimin, günün sorunu olduğunu bilen biz Dominikli komünistler, her düzeyde silahlı mücadele için sıkı hazırlanmalıyız. Aynı nedenlerle, kitleyi de böyle bir mücadeleye hazırlamağa çalışıyoruz; çünkü partinin bu mücadeleye hazır olması yetmez, karar günü kitlelenin de eli tetikte olmalıdır. Lenin, kitlelerin devrimci şiddete başvurabilecek psikolojik niteliği kazanmalarına Komünist Partisinin önayak olması gerektiğini söylemiştir. Tarih henüz onu yadsımış değil.

Vietnam'da, Orta Doğu'da, **Afrika'da** ve Latin Amerika'da **görülen barbar karşı devrimler bizi bir yol kavşağına getirmiş bulunuyor: ya güçsüzlüğümüzü anlayıp bir kıyıya çekileceğiz ya da** devrimci enerjimizi iki mis-

line çıkararak işçi sınıfının ve partisinin hazırlıksız yakalanmamasını sağlayacağız. Bunun için de düşmanın kullandığı yöntemleri iyi bilmek gerekli. İşçi sınıfının örgütlü öncüsü olan partinin, günün birinde birdenbire yükselen barikatları görünce hazırlıksız yakalandığını, geç kaldığını anlayarak felce uğraması doğrudan doğruya işçi sınıfına ihanettir.

Eğer durum değişir de işçi sınıfı ve partisi silaha sarılmak zorunda kalmazlarsa daha da iyi olur; fakat silahlı mücadeleye hazırlanmak hiç bir zaman boşuna değildir.

Bugünlerde tartışma konusu olan bir başka sorunu ele almak istiyoruz: İlke olarak, sınıf çatışmasının silahlı şiddet biçimini aldığı andan itibaren silahlı devrimci hareket başlayabilir. Ancak, emperyalizmin, ülkelerimizin iç işlerine burnunu iyiden iyiye sokmuş olması nedeniyle, komünistler, kitlenin kendiliğinden girişecekleri silahlı şiddet hareketlerine katılmakla yetinmemeli, bu hareketin örgütlenmesi ve belli ilkelere dayandırılması işinde, öncülüğü almağa çalışmalıdır. Dolayısıyle, komünistlerin, ülkemizde ve kıtamızın diğer ülkelerinde, sistematik hareketini köylere yaymağa hazırlanması büyük önem taşıyor. Girişim önceliği ve üstünlüğü bizde olmalı.

Dış müdahale tehlikesi ve gerilla savaşı zorunluluğu birbiriyle yakından ilgilidir. Teknik yönden yabancı işgal ya da müdahale kuvvetlerine karşı, köylülerin dağa çıkmaları sık görülen olaylardandır. Kuzey Amerikalıların Britanyaya karşı giriştikleri savaşın; Avrupada faşizme karşı girişilen savaşın; Sovyetler Birliğinde Hitler'in geri hatlarını vurmağa çalışan savaşın; Çin'de Japonlara karşı girişilen savaşın, gerila nitelikleri ağır basar. Gerilla savaşının etkinliği Vietnam'da, Filipinler'de, Cezayir'de ve dünyanın daha başka yerlerinde sınavdan geçmiş ve kendisini kabul ettirmiştir.

Köylük bölgeleri **düzensiz savaş** (gerilla savaşı) **İÇİB** en uygun yer olmakla Kalmıyor (özellikle işgalciye karşı) aynı zamanda, köylüleri, köylerdeki yarı - proleter gurup **lan** ve **tarım** işçilerini (sömürülen bütün yoksul emekçileri) etkin devrimci savaşın içine çekiyor.

Bizim gibi ülkelerde, kitlenin desteğini sağlamadan, devrimi başarıya ulaştırabileceğini sananlar aldanıyorlar. «Yeşil berelilerin» Amerikanın bütün dağlarını taşlarını tutmalarından sonra, kitle desteği, sadece işçi sendikası ya da esnaf birliği örgütlemeğe yarayan örgütleme ve eğitim yöntemleriyle sağlanamaz. Sağlanır diyenler varsa, bize göre, bunlar sorumsuz kişilerdir. (Devrimci örgütleme ve eğitim için başka yöntemler kullanılması halinde nasıl başarılı olunduğunu Kolombiyalı komünistlerin deneyi gösteriyor). Dağlarımızda Amerikan birliklerinin oluşu bir tehlike (düşman için) ve bir devrim imkân: (köylüler için) kaynağıdır. Fakat aynı zamandı» kurtuluş hareketinin zayıflığının da bir kalıntısıdır bu; sömürülen köylü kitlelerini demokratik ve anti - emperyalist mücadeleye çekmekte gösterilen ağırkanlılık.

Kitleleri bu sürüncemeli savaşa katma ihtiyacı, her geçen gün biraz daha iyi anlaşılıyor. Devrimin bütün cepheleriyle birden askerî siyasî bir saldırıya geçmesi için şartların olgunlaşmasına kadar işgalciye (ya da darbeciye) karşı bir direnme niteliğinden öte geçmemesi gereken bu sürüncemeli savaş onlar olmadan başarılamaz.

— «The Dominican Repuclic: **Two** Years After,» **World Marxist Review, Mart, 1968, s. 38-39. Yazarlar, Dominik Komünist Partisinin önde gelen üyelerindendir.**

11.

LATİN AMERİKADA ANTİ - EMPERYALİST İTTİFAK

Luis Corvalan

Geçen Yüzyılda Latin Amerikada yer alan bağımsızlık savaşları kıta savaşları niteliğindeydi. Bolivar, **Sucre**, San Martin ve O'Higgins sadece kendi ülkelerinin özgürlüğü için değil, bütün amerikan halklarının özgürlüğü için savaşıyorlardı. O günlerde kıtamızda ne ulusal devletler ne de coğrafî sınırlar vardı. Sömürgecilerin sınırları belli belirsizdi. Kendi halklarının bağımsızlığı uğruna döğüşen ordularda başka halklardan, başka sömürgelerden gelen subaylar ve askerler vardı.

Bağımsızlık kazanılıp da kapitalizm gelişmeye başlayıncaya kadar ulusal devlet diye bir şey çıkmadı ortaya. Fakat, tıpkı eskisi gibi, Latin Amerika halklarının ortak alınyazıları, ortak sorunları ve ortak düşmanları bulunuyordu. Kapitalizmin ve kapitalist toplumun dengesiz gelişimi dün neyse bugün de oydu. Hepsinin geri kalmış olmaları bir yana, bugün, Latin Amerika ülkelerinin ekonomik, siyasal ve toplumsal gelişme düzeyleri arasında gene de önemli farklar vardır. Bu da, devrimlere ulusal bir renk katmakta ve zamanla biçimlerini değiştirmektedir.

Bu nedenle, günümüzdeki **durum, geçen yüzyılda** olduğundan değişik. Bununla birlikte, Washington bütün kıtada bir saldırı ve müdahale siyaseti uygulamakta. Kü-

ba Komünist Partisinin 18 Mayıs (1967) Bildirisinde belirttiği gibi, Amerika, «Uluslararası saldırı savaşları düzenlemekte, çeşitli ülkelerden gelen askerleri bu savaşlara sokmaktadır. Dün Güney Korede. bugün Güney Vietnamda. bunun örnekleri görüldü. Vietnamda, Güney Kore'den, Siyam'dan. Filipinlerden, Yeni Zelanda'dan ve Avustralya'dan gelmiş askerler döğüşüyor. Santo Domingo'da da böyle olmuş, Brezilya'dan, Costa Rica'dan, Honduras'tan, Nicaragua'dan ve Paraguay'dan birlikler getirilmişti; ayrıca emperyalizm, OAS aracılığıyla (OAS—Amerikan Devletleri Birliği) Küba'ya ve kıtadaki kurtuluş hareketlerine karşı kullanılmak üzere uluslararası bir ordu kurmağa çalışmaktadır.»

İşte, Latin Amerika halklarının birleşik bir eylem içine girmelerini, ulusal renklerinden kurtulup uluslararası bir renge bürünmeleri bundan ileri geliyor.

Yerli azınlık yönetimleriyle elde vermiş olan emperyalizm. Latin Amerika ülkelerinin sınırlarını ve egemenliğini tanımadığı gibi iç-işlerine karışmama ilkesini de çiğniyor. Devrimcilerin büyük bir dayanışmayla karşı koymaları gereken ideolojik sınırlar adını verdiği bir doktrin geliştirmiş bulunuyor. Bu dayanışma, önderliği kendilerinde olmak şartıyla, kardeş halkların kurtuluş savaşlarına (gerektiği zaman) katılmamızı şart kılıyor .

İspanyadaki anti - faşist savaşta olduğu gibi, bazı hallerfarklı uluslara mensup devrimciler, kitleler halinde, bir başka, ülkenin kurtuluş savaşına katılabilir. Bu, önemli bir siyasî ve tarihî etki yaratıyor. Fakat, devrimcilerin dünya ölçüsünde kurtuluş savaşlarına ve işçi sınıfi zaferine yapabilecekleri en büyük katkı, kendi ülkelerinde mücadele etmek ve diğer ülkelerdeki devrimci savaşlara maddi ve manevi yardımda bulunmaktır.

Marksizm in ve proleter enternasyonalizmin kurucu lan olan Marx ve Engels Komünist Bildirisinde (Manifes-

tosunda) şunları söylüyorlar: «...Özünde olmasa bile biçiminde, proleteryanın burjuvaziyle savaşı, herşeyden önce, ulusal bir savaştır. Şüphesiz, her ülkenin proleteryası, herşeyden önce, kendi burjuvazisiyle kozunu pay etmek durumundadır.

Bu ulusal savaşta, her ülkede, devrimin somut görevlerini ve çeşitli niteliklerini tayin edecek olan o ülkenin devrimcileridir. Kendi yurtlarındaki durumu onlar herkesten daha iyi bilirler. Devrimin amaçlarını ve bu amaçlara ulaşma yöntemlerini en iyi onlar tayin eder. Hata yapabilirler. Fakat, bu başkalarının yapacağı hatadan çok daha küçüktür. Her halde, bir ülkede, deneylerini, başarılarını ve başarısızlıklarını kısaca gözden geçirdikten sonra eylem için en doğru yolu bulma sorumluluğu gene o ülkenin devrimcilerine düşer. Fakat bu, kardeş ülke devrimcileriyle fikir alışverişi yapılmaz demek değildir elbet.

Küba devrimi, gerçeklerin, önyargıları nasıl alaya aldığını gösterdi. Şu ya da bu deneyin sonuçlarını hemen genelleme eğiliminin nasıl bir çığlık olacağını öğretti. Fakat bu da, belli bir devrimin, meselâ Küba devriminin, belli bir özelliğinin başka bir devrimde yeniden ortaya çıkmayacağı anlamına gelmez. Bu yüzden, Latin Amerika ülkelerindeki devrimlerin, Kübada olduğu gibi, bir gerilla hareketiyle başlayabileceğine inanıyoruz.

Bunun gerçekleşebilmesi için, son derece önemli (hatta bazan bir numaralı) etmen olmakla birlikte, bir gurup devrimcinin yiğitliği ve kararlılığı yetmez. Çok daha temel bir şeyin, genel şartların devrim için elverişli olması gerekir. Hiç şüphe yok ki, bu şartların ne tamamen lehte, olmasını ne de tamamen olgunlaşmasını beklemek gerekmez. Olgunlaşmakta olmaları yeterlidir.

Gerilla ya da başka bir mücadele biçiminin tam zamanını ve en uygun yerini bulmak kolay değildir. Lenin genellikle, bir sürü hayata malolmaktan ve sonuçta gerile-

meye yol açmaktan başka bir işe yaramayan serüvenlerden her zaman kaçınmak gerektiğini söylüyor. Diğer taraftan, Leninizm, her zaman yaratıcı bir cesaretle işe girişmiş, devrim idealini bir an önce gerçekleştirmek arzusuyla çalışmıştır. Bu sebeple, belli bir mücadele biçimini, kafadan reddetmek ya da düşünmeden, hesaplamadan kabul etmek söz konusu değildir. Ana sorun, en doğru mücadele yolunu bulmak, durumu mümkün olduğu kadar iyi kavramak ve bu en kestirme mücadele yolunda dümdüz gitmektir. Devrimci, saldırıya geçeceği anı bilmeli, gerektiği zaman geri çekilmeli ve devrim için elverişli ormin varlığını hemen kavrayabilmelidir.

— «Alliance of the Anti-Imperialist Forces in Latin America, WorW Marxist Review, Temmuz... 1967, s. 25-27; Luis Corvalan Şili Komünist Partisi Genel Sekreteridir.

VII. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

Birleşik devletlerde silâhlı eylem sorunu, 1964 de Harlem'deki patlamadan sonra gittikçe sıklaşan ve şiddetlenen siyah Ghetto(1) isyanları ile ilişkili olarak ortaya çıkmıştır. Dünya çapındaki çağdaş saldırgan ve ihtilâlci Amerikan emperyalist politikasına uygun düşmek üzere, bu kendiliğinden çıkan isyanlar kendi yurtlarında aynı şiddet ve baskı ile karşılaşmışlardır. Bunun sonucu olarak; Afrika, Asya ve Lâtin Amerikadaki ulusal kurtuluş mücadelelerinden esinlenen bazı Amerikalı zenciler, kendi kurtuluşlarını da şehirlerdeki gerilla tipi eylemler türünden bir silâhlı mücadele plânında tasarladılar. Aşağıdaki yazıda, ABD Komünist Partisi başkanı Henry Winston, partisinin bu sorun hakkındaki tutumunu belirtmektedir.

---

(1) Ghetto: aslında yahudi mahallesi anlamında olup; burada bir şehir içinde tecrit edilmiş, beyazlarla eşit koşullara sahip bulunmayan zencilerin yerleşmeleri kastedilmiştir. (Çev.)

AFRO - AMERİKALILARIN ÖZGÜRLÜĞÜ İÇİN DEVRİMCİ MÜCADELE

Henry Winston

Amerikalı zencilerin, özellikle ghettolarda, karşı karşıya bulundukları katlanılmaz koşullarda bir değişildik alâmetinden başka her şeye razı olabilecek, ülkemiz yönetici sınıfının ve özellikle Johnson idaresinin kesinlikle yatsınması; son yıllardaki kitlesel barışçı gösterilere rağmen, demokratik süreç içersinde anlamlı bir değişiklik elde etme imkânı hakkında, gittikçe artan bir güvensizliğe bağlanmaktadır.

Zenci ghettolarındaki 1967 kitle ayaklanmalarının anlamı açıkça belirtilmelidir: Birleşik Devletler 60'ların «bolluğu» ile övünürken milyonlarca Amerikalı zenci **artık 301arın** buhran koşulları altında yaşayamaz.

Liberal ve ilerici güçlerin geniş kesimleri dahil ol mak üzere beyaz Amerikalıların çoğunun, ghettolardaki bunalımın vehametini anlamaktaki ve bu bunalımı hallet mek için gereken zorunlu kökten değişimler için **yapılan** mücadelede zenci halkla ittifak kurmaktaki başarısızlıkla rın, ırkçılığı ortadan kaldırabilme yetenekleri ve anlamlı **çözüm yolları için zencilerin savaşına katılmaya hazır** bulunmaları hakkında gittikçe artan bir güvensizliğe yol açmıştır.

Şehirler ve devletlerin olduğu gibi, Federal Hükümetin de zencileri öldüren ve sakatlayan ırkçılara karşı kesin bir tavır almaması, silâhlı savunmayı da içine alan azimli bir «nefsi müdafaya» daha büyük ölçüde güvenilmesi **ihtiyacı** hakkında yeni bir bilinçleme **yaratmıştır.**

Minutemanlar, Birchitler. Ku Klux Klan, Beyaz Yurttaşlar Meclisi. Ulusal Erler Derneği ve Amerikan Nazi grupları hiç bir ceza görmeksizin ırkçı tedhişi açıkça kışkırtıyor ve örgütlüyorlardı. Alabama eyaletinin sabık valisi Wallace, ırkçı tehdiş belasının yayılmasını serbest bırakmakla kalmamış, aynı zamanda bütün Birleşik Devletlerdeki ırkçı ve faşist türden güçleri bir araya toplamıştı. Zenci halk bu tehdid eden gelişimler içinde uygun bir sebeple gaz odasının pis kokusunu koklamak zorunda bırakılmaktaydı. Haklı olarak **genocid'in** pasif kurbanları olmaya hiç de niyetli olmadıklarını ilân ettiler.

Bundan başka tedhişe karşı, başarılması mümkün ve ghettoların sorunlarını çözümleyebilecek kadar köklü bir alternatif program ileri sürülmemişti. Ayrıca, zenci özgürlük hareketinin yönetici safları, başka ülkelerden alınmayıp Birleşik Devletlerin özel koşullarına göre ayarlanmış devrimci taktikler anlayışından ve sınıf bilincinden yoksundular. Son yıllarda Afrika'da, Aysa'da ve Latin Amerika'da gelişen dünya kurtuluş mücadeleleri, Birleşik Devletlerde, tam bir özgürlük için savaşma azmini ilham etmişti.

Bütün bu etmenler, bazıları tarafından özellikle zenci ghettolarında silahlı mücadele gereksinmesine yeni bir önem verilmesine yol açmıştır. Zenci özgürlüğü savaşının bayrağı, cesarettir. Komünistler, bütün militan zenci özgürlük savaşçılarını, bu bayrağı taşımak üzere, birleştirir. Ghetto ayaklanmaları ve sayısız kahramanca savaşlar, zencilerin **şimdi** tam özgürlük kazanmak için savaşmaya hazır olduklarını, fazlasıyla açığa çıkartmıştır. Özellikle zenci önderlerin görevi, birleşmiş olarak ve ustaca, kahraman halk militanlarımızı en iyi şekilde kullanma yollarını araştırmaktır. Görev; iktidarın, kışkırtmalarla bu militanları kötüye kullanmasını ve zenci halka yüz çevirtmesini önlemektir. Önde gelen görev, kazanılan her

durumun en etkili şekilde kullanılması, mücadelemize müttefikler toplamak ve düşmanlarımızı tecrid etmek için azamî ustalık kullanmaktır.

Komünistler; »yasal değişimi elde edebilmek için şiddet kullanılması gereğine, ancak halk çoğunluğunun barışçı yöntemlerle amaçlarını gerçekleştirebilecekleri bütün yollar gericiler tarafından kapatıldığı takdirde, inanırlar.

Bugün gördüğümüz gibi, Amerikan halkının, zenciler dahil olmak üzere büyük çoğunluğu, henüz düzenin değiştirilmesi gerektiğine bile inandırılamamıştır; nerede kaldı ki, bunun silâhlı güçlerle yapılmasının zorunlu olduğu kanısına varacaklar. Bu gibi amaçlar için silâhlı ayaklanmalar, ne kadar cesurca mücadele ederlerse etsinler, sadece zenci toplulukları tarafından başarıyla yürütülemez. İşçi sınıfından -beyaz ve zenci- güçlü müttefikler gereklidir. Bununla birlikte, demokratik sürecin yollarını kapamak için son derece tehlikeli baskıların bulunduğu konusunda uyan, zorunludur. Birçok bölgelerde bu yollar gerçekten kapanmıştır. Bu durumun devamı zenci halk için, şiddetli bir mücadeleye girişmekten başka çıkar yol bırakmayacaktır.

Kitlelerin hayat şartlarını düzeltmeyi amaçlayan bir programla temellenmeyen ve halkın desteğini sağlamayan bozguncu ve terörcü eylemler, zenci topluluklarına karşı misillemelere yol açan serüvenci, kışkırtıcı ve siyasal sorumluluktan yoksun eylemlerdir. Be nedenle bunlar yadsınmalıdır. Aynı zamanda, zenci toplumu içerisinde; Tom Amcalara ve bu taktikleri benimsemeyenlere karşı yöneltilen terörcülük de tamamen yersiz, bölücü ve tara özgürlük mücadelesi için zararlıdır. Aynı şekilde, bu da yadsınmalıdır.

Yağmacılık ve kundakçılık politikasını savunmuyoruz ama, kendiliğinden çıkan isyanlara sebep olan katla-

nılmaz koşullara, ghetto ayaklanmaları bir nihayet veremezken, bu politikanın belirli olumlu sonuçlar elde etmiş olduğu da açıktır. Bu militan eylemler, ulusa ve bütün dünyaya ghettolardaki krizin önemini kuvvetle kabul ettirmiş, birçok beyaz Amerikalıya, büyük şehirlerde hayatın, zenciler için katlanılır bir hale gelmedikçe, kendileri için de yaşanmaz olacağını göstermiştir.

Bundan başka, bu eylemler, Vietnam'daki adaletsiz savaşa karşı kitle direnişlerini şiddetlendirmiş ve derinleştirmiş ve bu savaşa son verilmesi için yapılan mücadelelere daha büyük bir militanlık ilham etmiştir. Zencilerin temsil edilmeleri mücadelesini büyük ölçüde harekete geçirmiş, zenci topluluklarını siyasal ünitede en yüksek seviyelere sevketmiş, beyaz toplulukların geniş kesimlerini, zenci bir belediye başkanını kabul etmeye ve onun için çalışmaya ikna etme konusunda katkıda bulunmuştur. Yönetimi, bütün seviyelerdeki zenci temsilciliği zorunluluğuna cevap verebilecek şekilde genişletmiştir. Son yıllarda zenci temsilciliklerinde kaydedilen her ilerleme, 1967'de zenci ghetto'larındaki patlamaların getirdiği değişimler sayesinde olmuştur.

Bununla birlikte şimdi zenci ghettolarında çıkan kendiliğinden ayaklanmalara, örgütleşmiş bir nitelik vermek gerektiğini çıkarsayanlar; gerek zenci topluluklarının ruhsallıklarını, gerekse böyle örgütlü silâhlı ayaklanmaların mücadele etmesi gereken güçlerin ilişkilerini vahim bir şekilde yanlış değerlendirmektedirler. 1967 ayaklanmalarının güçlülüğü, kendiliğinden olmalarından gelmektedir. Zenci topluluklarının sempatisini ve desteğini sağlıyan ve bir çok beyaz Amerikalıyı, ghettolardaki krizin derinliğini ortaya koyarak, harekete getiren şey, ayaklanmanın kendiliğinden çıkış özelliğidir.

Bu günkü koşullar altında örgütlü bir ayaklanma için beyaz çevreler bir yana, zenci topluluklarının deste-

ğini kazanmak bile önemli bir sorundur. Kendiliğinden çıkan ayaklanmaların bastırılması için kullanılan baskı yollarının insafsızlığı ile egemen sınıfların ve hükümetin, örgütlü bir ayaklanmaya karşı kullanacağı sınırsız zorlama kıyas kabul etmeyecektir.

Zenci topluluklarının kendilerini istilâya ve silâhlı kuvvetlerin tecavüzüne karşı savunmak, şüphesiz en tabiî haklarıdır. Fakat önümüzdeki görev, yıllık «yaz katliâmına» son vermek ve Amerikalı zencilerin hayatlarını garanti edebilmek üzere, gerçek demokrat beyaz Amerikalıların ve özellikle beyaz işçilerin desteğini sağlamaktır...

Birleşik devletlerdeki her zenci toplumunda örgütlü, militan ve birleşmiş bir mücadeleye öncelikle ihtiyaç vardır. Bu mücadelenin taktik yöntemleri tam özgürlük için yapılacak savaşın en hızlı ve en etkili bir şekilde ilerleme kaydetmesini sağlıyacak her türlü mücadele biçimini: kitle yürüyüşlerini, gösterileri, kitlesel militan sivil ayaklanmalarını, boykottan ve grevleri kapsamına almalıdır. Hareketi başlatıp sonuna kadar götürecek ve zorunluluk olduğunda silahlı mücadeleye baş vuracak bir tutum niteliğini kazanmalıdır. Zenci belediye başkanları, Birleşik Devletler senatör ve kongre üyeleri ve her seviyede zenci devlet memurları seçilmesini sağlamak üzere, zenci toplulukların, kitlesel yürüyüşler düzenlemeleri gereklidir.

Özgürlük savaşı ateşinde pişen her türlü yeni ve etkili mücadele için kapılar sonuna kadar açık olmalıdır, özgürlük mücadelesinin taktik yöntemleri hakkında tek düşünülecek nokta; bunların mücadeleleri ileri mi yoksa geri mi götüreceği, zenci halk kitlelerini birleştirecek nitelikte mi, bölecek nitelikte mi oldukları, bize müttefik kazandırıp kazandıramıyacakları konuları olmalıdır.

Her etkili mücadelenin zorunlu öğelerinden biri olan militanlık ta bu yoklamadan geçirilmelidir. Bugünün öz-

gürlük mücadelesinde yiğit kişilerin cesareti önemli bir rol oynamıştır ve ilerde de oynayabilir. Fakat bireysel militanlığın gerçek değeri, kitle militanlığına ilham verme yeteneğinde kendini gösterir. Bunun yerini başka hiç bir şey alamaz. Şu halde bireysel cesaret, zenci halk kitlelerinin belirli bir aşamada girişmeye hazır olacaklan bir mücadele biçimi ile birlikte yürümelidir.

— «Unity and Militancy for Freedom and Equality» Political Affairs, New York, Şubat 1968, s. 3-7.

İNDEKS

ABBAS, FERHAT, 307
Abdülkerim, 26
Afrika Kurtuluş Komitesi, 28
Afrika Ulusal Kongresi, 41, 42, **304. 33, 335**
Afrika - Asya Konferansı, **335**
Amerikan Bağımsızlık Savaşı, **(1776)** 6, **59, 67, 403**
Amerikan İç Savaşı, 59
Amerikan Zenci Halkı, 29, 44 366, **409**
Anarşistler, 12, **95, 112**
Avrupa 1848 **Devrimi,** 9. **51, 64, 73, 103, 157**
Avusturya, 20, **154**
Ayaklanma sanatı, 9, **51, 122**

BARİKAT TAKTİKLER, **10 13, 72, 79,** 84, **94,** 111, **155**
Batısta, **37,** 356
Barış İçinde Birlikte Yaşama, 137
Barışçı Yol, 297, **344, 394** Belçika,
155 Bernstein, Eduard, **122** Beşir Hacı
Ali, 313 Birinci Dünya Savaşı, **113, 119**
Birleşik Sosyalist Parti (Katalonya), **163**
Birleşmiş Milletler, **312** Blanqui, Louis
A., 96, 104 Blanquism, **96, 122** Boer
Savaşı, 6 Bolivar, 405
Bolivya, 29, 274, **275,** 348, 351, 3**64**
Bolşevikler, 13, **14,** 15, **123, 124, 127**

Bonaparte Louis, 76
Brezilya, 348, 406
Brunei, 243
BUDC (Birleşmiş Köy Savunma Birlikleri), **284**
Bulgaristan, 155
Burchett, Wilfred, 273
Burjuva Milliyetçiliği, 134
Burma, 29, 240, 243

CAAMANO, FRANCİSCO, 399
Cabral, Amilcar, 40, 322
Castro, Fidel, 36, 37. 38, 332, 349, **368,** 372, 378
Cenevre Anlaşmaları (Vietnam). 274
Cezayir, 28, 29, 35, 36, 37, 39
Cezayir, Komünist Partisi, 35. 307
Cezayir Ulusal Kurtuluş Cephesi, 35, 315
Cezayir Kurtuluş Savaşı, 6, 35, 304, 307, 313, 317, 342, 403
Chernov, Victor, 124 Chiang Kai-Shek. 208, 211, 252, 253 CIA, 294
Clausewitz. 60
CLO (İşçi Örgütleri Kongresi), 292 CONCP (Portekiz Sömürgeleri Ulusal Örgütleri Konferansı). 40, 304, 343 Connally, James, 155 Corvalan, Luis, 405 Cuella, Jose, 398

ÇEKOSLAVAKYA, 27, 155
ÇİN, 24, 25, 28, 33, 39, 120, 131, **196,** 305, 403
Çin Devrimi, (1924) 25, 212
Çin, Japonlara Karşı Birleşik Millî Cephe, 228
Çin Komünist Partisi, 24, 210, 212, 233, 372

DANTON, 52
Danimarka, 155
Debray, Regis, **274,** 352, 371
Demokratik İttifak. 291
Demokratik Kongre (Rusya), 127
Dien Bien Phu, 260. 266, 268, 307, 314, 318
Dimitrov, Georgi, 20
Dominik Cumhuriyeti, 395, **399**
Dominguez, Asdrubal. 398
Dubasov, General, 84, 86, 87

EAM (Yunanistan Millî Kurtuluş Cephesi)
184, 189. 194 Ekim Devrimi, 18. 25.
232. 238, 372, 398,
bk. Sovyet Rusya.
ELAS (Yunanistan Halk Kurtuluş Ordusu), 185. 186, 193
Endonezya. 28, 240. 297, 306
Endonezya Komünist Partisi, 26, 244, 249, 256, 261, **297**
Endonezya, 30 Eylül Hareketi, **299** Engels, Friedrich.
5, 9, 10, 11, 13, 21, 47, 51, 57, 65,
72, 89. 298, 402, 406

FADAYEV, ALEXANDER. 137
FARC (Kolombiya) **389**
FARP, (Devrimci Halk Silahlı Kuvvetleri), 40
Fas, 26, 29, 36, 305. 311, 320
Filipinler, 6, 26, 30, 32, 33, 45, 241, **279,** 403
Filipin Komünist Partisi, 32, 46, 291
Filipinler, Sakdal, 26, bk. Huk.
Fortuny, Jose Manuel, 393
Franko, 22, **160**
Fransa, 21, 155, **178**
Fransız Devrimi, 67, 71, 76, 104, 120
Fransz - Prusya Savaşı, 57, 69, 158
FRELIMO (Mozambik), 28, 40
FTP (Fransa), 179
Fyodorov, A. 143, 150

GAITAN, JORGE E., 389
Gana, 28, 304, 342, 345 Genel Grev ve Ayaklanma, 84 Gerilla (Foco) Merkezi, 167, 333, 352, 374, 378 «Gerillacılık», 16, 24, 217 Giap, Vo Nguyen, 244, 246, 252, 372, 377 Gine, 28, 304, 342 Gine Bissau, 39, 304 Gneisenau, 60 Gomez, Alberto, 388 Grenier, Fernand, 178 Guatemala, 348, 364, 376, 393 Guatemala, Devrimci Parti, 395 Guatemala, 13 Kasım Hareketi, 399 Guevara, Ernesto Che, 37, 38, 349, 356, 359, 372, 376 Güney Afrika, 39, 41, 303, 333 342 Güney Afrika Komünist Partisi, 41, 333 Güney Afrika - Hindistan Kongresi, 41 Güney Vietnam Ulusal Kurtuluş Cephesi (NFL), 35, 155, 276

HAİTİ, 348
Hindi Çini, 26, 240, bk. Vietnam
Hindistan, 121, 131, 243
Hitler, 160, 161, 168
Ho Chi Minh, 244, 250, 255
Hollanda, 155
Honduras, 406
Huk, 30, 34, 241, 279, 291

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI, 21, 161, 164, 238, 241, 252
İrlanda Ayaklanması (1916), 113, 155
İrlanda Cumhuriyet Ordusu, 19, 156, 159
İrlanda Ulusal Kongresi, 115
İspanya, 22
İspanya Gerilla Savaşı, 159

İspanya İş Savaşı, 19, 154
İspanya Komünist Partisi, 22, 159, 163
İspanya, Napolyona Karşı Savaş, 59
İşçi - Köylü İttifakı, 14, 17, 25, 232, 257, 272, 304, 388
İşçi Temsilcileri Sovyeti, 83, 106
İtalya, 21, 155

JENA SAVAŞI, 61
Joannides, E., 183
Johnson, J. B., 410
Junius Broşürü, 119

«KAĞITTAN KAPLANLAR», 235, 236
Kameronlar, 113
Kapitunan Hareketi, 241
Kara Yüzler, 94, 95
Kautsky, Karl, 89, 94, 102, 110
Kautskysm, 117
Kenya 29. 305, **342**
Kerensky. Alexander, 14, 124, 125
Kbrusbchev, Nikita, 144
Kıbrıs, 29
Kışlık Saray, Petrograd, 14
Kızıl Ordu (Çin), 25, 33, 198, **201**
Kızıl Ordu (Rusya), 17, **23,** 129, **138,** 150, 151
Kolchak. Amiral, 16, 129, 142
Kolle, Jorge, 351
Kolombiya, 274, 348, 364, 384
Kolombiya Komünist Partisi, 354, 404
Komünist Birliği, 9
Komünist Enternasyonal, 24, 29, 121, 133
Komünist Manifesto, 10, 406
Kongo, 29, 304, 329
Kore, 27, 48, 295, 406
Komilov, General, 14, 123, 125
Kostarika, 406

Kugelmann, L., 62
Kuomintang, 25, 202, 207, **211,** 214
Kuomintang-Komünist Ortak Cephesi, 196, 214
Küba Devrimi, 29, 36, 305, 323, 348, **356,** 363, 365, 371, 373, 377, 398, 407 Küba Katolik Kilisesi, 36
Küba Komünist Partisi, 378, 406 Küba Sosyalist Halk Partisi, 36 Küba, 26 Temmuz Hareketi. 36, 348, 352, 377 Küçük Burjuvazi, 38, 114, 239, 300, **318, 327, 348,**
351, 399

LANDWEHR SİSTEMİ, 60, 68
Laos, 242
Leballo, P., 333
Le Duan, 270
Lenin. V.I., 5, 13, 78, 82, 92, 103, 109, 113, 119, **122,** 129. 137, 191, 210, 234, 248. 298. 310, 311, 320, 371, 383, 394, 399. 402, 407.
Leoni, 379 Letonya, 90, 96 Liberal
Parti (Filipin), 291 Lin Piao, 28,197,
232 Lister, Enriquc. 159 Lümpen -
Proleterler, 95, 198

MACARİSTAN, 155
Magsaysay. Ramon, 32, 294
Malakhov, General. 87, 88
Malaya, 29, 30, 33, 240.
Malaya Halk Kurtuluş Ordusu (MPLA), 30, 31, 32. 240
Malaya Komünist Partisi, 31
Malezya,243
Mali, 28
Mao Tse-tung, 24, 28, **197, 206, 210, 218, 233, 372**
Maravilla, Jorge, **291**

Marquetalia, 384, 390
Mau Mau, 305, 342
Marx. Kar., 5, 8, 13, 20. 47, 51, 52, 62, 84, 88, 105, 111, 122, 127. 233, 298, 394, 406
Menşevikler, 109, 124 Metaxas, General, 184 Mısır, 29 Minz, I, 138
Moncada baskını, 377
Mondlane, Eduardo, 40
Moskova Ayaklanması, 82, 86, 95, 157, 310 Moskova Bildirisi (1958), 298 Mozambik, 39, 304, 325
Mussolini, 160, 168 Mücadele Biçimleri, 92, 102, 109, 111, 167, 247, 295, 320, 365, 369, 380, 385, 392, 398, 401, 414
Mücahid, 309
Napoleon I, 53, 59, 68, 77, 120, 308
Nasution, General Abdul Haris, 243, 299
Nationalista Parti (PI), 291

NATO, 303
Navarre, General, 259
Nazilere Karşı Direniş, 154, 403
Nigerya, 28
Nikaragua, 26, 348, 406
Nkrumah, Kwumae, 303, 341
Norveç, 155

OAS (Cezayir), 318
OAS (Latin Amerika), 406
OAU (Afrika Birliği Örgütü), 27, 303
OLAS. 349, 351, 362
OSPAAL, 347

ÖZ-SAVUNMA, 249, **273,** 338 385, 390, 410

PAIPC, 39, 322
Paraguay, 348, 406
Paris Komünü, 25, 62, 76, 103, 372
Peru, 29
Peru Komünist Partisi, 350
Petlyura, Simon, 16
Pinilla, Rojas, 388
Plekhanov, 85, 111
Polonya, 97, 98, 111
Polonya Sosyalist Partisi, 112
Pomoroy, William J., 290
Portekiz, 40, 303, 304
Potemkin, 78
Praetorianism, 55
Prestes, Luis Carlos, 348
Proleterya Diktatörlüğü, 232
Proudhon'cu Teori, 105

OUIRINO, ELPIDIO, 293
Quirino - Foster Anlaşması, 294

RADEK, KARL, 114
Ramos, Benigho. 26
Raşidof, Şerif, 137
Riff Savaşı, 26
Rodriguez, Juan, 379
Romanya, 155
Roxas, Manuel, 291
Rus 1905 Devrimi, 11, 13, 14, 78, 94, 109, 115, 382
Rus 1917 Devrimi, 14, 132
Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi, 13, 372
Rus-Japon Savaşı, 79, 90

SALAZAR, A.O., 40, 41
Sandino, 26, 348
San Salvador, 355
Santo Domingo, bk. Dominik Cumhuriyeti
Sarawak, 243
Scharn horst, 60, 61
Sedan Savaşı, 62
Self - Determination, 113
Serüvencilik, 23, 45, 208, 217, 301, 338
Siyasal ve Silahlı Mücadele, 247, 270, 274, 280, 307, 316, 321 341
Smith, Ian, 42
Sosyalist Devrimciler, 124, 127 Sovyetler Birliği, 15, 28, 39, 137, 170, 187, 305 Sovyetier Birliği, İç Savaş, 16, 130, 138, 210, 214 Sovyetler Birliği, Komünist Partisi, 139, Stalin, Joseph, 147, 210, 371, Sudan, 305 Sukarno, Başkan, 299 Summam Kongresi, 317 Sürekli Ayaklanma, 217

ŞİLİ, 351

TAMBO, OLIVER, 42
Tanzania, 28, 304
Tarım Devrimi, 215, 257
Taruc, Luis, 290
Tayland, 242.
«Temel Yasa» (Huk) 279
Thiers, 62
Tito, Josip Broz, 169, 175
Torres, Camilo, 399
Trung Chinh. 261
Tsereteli, Iraky G., 124
Tunus, 29, 36, 305, 313, 320

Türkiye, 120, 131

UGANDA, 28
Ulusal Burjuvazi, 38, 239, 296, 325
Ulusal Köylü Birliği (PKM), 291
Ulusal Kurtuluş Savaşları, 21, 36, **113, 119, 129,** 222, 405,
Uluslararası Alaylar, 154
Uluslararası İşçiler Birliği, 62
Umkonto We Sizwe (Ulusun Uyanışı) 41, 42, 333, 335
Untung, Albay, 299, 300

ÜÇ KITA KONFERANSI, 137, 322

VENEZUELA, 348. 364. 376, **379**
Vietnam. 27, **34,** 39, 48. 113, 137, 241, 295, 305, 320, 329, 366, 372, 377, 403, 413 Vietnam.
Fransızlara Karşı Savaş, 252, 273 Vietnam, Ağustos Devrimi, 35, **246,** 251, 255, 269 Vietnam, Fransızlara Karşı Savaş, 252 Vietnam İşçi Partisi, 273 Vietnam Kuomintang'ı, 252 VietMinh, 35, 40, **247,** 250 Villa, Pancho, 348 Vinoy, 63
Viyana Ayaklanması, 20
Vorster, John, 42

WAGRAM SAVAŞI, 77
Wallace, George, 411
Waterloo Savaşı, 77
Winston, Henry 44, 410

YENİ SÖMÜRGECİLİK, 325, 341
Yon Sosa. 399 Yugoslavya, 22, 154, **169**

Yunanistan, 22, 29, 154, 183 Yunan
İç Savaşı, 187 Yunan Halk Ordusu,
193 Yunan Komünist Partisi, 183,
187

ZACHARIADES. N., 190
Zambia, 28. 304
Zanzibar, 305
Zapata, Emiliano. 348
ZAPU (Zimbabwe Afrika Halkları Birliği.) 42, 304
Zimbabwe. 42, 304
Zografos. Zizis, 187

İ Ç İ N D E K İ L E R

GİRİŞ: William J. Pomeroy
KISIM BİR: TARİHSEL TEMEL 49
1. KARL MARX ve FRIEDRICH ENGELS, Ayaklanma Sanatı, 51
2. KARL MARX, İspanya'da Gerilla Savaşı, 52
3. FRIEDRICH ENGELS, Gerilla Savaşı Üstüne, 57
4. KARL MARX, Paris Komünü, 62
5. FRIEDRICH ENGELS, Güç Teorisi, 65
6. ----------, Barikat Taktikleri,, 72
7. VI. LENIN, Devrimci Ordu ve Devrimci Hükümet, 78
8. ----------, Moskova Ayaklanmasından Alınacak Dersler, 82
9. ----------, Gerilla Savaşı, 92
10. —----------, Komün'den Alınacak Dersler, 103
11. ----------, 1905 Devriminde Silahlı Mücadele, 109
12. .----------, 1916 Irlanda Ayaklanması, 113
13. ----------, Emperyalizme Karşı Ulusal Savaşlar, 119
14.,----------, Marksizm ve Ayaklanma, 122
15. ----------, Doğu Halklarının Kurtuluşu, 129 KISIM İKİ : ÇAĞDAŞ TEORİ VE PRATİK 135
I. SOVYETLER BİRLİĞİ 137
1. I. MINZ, İç Savaşda Gerillalar, 138

2. A. FYODOROV, II. Dünya Savaşında Sovyet Partizanları, 143
II. AVRUPA 154
1. JAMES CONNOLLY, Sokak Savaşı, 155
2. ENRIQUE LISTER, İspanya'da Gerilla Savaşı, 1939-1951, 159
3. JOSIP BROZ TİTO, Yugoslav Kurtuluş Mücadelesinin Belirli Özellikleri, 169
4. ------ ---------- , Parti ve Kurtuluş Ordusu, 175
5. FERNAND GRENIER, II. Dünya Savaşında Fransız Partizanları, 178
6. E. JOANNİDES, Nazi İşgaline karşı Yunan Direnme Hareketi, 183
7. ZIZIS ZOGRAFOS, Yunan İç Savaşından Alınacak Dersler, 187
III. ÇİN 196
1. MAO TSE-TUNG, Askerî Sorun, 197
2. ----------, Salt Askeri Görüş Açışı Üstüne, 206
3. ---------- , Çin Devrimci Savaşının Öz Çizgileri, 210
4. ----------, Japonlara Karşı Gerilla Savaşında Üs Bölgeleri, 218
5. LIN PIAO, Mao Tse-tung Yoldaşın Halk Savaşı Teorisinin Uluslararası Önemi, 232
IV. GÜNEYDOĞU ASYA 240
1. HO CHI MINH, Ulusal Kurtuluş İçin Vietnam Propaganda Ünitesi Kurma Talimatnamesi, 244
2. VO NGUYEN GIAP, Ağustos 1945 Genel Ayaklanması, 246
3;. ---------- , Fransız Emperyalizmine Karşı Direnme Savaşı, 252

4. LE DUAN, Devrimci Savaşta Siyasal ve Askeri Güçler, 270
5. WILFRED G. BURCHETT, Halk Savaşında «ÖZ - Savunma» Merkezleri, 273
6. **Filipinler:** Hukbalahap ve Kitle İçindeki Dayanağı, 279
7. JORGE MARAVILLA, Filipinlerde Savaş Sonrası Huk, 291
8. **Endonezya:** Barışçı olan ve Olmayan Yollar, 297

V. AFRİKA 303

1. Cezayir: Silahlı Mücadelenin Özellikleri, 306
2. BEŞİR HACI ALİ, Cezayir Kurtuluş Mücadelesinden alınacak Dersler, 313
3. AMILCAR CABRAL, Ulusal Kurtuluş ve Toplumsal Yapı, 322
4. Güney Afrika: Devrimci Yol, 333
5. KWAME NKRUMAH, Afrikanın Kurtuluşu İçin Siyasal - Askerî Strateji, 341

VI. LATİN AMERİKA 348

1. ERNESTO CHE GUEVARA, Küba Devriminden Alınacak Dersler, 356
2. ----------, Gerilla Nedir? 359
3. **OLAS:** Genel Bildiri, 362
4. FIDEL CASTRO, Olas Kongresi Söylevi, 368
5. REGIS DEBRAY, Devriminde Devrim mi? 371
6. JUAN RODRİGUEZ, **Venezuela:** Barışçı Olmayan Yol, 379 7. **Kolombiya:** Gerilla Hareketi Üstüne Tezler, 384 8. ALBERTO GOMEZ, Kolombiya'daki Devrimci Silahlı Mücadele Ayracı, 388

9. JOSE MANUEL FORTUNY, Guetemala'da Devrimci Taktikler, 393
10. JOSE CUELLO ve ASDRUBAL DOMİNQUEZ, Latin Amerika Devrimine Dominiklilerin Bakışı, 398
11. LUIS CORVALAN, Latin Amerika'da Anti - Emperyalist İttifak, 405 VII. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ 409 HENRY WİNSTON, Amerikalıların Özgürlüğü, için devrimci mücadele, 410
İNDEKS 417
İÇİNDEKİLER 429

"Dünya siyasetinde devrimci silahlı mücadele, yaklaşık 60 yıldan beri önemli bir yer işgal etti. II. Dünya Savaşının patlamasından bu yana elliden fazla ülkenin halkı, kendilerinden esirgenen demokratik özgürlükleri elde etmek veya ulusal kurtuluşa kavuşmak için geniş ya da sınırlı ölçüler içinde gerilla savaşına veya başka türden silahlı mücadelelere başvurdu. Bu kitap gerilla savaşının marksist teori içindeki yerini belirlemeye çalışan en kapsamlı derlemelerden biri..."

WILLIAM J. POWEROY

belge yayınları

SOSYAL

ISBN 975-344-208-4